

సస్వర వేదమంత్రాలు

[ఉపనిషత్తుల, ఘనపాఠ మంత్రాల, సామవేద మంత్రాల,
అథర్వణ వేదమంత్రాల, శ్రీరుద్రప్రశ్న, చమకప్రశ్న,
అరుణప్రశ్న, శివమంత్రాల, సూక్తాల సహితం]

సస్వర వేదమంత్రాలు

(ఉపనిషత్తుల, ఘనపాఠ మంత్రాల, సామవేద మంత్రాల,
అథర్వణ వేదమంత్రాల, శ్రీరుద్రప్రశ్న, చమకప్రశ్న,
అరుణప్రశ్న, శివమంత్రాల, సూక్తాల సహితం)

రామకృష్ణమఠం

దోమలగూడ, హైదరాబాదు - 500 029

Published by
Adhyaksha
Ramakrishna Math
Domalguda, Hyderabad - 29

© Ramakrishna Math, Hyderabad
All rights reserved

Tenth Impression: 3,000 copies (Jan 2015)

ISBN 93-83972-91-3

Printed in India at
R.P. Printers
Hyderabad

ప్రస్తావన

మన మంత్ర సాహిత్యం అపారం. వేదఋషులు సాక్షాత్కరించుకున్న సత్యాలే సనాతన ధర్మానికి ఆధారాలుగా నిలిచి మంత్రరూపంలో నిక్షిప్తం చేయబడ్డాయి. ఆ మంత్రాలే ఉపనిషత్తులుగా, సూక్తాలుగా, స్తుతులుగా - వేదవాఙ్మయ వారసత్వాలుగా, ముక్తికి సోపానాలుగా భాసిల్లుతున్నాయి. అక్షరమయమైన మంత్రాలను స్వరయుక్తమైన రాగంతో, లయబద్ధంగా పారాయణ చేసినప్పుడు అంతర్గత ఈశ్వర చైతన్యం జాగృతం అవుతుంది.

ఆ అక్షరమయమైన మంత్రాలను వేదపారాయణ గ్రంథంగా 'సస్వర వేద మంత్రాలు' పేరిట మొట్టమొదటిగా 2005వ సంవత్సరంలో ముద్రించడం జరిగింది. అప్పటినుంచి ఇప్పటి వరకు ఎన్నో ముద్రణలకు నోచుకుని, దేవాలయాలలోను, వేదపాఠశాలలోను, వేదవిద్యాలయాలలోను ఒక ఉపయుక్త గ్రంథంగా అలరారింది.

అయితే ఈ బృహత్ గ్రంథాన్ని దేవనాగరి లిపి నుండి తెలుగులోకి యథాతథంగా చేయడంలో సఫలీకృతులం కాగలిగినప్పటికీ, తొలి ముద్రణలలో కొన్ని తప్పులు దొర్లాయి. ఆ తప్పులను సరిదిద్ది, ఇప్పుడు ప్రామాణిక గ్రంథంగా తయారుచేసి మీ ముందుంచుతున్నాం. ప్రతులను అంకితభావంతో సరిచేసి ఇచ్చిన భక్తులందరికీ మా కృతజ్ఞతలు. తెలుగు పాఠకులకు, మరీ ముఖ్యంగా ఆస్తిక మహాశయుల ఆధ్యాత్మిక పురోగతిలో ఈ 'సస్వర వేదమంత్రాలు' మార్గదర్శిగా ఉంటుందనడంలో ఎలాంటి సందేహమూ లేదని విశ్వసిస్తున్నాం. అదే విధంగా పాఠకలోకం ఈ గ్రంథాన్ని మునుపటిలాగే సమాదరిస్తారని ఆశిస్తూ...

- ప్రకాశకులు

విషయ సూచిక

1.	ప్రార్థన	1
2.	శాంతి మంత్రాః	5
3.	ఈశావాస్యోపనిషత్	9
4.	నారాయణోపనిషత్	12
5.	ఐతరేయోపనిషత్	15
6.	తైత్తిరీయోపనిషత్	21
7.	మహానారాయణోపనిషత్	39
8.	బృహదారణ్యకోపనిషత్	75
9.	గణపత్యధర్వషీర్షోపనిషత్	189
10.	సూర్యోపనిషత్	193
11.	కఠోపనిషత్	197
12.	ముండకోపనిషత్	212
13.	మాండూక్యోపనిషత్	223
14.	ప్రశ్నోపనిషత్	226
15.	కేనోపనిషత్	237
16.	ఛాందోగ్యోపనిషత్	241
17.	శ్వేతాశ్వతరోపనిషత్	342
18.	కలిసన్తరణోపనిషత్	355
19.	సరస్వతీరహస్యోపనిషత్	357
20.	కైవల్యోపనిషత్	360
21.	ఈశావాస్యోపనిషత్ ఘనపాఠః	364
22.	గణపతి ప్రార్థనా ఘనపాఠః	387

23. సరస్వతీ ప్రార్థనా ఘనపాఠః	389
24. గాయత్రీ మంత్రః ఘనపాఠః	391
25. శివమంత్రాః ఘనపాఠః	393
26. శివపంచాక్షరీమంత్రః ఘనపాఠః	395
27. మృత్యుంజయ మహామంత్రః ఘనపాఠః	396
28. రుద్రనమస్కార మంత్రః ఘనపాఠః	398
29. గాయత్రీ - సామగానమ్	400
30. రథంతర - సామగానమ్	401
31. బృహత్ - సామగానమ్	402
32. ఆరణ్యక - గానమ్	403
33. శ్రీరుద్రప్రశ్నః (లఘున్యాసః)	405
34. శ్రీరుద్రప్రశ్నః (సంహితాపాఠః)	410
35. చమకప్రశ్నః	419
36. అరుణప్రశ్నః	425
37. పురుషసూక్తమ్	463
38. నారాయణసూక్తమ్	467
39. విష్ణుసూక్తమ్	469
40. శ్రీసూక్తమ్	471
41. భూసూక్తమ్	476
42. నీళాసూక్తమ్	478
43. దుర్గాసూక్తమ్	479
44. దేవీసూక్తమ్	481
45. మేధాసూక్తమ్	483
46. సరస్వతీసూక్తమ్	485
47. రాత్రీసూక్తమ్	490

48. అక్షీభ్యాం తే సూక్తమ్	494
49. అగ్నిసూక్తమ్	496
50. ఆయుష్యసూక్తమ్	498
51. ఆ నో భద్రాః సూక్తమ్	500
52. నవగ్రహసూక్తమ్	502
53. నక్షత్రసూక్తమ్	506
54. నాసదీయ సూక్తమ్	515
55. పుణ్యాహవాచనమ్	517
56. అధర్వణ వేదమంత్రాః (రోగ నివాహణసూక్తమ్)	520
57. హిరణ్యగర్భః సూక్తమ్	521
58. భాగ్యసూక్తమ్	523
59. దశశాస్తయః	525
60. మంత్రపుష్పమ్	533
61. క్షమా ప్రార్థనా	536
62. గాయత్రీ మంత్రః	537

॥ ప్రార్థన ॥

ఓం గణానాం త్వా గణపతిగ్ం హవామహే కవిం కవీనా-
ముపమశ్రవస్తమమ్ । జ్యేష్ఠరాజం బ్రహ్మణాం బ్రహ్మణస్పత ఆ నః
శృణ్వన్నూతిభిస్సీద సాదనమ్ ॥

ఓం హంస హంసాయ విద్యుహే పరమహంసాయ ధీమహి । తన్నో హంసః
ప్రచోదయాత్ ॥

ఓం నమో హిరణ్యబాహవే హిరణ్యవర్ణాయ హిరణ్యరూపాయ
హిరణ్యపతయేఽంబికాపతయ ఉమాపతయే పశుపతయే నమో నమః ॥

ఋతగ్ం సత్యం పరం బ్రహ్మ పురుషం కృష్ణపింగలమ్ । ఊర్ధ్వరేతం
విరూపాక్షం విశ్వరూపాయ వై నమో నమః ॥ ఈశాన-స్సర్వ-విద్యానా-
మీశ్వర-స్సర్వ-భూతానాం బ్రహ్మోఽధిపతి -ర్భ్రహ్మణోఽధిపతి-ర్భ్రహ్మీ శివో
మే అస్తు సదాశివోమ్ ॥

ఓం భూ-ర్భువ-స్సువః ॥ ఓం నమః శంభవే చ మయోభవే చ నమః
శంకరాయ చ మయస్మరాయ చ నమః శివాయ చ శివతరాయ చ ॥

ఓం నిధనపతయే నమః । నిధనపతాంతికాయ నమః । ఊర్ధ్వాయ
 నమః । ఊర్ధ్వలింగాయ నమః । హిరణ్యాయ నమః । హిరణ్యలింగాయ
 నమః । సువర్ణాయ నమః । సువర్ణలింగాయ నమః । దివ్యాయ నమః । దివ్యలింగాయ
 నమః । భవాయ నమః । భవలింగాయ నమః । శర్వాయ నమః । శర్వలింగాయ
 నమః । శివాయ నమః । శివలింగాయ నమః । జ్వలాయ నమః । జ్వలలింగాయ
 నమః । ఆత్మాయ నమః । ఆత్మలింగాయ నమః । పరమాయ నమః । పరమలింగాయ
 నమః । ఏతతోమస్య సూర్యస్య సర్వలింగగ్గ్ స్థాపయతి పాణిమంత్రం పవిత్రమ్ ॥

సద్యోజాతం ప్రపద్యామి సద్యోజాతాయ వై నమో నమః । భవే భవే
 నాతిభవే భవస్వమామ్ । భవోద్భవాయ నమః ॥ వామదేవాయ నమో జ్యేష్ఠాయ
 నమ - శ్రేష్ఠాయ నమో రుద్రాయ నమః కాలాయ నమః కలవికరణాయ
 నమో బలవికరణాయ నమో బలాయ నమో బలప్రమథనాయ
 నమ - స్సర్వ - భూతదమనాయ నమో మనోన్మనాయ నమః ॥

అఘోరేభ్యోఽ ధ ఘోరేభ్యో ఘోరఘోరతరేభ్యః । సర్వేభ్య - స్సర్వశర్వేభ్యో
 నమస్తే అస్తు రుద్రరూపేభ్యః ॥

సర్వో వై రుద్ర - స్తస్మై రుద్రాయ నమో అస్తు । పురుషో వై రుద్ర - స్సన్మహో
 నమో నమః । విశ్వం భూతం భువనం చిత్రం బహుధా జాతం జాయమానం
 చ యత్ । సర్వో హ్యేష రుద్ర - స్తస్మై రుద్రాయ నమో అస్తు ॥

క॒ద్రు॒ద్రాయ॒ ప్ర॒చే॒తసే॒ మీ॒ధు॒ష్ట॒మాయ॒ త॒వ్యసే॑ । వో॒ చే॒మ॒ శం॒త॒మగ్ం॑
 వృ॒దే । స॒ర్వో-హ్యే॒ష రు॒ద్ర-స్త॒స్మై రు॒ద్రాయ॒ నమో॑ అస్తు ॥

త్ర్యం॑బకం॒ యజా॑మహే॒ సుగం॑ధిం పు॒ష్టివ॑ర్ధనమ్ । ఉ॒ర్వారు॒కమి॑వ
 బంధ॑నాన్మృ॒త్యోరు॒క్షీయ॒ మా॒మృతా॑త్ ॥

యే తే॑ స॒హస్ర॑మ॒యుతం॒ పాశా॑ మృ॒త్యో మ॒ర్యా॒య హం॑తవే । తాన్
 య॒జ్ఞస్య॑ మా॒యయా॒ సర్వా॑-నవ॒యజా॑మహే ॥ మృ॒త్యవే॑ స్వా॒హా మృ॒త్యవే॑
 స్వా॒హా ॥ ఓం నమో॑ భగవతే రుద్రాయ విష్ణవే మృత్యుర్మే పాహి ॥

ఓం తత్పు॑రుషాయ వి॒ద్మహే॑ మహాదే॒వాయ॑ ధీ॒మహి॑ । తన్నో॑ రు॒ద్రః
 ప్ర॒చోద॑యాత్ ॥

ఓం నమ॑స్తే అస్తు భగవన్విశ్వే॒శ్వరాయ॑ మహాదే॒వాయ॑ త్ర్యం॑బకాయ॒
 త్రిపు॑రాంతకాయ॒ త్రికా॑గ్నికాలాయ॒ కాలా॑గ్నిరు॒ద్రాయ॒ నీల॑కంఠాయ॒
 మృత్యు॑ంజయాయ॒ సర్వే॒శ్వరాయ॑ సదాశి॒వాయ॑ శ్రీమన్మహాదే॒వాయ॑ నమః ॥

ఓం శం॑ చ॒ మే మ॑యశ్చ॒ మే ప్రి॒యం చ॑ మే॒ నుకా॑మశ్చ॒ మే కా॑మశ్చ
 మే సౌ॑మస॒నశ్చ॑ మే భ॒ద్రం చ॑ మే శ్రే॒యశ్చ॑ మే వ॒స్యశ్చ॑ మే య॒శశ్చ॑ మే భ॒గశ్చ॑
 మే ద్ర॑విణం చ॒ మే య॒ంతా చ॑ మే ధ॒ర్తా చ॑ మే క్షే॒మశ్చ॑ మే ధృ॒తిశ్చ॑ మే వి॒శ్వం
 చ॒ మే మ॑హాశ్చ॒ మే సం॑విచ్ఛ॒ మే జ్ఞా॑త్రం చ॒ మే సూ॑శ్చ॒ మే ప్ర॒సూ॑శ్చ॒ మే సీ॑రం
 చ॒ మే ల॒యశ్చ॑ మ॒ ఋ॒తం చ॑ మే॒ మృ॒తం చ॑ మే॒ య॒క్ష్మం చ॑ మే॒ నామ॑యచ్ఛ

మే జీ॒వా॒తు॒శ్చ॑ మే దీ॒ర్ఘా॒యు॒త్వం॑ చ॒ మే॒ఽ॒న॒మి॒త్రం॑ చ॒ మే॒ఽ॒భ॒యం॑ చ॒ మే॒ సు॒గం॑
 చ॒ మే॒ శ॒య॒నం॑ చ॒ మే॒ సూ॒షా॑ చ॒ మే॒ సు॒ది॒నం॑ చ॒ మే॒ ॥ స॒దా॒శి॒వోమ్ ॥

ఓం శా॒ంతిః॑ శా॒ంతిః॑ శా॒ంతిః॑ ॥

ఓం అ॒స॒తో॒ మా॒ స॒ద్గ॒మ॒య॑ । త॒మ॒సో॒ మా॒ జ్యోతి॒ర్గ॒మ॒య॑ । మృ॒త్యో॒ర్మా॒
 మృ॒తం॑ గ॒మ॒య॑ ॥

యో వే॒దాదా॑ స్వ॒రః॑ ప్రో॒క్తో॒ వే॒దాంతే॑ చ॒ ప్ర॒తి॒ష్ఠితః॑ । త॒స్య॑ ప్ర॒కృ॒తి॒లీ॒నస్య॑
 యః ప॒రస్య॑ మ॒హేశ్వ॑రః ॥ స॒దా॒శి॒వోమ్ ॥

ఓం శా॒ంతిః॑ శా॒ంతిః॑ శా॒ంతిః॑ ॥

॥ హ॒రిః॑ ఓం త॒త్సత్ ॥ శ్రీ॒రా॒మ॒కృష్ణా॑ర్పణమస్తు ॥

॥ శాంతి మంత్రాః ॥

ఓం స॒హ నా॑వవతు । స॒హ నో॑ భునక్తు । స॒హ వీ॑ర్యం కరవావహై ।
 తే॒జస్వి॒నావధీ॑తమస్తు॒ మా విద్వి॑షావహై ॥

ఓం శా॒ంతిః శా॒ంతిః శా॒ంతిః ॥ 1 ॥

ఓం శం నో॑ మి॒త్రః శం వ॑రుణః । శం నో॑ భవత్స్వ॒ర్యమా॑ । శం
 న ఇంద్రో॑ బృహ॒స్పతిః॑ । శం నో॑ వి॒ష్ణురు॑రుక్ర॒మః । నమో॑ బ్రహ్మ॒ణే ।
 నమ॑స్తే వాయో । త్వమే॒వ ప్ర॑త్యక్షం బ్రహ్మో॒సి । త్వామే॒వ ప్ర॑త్యక్షం బ్రహ్మ
 వది॒ష్యామి॑ । ఋతం వది॒ష్యామి॑ । సత్యం వది॒ష్యామి॑ । తన్మామ॑వతు ।
 తద్వక్తా॑రమవతు । అవతు॑ మామ్ । అవతు॑ వక్తా॒రమ్ ॥

ఓం శా॒ంతిః శా॒ంతిః శా॒ంతిః ॥ 2 ॥

ఓం భ॒ద్రం క॑ర్ణేభిః శృ॒ణుయా॑మ దే॒వాః । భ॒ద్రం ప॑శ్యేమా॒క్షభి॒ర్య
 జ॒త్రాః । స్థి॒రైరంగె॑స్తు॒ష్టువాగ్ం॑సస్త॒నూభిః॑ । వ్య॑శేమ దే॒వహి॑తం
 యదా॑యుః । స్వ॒స్తి న ఇంద్రో॑ వృద్ధశ్ర॒వాః । స్వ॒స్తి నః పూ॒షా
 వి॒శ్వవే॑దాః । స్వ॒స్తి నస్తా॑ర్ష్యో॒ అరి॑ష్టనే॒మిః । స్వ॒స్తి నో॑ బృహ॒స్పతి॑ర్దధాతు ॥

ఓం శా॒ంతిః శా॒ంతిః శా॒ంతిః ॥ 3 ॥

ఓం నమో॑ బ్ర॒హ్మణే॑ నమో॑ అ॒స్త్వగ్నయే॑ నమః॑ పృ॒థివ్యై॑ నమ॒
ఓ॒షధీ॑భ్యః । నమో॑ వా॒చే నమో॑ వా॒చస్ప॑తయే॒ నమో॑ వి॒ష్ణవే॑ బృహ॒తే కరో॑మి ॥

ఓం శా॒ంతిః శా॒ంతిః శా॒ంతిః ॥ 4 ॥

ఓం యశ్చ॑ందసా॒మృష॑భో వి॒శ్వరూ॑పః । ఛందో॑భ్యో॒ఽధ్య-
మృతా॑ధ్నంబ॒భూవ॑ । స మే॑ంద్రో మే॒ధయా॑ స్పృణోతు । అ॒మృత॑స్య
దే॒వధార॑ణో భూయాసమ్ । శరీ॑రం మే వి॒చర్ష॑ణమ్ । జి॒హ్వో మే మధు॑-
మ॒త్తమా॑ । కర్ణా॑భ్యాం భూరి॒విశ్రు॑వమ్ । బ్రహ్మ॑ణః కోశో॒ఽసి మే॒ధయా॑
పి॒హితః॑ । శ్రు॒తం మే గో॑పాయ ॥

ఓం శా॒ంతిః శా॒ంతిః శా॒ంతిః ॥ 5 ॥

ఓం తచ్చ॑ం యోరావృణీమహే । గా॒తుం య॒జ్ఞాయ॑ । గా॒తుం
య॒జ్ఞప॑తయే । దై॒వీ స్వ॑స్తిరస్తు నః । స్వ॒స్తిర్మాను॑షేభ్యః । ఊర్ధ్వం॑ జిగాతు
భేష॑జమ్ । శం నో॑ అస్తు ద్వి॒పదే॑ । శం చతు॑ష్పదే ।

ఓం శా॒ంతిః శా॒ంతిః శా॒ంతిః ॥ 6 ॥

ఓం నమో॑ వా॒చే యా చో॑దితా యా చానుదితా తస్యై॑ వా॒చే నమో॑
నమో॑ వా॒చే నమో॑ వా॒చస్ప॑తయే॒ నమ॒ ఋషి॑భ్యో మంత్ర॒కృద్భ్యో
మంత్ర॑పతిభ్యో మామామృషయో మంత్ర॒కృతో మంత్ర॑పతయః
పరా॑దుర్మా॒హమృషీ॑న్మంత్ర॒కృతో మంత్ర॑పతీ॒న్నరాదాం॑ వైశ్వదే॒వీం

వాచముద్యాసగ్ం శివామదస్తాం జుష్టాం దేవేభ్యః శర్మ మే ద్యాః శర్మ
 పృథివీ శర్మ విశ్వమిదం జగత్ । శర్మ చంద్రశ్చ సూర్యశ్చ శర్మ
 బ్రహ్మప్రజాపతీ । భూతం వదిష్యే భువనం వదిష్యే తేజో వదిష్యే యశో
 వదిష్యే తపో వదిష్యే బ్రహ్మ వదిష్యే సత్యం వదిష్యే తస్మా
 అహమిదముపస్తరణ - ముపస్త్రుణ ఉపస్తరణం మే ప్రజాయై పశూనాం
 భూయాదుపస్తరణమహం ప్రజాయై పశూనాం భూయాసం ప్రాణాపానౌ
 మృత్యోర్మాపాతం ప్రాణాపానౌ మా మా హాసిష్టం మధు మనిష్యే మధు
 జనిష్యే మధు వక్ష్యామి మధు వదిష్యామి మధుమతీం దేవేభ్యో
 వాచముద్యాసగ్ం శుశ్రూషేణ్యాం మనుష్యేభ్యస్తం మా దేవా అవంతు
 శోభాయై పితరోఽనుమదంతు ॥

ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః ॥ 7 ॥

ఓం మధువాతా ఋతాయతే మధుక్షరంతి సింధవః । మాధ్వీర్ష
 స్సంతోషధీః । మధు నక్తముతోషసి మధుమత్పార్థివగ్ం రజః । మధు
 ద్యౌరస్తు నః పితా । మధుమాన్నో వనస్పతి-ర్మధుమాగ్ం అస్తు
 సూర్యః । మాధ్వీర్గావో భవంతు నః ॥

ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః ॥ 8 ॥

ఓం వాఙ్మే మనసి ప్రతిష్ఠితా మనో మే వాచి ప్రతిష్ఠిత-
 మావిరావీర్మ ఏధి వేదస్య మ ఆణిస్థః శ్రుతం మే మా
 ప్రహసీరనేనాధీతేనాహోరాత్రాన్ సందధామ్యుతం వదిష్యామి సత్యం
 వదిష్యామి తన్మామవతు తద్వక్తారమవత్సవతు మామవతు వక్తారమవతు
 వక్తారమ్ ॥

ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః ॥ 9 ॥

ఓం పూర్ణమదః పూర్ణమిదం పూర్ణాత్పూర్ణముదచ్యతే । పూర్ణస్య
 పూర్ణమాదాయ పూర్ణమేవావశిష్యతే॥

ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః ॥ 10 ॥

ఓం ఇడా దేవహూర్మనుర్యజ్ఞనీర్భూహస్పతిరుక్థామదాని శగ్ం-
 సిషద్విశ్వే దేవాః సూక్తవాచః పృథివిమాతర్మా మా హిగ్ంసీర్మధు మనిష్యే
 మధు జనిష్యే మధు వక్ష్యామి మధు వదిష్యామి మధుమతీం దేవేభ్యో
 వాచముద్యాసగ్ం-శుశ్రూషేణ్యాం మనుష్యేభ్యస్తం మా దేవా అవంతు
 శోభాయై పితరోఽనుమదంతు ॥

ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః ॥ 11 ॥

॥ ఈశావాస్యోపనిషత్ ॥

ఓం పూర్ణమదః పూర్ణమిదం పూర్ణాత్పూర్ణముదచ్యతే । పూర్ణస్య
పూర్ణమాదాయ పూర్ణమేవావశిష్యతే ।

ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః ॥

ఓం ఈశా వాస్యమిదగ్ం సర్వం యత్కించ జగత్యాం జగత్ ।

తేన త్యక్తేన భుంజీథా మా గృధః కస్యస్విద్ధనమ్ ॥ 1 ॥

కుర్వన్నేవేహ కర్మాణి జిజీవిషేచ్ఛతగ్ం సమాః ।

ఏవం త్వయి నాన్యథేతోఽస్తి న కర్మ లిప్యతే నరే ॥ 2 ॥

అసుర్యా నామ తే లోకా అంధేన తమసాఽఽవృతాః ।

తాగ్ంస్తే ప్రేత్యాభిగచ్ఛంతి యే కే చాత్మహనో జనాః ॥ 3 ॥

అనేజదేకం మనసో జవీయో నైనద్దేవా ఆప్సువన్పూర్వమర్షత్ ।

తద్ధావతోఽన్యానత్యేతి తిష్ఠత్తస్మిన్నపో మాతరిశ్వా దధాతి ॥ 4 ॥

తదేజతి తన్నేజతి తద్దూరే తద్వంతికే ।

తదంతరస్య సర్వస్య తదు సర్వస్యాస్య బాహ్యతః ॥ 5 ॥

యస్తు సర్వాణి భూతాన్యాత్మన్యైవానుపశ్యతి ।
 సర్వభూతేషు చాత్మానం తతో న విజుగుప్సతే ॥ 6 ॥

యస్మిన్నర్వాణి భూతాన్యాత్మైవాభూద్విజానతః ।
 తత్ర కో మోహః కః శోక ఏకత్వమనుపశ్యతః ॥ 7 ॥

స పర్యగాచ్ఛుక్రమకాయమవ్రణమన్నావిరగ్ం శుద్ధమపాపవిద్ధమ్ ।
 కవిర్మనీషీ పరిభూః స్వయంభూ-ర్యాథాతభ్యతోఽర్థాన్
 వ్యదధాచ్ఛాశ్చతీభ్యః సమాభ్యః ॥ 8 ॥

అంధం తమః ప్రవిశంతి యేఽవిద్యాముపాసతే ।
 తతో భూయ ఇవ తే తమో య ఉ విద్యాయాగ్ం రతాః ॥ 9 ॥

అన్యదేవాహుర్విద్యయాఽన్యదాహురవిద్యయా ।
 ఇతి శుశ్రుమ ధీరాణాం యే నస్తద్విచచక్షిరే ॥ 10 ॥

విద్యాం చావిద్యాం చ యస్తద్వేదోభయగ్ం సహ ।
 అవిద్యయా మృత్యుం తీర్త్వా విద్యయాఽమృతమశ్నుతే ॥ 11 ॥

అంధం తమః ప్రవిశంతి యేఽసమ్భూతిముపాసతే ।
 తతో భూయ ఇవ తే తమో య ఉ సంభూత్యాగ్ం రతాః ॥ 12 ॥

అన్యదేవాహుః సమ్భవాదన్యదాహురసమ్భవాత్ ।
 ఇతి శుశ్రుమ ధీరాణాం యే నస్తద్విచచక్షిరే ॥ 13 ॥

॥ స॒మ్మా॒తిం॑ చ॒ వినా॒శం॑ చ॒ యస్తద్వేదో॒భయ॑గ్ం స॒హ ।

వినా॒శేన॑ మృ॒త్యుం తీ॒ర్వా స॒మ్భూ॒త్యా॒ఽమృ॑తమశ్నుతే ॥ 14 ॥

హి॒రణ్య॑యేన॒ పాత్రే॑ణ స॒త్యస్యా॑పిహితం ముఖమ్ ।

తత్త్వం పూ॒షన్న॑పావృ॒ణ స॒త్యధ॑ర్యాయ దృష్టయే ॥ 15 ॥

పూ॒షన్నే॑కర్షే॒ యమ॑ సూ॒ర్య ప్రా॒జాప॑త్య వ్యూహ ర॒శ్మీన్

స॒మూ॒హ తే॒జో య॒త్యే రూ॒పం క॒ల్యాణ॑తమం తత్తే పశ్యామి ।

యో॒ఽసా॒వసా॑ పు॒రుషః॑ సో॒ఽహమ॑స్మి ॥ 16 ॥

వా॒యుర॑నిలమృతమథేదం భస్మా॒న్తగ్ం శరీ॑రమ్ ।

ఓం 3 క్రతో॑ స్మర కృతగ్ం స్మర క్రతో॑ స్మర కృతగ్ం స్మర ॥ 17 ॥

అగ్నే॑ నయ సుపథా రా॒యే అ॒స్మాన్ వి॒శ్వాని॑ దేవ వ॒యునా॑ని వి॒ద్వాన్ ।

యు॒యోధ్య॑స్మజ్జుచూ॒రాణ॑మేనో భూ॒యిష్టాం తే॑ నమఉక్తిం విధేమ॥ 18 ॥

ఓం పూర్ణమదః పూర్ణమిదం పూర్ణాత్పూర్ణముదచ్యతే । పూర్ణస్య పూర్ణ

మాదాయ పూర్ణమేవావశిష్యతే ।

ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః ॥

॥ నారాయణోపనిషత్ ॥

ఓం సహ నావవతు । సహ నా భునక్తు । సహ వీర్యం కరవావహై ।
 తేజస్వినావధీతమస్తు మా విద్విషావహై ॥

ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః ॥

ఓం అథ పురుషో హ వై నారాయణోఽకామయత ప్రజాః
 సృజేయేతి । నారాయణాత్ప్రాణో జాయతే । మనః సర్వేంద్రియాణి చ ।
 ఖం వాయుర్యోతిరాపః పృథివీ విశ్వస్య ధారిణీ । నారాయణాద్ - బ్రహ్మ
 జాయతే । నారాయణాద్ - రుద్రో జాయతే । నారాయణాదింద్రో జాయతే ।
 నారాయణాత్ప్రజాపతయః ప్రజాయంతే । నారాయణాద్ ద్వాదశాదిత్యా
 రుద్రా వసవస్సర్వాణి చ ఛందాగ్ంసి । నారాయణాదేవ సముత్పద్యంతే ।
 నారాయణే ప్రవర్తంతే । నారాయణే ప్రలీయంతే ॥

ఓమ్ । అథ నిత్యో నారాయణః । బ్రహ్మ నారాయణః । శివశ్చ
 నారాయణః । శక్రశ్చ నారాయణః । ద్యావాపృథివ్యౌ చ నారాయణః ।
 కాలశ్చ నారాయణః । దిశశ్చ నారాయణః । ఊర్ధ్వశ్చ నారాయణః ।

అధశ్చ నారాయణః । అంతర్బహిశ్చ నారాయణః । నారాయణ ఏవేదగ్ం
 సర్వమ్ । యద్బూతం యచ్చ భవ్యమ్ ॥ నిష్కలో నిరంజనో నిర్వికల్పో
 నిరాఖ్యాతః శుద్ధో దేవ ఏకో నారాయణః । న ద్వితీయోఽస్తి కశ్చిత్ ।
 య ఏవం వేద । స విష్ణురేవ భవతి స విష్ణురేవ భవతి ॥

ఓమిత్యగ్రే వ్యాహరేత్ । నమ ఇతి పశ్చాత్ ।
 నారాయణాయేత్యుపరిష్టాత్ । ఓమిత్యేకాక్షరమ్ । నమ ఇతి ద్వే అక్షరే ।
 నారాయణాయేతి పంచాక్షరాణి । ఏతద్వై నారాయణస్యాష్టాక్షరం పదమ్ ।
 యో హ వై నారాయణస్యాష్టాక్షరం పదమధ్యేతి । అనపబ్రువస్సర్వ-
 మాయురేతి । విందతే ప్రాజాపత్యగ్ం రాయస్పోషం గౌపత్యమ్ । తతోఽ-
 మృతత్వమశ్నుతే తతోఽమృతత్వమశ్నుత ఇతి । య ఏవం వేద ॥

ప్రత్యగానందం బ్రహ్మ పురుషం ప్రణవస్వరూపమ్ । అకార ఉకార
 మకార ఇతి । తానేకధా సమభరత్తదేతదోమితి । యముక్వా ముచ్యతే
 యోగీ జన్మసంసారబంధనాత్ । ఓం నమో నారాయణాయేతి
 మంత్రోపాసకః । వైకుంఠభువనలోకం గమిష్యతి । తదిదం పరం
 పుండరీకం విజ్ఞానఘనమ్ । తస్మాత్తదిదావన్మాత్రమ్ । బ్రహ్మణ్యో దేవకీపుత్రో
 బ్రహ్మణ్యో మధుసూదనోమ్ । సర్వభూతస్థమేకం నారాయణమ్ ।

కారణరూపమకార పరబ్రహ్మోమ్ । ఏతదధర్వ శిరోయోఽధీతే
 ప్రాతరధీయానో రాత్రికృతం పాపం నాశయతి । సాయమధీయానో
 దివసకృతం పాపం నాశయతి । మాధ్యందినమాదిత్యాభిముఖోఽధీయానః
 పంచపాతకోపపాతకాత్ప్రముచ్యతే । సర్వ వేద పారాయణ పుణ్యం లభతే ।
 నారాయణసాయుజ్యమవాప్నోతి నారాయణ సాయుజ్యమవాప్నోతి ।
 య ఏవం వేద । ఇత్యుపనిషత్ ॥

ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః ॥

॥ ఐతరేయోపనిషత్తు ॥

ఋగ్వేదః ఐతరేయద్వితీయారణ్యకమ్

ప్రథమోఽధ్యాయః

ప్రథమః ఖండః

ఓం వాజ్మే మనసి ప్రతిష్ఠితా మనో మే వాచి ప్రతిష్ఠిత-మావిరావీర్మ ఏధి
వేదస్య మ ఆణిస్థః శ్రుతం మే మా ప్రహసీరనేనాధీతేనాహోరాత్రాన్
సందధామ్యతం వదిష్యామి సత్యం వదిష్యామి తన్మామవతు తద్వక్తారమవత్సు
వతు మామవతు వక్తారమవతు వక్తారమ్॥

॥ ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః ॥

ఓం॥ ఆత్మా వా ఇదమేక ఏవాగ్ర ఆసీన్నాన్యత్కించన మిషత్ । స ఈక్షత
లోకాన్ను సృజా ఇతి ॥ 1 ॥ స ఇమాంల్లోకానస్సజతామ్భా మరీచీర్మరమాపోఽ
దోఽఘ్నః పరేణ దివం ద్యౌః ప్రతిష్ఠాఽన్తరిక్షం మరీచయః । పృథివీ మరో
యా అధస్తాత్తా ఆపః ॥ 2 ॥ స ఈక్షతేమే ను లోకా లోకపాలాన్ను సృజా
ఇతి । సోఽఘ్న ఏవ పురుషం సముద్భుత్యామూర్చయత్ ॥ 3 ॥
తమధ్యతపతస్యాభితప్తస్య ముఖం నిరభిద్యత యథాఽ ణ్డమ్ ముఖాద్వాగ్వాచోఽ

గ్నిర్నాసికే నిరభిద్యేతాం నాసికాభ్యాం ప్రాణః ప్రాణాద్వాయురక్షిణీ
 నిరభిద్యేతామక్షిభ్యాం చక్షుశ్చక్షుష ఆదిత్యః కర్ణా నిరభిద్యేతాం కర్ణాభ్యాం శ్రోత్రం
 శ్రోత్రాద్దిశస్వజ్-నిరభిద్యత త్వచో లోమాని లోమభ్య ఓషదివనస్పతయో
 హృదయం నిరభిద్యత హృదయాన్మనో మనసశ్చన్ద్రమా నాభిర్నిరభిద్యత నాభ్యా
 అపానోఽపానాన్మృత్యుః శిశ్నం నిరభిద్యత శిశ్నాద్రేతోరేతస ఆపః ॥ 4 ॥

ద్వితీయః ఖండః

తా ఏతా దేవతాః సృష్టా అస్మిన్మహత్యర్ణవే ప్రాపతస్తమశనాయా-
 పిపాసాభ్యామన్వవార్జితా ఏనమబ్రువన్నాయతనం నః ప్రజానీహి యస్మిన్
 ప్రతిష్ఠితా అన్నదామేతి ॥ 1 ॥ తాభ్యో గామానయతా అబ్రువన్న వై నోఽ-
 యమలమితి । తాభ్యోఽశ్వమానయతా అబ్రువన్న వై నోఽయ మలమితి
 ॥ 2 ॥ తాభ్యః పురుషమానయతా అబ్రువన్ సుకృతం బతేతి పురుషో వావ
 సుకృతం । తా అబ్రవీద్యథాయతనం ప్రవిశతేతి ॥ 3 ॥ అగ్నిర్వాగ్భాత్వా ముఖం
 ప్రావిశద్వాయుః ప్రాణో భూత్వా నాసికే ప్రావిశదాదిత్యశ్చక్షుర్భూత్వాఽక్షిణీ
 ప్రావిశద్దిశః శ్రోత్రం భూత్వా కర్ణౌప్రావిశన్నోషధివనస్పతయో లోమాని భూత్వా
 త్వచం ప్రావిశంశ్చన్ద్రమా మనో భూత్వా హృదయం ప్రావిశన్మృత్యురపానో
 భూత్వా నాభింప్రావిశదాపో రేతో భూత్వా శిశ్నం ప్రావిశన్ ॥ 4 ॥

తమశనాయాపిపాసే అబ్రూతామావాభ్యామభిప్రజానీహీతి । తే
 అబ్రవీదేతాస్వేవ వాం దేవతాస్వాభజామ్యేతాసు భాగిన్యా కరోమీతి । తస్మాద్భ్యుస్యై
 కస్యై చ దేవతాయై హవిర్బ్రహ్మతే భాగిన్యావేవాస్యామశనాయా
 పిపాసే భవతః ॥ 5 ॥

తృతీయః ఖండః

స ఈక్షతేమే ను లోకాశ్చ లోకపాలాశ్చాన్నమేభ్యః సృజా ఇతి ॥ 1 ॥
 సోఽపోఽభ్య-తపతాభ్యోఽభితప్తాభ్యో మూర్తి-రజాయత । యా వై సా
 మూర్తిరజాయతాన్నం వై తత్ ॥ 2 ॥ తదేనత్సప్తం పరాజ్ఞత్యజిఘాంసత్తద్వాచాఽ
 జిఘుక్షత్తన్నాశక్నోద్వాచా గ్రహీతుం స యద్దైనద్వాచాఽ గ్రహైష్యదభివ్యాహృత్య
 హైవాన్నమత్రస్యత్ ॥ 3 ॥ తత్ప్రాణేనాజిఘుక్షత్తన్నాశక్నోత్ప్రాణేన గ్రహీతుం స
 యద్దైనత్ప్రాణేనాగ్రహైష్యదభిప్రాణ్య హైవాన్నమత్రస్యత్ ॥ 4 ॥ తచ్ఛక్ష్మషాఽ
 జిఘుక్షత్తన్నాశక్నోచ్ఛక్ష్మషా గ్రహీతుం స యద్దైనచ్ఛక్ష్మషాఽ గ్రహైష్యద్దృష్ట్వా
 హైవాన్న మత్రస్యత్ ॥ 5 ॥ తచ్ఛ్రోత్రేణాజిఘుక్షత్తన్నాశక్నోచ్ఛ్రోత్రేణ గ్రహీతుం
 స యద్దైనచ్ఛ్రోత్రేణాగ్రహైష్యచ్ఛ్రుత్వా హైవాన్నమత్రస్యత్ ॥ 6 ॥ తత్క్షత్యచాఽ
 జిఘుక్షత్తన్నాశక్నోక్షత్యచా గ్రహీతుం స యద్దైనక్షత్యచాఽ గ్రహైష్యత్ స్పృష్ట్వా
 హైవాన్నమత్రస్యత్ ॥ 7 ॥ తన్మనసాఽజిఘుక్షత్తన్నాశక్నోన్మనసా
 గ్రహీతుం స యద్దైనన్మనసాఽ గ్రహైష్యద్ధ్యాత్వా హైవాన్నమత్రస్యత్ ॥ 8 ॥

తచ్చిశ్చేనాజిఘ్నక్షత్నాశక్కోచ్చిశ్చేన గ్రహీతుం స యద్దైనచ్చిశ్చేనా
 గ్రహైష్యద్విసృజ్య హైవాన్నమత్రప్సుత్ ॥ 9 ॥ తదపానేనాజిఘ్నక్షత్తదావ
 యత్సైషోఽన్నస్య గ్రహో యద్వాయురన్నాయుర్వా ఏష యద్వాయుః ॥ 10 ॥
 స ఈక్షత కథం న్విదం మదృతే స్యాదితి స ఈక్షత కతరేణ ప్రపద్యా ఇతి । స
 ఈక్షత యది వాచాఽభివ్యాపృతం యది ప్రాణేనాభిప్రాణితం యది చక్షుషా
 దృష్టం యది శ్రోత్రేణ శ్రుతం యది త్వచా స్పృష్టం యది మనసా ధ్యాతం
 యద్ద్యపానేనాభ్యపానితం యది శిశ్చేన విస్పృష్టమథ కోఽహమితి ॥ 11 ॥ స
 ఏతమేవ సీమానం విదార్యైతయా ద్వారా ప్రాపద్యత । సైషా విదృతిర్నామ
 ద్వాస్తదేతన్నాన్తనస్తస్య త్రయ ఆవసథాస్త్రయః స్వప్నా అయమావసథోఽ
 యమావసథోఽయమావసథ ఇతి ॥ 12 ॥ స జాతో భూతాన్యభివ్యైఖ్యత్
 కిమిహాన్యం వావదిషదితి । స ఏతమేవ పురుషం బ్రహ్మ
 తతమమపశ్యదిదమదర్శమితి 3 ॥ 13 ॥ తస్మాదిదంద్రో నామేదన్ద్రో హ వై
 నామ తమిదన్ద్రం సన్తమిన్ద్ర ఇత్యాచక్షతే పరోక్షేణ పరోక్షప్రియా ఇవ హి దేవాః
 పరోక్షప్రియా ఇవ హి దేవాః ॥ 14 ॥

ద్వితీయోఽధ్యాయః

ప్రథమః ఖండః

ఓం పురుషే హ వా అయమాదితో గర్భో భవతి యదేతద్రేతన్తదేతత్స
 ర్వేభ్యోఽగ్నేభ్యస్తేజః సంభూతమాత్మన్యేవాఽత్మానం బిభర్తి తద్ద్యదా స్త్రియాం

సిం॒చ॒త్వ॒ధై॒న॒జ్జ॒న॒య॒తి॒ తద॒స్య॒ ప్ర॒థ॒మం॒ జ॒న్మ॒ ॥ 1 ॥ తత్ స్త్రి॒యా ఆ॒త్మ॒భూ॒యం
 గ॒చ్ఛ॒తి॒ య॒థా స్వ॒మ॒జ్గం త॒థా త॒స్మాదే॒నాం న హి॒నస్తి॒సా॒ఽఽస్యై॒తమా॒త్మాన॒మత్ర
 గతం॒ భావ॒య॒తి ॥ 2 ॥ సా భావ॒యి॒త్రీ భావ॒యి॒తవ్యా॒ భవ॒తి తం స్త్రీ గర్భం
 బిభ్ర॒ర్తి సో॒ఽగ్ర ఏవ కు॒మారం జన్మ॒నో॒ఽగ్రే॒ ధి॒భావ॒య॒తి స య॒త్కు॒మారం
 జన్మ॒నో॒ఽగ్రే॒ ధి॒భావ॒య॒త్యా॒త్మాన॒మేవ తద్భావ॒య॒త్యేషాం లోకా॒నాం స॒స్తత్యా
 ఏవం స॒స్తతా హీ॒మే లోకా॒స్తద॒స్య ద్వి॒తీయం॒ జ॒న్మ ॥ 3 ॥ సో॒ఽస్యా॒యమా॒త్మా
 పు॒ణ్యేభ్యః కర్మ॒భ్యః ప్ర॒తిధీ॒యతే॒ ధాన్యా॒యమి॒తర ఆ॒త్మా కృ॒తకృ॒త్యో వయో॒గతః
 ప్రైతి స ఇ॒తః ప్ర॒యన్నే॒వ పు॒నర్జాయ॒తే తద॒స్య తృ॒తీయం॒ జ॒న్మ ॥ 4 ॥
 తదు॒క్తమృ॒షిణా-గర్భే॑ ను సన్న॒న్వేషా॒మవేద॒మహం దే॒వానాం జ॒నిమా॒ని వి॒శ్వా ।
 శ॒తం మా పు॒ర ఆ॒యసీ॑ర॒క్షన్వ॒ధః శ్యే॒నో జ॒వసా ని॑రదీ॒యమి॒తి గర్భ ఏ॒వైత॒చ్ఛయా॑నో
 వా॒మదే॒వ ఏవ॑ము॒వాచ ॥ 5 ॥ స ఏ॒వం వి॒ద్వాన॒స్మాచ్ఛ్రీ॑రభే॒దాదు॒ర్హు ఉ॒త్త్రమృ॒ష్యా
 - ము॒ష్మిన్ స్వ॒ర్గే లోకే॑ స॒ర్వాన్ కా॒మానా॒ప్స్తాఽమృ॒తః సమ॒భవ॒త్సమ॒భవత్ ॥ 6 ॥

తృతీయోఽధ్యాయః

ప్రథమః ఖండః

ఓం కో॒ఽయ॒మాత్మే॒తి వ॒యము॒పాస్మ॒హే కత॒రః స ఆ॒త్మా యే॒న వా ప॒శ్యతి
 యే॒న వా శృ॒ణోతి॒ యే॒న వా గ॒న్ధానా॒జిప్రు॒తి యే॒న వా వా॒చం వ్యా॒కరో॒తి యే॒న
 వా స్వా॒దుచా॒స్వాదు చ వి॒జానా॒తి ॥ 1 ॥ యదే॒తద్ధు॒దయం మ॒నశ్చై॒తత్

సంజ్ఞానమాజ్ఞానం విజ్ఞానం ప్రజ్ఞానం మేధా దృష్టిర్ఘృతిర్మతిర్మనీషా జూతిః
 స్మృతిః సంకల్పః క్రతురసుః కామో వశ ఇతి సర్వాణ్యైవైతాని ప్రజ్ఞానస్య
 నామధేయాని భవన్తి ॥ 2 ॥ ఏష బ్రహ్మైష ఇంద్ర ఏష ప్రజాపతిరేతే సర్వే దేవా
 ఇమాని చ పంచ మహాభూతాని పృథివీ వాయురాకాశ ఆపో
 జ్యోతీంషీత్యేతానీమాని చ క్షుద్రమిశ్రాణీవ బీజానీతరాణి చేతరాణి చాణ్ణజాని
 చ జారుజాని చ స్వేదజాని చోద్భిజ్జాని చాశ్వా గావః పురుషా హస్తినో
 యత్కించేదం ప్రాణి జంగమం చ పతతి చ యచ్ఛ స్థావరం సర్వం తత్రజ్ఞానేత్రం
 ప్రజ్ఞానే ॥ ప్రతిష్ఠితం ప్రజ్ఞానేత్రో లోకః ప్రజ్ఞా ప్రతిష్ఠా ప్రజ్ఞానం బ్రహ్మ ॥ 3 ॥
 స ఏతేన ప్రజ్ఞేనాఽఽ త్మనాఽఽ స్మాలోకా-దుత్త్రమ్యముష్మిన్ స్వర్గే లోకే సర్వాన్
 కామానాప్స్వాఽఽ మృతః సమభవత్ సమభవదిత్యోమ్ ॥ 4 ॥

ఓం వాంజ్యే మనసి ప్రతిష్ఠితా మనో మే వాచి ప్రతిష్ఠిత-మావిరావీర్మ
 ఏధి వేదస్య మ ఆణీస్థః శ్రుతం మే మా ప్రహసీరనేనాధీతేనాహోరాత్రాన్
 సందధామ్యుతం వదిష్యామి సత్యం వదిష్యామి తన్మామవతు తద్వక్తారమవత్సవతు
 మామవతు వక్తారమవతు వక్తారమ్ ॥

ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః ॥

॥ తెత్తిరీయోపనిషత్ ॥

ప్రథమా శీక్షావల్లీ

ఓం శం నో మి॒త్ర- శృం వ॑రుణః । శం నో భ॑వత్వర్వ॒మా । శం న॒ ఇంద్రో॑
బృహ॒స్పతిః॑ । శం నో వి॒ష్ణు-రు॑రుక్ర॒మః । నమో॒ బ్రహ్మ॑ణే । నమ॑స్తే
వాయో । త్వమే॒వ ప్ర॒త్యక్షం॑ బ్రహ్మ॑సి । త్వామే॒వ ప్ర॒త్యక్షం॑ బ్రహ్మ॑ వదిష్యామి ।
ఋ॒తం వది॑ష్యామి । స॒త్యం వది॑ష్యామి । తన్మా॑మవతు । తద్వ॒క్తార॑మవతు ।
అవ॑తు మామ్ । అవ॑తు వ॒క్తారమ్॑ ॥ ఓం శా॒ంతిః శా॒ంతిః శా॒ంతిః ॥ 1 ॥

శిక్షాశాస్త్రార్థసంగ్రహః

॥ శీక్షాం వ్యాఖ్యాస్యామః । వర్ణ-స్వరః । మాత్రా బలమ్ । సామ
సంతానః । ఇత్యుక్త- ॥ శీక్షాధ్యాయః ॥ 2 ॥

సంహితోపాసనమ్

స॒హ నౌ య॑శః । స॒హ నౌ బ్ర॑హ్మవ॒ర్చసమ్॑ । అథా॒తస్సగ్ంహి॑తాయా
ఉప॑నిషదం ॥ వ్యాఖ్యాస్యామః । పంచ॑స్వధి॒కరణే॑షు । అధి॑లోకమధి॒జ్యౌతిషు॑
-మధి॑విద్య-మధి॒ప్రజ-మధ్యా॑త్మమ్ । తా మహా॑సగ్ంహి॒తా ఇత్యా॑చక్షతే ।

అథాధిలోకమ్ । పృథివీ పూర్వరూపమ్ । ద్యౌ రుత్తరరూపమ్ ।
ఆకాశ-స్పంధిః ॥ 3 ॥

వాయు-స్పంధానమ్ । ఇత్యధిలోకమ్ । అథాధిజ్యోతిషమ్ । అగ్నిః
పూర్వరూపమ్ । ఆదిత్య ఉత్తరరూపమ్ । ఆపస్పంధిః । వైద్యుతస్పంధానమ్ ।
ఇత్యధిజ్యోతిషమ్ । అథాధివిద్యమ్ । ఆచార్యః పూర్వరూపమ్ ॥ 4 ॥

అన్తేవాస్యత్తరరూపమ్ । విద్యా సంద్ధిః । ప్రవచనగం సంధానమ్ ।
ఇత్యధివిద్యమ్ । అథాధిప్రజమ్ । మాతా పూర్వరూపమ్ । పితోత్తర రూపమ్ ।
ప్రజాసంద్ధిః । ప్రజననగం సంధానమ్ । ఇత్యధిప్రజమ్ ॥ 5 ॥

అథాధ్యాత్మమ్ । అధరాహనుః పూర్వరూపమ్ । ఉత్తరాహనురుత్తరరూపమ్ ।
వాక్సంద్ధిః । జిహ్వోస్పంధానమ్ । ఇత్యధ్యాత్మమ్ । ఇతీమామహోసగంహితాః । య
ఏవమేతా మహోసగంహితా వ్యాఖ్యాతా వేద । సంధీయతే ప్రజయా పశుభిః ।
బ్రహ్మవర్చసేనాన్నాద్యేన సువర్ణేణ లోకేన ॥ 6 ॥

మేధాది-సిద్ధ్యర్థా ఆవహంతీహోమ-మంత్రాః

యశ్చన్దసా-మృషభో విశ్వరూపః । ఛన్దోభ్యోఽధ్యమృతాఘ్నంబ
భూవ । స మేన్దో మేధయా స్పృణోతు । అమృతస్య దేవ ధారణో భూయా
సమ్ । శరీరం మే విచర్షణమ్ । జిహ్వో మే మధుమత్తమా । కర్ణాభ్యాం

భూరివిశ్రవమ్ । బ్రహ్మణః కోశోసి మేధయా పిహితః । శ్రుతం మే
గోపాయ । ఆవహంతీ వితన్వానా ॥ 7 ॥

కుర్వాణా చీర-మాత్మనః । వాసాగ్గోసి మమ గావశ్చ । అన్నపానే చ
సర్వదా । తతో మే శ్రియ-మావహ । లోమశాం పశుభిస్సహ స్వాహో । ఆహా
యంతు బ్రహ్మచారిణః స్వాహో ॥ విమాఽ ఽ యంతు బ్రహ్మచారిణః స్వాహో ।
ప్రమాఽ ఽ యంతు బ్రహ్మచారిణః స్వాహో । దమాయంతు బ్రహ్మచారిణః
స్వాహో । శమాయంతు బ్రహ్మచారిణః స్వాహో ॥ 8 ॥

యశో జనేఽ సాని స్వాహో ॥ శ్రేయాన్ వస్యసోఽ సాని స్వాహో ॥ తం త్వా
భగ ప్రవిశాని స్వాహో ॥ స మా భగ ప్రవిశ స్వాహో ॥ తస్మిన్ సహస్రశాఖే ।
నిభగాఽ హం త్వయి మృజే స్వాహో ॥ యథాఽ ఽ పః ప్రవతాఽ ఽ యంతి ।
యథా మాసా అహర్జరమ్ । ఏవం మాం బ్రహ్మచారిణః । ధాతరాయంతు సర్వత-
స్వాహో ॥ ప్రతివేశోఽ ఽ సి ప్రమాభాహి ప్రమాపద్యస్వ ॥ 9 ॥

వ్యాహృత్యుపాసనమ్

భూ-ర్భువ-స్సువ-రితి వా ఏతా-స్త్రిసో వ్యాహృతయః । తాసా
ముహస్త్రితాం చతుర్థీమ్ । మాహాచమస్యః ప్రవేదయతే । మహ ఇతి ।
తద్భ్రహ్మ । స ఆత్మా ॥ అంగాన్యన్యా దేవతాః । భూరితివా అయం లోకః । భువ
ఇత్యన్తరిక్షమ్ । సువ-రిత్యసౌ లోకః ॥ 10 ॥

మహా ఇత్యాదిత్యః । ఆదిత్యేన వావ సర్వే-లోకా మహీయంతే । భూరితి
 వా అగ్నిః । భువ ఇతి వాయుః । సువ-రిత్యాదిత్యః । మహా ఇతి చంద్రమాః ।
 చంద్రమసా వావ సర్వాణి జ్యోతీగంషి మహీయంతే । భూ-రితివా ఋచః ।
 భువ ఇతి సామాని । సువ-రితి యజుగంషి ॥ 11 ॥

మహా ఇతి బ్రహ్మ । బ్రహ్మాణా వావ సర్వేవేదా మహీయంతే । భూరితి
 వై ప్రాణః । భువ ఇత్యపానః । సువ-రితి వ్యాసః । మహా ఇత్యన్నమ్ । అన్నేనవావ
 సర్వే ప్రాణా మహీయంతే । తా వా ఏతాశ్చతస్రశ్చతుర్థా । చతస్రశ్చతస్రో
 వ్యాహృతయః । తా యో వేద । స వేద బ్రహ్మ । సర్వేషు స్మై దేవా బలిమావహంతి
 ॥ 12 ॥

మనోమయత్వాది-గుణక-బ్రహ్మోపాసనయా స్వారాజ్య-సిద్ధిః

స య ఏషోఽస్త-ర్షదయ ఆకాశః । తస్మిన్నయం పురుషో
 మనోమయః । అమృతో హిరణ్మయః । అంతరేణ తాలుకే । య ఏషస్తన
 ఇవావలంబతే । సేంద్రయోనిః । యత్రాసౌ కేశాన్తో వివర్తతే । వ్యపోహ్య
 శీర్షకపాలే । భూరిత్యగ్నౌ ప్రతితిష్ఠతి । భువ ఇతి వాయౌ ॥ 13 ॥

సువరిత్యాదిత్యే । మహా ఇతి బ్రహ్మాణి । ఆప్నోతి స్వారాజ్యమ్ । ఆప్నోతి
 మనసస్పతిమ్ । వాక్పతిశ్చక్షుష్పతిః । శ్రోత్రపతిర్విజ్ఞానపతిః । ఏతత్తతో

భవతి । అకాశశరీరం బ్రహ్మ । సత్యాత్మ ప్రాణారామం మన
 ఆనందమ్ । శాన్తిసమృద్ధ-మమృతమ్ ॥ ఇతి ప్రాచీనయోగ్యోపాస్వ ॥ 14 ॥

పృథివ్యాద్యుపాధిక-పంచ-బ్రహ్మోపాసనమ్

పృథివ్యంతరిక్షం ద్యౌ-ర్దిశోఽవంతరదిశాః । అగ్నిర్వాయురాదిత్య
 శ్చంద్రమా నక్షత్రాణి । ఆప ఓషధయో వనస్పతయ అకాశ ఆత్మా ।
 ఇత్యధిభూతమ్ । అథాధ్యాత్మమ్ । ప్రాణో వ్యానోఽపాన ఉదానస్సమానః ।
 చక్షు శ్రోత్రం మనో వాక్ త్వక్ । చర్మమాగ్ంసగ్ం స్నానాఽస్థి మజ్జా ।
 ఏత-దధివిధాయ ఋషి-రవోచత్ । పాంక్తం వా ఇదగ్ం సర్వమ్ ॥ పాంక్తేనైవ
 పాంక్తగ్ం స్పృణోతీతి ॥ 15 ॥

ప్రణవోపాసనమ్

ఓ-మితి బ్రహ్మ । ఓమితీదగ్ం సర్వమ్ ॥ ఓమిత్యేత-దనుకృతి హస్తృ వా
 అప్యోశ్రావయేత్యాశ్రావయన్తి । ఓ-మితి సామాని గాయంతి । ఓగ్ం శో-మితి
 శస్త్రాణి శగ్ంసన్తి । ఓమిత్యధ్వర్యుః ప్రతిగరం ప్రతిగృణాతి । ఓ-మితి బ్రహ్మ
 ప్రసౌతి । ఓమిత్యగ్నిహోత్ర-మనుజానాతి । ఓమితి బ్రాహ్మణః ప్రవక్ష్యన్నాహ
 బ్రహ్మోపాప్నవనీతి । బ్రహ్మైవోపాప్నోతి ॥ 16 ॥

స్వాధ్యాయ-ప్రశంసా

ఋతం చ స్వాధ్యాయప్రవచనే చ । సత్యం చ స్వాధ్యాయప్రవచనే చ ।
 తపశ్చ సాధ్యాయప్రవచనే చ । దమశ్చ స్వాధ్యాయప్రవచనే చ । శమశ్చ
 స్వాధ్యాయప్రవచనే చ । అగ్నయశ్చ స్వాధ్యాయప్రవచనే చ । అగ్నిహోత్రం చ
 స్వాధ్యాయప్రవచనే చ । అతిథయశ్చ స్వాధ్యాయప్రవచనే చ । మానుషం చ
 స్వాధ్యాయప్రవచనే చ । ప్రజా చ స్వాధ్యాయప్రవచనే చ । ప్రజనశ్చ స్వాధ్యాయ
 ప్రవచనే చ । ప్రజాతిశ్చ స్వాధ్యాయప్రవచనే చ । సత్యమితి సత్యవచా రాథీ
 తరః । తప ఇతి తపోనిత్యః పౌరుశిష్టిః । స్వాధ్యాయ ప్రవచనే ఏవేతి నాకో
 మౌద్గల్యః । తద్ధి తప-స్తద్ధి తపః ॥ 17 ॥

బ్రహ్మజ్ఞాన-ప్రకాశక-మంత్రః

అహం వృక్షస్య రేరివా । కీర్తిః పృష్ఠం గిరే-రివ । ఊర్ధ్వపవిత్రో వాజినీవ
 స్వమృత-మస్మి । ద్రవిణగ్ం సవర్చసమ్ । సుమేధా అమృతోక్షితః । ఇతి
 త్రిశంకోర్వేదానువచనమ్ ॥ 18 ॥

శిష్యానుశాసనమ్

వేదమనూచ్యాచార్యోఽన్వేవాసిన-మనుశాస్త్రి । సత్యం వద । ధర్మం చర ।
 ॥
 స్వాధ్యాయాన్మా ప్రమదః । ఆచార్యాయ ప్రియం ధనమాహృత్య ప్రజాతంతుం
 మా వ్యవచ్ఛేత్సీః । సత్యాన్న ప్రమదితవ్యమ్ । ధర్మాన్న ప్రమదితవ్యమ్ । కుశలాన్న

ప్రమది॑త॒వ్యమ్ । భూ॒త్యై న ప్రమది॑త॒వ్యమ్ । స్వా॒ధ్యాయప్రవచ॑నాభ్యాం న
ప్రమది॑త॒వ్యమ్ ॥ 19 ॥

దే॒వపి॑తృకార్యాభ్యాం న ప్రమది॑త॒వ్యమ్ । మాతృ॑దే॒వో భవ । పితృ॑దే॒వో
భవ । ఆచార్య॑దే॒వో భవ । అతి॑థిదే॒వో భవ । యాస్య॑నవద్యాని॒ కర్మాణి॑ । తాని
సే॒విత॑వ్యాని । నో॒ ఇత॑రాణి । యాస్య॑స్మాకగ్ం సుచరి॒తాని । తాని త్వయో॑పాస్యాని
॥ 20 ॥

నో॒ ఇత॑రాణి । యే కే చాస్మ॑చ్ఛేయాగ్ంసో॒ బ్రాహ్మ॑ణాః । తేషాం
త్వయా॒ఽఽ సనే॑ న ప్రశ్న॑సి॒త॒వ్యమ్ । శ్రద్ధయా॑ దే॒యమ్ । అశ్రద్ధయా॑ఽ దే॒యమ్ ।
శ్రియా॑ దే॒యమ్ । హ్రియా॑ దే॒యమ్ । భియా॑ దే॒యమ్ । సంవి॑దా దే॒యమ్ ।
అథ యది॑ తే కర్మ॒విచి॑కిత్సా వా వృత్త॒విచి॑కిత్సా వా స్యాత్ ॥ 21 ॥

యే తత్ర॑ బ్రాహ్మ॒ణాః॑-స్మ॒ర్మూర్శి॑నః । యుక్తా॑ ఆయుక్తాః । అలూక్షా॑
ధర్మ॑-కామాస్సుః । యథా॑ తే తత్ర॑ వర్తే॒రన్ । తథా॑ తత్ర॑ వర్తే॒ధాః ।
అథాభ్యా॑ఖ్యాతేషు । యే తత్ర॑ బ్రాహ్మ॒ణాః॑-స్మ॒ర్మూర్శి॑నః । యుక్తా॑ ఆయుక్తా ।
అలూక్షా॑ ధర్మ॑-కామాస్సుః । యథా॑ తే తేషు॑ వర్తే॒రన్ । తథాతేషు॑ వర్తే॒ధాః ।
ఏష॑ ఆదే॒శః । ఏష॑ ఉపదే॒శః । ఏషా॑ వేదో॒పని॑షత్ । ఏతద॑నుశాసనమ్ ।
ఏవము॑పాసి॒త॒వ్యమ్ । ఏవము॑చైతదుపా॒స్యమ్ ॥ 22 ॥

ఉత్తరశాంతిపాఠః

శం నో మి॒త్ర-శృం వ॒రుణః । శం నో భ॑వత్ప॒ర్వమా । శం న ఇ॒ంద్రో
 బృ॒హ॒స్ప॒తిః । శం నో వి॒ష్ణు-రు॒రుక్ర॒మః । నమో॒ బ్ర॒హ్మ॑ణే । నమ॑స్తే వాయో ।
 త్వ-మే॒వ ప్ర॒త్యక్షం॑ బ్ర॒హ్మా॑సి । త్వామే॒వ ప్ర॒త్యక్షం॑ బ్ర॒హ్మీ॑వాదిషమ్ ।
 ఋ॒త॒మ॒వాది॑షమ్ । స॒త్య॒మ॒వాది॑షమ్ । త॒న్మామా॑వీ॒త్ । తద్వ॒క్తార॑మావీ॒త్ ।
 ఆవీ॒న్మామ్ । అవీ॑ద్వ॒క్తార॑మ్ ॥

ఓం శా॒ంతిః శా॒ంతిః శా॒ంతిః ॥

ద్వితీయా బ్రహ్మానందవల్లీ

ఓం స॒హ నా-వ॑వతు । స॒హ నౌ భు॑నక్తు । స॒హ వీ॒ర్యం॑ కరవావహై ।
 తే॒జస్వి॒నా-వ॑ధీ॒త-మ॒స్తు మా వి॑ద్విషా॒వహై ॥

ఓం శా॒ంతిః శా॒ంతిః శా॒ంతిః ॥

ఉపనిషత్సారసంగ్రహః

ఓం బ్ర॒హ్మవి॒దాస్సో॒తి ప॒రమ్ ॥ తాదే॒షాఽభ్యు॑క్తా । స॒త్యం జ్ఞా॒నమ॑న॒ంతం
 బ్ర॒హ్మ । యో వే॒ద ని॒హితం॑ గు॒హ్యాయాం॑ ప॒రమే॑ వ్యో॒మన్ । సో॒ఽశ్చు॒తే
 స॒ర్వాన్ కా॒మాన్స॒హ । బ్ర॒హ్మణా॑ వి॒పశ్చి॒తేతి॑ । తస్మా॒ద్వా ఏ॒తస్మా॒దాత్మ॑స
 ఆ॒కాశ॑స్సంభూ॒తః । ఆ॒కాశా॑ద్వా॒యుః । వా॒యో-ర॑గ్నిః । అ॒గ్నేరా॑పః । అ॒ద్భ్యః
 పృ॒థివీ॑ । పృ॒థి॒వ్యా ఓ॑షధ॒యః । ఓ॑షధీ॒భ్యోఽన్న॑మ్ । అ॒న్నాత్పు॑రుషః । స వా

ఏష పురుషోఽన్మరసమయః । తస్మైద-మేవ శిరః । అయం దక్షిణః పక్షః ।
 అయముత్తరః పక్షః । అయమాత్మా ॥ ఇదం పుచ్చం ప్రతిష్ఠా । తదప్యేష శ్లోకో
 భవతి ॥ 1 ॥

పంచకోశవివరణమ్

అన్నాద్వై ప్రజాః ప్రజాయంతే । యాః కాశ్చ పృథివీగ్శితాః । అథో
 అన్నేనైవ జీవంతి । అధైన-దపియన్యంతతః । అన్నగ్ం హి భూతానాం
 జ్యేష్ఠమ్ ॥ తస్మాత్సర్వాషధముచ్యతే । సర్వం వై తేఽన్నమాప్నువంతి । యేఽన్మం
 బ్రహ్మోపాసతే । అన్నగ్ం హి భూతానాం జ్యేష్ఠమ్ ॥ తస్మాత్ సర్వాషధముచ్యతే ।
 అన్నాద్భూతాని జాయంతే । జాతాన్యన్నేన వర్ధంతే । అద్యతేఽత్తి చ భూతాని ।
 తస్మాదన్నం తదుచ్యత ఇతి । తస్మాద్వా ఏతస్మా-దన్నరసమయాత్ । అన్యోఽ
 న్నర ఆత్మా ప్రాణమయః । తేనైష పూర్ణః । స వా ఏష పురుషవిధ ఏవ । తస్య
 పురుషవిధతామ్ । అస్వయం పురుషవిధః । తస్య ప్రాణ ఏవశిరః । వ్యానో దక్షిణః
 పక్షః । అపాన ఉత్తరః పక్షః । ఆకాశ ఆత్మా । పృథివీ పుచ్చం ప్రతిష్ఠా । తద
 ప్యేష శ్లోకో భవతి ॥ 2 ॥

ప్రాణం దేవా అనుప్రాణంతి । మనుష్యాః పశవశ్చ యే । ప్రాణో హి
 భూతానా-మాయుః । తస్మాత్సర్వాయుషముచ్యతే । సర్వ-మేవ త ఆయు -
 ర్యంతి । యే ప్రాణం బ్రహ్మోపాసతే । ప్రాణో హి భూతానా-మాయుః ।

తస్మాత్సర్వాయుషముచ్యత ఇతి । తస్మైష ఏవ శారీర ఆత్మా । యః పూర్వస్య ।
 తస్మాద్వా ఏతస్మాత్ ప్రాణమయాత్ । అన్యోఽన్తర ఆత్మా మనోమయః । తేనైష
 పూర్ణః । స వా ఏష పురుషవిధ ఏవ । తస్యపురుషవిధతామ్ । అన్వయం
 పురుషవిధః । తస్య యజురేవ శిరః । ఋగ్దక్షిణః పక్షః । సామోత్తరః పక్షః ।
 ఆదేశ ఆత్మా । అధర్వాంగిరసః పుచ్చం ప్రతిష్ఠా । తదప్యేష శ్లోకో భవతి ॥ 3 ॥

యతో వాచో నివర్తంతే । అప్రాప్య మనసా సహ । ఆనందం బ్రహ్మణో
 విద్వాన్ । న బిభేతి కదాచనేతి । తస్మైష ఏవ శారీర ఆత్మా । యః పూర్వస్య ।
 తస్మాద్వా ఏతస్మాన్మనోమయాత్ । అన్యోఽన్తర ఆత్మా విజ్ఞానమయః । తేనైష
 పూర్ణః । స వా ఏష పురుషవిధ ఏవ । తస్య పురుషవిధతామ్ । అన్వయం
 పురుషవిధః । తస్య శ్రద్ధైవ శిరః । ఋతం దక్షిణః పక్షః । సత్యముత్తరః పక్షః ।
 యోగ ఆత్మా । మహాః పుచ్చం ప్రతిష్ఠా । తదప్యేష శ్లోకో భవతి ॥ 4 ॥

విజ్ఞానం యజ్ఞం తనుతే । కర్మాణి తనుతేఽపి చ । విజ్ఞానం దేవాస్సర్వే ।
 బ్రహ్మ జ్యేష్ఠముపాసతే । విజ్ఞానం బ్రహ్మ చేద్వేద । తస్మాచ్ఛేన్న ప్రమాద్యతి ।
 శరీరే పాప్మనో హిత్వా । సర్వాన్ కామాన్ సమశ్చుత ఇతి । తస్మైష ఏవ శారీర
 ఆత్మా । యః పూర్వస్య । తస్మాద్వా ఏతస్మాద్విజ్ఞానమయాత్ । అన్యోఽన్తర
 ఆత్మాఽఽ నందమయః । తేనైష పూర్ణః । స వా ఏష పురుషవిధ ఏవ । తస్య
 పురుషవిధతామ్ । అన్వయం పురుషవిధః । తస్యప్రియ-మేవ శిరః । మోదో

దక్షిణః పక్షః । ప్రమోద ఉత్తరః పక్షః । అనంద ఆత్మా । బ్రహ్మ పుచ్చం
ప్రతిష్ఠా । తదప్యేష శ్లోకో భవతి ॥ 5 ॥

అసన్నేప స భవతి । అసద్-బ్రహ్మేతి వేద చేత్ । అస్మి బ్రహ్మేతి చేద్వేద ।
సంత-మేనం తతో విదు-రితి । తస్యైష ఏవ శారీర ఆత్మా । యః పూర్వస్య ।
అథాతోఽను ప్రశ్నాః । ఉతావిద్వా-నముం లోకం ప్రేత్య కశ్చన గచ్ఛతీ 3 ।
అహో విద్వా-నముం లోకం ప్రేత్య । కశ్చిత్సమశ్చుతా 3 ఉ । సోఽకామయత ।
బహుస్యాం ప్రజాయేయేతి । స తపోఽతప్యత । సతప-స్తప్త్వా ।
ఇదగ్ం-సర్వ-మస్మజత । యదిదం కించ । తత్స్త్వష్టా । తదేవానుప్రావిశత్ ।
తదనుప్రవిశ్య । సచ్చ త్యచ్ఛాభవత్ । నిరుక్తం చానిరుక్తం చ । నిలయనం
చానిలయనం చ । విజ్ఞానం చావిజ్ఞానం చ । సత్యం చాన్యతం చ సత్య-మభవత్ ।
యదిదం కించ । త త్సత్యమిత్యాచక్షతే । తదప్యేష శ్లోకో భవతి ॥ 6 ॥

అభయప్రతిష్ఠా

అసద్వా ఇద-మగ్ర ఆసీత్ । తతో వై సదజాయత । తదాత్మానగ్
స్వయ-మకురుత । తస్మా-త్తత్సుకృతముచ్యత ఇతి । యద్వై తత్సుకృతమ్ ।
రసో వై సః । రసగ్గ్ హ్యేవాయం లభ్నాఽఽఽ నందీ భవతి । కో హ్యేవాన్యాత్
కః ప్రాణ్యాత్ । యదేష ఆకాశ ఆనందో న స్యాత్ । ఏష హ్యేవానందయాతి ।
యదా హ్యేవైష ఏతస్మిన్నదృశ్యేఽనాత్యేఽనిరుక్తేఽనిలయనేఽభయం ప్రతిష్ఠాం

విందతే । అథ సోఽభయం గతో భవతి । యదా హ్యేవైష ఏతస్మిన్నుదర-
 మంతరం కురుతే । అథ తస్య భయం భవతి । తత్త్వేవ భయం విదుషోఽ-
 మన్వానస్య । తదప్యేష శ్లోకో భవతి ॥ 7 ॥

బ్రహ్మానందమీమాంసా

భీషాఽన్మా-ద్వాతః పవతే । భీషోదేతి సూర్యః । భీషాఽన్మాదగ్ని శ్చేంద్రశ్చ ।
 మృత్యుర్ధావతి పంచమ ఇతి । సైషాఽఽనస్వస్య మీమాగ్ంసా భవతి । యువా
 స్యాత్సాధుయువాఽధ్యాయకః । ఆశిష్టో దృఢిష్టో బలిష్ఠః । తస్యేయం పృథివీ
 సర్వా విత్తస్య పూర్ణాస్యాత్ । స ఏకో మానుష ఆనందః । తే యే శతం మానుషా
 ఆనందాః । స ఏకో మనుష్యగంధర్వాణామానందః । శ్రోత్రియస్య
 చాకామహతస్య । తే యే శతం మనుష్యగంధర్వాణామానందాః । స ఏకో
 దేవగంధర్వాణా-మానందః । శ్రోత్రియస్య చాకామహతస్య । తే యే శతం
 దేవగంధర్వాణా-మానందాః । స ఏకః పితృణాం చిరలోక-
 లోకానామానందః । శ్రోత్రియస్య చాకామహతస్య । తే యే శతం పితృణాం
 చిరలోక లోకానా-మానందాః । స ఏక ఆజానజానాం దేవానా-మానందః ।
 శ్రోత్రియస్య చాకామహతస్య । తే యే శతమాజానజానాం దేవానా-
 మానందాః । స ఏకః కర్మదేవానాం దేవానామానందః । యే కర్మణా
 దేవానపియంతి । శ్రోత్రియస్య చాకామహతస్య । తే యే శతం కర్మదేవానాం

దే॒వా॒నా॒మా॒న॒దాః । స ఏ॒కో దే॒వా॒నా॒ మా॒న॒దః । శ్రో॒త్రి॒య॒స్య చా॒కా॒మ॒హ॒త॒స్య ।
 తే యే శ॒తం దే॒వా॒నా-మా॒న॒దాః । స ఏ॒క ఇ॒ంద్ర॒స్యా॒న॒దః । శ్రో॒త్రి॒య॒స్య
 చా॒కా॒మ॒హ॒త॒స్య । తే యే శ॒తమి॒ంద్ర॒స్యా॒న॒దాః । స ఏ॒కో బృ॒హ॒స్ప॒తే-
 రా॒న॒దః । శ్రో॒త్రి॒య॒స్య చా॒కా॒మ॒హ॒త॒స్య । తే యే శ॒తం బృ॒హ॒స్ప॒తే-
 రా॒న॒దాః । స ఏ॒కః ప్ర॒జా॒ప॒తే-రా॒న॒దః । శ్రో॒త్రి॒య॒స్య చా॒కా॒మ॒హ॒ త॒స్య । తే
 యే శ॒తం ప్ర॒జా॒ప॒తే-రా॒న॒దాః । స ఏ॒కో బ్ర॒హ్మ॒ణ ఆ॒న॒దః । శ్రో॒త్రి॒య॒స్య
 చా॒కా॒మ॒హ॒త॒స్య । స య॒శ్చాయం పు॒రు॒షే । య॒శ్చాసా॒వాది॒త్యే । స ఏ॒కః । స
 య ఏ॒వం॒విత్ । అ॒స్మాల్లో॒కాత్ప్రే॒త్య । ఏ॒త॒మ॒న్న॒మ॒య-మా॒త్యా॒న-ము॒ప
 సం॒క్రా॒మ॒తి । ఏ॒తం ప్రా॒ణ॒మ॒య మా॒త్యా॒నము॒పసం॒క్రా॒మ॒తి । ఏ॒తం
 మ॒నో॒మ॒య-మా॒త్యా॒న-ము॒పసం॒క్రా॒మ॒తి । ఏ॒తం వి॒జ్ఞా॒న॒మ॒య-మా॒త్యా॒న-
 ము॒పసం॒క్రా॒మ॒తి । ఏ॒తమా॒నంద-మ॒య-మా॒త్యా॒నము॒పసం॒క్రా॒మ॒తి ।
 తద॒ప్యేష శ్లో॒కో భ॒వ॒తి ॥ 8 ॥

యతో॒ వాచో॒ నివ॒ర్తంతే॑ ॥ అ॒ప్రా॒ప్య మ॒నసా॒ స॒హ । ఆ॒నందం॑ బ్ర॒హ్మణో॑
 వి॒ద్వాన్ । న బి॒భేతి॑ కు॒తశ్చ॒నేతి॑ । ఏ॒తగ్ం హ వా వ న త॒వతి॑ । కి॒మహగ్ం
 సాధు॑ నా॒కర॒వమ్ । కి॒మహం పాప-మ॑కర॒వ-మి॒తి । స య ఏ॒వం వి॒ద్వా-నేతే॑
 ఆ॒త్మా॒నగ్గ్ స్పృ॒ణుతే॑ । ఉ॒భే హ్యే॒ష ఏతే॑ ఆ॒త్మా॒నగ్గ్ స్పృ॒ణుతే॑ । య ఏ॒వం
 వేద॑ । ఇ॒త్యు॒పని॒షత్ ॥ 9 ॥

ఓం స॒హ నా॑-వవతు । స॒హ నౌ॑ భునక్తు । స॒హ వీ॒ర్యం॑ కరవావహై ।
 తే॒జస్వి॒నా-వధీ॑త-మస్తు॒ మా విద్విషా॑వహై ॥

ఓం శా॒ంతిః శా॒ంతిః శా॒ంతిః ॥

తృతీయా భృగువల్లీ

ఓం స॒హ నా॑-వవతు । స॒హ నౌ॑ భునక్తు । స॒హ వీ॒ర్యం॑ కరవావహై ।
 తే॒జస్వి॒నా-వధీ॑త-మస్తు॒ మా విద్విషా॑వహై । ఓం శా॒ంతిః శా॒ంతిః శా॒ంతి ॥

బ్రహ్మ జిజ్ఞాసా

భృ॒గు-ర్వై వా॑రుణిః । వరు॑ణం పిత॒ర-ము॑పససార । అధీ॑హి భగవో
 బ్రహ్మే॑తి । తస్మా॑ ఏ॒తత్ ప్రో॑వాచ । అన్నం॑ ప్రాణం చక్షుశ్శ్రో॒త్రం మనో॑ వాచమితి ।
 తగ్ం హో॑వాచ । యతో॒ వా ఇ॒మాని॒ భూతా॑ని జాయంతే । యేన॒ జాతా॑ని
 జీవ॑ంతి । యత్ర॑యంత్యభిసంవిశన్తి । తద్వి॑జిజ్ఞాసస్వ । తద్బ్ర॑హ్మేతి । స తపో॑ఽ
 తప్య॑త । స తప॑-స్తప్త్వా ॥ 1 ॥

పంచకోశాంతఃస్థిత - బ్రహ్మనిరూపణమ్

అన్నం॑ బ్రహ్మే॑తి వ్యజానాత్ । అన్నాద్ధ్యే॑వ ఖల్వి॒మాని॒ భూతా॑ని జాయంతే ।
 అన్నే॑న జాతా॑ని జీవ॑ంతి । అన్నం॑ ప్రయంత్యభిసంవిశంతీతి । తద్వి॑జ్ఞాయ ।
 పున॑-రే॒వ వరు॑ణం పిత॒ర-ము॑పససార । అధీ॑హి భగవో బ్రహ్మే॑తి ।

తగ్ం హో॑వాచ । తప॑సా బ్రహ్మ॑ విజిజ్ఞా॑సస్వ । తపో॑ బ్రహ్మే॑తి । స తపో॑ఽ
తప్య॑త । స తప॑-స్తప్వ్యా॑ ॥ 2 ॥

ప్రాణో॑ బ్రహ్మే॑తి వ్యజా॑నాత్ । ప్రాణా॑-ద్ధే॒వ ఖల్వి॑మాని భూతా॑ని
జాయ॑ంతే । ప్రాణే॑న జాతా॑ని జీవ॑ంతి । ప్రాణం॑ ప్రయం॑త్యభి॑సంవి॒శంతీ॑తి ।
తద్వి॑జ్ఞాయ॑ । పున॑-రే॒వ వరు॑ణం పిత॑ర-ము॒పస॑సార । అధీ॑హి భగ॑వో బ్రహ్మే॑తి
తగ్ం హో॑వాచ । తప॑సా బ్రహ్మ॑ విజిజ్ఞా॑సస్వ । తపో॑ బ్రహ్మే॑తి । స తపో॑ఽ
తప్య॑త । స తప॑-స్తప్వ్యా॑ ॥ 3 ॥

మనో॑ బ్రహ్మే॑తి వ్యజా॑నాత్ । మనసో॑ హ్యే॒వ ఖల్వి॑మాని భూతా॑ని
జాయ॑ంతే । మనసా॑ జాతా॑ని జీవ॑ంతి । మనః॑ ప్రయం॑త్యభి॑సంవి॒శంతీ॑తి ।
తద్వి॑జ్ఞాయ॑ । పున॑-రే॒వ వరు॑ణం పిత॑ర-ము॒పస॑సార । అధీ॑హి భగ॑వో
బ్రహ్మే॑తి । తగ్ం హో॑వాచ । తప॑సా బ్రహ్మ॑ విజిజ్ఞా॑సస్వ । తపో॑ బ్రహ్మే॑తి । స
తపో॑ఽ తప్య॑త । స తప॑-స్తప్వ్యా॑ ॥ 4 ॥

విజ్ఞా॑నం బ్రహ్మే॑తి వ్యజా॑నాత్ । విజ్ఞా॑నా-ద్ధే॒వ ఖల్వి॑మాని భూతా॑ని
జాయ॑ంతే । విజ్ఞా॑నే॒న జాతా॑ని జీవ॑ంతి । విజ్ఞా॑నం ప్రయం॑త్యభి॑సంవి॒శంతీ॑తి ।
తద్వి॑జ్ఞాయ॑ । పున॑-రే॒వ వరు॑ణం పిత॑ర-ము॒పస॑సార । అధీ॑హి భగ॑వో
బ్రహ్మే॑తి । తగ్ం హో॑వాచ । తప॑సా బ్రహ్మ॑ విజిజ్ఞా॑సస్వ । తపో॑ బ్రహ్మే॑తి । స
తపో॑ఽ తప్య॑త । స తప॑-స్తప్వ్యా॑ ॥ 5 ॥

అ॒న॒ందో॑ బ్ర॒హ్మే॑తి॒ వ్య॒జానాత్ । అ॒న॒ందా॒ద్ధ్యే॑వ ఖ॒ల్వి॒మాని॒ భూ॒తాని॑
 జా॒యంతే॑ । అ॒న॒ందే॒న జా॒తాని॑ జీ॒వంతి॑ । అ॒న॒ందం ప్ర॒యంత్య॑భి॒సం
 వి॒శంతీ॑తి । సైషా ॥ భార్గ॒వీ వా॒రుణీ॑ వి॒ద్యా । ప॒రమే॑ వ్యో॒మన్ ప్ర॑తి॒ష్ఠితా॑ । య
 ఏ॒వం వేద॑ ప్ర॒తితి॑ష్ఠతి । అ॒న్న॒వాన॒న్నాదో॑ భ॒వతి॑ । మ॒హాన్ భ॑వతి ప్ర॒జయా॑
 ప॒శుభి॑-ర్బ॒హ్మవ॑ర్చ॒సేన॑ । మ॒హాన్ కీ॒ర్యా ॥ 6 ॥

అన్నబ్రహ్మోపాసనమ్

అ॒న్నం స॑ ని॒ంద్యాత్ । త॒ద్వ్ర॒తమ్ । ప్రా॒ణో వా అ॒న్నమ్ ॥ శరీ॑రమ॒న్నాద॑మ్ ।
 ప్రా॒ణే శరీ॑రం ప్ర॒తిష్ఠి॑తమ్ । శరీ॑రే ప్రా॒ణః ప్ర॒తిష్ఠి॑తః । తదే॒త-ద॒న్న-మ॒న్నే
 ప్ర॒తిష్ఠి॑తమ్ । స య ఏ॒త-ద॒న్న-మ॒న్నే ప్ర॒తిష్ఠి॑తం వేద॑ ప్ర॒తితి॑ష్ఠతి ।
 అ॒న్న॒వా-న॒న్నాదో॑ భ॒వతి॑ । మ॒హాన్ భ॑వతి ప్ర॒జయా॑ ప॒శుభి॑-ర్బ॒హ్మవ॑ర్చ॒సేన॑ ।
 మ॒హాన్ కీ॒ర్యా ॥ 7 ॥

అ॒న్నం స॑ పరి॒చక్షి॑త । త॒ద్వ్ర॒తమ్ । ఆపో॑ వా అ॒న్నమ్ ॥ జ్యోతి॑ర॒న్నాద॑మ్ ।
 అ॒ప్పు జ్యోతిః॑ ప్ర॒తిష్ఠి॑తమ్ । జ్యోతి॒ష్ట్యాపః॑ ప్ర॒తిష్ఠి॑తాః । తదే॒త-ద॒న్న-మ॒న్నే
 ప్ర॒తిష్ఠి॑తం । స య ఏ॒త-ద॒న్న-మ॒న్నే ప్ర॒తిష్ఠి॑తం వేద॑ ప్ర॒తితి॑ష్ఠతి ।
 అ॒న్న॒వా-న॒న్నాదో॑ భ॒వతి॑ । మ॒హాన్ భ॑వతి ప్ర॒జయా॑ ప॒శుభి॑-ర్బ॒హ్మవ॑ర్చ॒సేన॑ ।
 మ॒హాన్ కీ॒ర్యా ॥ 8 ॥

అ॒న్నం బ॒హు కు॑ర్వీత । త॒ద్వ్ర॒తమ్ । పృ॒థివీ॑ వా అ॒న్నమ్ ॥ ఆ॒కాశో॑ ॥

న్నాదః । పృథి॑వ్యామా॒కాశః ప్రతి॑ష్ఠితః । ఆ॒కాశే॑ పృథి॑వీ ప్రతి॑ష్ఠితా ।
 తదే॒త-దన్న-మన్నే॑ ప్రతి॑ష్ఠితమ్ । స య ఏ॒త-దన్న-మన్నే॑ ప్రతి॑ష్ఠితం వేద
 ప్రతి॑ష్ఠిషతి । అన్న॑వా-నన్నాదో॑ భవతి । మహా॑న్ భవతి ప్రజ॒యూ పశు॑భి-
 ద్రుహ్మావర్తు॑సేన । మహా॑న్ కీ॒ర్యా ॥ 9 ॥

సదాచార ప్రదర్శనమ్ । బ్రహ్మానందానుభవః

స కంచన వసతౌ ప్రత్యాచక్షీ॑త । తద్ర॒తమ్ । తస్మాద్వ॑యా కయా చ
 విధయా బహ్వాన్నం ప్రా॒ప్నుయాత్ । అరాధ్య॑స్మా అన్నమి॑త్యాచక్షతే । ఏతద్వై
 ముఖతో॑న్నగ్ం రా॒ధమ్ । ముఖతో॑స్మా అన్నగ్ం రా॒ధ్యతే । ఏతద్వై మధ్యతో॑
 న్నగ్ం రా॒ధమ్ । మధ్యతో॑స్మా అన్నగ్ం రా॒ధ్యతే । ఏతద్వా అస్తతో॑న్నగ్ం
 రా॒ధమ్ । అస్తతో॑స్మా అన్నగ్ం రా॒ధ్యతే । య ఏ॒వం వేద । క్షేమ॑ ఇతి వాచి ।
 యోగక్షేమ॑ ఇతి ప్రా॒ణాపాన॑యోః । కర్మ॑తి హస్త॑యోః । గతి॑-రితి పాద॑యోః ।
 విముక్తి॑-రితి పా॒యౌ । ఇతి మానుషీ॑-స్సమా॒జ్ఞాః । అథ దై॒వీః । తృప్తి॑-రితి
 వృష్టౌ । బల॑-మితి విద్యు॑తి । యశ ఇతి పశు॑షు । జ్యోతి॑రితి నక్ష॒త్రేషు । ప్రజాతి-
 రమృత॑-మానన్ద ఇత్యుప॑స్థే । సర్వ॑-మి॒త్యాకా॒శే । తత్ ప్రతి॑ష్ఠేత్యుపాసీ॒త ।
 ప్రతిష్ఠా॑వాన్ భవతి । తన్మహా॑ ఇత్యుపాసీ॒త । మహా॑న్ భవతి । తన్మన
 ఇత్యుపాసీ॒త । మానవాన్ భవతి । తన్నమ॑ ఇత్యుపాసీ॒త । నమ్య॑న్తే
 సైకా॒మాః । తద్బ్ర॑హ్మేత్యుపాసీ॒త । బ్రహ్మ॑వాన్ భవతి । తద్బ్ర॑హ్మణః పరిమర

ఇ॒త్యు॒పా॒సీ॒త । ప॒ర్యే॒ణం మ్రి॒యంతే॑ ద్వి॒ష॒స్త-స్స॒ప॒త్నాః । ప॒రి యే॑ ॥
 ప్రి॒యా ॥ బ్రా॒త్య॒వ్యాః । స య॑చ్చాయం పు॒రుషే॑ । య॒శ్చాసా॑-వా॒ది॒త్యే ।
 స ఏ॒కః । స య॑ ఏ॒వం॒విత్ । అ॒స్మాల్లో॒కాత్ ప్రే॒త్య । ఏ॒త-మ॒న్న॒మయ॑-మా॒త్మాన
 -ము॒ప॒సం॒క్ర॒మ్య । ఏ॒తం ప్రా॒ణ॒మయ॑-మా॒త్మాన-ము॒ప॒సం॒క్ర॒మ్య । ఏ॒తం
 మ॒నో॒మయ॑-మా॒త్మాన-ము॒ప॒సం॒క్ర॒మ్య । ఏ॒తం వి॒జ్ఞాన॑మయ-మా॒త్మాన
 -ము॒ప॒సం॒క్ర॒మ్య । ఏ॒తమా॑నందమయ-మా॒త్మాన-ము॒ప॒సం॒క్ర॒మ్య । ఇ॒మాన్
 లో॒కాన్ కా॑మాన్నీ కా॒మ-రూ॑ప్యను॒సంచ॑రన్ । ఏ॒తత్సా॑మ గా॒య॒న్తాస్తే॑ । హా ३
 వు॒ హా ३ వు॒ హా ३ వు॒ । అ॒హ॒మన్న-మ॒హ॒మన్న-మ॒హ॒మన్నమ్ । అ॒హ॒మన్నాదో
 2 ॒హ॒మన్నాదో 2 ॒హ॒మన్నాదః॑ । అ॒హగ్గ్ శ్లో॒కకృ-ద॒హగ్గ్ శ్లో॒కకృ-ద॒హగ్గ్
 శ్లో॒కకృత్ । అ॒హ॒మస్మి ప్ర॒థ॒మజా॑ ఋ॒తా ३ స్త్య । పూ॒ర్వం దే॒వేభ్యో॑ అ॒మృత॑స్య
 నా ३ భా॒ఇ । యో॒మా దదా॑తి స ఇ॒దే॒వ మా ३ వాః । అ॒హ-మ॒న్న॒మన్న
 మ॒ద॒స్తమా ३ ద్మి । అ॒హం వి॒శ్వం భు॑వ॒న-మ॑భ్య॒భవామ్ । సు॒వ॒ర్ణ జ్యోతిః॑ । య
 ఏ॒వం వేద॑ । ఇ॒త్యు॒ప॒ని॒షత్ ॥ 10 ॥

ఓం స॒హ నా॑-వ॒వతు॑ । స॒హ నా॑ భు॒నక్తు॑ । స॒హ వీ॒ర్యం॑ క॒రవా॑వ॒హై ।
 తే॒జస్వి॑నా-వ॒ధీ॒తమ॑స్తు॒ మా వి॒ద్విషా॑వ॒హై ॥

ఓం శా॒ంతిః శా॒ంతిః శా॒ంతిః ॥

॥ మహానారాయణోపనిషత్తు ॥

చతుర్థః ప్రశ్నః

ఓం సహ నావవతు । సహ నౌ భునక్తు । సహ వీర్యం కరవావహై ।
 తేజస్వినావధీతమస్తు మా విద్విషావహై ॥

ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః ॥

అమ్భస్యపారే

(1)

అమ్భస్య పారే భువనస్య మధ్యే నాకస్య పృష్ఠే మహతో మహీయాన్ ।
 శుక్రేణ జ్యోతీగంషి సమనుప్రవిష్టః ప్రజాపతిశ్చరతి గర్భే అన్తః । యస్మిన్నిదగ్ం
 సం చ విచైతి సర్వం యస్మిన్దేవా అధి విశ్వే నిషేదుః । తదేవ భూతం తదు
 భవ్యమా ఇదం తదక్షరే పరమే వ్యోమన్ । యేనావృతం ఖం చ దివం మహీంచ
 యేనాదిత్యస్తపతి తేజసా భ్రాజసాచ । యమస్త-స్సముద్రే కవయో వయన్తి
 యదక్షరే పరమే ప్రజాః । యతః ప్రసూతా జగతః ప్రసూతీ తోయేన జీవాన్
 వ్యచసర్జ భూమ్యామ్ ॥ యదోషధీభిః పురుషాన్ పశూగ్శ్చ వివేశ భూతాని
 చరాచరాణి । అతః పరం నాన్యదణీయసగ్ం హి పరాత్పరం యన్మహతో
 మహాన్తమ్ ॥ యదేక-మవ్యక్త-మనన్తరూపం విశ్వం పురాణం తమసః
 పరస్మాత్ ॥

తదే॒వర్తం॑ తదు॑ స॒త్యమా॑హు-స్తదే॒వ బ్ర॑హ్మ ప॒రమం॑ కవీ॒నామ్ ।
 ఇ॒ష్టాపూ॒ర్తం బ॒హుధా॑ జా॒తం జాయ॑మానం వి॒శ్వం బి॑భర్తి భువ॑నస్య నాభిః ।
 తదే॒వాగ్ని॑స్తద్వా॒యు-స్త॒తూర్వ॑స్తదు॒ చ॒న్ద్రమాః॑ ॥ తదే॒వ శు॒క్రమ॒మృతం॑ తద్ధృ॒ష్టా
 తదా॒ప-స్స ప్ర॒జాప॑తిః । సర్వే॑-నిమే॒షా జ॒జ్జిరే॑ వి॒ద్యుతః॑ పు॒రుషా॑దధి । క॒లా
 ము॒హూర్తాః కా॒ష్ఠాశ్చా॒హోరా॒త్రాశ్చ॑ సర్వ॑శః । అ॒ర్థమా॑నా మానా
 ఋ॒తవ॑స్సంవత్స॒రశ్చ॑ కల్ప॒న్తామ్ । స అ॑పః ప్రదు॒ఘే ఉ॒భే ఇ॒మే అ॒న్తరి॑క్ష-మథో
 సువః । వై॒న॒మూర్ధ్నం॑ న తి॒ర్యం॒చ న మ॒ధ్యే ప॑రిజగ్రభత్ । న తస్యే॑శే కశ్చ॒న తస్య॑
 నామ మ॒హద్య॑శః ॥

న సం॒దృశే॑ తిష్ఠ॒తి రూ॑ప-మస్య న చక్షు॑షా పశ్య॒తి కశ్చ॑నైనమ్ ॥ హృ॒దా
 మనీ॑షా మన॒సాభి॑క్షు॒ష్టో య ఏ॑నం వి॒దుర॑మృతా॒స్తే భ॑వన్తి । అ॒ధ్యుస్సంభూ॑తో
 హి॒రణ్య॑గర్భ ఇత్య॒ష్టా । ఏష॑ హి దే॒వః ప్ర॒దిశో॑ఽనుస॒ర్వాః పూ॒ర్వోహి॑ జా॒త-స్స
 ఉ గ॑ర్భే అ॒న్తః । సవి॒జాయ॑మాన-స్సజని॒ష్యమా॑ణః ప్ర॒త్యజ్ము॑ఖాస్తిష్ఠ॒తి వి॒శ్వతో
 ముఖః॑ । వి॒శ్వత॑శ్చక్షు॒రుత వి॒శ్వతో॑ముఖో వి॒శ్వతో॑ హస్త ఉ॒త వి॒శ్వత॑స్పాత్ । సం
 బా॒హుభ్యాం॑ నమ॒తి సంప॑త॒త్రైర్ద్రా॒వాపు॑ధివీ జ॒నయన్ దే॑వ ఏకః ।
 వే॒న-స్త॒తృశ్చ-న్వి॒శ్వా భు॑వనాని వి॒ద్వాన్ య॒త్ర వి॒శ్వం భ॑వత్యే॒కనీ॑శమ్ ।
 యస్మి॑న్నిదగ్గం సం చ వి॒చైక॑గ్గం స ఓ॒తః ప్రో॑తశ్చ వి॒భుః ప్ర॒జాసు॑ । ప్రతద్వో॑చే
 అ॒మృతం॑ ను వి॒ద్వాన్ గ॒న్తర్వో॑ నామ నిహి॒తం గు॑హాసు ॥

త్రీణి పదా నిహితా గుహాసు యస్తద్వేద సవితుః పితాసత్ । స నో
 బన్ధు-ర్జనితా స విధాతా ధామాని వేద భువనాని విశ్వా । యత్ర దేవా
 అమృతమానశానా-స్త్వతీయే ధామాన్యభ్యైరయన్త । పరిద్యావాపృథివీ యన్తి సద్యః
 పరి లోకాన్ పరి దిశః పరి సువః । ఋతస్య తన్తుం వితతం విచృత్య
 తదపశ్యత్తదభవత్ ప్రజాసు । పరీత్య లోకాన్ పరీత్య భూతాని పరీత్య సర్వాః
 ప్రదిశో దిశశ్చ । ప్రజాపతిః ప్రథమజా ఋతస్యాత్మనాఽఽత్యానమభి-
 సంబభూవ । సదసస్త్వతిమద్భుతం ప్రియమింద్రస్య కామ్యమ్ । సనిం
 మేధామయాసిషమ్ । ఉద్దిప్యస్వ జాతవేదోఽపఘ్నున్నిర్ఋతిం మమ ॥

పశూగ్శ్చ మహ్యమావహ జీవనం చ దిశోదిశ । మానో హిగంసీజ్ఞాతవేదో
 గామశ్చం పురుషం జగత్ । అభిభ్రదగ్గు ఆగహి శ్రియా మా పరిపాతయ ॥

గాయత్రీమంత్రాః

పురుషస్య విద్య సహస్రాక్షస్య మహాదేవస్య ధీమహి । తన్నో రుద్రః
 ప్రచోదయాత్ ॥ తత్పురుషాయ విద్యహే మహాదేవాయ ధీమహి । తన్నో రుద్రః
 ప్రచోదయాత్ ॥ తత్పురుషాయ విద్యహే వక్రతుణ్డాయ ధీమహి । తన్నో దంతిః
 ప్రచోదయాత్ ॥ తత్పురుషాయ విద్యహే చక్రతుణ్డాయ ధీమహి । తన్నో నందిః
 ప్రచోదయాత్ ॥ తత్పురుషాయ విద్యహే మహాసేనాయ ధీమహి । తన్నప్షణ్ముఖః
 ప్రచోదయాత్ ॥ తత్పురుషాయ విద్యహే సువర్ణపక్షాయ ధీమహి । తన్నో గరుడః

ప్రచో॑దయా॑త్ ॥ వే॒దా॒త్మ॒నాయ॑ వి॒ద్య॒హే॑ హి॒రణ్య॑గ॒ర్భాయ॑ ధీ॒మహి॑ । తన్నో॑ బ్రహ్మ
 ప్రచో॑దయా॑త్ ॥ నా॒రాయ॑ణాయ॑ వి॒ద్య॒హే॑ వా॒సుదే॒వాయ॑ ధీ॒మహి॑ । తన్నో॑ విష్ణుః
 ప్రచో॑దయా॑త్ ॥ వ॒జ్ర॒నఖా॑య॑ వి॒ద్య॒హే॑ తీ॒క్ష్ణదగ్గి॑ష్టాయ॑ ధీ॒మహి॑ । తన్నో॑ నారసిగ్ంహః
 ప్రచో॑దయా॑త్ ॥

భా॒స్కరా॑య॑ వి॒ద్య॒హే॑ మ॒హద్యు॑తిక॒రాయ॑ ధీ॒మహి॑ । తన్నో॑ ఆది॒త్యః
 ప్రచో॑దయా॑త్ ॥ వై॒శ్వా॒నరా॑య॑ వి॒ద్య॒హే॑ లా॒లీ॒లాయ॑ ధీ॒మహి॑ । తన్నో॑ అగ్నిః
 ప్రచో॑దయా॑త్ ॥ కా॒త్యాయ॑నాయ॑ వి॒ద్య॒హే॑ క॒న్యకు॑మారి ధీ॒మహి॑ । తన్నో॑ దుర్గిః
 ప్రచో॑దయా॑త్ ॥

దూర్వాసూక్తమ్

స॒హ॒స్రప॑రమా దే॒వీ శత॑మూ॒లా శ॒తాంకు॑రా । స॒ర్వగ్ం హ॑రతు మే పా॒పం
 దూర్వా॑ దుస్సు॒ప్తనా॑శనీ । కా॒ణ్డా॒త్మాణ్డాత్ ప్ర॑రో॒హస్తీ॑ ప॒రుషః ప॒రుషః ప॒రి ।
 ఏ॒వానో॑ దూర్వే ప్ర॒తను॑ స॒హస్రే॑ణ శతే॒న చ । యా శతే॑న ప్ర॒తనో॑షి స॒హస్రే॑ణ
 వి॒రోహ॑సి । తస్యా॑స్తే దే॒వీష్టకే॑ వి॒ధేమ॑ హ॒విషా॑ వ॒యమ్ । అశ్వ॑క్రా॒స్తే రథ॑క్రా॒స్తే
 విష్ణు॑క్రా॒స్తే వ॒సుంధ॑రా । శి॒రసా॑ ధా॒రయి॑ష్యా॒మి రక్ష॑స్వ మాం పదే॒పదే॑ ॥

మృత్తికాసూక్తమ్

భూ॒మి-ర్ధే॑ను॒ర్ధరణీ॑ లో॒కధా॑రిణీ । ఉ॒ద్భు॒తా॒సి వ॑రా॒హే॒ణ కృ॑ష్టే॒న
 శత॑-బా॒హు॑నా । మృ॒త్తికే॑ హ॒స మే పా॒పం య॑న్మ॒యా దు॑ష్కృ॒తం కృ॑తమ్ ।

మృత్తికే॥ బ్రహ్మదత్తా॒సి॒ కా॒శ్యపే॑నాభి॒మన్రి॑తా । మృత్తికే॑ దేహి॒ మే పృ॑ష్టిం త్వయి
సర్వం॑ ప్రతిష్ఠితమ్ ॥

మృత్తికే॥ ప్రతిష్ఠితే॑ సర్వం॒ తన్నే॑ నిర్బద॒ మృత్తికే॑ । తయా॑ హతే॒న పా॑పేన
గచ్ఛామి॑ పరమాం గతిమ్ ॥

శత్రుజయమంత్రాః

యత॑ ఇంద్ర॒ భయా॑మహే॒ తతో॑ నో॒ అభ॑యం కృధి । మఘ॑వంఛగ్ధి॒ తవ॑
తన్న॑ ఊతయే॒ విద్విషో॑ విమ్మథో॒ జహి॑ । స్వస్తి॒దా వి॒శస్వ॑తి-వ్రుత్రహో॒ విమ్మథో॑వశీ ।
వృషే॑ంద్రః పుర ఏతు॒ స-స్వస్తి॒దా అభ॑యంకరః । స్వస్తి॒న ఇంద్రో॑ వృద్ధశ్రవా-స్వస్తి
నః పూ॒షా వి॒శ్వవే॑దాః । స్వస్తి॒ నస్తార్షో॑ అరిష్టనేమి-స్వస్తి॒ నో బృ॒హస్ప॑తి -
ర్దధాతు॑ । ఆపా॑న్తమన్య-స్త్ర॒ పల॑ప్రభర్మా ధుని-శ్శిమీ॒వా-ఇ॒చ్ఛరు॑మాగ్ం
ఋజీషీ॑ । సోమో॒ విశ్వా॑న్యతసావనాని॒ నారా॑వగింద్రం ప్రతిమానానిదేభుః ॥

బ్రహ్మ॑జజ్ఞానం ప్రథ॒మం పు॒రస్తా॑-ద్విసీ॒మత॑-స్సరుచో॒ వేన॑ ఆవః ।
సబు॒ద్ధియా॑ ఉపమా అస్య॒ విష్టా॑-స్సతశ్చ॒ యోని॑-మసతశ్చ॒ వివః॑ । సో॒నా పృ॑థివి
భవా॑ నృక్షరా నివేశనీ । యచ్ఛా॒ నశ్శర్మ॑ సప్రథాః । గస్తద్వా॒రాం దురా॑ధర్షాం
నిత్య॑పుష్టాం కరిషిణీమ్ । ఈ॒శ్వరీ॑గ్ం సర్వ-భూతా॒నాం తామి॒హోప॑హ్వయే
శ్రియమ్ । శ్రీ॑ర్మే భజతు । అలక్ష్మీ॑ర్మే నశ్యతు । విష్ణు॑ముఖా వై

దే॒వా॒శ్చ॒న్దో॒భి॒రి॒మా॒ల్లో॒కా-న॒న॒ప॒జ॒య్య-మ॒భ్య॒జ॒యన్ । మ॒హా॒గ్ం ఇ॒న్ద్రో
వ॒జ్ర॒బా॒హు॒షో॒డ॒శీ శ॒ర్మ య॒చ్చ॒తు ॥

స్వ॒స్తి నో॑ మ॒ఘ॒వా క॒రోతు॑ హ॒స్తు పా॒ప్మా॒నం యో॒ఽసా॒న్ద్యే॒ష్టి । సో॒మా॒న్గ్
స్వ॒రణం॑ కృ॒ణు॒హి బ్ర॒హ్మ॒ణస్ప॒తే । క॒క్షీ॒వ॒న్తం య॑ ఔ॒శి॒జమ్ । శ॒రీ॒రం య॑జ్ఞశ॒మలం
కు॒సీ॒దం తస్మి॑న్ ధీ॒ద॒తు యో॒ఽసా॒న్ద్యే॒ష్టి । చ॒రణం॑ ప॒విత్రం॑ వి॒తతం॑ పు॒రా॒ణం
యే॒న పూ॒త స్త॒రతి॑ దు॒ష్కృ॒తాని॑ । తే॒న ప॒విత్రే॑ణ శు॒ద్ధే॒న పూ॒తా అ॒తి
పా॒ప్మా॒న-మ॒రాతిం॑ త॒రేమ॑ । స॒జోషా॑ ఇ॒న్ద్ర స॒గణో॑ మ॒రుద్భి॒స్సోమం॑ పి॒బ
వృ॒త్రహం॑ఘ॒ర వి॒ద్వాన్ । జ॒హి శ॒త్రూ॒గ్ం ర॒ప మృ॒ధో ను॒దస్వా॒థాభ॑యం కృ॒ణు॒హి
వి॒శ్వతో॑నః । సు॒మి॒త్రాన॒ అప॒ ఓష॑ధయ-స్స॒స్తు దు॒ర్మితా॑స్తస్మై భూ॒యాసు-రో॑స్యాన్
ద్యే॒ష్టి యం॑ చ వ॒యం ద్వి॒ష్మః । ఆపో॑హి॒ష్వా మ॒యోభు॑వ॒స్తాన॑ ఊ॒ర్దై ద॒ధాత॑న ॥

మ॒హే॒రణా॑య॒ చక్ష॑నే । యో॒వ-శ్శి॒వత॑మో ర॒స-స్త॑స్య భా॒జయ॑తే
హ॒నః । ఉ॒శతీ॑-రి॒వ మా॒తరః॑ । తస్మా॑ అ॒రంగ॑మా॒మవో॑ య॒స్యక్ష॑యా॒య
జి॒న్వధ॑ । ఆపో॑ జ॒నయ॑థా చ నః ॥

అఘమర్షణసూక్తమ్

హి॒రణ్య॑శృ॒ణ్ణం వ॒రుణం॑ ప్ర॒పథ్యే॑ తీ॒ర్థం మే॑ దే॒హి యా॑చి॒తః । య॒న్ము॒యా
భు॒క్తమ॒సాధూ॑నాం పా॒పేభ్య॑శ్చ ప్ర॒తిగ్ర॑హః । య॒న్మే మ॑న॒సా వా॒చా క॒ర్మణా॑ వా
దు॒ష్కృ॒తం కృ॑తమ్ । తన్న॒ ఇన్ద్రో॑ వ॒రుణో॑ బృ॒హస్ప॑తి-స్స॒వితా॑ చ పు॒నస్తు॑

పునః పునః । నమో॒ఽగ్నయే॒॑ఽఘృతే॑ నమ ఇన్ద్రాయ॑ నమో వరుణాయ॑ నమో
వారుణ్యే॑ నమో॒ఽద్భ్యః ॥

యదపాం క్రూరం యదమేధ్యం యదశాన్తం తదపగచ్ఛతాత్ ।
అత్యాశనాదతీపానా-ద్యచ్చ ఉగ్రాత్ ప్రతిగ్రహాత్ । తన్నో వరుణో రాజా
పాణినాహ్యవమర్షతు । సోఽహమపాపో విరజో నిర్ముక్తో ముక్తకిల్బిషః ।
నాకస్య పృష్ఠ-మారుహ్య గచ్ఛేద్భ్రహ్మసలోకతామ్ । యశ్చాపు వరుణస్స
పునాత్స్వఘమర్షణః । ఇమం మే గంగే యమునే సరస్వతి శుతుద్రి- సోమగ్ం
సచతా పరుష్ణియా । అసిక్నియా మరుద్స్పధే వితస్తయా॒ఽఽ ర్షిక్వీయే శృణుహ్య
సుషోమయా । ఋతం చ సత్యం చాభీడ్ధా- త్తపసోఽధ్యజాయత । తతో
రాత్రిరజాయత తత-స్సముద్రో అర్ణవః ॥

సముద్రాదర్ణవా దధి సంవధ్ధరో అజాయత । అహోరాత్రాణి విదధద్విశ్వస్య
మిషతో వశీ । సూర్యాచంద్రమసౌ ధాతా యథాపూర్వ-మకల్పయత్ । దివం
చ పృథివీం చాన్తరిక్ష-మథో సువః । యత్పృథివ్యాగ్ం రజస్స్వ-మాన్తరిక్షే
విరోదసీ । ఇమాగ్ స్తదాపో వరుణః పునాత్స్వఘమర్షణః । పునస్తు వసవః పునాతు
వరుణః పునాత్స్వఘమర్షణః । ఏష భూతస్య మధ్యే భువనస్య గోప్తా । ఏష
పుణ్యకృతాం లోకానేష మృత్యోర్ హిరణ్మయమ్ ॥ ద్యావాపృథివ్యోర్హిరణ్మయగ్ం
సగ్గ్ శ్రితగ్ం సువః ॥

స॒న-స్సు॒వ-స్స॒గ్-శి॒శా॒ధి । ఆ॒ర్ద్రం జ్వ॒లతి జ్యోతి-ర॒హ॒మస్మి । జ్యోతి॒ర్జ్వల॒తి
 బ్ర॒హ్మో॒హ-మ॒స్మి । యో॒ఽహ-మ॒స్మి బ్ర॒హ్మో॒హ॒మస్మి । అ॒హ॒మస్మి బ్ర॒హ్మో॒హ-
 మ॒స్మి । అ॒హ॒మే॒వా॒హం మాం జు॒హో॒మి స్వా॒హా ॥ అ॒కా॒ర్యకా॒ర్యప॒క్షీర్ణీ స్తే॒నో
 భ్రూ॒ణహా గు॒రుత॒ల్పగః । వ॒రుణో॒ఽపా॒మఘ॒మర్షణ-స్త॒స్మాత్ ॥
 పా॒పాత్ర॒ముచ్య॑తే । ర॒జోభూ॑మి-స్త॒వమాగ్ం॑రో॒దయ॒స్వ ప్ర॑వ॒దన్తి ధీ॒రాః ।
 ఆ॒క్రా॒న్ధము॒ద్రః ప్ర॒థమే॑ వి॒ధర్మం॑జ॒నయన్ ప్ర॒జా భు॑వ॒నస్య ॥ రా॒జా । వృ॒షా ప॒విత్రే
 అ॒ధిసా॒నో అ॒వ్యే బృ॒హథ్సో॒మో వా॒వృథే॑ సు॒వాన ఇ॒న్దుః ॥

॥ దుర్గాసూక్తమ్ ॥

(2)

జా॒తవే॑ద॒సే సు॒నవా॑మ॒ సోమ॑ మ॒రాతీ॒యతో ని॒దహా॑తి వే॒డః । స॒ నః ప॒రేష॑దతి
 దు॒ర్గాణి॑ వి॒శ్వా నా॒వేవ॑ సింధుం దు॒రితా॑ఽత్య॒గ్నిః ॥ తా॒మగ్ని॑వ॒ర్ణాం తప॑సా
 జ్వ॒లంతీం వైరో॑చ॒నీం క॒ర్మఫ॑లేషు జు॒ష్టామ్ । దు॒ర్గాం దే॒వీగ్ం శ॒రణ॑మ॒హం ప్ర॑పద్యే
 సు॒తర॑సి తర॒సే న॒మః । అగ్నే॑ త్వం పా॒రయా॑ నవ్యో అ॒స్మాన్ ధ్ను॒స్తిభి॑రతి దు॒ర్గాణి
 ॥ వి॒శ్వా । పూ॑శ్చ పృ॒థ్వీ బ॒హులా॑ న ఉ॒ర్వీ భ॒వా తో॑కాయ తన॒యాయ
 శం॒యోః ॥ వి॒శ్వాని॑ నో దు॒ర్గహా॑ జాతవే॒ద-స్సింధుం॑ న నా॒వా దు॒రితా॑ఽ
 తిప॑ర్షి । అగ్నే॑ అతి॒వన్మ॑నసా గృ॒ణానో॑ఽస్మాకం బో॒ధ్యవితా॑ త॒నూనామ్ ।
 పృ॒తనా॑జితగ్ం స॒హమా॑నము॒గ్రమ॑గ్నిగ్ం హ॒వేమ॑ ప॒రమా॑థ్స॒ధస్థాత్ ॥ స॒ నః
 ప॒రేష॑దతి దు॒ర్గాణి॑ వి॒శ్వా క్షా॒మద్దే॒వో అతి॑ దు॒రితా॑ఽత్య॒గ్నిః । ప్ర॒తోషి॑ కమీ॒డ్యో

అధ్వరేషు సనాచ్చ హోతా నవ్యశ్చ సత్ప్రి । స్వాంచ్చైగ్నే తనువం
 పిత్రయస్వాస్మభ్యం చ సౌభగమాయజస్వ । గోభిర్బుష్టమయుజో నిషిక్తం తవేంద్ర
 విష్ణో-రనుసంచరేమ । నాకస్య పృష్టమభి సంవసానో వైష్ణవీం లోక ఇహ
 మాదయంతామ్ ॥

(ఓం కాత్యాయనాయ విద్మహే కన్యకుమారి ధీమహి । తన్నో దుర్గిః
 ప్రచోదయాత్ ॥)

వ్యాహృతి - హోమమంత్రాః (3-5)

భూ-రన్న-మగ్నయే పృథివ్యై స్వాహా భువోఽన్నం వాయవేఽన్తరిక్షాయ
 స్వాహా సువరన్న-మరాదిత్యాయ దివే స్వాహా భూ-ర్భువస్సువ-రన్నం చక్ష్రమసే
 దిగ్భ్య-స్వాహా నమో దేవేభ్య-స్వధా పితృభ్యో భూ-ర్భువస్సువరన్నమోమ్ ॥

భూ-రగ్నయే పృథివ్యై స్వాహా భువో వాయవేఽన్తరిక్షాయ స్వాహా
 సువరాదిత్యాయ దివే స్వాహా భూ-ర్భువస్సువ-శ్చక్ష్రమసే దిగ్భ్య-స్వాహా నమో
 దేవేభ్య-స్వధా పితృభ్యో భూ-ర్భువస్సువ-రగ్న ఓమ్ ॥

భూ-రగ్నయే చ పృథివ్యై చ మహతే చ స్వాహా భువో వాయవే చాన్తరిక్షాయ
 చ మహతే చ స్వాహా సువరాదిత్యాయ చ దివే చ మహతే చ స్వాహా
 భూ-ర్భువస్సువ-శ్చక్ష్రమసే చ నక్షత్రేభ్యశ్చ దిగ్భ్యశ్చ మహతే చ స్వాహా నమో
 దేవేభ్య-స్వధా పితృభ్యో భూ-ర్భువస్సువ-ర్మహారోమ్ ॥

జ్ఞానప్రాప్త్యర్థా-హోమమంత్రాః (6-7)

పా॒హి నో॑ అ॒గ్న ఏ॒నసే॑ స్వా॒హా । పా॒హి నో॑ వి॒శ్వవే॑దసే॒ స్వా॒హా । య॒జ్ఞం
పా॒హి వి॒భావ॑సో స్వా॒హా । స॒ర్వం పా॒హి శ॑త॒క్రతో॑ స్వా॒హా ॥

పా॒హి నో॑ అ॒గ్న ఏ॒కయా॑ । పా॒హ్యత॑ ద్వి॒తీయ॑యా । పా॒హ్యార్జ్జం
తృ॒తీయ॑యా । పా॒హి గీ॒ర్భిశ్చ॑ త॒స్మభి॑-ర్వ॒సో స్వా॒హా ॥

వేదావిస్మరణాయ జపమంత్రాః (8-9)

యశ్చ॑న్ద॒సా-మృ॒షభో॑ వి॒శ్వరూ॑ప-శ్చ॒న్దోభ్య॑-శ్చ॒న్దాగ్-స్యా॒వివే॑శ । స॒చాగ్ం
శి॒క్యః పు॒రో వా॑చో॒పని॒ష-ది॒ంద్రో జ్యేష్ఠ॑ ఇ॒ంద్రియా॑య॒ ఋషి॑భ్యో న॒మో
దే॒వేభ్య॑-స్వ॒ధా పి॒తృభ్యో॑ భూ-ర్భు॒వస్సు॒వ-శ్చంద॑ ఓమ్ ॥

న॒మో బ్ర॒హ్మణే॑ ధా॒రణం॑ మే॒ అ॒స్త్వని॑రాకరణం ధా॒రయి॑తా భూయా॒సం
కర్ణ॑యో-శ్రు॒తం మా చ్యో॒ధ్వం మ॒మాము॒ప్య ఓమ్ ॥

తపః ప్రశంసా (10)

ఋ॒తం తప॑-స్స॒త్యం తప॑-శ్రు॒తం తప॑-శ్శా॒న్తం తపో॑ ద॒మ-స్తప॑-
శ్శమ॑-స్తపో॒ దా॒నం తపో॑ య॒జ్ఞం తపో॑ భూ-ర్భు॒వస్సు॒వ-
బ్ర॒హ్మైత॑దుపా॒స్త్వైత॑త్తపః ॥

విహితాచరణప్రశంసా నిషిద్ధాచరణనిందా చ (11)

యథా॑ వృ॒క్ష్య సం॑పు॒ష్పిత॑స్య దూ॒రా-ద్ధ॒నో వా॒త్యేవం॑ పు॒ణ్యస్య॑ కర్మ॒ణో దూ॒రా-ద్ధ॒నో

వా॒తి॒ య॒థా॒ఽసి॒ధా॒రాం క॒ర్తే॒ఽవ॒హి॒తా-మ॒వ॒క్రా॒మే య॒ద్యు॒వే యు॒వే హ॒వా
వి॒హ్వ॒యి॒ష్యా॒మి క॒ర్తం ప॒తి॒ష్యా॒మీ॒త్యే॒వ-మ॒మృ॒తా-దా॒త్మా॒నం జు॒గు॒ప్సే॒త్ ॥

దహరవిద్యా

(12)

అ॒ణో-ర॒ణీ॒యా॒న్మ॒హతో మ॒హీ॒యా-నా॒త్మా గు॒హో॒యాం ని॒హితో॒ఽస్య
జ॒న్తోః । త॒మ॒క్ర॒తుం ప॒శ్యతి॒ వీ॒త॒కోకో ధా॒తుః ప్ర॒సాదా॑న్మృ॒హి॒మాస॒మీశ॒మ్ । స॒ప్త
ప్రా॒ణాః ప్ర॒భవ॑న్తి త॒స్మా-ధ్న॒ప్తార్చి॒షస్స॒మిధ-స్స॒ప్త జి॒హ్వః । స॒ప్త ఇ॒మే లో॒కా
యేషు॒ చ॒రన్తి ప్రా॒ణా గు॒హోశ॒యాన్ని॒హితా-స్స॒ప్త స॒ప్త । అ॒తస్స॒ముద్రా॑ గి॒రయ॑శ్చ
స॒ర్వేఽస్మా॒ధ్యన్తే॒న్తే సి॒ద్ధవ-స్స॒ర్వరూ॒పాః । అ॒తశ్చ వి॒శ్వా ఓ॒షధ॑యో ర॒సాచ్చ యే॒నైష
భూ॒త-స్తి॒ష్ఠత్య॒న్తరా॒త్మా । బ్ర॒హ్మ దే॒వానాం ప॒దవీః క॒వీనా-మృ॒షి-ర్వి॒ప్రాణాం
మ॒హిషో మృ॒గాణామ్ । శ్రే॒ణో గృ॒ద్ధాణా॑గ్ స్వ॒ధితి-ర్వ॒నానా॑గ్ సో॒మః
ప॒విత్ర॑మ॒త్యేతి॒ రేభ॑న్ । అ॒జామే॒కాం లో॒హిత॑శు॒క్ల కృ॒ష్ణాం బ॒హ్విం ప్ర॒జాం
జ॒నయ॑న్తి॒గ్ స॒రూపా॑మ్ । అ॒ణో హ్యే॒కో జు॒షమా॑ణో॒ఽను॒శేతే జ॒హోత్యే॑నాం
భు॒క్తభో॑గా॒మణో॒ఽన్యః ॥

హ॒గ్-స-శ్శు॒విష-ద్వ॒సు-ర॒న్తరి॒క్షస-ద్ధో॒తా వేది॑ష॒దతి॒ధిర్దురో॑ణ॒సత్ ।
నృ॒ష-ద్వ॒రస-దృ॒తస-ద్వో॒మస-ద॒బ్జా గో॒జా ఋ॒తజా అ॒ద్రిజా ఋ॒తం
బృ॒హత్ । ఘృ॒తం మి॒మిక్షి॑రే ఘృ॒తమ॑స్య యోని॑ర్-ఘృ॒తే శ్రి॒తో ఘృ॒త-ము॒వస్య
ధా॒మ । అ॒ను॒ష్వధ॒మావ॒హ మా॒దయ॑స్వ స్వా॒హోకృ॑తం వృ॒షభ॑ వక్షి హ॒వ్యమ్ ।

స॒ము॒ద్రా-దూ॒ర్మి॒ర్మధు॒మాగ్ం॒ ఉ॒దార-దు॒పాగ్ం॒శునా॒ స॒మ॒మృ॒త॒త్వ-మా॒నట్ ।
 ఘృ॒త॒స్య నామ॒ గు॒హ్యం॒ యద॒స్తి జి॒హ్వో దే॒వానా-మ॒మృ॒త॒స్య-నా॒భిః । వ॒యం
 నామ॒ ప్ర॒బ్ర॒వామా॒ ఘృ॒తేనా॒స్మిన్ య॒జ్ఞే ధా॒రయా॒మా న॒మో॒భిః । ఉప॑ బ్ర॒హ్మీ
 శృ॒ణవ॑చ్చ॒స్యమా॒నం చ॑తు॒శృం॒గోఽవ॑మీ॒ద్ధౌర ఏ॒తత్ । చ॒త్వారి శృం॒గా త్ర॒యో
 అ॒స్య పాదా॒ ద్వే శీ॒ర్షే సప్త॑ హ॒స్తాసో అ॒స్య । త్రి॒ధా బ॒ద్ధో వృ॒షభో రో॒రవీ॑తి
 మ॒హో దే॒వో మ॒ర్త్యాగ్ం ఆ॒వివే॑శ ॥

త్రి॒ధా హి॒తం ప॒ణిభి-ర్గు॒హ్యమా॒నం గవి॑ దే॒వాసో ఘృ॒తమ॑న్వవి॒స్వన్ । ఇంద్ర
 ఏక॑గ్ం సూ॒ర్య ఏకం॑ జ॒జాన॑ వే॒నా-దే॒కగ్ం స్వ॒ధయా॒ నిష్ఠ॑తక్షుః । యో దే॒వానాం
 ప్ర॒థమం పు॒రస్తా॒ద్విశ్వా॒ధియో రు॒ద్రో మ॒హర్షిః । హి॒రణ్య॑గర్భం ప॒శ్యత
 జాయ॑మా॒నగ్ం స॒నో దే॒వ-శ్శు॒భయా॒ స్మృత్యా॒ సంయు॑నక్తు । యస్మా॒త్పురం
 నాప॑ర॒మస్తి కి॒ంచి-ద్యస్మా॒న్నాణీ॑యో న జ్యాయో॒ఽస్తి కశ్చి॑త్ । వృ॒క్ష ఇ॒వ స్త॒భో
 ది॒వి తిష్ఠ-త్యే॒కస్తే॑నే॒దం పూ॒ర్ణం పు॒రుషే॑ణ స॒ర్వమ్ । న క॒ర్మణా॑ న ప్ర॒జయా॒ ధనే॑న
 త్యాగే॑నైకే అ॒మృత॒త్వ-మా॒నశుః । ప॒రేణ॑ నాకం ని॒హితం॑ గుహా॒యాం వి॒భ్రాజ॑దే
 తద్య॑తయో వి॒శన్తి । వే॒దాన్త॑వి॒జ్ఞాన-సు॑నిశ్చి॒తార్థా-స్సం॑న్యాస యోగాద్య॒త
 యశ్చు॒ద్ధస॑త్వాః । తే బ్ర॒హ్మలో॑కే॒తు ప॒రాన్త॑కాలే ప॒రామృ॑తాత్పరి॒ముచ్య॑న్తి స॒ర్వే ।
 ద॒హ్రాం వి॒పాపం ప॒రమే॑శ్శు॒భూతం॑ యత్పుం॒డరీ॑కం పు॒రమ॑ధ్యసగ్గీ॒ష్ఠమ్ ।
 తత్రా॑పి ద॒హ్రాం గ॒గనం॑ విశో॒క-స్త॒స్మిన్ యద॑న్తస్స-దుపా॒సిత॑వ్యమ్ । యో

వేదాదా స్వరః ప్రోక్తో వేదాన్తే చ ప్రతిష్ఠితః । తస్య ప్రకృతి-లీనస్య యః పరస్స
మహేశ్వరః ॥

నారాయణసూక్తమ్

(13)

సహస్రశీర్షం దేవం విశ్వాక్షం విశ్వశంభువమ్ । విశ్వం నారాయణం
దేవమక్షరం పరమం పదమ్ । విశ్వతః పరమాన్నిత్యం విశ్వం నారాయణగ్ం
హరిమ్ । విశ్వమేవేదం పురుష-స్తద్విశ్వ-ముపజీవతి । పతిం విశ్వస్యాత్మేశ్వరగ్ం
శాశ్వతగ్ం శివ-మచ్యుతమ్ । నారాయణం మహాజ్ఞేయం విశ్వాత్మానం
పరాయణమ్ । నారాయణ పరో జ్యోతిరాత్మా నారాయణః పరః । నారాయణ
పరం బ్రహ్మ తత్త్వం నారాయణః పరః । నారాయణపరో ధ్యాతా ధ్యానం
నారాయణః పరః । యచ్చ కించిజ్జగద్గుర్వం దృశ్యతే శ్రాయతేఽపి వా ॥

అంతర్బహిశ్చ తత్సర్వం వ్యాప్య నారాయణ-స్థితః । అనంతమవ్యయం
కవిగ్ం సముద్రేఽన్తం విశ్వశంభువమ్ । పద్మకోశ-ప్రతీకాశగ్ం హృదయం
చాప్యథోముఖమ్ । అథో నిష్ఠ్వా వితస్త్వాంతే నాభ్యాముపరి తిష్ఠతి ।
జ్వాలమాలాకులం భాతీ విశ్వస్యాయతనం మహత్ । సంతతగ్ం శిలాభిస్తు
లంబత్యాకోశసన్నిభమ్ । తస్యాంతే సుషిరగ్ం సూక్ష్మం తస్మిన్-ధ్వర్వం
ప్రతిష్ఠితమ్ । తస్య మధ్యే మహానగ్ని-ర్విశ్వార్చి-ర్విశ్వతోముఖః ।
సోఽగ్రభుగ్విభజంతిష్ఠ-న్నాహారమజరః కవిః । తిర్యగూర్ధ్వ-మధస్యాయా

రశ్మయస్తస్య సంతతా । సంతాపయతి స్వం దేహమాపాదతలమస్తకః । తస్య
 మధ్యే వహ్నిశిఖా అణీయోర్ధ్వా వ్యవస్థితః । నీలతో-యదమధ్యస్థా-ద్విద్యుల్లేఖేవ
 భాస్వరా । నీవారశూకవత్తన్వీపీతా ॥ స్వత్యణూపమా । తస్యా-శ్శిఖాయా మధ్యే
 పరమాత్మా వ్యవస్థితః । స బ్రహ్మ స శివ-స్స హరి-స్సేంద్ర-స్సోఽక్షరః
 పరమ-స్స్వరాట్ ॥

ఆదిత్యమండలే పరబ్రహ్మోపాసనమ్ (14)

ఆదిత్యో వా ఏష ఏతన్మణ్డలం తపతి తత్రతా ఋచస్తద్భుచా మణ్డలగ్ం
 స ఋచాం లోకోఽథ య ఏష ఏతస్మిన్మణ్డలేఽర్చిర్దీప్యతే తాని సామాని స
 సామ్నాం లోకోఽథ య ఏష ఏతస్మిన్మణ్డలేఽర్చిషి పురుష-స్సాని యజుగ్ంషి
 స యజుషా మణ్డలగ్ం స యజుషాం లోక-స్సైషా త్రయ్యేవ విద్యా తపతి య
 ఏషోఽన్తరాదిత్యే హిరణ్మయః పురుషః॥

ఆదిత్యపురుషస్య సర్వాత్మకత్వప్రదర్శనమ్ (15)

ఆదిత్యో వై తేజ ఓజో బలం యశ-శ్శక్తు-శ్రోత్రమాత్మా మనో
 మన్య-ర్మనుర్మృత్యు-స్సత్వో మిత్రో వాయు రాకాశః ప్రాణో లోకపాలః కః కిం
 కం తథ్మత్యమన్నమమృతో జీవో విశ్వః కతమ-స్స్వయంభు బ్రహ్మైతదమృత ఏష
 పురుష ఏష భూతానా-మధిపతి-ర్బ్రహ్మణ-స్సాయుజ్యగ్ం సలోకతా-

మా॒పో॒త్యై॒తా॒సా॒మే॒వ దే॒వతా॒నా॒గ్ం సా॒యు॒జ్య॒గ్ం సా॒ర్జితా॒గ్ం
స॒మా॒న॒లో॒కతా॑-మా॒పో॒తి॒య ఏ॒వం వే॒దే-తు॒ప॒నిషత్ ॥

శివోపాసన-మంత్రాః (16)

ని॒ధ॒న॒ప॒తయే॑ న॒మః । ని॒ధ॒న॒ప॒తా॒న్తి॒కాయ॑ న॒మః । ఊ॒ర్ధ్వాయ॑ న॒మః ।
ఊ॒ర్ధ్వలి॒ంగాయ॑ న॒మః । హి॒రణ్యాయ॑ న॒మః । హి॒రణ్య॒లింగాయ॑ న॒మః । సు॒వర్ణాయ॑
న॒మః । సు॒వర్ణ॒లింగాయ॑ న॒మః । ది॒వ్యాయ॑ న॒మః । ది॒వ్య॒లింగాయ॑ న॒మః ।
భ॒వాయ॑ న॒మః । భ॒వ॒లింగాయ॑ న॒మః । శ॒ర్వాయ॑ న॒మః । శ॒ర్వ॒లింగాయ॑
న॒మః । శి॒వాయ॑ న॒మః । శి॒వ॒లింగాయ॑ న॒మః । జ్వ॒లాయ॑ న॒మః । జ్వ॒ల॒లింగాయ॑
న॒మః । ఆత్మాయ॑ న॒మః । ఆత్మ॒లింగాయ॑ న॒మః । ప॒ర॒మాయ॑ న॒మః ।
ప॒ర॒మ॒లింగాయ॑ న॒మః । ఏ॒తథ్సో॒మస్య॑ సూ॒ర్యస్య॑ స॒ర్వ-లి॒ంగగ్ం స్థా॒ప॒య॒తి
పా॒ణి॒మం॒త్రం ప॒విత్రమ్ ॥

పశ్చిమవక్త్ర-ప్రతిపాదకమంత్రః (17)

స॒ద్యో॒జా॒తం ప్ర॒ప॒ద్వ్యామి॑ స॒ద్యో॒జా॒తాయ॑ వై న॒మో న॒మః । భ॒వే భ॒వే నా॒తిభ॒వే
భ॒వస్వ॑ మామ్ । భ॒వోద్భ॑వాయ॑ న॒మః ॥

ఉత్తరవక్త్ర-ప్రతిపాదకమంత్రః (18)

వా॒మదే॒వాయ॑ న॒మో జ్యేష్ఠాయ॑ న॒మ-శ్రేష్ఠాయ॑ న॒మో రు॒ద్రాయ॑ న॒మః
కా॒లాయ॑ న॒మః । క॒లవి॒కరణాయ॑ న॒మో బ॒లవి॒కరణాయ॑ న॒మో బ॒లాయ॑ న॒మో

బ॒లప్ర॑మథనాయ॒ నమ॒-స్స॑ర్వ-భూ॒తద॑మనాయ॒ నమో॑ మ॒నో॑స్మనాయ॒
నమః॑ ॥

దక్షిణవక్త్ర-ప్రతిపాదకమంత్రః (19)

అ॒ఘో॑రే॒భ్యోఽథ॒ ఘో॑రే॒భ్యోఽఘో॑ర॒ఘో॑రతరే॒భ్యః । స॒ర్వే॒భ్య-స్స॑ర్వశ॒ర్వే॒భ్యో
నమ॑స్తే॒ అస్తు॒ రు॒ద్రరూ॑పే॒భ్యః ॥

ప్రాగ్నవక్త్ర-ప్రతిపాదకమంత్రః (20)

త॒త్పు॑రు॒షాయ॒ వి॒ద్యు॑హే॒ మహా॑దే॒వాయ॒ ధీ॒మహి॑ । తన్నో॑ రు॒ద్రః
ప్రచో॑దయాత్ ॥

ఊర్ధ్వవక్త్ర-ప్రతిపాదకమంత్రః (21)

ఈ॒శానః-స॑ర్వ-వి॒ద్యానా॒-మీ॒శ్వర-స్స॑ర్వ-భూ॒తానాం॒ బ్రహ్మో॑ ధి॒పతి-
ర్భూ॒తాణో॑ ధి॒పతి-ర్భూ॑తా॒శివో॑ మే॒ అస్తు॒ సదా॑శి॒వోమ్ ॥

నమస్కారార్థ-మంత్రాః (22-25)

నమో॑ హి॒రణ్య॑భాహవే॒ హి॒రణ్య॑వర్ణాయ॒ హి॒రణ్య॑రూపాయ॒ హి॒రణ్య-
పతయే॑ఽమ్మి॒కాప॑తయే॒ ఉమా॑పతయే॒ పశు॑పతయే॒ నమో॑ నమః ॥

ఋ॒తగ్ం స॒త్యం ప॑రం బ్ర॒హ్మ పు॒రుషం॑ కృ॒ష్ణపి॑ంగలమ్ । ఊ॒ర్ధ్వరే॑తం
వి॒రూపా॑క్షం వి॒శ్వరూ॑పాయ॒ వై నమో॑ నమః ॥

సర్వో॑ వై రు॒ద్ర-స్త॑స్మై రు॒ద్రాయ॑ న॒మో అస్తు॑ । పు॒రుషో॑ వై రు॒ద్ర-స్స॑న్మ॒హో
 న॒మో న॒మః । వి॒శ్వం భూ॑తం భువ॒నం చి॒త్రం బ॒హుధా॑ జా॒తం జాయ॑మా॒నం
 చ॒ యత్ । సర్వో॑ హ్యేష రు॒ద్ర-స్త॑స్మై రు॒ద్రాయ॑ న॒మో అస్తు॑ ॥

క॒ద్రుద్రాయ॑ ప్ర॒చేత॑సే మీ॒ధుష్ట॑మాయ॒ తవ్య॑సే । వో॒ చేమ॒ శస్త॑మగ్ం
 హృదే॑ । సర్వో॑ హ్యేష రు॒ద్ర-స్త॑స్మై రు॒ద్రాయ॑ న॒మో అస్తు॑ ॥

అగ్నిహోత్రహవణ్యాః ఉపయుక్తస్య

వృక్షవిశేషస్యాభిధానమ్ (26-27)

యస్య॑ వై కంక॒త్యగ్ని॑హోత్రహ॒వణీ భ॑వతి ప్ర॒త్యేవా-స్యా॑హ॒తయ-
 స్తి॒ష్టస్య॑థో ప్రతి॒ష్ఠిత్యై॑ ॥ కృ॒ణు॒ష్వ పా॒జ ఇ॒తి పంచ॑ ॥

భూదేవతాకమంత్రః (28)

అది॑తి-ర్దే॒వా గ॑న్త॒ర్వా మ॑ను॒ష్యాః పి॒తరో॑ఽసు॒రా-స్తే॒షాగ్ం స॑ర్వభూ॒తానాం॑
 మా॒తా మే॒దినీ॑ మ॒హతా॑ మ॒హీ సా॑వి॒త్రీ గా॑య॒త్రీ జ॑గ॒త్యుర్వీ పృ॑థ్వి॒ బహు॑లా
 వి॒శ్వా భూ॑తా క॒తమా॑ కా॒యా సా స॒త్యేత్య॑మృతే॒తి వ॑సి॒ష్టః ॥

సర్వాదేవతా ఆపః (29)

ఆపో॑ వా ఇ॒దగ్ం స॑ర్వం వి॒శ్వా భూ॑తాన్యాపః ప్రా॒ణా వా ఆపః ప॒శవ॑
 ఆపో॑ఽన్న-మాపో॑ఽమృ॒త-మాప-స్స॒వ్రూడాపో॑ వి॒రాడాప-స్వ॒రాడాప-

శ్చ॒న్దాగ్-స్యా॒పో జ్యోతి॒గ్-ష్యా॒పో య॒జుగ్-ష్యా॒ప స్స॒త్యమా॒ప- స్ప॒ర్వా దే॒వతా॒
ఆపో॒ భూ॒ర్భువ॒-స్సువ॒-రా॒ప ఓమ్ ॥

సంధ్యావందనమంత్రాః (30-32)

అపః॑ పునస్తు॑ పృథి॒వీం పృథి॒వీ పూ॒తా పు॒నాతు॒ మామ్ । పునస్తు॑
బ్ర॒హ్మణ॑స్స॒తి-ర్బ్ర॒హ్మపూ॒తా పు॒నాతు॒ మామ్ । యదు॑చ్ఛిష్ట-మ॒భోజ్యం॑
యద్వా॑ దు॒శ్చరి॑తం మమ॑ । సర్వం॑ పునస్తు॑ మామాపో॒ఽస॒తాం చ
ప్ర॒తిగ్ర॒హగ్ స్వా॒హా ॥

అగ్ని॑శ్చ మా మన్యు॑శ్చ మన్యుపతయ॑శ్చ మన్యుకృతే॒భ్యః । పాపే॑భ్యో
రక్ష॒న్తామ్ । యదహ్నో॑ పాపమకార్షమ్ । మనసా॑ వాచా హస్తా॒భ్యామ్ ।
పద్భ్యాముదరే॑ణ శిశ్నా । అహస్త-ద॑వలుమ్పుతు । యత్కించ దు॒రితం
మయి॑ । ఇదమహం మామమ్పుతయోనా॑ । సత్యే॑ జ్యోతిషి జుహోమి స్వా॒హా ॥

సూర్య॑శ్చ మా మన్యు॑శ్చ మన్యుపతయ॑శ్చ మన్యుకృతే॒భ్యః । పాపే॑భ్యో
రక్ష॒న్తామ్ । యద్రాత్రియా॑ పాపమకార్షమ్ । మనసా॑ వాచా హస్తా॒భ్యామ్ ।
పద్భ్యాముదరే॑ణ శిశ్నా । రాత్రి-స్త॑దవలుమ్పుతు । యత్కించ దు॒రితం మయి॑ ।
ఇదమహం మామమ్పుతయోనా॑ । సూర్యే॑ జ్యోతిషి జుహోమి స్వా॒హా ॥

ప్రణవస్య ఋష్యాదివివరణమ్ (33)

ఓమిత్యేకాక్షరం బ్రహ్మ | అగ్నిర్దేవతా బ్రహ్మ ఇత్యార్షమ్ | గాయత్రం ఛన్దం
పరమాత్మం సరూపమ్ | సాయుజ్యం వినయోగమ్ ||

గాయత్ర్యావాహనమంత్రాః (34-35)

ఆయాతు వరదా దేవీ అక్షరం బ్రహ్మసంమితమ్ | గాయత్రీం ఛన్దసాం
మాతేదం బ్రహ్మ జుషస్వ మే | యదహోతురుతే పాపం తదహోత్ప్రతిముచ్యతే |
యద్రాత్రియాతురుతే పాపం తద్రాత్రియాత్ప్రతిముచ్యతే | సర్వ వర్ణే
మహాదేవి సన్ధావిద్యే సరస్వతి ||

ఓజోఽసి సహోఽసి బలమసి బ్రాజోఽసి దేవానాం ధామనామాసి
విశ్వమసి విశ్వాయు-స్సర్వమసి సర్వాయు-రభిభూరోం గాయత్రీ-
మావాహయామి సావిత్రీ-మావాహయామి సరస్వతీ-మావాహయామి
ఛన్దర్షి-నావాహయామి శ్రియ-మావాహయామి గాయత్రీయా గాయత్రీచ్ఛన్దో
విశ్వామిత్రఋషిస్సవితా దేవతాఽగ్నిర్ముఖం బ్రహ్మ శిరో విష్ణుర్-హృదయగ్ం
రుద్ర-శ్శిఖా పృథివీయోనిః ప్రాణాపాన వ్యానోదాససమానా సప్రాణా శ్వేతవర్ణా
సాంఖ్యాయనసగోత్రా గాయత్రీ చతుర్విగ్ంశత్యక్షరా త్రిపదా షట్కుక్షిః
పంచ-శీర్షోపనయనే వినయోగ ఓం భూః | ఓం భువః | ఓగ్ం సువః | ఓం
మహాః | ఓం జనః | ఓం తపః | ఓగ్ం సత్యమ్ | ఓం తథ్ఘవితుర్వరేణ్యం భర్గో

దే॒వస్య॑ ధీ॒మహి॑ । ధి॒యో యో॑ నః॒ ప్రచో॑దయాత్ ॥ ఓ॒మాపో॑ జ్యోతి॒ రసో॒ఽమృ॒తం
బ్రహ్మ॑ భూ-ర్భువ-స్సువ-రోమ్ ॥

గాయత్రీ-ఉపస్థానమంత్రాః (36)

ఉ॒త్తమే॑ శిఖరే॑ జా॒తే భూ॒మ్యాం ప॑ర్వత॒ మూర్ధ॑ని । బ్రా॒హ్మణే॑భ్యోఽభ్య॒ను
జ్ఞా॒తా గ॒చ్ఛదే॑వి య॒థాసు॑ఖమ్ । స్తు॒తో మయా॑ వరదా॒ వేదమా॒తా ప్రచో॑దయన్తీ
పవ॑నే॒ ద్విజా॒తా । ఆయుః॑ పృథి॒వ్యాం ద్రవి॑ణం బ్రహ్మ॒వర్చ॒సం మ॒హ్యం
దత్వా॑ ప్రజాతుం బ్రహ్మ॒లోకమ్ ॥

ఆదిత్యదేవతామంత్రః (37)

ఘృ॒ణి-స్సూ॑ర్య ఆది॒త్యో న॑ ప్రభా॒ వా॒త్యక్ష॑రమ్ । మధు॑క్షర॒న్తి తద్ర॑సమ్ ।
స॒త్యం వై తద్ర॑స-మాపో॒ జ్యోతి॒ రసో॒ఽమృ॒తం బ్రహ్మ॑ భూ-ర్భువ-
స్సువ-రోమ్ ॥

త్రిసుపర్ణమన్త్రాః (38-40)

బ్రహ్మ-మే॒తు మామ్ । మధు॑-మే॒తు మామ్ । బ్రహ్మ-మే॒వ మధు॑-మే॒తు
మామ్ । యాస్తే॑ సోమ ప్రజావ॒ధ్నోఽభి॑సో అ॒హమ్ । దుష్వ॑ప్తు॒హన్ దు॑రుష్షహ ।
యాస్తే॑ సోమ ప్రా॒ణాగ్ స్తాంజు॑హోమి । త్రిసు॑పర్ణ-మయాచి॒తం బ్రా॒హ్మణాయ॑
దద్యాత్ । బ్రహ్మ॒హత్యాం॑ వా ఏ॒తే ఘ్ను॑న్తి । యే బ్రా॒హ్మణా-స్త్రిసు॑పర్ణం
పఠ॑న్తి । తే సోమం ప్రాప్ను॑వన్తి । ఆస॒హస్రాత్ ప॒ంక్తిం పు॑నన్తి । ఓమ్ ॥

| బ్రహ్మ మేధయా | మధు మేధయా | బ్రహ్మమేవ మధు మేధయా | అద్యా
 నో దేవ సవితః ప్రజావధాన్వీ-స్సాభగమ్ | పరా దుష్వప్నియగ్ం సువ | విశ్వాని
 దేవ సవిత-ర్దురితాని పరాసువ | యద్భద్రం తస్మ ఆసువ | మధువాతా ఋతాయతే
 మధుక్షరన్తి సింధవః | మాధ్వీర్న-స్సన్వోషధీః | మధు నక్తముతోషసి
 మధుమత్పార్థివగ్ం రజః | మధుద్యౌరస్తు నః పితా | మధుమాన్వో
 వసస్పతి-ర్మధుమాగ్ం అస్తు సూర్యః | మాధ్వీర్గావో భవస్తు నః | య ఇమం
 త్రిసుపర్ణ-మయాచితం బ్రాహ్మణాయ దధ్యాత్ | భూణహత్యాం వా ఏతే
 ఘ్నున్తి | యే బ్రాహ్మణా-స్త్రిసుపర్ణం పరన్తి | తే సోమం ప్రాప్నువన్తి | ఆసహస్రాత్
 పంక్తిం పునన్తి | ఓమ్ ||

| బ్రహ్మ మేధవా | మధు మేధవా | బ్రహ్మ-మేవ మధు మేధవా | బ్రహ్మ
 దేవానాం పదవీః కవీనా-మృషి-ర్విప్రాణాం మహిషో మృగాణామ్ | శ్యేనో
 గృద్ధాణాగ్ స్వధితి-ర్వనానాగ్ం సోమః పవిత్రమత్యేతి రేభన్ | హగ్ంస-
 శ్చుచిష-ద్వసు-రస్తరిక్షస-ద్ధోతా వేదిష-దతిధిర్దురోణసత్ | నృష-ద్వరస-
 దృతస-ద్వోమస-దబ్జా గోజా ఋతజా అద్రిజా ఋతం బృహత్ | ఋచే త్వా
 రుచే త్వా సమి-ధ్రువన్తి సరితో న ధేనాః | అన్తర్వృదా మనసా
 పూయమానాః | ఘృతస్య ధారా అభిచాకశీమి | హిరణ్యయో వేతసో మధ్య
 ఆసామ్ | తస్మిన్ధృపర్ణో మధుకృత్ కులాయీ భజ-న్నాస్తే మధు-

దే॒వ॒తా॒భ్యః । తస్యా॑స॒తే హ॒రయ॑-స్స॒ప్తతీ॑రే స్వ॒ధాం దు॒హానా॑ అ॒మృత॑స్వ
 ధా॒రామ్ । య ఇ॒దం త్రి॑సు॒పర్ణ-మయా॑చితం బ్రాహ్మ॒ణాయ॑ దద్యాత్ ।
 వీ॒ర॒హ॒త్యాం వా ఏ॒తే ఘ్ను॑న్తి । యే బ్రాహ్మ॒ణా-స్త్రిసు॑పర్ణం ప॒రన్తి । తే సోమం
 ప్రా॒ఘ్నవ॑న్తి । ఆ॒స॒హ॒స్రాత్ పం॒క్తిం పు॑నన్తి । ఓమ్ ॥

మేధాసూక్తమ్

(41-44)

మే॒ధాదే॒వీ జు॒షమా॑ణా న ఆ॒గా-ద్వి॒శ్వాచీ॑ భ॒ద్రా సు॒మన॑స్యమానా । త్వయా॑
 జుష్టా॑ సు॒దమా॑నా దు॒రుక్తాన్ బృ॒హద్యదే॑మ వి॒దధే॑ సు॒వీరాః । త్వయా॑ జుష్ట
 ఋ॒షి-ర్భవ॑తి దే॒వి త్వయా॑ బ్రహ్మో॒ఽగత॑శ్రీ-రు॒త త్వయా॑ । త్వయా॑ జుష్టశ్చి॒త్రం
 వి॒ందతే॑ వసు సా॒నో జు॒షస్వ ద్రవి॑ణో న మే॒ధే ॥

మే॒ధాం మ ఇ॒ంద్రో దదా॑తు మే॒ధాం దే॒వీ సర॑స్వతీ । మే॒ధాం మే
 అ॒శ్వినా॑వృభా-వాధ॒తాం పుష్క॑రస్రజా । అ॒పూ॒రాసు॑ చ యా మే॒ధా గంధ॑ర్వేషు చ
 య॒స్మనః॑ । దై॒వీం మే॒ధా సర॑స్వతీ సా మాం మే॒ధా సు॒రభి॑ర్జుష॒తాగ్ స్వాహా॑ ॥

ఆమాం మే॒ధా సు॒రభి॑-ర్విశ్వ॒రూపా॑ హి॒రణ్య॑వర్ణా జగతీ॑ జగ॒మ్య । ఊర్జ॑స్వతీ
 ప॒యసా॑ పి॒న్వమా॑నా సా మాం మే॒ధా సు॒ప్రతీ॑కా జుషంతామ్ ॥

మయి మే॒ధాం మయి ప్ర॒జాం మయ్య॒గ్నిస్తే॑జో దధాతు మయి మే॒ధాం
 మయి ప్ర॒జాం మయా॑ంద్ర ఇ॒ంద్రియం దధా॑తు మయి మే॒ధాం మయి ప్ర॒జాం
 మయి సూ॒ర్యో బ్రా॑ణో దధాతు ॥

మృత్యునివారణమంత్రాః

(45-53)

అపైతు మృత్యు-రమృతం న ఆగన్వైవస్వతో నో అభయం కృణోతు ।
 పర్ణం వనస్పతే-రివాభిన-శ్రీయతాగ్ం రయి-స్సచతా-న్న-శృచీపతిః ॥

పరం మృత్యో అనుపరేహి పన్థాం యస్తే స్వ ఇతరో దేవయానాత్ ॥
 చక్షుష్మతే శృణ్వతే తే బ్రవీమి మా నః ప్రజాగ్ం రీరిషో మోత వీరాన్ ॥

వాతం ప్రాణం మనసాఽన్వారభామహే ప్రజాపతిం యో భువనస్య
 గోపాః । స నో మృత్యోస్తాయతాం పాత్వగ్ంహసో జ్యోగ్గీవా
 జరా-మశీమహి ॥

అమృత్ర భూయా-దధ యద్యమస్య బృహస్పతే అభిశస్తేరముంచః ।
 ప్రత్యోహతామశ్వినా మృత్యు-మస్మా-ద్దేవానా-మగ్నే భిషజా శచీభిః ॥

హరిగ్ం హరన్త-మనుయన్తి దేవా విశ్వస్యేశానం వృషభం మతీనామ్ ।
 బ్రహ్మ సరూప-మనుమేద-మాగా-దయనం మా వివధీ-ర్విక్రమస్వ ॥

శల్మలగ్ని-మిన్దాన ఉభౌ లోకౌ సనేమహమ్ । ఉభయోర్లోకయోర్
 ఋధ్వాఽతి మృత్యుం తరామ్యహమ్ ॥

మా ఛిదో మృత్యో మా వధీర్మా మే బలం వివృహో మా ప్రమోషీః ।
 ప్రజాం మా మే రీరిష ఆయు-రుగ్ర నృచక్షసం త్వా హవిషో విధేమ ॥

మా నో మహాస్తముత మా నో అర్భకం మా న ఉక్షన్తముత మా న
ఉక్షితమ్ । మా నో వధీః పితరం మోత మాతరం ప్రియా మా నస్తనువో
రుద్ర రీరిషః ॥

మా నస్తోకే తనయే మా న ఆయుషి మా నో గోషు మా నో
అశ్వేషు రీరిషః । వీరాన్మా నో రుద్ర భామితో వధీర్ - హవిష్మస్తో నమసా
విధేమ తే ॥

ప్రజాపతిప్రార్థనామంత్రః (54)

ప్రజాపతే న త్వదేతాన్యన్యో విశ్వా జాతాని పరితా బభూవ । యత్కా-
మాస్తే జుహుమస్తన్నో అస్తు వయగ్గ్ స్యామ పతయో రయీణామ్ ॥

ఇంద్రప్రార్థనామంత్రః (55)

స్వస్తిదా విశ్వతి-ర్షుత్రహో విమృధో వశీ । వృషేన్ద్రః పుర ఏతు నస్స్వస్తిదా
అభయంకరః ॥

మృత్యుంజయమంత్రాః (56-58)

త్ర్యంబకం యజామహే సుగంధిం పుష్టివర్ధనమ్ । ఉర్వారుకమివ
బస్మనాస్మత్యోర్ముక్షీయ మామృతాత్ ॥ యే తే సహస్ర-మయుతం పాశా మృత్యో
మర్త్యాయ హస్తవే । తాన్ యజ్జస్య మాయయా సర్వా-నవయజామహే ॥ మృత్యవే
స్వాహో మృత్యవే స్వాహో ॥

పాపనివారకా మంత్రాః

(59)

దే॒వకృ॑తస్యై॒నసో॑ఽవ॒యజ॑న-మ॒సి స్వా॒హా॑ । మ॒నుష్య॑-కృ॒తస్యై॒నసో॑
 ఽవ॒యజ॑న-మ॒సి స్వా॒హా॑ । పి॒తృకృ॑తస్యై॒నసో॑ఽవ॒యజ॑న-మ॒సి స్వా॒హా॑ ।
 ఆత్మ॑కృ॒తస్యై॒నసో॑ఽవ॒యజ॑న-మ॒సి స్వా॒హా॑ । అ॒న్యకృ॑తస్యై॒నసో॑ఽవ॒యజ॑న-మ॒సి
 స్వా॒హా॑ । అ॒స్మత్కృ॑తస్యై॒నసో॑ఽవ॒యజ॑న-మ॒సి స్వా॒హా॑ । యద్ది॒వా చ॑ న॒క్తం
 చై॒నశ్చ॑కృ॒మ తస్యా॑వ॒యజ॑న-మ॒సి స్వా॒హా॑ । యధ్భు॒వంత॑శ్చ జా॒గ్రత॑శ్చై॒నశ్చ॑కృ॒మ
 తస్యా॑వ॒యజ॑న-మ॒సి స్వా॒హా॑ । యధ్భు॒వంత॑శ్చ జా॒గ్రత॑శ్చై॒నశ్చ॑కృ॒మ
 తస్యా॑వ॒యజ॑న-మ॒సి స్వా॒హా॑ । యద్వి॒ద్వాగ్ంస॑-శ్చా॒విద్వాగ్ంస॑-శ్చై॒నశ్చ॑కృ॒మ
 తస్యా॑వ॒యజ॑న-మ॒సి స్వా॒హా॑ । ఏ॒నస॑ ఏ॒నసో॑ఽవ॒యజ॑న-మ॒సి స్వా॒హా॑ ॥

వసుప్రార్థనామంత్రః

(60)

యద్వో॑ దే॒వాశ్చ॑కృ॒మ జి॒హ్వయా॑ గు॒రుమ॑నో వా ప్ర॒యుతీ॑ దే॒వ హే॑డనమ్ ।
 అ॒రా॒వా యో॑ నో అ॒భిదు॑చ్ఛనా॒యతే॑ తస్మి॒న్తదే॑నో వస॒వో ని॑ధే॒తన॑ స్వా॒హా॑ ॥

కామోఽకార్షీత్-మన్యురకార్షీత్ మంత్రః (61-62)

కామోఽకార్షీ॑న్నమో న॒మః । కామోఽకార్షీ॑త్యా॒మః కరో॑తి నాహం
 కరో॑మి కామః కర్తా నాహం కర్తా కామః కార్॒యితా॑ నాహం కార్॒యితా॑ ఏష
 తే కామ॑ కా॒మాయ॑ స్వా॒హా॑ ॥

మన్యు-రకార్షీన్నమో నమః । మన్యు-రకార్షీన్మన్యుః కరోతి నాహం
 కరోమి మన్యుః కర్తా నాహం కర్తా మన్యుః కారయితా నాహం కారయితా ఏష
 తే మన్యో మన్యవే స్వాహా ॥

విరజాహోమమంత్రాః (63-66)

తిలాంజుహోమి సరసాగ్ం సపిష్టాన్ గన్ధార మమ చిత్తే రమన్తు
 స్వాహా । గావో హిరణ్యం ధన-మన్నపానగ్ం సర్వేషాగ్ శ్రియై స్వాహా । శ్రియం
 చ లక్ష్మీం చ పుష్టిం చ కీర్తిం చాన్మణ్యతామ్ । బ్రహ్మణ్యం బహుపుత్రతామ్ ।
 శ్రద్ధామేధే ప్రజా-స్సన్దదాతు స్వాహా ॥

తిలాః కృష్ణా-స్తిలా-శ్వేతా-స్తిలా-స్సామ్యా వశానుగాః । తిలాః పునన్తు
 మే పాపం యత్కించిద్దురితం మయి స్వాహా । చోరస్యాన్నం నవశ్రాద్ధం బ్రహ్మహా
 గురుతల్పగః । గోస్తేయగ్ం సురాపానం భ్రూణహత్యా తిలా శాన్తిగ్ం శమయన్తు
 స్వాహా । శ్రీశ్చ లక్ష్మీశ్చ పుష్టిశ్చ కీర్తిం చాన్మణ్యతామ్ । బ్రహ్మణ్యం
 బహుపుత్రతామ్ । శ్రద్ధామేధే ప్రజ్ఞాతు జాతవేదస్సన్దదాతు స్వాహా ॥

ప్రాణాపాన-వ్యానోదాన-సమానా మే శుధ్యన్తాం జ్యోతి-రహం విరజా
 విపాప్యా భూయాసగ్ స్వాహా ॥ వాఙ్మన-శ్చక్షుశ్రోత్ర-జిహ్వప్రూణ-
 రేతో-బుద్ధ్యాకూతి-స్సంకల్పా మే శుధ్యన్తాం జ్యోతి-రహం విరజా విపాప్యా
 భూయాసగ్ స్వాహా ॥ త్వక్పర్మ-మాగ్ంస-రుధిర-మేదో-మజ్జా-

స్నాయవోఽస్థీని మే శుధ్యంతాం జ్యోతి-రహం విరజా విపాప్మా భూయాసగ్న్
 స్వాహా॥ శిరఃపాణి-పాద-పార్శ్వ-పుష్కోరూదర-జంఘ-శికోపస్థ-పాయవో
 మే శుధ్యంతాం జ్యోతి-రహం విరజా విపాప్మా భూయాసగ్న్ స్వాహా॥ ఉత్తిష్ఠ
 పురుష హరితపింగల లోహితాక్షి దేహి దేహి దదాపయితా మే శుధ్యంతాం
 జ్యోతి-రహం విరజా విపాప్మా భూయాసగ్న్ స్వాహా॥

పుథివ్యాప-స్తేజో-వాయు-రాకాశా మే శుధ్యంతాం జ్యోతి-రహం విరజా
 విపాప్మా భూయాసగ్న్ స్వాహా॥ శబ్ద-స్పర్శ-రూప-రస-గంధా మే శుధ్యంతాం
 జ్యోతి-రహం విరజా విపాప్మా భూయాసగ్న్ స్వాహా॥ మనో-వాక్యాయ-కర్మాణి
 మే శుధ్యంతాం జ్యోతి-రహం విరజా విపాప్మా భూయాసగ్న్ స్వాహా॥
 అవ్యక్తభావై-రహంకారై-ర్షోతి-రహం విరజా విపాప్మా భూయాసగ్న్
 స్వాహా॥ అత్మా మే శుధ్యంతాం జ్యోతి-రహం విరజా విపాప్మా భూయాసగ్న్
 స్వాహా॥ అన్తరాత్మా మే శుధ్యంతాం జ్యోతి-రహం విరజా విపాప్మా భూయాసగ్న్
 స్వాహా॥ పరమాత్మా మే శుధ్యంతాం జ్యోతి-రహం విరజా విపాప్మా భూయాసగ్న్
 స్వాహా॥ క్షుధే స్వాహా॥ క్షుత్ప్రీతాసాయ స్వాహా॥ వివిత్త్వై స్వాహా॥ ఋగ్వీధానాయ
 స్వాహా॥ కషోత్కాయ స్వాహా॥ క్షుత్ప్రీతాసాయలం జ్యేష్ఠా-మలక్ష్మీ-
 ర్నాశయామ్యహమ్॥ అభూతి-మసమృద్ధిం చ సర్వా-న్నిర్ణద మే పాప్మాసగ్న్

స్వాహా । అన్నమయ-ప్రాణమయ-మనోమయ-విజ్ఞానమయ- మానందమయ-
మాత్మా మే శుధ్యంతాం జ్యోతి-రహం విరజా విపాప్మా భూయాసగ్గ్ స్వాహా ॥

వైశ్వదేవమంత్రాః (67-68)

అగ్నయే స్వాహా । విశ్వేభ్యో దేవేభ్య-స్వాహా । ద్రువాయ భూమాయ
స్వాహా । ద్రువక్షితయే స్వాహా । అచ్యుతక్షితయే స్వాహా । అగ్నయే స్విష్టకృతే
స్వాహా । ధర్మాయ స్వాహా । అధర్మాయ స్వాహా । అధ్యు స్వాహా ।
ఓషధివనస్పతిభ్య స్వాహా ॥

రక్షదేవజనేభ్య-స్వాహా । గృహ్యేభ్య-స్వాహా । అవసానేభ్య-స్వాహా ।
అవసానపతిభ్య-స్వాహా । సర్వ-భూతేభ్య-స్వాహా । కామాయ స్వాహా । అన్తరిక్షాయ
స్వాహా । యదేజతి జగతి యచ్చ చేష్టతి నామ్నా భాగోఽయం నామ్నే
స్వాహా । పృథివ్యై స్వాహా । అన్తరిక్షాయ స్వాహా ॥

దివే స్వాహా । సూర్యాయ స్వాహా । చస్త్రమసే స్వాహా । నక్షత్రేభ్య-
స్వాహా । ఇంద్రాయ స్వాహా । బృహస్పతయే స్వాహా । ప్రజాపతయే
స్వాహా । బ్రహ్మణే స్వాహా । స్వధా పితృభ్య-స్వాహా । నమో రుద్రాయ
పశుపతయే స్వాహా ॥

దేవేభ్య-స్వాహా । పితృభ్య-స్వధాఽస్తు । భూతేభ్యో నమః । మనుష్యేభ్యో
హంతా । ప్రజాపతయే స్వాహా । పరమేష్ఠినే స్వాహా । యథా కూప-శ్చతధార-

స్సహస్రధారో అక్షితః । ఏవా మే అస్తు ధాన్యగ్ం సహస్రధారమక్షితమ్ । ధనధాన్యై
 స్వాహా ॥ యే భూతాః ప్రచరన్తి దివానక్తం బలి-మిచ్ఛన్తో వితుదస్య ప్రేష్యాః ।
 తేభ్యో బలిం పుష్టికామో హరామి మయి పుష్టిం పుష్టిపతి-ర్షధాతు స్వాహా ॥
 ॥ ఓం తద్బ్రహ్మ ॥ ఓం తద్వాయుః ॥ ఓం తదాత్మా ॥ ఓం తద్భుత్కమ్ ॥ ఓం
 తద్భుర్వమ్ ॥ ఓం తత్పురో-ర్షమః । అన్తశ్చరతి భూతేషు గుహాయాం విశ్వ
 మూర్తిషు । త్వం యజ్జస్త్వం వషట్కార-స్త్వమిన్ద్ర - స్త్వగ్ం రుద్ర-స్త్వం విష్ణు-స్త్వం
 బ్రహ్మ త్వం ప్రజాపతిః । త్వం తదాప ఆపో జ్యోతీ రసోఽమృతం బ్రహ్మ
 భూ-ర్భువ-స్సువ-రోమ్ ॥

ప్రాణాహుతిమంత్రాః (69)

శ్రద్ధాయాం ప్రాణే నివిష్టోఽమృతం జుహోమి । శ్రద్ధాయామపానే
 నివిష్టోఽమృతం జుహోమి । శ్రద్ధాయాం వ్యానే నివిష్టోఽమృతం
 జుహోమి । శ్రద్ధాయాముదానే నివిష్టోఽమృతం జుహోమి । శ్రద్ధాయాగ్ం సమానే
 నివిష్టోఽమృతం జుహోమి । బ్రహ్మణి మ ఆత్మాఽమృతత్వాయ ।
 అమృతోఽస్తరణమసి । శ్రద్ధాయాం ప్రాణే నివిష్టోఽమృతం జుహోమి । శివో
 మా విశాప్రదాహాయ । ప్రాణాయ స్వాహా ॥
 శ్రద్ధాయామపానే నివిష్టోఽమృతం జుహోమి । శివో మా విశాప్రదాహాయ ।
 అపానాయ స్వాహా ॥ శ్రద్ధాయాం వ్యానే నివిష్టోఽమృతం జుహోమి । శివో మా

వి॒శా॒ప్రదా॒హాయ॑ । వ్యా॒నాయ॑ స్వా॒హా ॥ శ్ర॒ద్ధాయా॑-ముదా॒నే ని॒విష్టో॑ఽమృ॒తం
 జు॒హోమి॑ । శి॒వో మా వి॒శా॒ప్రదా॒హాయ॑ । ఉ॒దా॒నాయ॑ స్వా॒హా ॥ శ్ర॒ద్ధాయా॑గ్ం
 స॒మా॒నే ని॒విష్టో॑ఽమృ॒తం జు॒హోమి॑ । శి॒వో మా వి॒శా॒ప్రదా॒హాయ॑ । స॒మా॒నాయ॑
 స్వా॒హా ॥ బ్ర॒హ్మణి॑ మ॒ ఆత్మా॑ఽమృ॒తత్వాయ॑ । అ॒మృ॒తా॒పి॒ధా॒నమ॑సి ॥

భుక్తాన్నాభిమంత్రణమంత్రాః (70)

శ్ర॒ద్ధాయాం॑ ప్రా॒ణే ని॒విశ్యా॑మృ॒తగ్ం హు॒తమ్ । ప్రా॒ణమ॑న్నేనాప్యాయస్వ
 శ్ర॒ద్ధాయా॑మపా॒నే ని॒విశ్యా॑మృ॒తగ్ం హు॒తమ్ । అ॒పా॒న-మ॑న్నేనాప్యాయస్వ ।
 శ్ర॒ద్ధాయాం॑ వ్యా॒నే ని॒విశ్యా॑మృ॒తగ్ం హు॒తమ్ । వ్యా॒న-మ॑న్నేనాప్యాయస్వ ।
 శ్ర॒ద్ధాయా॑-ముదా॒నే ని॒విశ్యా॑మృ॒తగ్ం హు॒తమ్ । ఉ॒దా॒న-మ॑న్నేనాప్యాయస్వ ।
 శ్ర॒ద్ధాయా॑గ్ం స॒మా॒నే ని॒విశ్యా॑మృ॒తగ్ం హు॒తమ్ । స॒మా॒న-మ॑న్నేనాప్యాయస్వ ॥

భోజనాస్తే ఆత్మానుసంధానమంత్రాః (71)

అంగుష్ఠమాత్రః పురుషోఽగుష్ఠం చ సమాశ్రితః । ఈశస్సర్వస్య జగతః
 ప్రభుః ప్రీణాతి విశ్వభుక్ ॥

అవయవస్వస్థతా-ప్రార్థనామంత్రాః (72)

వా॒ఙ్మ ఆ॒నన్ । న॒సోః ప్రా॒ణః । అ॒క్షో-శ్చ॒క్షుః । క॒ర్ణయో॑శ్శోత్రమ్ ॥
 బా॒హువో-ర్బ॒లమ్ ॥ ఊ॒రువో-రో॒జః । అరి॑ష్టా విశ్వాన్యంగాని త॒నూః ।
 త॒నువా॑ మే స॒హ నమ॑స్తే అస్తు॒ మా మా హి॑గ్ంసీః ॥

ఇంద్రసప్తర్షి-సంవాదమంత్రః (73)

వయ-స్సుపర్ణా ఉపసేదు-రిష్టం ప్రియమేధా ఋషయో నాధమానాః ।
 అపధ్వాన్తమూర్తుహి పూర్ధి చక్షు-ర్ముముగ్ధ్యస్మాన్నిధయేఽవ బద్ధాన్ ॥

హృదయాలంభనమంత్రః (74)

ప్రాణానాం గ్రన్ధిరసి రుద్రో మా విశాన్తకః । తేనాన్నేనాప్యాయస్వ ॥

దేవతాప్రాణనిరూపణమంత్రః (75)

నమో రుద్రాయ విష్ణవే మృత్యుర్యే పాహి ॥

అగ్నిస్తుతిమంత్రః (76)

త్వమగ్నే ద్యుభి-స్వ-మాశుశుక్షణి-స్వ-మద్భ్య-స్వ-మశృనస్పరి । త్వం
 వనేభ్య-స్వమోషధీభ్య-స్వం నృణాం నృపతే జాయసే శుచిః ॥

అభీష్టయాచనామంత్రః (77)

శివేన మే సంతిష్ఠస్వ సోనేన మే సంతిష్ఠస్వ సుభూతేన మే సంతిష్ఠస్వ
 బ్రహ్మవర్చసేన మే సంతిష్ఠస్వ యజ్ఞస్యర్ధి-మను సంతిష్ఠస్వోప తే యజ్ఞ నమ
 ఉప తే నమ ఉప తే నమః ॥

పరతత్త్వ-నిరూపణమ్ (78)

సత్యం పరం పరగం సత్యగం సత్యేన న సువర్గా-లోకాచ్ఛ్యవన్తే కదాచన
 సతాగం హి సత్యం తస్మాత్ సత్యే రమన్తే తప ఇతి తపో నానశనాత్పరం

యద్ధి పరం తప-స్తద్ధుర్ధర్షం తద్దురాధర్షం తస్మా-త్తపసి రమన్తే దమ
 ఇతి నియతం బ్రహ్మచారిణ-స్తస్మా-ద్దమే రమన్తే శమ ఇత్యరణ్యే
 మునయ-స్తస్మాచ్ఛమే రమన్తేదాన-మితి సర్వాణి భూతాని ప్రశగ్ంసన్వి
 దానా-న్నాతి దుశ్చరం తస్మా-ద్దానే రమన్తే ధర్మ ఇతి ధర్మేణ సర్వ-మిదం
 పరిగృహీతం ధర్మాన్నాతిదుష్కరం తస్మా-ద్ధర్మే రమన్తే ప్రజన ఇతి భూయాగ్ంస
 స్తస్మాద్భూయిష్టాః ప్రజాయన్తే తస్మాద్భూయిష్టాః ప్రజననే రమన్తేఽగ్గయ
 ఇత్యాహ తస్మా-దగ్గయ ఆధాతవ్యా అగ్నిహోత్ర- మిత్యాహ తస్మా-దగ్నిహోత్రే
 రమన్తే యజ్ఞ ఇతి యజ్ఞో హి దేవా-స్తస్మాద్భ్యజ్ఞే రమన్తే మాసన-మితి
 విద్వాగ్ంస-స్తస్మా-ద్విద్వాగ్ంస ఏవ మాసనే రమన్తే న్యాస ఇతి బ్రహ్మ బ్రహ్మ
 హి పరః పరో హి బ్రహ్మ తాని వా ఏతాన్యవరాణి పరాగ్ంసి న్యాస
 ఏవాత్యరేచయద్య ఏవం వేదేత్యుపనిషత్ ॥

జ్ఞానసాధన - నిరూపణమ్

(79)

ప్రజాపత్యో హోరుణి-స్సుపర్ణేయః ప్రజాపతిం పితర-ముపససార కిం
 భగవన్తః పరమం వదన్తితి తస్మై ప్రోవాచ
 సత్యేన వాయు-రావాతి సత్యేనాదిత్యో రోచతే దివి సత్యం వాచః ప్రతిష్ఠా
 సత్యే సర్వం ప్రతిష్ఠితం తస్మాత్ సత్యం పరమం వదన్తి తపసా

దే॒వా దే॒వతా॑-మ॒గ్ర ఆ॒యన్ తప॑సర్ష॒యస్సువ॑ర॒స్వవి॒న్దన్ తప॑సా స॒పత్నాన్
 ప్ర॒ణుదా॑మా॒రాతీ॑-స్త॒పసి స॒ర్వం ప్ర॑తి॒ష్ఠితం తస్మా॑త్తపః ప॒రమం వద॑న్తి దమే॒న
 దా॒న్తాః కి॒ల్బిష॑-మ॒వధూ॑స్వ॒న్తి దమే॑న బ్ర॒హ్మచా॑రిణ- స్సు॒వర॑గచ్ఛన్ దమో
 భూ॒తానాం॑ దు॒రాధ॑ర్షం దమే॒ సర్వం ప్ర॑తి॒ష్ఠితం తస్మా॑ద్దమః ప॒రమం వద॑న్తి
 శమే॑న శా॒న్తా-శ్చివ॑-మా॒చర॑న్తి శమే॑న నా॒కం ము॒నయో॒ఽన్వవి॑ందం॒చమో
 భూ॒తానాం॑ దు॒రాధ॑ర్షం॒చమే॑ స॒ర్వం ప్ర॑తి॒ష్ఠితం తస్మా॑చ్ఛపః ప॒రమం వద॑న్తి
 దా॒నం య॑జ్ఞా॒నాం వ॒రూఢం దక్షి॑ణా లోకే దా॒తార॑గ్ం
 స॒ర్వభూ॑తాన్యూపజీ॒వన్తి దా॒నేనా॑రాతీ-ర॒షాసు॑దన్త దా॒నేన ద్వి॒షన్తో మి॒త్రా భ॑వన్తి
 దా॒నే స॒ర్వం ప్ర॑తి॒ష్ఠితం తస్మా॑-ద్దా॒నం ప॒రమం వద॑న్తి
 ధ॒ర్మో వి॑శ్వస్య జగతః ప్రతి॒ష్ఠా లోకే ధ॒ర్మిష్ఠం ప్ర॒జా ఉప॑స॒ర్పన్తి ధ॒ర్మేణా
 పాప॑-మ॒పను॑దతి ధ॒ర్మే స॒ర్వం ప్ర॑తి॒ష్ఠితం తస్మా॑-ద్ధ॒ర్మం ప॒రమం వద॑న్తి
 ప్ర॒జన॑నం వై ప్రతి॒ష్ఠా లోకే సాధు॑ప్ర॒జాయా॑-స్త॒న్తుం తన్వా॑నః
 పి॒తృణా॑-మ॒న్యూణో భ॑వతి తదే॒వ తస్యా॑ అన్య॒ణం తస్మాత్ ప్ర॒జన॑నం ప॒రమం
 వద॑న్త్య॒గ్నయో॑ వై త్రయా వి॒ద్యా
 దే॒వయా॑న ప॒న్థాః గా॑ర్హప॒త్య ఋక్పృ॑థివీ రథ॒న్తర-మన్వా॑హోర్మప॒చనం
 య॒జు-ర॒న్తరి॑క్షం వామదే॒వ్య-మా॑హవనీ॒యస్సామ॑ సు॒వర్గో లోకో

బృ॒హ॒త॒స్మా-ద॒గ్నీ॒న్ ప॒ర॒మం వ॒ద॒న్య॒గ్ని॒హో॒త్ర॒గ్ం సా॒యం ప్రా॒తర్గ్ల॒హో॒ణాం
ని॒ష్పృ॒తి-స్సి॒ష్ట॒గ్ం సు॒హు॒తం య॒జ్ఞ॒క్ర॒తూ॒నాం ప్రా॒య॒ణగ్ం సు॒వ॒ర్గ్స్య॒ లో॒క॒స్య
జ్యో॒తి-స్త॒స్మా-ద॒గ్ని॒హో॒త్రం ప॒ర॒మం వ॒ద॒న్తి

య॒జ్ఞ ఇ॒తి య॒జ్ఞే॒న హి దే॒వా ది॒వం గ॒తా య॒జ్ఞే॒నా॒సు॒రా- న॒పా॒ను॒ద॒న్త
య॒జ్ఞే॒న ద్వి॒ష॒న్తో మి॒త్రా భ॒వ॒న్తి య॒జ్ఞే స॒ర్వం ప్ర॒తి॒ష్ఠి॒తం త॒స్మాద్వ॒జ్ఞం ప॒ర॒మం
వ॒ద॒న్తి మా॒న॒సం వై ప్రా॒జాప॒త్యం ప॒విత్రం మా॒న॒సేన మ॒న॒సా సా॒ధు ప॒శ్య॒తి
మా॒న॒సా ఋ॒ష॒యః ప్ర॒జా అ॒స్మజ॒న్త మా॒న॒సే స॒ర్వం ప్ర॒తి॒ష్ఠి॒తం త॒స్మాన్మా॒న॒సం
ప॒ర॒మం వ॒ద॒న్తి

న్యా॒స ఇ॒త్యా॒హు॒ర్మనీ॒షిణో॑ బ్ర॒హ్మ॒ణం బ్ర॒హ్మ వి॒శ్వః క॒త॒మ-స్వ॒య॒మ్ము
ప్ర॒జాప॒తి-స్సం॒వ॒ధ్న॒ర ఇ॒తి సం॒వ॒ధ్న॒రో॒ఽసా॒వాది॒త్యో య ఏ॒ష ఆది॒త్యే పు॒రు॒ష-స్స
ప॒ర॒మే॒ష్ఠీ బ్ర॒హ్మ॒త్మా

యా॒భి॒రాది॒త్య-స్త॒ప॒తి ర॒శ్మి॒భి॒స్తా॒భిః ప॒ర్ణ॒న్యో వ॒ర్షప॒తి ప॒ర్ణ॒న్యేనా॒షధి
-వ॒న॒స్ప॒త॒యః ప్ర॒జాయ॒న్త ఓ॒షధి॒వ॒న॒స్ప॒తిభి॒-ర॒న్తం భ॒వ॒త్య॒న్నేన ప్రా॒ణాః
ప్రా॒ణై-ర్భు॒లం బ॒లేన॒ తప॒-స్తప॒సా శ్ర॒ద్ధా శ్ర॒ద్ధయా మే॒ధా మే॒ధయా మనీ॒షా
మనీ॒షయా మ॒నో మ॒న॒సా శా॒న్తి-శ్శా॒న్త్యా చి॒త్రం చి॒త్రేన॒ స్మృ॒తిగ్ం స్మృ॒త్యా స్మా॒రగ్ం
స్మా॒రేణ వి॒జ్ఞానం వి॒జ్ఞానే॒నాత్మా॒నం వేద॒య॒తి త॒స్మా-ద॒న్తం ద॒ద॒న్ధ్న॒ర్వాణ్యే॒తాని
ద॒దా॒త్య॒న్నాత్ ప్రా॒ణా భ॒వ॒న్తి

భూతానాం॥ ప్రాణై-ర్మనో మనసశ్చ విజ్ఞానం విజ్ఞానా-దానన్దో
 బ్రహ్మయోని-స్సు వా ఏష పురుషః పంచధా పంచాత్మా యేన సర్వ-మిదం ప్రోతం
 పృథివీ చాన్తరిక్షం చ ద్యౌశ్చ దిశశ్చావాన్తరదిశాశ్చ స వై సర్వ-మిదం జగధ్ధు
 సభూతగ్ం స భవ్యం జిజ్ఞాసక్లుప్త బుతజా-రయిష్టా

శ్రద్ధా సత్యో మహస్వాన్ తపసో పరిష్కాద్ జ్ఞాత్వా తమేవం మనసా హృదా
 చ భూయో న మృత్యు-ముపయాహి విద్వాన్ తస్మాన్న్యాస-మేషాం తపసా-
 మతిరిక్తమాహు-ర్వసురణో విభూరసి ప్రాణే త్వమసి సన్తాతా

బ్రహ్మన్ త్వమసి విశ్వధృతేజోదా-స్త్వమస్యగ్ని-రసి వరోదా-స్త్వమసి
 సూర్యస్య ద్యుమ్నోదా-స్త్వమసి చన్ద్రమస ఉపయామగ్రహీతోఽసి బ్రహ్మణే త్వా

మహాన ఓమిత్యాత్మానం యుంజీతద్వై మహోపనిషదం దేవానాం గుహ్యం
 య ఏవం వేద బ్రహ్మణో మహిమాన-మాపోతి తస్మాద్బ్రహ్మణో
 మహిమాన-మిత్యుపనిషత్ ॥

జ్ఞానయజ్ఞః (80)

తస్యైవం విదుషో యజ్ఞస్యాత్మా యజమాన-శ్రద్ధాపత్నీ శరీర-మిద్ధుమురో
 వేది-రోమాని బర్హి-ర్వేద-శ్శిఖా హృదయం యూపః కామ ఆజ్యం మన్యుః
 పశు-స్సపోఽగ్ని-ర్దమ-శ్శమయితా దక్షిణా-వాగ్ధోతా॥ ప్రాణ ఉద్ధాతా

చక్షురధ్వర్య-ర్యనో బ్రహ్మో త్రోత్రమగ్నీ-ద్యావద్ధియతే సా దీక్షా యదశ్మాతి
 తద్ధవి-ర్యత్పిబతి తదస్య సోమపానం యద్రమతే తదుపసదో
 యద్భంచ-రత్యుపవిశత్యుత్తిష్ఠతే చ సప్రవర్ణ్యో యన్ముఖం తదాహవనీయో యా
 వ్యాహృతి-రాహుతి-ర్యదస్య

విజ్ఞానం తజ్జుహోతి యథ్సాయం ప్రాతరత్తి తద్ధమిధం
 యత్రాతర్మధ్యస్థినగ్ం సాయం చ తాని సవనాని యే అహోరాత్రే తే
 దర్శపూర్ణమాసౌ యే || ర్థమాసాశ్చ మాసాశ్చ తే చాతుర్మాస్యాని య బుతవస్తే
 పశుబన్ధా యే సంవధ్నరాశ్చ పరివధ్నరాశ్చ తే || హర్షణాస్సర్వవేదసం వా

ఏతద్భుత్రం యన్మరణం తదవభృథ ఏతద్వై జరామర్యమగ్నీహోత్రగ్ం సత్రం
 య ఏవం విద్వా-నుదగయనే ప్రమీయతే దేవానామేవ మహిమానం
 గత్వా || దిత్వస్య సాయుజ్యం

గచ్ఛత్యథ యో దక్షిణే ప్రమీయతే పితృణా-మేవ మహిమానం గత్వా
 చస్త్రమసస్నాయుజ్యగ్ం సలోకతా-మాప్నోత్యేతా వై || సూర్యాచన్ద్రమసో-
 ర్మహిమానౌ బ్రాహ్మణో విద్వా-సభిజయతి తస్మాద్బ్రహ్మణో మహిమాన మాప్నోతి
 తస్మాద్బ్రహ్మణో మహిమానమ్ ||

ఓం సహ నావవతు । సహ నౌ భునక్తు । సహ వీర్యం కరవావహై ।
 తేజస్వినావధీతమస్తు మా విద్విషావహై ।

ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః ॥

॥ బృహదారణ్యకోపనిషత్ ॥

ప్రథమోఽధ్యాయః

ఓం పూర్ణమదః పూర్ణమిదం పూర్ణాత్పూర్ణముదచ్యతే । పూర్ణస్య
పూర్ణమాదాయ పూర్ణమేవావశిష్యతే ॥ ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః ॥

ఓం । ఉషా వా అశ్వస్య మేధ్యస్య శిరః సూర్యశ్చక్షుర్వాతః ప్రాణో
వ్యాతమగ్నిర్వైశ్వానరః సంవత్సర ఆత్మాశ్వస్య మేధ్యస్య ద్యౌః
పృష్ఠమన్తరిక్షముదరం పృథివీ పాజస్యం దిశః పార్శ్వే అవాన్తరదిశః పర్వవ
ఋతవోఽఙ్గాని మాసాశ్చార్ధమాసాశ్చ పర్వాణ్యహోరాత్రాణి ప్రతిష్ఠా నక్షత్రాణ్యస్థీని
నభో మాగ్ంసాన్యూవద్యగ్ం సికతాః సిన్ధవో గుదా యకృచ్ఛ క్లోమానశ్చ పర్వతా
ఓషధయశ్చ వనస్పతయశ్చ లోమాన్యద్యన్పూర్వార్ధో నిమ్లాచంజఘనార్ధో
యద్విజృమ్భతే తద్విద్యోతతే యద్విధూనుతే తత్సనయతి యన్మేహతి తద్వర్షతి
వాగేవాస్య వాక్ ॥ 1 ॥

అహర్వా అశ్వం పురస్తాన్మహిమాన్వజాయత తస్య పూర్వే సముద్రే
యోనీ రాత్రిరేనం పశ్చాన్మహిమాన్వజాయత తస్యాపరే సముద్రే యోనిరేతా
వా అశ్వం మహిమానావభితః సంబభూవతు-ర్హయో భూత్వా దేవానవహద్వాజీ

గ॒న్ధ॒ర్వా॒న॒ర్వా॒ఽను॒రా॒న॒శ్చో॒ మ॒ను॒ష్యా॒న్మ॒ము॒ద్ర॒ ఏ॒వా॒స్య॒ బ॒న్ధుః॒ స॒ము॒ద్రో॒ యో॒నిః॒

॥ 2 ॥ ఇతి ప్రథమం బ్రాహ్మణమ్ ॥

నై॒వే॒హ కి॒ంచ॒నా॒గ్ర ఆ॒సీ॒న్ము॒త్యు॒-నై॒వే॒ద॒మా॒వృ॒త॒మా॒సీ-ద॒శనా॒య-
యా॒ఽశ॒నా॒యా హి మృ॒త్యు॒స్త॒న్మనో॒ఽకు॒రు॒తా॒ఽఽత్య॒న్వీ స్యా॒మి॒తి
నో॒ఽర్చ॒న్న-చ॒ర॒త్యస్యా॒ర్చత ఆ॒పో॒ఽజాయ॒న్తార్చ॒తే వై మే క॒మ॒భూది॒తి
తదే॒వార్క-స్యా॒ర్కత్వం క॒గ్ం హ వా అ॒స్మై భ॒వతి య ఏ॒వమే॒తద॒ర్కస్యా॒ర్కత్వం
వేద ॥ 1 ॥

ఆ॒పో వా అ॒ర్హ॒స్తద్వ॒దపా॒గ్ం శ॒ర ఆ॒సీ॒త్య॒మహా॒న్యత సా
పృ॒థి॒వ్యభ॒వత్య॒స్యామ॒శ్రామ్య॒త్యస్య శ్రా॒స్తస్య తప్త॒స్య తే॒జో ర॒సో ని॒రవ॒ర్తతా॒గ్నిః ॥ 2 ॥

స త్రే॒ధాఽఽత్యా॒నం వ్య॒కు॒రు॒తాఽఽది॒త్యం తృ॒తీయం వా॒యుం
తృ॒తీయ॒గ్ం స ఏ॒ష ప్రా॒ణస్త్రే॒ధా వి॒హిత॒స్య ప్రా॒చీ ది॒క్కి॒రోఽసౌ చా॒సౌ
చే॒రా॒వ॒థా॒స్య ప్ర॒తీచీ ది॒క్పు॒చ్చ॒మసౌ చా॒సౌ చ స॒క్ష్మా ద॒క్షిణా చో॒దీచీ చ పా॒ర్శ్వే
ద్యౌః పృ॒ష్ఠ॒మస్త॒రిక్ష॒ముద॒రమి॒యము॒రః స ఏ॒పోఽఽపు॒ప్రతి॒ష్ఠితో య॒త్ర క్వ॒ చైతి
తదే॒వ ప్ర॒తితి॒ష్ఠత్యే॒వం వి॒ద్వాన్ ॥ 3 ॥

సోఽకా॒మయ॒త ద్వి॒తీయో మ ఆత్మా జాయే॒తేతి స మ॒నసా వా॒చం
మి॒థున॒గ్ం స॒మభ॒వద॒శనా॒యా మృ॒త్యు॒స్తద్వ॒దేత ఆ॒సీ॒త్య సం॒వత్స॒రోఽభ॒వన్న॒హ
పూ॒రా త॒తః సం॒వత్స॒ర ఆస తమే॒తావ॒న్తం కా॒లమ॒భిభృ॒త్యావా॒న్సం॒వత్స॒రమే॒తావ॒తః

కాలస్య పరస్తాదస్సృజత తం జాతమభివ్యాదదాత్స భాణకరోత్సైవ వాగభవత్

॥ 4 ॥

స ఐక్షత యది వా ఇమమభిమగ్ంస్యే కనీయోఽన్నం కరిష్య ఇతి స
 తయా వాచా తేనాఽఽత్మనేదగ్ం సర్వమస్సృజత యదిదం కించర్షో యజుగ్ంషి
 సామానిచ్ఛన్దాగ్ంసి యజ్ఞాన్వజాః పశూస్స యద్యదేవాస్సృజత తత్తదత్తుమద్రియత
 సర్వం వా అతీతి తదదితేరదితిత్వగ్ం సర్వస్యైతస్యాత్తా భవతి సర్వమస్యాన్నం
 భవతి య ఏవమేతదదితేరదితిత్వం వేద ॥ 5 ॥

సోఽకామయత భూయసా యజ్ఞేన భూయో యజేయేతి సోఽశ్రామ్యత్స
 తపోఽతప్యత తస్య శ్రాస్తస్య తప్తస్య యశో వీర్యముదక్రామత్రాణా వై యశో
 వీర్యం తత్రాణేషాత్రాన్వేషు శరీరగ్ం శ్వయితుమద్రియత తస్య శరీర ఏవ
 మన ఆసీత్ ॥ 6 ॥

సోఽకామయత మేధ్యం మ ఇదగ్ం స్యాదాత్మస్వనేన స్యామితి తతోఽశ్వః
 సమభవద్యదశ్వత్సన్మేధ్యమభూదితి తదేవాశ్వమేధస్యాశ్వమేధత్వమేష హ వా
 అశ్వమేధం వేద య ఏనమేవం వేద తమనవరుద్ధైవామన్యత తగ్ం సంవత్సరస్య
 పరస్తాదాత్మన అలభత పశూన్దేవతాభ్యః ప్రత్యైహాత్తస్మాత్సర్వదేవత్వం ప్రోక్షితం
 ప్రాజాపత్యమాలభన్త ఏష హ వా అశ్వమేధో య ఏష తపతి తస్య సంవత్సర
 ఆత్మాఽయమగ్నిరర్హస్వస్యేమే లోకా ఆత్మానస్తావేతావర్కాశ్వమేధా సో పునరేకేవ

దే॒వ॒తా భ॒వతి మృ॒త్యురే॒వాప పు॒నర్మ॒త్త్యం జ॒యతి నై॒నం మృ॒త్యురాప్నో॒తి
 మృ॒త్యురస్యా॒ఽఽత్మా భ॒వత్యేతా॒సాం దే॒వతా॒నామే॒కో భ॒వతి ॥ 7 ॥ ఇతి ద్వి॒తీయం
 బ్రా॒హ్మణమ్ ॥

ద్వయా॒ హ ప్రా॒జాప॒త్యా దే॒వాశ్చా॒సురాశ్చ త॒తః కా॒నీయ॒సా ఏ॒వ దే॒వా
 జ్యాయ॒సా అ॒సురాస్త॒ ఏషు లో॒కేష్వస్ప॒ర్ధన్వ తే హ దే॒వా ఊ॒చుర్వ॒నా॒సురాన్య॒జ్ఞ
 ఉద్ధీ॒థేనా॒త్యయా॒మేతి ॥ 1 ॥

తే హ వా॒చ॒మూచు॒స్త్వం న ఉ॒ద్గాయే॒తి తథే॒తి తేభ్యో॒ వాగు॒దగా॒యద్యో
 వాచి భో॒గస్తం దే॒వేభ్య॒ ఆగా॒యద్య॒త్కల్యా॒ణం వదతి తదా॒త్మనే తే విదు॒రనే॒న వై
 న ఉ॒ద్గాత్రా॒ఽఽత్యే॒ష్యన్తీ॒తి త॒మభి॒ద్రు॒త్య పా॒ప్మనా॒విధ్య॒న్న యః స పా॒ప్మా
 యదే॒వేద॒మప్ర॒తిరూ॒పం వదతి స ఏ॒వ స పా॒ప్మా ॥ 2 ॥

అథ హ ప్రా॒ణ॒మూచు॒స్త్వం న ఉ॒ద్గాయే॒తి తథే॒తి తేభ్యః ప్రా॒ణ
 ఉ॒దగా॒యద్యః ప్రా॒ణే భో॒గస్తం దే॒వేభ్య॒ ఆగా॒యద్య॒త్కల్యా॒ణం జి॒ఘ్రతి తదా॒త్మనే
 తే విదు॒రనే॒న వై న ఉ॒ద్గాత్రా॒ఽఽత్యే॒ష్యన్తీ॒తి త॒మభి॒ద్రు॒త్య పా॒ప్మనా॒విధ్య॒న్న యః
 స పా॒ప్మా యదే॒వేద॒మప్ర॒తిరూ॒పం జి॒ఘ్రతి స ఏ॒వ స పా॒ప్మా ॥ 3 ॥

అథ హ చ॒క్షు॒రూచు॒స్త్వం న ఉ॒ద్గాయే॒తి తథే॒తి
 తేభ్యశ్చ॒క్షు॒రుదగా॒యద్యశ్చ॒క్షు॒షి భో॒గస్తం దే॒వేభ్య॒ ఆగా॒యద్య॒త్కల్యా॒ణం ప॒శ్యతి
 తదా॒త్మనే తే విదు॒రనే॒న వై న ఉ॒ద్గాత్రా॒ఽఽత్యే॒ష్యన్తీ॒తి త॒మభి॒ద్రు॒త్య పా॒ప్మనా॒విధ్య॒న్న

యః స పాప్మా యదేవేదమప్రతిరూపం పశ్యతి స ఏవ స పాప్మా ॥ 4 ॥

అథ హ శ్రోత్రమూచుస్త్వం న ఉద్గాయేతి తథేతి తేభ్యః
శ్రోత్రముదగాయద్యః శ్రోత్రే భోగస్తం దేవేభ్య ఆగాయద్యత్కల్యాణగ్ం శృణోతి
తదాత్మనే తే విదురనేన వై న ఉద్గాత్రాఽత్యేష్యన్తీతి తమభిద్రుత్య పాప్మనాఽవిధ్యన్న
యః స పాప్మా యదేవేదమప్రతిరూపగ్ం శృణోతి స ఏవ స పాప్మా ॥ 5 ॥

అథ హ మన ఊచుస్త్వం న ఉద్గాయేతి తథేతి తేభ్యో మన ఉదగాయద్యో
మనసి భోగస్తం దేవేభ్య ఆగాయద్యత్కల్యాణగ్ం సంకల్పయతి తదాత్మనే తే
విదురనేన వై న ఉద్గాత్రాఽత్యేష్యన్తీతి తమభిద్రుత్య పాప్మనాఽవిధ్యన్న యః స
పాప్మా యదేవేదమప్రతిరూపగ్ం సంకల్పయతి స ఏవ స పాప్మైవము ఖల్వేతా
దేవతాః పాప్మభిరుపాస్సుజన్నేవమేనాః పాప్మనాఽవిధ్యన్ ॥ 6 ॥

అథ హేమమాసన్యం ప్రాణమూచుస్త్వం న ఉద్గాయేతి తథేతి తేభ్య
ఏష ప్రాణ ఉదగాయతే విదురనేన వై న ఉద్గాత్రాఽత్యేష్యన్తీతి తమభిద్రుత్య
పాప్మనాఽవిద్యత్సన్న యథాఽశ్మానమృత్వా లోష్ఠో విధ్వగ్ంసేతైవగ్ం హైవ
విధ్వగ్ంసమానా విష్వంచో వినేశుస్తతో దేవా అభవన్నరాఽసురా భవత్యాత్మనా
పరాఽస్య ద్విషన్ప్రాతృవ్యో భవతి య ఏవం వేద ॥ 7 ॥

తే హోచుః క్వ ను సోఽభూద్యో న ఇత్థమసక్తేత్యయమాస్యేఽన్తరితి
సోఽయాస్య ఆంగిరసోఽఙ్గానాగ్ం హి రసః ॥ 8 ॥

సా వా ఏషా దేవతా దూర్వామ దూరగ్ం హ్యస్యా మృత్యుర్దూరగ్ం హ
 వా అస్మాన్మృత్యు-ర్భవతి య ఏవం వేద ॥ 9 ॥

సా వా ఏషా దేవతైతాసాం దేవతానాం పాప్మానం మృత్యుమపహత్య
 యత్రాఽసాం దిశామన్తస్తద్గమయాంచకార తదాసాం పాప్మనో
 విన్యదధాత్తస్మాన్మ జనమియాన్తాన్తమియాన్నేత్పాప్మానం మృత్యుమన్వవాయానీతి
 ॥ 10 ॥

సా వా ఏషా దేవతైతాసాం దేవతానాం పాప్మానం మృత్యుమపహత్యైథైనా
 మృత్యుమత్యవహత్ ॥ 11 ॥

స వై వాచమేవ ప్రథమామత్యవహత్సా యదా మృత్యుమత్యముచ్యత
 సోఽగ్నిరభవత్సోఽయమగ్నిః పరేణ మృత్యుమతిక్రాన్తో దీప్యతే ॥ 12 ॥

అథ ప్రాణమత్యవహత్స యదా మృత్యుమత్యముచ్యత స
 వాయురభవత్సోఽయం వాయుః పరేణ మృత్యుమతిక్రాన్తః పవతే ॥ 13 ॥

అథ చక్షురత్యవహత్తద్యదా మృత్యుమత్యముచ్యత స
 ఆదిత్సోఽభవత్సోఽసా వాదిత్యః పరేణ మృత్యుమతిక్రాన్తస్సపతి ॥ 14 ॥

అథ శ్రోత్రమత్యవహత్తద్యదా మృత్యుమత్యముచ్యత తా దికోఽభవగ్ంస్తా
 ఇమా దిశః పరేణ మృత్యుమతిక్రాన్తాః ॥ 15 ॥

అథ మనో₂త్యవహత్తద్యదా మృత్యుమత్యముచ్యత స చస్త్రహా
 అభవత్సో₂సౌ చన్ద్రః పరేణ మృత్యుమతిక్రాన్తో భాత్యేవగ్ం హ వా ఏనమేషా
 దేవతా మృత్యుమతివహతి య ఏవం వేద ॥ 16 ॥

అథా₂త్యనే₂న్నాద్యమాగాయద్యద్ధి కించాన్నమద్యతే₂నేనైవ తదద్యత
 ఇహ ప్రతితిష్ఠతి ॥ 17 ॥

తే దేవా అబ్రువన్నేతావద్వా ఇదగ్ం సర్వం యదన్నం తదాత్మన ఆగాసీరసు
 నో₂స్మిన్నన్న ఆభజస్వేతి తే వై మా₂భిసంవిశతేతి తథేతి తగ్ం సమన్తం
 పరిణ్యవిశన్త తస్మాద్యదనేనాన్నమత్తి తేనైతాస్త్వప్యన్యేవగ్ం హ వా ఏనగ్ం స్వా
 అభిసంవిశన్తి భర్తా స్వానాగ్ం శ్రేష్ఠః పుర ఏతా భవత్యన్నాదో₂ధిపతిర్య ఏవం
 వేద య ఉ హైవంవిదగ్ం స్వేషు ప్రతి ప్రతిర్బుభూషతి న హైవాలం భార్యేభ్యో
 భవత్యథ య ఏవైతమనుభవతి యో వైతమను భార్యాన్బుభూర్షతి స హైవాలం
 భార్యేభ్యో భవతి ॥ 18 ॥

సో₂యాస్య ఆంగిరసో₂ంగానాగ్ం హి రసః ప్రాణో వా అంగానాగ్ం
 రసః ప్రాణో హి వా అంగానాగ్ం రస్స్తస్మాద్యస్మాత్కస్మాచ్చాంగాత్ప్రాణ ఉత్కామతి
 తదేవ తచ్చుప్యత్యేష హి వా అంగానాగ్ం రసః ॥ 19 ॥

ఏష ఉ ఏవ బృహస్పతిర్వాగ్వై బృహతీ తస్యా ఏష పతిస్తస్మాదు
 బృహస్పతిః ॥ 20 ॥

ఏష ఉ ఏవ బ్రహ్మణస్పృతిర్వాగ్నే బ్రహ్మ తస్యా ఏష పతిస్తస్మాదు
బ్రహ్మణస్పృతిః ॥ 21 ॥

ఏష ఉ ఏవ సామవాగ్నే సామైష సా చామశ్చేతి తత్సామ్నః సామత్వమ్
యద్వేవ సమః ప్లషిణా సమో మశకేన సమో నాగేన సమ ఏభిస్త్రిభిర్లోకైః
సమోఽనేన సర్వేణ తస్మాద్వేవ సామాశ్చుతే సామ్నః సాయుజ్యగ్ం సలోకతాం
య ఏవమేతత్సామ వేద ॥ 22 ॥

ఏష ఉ వా ఉద్గీఢః ప్రాణో వా ఉత్పాణేన హీదగ్ం సర్వముత్తబ్ధం
వాగేవ గీఢోచ్చ గీఢా చేతి స ఉద్గీఢః ॥ 23 ॥

తద్దాపి బ్రహ్మదత్తశ్చైతానేయో రాజానం భక్షయన్నువాచాయం త్యస్య
రాజా మూర్ధానం విపాతయతాద్యదితోఽయాస్య ఆంగిరసోఽన్యేనోదగాయదితి
వాచా చ హ్యేవ స ప్రాణేన చోదగాయదితి ॥ 24 ॥

తస్య హైతస్య సామ్నాయః స్వం వేద భవతి హాస్య స్వం తస్య వై స్వర
ఏవ స్వం తస్మాదార్విజ్యం కరిష్యన్వాచి స్వరమిచ్ఛేత తయా వాచా
స్వరసంపన్నయాఽఽర్విజ్యం కుర్యాత్తస్మాద్యజ్ఞే స్వరవంతం దిదృక్షన్ ఏవాథో
యస్య స్వం భవతి భవతి హాస్య స్వం య ఏవమేతత్సామ్నః స్వం వేద ॥ 25 ॥

తస్య హైతస్య సామ్నాయః సువర్ణం వేద భవతి హాస్య సువర్ణం తస్య
వై స్వర ఏవ సువర్ణం భవతి హాస్య సువర్ణం య ఏవమేతత్సామ్నః సువర్ణం వేద

॥ 26 ॥

తస్య హైతస్య సామో యః ప్రతిష్ఠాం వేద ప్రతి హ తిష్ఠతి తస్య వై
 వాగేవ ప్రతిష్ఠా వాచి హి ఖల్వేష ఏతత్ప్రాణః ప్రతిష్ఠితో గీయతేఽన్న ఇత్యు
 హైక ఆహుః ॥ 27 ॥

అథాతః పవమానానామేవాభ్యారోహః స వై ఖలు ప్రసోతా సామ ప్రసోతి
 స యత్ర ప్రస్తుయాత్తదేతాని జపేదసతో మా సద్గమయ తమసో మా
 జ్యోతిర్గమయ మృత్యోర్మాతమృతం గమయేతి స యదాహసతో మా సద్గమయేతి
 మృత్యుర్వా అసత్సదమృతం మృత్యోర్మాతమృతం గమయామృతం మా
 కుర్విష్యేవైతదాహ తమసో మా జ్యోతిర్గమయేతి మృత్యుర్వై తమో జ్యోతిరమృతం
 మృత్యోర్మాతమృతం గమయామృతం మా కుర్విష్యేవైతదాహ మృత్యోర్మాతమృతం
 గమయేతి నాత్ర తిరోహితమివాస్త్వధ యానీతరాణి స్తోత్రాణి
 తేష్వాత్మనేఽన్నాద్యమాగా యేత్తస్మాదు తేషు వరం వృణీత యం కామం
 కామయేత తగం స ఏష ఏవంవిదుద్గాతాఽఽత్మనే వా యజమానాయ వా
 యం కామం కామయతే తమాగాయతి తద్దైతలోకజిదేవ న హైవాలోక్యతాయా
 ఆశాఽస్తి య ఏవమేతత్సామ వేద ॥ 28 ॥ ఇతి తృతీయం బ్రాహ్మణమ్ ॥

అత్తైవేదమగ్ర ఆసీత్పురుషవిధః సోఽనువీక్ష్వ నాన్యదాత్మనోఽ
 పశ్యత్సోఽహమస్మీత్యగ్రే వ్యాహరత్తతోఽహంనామాభవత్తస్మాద్ ప్యేతర్హ్య
 మన్రితోఽహమయమిత్యేవాగ్ర ఉక్త్వాఽథాన్యన్నామ ప్రబ్రూతే యదస్య భవతి

స యత్పూర్వోఽస్మాత్సర్వస్మాత్సర్వాన్వాప్తున ఔషత్తస్మాత్పురుష ఓషతి హ వై స
తం యోఽస్మాత్పూర్వో బుభూషతి య ఏవం వేద ॥ 1 ॥

సోఽబిభేత్తస్మాదేకాకీ బిభేతి స హాయమీక్షాం చక్రే యన్మదన్యన్మాస్తి
కస్మాన్ను బిభేమితి తత ఏవాన్య భయం వీయాయ కస్మాద్భ్యభేష్యద్-ద్వితీయాద్వై
భయం భవతి ॥ 2 ॥

స వై నైవ రేమే తస్మాదేకాకీ స రమతే స ద్వితీయమైచ్ఛత్స హైతావానాస
యథా స్త్రీపుమాగ్సౌ సంపరిష్పక్తౌ స ఇమమేవాఽఽత్మానం ద్వేధాఽపాతయత్తతః
పతిశ్చ పత్నీ చాభవతాం తస్మాదిదమర్థబృగలమివ స్వ ఇతి హ స్మాఽఽహ
యాఽఽఞ్జవల్కన్యస్తస్మాదయమాకాశః స్త్రియా పూర్వత ఏవ తాగ్ం సమభవత్తతో
మనుష్యా అజాయన్త ॥ 3 ॥

సో హేయమీక్షాం చక్రే కథం ను మాఽఽత్మన ఏవ జనయిత్వా
సంభవతి హస్త తిరోఽసానీతి సా గౌరభవదృషభ ఇతరస్తాగ్ం సమేవాభవత్తతో
గావోఽజాయన్త వడవేతరాఽభవదశ్వపుష ఇతరో గర్దభీతరా గర్దభఇతరస్తాగ్ం
సమేవాభవత్తత ఏకశఫమజాయతాజేతరాఽభవద్వస్త ఇతరోఽవిరితరా మేష
ఇతరస్తాగ్ం సమేవాభవత్తతోఽజావయోఽజాయన్తైవమేవ యదిదం కించ
మిథునమా పిపీలికాభ్యస్తత్సర్వమస్మజత ॥ 4 ॥

సో॒ఽవే॒దహం॑ వా॒వ సృ॒ష్టిర॒స్మృహ॒గ్ం హీ॒దగ్ం॑ స॒ర్వమ॒స్మక్షీ॒తి త॒తః॑
 సృ॒ష్టిర॒భవ॒త్సృ॒ష్ట్యాగ్ం॑ హా॒స్యైత॒స్యాం భ॒వతి॑ య॒ ఏ॒వం వే॒ద ॥ 5 ॥

అథే॒త్యభ్య॒మన్థ॒తృ ము॒ఖాచ్చ॑ యోనే॒ర్హస్తా॒భ్యాం చా॒గ్నిమ॒స్మజ॒త
 త॒స్మాదే॒తదు॒భయ॑-మ॒లోమ॒క-మ॒న్తర॒తోఽలో॒మకా॑ హి యోని॒రన్త॒రత॒స్త్వద్భు॒దిద-
 మా॒హార॒ముం య॒జాముం॑ య॒జేత్యే॒కైకం॑ దే॒వమే॒తస్యే॒వ సా వి॒స్మృష్టి॒రేష॒ ఉ
 హ్యే॒వ స॒ర్వే దే॒వా అ॒థ య॒త్కించే॒దమా॒ర్ద్రం తద్రే॒తసో॒ఽస్మజ॒త తదు॒ సోమ
 ఏ॒తావ॒ద్వా ఇ॒దగ్ం స॒ర్వమ॒న్నం చై॒వాన్నాద॒శ్చ సోమ॑ ఏ॒వాన్నమ॒గ్నిర॒న్నాదః॑
 సైషా బ్ర॒హ్మణో॑ఽతి॒స్మృష్టి॒ర్యచ్ఛే॒యసో దే॒వాన॒స్మజ॒తాథ య॒న్మర్త్యః
 స॒న్నమృ॒తాన॒స్మజ॒త త॒స్మాద॒తిస్మృష్టి-ర॒తిస్మృష్ట్యాగ్ం॑ హా॒స్యైత॒స్యాం భ॒వతి॑ య॒
 ఏ॒వం వే॒ద ॥ 6 ॥

తద్దే॒దం త॒ర్హ్య-వ్యా॒కృత॒మాసీ॒త్తన్నా॒మ-రూ॒పాభ్యా॒మే॒వ వ్యా॒క్రియ-
 తాసా॒నామా॒ఽయ॒మిద॒గ్ంరూ॒ప ఇ॒తి త॒దిద॒మప్యే॒తర్హి నామ॒రూపా॒భ్యామే॒వ
 వ్యా॒క్రియ॒తేఽసా॒నామా॒ఽయ॒మిద॒గ్ంరూ॒ప ఇ॒తి స ఏ॒ష ఇ॒హ ప్ర॒విష్ట ఆ
 నఖా॒గ్రేభ్యో॑ య॒థా క్షు॒రః క్షు॒రధా॒నేఽవ॒హితః॑ స్వా॒ద్విశ్వం॑భ॒రో వా
 వి॒శ్వంభ॒రకు॒లాయే॑ తం న ప॒శ్యన్త్య॒కృతో॑స్నీ హి స ప్రా॒ణన్నే॒వ ప్రా॒ణో నామ
 భ॒వతి॑ వ॒దన్వా॒క్తృగ్ంశ్చ॒క్షుః శృ॒ణ్వంశ్చో॒త్రం మ॒న్వానో మ॒నస్తా॒న్యస్యై॒తాని
 క॒ర్మనా॒మాన్యే॒వ స యో॒ఽతప్తే॒కైకము॒పాస్తే॑ న స వే॒దాకృ॒తోస్నీ హ్యే॒షోఽత

ఏ॒కై॒కే॒న భ॒వత్యా॒త్మే॒త్యే॒వో॒పా॒సీ॒తా॒త్ర హ్యే॒తే స॒ర్వ ఏ॒కం భ॒వన్తి తదే॒తత్పద॑-
 నీ॒యమ॑స్య స॒ర్వస్య॑ య॒దయ॒మా॒త్మా॒నన॑ హ్యే॒తత్సర్వం॑ వే॒ద య॒థా హ వై
 పదే॒నాను॑విన్దే॒వం కీ॒ర్తిగ్ం శ్లో॒కం విన్ద॑తే య ఏ॒వం వే॒ద ॥ 7 ॥

తదే॒తత్త్రే॒యః పు॒త్రాత్త్రే॒యో వి॒త్రాత్త్రే॒యో॒ఽన్యస్మాత్స॒ర్వస్మాద్దన్త॑రతరం
 య॒దయ॒మా॒త్మా స॒ యో॒ఽన్యమా॒త్మనః॑ ప్రియం బ్ర॒వాణం బ్రూ॒యాత్ప్రియ॑గ్ం
 రో॒త్యతీ॒తీశ్చ॑రో హ త॒థైవ॒ న్యాదా॒త్మాన॑మే॒వ ప్రియ॑ముపా॒సీత॑ స య
 ఆత్మా॒నమే॒వ ప్రియ॑ముపా॒స్తే న హా॑స్య ప్రియం ప్ర॒మాయు॑కం భవతి ॥ 8 ॥

తదా॒హు॒ర్యద్రు॒హ్మవి॒ద్యయా॑ స॒ర్వం భ॒విష్య॑న్తో మను॒ష్యా మన్య॑న్తే కి॒ము
 తద్రు॒హ్మవే॒ద్యస్మాత్స॒ర్వమ॑భవదితి ॥ 9 ॥

బ్ర॒హ్మ వా ఇ॒దమ॒గ్ర ఆ॒సీత్తదా॒త్మాన॑మే॒వావే॒దహం బ్ర॒హ్మస్మీ॒తి తస్మాత్
 తత్స॒ర్వమ॑భవత్తద్యో యో దే॒వానాం ప్ర॒త్యబు॒ధ్యత॑ స ఏ॒వ తద॒భవత్తధర్షి॑ణాం
 తథా మను॒ష్యాణాం॑ తద్దై॒తత్ప॒శ్యన్త్వపి॒రామ॑దే॒వః ప్ర॒తిపే॒దే॒ఽహం॑-
 నుర॒భవ॑గ్ం సూ॒ర్యశ్చే॒తి తది॒దమ॑ప్యే॒తర్హి య ఏ॒వం వే॒దాహం బ్ర॒హ్మస్మీ॒తి స
 ఇ॒దగ్ం స॒ర్వం భ॒వతి తస్య॑ హ స దే॒వాశ్చ నా॒భూత్యా॑ ఈ॒శత॑ ఆత్మా హ్యే॒షాగ్ం
 స భ॒వత్యధ॑ యో॒ఽన్యాం దే॒వతా॑ముపా॒స్తే॒ఽన్యో॒ఽసా॒వన్యో॒ఽహమ॑స్మీ॒తి స స
 వేద॑ య॒థా ప॒శురే॑వగ్ం స దే॒వానా॑మ్ య॒థా హ వై బ॒హవః ప॒శవో॑ మను॒ష్యం
 భుంజ్య॑రే॒వమే॒కైకః పు॒రుషో॑ దే॒వాన్ఘన॑క్త్యే॒కస్మి॑న్నే॒వ ప॒శావాదీ॑యమా॒నే॒ఽప్రియం

భవతి కిము బహుషు తస్మాదేషాం తన్న ప్రియం యదేతన్నుష్యా విద్యుః

॥ 10 ॥

బ్రహ్మ వా ఇదమగ్ర ఆసీదేకమేవ తదేకగ్ం సన్న వ్యభవత్
 తచ్చేయోరూపమత్యసృజత క్షతం యాన్యేతాని దేవతా క్షతాణీన్ద్రో వరుణః
 సోమో రుద్రః పర్జన్యో యమో మృత్యురీశాన ఇతి తస్మాత్క్షత్రాత్పరం నాస్తి
 తస్మాద్బ్రాహ్మణః క్షత్రియమధస్తాదుపాస్తే రాజసూయే క్షత్ర ఏవ తద్యశో దధాతి
 సైషా క్షత్రస్య యోనిర్బద్ధుహ్మ తస్మాద్వ్యధ్యపి రాజా పరమతాం గచ్ఛతి బ్రహ్మైవాస్తత
 ఉపనిశ్రయతి స్వాం యోనిం య ఉ ఏనగ్ం హిసస్తి స్వాగ్ం స యోనిమృచ్ఛతి
 స పాపీయాన్భవతి యథా శ్రేయాగ్ంసగ్ం హిగ్ంసిత్యా ॥ 11 ॥

స నైవ వ్యభవత్స విశమసృజత యాన్యేతాని దేవజాతాని గణశ
 ఆఖ్యాయన్తే వసవో రుద్రా ఆదిత్యా విశ్వే దేవా మరుత ఇతి ॥ 12 ॥

స నైవ వ్యభవత్స శౌద్రం వర్ణమసృజత పూషణమియం వై పూషేయగ్ం
 హీదగ్ం సర్వం పుష్యతి యదిదం కించ ॥ 13 ॥

స నైవ వ్యభవత్తచ్చేయోరూపమత్యసృజత ధర్మం తదేతత్క్షత్రస్య క్షతం
 యద్ధర్మస్తస్మాద్ధర్మాత్పరం నాస్త్వథో అబలీయాన్భలీయాగ్ంసమాశగ్ంసతే ధర్మేణ
 యథా రాజైవం యో వై స ధర్మః సత్యం వై తత్తస్మాత్సత్యం వదన్తమాహుర్ధర్మం
 వదతీతి ధర్మం వా వదన్తగ్ం సత్యం వదతీత్యేతద్వ్యవైతదుభయం భవతి ॥ 14 ॥

తదేతద్భుహ్మ క్షతం విత్శూద్రస్తదగ్నివైవ దేవేషు బ్రహ్మభవద్రాహ్మణో
 మనుష్యేషు క్షత్రియేణ క్షత్రియో వైశ్యేన వైశ్యః శూద్రేణ శూద్రస్తస్మాదగ్నావేష
 దేవేషు లోకమిచ్చంతే బ్రాహ్మణే మనుష్యేష్యేతాభ్యాగ్ం హి రూపాభ్యాం
 బ్రహ్మభవదధయో హ వా అస్మాల్లోకాత్స్వం లోకమదృష్ట్వా ప్రైతి స ఏనమవిదితో
 న భునక్తి యథా వేదో వాఽననూక్తోఽన్యద్వా కర్మాకృతం యదిహ వా
 అప్యనేవంవిన్ముహత్పుణ్యం కర్మ కరోతి తద్ధాస్మాన్తతః క్షీయత ఏవాఽఽత్యానమేవ
 లోకముపాసీత స య ఆత్మానమేవ లోకముపాస్తే న హాస్య కర్మ
 క్షీయతేఽస్మాద్దేవాఽఽత్యనో యద్యత్కామయతే తత్తత్సజతే ॥ 15 ॥

అథో అయం వా ఆత్మా సర్వేషాం భూతానాం లోకః సయజ్జుహోతి
 యద్యజతే తేన దేవానాం లోకోఽధ యదనుబ్రూతే తేన ఋషీణామధ
 యత్పితృభ్యో నిపుణాతి యత్రజామిచ్చతే తేన పితృణామధ
 యన్మునుష్యాన్వాసయతే యదేభ్యోఽశనం దదాతి తేన మనుష్యాణామధ
 యత్పశుభ్యస్త్యణోదకం విస్తతి తేన పశూనాం యదస్య గృహేషు శ్వాపదా
 వయాగ్ంస్యాపిపీలికాభ్య ఉపజీవన్తి తేన తేషాం లోకో యథా హ వై స్వాయ
 లోకాయారిష్టిమిచ్ఛేదేవగ్ం హైవంవిదే సర్వాణి భూతాన్త్యరిష్టిమిచ్ఛన్తి తద్వా
 ఏతద్విదితం మీమాగ్ంసితమ్ ॥ 16 ॥

అత్యైవేదమగ్ర ఆసీదేక ఏవ సోఽకామయత జాయా మే స్యాదధ
 ప్రజాయేయాధ విత్తం మే స్యాదధ కర్మ కుర్వీయేత్యేతావాన్వై కామో

నే॒చ్ఛగ్ం॒శ్చనా॒తో భూ॒యో వి॒న్దే॒త్తస్మాద॒ప్యేత॒ర్వైకా॒కీ కా॒మయ॑తే జాయా॒ మే
 న్సాద॒ధ ప్ర॒జాయే॒యాధ వి॒త్తం మే న్సాద॒ధ క॒ర్మ కు॒ర్వీయే॒తి స
 యా॒వద॒ప్యేతే॒షామే॒కైకం స ప్రా॒ప్నోత్త్య॒కృత్స్ను॒ ఏవ తా॒వన్మ॒స్యతే తస్యో॒ కృత్స్ను॒తా
 మన ఏ॒వాస్యా॒ఽఽత్యా॒ వాగ్గాయా॒ ప్రాణః॒ ప్రజా॒ చక్షు॒ర్మానుషం॒ విత్తం చక్షు॒షాహి
 తద్వి॒న్దతే శ్రో॒త్రం దై॒వగ్ం శ్రో॒త్రేణ॒ హి తచ్ఛ్రో॒ణోత్పా॒త్యైవాస్య॒ కర్మా॒ఽఽత్తనా
 హి క॒ర్మ కరో॒తి స ఏష పాం॒క్తో య॒జ్ఞః పాం॒క్తః పశుః పాం॒క్తః పు॒రుషః పాం॒క్తమి॒దగ్ం
 స॒ర్వం య॒దిదం కి॒ంచ త॒దిదగ్ం స॒ర్వమాప్నో॒తి య ఏ॒వం వేద ॥ 17 ॥
 ఇతి చతుర్థం బ్రాహ్మణమ్ ॥

య॒త్ప్రా॒న్నాని మే॒ధయా తప॑సా॒ఽఽజన॑యత్పితా । ఏ॒కమ॑స్య సాధారణం
 ద్వే దే॒వాన॑భాజయత్ । త్రి॒ణ్యాత్మ॒నేఽకు॑రుత పశుభ్య ఏ॒కం ప్రా॒యచ్ఛత్ ।
 తస్మి॒న్న॒ర్వం ప్ర॒తిష్ఠి॑తం యచ్ఛ ప్రాణి॒తి యచ్ఛ స । క॒స్మాత్తా॒ని స
 క్షీ॒యన్తే॒ద్యమా॑నాని సర్వదా । యో వైతా॒మక్షి॑తిం వేద సో॒ఽఽన్న॒మత్తి ప్ర॒తీకే॑న ।
 స దే॒వాన॑పిగచ్ఛతి స ఊర్జ॒ముప॑జీవతీ॒తి శ్లో॒కాః ॥ 1 ॥

య॒త్ప్రా॒న్నాని మే॒ధయా తప॑సా॒ఽఽజన॑యత్పితే॒తి మే॒ధయా హి
 తప॑సా॒జన॑యత్పితే॒కమ॑స్య సాధారణమి॒తీద॒మే॒వాస్య త॒త్సాధారణ॑మ॒న్నం
 య॒దిద॒మద్య॑తే స య ఏ॒తదు॒పాస్తే॑ న స పా॒ప్మనో॑ వ్యావ॒ర్తతే మి॒శ్రగ్ం హ్యే॒తత్
 ద్వే దే॒వాన॑భాజయ॒దితి హు॑తం చ ప్రహు॒తం చ తస్మాద్దే॒వేభ్యో॒ జు॒హ్వతి చ ప్ర

చ జుహ్వత్యథో ఆహుర్దర్శపూర్ణమాసావితి తస్మాన్వేష్టియాజుకః స్యాత్ పశుభ్య
 ఏకం ప్రాయచ్చుదితి తత్ప్రయః పయో హ్యేవాగ్రే మనుష్యాశ్చ పశవశ్చోపజీవన్తి
 తస్మాత్సుమారం జాతం ఘృతం వైవాగ్రే ప్రతిలేహయన్తి స్తనం వాఽనుధాపయన్త్యథ
 వత్సం జాతమాహురత్యణాద ఇతి తస్మిన్సర్వం ప్రతిష్ఠితం యచ్చ ప్రాణితి
 యచ్చ నేతి పయసి హీదగ్ం సర్వం ప్రతిష్ఠితం యచ్చ ప్రాణితి యచ్చ న
 తద్వదిదమాహుః సంవత్సరం పయసా జుహ్వద్వప పునర్యత్యుం జయతీతి న
 తథా విద్యాద్యదహరేవ జుహోతి తదహః పునర్యత్యుమపజయత్యేవం
 విద్యాస్సర్వగ్ం హి దేవేభ్యోఽన్నాద్యం ప్రయచ్చుతి కస్మాత్తాని న క్షీయన్తేద్య
 మానాని సర్వదేతి పురుషో వా అక్షితిః స హీదమన్నం పునః పునర్జనయతే
 యో వైతామక్షితిం వేదేతి పురుషో వా అక్షితిః స హీదమన్నం ధియా ధియా
 జనయతే కర్మభిర్వదైతన్న కుర్యాత్క్షీయేత హ సోఽన్నమత్తి ప్రతీకేనేతి ముఖం
 ప్రతీకం ముఖేనేత్యేతన్న దేవానపిగచ్ఛతి స ఊర్జముపజీవతీతి ప్రశగ్ంసా

॥ 2 ॥

త్రీణ్యాత్మనేఽకురుతేతి మనో వాచం ప్రాణం తాన్యాత్మనేఽకురు-
 తాన్యత్రమనా అభూవం నాదర్శమన్యత్రమనా అభూవం నాశ్రౌషమితి మనసా
 హ్యేవ పశ్యతి మనసా శృణోతి కామః సంకల్పో విచికిత్సా శ్రద్ధాఽశ్రద్ధా
 ధృతిరధృతిర్ద్రిద్ధీ-రిత్యేతత్సర్వం మన ఏవ తస్మాదపి పుష్టత ఉపస్పృష్టో

మనసా విజానాతి యః కశ్చ శబ్దో వాగేవ సైషా హ్యస్తమాయతైషా హి న
 ప్రాణోఽపానో వ్యాన ఉదాసః సమానోఽన ఇత్యేతత్సర్వం ప్రాణ ఏవైతన్మయో
 వా అయమాత్మా వాఙ్మయో మనోమయః ప్రాణమయః ॥ 3 ॥

త్రయో లోకా ఏత ఏవ వాగేవాయం లోకో మనోఽన్తరిక్షలోకః
 ప్రాణోఽసౌ లోకః ॥ 4 ॥

త్రయో వేదా ఏత ఏవ వాగేవర్షేదో మనో యజుర్వేదః ప్రాణః
 సామవేదః ॥ 5 ॥

దేవాః పితరో మనుష్యా ఏత ఏవ వాగేవ దేవా మనః పితరః ప్రాణో
 మనుష్యాః ॥ 6 ॥

పితా మాతా ప్రజైత ఏవ మన ఏవ పితా వాఙ్మాతా ప్రాణః ప్రజా ॥ 7 ॥
 విజ్ఞాతం విజిజ్ఞాస్యమవిజ్ఞాతమేత ఏవ యత్కించ విజ్ఞాతం వాచస్తద్రూపం
 వాగ్ధి విజ్ఞాతా వాగేనం తద్భూత్వాఽవతి ॥ 8 ॥

యత్కించ విజిజ్ఞాస్యం మనసస్తద్రూపం మనో హి విజిజ్ఞాస్యం మన
 ఏనం తద్భూత్వాఽవతి ॥ 9 ॥

యత్కించావిజ్ఞాతం ప్రాణస్య తద్రూపం ప్రాణో హ్యవిజ్ఞాతః ప్రాణ
 ఏనం తద్భూత్వాఽవతి ॥ 10 ॥

తస్యై వాచః పృథివీ శరీరం జ్యోతీరూపమయమగ్నిస్తద్వ్యావత్యేవవాక్తావతీ
 పృథివీ తావానయమగ్నిః ॥ 11 ॥

అధైతస్య మనసో ద్యౌః శరీరం జ్యోతీరూపమసావాదిత్యస్తద్వ్యావదేవ
 మనస్తావతీ ద్యౌస్తావానసావాదిత్యస్తా మిధునగ్ం సమైతాం తతః ప్రాణోఽజాయత
 స ఇన్ద్రః స ఏషోఽసపత్నీ ద్వితీయో వై సపత్నీ నాస్య సపత్నీ భవతి య
 ఏవం వేద ॥ 12 ॥

అధైతస్య ప్రాణస్యాఽఽపః శరీరం జ్యోతీరూపమసౌ చస్దస్తద్వ్యావానేవ
 ప్రాణస్తావత్య ఆపస్తావానసౌ చస్దస్త ఏతే సర్వ ఏవ సమాః సర్వేఽనన్తాః స
 యో హైతానన్తవత ఉపాస్తేఽన్తవన్తగ్ం స లోకం జయత్యథ యో
 హైతాననన్తానుపాస్తేఽనన్తగ్ం స లోకం జయతి ॥ 13 ॥

స ఏష సంవత్సరః ప్రజాపతిః షోడశకలస్తస్య రాత్రయ ఏవ పంచదశకళా
 ధ్రువైవాస్య షోడశీ కళా స రాత్రిభిరేవాఽఽచ పూర్యతేఽప చ క్షీయతే
 సోఽమావాస్య్యాగ్ం రాత్రిమేతయా షోడశ్యా కళయా సర్వమిదం
 ప్రాణభృదనుప్రవిశ్య తతః ప్రాతర్ణాయతే తస్మాదేతాగ్ం రాత్రిం ప్రాణభృతః
 ప్రాణం న విచ్ఛిన్ద్యాదపి కృకలాసస్యైతస్యా ఏవ దేవతాయా అపచిత్యై ॥ 14 ॥

యో వై స సంవత్సరః ప్రజాపతిః షోడశకళోఽయమేవ స
 యోఽయమేవం విత్పూరుషస్తస్య విత్తమేవ పఞ్చదశకళా అత్తైవాస్య షోడశీ

కళా స విత్తే నైవాఽఽచ పూర్వతేఽప చ క్షీయతే తదేతన్నభ్యం యదయమాత్మా
 ప్రధిర్విత్తం తస్మాద్భ్యద్యపి సర్వజ్ఞానిం జీయత ఆత్మనా చేజ్జీవతి
 ప్రధినాఽగాదిత్యేవాఽఽహుః ॥ 15 ॥

అథ త్రయో వాప లోకా మనుష్యలోకః పితృలోకో దేవలోక ఇతి
 సోఽయం మనుష్యలోకః పుత్రేణైవ జయ్యో నాన్యేన కర్మణా కర్మణా పితృలోకో
 విద్యయా దేవలోకో దేవలోకో వై లోకానాగ్ం శ్రేష్ఠస్తస్మాద్విద్యాం ప్రశగ్ంసన్తి
 ॥ 16 ॥

అథాతః సంప్రత్తిర్యదా వైష్యస్తన్యతేఽథ పుత్రమాహ త్వం బ్రహ్మ త్వం
 యజ్ఞస్త్వం లోక ఇతి స పుత్రః ప్రత్యాహాహం బ్రహ్మాహం యజ్ఞోఽహం లోక
 ఇతి యద్వై కించానూక్తం తస్య సర్వస్య బ్రహ్మేత్యేకతా యే వై కే చ యజ్ఞాస్తేషాగ్ం
 సర్వేషాం యజ్ఞ ఇత్యేకతా యే వై కే చ లోకాస్తేషాగ్ం సర్వేషాం లోక
 ఇత్యేకతైతావద్వా ఇదగ్ం సర్వమేతన్నా సర్వగ్ం సన్నయమితోఽభునజదితి
 తస్మాత్పుత్రమనుశిష్టం లోక్యమాహుస్తస్మాదేనమనుశాసతి స
 యదైవంవిదస్మాల్లోకాత్ప్రైత్యధైభిరేవ ప్రాణైః సహ పుత్రమాచిశతి స యద్యనేన
 కించిదక్ష్ణ యాఽకృతం భవతి తస్మాదేనగ్ం సర్వస్మాత్పుత్రో ముంచతి
 తస్మాత్పుత్రో నామ స పుత్రేణైవాస్మిల్లోకే ప్రతితిష్ఠత్యధైనమేతే దైవాః ప్రాణా
 అమృతా ఆవిశన్తి ॥ 17 ॥

పృథివ్యై చైనమగ్నేశ్చ దైవీ వాగావిశతి సా వై దైవీ వాగ్యయా యద్యదేవ
వదతి తత్తద్భవతి ॥ 18 ॥

దివశ్చైనమాదిత్యాచ్చ దైవం మన ఆవిశతి తద్వై దైవం మనో యేనాఽ
ఽనన్ద్యేవ భవత్యథో న శోచతి ॥ 19 ॥

అద్భ్యుశ్చైనం చంద్రమసశ్చ దైవః ప్రాణ ఆవిశతి స వై దైవః ప్రాణో యః
సంచరగంశ్చాసంచరగంశ్చ న వ్యథతేఽథో న రిష్యతి స ఏవంవిత్సర్వేషాం
భూతానామాత్మా భవతి యథైషా దేవతైవగం స యథైతాం దేవతాగం సర్వాణి
భూతాన్యవన్యేవగం హైవంవిదగం సర్వాణి భూతాన్యవన్తి యదు కించేమాః
ప్రజాః శోచన్యమైవాఽఽసాం తద్భవతి పుణ్యమేవాముం గచ్ఛతి న హ వై
దేవాన్వాపం గచ్ఛతి ॥ 20 ॥

అథాతో ప్రతమీమాగంసా ప్రజాపతిర్ష కర్మాణి ససృజే తాని
సృష్టాన్యన్యోన్యేనాస్పర్ధన్త వదిష్యామ్యేవాహమితి వాగ్ద్రే ద్రక్ష్యామ్యహమితి చక్షుః
శ్రోష్యామ్యహమితి శ్రోత్రమేవమన్యాని కర్మాణి యథాకర్మ తాని మృత్యుః శ్రమో
భూత్వోపయేమే తాన్యాప్నోత్తాన్యాప్త్వా మృత్యురవారున్ధ తస్మాచ్ఛ్రామ్యత్యేవ
వాక్ర్యామ్యతి చక్షుః శ్రామ్యతి శ్రోత్రమథేమమేవ నాఽఽప్నోద్ద్యోయం మధ్యమః
ప్రాణస్తాని జ్ఞాతుం దధిరేఽయం వై నః శ్రేష్ఠో యః సంచరగంశ్చాసంచరగంశ్చ
న వ్యథతేఽథో న రిష్యతి హన్తాన్యేవ సర్వే రూపమసామేతి త ఏతస్యైవ సర్వే

రూపమభవగ్ంస్తస్మాదేత ఏతేనాఖ్యాయన్తే ప్రాణా ఇతి తేన హ వావ
 తత్కులమాచక్షతే యస్మిన్కులే భవతి య ఏవం వేద య ఉ హైవంవిదా
 స్పర్ధతేనుశుప్యత్యనుశుప్య హైవాన్తతో మ్రియత ఇత్యధ్యాత్మమ్ || 21 ||

అథాధిదైవతం జ్వలిష్యోమ్యేవాహమిత్యగ్నిర్ద్రధే తప్స్వామ్యహమిత్యాదిత్యో
 భాస్యామ్యహమితి చస్త్రమా ఏవమన్యా దేవతా యథాదైవతగ్ం స యథైషాం
 ప్రాణానాం మధ్యమః ప్రాణ ఏవమేతాసాం దేవతానాం వాయుర్మోచన్తి హ్యన్యా
 దేవతా స వాయుః సైషాఽనస్తమితా దేవతా యద్వాయుః || 22 ||

అథైష శ్లోకో భవతి యతశ్చోదేతి సూర్యోఽస్తం యత్ర చ గచ్ఛతీతి
 ప్రాణాద్వా ఏష ఉదేతి ప్రాణేఽస్తమేతి తం దేవాశ్చక్రిరే ధర్మగ్ం స ఏవాద్య స
 ఉశ్వ ఇతి యద్వా ఏతేఽముర్ఖ్యుద్రియన్త తదేవాప్యద్య కుర్వన్తి తస్మాదేకమేవ
 వ్రతం చరేత్ప్రాణ్యాచైవాపాన్యాచ్చ నేన్మా పాప్మా మృత్యురాఘ్నవదితి
 యద్యుచరేత్సమాపిపయిషేత్తేనో ఏతస్యే దేవతాయై సాయుజ్యగ్ం సలోకతాం
 జయతి || 23 || ఇతి పంచమం బ్రాహ్మణమ్ ||

త్రయం వా ఇదం నామ రూపం కర్మ తేషాం నామ్నాం
 వాగిత్యేతదేషాముక్తమతో హి సర్వాణి నామాన్యత్తిష్ఠన్తి ఏతదేషాగ్ం సామైతద్ధి
 సర్వైర్నామభిః సమమేతదేషాం బ్రహ్మైతద్ధి సర్వాణి నామాని బిభర్తి || 1 ||

అథ రూపాణాం చక్షురిత్యేతదేషాముక్థమతో హి సర్వాణి
 రూపాణ్యుత్తిష్ఠన్వేతదేషాగ్ం సామైతద్ధి సర్వైః రూపైః సమమేతదేషాం బ్రహ్మైతద్ధి
 సర్వాణి రూపాణి బిభర్తి ॥ 2 ॥

అథ కర్మణామాత్మేత్యేతదేషాముక్థమతో హి సర్వాణి
 కర్మాణ్యుత్తిష్ఠన్వేతదేషాగ్ం సామైతద్ధి సర్వైః కర్మభిః సమమేతదేషాం బ్రహ్మైతద్ధి
 సర్వాణి కర్మాణి బిభర్తి తదేతత్తత్రయగ్ం సదేకమయమాత్మాఖత్మో ఏకః
 సన్నేతత్ త్రయం తదేతదమృతగ్ం సత్యేన చ్ఛన్నం ప్రాణో వా అమృతం
 నామరూపే సత్యం తాభ్యామయం ప్రాణశ్చన్నః ॥ 3 ॥ ఇతి షష్ఠం బ్రాహ్మణమ్ ॥

॥ ఇతి బృహదారణ్యకోపనిషది ప్రథమోఽధ్యాయః ॥

ద్వితీయోఽధ్యాయః

ఓం దృష్టబాలాకిర్వానూచానో గార్గ్య ఆస హోవాచాజాతశత్రుం కాశ్యం
 బ్రహ్మ తే బ్రవాణీతి స హోవాచాజాతశత్రుః సహస్రమేతస్యాం వాచి దదో
 జనకో జనక ఇతి వై జనా ధావనీతి ॥ 1 ॥

స హోవాచ గార్గ్యో య ఏవాసావాదిత్యే పురుష ఏతమేవాహం బ్రహ్మోపాస
 ఇతి స హోవాచాజాతశత్రుర్మా మైతస్మిన్నంవదిష్టా అతిష్ఠాః సర్వేషాం భూతానాం
 మూర్ధా రాజేతి వా అహమేతముపాస ఇతి స య ఏతమేవముపాస్తేతిష్ఠాః
 సర్వేషాం భూతానాం మూర్ధా రాజా భవతి ॥ 2 ॥

స హోవాచ గార్ఘ్యో య ఏవాసౌ చన్ద్రే పురుష ఏతమేవాహం బ్రహ్మోపాస
 ఇతి స హోవాచాజాతశత్రుర్మా మైతస్మిన్నంవదిష్ఠా బృహన్పాణ్డరవాసాః సోమో
 రాజేతి వా అహమేతముపాస ఇతి స య ఏతమేవముపాస్తే హరహర్షా సుతః
 ప్రసుతో భవతి నాస్యాన్నం క్షీయతే || 3 ||

స హోవాచ గార్ఘ్యో య ఏవాసౌ విద్యుతి పురుష ఏతమేవాహం బ్రహ్మోపాస
 ఇతి స హోవాచాజాతశత్రుర్మా మైతస్మిన్నంవదిష్ఠాస్తేజస్వీతి వా అహమేతముపాస
 ఇతి స య ఏతమేవముపాస్తే తేజస్వీ హ భవతి తేజస్వినీ హోస్య ప్రజా భవతి
 || 4 ||

స హోవాచ గార్ఘ్యో య ఏవాయమాకాశే పురుష ఏతమేవాహం బ్రహ్మోపాస
 ఇతి స హోవాచాజాతశత్రుర్మా మైతస్మిన్నంవదిష్ఠాః పూర్ణమప్రవర్తేతి వా
 అహమేతముపాస ఇతి స య ఏతమేవముపాస్తే పూర్వతే ప్రజయా
 పశుభిర్నాస్యాన్మాలోకాత్ప్రజోద్వర్తతే || 5 ||

స హోవాచ గార్ఘ్యో య ఏవాయం వాయో పురుష ఏతమేవాహం
 బ్రహ్మోపాస ఇతి స హోవాచాజాతశత్రుర్మా మైతస్మిన్నంవదిష్ఠా ఇన్ద్రో
 వైకుంఠోఽపరాజిణా సేనేతి వా అహమేతముపాస ఇతి స య ఏతమేవముపాస్తే
 జిష్ణుర్వాపరాజిష్ణుర్భవ-త్యన్యతస్యజాయీ || 6 ||

స హోవాచ గార్భో య ఏవాయమగ్నౌ పురుష ఏతమేవాహం బ్రహ్మోపాస
 ఇతి స హోవాచాజాతశత్రుర్మా మైతస్మిన్నంవదిష్టా విషాసహిరితి వా
 అహమేతముపాస ఇతి స య ఏతమేవముపాస్తే విషాసహిర్హ భవతి
 విషాసహిర్హస్య ప్రజా భవతి ॥ 7 ॥

స హోవాచ గార్భో య ఏవాయమచ్చు పురుష ఏతమేవాహం బ్రహ్మోపాస
 ఇతి స హోవాచాజాతశత్రుర్మా మైతస్మిన్నంవదిష్టాః ప్రతిరూప ఇతి వా
 అహమేతముపాస ఇతి స య ఏతమేవముపాస్తే ప్రతిరూపగ్ం
 హైవైనముపగచ్ఛతి నాప్రతిరూపమథో ప్రతిరూపోఽస్మాజ్జాయతే ॥ 8 ॥

స హోవాచ గార్భో య ఏవాయమాదర్శే పురుష ఏతమేవాహం బ్రహ్మోపాస
 ఇతి స హోవాచాజాతశత్రుర్మా మైతస్మిన్నంవదిష్టా రోచిష్టురితి వా
 అహమేతముపాస ఇతి స య ఏతమేవముపాస్తే రోచిష్టుర్హ భవతి రోచిష్టుర్హస్య
 ప్రజా భవత్యథో యైః సంనిగచ్ఛతి సర్వాగ్ంస్తానతి రోచతే ॥ 9 ॥

స హోవాచ గార్భో య ఏవాయం యన్తం పశ్చాచ్ఛబ్ధోఽ
 నూదేత్యేతమేవాహం బ్రహ్మోపాస ఇతి స హోవాచాజాతశత్రుర్మా
 మైతస్మిన్నంవదిష్టా అసురితి వా అహమేతముపాస ఇతి స య ఏతమేవముపాస్తే
 సర్వగ్ం హైవాస్మింట్లోక ఆయురేతి నైనం పురా కాలాత్పాణో జహాతి ॥ 10 ॥

స హోవాచ గార్హ్యో య ఏవాయం దిక్షు పురుష ఏతమేవాహం బ్రహ్మోపాస
 ఇతి స హోవాచాజాతశత్రుర్మా మైతస్మిన్నంవదిష్టా ద్వితీయోఽనపగ ఇతి వా
 అహమేతముపాస ఇతి స య ఏతమేవముపాస్తే ద్వితీయవాన్ష్ట భవతి
 నాస్మాద్గణభిద్యతే ॥ 11 ॥

స హోవాచ గార్హ్యో య ఏవాయం ఛాయామయః పురుష ఏతమేవాహం
 బ్రహ్మోపాస ఇతి స హోవాచాజాతశత్రుర్మా మైతస్మిన్నంవదిష్టా మృత్యురితి వా
 అహమేతముపాస ఇతి స య ఏతమేవముపాస్తే సర్వగ్ం హైవాస్మిన్లోక
 ఆయురేతి నైనం పురా కాలాన్మృత్యురాగచ్ఛతి ॥ 12 ॥

స హోవాచ గార్హ్యో య ఏవాయమాత్మని పురుష ఏతమేవాహం బ్రహ్మోపాస
 ఇతి స హోవాచాజాతశత్రుర్మా మైతస్మిన్నంవదిష్టా ఆత్మనీప్వతి వా అహమేతముపాస
 ఇతి స య ఏతమేవముపాస్త ఆత్మనీప్వ హ భవత్యాత్మన్వినీ హాస్య ప్రజా భవతి
 స హ తూష్ణీమాస గార్హ్యః ॥ 13 ॥

స హోవాచా జాతశత్రురేతావన్నూ 3 ఇత్యేతావద్దీతి నైతావతా విదితం
 భవతీతి స హోవాచ గార్హ్య ఉప త్వా యానీతి ॥ 14 ॥

స హోవాచాజాతశత్రుః ప్రతిలోమం చైతద్యద్రాహ్మణః క్షత్రియము-
 పేయాద్బ్రహ్మ మే వక్ష్యతీతి వ్యేవ త్వా జ్ఞపయిష్యామితి తం పాణావాదాయోత్తస్థా
 తౌ హ పురుషగ్ం సుప్తమాజగ్మతుస్తమేతై-ర్నామభిరామస్త్రయాంచక్రే

బృహన్పాణ్డరవాసః సోమ రాజన్మితి స నోత్తస్థా తం పాణినాఽఽపేషం
బోధయాంచకార స హోత్తస్థా ॥ 15 ॥

స హోవాచా జాతశత్రుర్య త్రైష ఏతత్సుప్తోఽభూద్య ఏష విజ్ఞానమయః
పురుషః క్వైష తదాఽభూత్పుత ఏతదాగాదితి తదు హ న మేనే గార్ఘ్యః ॥ 16 ॥

స హోవాచా జాతశత్రుర్య త్రైష ఏతత్సుప్తోఽభూద్య ఏష విజ్ఞానమయః
పురుషస్తదేషాం ప్రాణానాం విజ్ఞానేన విజ్ఞానమాదాయ య ఏషోఽస్తర్హదయ
ఆకాశస్త్స్మింఛేతే తాని యదా గృహ్ణాత్యథ హైతత్పురుషః స్వపితి నామ తద్భూహీత
ఏవ ప్రాణో భవతి గృహీతా వాగ్గృహీతం చక్షుర్గృహీతగం శ్రోత్రం గృహీతం
మనః ॥ 17 ॥

స యత్రైతత్స్వప్త్యయా చరతి తే హాస్య లోకాస్తదుతేవ మహారాజో
భవత్యుతేవ మహాబ్రాహ్మణ ఉతేవోచ్ఛావచం నిగచ్ఛతి స యథా మహారాజో
జానపదాన్ఘ్రహీత్వా స్వే జనపదే యథాకామం పరివర్తైవమేవైష
ఏతత్ప్రాణాన్ఘ్రహీత్వా స్వే శరీరే యథాకామం పరివర్తతే ॥ 18 ॥

అథ యదా సుషుప్తో భవతి యదా న కస్యచన వేద హితా నామ
నాడ్యో ద్వాసప్తతిః సహస్రాణి హృదయాత్పూరీతతమభిప్రతిష్ఠన్తే తాభిః ప్రత్యవస్మప్య
పురీతతి శేతే స యథా కుమారో వా మహారాజో వా మహాబ్రాహ్మణో
వాఽతిఘ్నీమానస్తస్య గత్వా శయాతైవమేవైష ఏతచ్ఛేతే ॥ 19 ॥

స యథోర్థనాభిస్తన్తునోచ్చరేద్యథాఽగ్నేః క్షుద్రా విస్ఫులింగాః
 వ్యుచ్చరన్తేవమేవాస్మాదాత్మనః సర్వే ప్రాణాః సర్వే లోకాః సర్వే దేవాః సర్వాణి
 భూతాని వ్యుచ్చరన్తి తస్యోపనిషత్సత్యస్య సత్యమితి ప్రాణా వై సత్యం తేషామేష
 సత్యమ్ ॥ 20 ॥ ఇతి ప్రథమం బ్రాహ్మణమ్ ॥

యో హ వై శిశుగం సాధానగం సప్రత్యాధానగం సస్థూణగం సదామం
 వేద సప్త హ ద్విషతో బ్రాతృవ్యానవరుణధ్యయం వావ శిశురోఽయం మధ్యమః
 ప్రాణస్తస్యేదమేవాఽధానమిదం ప్రత్యాధానం ప్రాణః స్థూణాఽన్నం
 దామ ॥ 1 ॥

తమేతాః సప్తాక్షితయ ఉపతిష్ఠన్తే తద్వ్యా ఇమా అక్షన్తోహిన్యో
 రాజయస్తాభిరేనగం రుద్రోఽన్వాయతోఽథ యా అక్షన్నాపస్తాభిః పర్షన్యో యా
 కసీనకా తయాఽఽదిత్యో యత్యష్ఠం తేనాగ్నిర్యచ్ఛుక్లం తేనేన్ద్రోఽధరయైనం
 వర్తన్యా పృథివ్యన్వాయత్తా ద్యౌరుత్తరయా నాస్యాన్నం క్షీయతే య ఏవం వేద
 ॥ 2 ॥

తదేష శ్లోకో భవతి । అర్వాగ్నిలశ్చమస ఊర్ధ్వబుద్ధస్తస్మిన్యశో నిహితం
 విశ్వరూపమ్ ॥ తస్యాఽసత ఋషయః సప్త తీరే వాగష్టమీ బ్రహ్మణా
 సంవిదానేతి । అర్వాగ్నిలశ్చమస ఊర్ధ్వబుద్ధ ఇతీదం తచ్చిర ఏష
 హ్యర్వాగ్నిలశ్చమస ఊర్ధ్వబుద్ధస్తస్మిన్యశో నిహితం విశ్వరూపమితి ప్రాణా వై

యశో విశ్వరూపం ప్రాణానేతదాహ తస్యాఽఽసత ఋషయః సప్త తీర ఇతి
 ప్రాణా వా ఋషయః ప్రాణానేతదాహ వాగష్టమీ బ్రహ్మణా సంవిదానేతి
 వాగ్ష్టమీ బ్రహ్మణా సంవితే ॥ 3 ॥

ఇమావేవ గౌతమభరద్వాజావయమేవ గౌతమోఽయం భరద్వాజ
 ఇమావేవ విశ్వామిత్రజమదగ్నీ అయమేవ విశ్వామిత్రోఽయం జమదగ్నీరిమావేవ
 వసిష్ఠకశ్యపావయమేవ వసిష్ఠోఽయం కశ్యపో వాగేవాత్రిర్వాచా
 హ్యన్నమద్యతేఽత్తిర్వవై నామైతద్యదత్తిరితి సర్వస్యాత్తా భవతి సర్వమస్యాన్నం
 భవతి య ఏవం వేద ॥ 4 ॥ ఇతి ద్వితీయం బ్రాహ్మణమ్ ॥

ద్వే వావ బ్రహ్మణో రూపే మూర్తం చైవామూర్తం చ మర్త్యం చామృతం
 చ స్థితం చ యచ్చ సచ్చ త్యచ్చ ॥ 1 ॥

తదేతన్నూర్తం యదన్యద్వాయో-శ్చాన్తరిక్షాచ్చైతన్మర్త్య-మేతత్స్థిత-
 మేతత్ సత్తస్యైతస్య మూర్తస్యైతస్య మర్త్యస్యైతస్య స్థితస్యైతస్య సత ఏష రసో య
 ఏష తపతి సతో హ్యేష రసః ॥ 2 ॥

అథామూర్తం వాయుశ్చాన్తరిక్షం చైతదమృతమేతద్యదేతత్త్యం తస్యైతస్యా
 మూర్తస్యైతస్యామృతస్యైతస్య యత ఏతస్య త్యస్యేష రసో య ఏష ఏతస్మిన్నుణ్ణలే
 పురుషస్య హ్యేష రస ఇత్యధిదైవతమ్ ॥ 3 ॥

అథాధ్యాత్మమిదమేవ మూర్తం యదన్యత్రాణాచ్చ
 యశ్చాయమన్తరాత్మన్నాకాశ ఏతన్నర్మమేతత్స్థితమేతత్తస్యైతస్య మూర్తస్యైతస్య
 మర్మస్యైతస్య స్థితస్యైతస్య సత ఏష రసో యచ్ఛక్తుః సతో హ్యేష రసః ॥ 4 ॥

అథామూర్తం ప్రాణశ్చ యశ్చాయమన్తరాత్మన్నాకాశ
 ఏతదమృతమేతద్దృదేతత్త్వం తస్యైతస్యామూర్తస్యైతస్యామృతస్యైతస్య యత ఏతస్య
 త్స్యస్యేష రసో యోఽయం దక్షిణేఽక్షస్పరుషస్త్వస్య హ్యేష రసః ॥ 5 ॥

తస్య హైతస్య పురుషస్య రూపమం యథా మాహారజనం వాసో యథా
 పాణ్డూవికం యథేంద్రగోపో యథాఽగ్న్యర్చిర్భ్రథా పుణ్డరీకం యథా సకృద్విద్యుత్తగ్ం
 సకృద్విద్యుత్తేవ హ వా అస్య శ్రీర్భవతి య ఏవం వేదాథాత ఆదేశో నేతి నేతి
 న హ్యేతస్మాదితి నేత్యస్యత్పరమస్త్వథ నామధేయగ్ం సత్యస్య సత్యమితి ప్రాణా
 వై సత్యం తేషామేష సత్యమ్ ॥ 6 ॥ ఇతి తృతీయం బ్రాహ్మణమ్ ॥

మైత్రేయీతి హోవాచ యాజ్ఞవల్క్య ఉద్యాస్యన్నాస్వ అరేఽహమస్మాత్
 స్థానాదస్మి హస్త తేఽనయా కాత్యాయన్యాఽన్తం కరవాణీతి ॥ 1 ॥

సా హోవాచ మైత్రేయీ యన్ను మ ఇయం భగోః సర్వా పృథివీ విత్తేన
 పూర్ణాస్యాత్కథం తేనామృతా స్యామితి నేతి హోవాచ యాజ్ఞవల్క్యో
 యధైవోపకరణవతాం జీవితం తథైవ తే జీవితగ్ం స్యాదమృతత్వస్య తు
 నాఽఽశాఽస్తి విత్తేనేతి ॥ 2 ॥

సా హోవాచ మైత్రేయీ యేనాహం నామృతా స్యాం కిమహం తేన
కుర్యాం యదేవ భగవాన్వేద తదేవ మే బ్రూహీతి || 3 ||

స హోవాచ యజ్ఞవల్క్యః ప్రియా బతారే నః సతీ ప్రియం భాషస
ఏహ్యోస్వ వ్యాఖ్యాస్యామి తే వ్యాచక్షాణస్య తు మే నిదిధ్యాసస్వేతి || 4 ||

స హోవాచ న వా అరే పత్యః కామాయ పతిః ప్రియో భవత్యాత్మనస్తు
కామాయ పతిః ప్రియో భవతి న వా అరే జాయాయై కామాయ జాయా
ప్రియా భవత్యాత్మనస్తు కామాయ జాయా ప్రియా భవతి న వా అరే పుత్రాణాం
కామాయ పుత్రాః ప్రియా భవన్త్యాత్మనస్తు కామాయ పుత్రాః ప్రియా భవన్తి న
వా అరే విత్తస్య కామాయ విత్తం ప్రియం భవత్యాత్మనస్తు కామాయ విత్తం
ప్రియం భవతి న వా అరే బ్రహ్మణః కామాయ బ్రహ్మ ప్రియం భవత్యాత్మనస్తు
కామాయ బ్రహ్మ ప్రియం భవతి న వా అరే క్షత్రస్య కామాయ క్షత్రం ప్రియం
భవత్యాత్మనస్తు కామాయ క్షత్రం ప్రియం భవతి న వా అరే లోకానాం కామాయ
లోకాః ప్రియా భవన్త్యాత్మనస్తు కామాయ లోకాః ప్రియా భవన్తి న వా అరే
దేవానాం కామాయ దేవాః ప్రియా భవన్త్యాత్మనస్తు కామాయ దేవాః ప్రియా
భవన్తి న వా అరే భూతానాం కామాయ భూతాని ప్రియాణి భవన్త్యాత్మనస్తు
కామాయ భూతాని ప్రియాణి భవన్తి న వా అరే సర్వస్య కామాయ సర్వం
ప్రియం భవత్యాత్మనస్తు కామాయ సర్వం ప్రియం భవత్యాత్మా వా అరే ద్రష్టవ్యః

శ్రో॒త॒వ్యో మ॒న్న॒వ్యో నిది॒ధ్యా॒సి॒త॒వ్యో మై॒త్రే॒యా॒త్మ॒నో వా అ॒రే ద॒ర్శ॒నేన శ్ర॒వణే॑న
మ॒త్యౌ వి॒జ్ఞానే॑నేదగ్ం స॒ర్వం విది॑తమ్ ॥ 5 ॥

బ్ర॒హ్మ తం ప॒రాదా॒ద్యోఽన్యత్రా॒ఽన్యత్మ॑నో బ్ర॒హ్మ వేద క్ష॒త్రం తం
ప॒రాదా॒ద్యోఽన్యత్రా॒ఽన్యత్మ॑నః క్ష॒త్రం వేద లో॒కాస్తం ప॒రాదు॒ర్యోఽన్యత్రా॒ఽన్యత్మ॑నో
లో॒కాన్వేద దే॒వాస్తం ప॒రాదు॒ర్యోఽన్యత్రా॒ఽన్యత్మ॑నో దే॒వాన్వేద భూ॒తాని తం
ప॒రాదు॒ర్యోఽన్యత్రా॒ఽన్యత్మ॑నో భూ॒తాని వేద స॒ర్వం తం
ప॒రాదా॒ద్యోఽన్యత్రా॒ఽన్యత్మ॑నః స॒ర్వం వేదే॑దం బ్ర॒హ్మేదం క్ష॒త్రమి॒మే లో॒కా
ఇ॒మే దే॒వా ఇ॒మాని భూ॒తానీ॑దగ్ం స॒ర్వం య॒దయ॑మాత్మా ॥ 6 ॥

స య॒థా దు॒స్థభే॒ర్వన్య॑మానస్య న బా॒హ్యం॑ఛ॒బ్దాంఛ॑క్నుయాద్ గ్ర॒హణా॑య
దు॒స్థభే॒స్తు గ్ర॒హణే॑న దు॒స్థభ్యా॑ఘాతస్య వా శ॒బ్దో గృ॒హీతః ॥ 7 ॥

స య॒థా శంఖ॑స్య ధ్మా॒యమా॑నస్య న బా॒హ్యం॑ఛ॒బ్దాంఛ॑క్నుయాద్
గ్ర॒హణా॑య శంఖ॑స్యతు గ్ర॒హణే॑న శంఖ॑ధ్మస్య వా శ॒బ్దో గృ॒హీతః ॥ 8 ॥

స య॒థా వీ॒ణాయై వాద్య॑మానాయై న బా॒హ్యం॑ఛ॒బ్దాంఛ॑క్నుయాద్
గ్ర॒హణా॑య వీ॒ణాయై తు గ్ర॒హణే॑న వీ॒ణావాద॑స్య వా శ॒బ్దో గృ॒హీతః ॥ 9 ॥

స య॒థాఽఽన్యై॒ధాగ్నే॒రభ్యా॑హితాత్ప్రథ॑గ్గూ॒మా విని॑శ్చ॒రన్వే॑వం వా
అ॒రేఽన్య॑ మహా॒తో భూ॒తస్య నిః॒శ్వసి॑తమే॒తద్యదృ॑గ్వేదో య॒జుర్వేదః
సా॒మవే॑దోఽ॒ధర్వా॑ంగి॒రస ఇతి॑హా॒సః పు॒రాణం విద్యా॑ ఉపనిష॒దః శ్లో॒కాః
సూ॒త్రాణ్య॑ను॒వ్యాఖ్యా॑నాని వ్యాఖ్యా॒నాన్యస్త్వై॒వైతా॑ని నిః॒శ్వసి॑తాని ॥ 10 ॥

స యథా సర్వాసామపాగ్ం సముద్ర ఏకాయనమేవగ్ం సర్వేషాగ్ం
 స్పర్శానాం త్వగేకాయనమేవగ్ం సర్వేషాం గన్తానాం నాసికై కాయనమేవగ్ం
 సర్వేషాగ్ం రసానాం జిహ్వైకాయనమేవగ్ం సర్వేషాగ్ం రూపాణాం
 చక్షురేకాయనమేవగ్ం సర్వేషాగ్ం శబ్దానాగ్ం శ్రోత్రమేకాయనమేవగ్ం
 సర్వేషాగ్ం సంకల్పానాం మన ఏకాయనమేవగ్ం సర్వాసాం విద్యానాగ్ం
 హృదయమేకాయనమేవగ్ం సర్వేషాం కర్మణాగ్ం హస్తావేకాయనమేవగ్ం
 సర్వేషామానన్తానాముపస్థ ఏకాయనమేవగ్ం సర్వేషాం విసర్గాణాం
 పాయురేకాయనమేవగ్ం సర్వేషామధ్వనాం పాదావేకాయనమేవగ్ం సర్వేషాం
 వేదానాం వాగేకాయనమ్ ॥ 11 ॥

స యథా సైస్థవఖిల్య ఉదకే ప్రాస్త ఉదకమేవానువలీయేత న
 హాస్యోద్గ్రహణాయేవస్యాద్యతో యతస్త్వాదదీత లవణమేవైవం వా అర ఇదం
 మహద్భూతమనస్తమపారం విజ్ఞానఘన ఏవైతేభ్యో భూతేభ్యః సముత్తాయ
 తాన్యేవాను వినశ్యతి న ప్రేత్య సంజ్ఞాత్వస్తీత్యరే బ్రవీమితి హోవాచ యాజ్ఞవల్క్యః
 ॥ 12 ॥

సా హోవాచ మైత్రేయ్యుత్రైవ మా భగవానమూముహన్న ప్రేత్య
 సంజ్ఞాత్వస్తీతి స హోవాచ న వా అరేఖహం మోహం బ్రవీమ్యలం వా అర
 ఇదం విజ్ఞానాయ ॥ 13 ॥

యత్ర హి ద్వైతమివ భవతి తదితర ఇతరం జిఘ్రతి తదితర ఇతరం
 పశ్యతి తదితర ఇతరగ్ం శృణోతి తదితర ఇతరమభివదతి తదితర ఇతరం
 మనుతే తదితర ఇతరం విజానాతి యత్ర వా అస్య సర్వమాత్మైవాభూత్తత్కేన
 కం జిఘ్రేత్తత్కేన కం పశ్యేత్తత్కేన కగ్ం శృణుయాత్తత్కేన కమభివదేత్తత్కేన కం
 మన్వీత తత్కేన కం విజానీయాత్ యేనేదగ్ం సర్వం విజానాతి తం కేన
 విజానీయాద్విజ్ఞాతారమరే కేన విజానీయాదితి || 14 || ఇతి చతుర్థం
 బ్రాహ్మణమ్ ||

ఇయం పృథివీ సర్వేషాం భూతానాం మధ్వస్యై పృథివ్యై సర్వాణి భూతాని
 మధు యశ్చాయమస్యాం పృథివ్యాం తేజోమయోఽమృతమయః పురుషో
 యశ్చాయమధ్యాత్మగ్ం శరీరస్తేజోమయోఽమృతమయః పురుషోఽయమేవ
 స యోఽయమాత్మేదమమృతమిదం బ్రహ్మాదగ్ం సర్వమ్ || 1 ||

ఇమా ఆపః సర్వేషాం భూతానాం మధ్వసామపాగ్ం సర్వాణి భూతాని
 మధు యశ్చాయమాస్వప్ను తేజోమయోఽమృతమయః పురుషో
 యశ్చాయమధ్యాత్మగ్ం రైతసస్తేజోమయోఽమృతమయః పురుషోఽయమేవ
 స యోఽయమాత్మేదమమృతమిదం బ్రహ్మాదగ్ం సర్వమ్ || 2 ||

అయమగ్నిః సర్వేషాం భూతానాం మధ్వస్యాగ్నేః సర్వాణి భూతాని మధు
 యశ్చాయమస్మిన్నగ్నౌ తేజోమయోఽమృతమయః పురుషో యశ్చాయమధ్యాత్మం

వా॒ఙ్మయ॒స్తే॒జోమ॒యోఽమృ॒తమ॒యః పు॒రుషో॒ఽయ॒మేవ స
యోఽయ॒మాత్మే॒దమ॒మృ॒తమి॒దం బ్ర॒హ్మే॒దగ్ం స॒ర్వమ్ ॥ 3 ॥

అ॒యం వా॒యః స॒ర్వేషాం భూ॒తానాం మ॒ధ్వస్య వా॒యోః స॒ర్వాణి భూ॒తాని
మ॒ధు య॒శ్చాయ॒మస్మి॒న్వాయౌ తే॒జోమ॒యోఽమృ॒తమ॒యః పు॒రుషో
య॒శ్చాయ॒మధ్యాత్మం ప్రా॒ణస్తే॒జోమ॒యోఽమృ॒తమ॒యః పు॒రుషో॒ఽయ॒మేవ స
యోఽయ॒మాత్మే॒దమ॒మృ॒తమి॒దం బ్ర॒హ్మే॒దగ్ం స॒ర్వమ్ ॥ 4 ॥

అ॒యమా॒దిత్యః స॒ర్వేషాం భూ॒తానాం మ॒ధ్వస్యాఽఽది॒త్యస్య స॒ర్వాణి
భూ॒తాని మ॒ధు య॒శ్చాయ॒మస్మి॒న్నాది॒త్యే తే॒జోమ॒యోఽమృ॒తమ॒యః పు॒రుషో
య॒శ్చాయ॒మధ్యాత్మం చాక్షు॒షస్తే॒జోమ॒యోఽమృ॒తమ॒యః పు॒రుషో॒ఽయ॒మేవ
స యోఽయ॒మాత్మే॒దమ॒మృ॒తమి॒దం బ్ర॒హ్మే॒దగ్ం స॒ర్వమ్ ॥ 5 ॥

ఇ॒మా ది॒శః స॒ర్వేషాం భూ॒తానాం మ॒ధ్వాసాం ది॒శాగ్ం స॒ర్వాణి భూ॒తాని
మ॒ధు య॒శ్చాయ॒మాసు దిక్షు తే॒జోమ॒యోఽమృ॒తమ॒యః పు॒రుషో
య॒శ్చాయ॒మధ్యాత్మగ్ం శ్రౌ॒తః ప్రా॒తిశ్రు॒త్వస్తే॒జోమ॒యోఽమృ॒తమ॒యః
పు॒రుషో॒ఽయ॒మేవ స యోఽయ॒మాత్మే॒దమ॒మృ॒తమి॒దం బ్ర॒హ్మే॒దగ్ం స॒ర్వమ్
॥ 6 ॥

అ॒యం చ॒ంద్రః స॒ర్వేషాం భూ॒తానాం మ॒ధ్వస్య చ॒ంద్రస్య స॒ర్వాణి భూ॒తాని
మ॒ధు య॒శ్చాయ॒మస్మి॒గ్ంశ్చ॒న్ద్రే తే॒జోమ॒యోఽమృ॒తమ॒యః పు॒రుషో

యశ్చాయమధ్యాత్మం మానసస్తేజోమయోఽమృతమయః పురుషోఽయమేవ
స యోఽయమాత్మేదమమృతమిదం బ్రహ్మేదగ్ం సర్వమ్ || 7 ||

ఇయం విద్యుత్సర్వేషాం భూతానాం మధ్యస్యే విద్యుతః సర్వాణి భూతాని
మధు యశ్చాయమస్యాం విద్యుతి తేజోమయోఽమృతమయః పురుషో
యశ్చాయమధ్యాత్మం తైజసస్తేజోమయోఽమృతమయః పురుషోఽయమేవ స
యోఽయమాత్మేదమమృతమిదం బ్రహ్మేదగ్ం సర్వమ్ || 8 ||

అయగ్ంస్తనయిత్నుః సర్వేషాం భూతానాం మధ్యస్య స్తనయితోః సర్వాణి
భూతాని మధు యశ్చాయమస్మిన్స్తనయిత్యై తేజోమయోఽమృతమయః పురుషో
యశ్చాయమధ్యాత్మగ్ం శాబ్దః సౌవరస్తేజోమయోఽమృతమయః
పురుషోఽయమేవ స యోఽయమాత్మేదమమృతమిదం బ్రహ్మేదగ్ం సర్వమ్
|| 9 ||

అయమాకాశః సర్వేషాం భూతానాం మధ్యస్యాఽకాశస్య సర్వాణి
భూతాని మధు యశ్చాయమస్మిన్నాకాశే తేజోమయోఽమృతమయః పురుషో
యశ్చాయమధ్యాత్మగ్ం హృద్యాకాశస్తేజోమయోఽమృతమయః
పురుషోఽయమేవ స యోఽయమాత్మేదమమృతమిదం బ్రహ్మేదగ్ం సర్వమ్
|| 10 ||

అయం ధర్మః సర్వేషాం భూతానాం మధ్వస్య ధర్మస్య సర్వాణి భూతాని
 మధు యశ్చాయమస్మిన్ధర్మే తేజోమయోఽమృతమయః పురుషో
 యశ్చాయమధ్యాత్మం ధార్మస్తేజోమయోఽమృతమయః పురుషోఽయమేవ స
 యోఽయమాత్మేదమమృతమిదం బ్రహ్మేదగం సర్వమ్ ॥ 11 ॥

ఇదగం సత్యగం సర్వేషాం భూతానాం మధ్వస్య సత్యస్య సర్వాణి భూతాని
 మధు యశ్చాయమస్మిన్సత్యే తేజోమయోఽమృతమయః పురుషో
 యశ్చాయమధ్యాత్మగం సాత్యస్తేజోమయోఽమృతమయః పురుషోఽయమేవ
 స యోఽయమాత్మేదమమృతమిదం బ్రహ్మేదగం సర్వమ్ ॥ 12 ॥

ఇదం మానుషగం సర్వేషాం భూతానాం మధ్వస్య మానుషస్య సర్వాణి
 భూతాని మధు యశ్చాయమస్మిన్మానుషే తేజోమయోఽమృతమయః పురుషో
 యశ్చాయమధ్యాత్మం మానుషస్తేజోమయోఽమృతమయః పురుషోఽయమేవ
 స యోఽయమాత్మేదమమృతమిదం బ్రహ్మేదగం సర్వమ్ ॥ 13 ॥

అయమాత్మా సర్వేషాం భూతానాం మధ్వస్యాఽఽత్మనః సర్వాణి భూతాని
 మధు యశ్చాయమస్మిన్మాత్మని తేజోమయోఽమృతమయః పురుషో
 యశ్చాయమాత్మా తేజోమయోఽమృతమయః పురుషోఽయమేవ స
 యోఽయమాత్మేదమమృతమిదం బ్రహ్మేదగం సర్వమ్ ॥ 14 ॥

స వా అయమాత్మా సర్వేషాం భూతానామధిపతిః సర్వేషాం భూతానాగ్ం
 రాజా తద్భ్రథా రథనాభౌ చ రథనేమౌ చారాః సర్వే సమర్పితా ఏవమేవాస్మిన్నాత్మని
 సర్వాణి భూతాని సర్వే దేవాః సర్వే లోకాః సర్వే ప్రాణాః సర్వ ఏత ఆత్మానః
 సమర్పితాః ॥ 15 ॥

ఇదం వై తస్మధు దధ్యజ్జాథర్వణోఽశ్విభ్యామువాచ । తదేతద్దృషిః
 పశ్యన్నవోచత్ । తద్వాం నరా సనయే దగ్ంస ఉగ్రమావిప్ర్యణోమి తన్యతుర్న
 వృష్టిమ్ । దధ్యజ్ హ యన్మధ్వాథర్వణో వామశ్వస్య శీర్ణా ప్ర యదీమువాచేతి
 ॥ 16 ॥

ఇదం వై తస్మధు దధ్యజ్జాథర్వణోఽశ్విభ్యామువాచ । తదేతద్దృషిః
 పశ్యన్నవోచత్ । ఆథర్వణాయాశ్వినౌ దధీచేఽశ్వగ్ం శిరః ప్రత్యైరయతమ్ । స
 వాం మధు ప్రవోచదృతా యన్వాప్తం యద్దస్రావపి కక్ష్మం వామితి ॥ 17 ॥

ఇదం వై తస్మధు దధ్యజ్జాథర్వణోఽశ్విభ్యామువాచ । తదేతద్దృషిః
 పశ్యన్నవోచత్ । పురశ్చక్రే ద్విపదః పురశ్చక్రే చతుష్పదః । పురః స పక్షీ భూత్వా
 పురః పురుష ఆవిశదితి । స వా అయం పురుషః సర్వాసు పూర్ను పురిశయౌ
 నైనేన క్రించనావృతం నైనేన క్రించనాసంవృతమ్ ॥ 18 ॥

ఇదం వై తస్మధు దధ్యజ్జాథర్వణోఽశ్విభ్యామువాచ । తదేతద్దృషిః
 పశ్యన్నవోచత్ । రూపగ్ం రూపం ప్రతిరూపో బభూవ తదస్య రూపం

ప్రతిచక్షణాయ । ఇన్దో మాయాభిః పురురూప ఈయతే యుక్తా హ్యస్య హరయః
 శతా దశేత్యయం వై హరయోఽయం వై దశ చ సమాస్రాణి బహూని చానన్తాని
 చ తదేతద్భ్రహ్మహ్యూర్వమనపరమనస్తరమబాహ్యమయమాత్మా బ్రహ్మ
 సర్వానుభూరిత్యను శాసనమ్ ॥ 19 ॥ ఇతి పంచమం బ్రాహ్మణమ్ ॥

అథ వగ్ంశః పౌతిమావ్యో గౌపవనాద్గౌపవనః పౌతిమావ్యోత్పౌతిమావ్యో
 గౌపవనాద్గౌపవనః కౌశికాత్కౌశికః కౌణ్ఠిన్యాత్కౌణ్ఠిన్యః శాణ్ఠిల్యాచ్చాణ్ఠిల్యః
 కౌశికాచ్చ గౌతమాచ్చ గౌతమః ॥ 1 ॥

ఆగ్నివేస్యాదాగ్నివేశ్యః శాణ్ఠిల్యాచ్చానభిమ్లాతాచ్చానభిమ్లాత ఆనభి
 -మ్లాతాదానభిమ్లాత ఆనభిమ్లాతాదానభిమ్లాతో గౌతమాద్గౌతమః
 సైతవప్రాచీనయోగ్యభ్యాగ్ం సైతవప్రాచీనయోగ్యో పారాశర్యాత్పారాశర్యో
 భారద్వాజాద్భారద్వాజో భారద్వాజాచ్చ గౌతమాచ్చ గౌతమో
 భారద్వాజాద్భారద్వాజః పారాశర్యాత్పారాశర్యో బైజవాపాయనాద్బైజవాపాయనః
 కౌశికాయనేః కౌశికాయనిః ॥ 2 ॥

ఘృతకౌశికాద్ఘృతకౌశికః పారాశర్యాయణాత్పారాశర్యాయణః
 పారాశర్యాత్పారాశర్యో జాతుకర్ణాజ్జాతుకర్ణ్య ఆసురాయణాచ్చ యాస్కాచ్చా-
 ఽఽఽసురాయణస్సైవణే-స్సైవణి-రౌపజన్ధనే-రౌపజన్ధని-రాసురే-రాసురి-
 ర్భారద్వాజా-ద్భారద్వాజ ఆత్రేయాదాత్రేయో మాణ్ఠిర్మాణ్ఠిర్గౌతమాద్గౌతమో

గౌతమాద్గౌతమో వాత్స్యాద్వాత్స్యః శాణ్డిల్యాచ్చాణ్డిల్యః కైశోర్యాత్కాప్యాత్కైశోర్యః
 కాప్యః కుమారహారిత్ముమారహారిత్ గాలవాద్గాలవో విదర్భీకౌణ్డిన్యా-
 ద్విదర్భీకౌణ్డిన్యో వత్సనపాతో బాభ్రవాద్వత్సనపాద్బాభ్రవః పథః సౌభరాత్సన్ధాః
 సౌభరోఽయాస్యాదాంగిరసాదయాస్య ఆంగిరస ఆభూతేస్త్వాష్ట్రాదాభూతిస్త్వాష్ట్రో
 విశ్వరూపాత్త్వాష్ట్రాద్విశ్వరూపస్త్వాష్ట్రోఽశ్విభ్యామశ్వినౌ దధీచ ఆధర్వణాద్ధర్వ-
 ణ్జ్జాధర్వణోఽధర్వణో దైవాదధర్వా దైవో మృత్యోః ప్రాధ్వగ్గ్ంసనాన్మృత్యుః
 ప్రాధ్వగ్గ్ంసనః ప్రధ్వగ్గ్ంసనాత్ప్రధ్వగ్గ్ంసన ఏకర్షే-రేకర్షి-ర్విప్రచితే-ర్విప్రచిత్తి-
 ర్వష్టే-ర్వష్టిః సనారోః సనారుః సనాతనాత్సనాతనః సనగాత్సనగః పరమేష్ఠినః
 పరమేష్ఠీ బ్రహ్మణో బ్రహ్మ స్వయంభు బ్రహ్మణే నమః ॥ 3 ॥ ఇతి షష్ఠం
 బ్రాహ్మణమ్ ॥

॥ ఇతి బృహదారణ్యకోపనిషది ద్వితీయోఽధ్యాయః ॥

తృతీయోఽధ్యాయః

ఓం జనకో హ వైదేహో బహుదక్షిణేన యజ్ఞేనేజే తత్ర హ
 కురుపంచాలానాం బ్రాహ్మణా అభినమేతా బభూవుస్సస్య హ జనకస్య వైదేహస్య
 విజిజ్ఞాసా బభూవ కః స్విదేషాం బ్రాహ్మణానామనూచానతమ ఇతి స హ
 గవాగ్ం సహస్రమవరురోధ దశ దశ పాదా ఏకైకస్యాః శృంగయోరాబద్ధా
 బభూవుః ॥ 1 ॥

తాన్వోవాచ బ్రాహ్మణా భగవంతో యో వో బ్రహ్మిష్ఠః స ఏతా గా
 ఉదజతామితి తే హ బ్రాహ్మణా న దధృషురథ హ యాజ్ఞవల్క్యః స్వమేవ
 బ్రహ్మచారిణమువాచైతాః సోమ్యోదజ సామశ్రవా 3 ఇతి తా హోదాచకార తే
 హ బ్రాహ్మణాశ్చుక్రుధుః కథం నో బ్రహ్మిష్ఠో బ్రువీతేత్యథ హ జనకస్య వైదేహస్య
 హోతాశ్చలో బభూవ స హైనం పప్రచ్చ త్వం ను ఖలు నో యాజ్ఞవల్క్య
 బ్రహ్మిష్ఠోఽసీ 3 ఇతి స హోవాచ నమో వయం బ్రహ్మిష్ఠాయ కురో గోకామా
 ఏవ వయగ్ం స్య ఇతి తగ్ం హ తత ఏవ ప్రప్ఠం దధ్రే హోతాశ్చలః
 || 2 ||

యాజ్ఞవల్క్యేతి హోవాచ యదిదగ్ం సర్వం మృత్యునాశ్చాప్తగ్ం సర్వం
 మృత్యునాభిపన్నం కేన యజమానో మృత్యోరాప్తిమతిముచ్యత ఇతి
 హోత్రర్షిజాశ్చగ్నా వాచా వాగ్నై యజ్ఞస్య హోతా తద్వేయం వాక్సోఽయమగ్నిః
 స హోతా స ముక్తిః సాఽతిముక్తిః || 3 ||

యాజ్ఞవల్క్యేతి హోవాచ యదిదగ్ం సర్వమహోరాత్రాభ్యామాప్తగ్ం
 సర్వమహోరాత్రాభ్యామభిపన్నం కేన యజమానోఽహోరాత్రయోరాప్తి-
 మతిముచ్యత ఇత్యధ్వర్ష్యణర్షిజా చక్షుషాశ్చాదిత్యేన చక్షుర్వై
 యజ్ఞస్యాధ్వర్ష్యస్తద్వదిదం చక్షుః సోఽసావాదిత్యః సోఽధ్వర్ష్యః స ముక్తిః
 సాఽతిముక్తిః || 4 ||

యాజ్ఞవల్క్యేతి హోవాచ యదిదగ్ం సర్వం పూర్వపక్షాపరపక్షా-
 భ్యామాప్తగ్ం సర్వం పూర్వపక్షాపరపక్షాభ్యామభిపన్నం కేన యజమానః
 పూర్వపక్షాపరపక్షయోరాప్తిమతిముచ్యత ఇత్యుద్ధాత్రర్షిజా వాయునా ప్రాణేన
 ప్రాణో వై యజ్ఞస్యోద్ధాతా తద్యోఽయం ప్రాణః స వాయుః స ఉద్ధాతా స
 ముక్తిః సాఽతిముక్తిః ॥ 5 ॥

యాజ్ఞవల్క్యేతి హోవాచ యదిదమస్తరిక్షమనారమ్బణమివ
 కేనాఽఽక్రమేణ యజమానః స్వర్గం లోకమాక్రమత ఇతి బ్రహ్మణర్షిజా మనసా
 చన్ద్రేణ మనో వై యజ్ఞస్య బ్రహ్మ తద్భద్రదిదం మనః సోఽసౌ చన్ద్రః స బ్రహ్మ స
 ముక్తిః సాఽతిముక్తిరిత్యతిమోక్షా అథ సంపదః ॥ 6 ॥

యాజ్ఞవల్క్యేతి హోవాచ కతిభిరయమద్భర్షిర్హోతాఽస్మిన్యజ్ఞే కరిష్యతీతి
 తిస్మభిరితి కతమాస్తాస్తిస్ర ఇతి పురోనువాక్యా చ యాజ్ఞా చ శస్తైవ తృతీయా
 కిం తాభిర్జయతీతి యత్కించేదం ప్రాణభృదితి ॥ 7 ॥

యాజ్ఞవల్క్యేతి హోవాచ కత్యయమద్యాధ్వర్యురస్మిన్యజ్ఞ ఆహుతీర్హోష్యతీతి
 తిస్ర ఇతి కతమాస్తాస్తిస్ర ఇతి యా హుతా ఉజ్జ్వలన్తి యా హుతా అతినేదన్తే
 యా హుతా అధిశేరతే కిం తాభిర్జయతీతి యా హుతా ఉజ్జ్వలన్తి దేవలోకమేవ
 తాభిర్జయతి దీప్యత ఇవ హి దేవలోకో యా హుతా అతినేదన్తే పితృలోకమేవ
 తాభిర్జయత్యతీవ హి పితృలోకో యా హుతా అధిశేరతే మనుష్యలోకమేవ
 తాభిర్జయత్యథ ఇవ హి మనుష్యలోకః ॥ 8 ॥

యాజ్ఞవల్క్యేతి హోవాచ కతిభిరయమద్య బ్రహ్మ యజ్ఞం దక్షిణతో
 దేవతాభిరోపాయతీత్యేకయేతి కతమా సైకేతి మన ఏవేత్యనన్తం వై మనోఽనన్తా
 విశ్వే దేవా అనన్తమేవ స తేన లోకం జయతి ॥ 9 ॥

యాజ్ఞవల్క్యేతి హోవాచ కత్యయమద్యోద్ధాతాఽస్మిన్యజ్ఞే స్తోత్రీయాః
 స్తోప్యతీతి తిస్ర ఇతి కతమాస్తాస్తిస్ర ఇతి పురోనువాక్యా చ యాజ్ఞా చ శస్యైవ
 తృతీయా కతమాస్తా యా అధ్యాత్మమితి ప్రాణ ఏవ పురోనువాక్యాఽపానో
 యాజ్ఞా వ్యానః శస్యా కిం తాభిర్జయతీతి పృథివీలోకమేవ పురోనువాక్యయా
 జయత్యన్తరిక్షలోకం యాజ్ఞయా ద్యులోకం శస్యయా తతో హ హోతాఽశ్వల
 ఉపరరామ ॥ 10 ॥ ఇతి ప్రథమం బ్రాహ్మణమ్ ॥

అథ హైనం జారత్యారవ ఆర్తభాగః పప్రచ్చ యాజ్ఞవల్క్యేతి హోవాచ
 కతి గ్రహః కత్యతిగ్రహ ఇత్యష్టా గ్రహ అష్టావతిగ్రహ ఇతి యే తేఽష్టా గ్రహ
 అష్టావతిగ్రహః కతమే త ఇతి ॥ 1 ॥

ప్రాణౌ వై గ్రహః సోఽపానేనాతిగ్రాహేణ గృహీతోఽపానేన హి
 గన్ధాంజిఘ్రుతి ॥ 2 ॥

వాగ్వై గ్రహః స నామ్నాతిగ్రాహేణ గృహీతో వాచా హి నామాన్యభివదతి

॥ 3 ॥

జిహ్వ వై గ్రహః స రసేనాతిగ్రాహేణ గృహీతో జిహ్వయా హి
రసాన్విజానాతి || 4 ||

చక్షుర్వై గ్రహః స రూపేణాతిగ్రాహేణ గృహీతశ్చక్షుషా హి రూపాణి
పశ్యతి || 5 ||

శ్రోత్రం వై గ్రహః స శబ్దేనాతిగ్రాహేణ గృహీతః శ్రోత్రేణ హి
శబ్దాంచుతోతి || 6 ||

మనో వై గ్రహః స కామేనాతిగ్రాహేణ గృహీతో మనసా హి
కామాన్మామయతే || 7 ||

హస్తా వై గ్రహః స కర్మణాతిగ్రాహేణ గృహీతో హస్తాభ్యాగ్ం హి
కర్మ కరోతి || 8 ||

త్వగ్వై గ్రహః స స్పర్శేనాతిగ్రాహేణ గృహీతస్త్వచా హి స్పర్శాన్వేదయత
ఇత్యేతేఽష్టై గ్రహా అష్టావతిగ్రహః || 9 ||

యాజ్ఞవల్క్యేతి హోవాచ యదిదగ్ం సర్వం మృత్యోరన్నం కాస్విత్యా
దేవతా యస్యా మృత్యురన్నమిత్యగ్నిర్వై మృత్యుః సోఽపామన్నమప
పునర్మృత్యుం జయతి || 10 ||

యాజ్ఞవల్క్యేతి హోవాచ యత్రాయం పురుషో మ్రియత ఉదస్మాత్పాణాః
క్రామన్త్యాహో 3 నేతి నేతి హోవాచ యాజ్ఞవల్క్యోఽత్రైవ సమవసీయన్తే స
ఉచ్ఛ్వయత్యాధ్మాయత్యాధ్మాతో మృతః శేతే || 11 ||

యాజ్ఞవల్క్యేతి హోవాచ యత్రాయం పురుషో మ్రియతే కిమేనం న
జపతీతి నామేత్యనంతం వై నామానంతా విశ్వే దేవా అనన్తమేవ స తేన లోకం
జయతి ॥ 12 ॥

యాజ్ఞవల్క్యేతి హోవాచ యత్రాస్య పురుషస్య మృతస్యాగ్నిం వాగప్యేతి
వాతం ప్రాణశ్చక్షురాదిత్యం మనశ్చంద్రం దిశః శ్రోత్రం పృథివీగ్ం
శరీరమాకాశమాత్మాషధీర్లోమాని వనస్పతీన్కేశా అప్పు లోహితం చ రేతశ్చ
నిధీయతే క్షాయం తదా పురుషో భవతీత్యాహర సోమ్య
హస్తమార్తభాగాఽఽవామేవైతస్య వేదిష్వావో న నావేతత్సజన ఇతి తౌ హోత్రమ్య
మన్తయాంచక్రాతే తౌ హ యదూచతుః కర్మ హైవ తదూచతురథ
యత్రశశగ్ంసతుః కర్మ హైవ తత్రశశగ్ంసతుః పుణ్యో వై పుణ్యేన కర్మణా
భవతి పాపః పాపేనేతి తతో హ జారత్కారవ ఆర్తభాగ ఉపరరామ ॥ 13 ॥
ఇతి ద్వివీతీయం బ్రాహ్మణమ్ ॥

అథ హైనం భుజ్యర్థాహ్యాయనిః పప్రచ్చ యాజ్ఞవల్క్యేతి హోవాచ మద్రేషు
చరకాః పర్యవ్రజామ తే పతంచలస్య కాప్యస్య గృహానైమ తస్యాఽఽసీద్దుహితా
గన్ధర్వగృహీతా తమపుచ్చామ కోఽసీతి సోఽబ్రవీత్సుధన్వాఽఽక్లిరస ఇతి తం
యదా లోకానామన్తానపుచ్చామాఽఽనమబ్రూమ క్వ పారిక్షితా అభవన్నితి

క్వ పారిక్షితా అభవన్సు త్వా పృచ్ఛామి యాజ్ఞవల్క్య క్వ పారిక్షితా అభవన్తితి

॥ 1 ॥

స హోవాచోవాచ వై సోఽగచ్ఛన్వై తే తద్యత్రాశ్వమేధయాజినో గచ్ఛన్తీతి
 క్వ న్వశ్వమేధయాజినో గచ్ఛన్తీతి ద్వాత్రిగంశతం వై దేవరథాహ్యోన్యయం
 లోకస్తగం సమన్తం పృథివీ ద్విస్తావత్పర్యేతి తాగం సమన్తం పృథివీ
 ద్విస్తావత్పముద్రః పర్యేతి తద్యావతీ క్షురస్య ధారా యావద్వా మక్షికాయాః
 పత్రం తావానన్తరేణాఽఽకాశస్థానిస్త్రః సుపర్ణో భూత్వా వాయవే
 ప్రాయచ్ఛత్వాన్వాయురాత్మని ధిత్వా తత్రాగమయద్యత్రాశ్వమేధయాజి-
 నోఽభవన్తిత్యేవమివ వై స వాయుమేవ ప్రశశగంస తస్మాద్వాయురేవ
 వ్యష్టిర్వాయుః సమష్టిరప పునర్యత్సం జయతి య ఏవం వేద తతో హ
 భుజ్యర్లాహ్యోయనిరుపరరామ ॥ 2 ॥ ఇతి తృతీయం బ్రాహ్మణమ్ ॥

అథ హైనముషస్తశ్చాక్రాయణః పప్రచ్ఛ యాజ్ఞవల్క్యేతి హోవాచ
 యత్సాక్షాదపరోక్షాద్బ్రహ్మ య ఆత్మా సర్వాన్తరన్తం మే వ్యాచక్ష్యేత్యేష త ఆత్మా
 సర్వాన్తరః కతమో యాజ్ఞవల్క్య సర్వాన్తరో యః ప్రాణేన ప్రాణితి స త ఆత్మా
 సర్వాన్తరో యోఽపానేనాపానితి స త ఆత్మా సర్వాన్తరో యో వ్యానేన వ్యానితి
 స త ఆత్మా సర్వాన్తరో య ఉదానేనోదానితి స త ఆత్మా సర్వాన్తర ఏష త ఆత్మా
 సర్వాన్తరః ॥ 1 ॥

స హోవాచోషస్తశ్చాక్రాయణో యథా విబ్రూయాదసౌ గౌరసావశ్వ
 ఇత్యేవమేవైతద్వ్యపదిష్టం భవతి యదేవ సాక్షాదపరోక్షాద్బ్రహ్మ య ఆత్మా
 సర్వాస్తరస్తం మే వ్యాచక్ష్యేత్యేష త ఆత్మా సర్వాస్తరః కతమో యాజ్ఞవల్క్య సర్వాస్తరో
 న దృష్టేర్దష్టారం పశ్యేర్న శ్రుతేః శ్రోతారగ్ం శృణుయా న మతేర్మన్తారం మన్వీధా
 న విజ్ఞాతేర్విజ్ఞాతారం విజానీయా ఏష త ఆత్మా సర్వాస్తరోఽతోఽన్యదార్తం
 తతో హోషస్తశ్చాక్రాయణ ఉపరరామ ॥ 2 ॥ ఇతి చతుర్థం బ్రాహ్మణమ్ ॥

అథ హైనం కహోలః కౌషీతకేయః పప్రచ్చ యాజ్ఞవల్క్యేతి హోవాచ
 యదేవ సాక్షాదపరోక్షాద్బ్రహ్మ య ఆత్మా సర్వాస్తరస్తం మే వ్యాచక్ష్యేత్యేష త
 ఆత్మా సర్వాస్తరః కతమో యాజ్ఞవల్క్య సర్వాస్తరో యోఽశనాయాపిపాసే శోకం
 మోహం జరాం మృత్యుమత్యేత్యేతం వై తమాత్మానం విదిత్వా బ్రాహ్మణాః
 పుత్రైషణాయాశ్చ విత్తైషణాయాశ్చ లోకైషణాయాశ్చ వృత్థాయాథ భిక్షాచర్యం
 చరన్తి యా హ్యేవ పుత్రైషణా సా విత్తైషణా యా విత్తైషణా సా లోకైషణోభే
 హ్యేతే ఏషణే ఏవ భవతస్తస్మాద్బ్రాహ్మణాః పాణ్డిత్యం నిర్విద్య బాల్యేన తిష్ఠాసేత్
 బాల్యం చ పాణ్డిత్యం చ నిర్విద్యాథ మునిరమానం చ మానం చ నిర్విద్యాథ
 బ్రాహ్మణః స బ్రాహ్మణః కేన స్యాద్యేన స్యాత్తేనేద్దుశ ఏవాతోఽన్యదార్తం తతో
 హ కహోలః కౌషీతకేయ ఉపరరామ ॥ 1 ॥ ఇతి పంచమం బ్రాహ్మణమ్ ॥

అథ హైనం గార్గీ వాచక్ష్మవీ పప్రచ్చ యాజ్ఞవల్క్యేతి హోవాచ యదిదగ్ం

సర్వమస్మిత్తం చ ప్రోతం చ కస్మిన్ను ఖల్వాప ఓతాశ్చ ప్రోతాశ్చేతి వాయౌ
 గార్గీతి కస్మిన్ను ఖలు వాయురోతశ్చ ప్రోతశ్చేత్సన్ధరిక్షలోకేషు గార్గీతి కస్మిన్ను
 ఖల్వన్ధరిక్షలోకా ఓతాశ్చ ప్రోతాశ్చేతి గన్ధర్వలోకేషు గార్గీతి కస్మిన్ను ఖలు
 గన్ధర్వలోకా ఓతాశ్చ ప్రోతాశ్చేత్యాదిత్యలోకేషు గార్గీతి కస్మిన్ను ఖల్వాదిత్యలోకా
 ఓతాశ్చ ప్రోతాశ్చేతి చన్ద్రలోకేషు గార్గీతి కస్మిన్ను ఖలు చన్ద్రలోకా ఓతాశ్చ
 ప్రోతాశ్చేతి నక్షత్రలోకేషు గార్గీతి కస్మిన్ను ఖలు నక్షత్రలోకా ఓతాశ్చ ప్రోతాశ్చేతి
 దేవలోకేషు గార్గీతి కస్మిన్ను ఖలు దేవలోకా ఓతాశ్చ ప్రోతాశ్చేతీన్ద్ర లోకేషు
 గార్గీతి కస్మిన్ను ఖల్విన్ద్రలోకా ఓతాశ్చ ప్రోతాశ్చేతి ప్రజాపతి లోకేషు గార్గీతి
 కస్మిన్ను ఖలు ప్రజాపతిలోకా ఓతాశ్చ ప్రోతాశ్చేతి బ్రహ్మలోకేషు గార్గీతి కస్మిన్ను
 ఖలు బ్రహ్మలోకా ఓతాశ్చ ప్రోతాశ్చేతి స హోవాచ గార్గీ మాతి ప్రాక్షీర్మా తే
 మూర్ధ్నా వ్యపస్తదనతిప్రస్యాం వై దేవతామతిపుచ్చసి గార్గీ మాతిప్రాక్షీరితి
 తతో హ గార్గీ వాచక్షుప్యపరరామ ॥ 1 ॥ ఇతి షష్ఠం బ్రాహ్మణమ్ ॥

అథ హైనముద్దాలక ఆరుణిః పప్రచ్చ యాజ్ఞవల్క్యేతి హోవాచ
 మద్రేష్వవసామ పతంచలస్య కాప్యస్య గృహేషు
 యజ్ఞమధీయానాస్తస్యాఽఽసీద్భార్యా గన్ధర్వగృహీతా తమపుచ్చామ కోఽసీతి
 సోఽబ్రవీత్సన్ధ ఆధర్వణ ఇతి సోఽబ్రవీత్సతంచలం కాప్యం యాజ్ఞికాగ్ంశ్చ
 వేత్త ను త్వం కాప్య తత్సూత్రం యేనాయం చ లోకః పరశ్చ లోకః సర్వాణి చ

భూతాని సందృబ్ధాని భవన్తీతి సోఽబ్రవీత్పతంజలః కాప్యో నాహం
 తద్భగవన్వేదేతి సోఽబ్రవీత్పతంచలం కాప్యం యాజ్ఞికాగ్ంశ్చ వేత్థ ను త్వం
 కాప్య తమన్తర్యామిణం య ఇమం చ లోకం పరం చ లోకగ్ం సర్వాణి చ
 భూతాని యోఽన్తరో యమయతీతి సోఽబ్రవీత్పతంచలః కాప్యో నాహం తం
 భగవన్వేదేతి సోఽబ్రవీత్పతంచలం కాప్యం యాజ్ఞికాగ్ంశ్చ యో వై తత్కాప్య
 సూత్రం విద్యాత్తం చాన్తర్యామిణమితి స బ్రహ్మవిత్స లోకవిత్స దేవవిత్స వేదవిత్స
 భూతవిత్స ఆత్మవిత్స సర్వావిదితి తేభ్యోఽబ్రవీత్తదహం వేద తచ్ఛేత్వం
 యాజ్ఞవల్క్య సూత్రమవిద్వాగ్ంస్తం చాన్తర్యామిణం బ్రహ్మగవీరుదజసే మూర్ధ్నా
 తే విపతివృతీతి వేద వా అహం గౌతమ తత్సూత్రం తం చాన్తర్యామిణమితి
 యో వా ఇదం కశ్చిద్భూయాద్వేద వేదేతి యథా వేత్థ తథా బ్రూహీతి ॥ 1 ॥

స హోవాచ వాయుర్వే గౌతమ తత్సూత్రం వాయునా వై గౌతమ
 సూత్రేణాయం చ లోకః పరశ్చ లోకః సర్వాణి చ భూతాని సందృబ్ధాని భవన్తి
 తస్మాద్వై గౌతమ పురుషం ప్రేతమాహుర్వ్యస్రగ్ంసిషతాస్యాంగానీతి వాయునా
 హి గౌతమ సూత్రేణ సందృబ్ధాని భవన్తీత్యేవమేవైతద్యాజ్ఞవల్క్యాన్తర్యామిణం
 బ్రూహీతి ॥ 2 ॥

యః పృథివ్యాం తిష్ఠన్పృథివ్యా అన్తరో యం పృథివీ న వేద యస్య
 పృథివీ శరీరం యః పృథివీమన్తరో యమయత్యేష త ఆత్మాఽన్తర్యామ్యమృతః

య ఆకాశే తిష్ఠన్నాకాశాదస్తరో యమాకాశో న వేద యస్యాఽఽకాశః
శరీరం య ఆకాశమస్తరో యమయత్యేష త ఆత్మాఽస్త్ర్యామ్యమృతః ॥ 12 ॥

యస్తమసి తిష్ఠగ్ంస్తమసోఽస్తరో యం తమో న వేద యస్య తమః
శరీరం యస్తమోఽస్తరో యమయత్యేష త ఆత్మాఽస్త్ర్యామ్యమృతః ॥ 13 ॥

యస్తేజసి తిష్ఠగ్ంస్తేజసోఽస్తరో యం తేజో న వేద యస్య తేజః
శరీరం యస్తేజోఽస్తరో యమయత్యేష త ఆత్మాఽస్త్ర్యామ్యమృత
ఇత్యధిదైవతమథాధిభూతమ్ ॥ 14 ॥

యః సర్వేషు భూతేషు తిష్ఠన్నర్వేభ్యో భూతేభ్యోఽస్తరో యగ్ం సర్వాణి
భూతాని న విదుర్వస్య సర్వాణి భూతాని శరీరం యః సర్వాణి భూతాన్యస్తరో
యమయత్యేష త ఆత్మాఽస్త్ర్యామ్యమృత ఇత్యధిభూతమథాధ్యాత్మమ్ ॥ 15 ॥

యః ప్రాణే తిష్ఠన్ప్రాణాదస్తరో యం ప్రాణో న వేద యస్య ప్రాణః
శరీరం యః ప్రాణమస్తరో యమయత్యేష త ఆత్మాఽస్త్ర్యామ్యమృతః ॥ 16 ॥

యో వాచి తిష్ఠన్వాచోఽస్తరో యం వాఙ్న వేద యస్య వాక్తరీరం యో
వాచమస్తరో యమయత్యేష త ఆత్మాఽస్త్ర్యామ్యమృతః ॥ 17 ॥

యశ్చక్షుషి తిష్ఠగ్ంశ్చక్షుషోఽస్తరో యం చక్షుర్న వేదయస్య చక్షుః
శరీరం యశ్చక్షురస్తరో యమయత్యేష త ఆత్మాఽస్త్ర్యామ్యమృతః ॥ 18 ॥

యః శ్రోత్రే తిష్ఠంఛోత్రాదస్తరో యగ్ం శ్రోత్రం న వేద యస్య శోత్రగ్ం
శరీరం యః శ్రోత్రమస్తరో యమయత్యేష త ఆత్మాఽన్తర్యామ్యమృతః ॥ 19 ॥

యో మనసి తిష్ఠన్మనసోస్తరో యం మనో న వేద యస్య మనః శరీరం
యో మనోఽన్తరో యమయత్యేష త ఆత్మాఽన్తర్యామ్యమృతః ॥ 20 ॥

యస్త్వచి తిష్ఠగ్ంస్త్వచోఽన్తరో యం త్వజ్ం వేద యస్య త్వక్తరీరం
యస్త్వచమస్తరో యమయత్యేష త ఆత్మాఽన్తర్యామ్యమృతః ॥ 21 ॥

యో విజ్ఞానే తిష్ఠన్విజ్ఞానాదస్తరో యం విజ్ఞానం న వేద యస్య విజ్ఞానగ్ం
శరీరం యో విజ్ఞానమస్తరో యమయత్యేష త ఆత్మాఽన్తర్యామ్యమృతః ॥ 22 ॥

యో రేతసి తిష్ఠన్రేతసోఽన్తరో యగ్ం రేతో న వేద యస్య రేతః శరీరం
యో రేతోఽన్తరో యమయత్యేష త ఆత్మాఽన్తర్యామ్యమృతోఽదృష్టో
ద్రష్టాఽశ్రుతః శ్రోతాఽమతో మన్తాఽవిజ్ఞాతో విజ్ఞాతా నాన్యోఽతోఽస్తి
ద్రష్టా నాన్యోఽతోఽస్తి శ్రోతా నాన్యోఽతోఽస్తి మన్తా నాన్యోఽతోఽస్తి విజ్ఞాతైష
త ఆత్మాఽన్తర్యామ్యమృతోఽతోఽన్యదార్తం తతో హోద్దాలక ఆరుణిరుపరరామ
॥ 23 ॥ ఇతి సప్తమం బ్రాహ్మణమ్ ॥

అథ హ వాచక్సు వ్యవచ బ్రాహ్మణా భగవన్తో హన్తాహమిమం ద్వా
ప్రశ్నౌ ప్రక్ష్యామి తౌ చేన్మే వక్త్యతి న వై జాతు యుష్మాకమిమం కశ్చిద్భ్రహ్మోద్యం
జేతేతి పృచ్ఛ గార్గీతి ॥ 1 ॥

సా హోవాచాహం వై త్వా యాజ్ఞవల్క్య యథా కాశ్యో వా వైదేహో
 వోగ్రపుత్ర ఉజ్జ్వం ధనురధిజ్యం కృత్వా ద్వా బాణవనా సపత్నాతివ్యాధినా హస్తే
 కృత్వోపోత్తిస్థేదేవమేవాహం త్వా ద్వాభ్యాం ప్రశ్నాభ్యాముపోదస్థాం తౌ మే
 బ్రూహీతి పృచ్ఛ గార్గీతి ॥ 2 ॥

సా హోవాచ యదూర్హ్వం యాజ్ఞవల్క్య దివో యదవాకృధివ్యా యదస్తరా
 ద్వావాపుధివీ ఇమే యద్భూతం చ భవచ్చ భవిష్యచ్ఛ్రేత్యాచక్షతే కస్మిగ్ంస్తదోతం
 చ ప్రోతం చేతి ॥ 3 ॥

స హోవాచ యదూర్హ్వం గార్గి దివో యదవాకృధివ్యా యదస్తరా
 ద్వావాపుధివీ ఇమే యద్భూతం చ భవచ్చ భవిష్యచ్ఛ్రేత్యాచక్షత ఆకాశే తదోతం
 చ ప్రోతం చేతి ॥ 4 ॥

సా హోవాచ నమస్తైస్తు యాజ్ఞవల్క్య యో మ ఏతం వ్యవోచోపరస్మై
 ధారయస్వేతి పృచ్ఛ గార్గీతి ॥ 5 ॥

సా హోవాచ యదూర్హ్వం యాజ్ఞవల్క్య దివో యదవాకృధివ్యా యదస్తరా
 ద్వావాపుధివీ ఇమే యద్భూతం చ భవచ్చ భవిష్యచ్ఛ్రేత్యాచక్షతే కస్మిగ్ంస్తదోతం
 చ ప్రోతం చేతి ॥ 6 ॥

స హోవాచ యదూర్హ్వం గార్గి దివో యదవాకృధివ్యా యదస్తరా
 ద్వావాపుధివీ ఇమే యద్భూతం చ భవచ్చ భవిష్యచ్ఛ్రేత్యాచక్షత ఆకాశ ఏవ
 తదోతం చ ప్రోతం చేతి కస్మిన్ను ఖల్వాకాశ ఓతశ్చ ప్రోతశ్చేతి ॥ 7 ॥

స హోవాచైతద్వై తదక్షరం గార్గి బ్రాహ్మణా అభివదన్యస్థూల
 మనన్వహ్రస్వ-మదీర్ఘమలోహిత-మన్నేహమచ్ఛాయ-మతమోఽవాయునాకాశ-
 మసంగమరస-మగన్ధమచక్షుష్క-మశ్రోత్రమవాగమనోఽతేజన్క-
 మప్రాణమముఖ మమాత్రమనన్తర-మబాహ్యం న తదశ్నాతి కించన న
 తదశ్నాతి కశ్చన ॥ 8 ॥

ఏతస్య వా అక్షరస్య ప్రశాసనే గార్గి సూర్యాచన్ద్రమసౌ విదృతౌ తిష్ఠత
 ఏతస్య వా అక్షరస్య ప్రశాసనే గార్గి ద్యౌవాపృథివ్యౌ విదృతే తిష్ఠత ఏతస్య వా
 అక్షరస్య ప్రశాసనే గార్గి నిమేషా ముహూర్తా అహోరాత్రాణ్యర్థమాసా మాసా
 ఋతవః సంవత్సరా ఇతి విదృతాస్తిష్ఠన్తేతస్య వా అక్షరస్య ప్రశాసనే గార్గి
 ప్రాచ్యోఽన్య నద్యః స్వస్దన్తే శ్వేతేభ్యః పర్వతేభ్యః ప్రతీచ్యోఽన్య యాం యాం
 చ దిశమన్వేతస్య వా అక్షరస్య ప్రశాసనే గార్గి దదతో మనుష్యాః ప్రశగ్ంసన్తి
 యజమానం దేవా దర్షిం పితరోఽన్వాయతాః ॥ 9 ॥

యో వా ఏతదక్షరం గార్గ్యవిదిత్వాఽస్మింట్లోకే జుహోతి యజతే
 తపస్తప్యతే బహూని వర్షసహస్రాణ్యస్తవదేవాస్య తద్భవతి యో వా ఏతదక్షరం
 గార్గ్యవిదిత్వాఽస్మాట్లోకాత్ప్రైతి స కృపణోఽథ య ఏతదక్షరం గార్గి
 విదిత్వాఽస్మాట్లోకాత్ప్రైతి స బ్రాహ్మణః ॥ 10 ॥

తద్వా ఏతదక్షరం గార్గ్యదృష్టం ద్రష్టశ్రుతగ్ం శ్రోత్రమతం మన్తవిజ్ఞాతం
 విజ్ఞాత్మ నాన్యదతోఽస్తి ద్రష్టే నాన్యదతోఽస్తి శ్రోత్మ నాన్యదతోఽస్తి మన్త

నాన్యదతోఽస్మి విజ్ఞాత్రేతస్మిన్ను ఖల్వక్షరే గార్భాకాశ ఓతశ్చ ప్రోతశ్చేతి || 11 ||

సా హోవాచ బ్రాహ్మణా భగవన్తస్తదేవ బహు మన్యేధ్వం
యదస్మాన్నమస్కారేణ ముచ్యేధ్వం న వై జాతు యుష్మాకమిమం కశ్చిద్భుహ్కోద్యం
జేతేతి తతో హ వాచక్ష్వప్రరామ || 12 || ఇతి అష్టమం బ్రాహ్మణమ్ ||

అథ హైనం విదగ్ధః శాకల్యః పప్రచ్ఛ కతి దేవా యాజ్ఞవల్క్యేతి స
హైతయైవ నివిదా ప్రతిపేదే యావన్తో వైశ్వదేవస్య నివిద్యుచ్ఛన్తే త్రయశ్చ త్రీ
చ శతా త్రయశ్చ త్రీ చ సహస్రేత్యోమితి హోవాచ కత్యేవ దేవా యాజ్ఞవల్క్యేతి
త్రయస్త్రిగ్ంశదిత్యోమితి హోవాచ కత్యేవ దేవా యాజ్ఞవల్క్యేతి పడిత్యోమితి
హోవాచ కత్యేవ దేవా యాజ్ఞవల్క్యేతి త్రయ ఇత్యోమితి హోవాచ కత్యేవ దేవా
యాజ్ఞవల్క్యేతి ద్వావిత్యోమితి హోవాచ కత్యేవ దేవా యాజ్ఞవల్క్యేత్యధ్యర్థ
ఇత్యోమితి హోవాచ కత్యేవ దేవా యాజ్ఞవల్క్యేత్యేక ఇత్యోమితి హోవాచ కతమే
తే త్రయశ్చ త్రీ చ శతా త్రయశ్చ త్రీ చ సహస్రేతి || 1 ||

స హోవాచ మహిమాన ఏవైషామేతే త్రయస్త్రిగ్ంశత్యేవ దేవా ఇతి
కతమే తే త్రయస్త్రిగ్ంశదిత్యష్టౌ వసవ ఏకాదశ రుద్రా ద్వాదశాదిత్యాస్త
ఏకత్రిగ్ంశదిస్త్త్రైవ ప్రజాపతిశ్చ త్రయస్త్రిగ్ం శావతి || 2 ||

కతమే వసవ ఇత్యగ్నిశ్చ పృథివీ చ వాయుశ్చాన్తరిక్షం చాఽదిత్యశ్చ
ద్యౌశ్చ చన్త్రమాశ్చ నక్షత్రాణి చైతే వసవ ఏతేషు హీదంవసు సర్వగ్ం హితమితి
తస్మాద్వసవ ఇతి || 3 ||

కతమే రుద్రా ఇతి దశేమే పురుషే ప్రాణా ఆత్మైకాదశస్తే
 యదాఽన్మాచ్ఛరీరాన్మర్త్యాదుత్కామస్త్వథ రోదయన్తి తద్యద్రోదయన్తి
 తస్మాదుద్రా ఇతి || 4 ||

కతమ ఆదిత్యా ఇతి ద్వాదశ వై మాసాః సంవత్సరస్యైత ఆదిత్యా ఏతే
 హీదగ్ం సర్వమాదదానా యన్తి తే యదిదగ్ం సర్వమాదదానా యన్తి
 తస్మాదాదిత్యా ఇతి || 5 ||

కతమ ఇన్ద్రః కతమః ప్రజాపతిరితి స్తనయిత్సురేవేన్ద్రో యజ్ఞః
 ప్రజాపతిరితి కతమః స్తనయిత్సురిత్యశనిరితి కతమో యజ్ఞ ఇతి పశవ ఇతి
 || 6 ||

కతమే షడిత్యగ్నిశ్చ పృథివీ చ వాయుశ్చాన్తరిక్షం చాఽఽదిత్యశ్చ ద్యౌశ్చైతే
 షడేతే హీదగ్ం సర్వగ్ం షడితి || 7 ||

కతమే తే త్రయో దేవా ఇతీమ ఏవ త్రయో లోకా ఏషు హీమే సర్వే
 దేవా ఇతి కతమౌ తౌ ద్వా దేవావిత్యన్నం చైవ ప్రాణశ్చైతి కతమోఽధ్యర్థ ఇతి
 యోఽయం పవత ఇతి || 8 ||

తదాచూర్వదయమేక ఇవైవ పవతేఽథ కథమధ్యర్థ ఇతి యదస్మిన్నిదగ్ం
 సర్వమధ్యార్షోత్తేనాధ్యర్థ ఇతి కతమ ఏకో దేవ ఇతి ప్రాణ ఇతి స బ్రహ్మ
 త్యదిత్యాచక్షతే || 9 ||

పృథివ్యేవ యస్యాఽఽయతనమగ్నిర్లోకో మనోజ్యోతిర్యో వై తం పురుషం
 విద్యాత్సర్వస్యాఽఽత్మనః పరాయణం స వై వేదితా స్యాద్యాజ్ఞవల్క్య వేద వా
 అహం తం పురుషం సర్వస్యాఽఽత్మనః పరాయణం యమాత్థ య ఏవాయగ్ం
 శారీరః పురుషః స ఏష వదైవ శాకల్య తస్య కా దేవతేత్యమృతమితి హోవాచ
 ॥ 10 ॥

కామ ఏవ యస్యాఽఽయతనం హృదయం లోకో మనోజ్యోతిర్యో వై
 తం పురుషం విద్యాత్సర్వస్యాఽఽత్మనః పరాయణం స వై వేదితా స్యాద్యాజ్ఞవల్క్య
 వేద వా అహం తం పురుషం సర్వస్యాఽఽత్మనః పరాయణం యమాత్థ య
 ఏవాయం కామమయః పురుషః స ఏష వదైవ శాకల్య తస్య కా దేవతేతి స్త్రియ
 ఇతి హోవాచ ॥ 11 ॥

రూపాణ్యేవ యస్యాఽఽయతనం చక్షుర్లోకో మనోజ్యోతిర్యో వై తం
 పురుషం విద్యాత్సర్వస్యాఽఽత్మనః పరాయణం స వై వేదితా స్యాద్యాజ్ఞవల్క్య
 వేద వా అహం తం పురుషం సర్వస్యాఽఽత్మనః పరాయణం యమాత్థ య
 ఏవాసావాదిత్యే పురుషః స ఏష వదైవ శాకల్య తస్య కా దేవతేతి సత్యమితి
 హోవాచ ॥ 12 ॥

ఆకాశ ఏవ యస్యాఽఽయతనం శ్రోత్రం లోకో మనోజ్యోతిర్యో వై
 తం పురుషం విద్యాత్సర్వస్యాఽఽత్మనః పరాయణం స వై వేదితా స్యాద్యాజ్ఞవల్క్య
 వేద వా అహం తం పురుషం సర్వస్యాఽఽత్మనః పరాయణం యమాత్థ య

ఏ॒వాయ॒గ్ం శ్రో॒త్రః ప్రా॒తిశ్రు॒త్యః పు॒రుషః స ఏ॒ష వ॒దైవ॒ శాక॒ల్య త॒స్య కా
దే॒వతే॒తి ది॒శ ఇ॒తి హో॒వాచ ॥ 13 ॥

తమ ఏ॒వ య॒స్యా॒ఽఽయ॒తన॒గ్ం హృ॒దయం లో॒కో మ॒నోజ్యోతి॒ర్యో వై
తం పు॒రుషం వి॒ద్యాత్స॒ర్వస్యా॒ఽఽత్మ॒నః ప॒రాయ॑ణగ్ం స వై వేది॒తా స్యా॒ద్యాజ్ఞ॒వల్క్య
వేద వా అ॒హం తం పు॒రుష॑గ్ం స॒ర్వస్యా॒ఽఽత్మ॒నః ప॒రాయ॑ణం యమా॒త్థ య
ఏ॒వాయం ఛా॒యామ॒యః పు॒రుషః స ఏ॒ష వ॒దైవ॒ శాక॒ల్య త॒స్య కా దే॒వతే॒తి
మృ॒త్యురి॒తి హో॒వాచ ॥ 14 ॥

రూపా॒ణ్యేవ య॒స్యా॒ఽఽయ॒తనం చక్షు॒ర్లోకో మ॒నోజ్యోతి॒ర్యో వై తం
పు॒రుషం వి॒ద్యాత్స॒ర్వస్యా॒ఽఽత్మ॒నః ప॒రాయ॑ణగ్ం స వై వేది॒తా స్యా॒ద్యాజ్ఞ॒వల్క్య
వేద వా అ॒హం తం పు॒రుష॑గ్ం స॒ర్వస్యా॒ఽఽత్మ॒నః ప॒రాయ॑ణం యమా॒త్థ య
ఏ॒వాయ॒మాద॑ర్శే పు॒రుషః స ఏ॒ష వ॒దైవ॒ శాక॒ల్య త॒స్య కా దే॒వతే॒త్యసు॒రితి
హో॒వాచ ॥ 15 ॥

ఆప ఏ॒వ య॒స్యా॒ఽఽయ॒తన॒గ్ం హృ॒దయం లో॒కో మ॒నోజ్యోతి॒ర్యో వై
తం పు॒రుషం వి॒ద్యాత్స॒ర్వస్యా॒ఽఽత్మ॒నః ప॒రాయ॑ణగ్ం స వై వేది॒తా స్యా॒ద్యాజ్ఞ॒వల్క్య
వేద వా అ॒హం తం పు॒రుష॑గ్ం స॒ర్వస్యా॒ఽఽత్మ॒నః ప॒రాయ॑ణం యమా॒త్థ య
ఏ॒వాయ॒మప్పు పు॒రుషః స ఏ॒ష వ॒దైవ॒ శాక॒ల్య త॒స్య కా దే॒వతే॒తి వ॒రుణ ఇ॒తి
హో॒వాచ ॥ 16 ॥

రే॒త ఏ॒వ య॒స్యా॒ఽఽ॒య॒తన॒గ్ం హృ॒దయం లో॒కో మ॒నోజ్యోతి॒ర్యో వై
 తం పు॒రుషం విద్యా॒త్సర్వ॒స్యా॒ఽఽ॒త్మనః ప॒రాయణ॒గ్ం స॒ వై వేది॒తా న్యా॒ద్యాజ్ఞవ॒ల్క్య
 వేద॒ వా అ॒హం తం పు॒రుష॒గ్ం స॒ర్వస్యా॒ఽఽ॒త్మనః ప॒రాయణం య॒మాత్థ య॒
 ఏ॒వాయం పు॒త్రమ॒యః పు॒రుషః స ఏ॒ష వ॒దైవ శా॒కల్య త॒స్య కా దే॒వతే॒తి
 ప్ర॒జాప॒తిరి॒తి హో॒వాచ ॥ 17 ॥

శా॒కల్యే॒తి హో॒వాచ యా॒జ్ఞవల్క్య॒స్యాగ్ం॒స్విది॒మే బ్రా॒హ్మణా
 అ॒ఙ్గారా॒వక్ష॒యణ॒మక్ర॒తాఽ॒ ఇతి ॥ 18 ॥

యా॒జ్ఞవల్క్యే॒తి హో॒వాచ శా॒కల్యో య॒దిదం కు॒రుపంచాలా॒నాం
 బ్రా॒హ్మణా న॒త్యవాదీః కిం బ్ర॒హ్మ వి॒ద్వాని॒తి ది॒శో వేద స॒దేవాః స॒ప్రతి॒ష్ఠా ఇతి
 య॒ద్దిశో వే॒థ స॒దేవాః స॒ప్రతి॒ష్ఠాః ॥ 19 ॥

కిందే॒వతో॒ఽస్యాం ప్రా॒చ్యాం ది॒శ్యసీ॒త్యాది॒త్యదే॒వత ఇతి స ఆది॒త్యః
 క॒స్మిన్ప్రతి॒స్థిత ఇతి చక్షు॒షీతి క॒స్మిన్ను చక్షుః ప్రతి॒స్థితమితి రూపే॒ష్వితి చక్షు॒షా
 హి రూపా॒ణి ప॒శ్యతి క॒స్మిన్ను రూపా॒ణి ప్రతి॒స్థితానీ॒తి హృ॒దయ ఇతి హో॒వాచ
 హృ॒దయే॒న హి రూపా॒ణి జా॒నాతి హృ॒దయే హ్యే॒వ రూపా॒ణి ప్రతి॒స్థితాని
 భ॒వన్తి॒త్యేవ॒మే॒వైత॒ద్యాజ్ఞవల్క్య ॥ 20 ॥

కిందే॒వతో॒ఽస్యాం దక్షి॒ణాయాం ది॒శ్యసీ॒తి యమదే॒వత ఇతి స యమః
 క॒స్మిన్ప్రతి॒స్థిత ఇతి య॒జ్ఞ ఇతి క॒స్మిన్ను య॒జ్ఞః ప్రతి॒స్థిత ఇతి దక్షి॒ణాయామి॒తి

క॒స్మి॒న్ను ద॒క్షిణా ప్ర॒తిష్ఠితే॒తి శ్రద్ధా॒యామి॒తి యదా॒ హ్యేవ శ్రద్ధతే॒తైః ధ దక్షిణాం
 ద॒దాతి శ్రద్ధా॒యాగ్ం హ్యేవ ద॒క్షిణా ప్ర॒తిష్ఠితే॒తి క॒స్మి॒న్ను శ్రద్ధా ప్ర॒తిష్ఠితే॒తి
 హృద॒య ఇతి హో॒వాచ హృద॒యేన హి శ్రద్ధాం జానా॒తి హృద॒యే హ్యేవ
 శ్రద్ధా ప్ర॒తిష్ఠితా భ॒వతీ త్యేవ॒మేవైతద్యాజ్ఞవల్క్య ॥ 21 ॥

కి॒ందే॒వతో॒ఽస్యాం ప్రతీ॒చ్యాం ది॒శ్యసీ॒తి వ॒రుణదే॒వత ఇతి స వ॒రుణః
 క॒స్మి॒న్నప్ర॒తిష్ఠిత ఇ॒త్యప్సి॒తి క॒స్మి॒న్వాపః ప్ర॒తిష్ఠితా ఇతి రే॒తసీ॒తి క॒స్మి॒న్ను రే॒తః
 ప్ర॒తిష్ఠితమి॒తి హృద॒య ఇతి తస్మాద॒పి ప్రతి॒రూపం జాత॒మాహుర్వృదయాదివ
 సృష్టో హృదయాదివ నిర్మిత ఇతి హృదయే హ్యేవ రేతః ప్రతిష్ఠితం
 భవతీత్యేవమేవైతద్యాజ్ఞవల్క్య ॥ 22 ॥

కి॒ందే॒వతో॒ఽస్యాముదీ॒చ్యాం ది॒శ్యసీ॒తి సోమదే॒వత ఇతి స సో॒మః
 క॒స్మి॒న్నప్ర॒తిష్ఠిత ఇతి దీక్షా॒యామి॒తి క॒స్మి॒న్ను దీక్షా ప్ర॒తిష్ఠితే॒తి సత్య ఇతి తస్మాద॒పి
 దీక్షిత॒మాహుః సత్యం వదే॒తి సత్యే హ్యేవ దీక్షా ప్ర॒తిష్ఠితే॒తి క॒స్మి॒న్ను సత్యం
 ప్ర॒తిష్ఠితమి॒తి హృద॒య ఇతి హో॒వాచ హృద॒యేన హి సత్యం జానా॒తి హృద॒యే
 హ్యేవ సత్యం ప్ర॒తిష్ఠితం భవతీత్యేవమేవైతద్యాజ్ఞవల్క్య ॥ 23 ॥

కి॒ందే॒వతో॒ఽస్యాం ద్రు॒వాయాం ది॒శ్యసీ॒త్యగ్నిదే॒వత ఇతి సో॒ఽగ్నిః
 క॒స్మి॒న్నప్ర॒తిష్ఠిత ఇతి వాచీ॒తి క॒స్మి॒న్ను వాక్ర॒తిష్ఠితే॒తి హృద॒య ఇతి క॒స్మి॒న్ను
 హృద॒యం ప్ర॒తిష్ఠితమి॒తి ॥ 24 ॥

అహల్లికేతి హోవాచ యాజ్ఞవల్క్యే యత్రైతదన్యత్రాస్మన్మన్యాసై యద్ధ్యేత-
దన్యత్రాస్మత్స్యాచ్ఛానో వైనదద్యుర్వయాగ్ంసి వైనద్విమధ్నీరన్నితి ॥ 25 ॥

కస్మిన్ను త్వం చాత్మాచ ప్రతిష్ఠితౌ స్థ ఇతి ప్రాణ ఇతి కస్మిన్ను ప్రాణః
ప్రతిష్ఠిత ఇత్యపాన ఇతి కస్మిన్ష్వాపానః ప్రతిష్ఠిత ఇతి వ్యాన ఇతి కస్మిన్ను వ్యానః
ప్రతిష్ఠిత ఇత్యుదాన ఇతి కస్మిన్నుదానః ప్రతిష్ఠిత ఇతి సమాన ఇతి స ఏష నేతి
నేత్యాత్మాగృహ్యో నహి గృహ్యతే శీరో నహి శీర్షతే సంగో నహి సజ్యతే సితో
న వృథతే న రిప్యత్యేతాన్యష్టావాయతనాన్యష్టా లోకా అష్టా దేవా అష్టా పురుషాః
స యస్తాస్పూరుషాన్నిరుప్యా ప్రత్యుహ్యత్యక్రామతం త్వోపనిషదం పురుషం
పుచ్ఛామి తం చేన్నే న వివక్ష్యసి మూర్ధా తే విపతిష్యతీతి తగ్ం హ న మేనే
శాకల్యస్తస్య హ మూర్ధా విపపాతాపి హాస్య పరిమోషిణోఽస్థీన్యప-
జప్రూరన్యన్మన్యమానాః ॥ 26 ॥

అథ హోవాచ బ్రాహ్మణా భగవన్తో యో వః కామయతే స మా
పుచ్ఛతు సర్వే వా మా పుచ్ఛత యో వః కామయతే తం వః పుచ్ఛామి
సర్వాన్వా వః పుచ్ఛామితి తే హ బ్రాహ్మణా న దధృషుః ॥ 27 ॥

తానైతైః శ్లోకైః పఠచ్చ । యథా వృక్షో వనస్పతిస్తథైవ
పురుషోఽమృషా । తస్య లోమాని పఠాని త్వగస్యోత్పాటికా బహిః ॥ 1 ॥

త్వచ ఏ॒వా॒స్య రు॒ధి॒రం ప్ర॒స్యన్వి॒ త్వచ॒ ఉ॒త్ప॒టః । త॒స్మాత్తదా॒తృ॒ణ్ణాత్ప్రై॒తి
ర॒సో వృ॒క్షాది॒వా॒ఽఽహ॒తాత్ ॥ 2 ॥

మాగ్ంసా॒స్యస్య॒ శ॒కరా॒ణి కి॒నాటగ్ం స్నా॒వ త॒త్థి॒రమ్ । అ॒స్థీన్య॒న్తర॒తో
దా॒రు॒ణి మ॒జ్జా మ॒జ్జోప॒మా కృ॒తా ॥ 3 ॥

య॒ద్వ్యక్షో॑ వృ॒క్షో రో॒హతి॒ మూ॒లాన్న॒వత॒రః పు॒నః । మ॒ర్త్యః స్వి॒న్మృ॒త్యునా
వృ॒క్షః క॒స్మాన్మూ॒లాత్ప్ర॒రోహ॒తి ॥ 4 ॥

రే॒తస॒ ఇ॒తి మా॒ వోచ॒త జీ॒వత॒స్తత్ప్ర॒జాయ॒తే । ధా॒నారు॒హ ఇ॒వ వై
వృ॒క్షోఽం॒జసా॒ ప్రే॒త్య సం॒భవః ॥ 5 ॥

య॒త్స॒మూల॒మావృ॒హేయు॒ర్వృక్షం॑ న పు॒నరా॒భవే॒త్ । మ॒ర్త్యః
స్వి॒న్మృ॒త్యునా॒ వృ॒క్షః క॒స్మాన్మూ॒లాత్ప్ర॒రోహ॒తి ॥ 6 ॥

జా॒త ఏ॒వ న జా॒యతే॒ కో న్నే॒నం జ॒నయే॒త్పు॒నః । వి॒జ్ఞాన॒మాన॒ందం
బ్ర॒హ్మ రా॒తిర్దా॒తుః ప॒రాయ॑ణం తి॒ష్ఠమా॒నస్య॒ తద్వి॒ద ఇ॒తి ॥ 7 ॥..... ॥ 28

॥ ఇతి నవమం బ్రాహ్మణమ్ ॥

॥ ఇతి బృహదారణ్యకోపనిషది తృతీయోఽధ్యాయః ॥

చతుర్థో_ధ్యాయః

ఓం జనకో_హ_వైదేహ_ఆసాంచక్రే_థ_హ_యా_జ్జవల్క్య_ఆవ_వ్రాజ
 తగ్ం_హో_వా_చ_యా_జ్జవల్క్య_కి_మ_ర్థ_మ_చారీః_ప_శూ_ని_చ్ఛ_న్మ_ణ్య_న్తా_ని_త్యు_భ_య_మే_వ
 స_ప్రూ_డి_తి_హో_వా_చ_|| 1 ||

య_తే_క_శ్చి_ద_బ_ర_వీ_త_చ్ఛ_ణ_వా_మే_త్య_బ_ర_వీ_న్మే_జి_త్వా_శై_లి_ని_ర్వా_గ్యై_బ_ర_హే_త్రి
 య_థా_మా_తృ_మా_న్పి_తృ_మా_నా_చ_ర్య_వా_న్రూ_భ_యా_త్త_థా_త_చ్ఛై_లి_ని_ర_బ_ర_వీ_ద్వా_గ్యై
 బ_ర_హే_త్య_వ_ద_తో_హి_కి_గ్ం_స్యా_ది_త్య_బ_ర_వీ_త్తు_తే_త_స్యా_ఽ_ఽ_య_త_న_ం_ప్ర_తి_ష్ఠా_ం_న
 మే_ఽ_బ_ర_వీ_ది_త్య_క_పా_ద్వా_ఏ_త_త్స_ప్రూ_డి_తి_స_వై_నో_బ్రూ_హి_యా_జ్జ_వ_ల్క్య
 వా_గే_వా_ఽ_ఽ_య_త_స_మా_కా_శః_ప్ర_తి_ష్ఠా_ప్ర_జ్ఞే_త్యే_న_దు_పా_సీ_త_కా_ప్ర_జ్ఞ_తా
 యా_జ్జ_వ_ల్క్య_వా_గే_వ_స_ప్రూ_డి_తి_హో_వా_చ_వా_చా_వై_సా_ప్రూ_డ్_బ_స్థుః_ప్ర_జ్ఞ_య_త
 ఋ_గ్వే_దో_య_జు_ర్వే_దః_సా_మ_వే_దో_ఽ_ధ_ర్వా_గ్ని_ర_స_ఇ_తి_హా_సః_పు_రా_ణ_ం_వి_ద్యా
 ఉ_ప_ని_ష_దః_శ్లో_కాః_సూ_త్రా_ణ్య_ను_వ్యా_ఖ్యా_నా_ని_వ్యా_ఖ్యా_నా_నీ_ష్ఠ_గ్ం_హ_ఽ_త_మా_శి_త_ం
 పా_యి_త_మ_య_ం_చ_లో_కః_ప_ర_శ్చ_లో_కః_స_ర్వా_ణి_చ_భూ_తా_ని_వా_చై_వ
 స_ప్రూ_ట్_ప్ర_జ్ఞ_య_న్తే_వా_గ్యై_స_ప్రూ_ట్_ప_ర_మ_ం_బ్ర_హ్మ_నై_న_ం_వా_గ్జ_హా_తి_స_ర్వా_ణ్యే_న_ం
 భూ_తా_న్య_భి_క్ష_ర_న్తి_దే_వో_భూ_త్వా_దే_వా_న_ప్యే_తి_య_ఏ_వ_ం_వి_ద్యా_నే_త_దు_పా_స్తే
 హ_స్త్వ_ష_భ_గ్ం_స_హ_స్ర_ం_ద_దా_మి_తి_హో_వా_చ_జ_న_కో_వై_దే_హః_స_హో_వా_చ
 యా_జ్జ_వ_ల్క్యః_పి_తా_మే_ఽ_మ_న్య_త_నా_న_ను_శి_ప్య_హ_రే_తే_తి_|| 2 ||

యదేవ తే కశ్చిదబ్రవీత్తచ్చృణవామేత్యబ్రవీన్న ఉదంకః శౌల్బాయనః
 ప్రాణో వై బ్రహ్మేతి యథా మాతృమాన్పితృమానాచార్యవాన్సూ-
 యాత్తథాతచ్ఛాల్బాయనోఽబ్రవీత్ప్రాణో వై బ్రహ్మేత్యప్రాణతో హి కిగ్ం
 స్యాదిత్యబ్రవీత్తు తే తస్యాఽఽయతనం ప్రతిష్ఠాం న మేఽబ్రవీదిత్యేకపాద్వా
 ఏతత్సమాదితి స వై నో బ్రూహి యాజ్ఞవల్క్య ప్రాణ ఏవాఽఽయతనమాకాశః
 ప్రతిష్ఠా ప్రియమిత్యేనదుపాసీత కా ప్రియతా యాజ్ఞవల్క్య ప్రాణ ఏవ సమాదితి
 హోవాచ ప్రాణస్య వై సమాత్కామాయాయాజ్ఞం యాజయత్యప్రతిగృహ్యస్య
 ప్రతిగృహ్యేత్యపి తత్ర వధాశంకం భవతి యాం దిశమేతి ప్రాణస్యైవ
 సమాత్కామాయ ప్రాణో వై సమాత్పరమం బ్రహ్మ నైనం ప్రాణో జహాతి
 సర్వాణ్యేనం భూతాన్యభిక్షరన్తి దేవో భూత్వా దేవానప్యేతి య ఏవం
 విద్వానేతదుపాస్తే హస్య పభగ్ం సహస్రం దదామితి హోవాచ జనకో వైదేహః
 స హోవాచ యాజ్ఞవల్క్యః పితా మేఽమన్యత నాననుశిష్య హరేతేతి || 3 ||

యదేవ తే కశ్చిదబ్రవీత్తచ్చృణవామేత్యబ్రవీన్నే బర్హుర్వార్షశక్తుర్వై బ్రహ్మేతి
 యథామాతృమాన్ పితృమానాచార్యవాన్ బ్రూయాత్తథా తద్వార్షోఽబ్రవీచ్ఛక్తుర్వై
 బ్రహ్మేత్య పశ్యతోహి కిగ్ం స్యాదిత్యబ్రవీత్తు తే తస్యాఽఽయతనం ప్రతిష్ఠాం
 న మేఽబ్రవీదిత్యేకపాద్వా ఏతత్సమాదితి స వై నో బ్రూహి యాజ్ఞవల్క్య
 చక్షురేవాఽఽయతనమాకాశః ప్రతిష్ఠా సత్యమిత్యేనదుపాసీత కా సత్యతా

యాజ్ఞవల్క్య చక్షురేవ సమ్రాడితి హోవాచ చక్షుషా వై సమ్రాట్పశ్యస్తమా-
 హురద్రాక్షీరితి స ఆహాద్రాక్షమితి తత్సత్యం భవతి చక్షుర్వై సమ్రాట్పరమం
 బ్రహ్మ నైనం చక్షుర్జహోతి సర్వాణ్యేనం భూతాన్యభిక్షరన్తి దేవో భూత్వా దేవానప్యేతి
 య ఏవం విద్వానేతదుపాస్తే హస్త్యృషభగ్ం సహస్రం దదామితి హోవాచ
 జనకో వైదేహః స హోవాచ యాజ్ఞవల్క్యః పితా మేఽమన్యత నాననుశిష్య
 హరేతేతి ॥ 4 ॥

యదేవ తే కశ్చిదబ్రవీత్తచ్చుణవామేత్యబ్రవీన్మే గర్దభీవిపీతో భారద్వాజః
 శ్రోత్రం వై బ్రహ్మేతి యథా మాతృమాప్నితృమానాచార్యవాన్బ్రూయాత్తథా
 తద్భారద్వాజోఽబ్రవీచ్ఛ్రోత్రం వై బ్రహ్మేత్యృశ్మణ్యతో హి కిగ్ం స్యాదిత్యబ్రవీత్తు
 తే తస్యాఽఽయతనం ప్రతిష్ఠాం న మేఽబ్రవీదిత్యేకపాద్వా ఏతత్సమ్రాడితి స
 వై నో బ్రూహి యాజ్ఞవల్క్య శ్రోత్రమేవాఽఽయతనమాకాశః ప్రతిష్ఠాఽనన్త
 ఇత్యేనదుపాసీత కాఽనన్తతా యాజ్ఞవల్క్య దిశ ఏవ సమ్రాడితి హోవాచ
 తస్మాద్వై సమ్రాడపి యాం కాం చ దిశం గచ్ఛతి నైవాస్యా అన్తం గచ్ఛత్యనన్తా
 హి దిశో దిశో వై సమ్రాట్ శ్రోత్రగ్ం శ్రోత్రం వై సమ్రాట్పరమం బ్రహ్మ
 నైనగ్ం శ్రోత్రం జహోతి సర్వాణ్యేనం భూతాన్యభిక్షరన్తి దేవో భూత్వా దేవానప్యేతి
 య ఏవం విద్వానేతదుపాస్తే హస్త్యృషభగ్ం సహస్రం దదామితి హోవాచ

జనకో వైదేహః స హోవాచ యాజ్ఞవల్క్యః పితా మేఽమన్యత నాననుశిష్య
హరేతేతి || 5 ||

యదేవ తే కశ్చిదబ్రవీత్తచ్చ ణవామేత్యబ్రవీన్నే సత్యకామో జాబాలో
మనో వై బ్రహ్మేతి యథా మాతృమాన్పితృమానాచార్యవాన్సూయాత్తథా
తజ్జాబాలోఽబ్రవీన్నునో వై బ్రహ్మేత్యమనసో హి కిం స్వాదిత్యబ్రవీత్తు తే
తస్యాఽఽయతనం ప్రతిష్ఠాం న మేఽబ్రవీదిత్యేకపాద్యా ఏతత్సమ్రాడితి స వై
నో బ్రూహి యాజ్ఞవల్క్య మన ఏవాఽఽయతనమాకాశః ప్రతిష్ఠాఽఽనన్ద
ఇత్యేనదుపాసీత కాఽఽనన్దతా యాజ్ఞవల్క్య మన ఏవ సమ్రాడితి హోవాచ
మనసా వై సమ్రాట్స్త్రియమభిహార్యతే తస్యాం ప్రతిరూపః పుత్రో జాయతే స
ఆనన్దో మనో వై సమ్రాట్పరమం బ్రహ్మ నైనం మనో జహాతి సర్వాణ్యేనం
భూతాన్యభిక్షరన్తి దేవో భూత్వా దేవానప్యేతి య ఏవం విద్వానేతదుపాస్తే
హస్త్యేషభగం సహస్రం దదామితి హోవాచ జనకో వైదేహః స హోవాచ
యాజ్ఞవల్క్యః పితా మేఽమన్యత నాననుశిష్య హరేతేతి || 6 ||

యదేవ తే కశ్చిదబ్రవీత్తచ్చ ణవామేత్యబ్రవీన్నే విదగ్ధః శాకల్యో హృదయం
వై బ్రహ్మేతి యథా మాతృమాన్పితృమానాచార్యవాన్సూయాత్తథా తచ్చాకల్యోఽ
బ్రవీర్హృదయం వై బ్రహ్మేత్యహృదయస్య హి కిం స్వాదిత్యబ్రవీత్తు తే
తస్యాఽఽయతనం ప్రతిష్ఠాం న మేఽబ్రవీదిత్యేకపాద్యా ఏతత్సమ్రాడితి స వై

నో బ్రూహి యాజ్ఞవల్క్య హృదయమేవాఽఽయతనమాకాశః ప్రతిష్ఠా
 స్థితిరిత్యేనదుపాసీత కా స్థితతా యాజ్ఞవల్క్య హృదయమేవ సమ్రూడితి హోవాచ
 హృదయం వై సమ్రూట్ సర్వేషాం భూతానామాయతనగ్ం హృదయం వై సమ్రూట్
 సర్వేషాం భూతానాం ప్రతిష్ఠా హృదయే హ్యేవ సమ్రూట్-సర్వాణి భూతాని
 ప్రతిష్ఠితాని భవన్తి హృదయం వై సమ్రూట్ పరమం బ్రహ్మ నైనగ్ం హృదయం
 జహోతి సర్వాణ్యేనం భూతాన్యభిక్షరన్తి దేవో భూత్వా దేవానప్యేతి య ఏవం
 విద్వానేతదుపాస్తే హస్త్య పభగ్ం సహస్రం దదామితి హోవాచ జనకో వైదేహః
 స హోవాచ యాజ్ఞవల్క్యః పితా మేఽమన్యత నాననుశిష్య హరేతేతి ॥ 7 ॥

ఇతి ప్రథమం బ్రాహ్మణమ్ ॥

జనకో హ వైదేహః కూర్పాదుపావసర్పన్నువాచ నమస్తేఽఽఽస్తు
 యాజ్ఞవల్క్యను మా శాధీతి స హోవాచ యథా వై
 సమ్రూణ్యహోస్తమధ్వానమేష్యవ్రథం వా నావం వా
 సమాదదీతైవమేవైతాభిరుపనిషద్భిః సమాహితాత్మాఽస్యేవం వృన్దారక
 ఆధ్యః సన్నధీతవేద ఉక్తోపనిషత్క ఇతో విముచ్యమానః క్వ గమిష్యసీతి
 నాహం తద్భగవన్వేద యత్ర గమిష్యామిత్యథ వై తేఽహం తద్వక్ష్యామి యత్ర
 గమిష్యసీతి బ్రవీతు భగవానితి ॥ 1 ॥

ఇన్దో హ వై నామైష యోఽయం దక్షిణేఽక్షన్పురుషస్సం వా ఏతమిన్ధగ్ం
 సస్తమిన్ద్ర ఇత్యాచక్షతే పరోక్షేణైవ పరోక్షప్రియా ఇవ హి దేవాః ప్రత్యక్షద్విషః
 || 2 ||

అధైతద్వామేఽక్షణి పురుషరూపమేషాఽస్య పత్నీ విరాట్తయోరేష
 సగ్ంస్తావో య ఏషోఽన్తర్హృదయ ఆకాశోఽధైనయోరేతదన్నం య
 ఏషోఽన్తర్హృదయే లోహితపిణ్డోఽధైనయోరేతత్ప్రావరణం యదేతదన్తర్హృదయే
 జాలకమివాధైనయోరేషా సృతిః సంచరణీ యైషా హృదయాదూర్ధ్వా
 నాద్యుచ్చరతి యథా కేశః సహస్రథా భిన్న ఏవమస్యైతా హితా నామ నాడ్యోఽ
 న్తర్హృదయే ప్రతిష్ఠితా భవన్త్యేతాభిర్వా ఏతదాస్రవదాస్రవతి తస్మాదేష
 ప్రవివిక్తాహారతర ఇవైవ భవత్యస్మాచ్ఛారీరాదాత్మనః || 3 ||

తస్య ప్రాచీ దిక్ప్రాంచః ప్రాణా దక్షిణా దిగ్దక్షిణే ప్రాణాః ప్రతీచీ
 దిక్ప్రత్యంచః ప్రాణా ఉదీచీ దిగుదంచః ప్రాణా ఊర్ధ్వా దిగూర్ధ్వాః ప్రాణా
 అవాచీ దిగవాంచః ప్రాణాః సర్వా దిశః సర్వే ప్రాణాః స ఏష నేతి
 నేత్యాత్మాఽగృహ్యో నహి గృహ్యతేఽశీరోఽ నహి శీర్షతేఽసంగో నహి
 సజ్యతేఽసితో న వ్యధతే న రిష్యత్యభయం వై జనక ప్రాప్తోఽసీతి హోవాచ
 యాజ్ఞవల్క్యః స హోవాచ జనకో వైదేహోఽభయం త్వా గచ్ఛతాద్యాజ్ఞవల్క్య
 యో నో భగవన్సభయం వేదయసే నమస్తేఽస్మిమే విదేహో అయమహమస్మి
 || 4 || ఇతి ద్వితీయం బ్రాహ్మణమ్ ||

జనకగ్ం హ వైదేహం యాజ్ఞవల్క్యో జగామ స మేనే న వదిప్య
 ఇత్యథ హ యజ్ఞనకశ్చ వైదేహో యాజ్ఞవల్క్యశ్చాగ్నిహోత్రే సమూదాతే తస్మై
 హ యాజ్ఞవల్క్యో వరం దదౌ స హ కామప్రశ్నమేవ వప్రే తగ్ం హస్మై దదౌ
 తగ్ం హ సమ్రాడేవ పూర్వం పప్రచ్ఛ ॥ 1 ॥

యాజ్ఞవల్క్య కింజ్యోతిరయం పురుష ఇత్యాదిత్యజ్యోతిః సమ్రాడితి
 హోవాచాఽఽదిత్యేనైవాయం జ్యోతిషాఽఽస్మై పల్యయతే కర్మ కురుతే
 విపల్యేతీత్యేవమేవైతద్యాజ్ఞవల్క్య ॥ 2 ॥

అస్తమిత ఆదిత్యే యాజ్ఞవల్క్య కింజ్యోతిరేవాయం పురుష ఇతి చన్ద్రమా
 ఏవాస్య జ్యోతిర్భవతీతి చన్ద్రమసైవాయం జ్యోతిషాఽఽస్మై పల్యయతే కర్మ
 కురుతే విపల్యేతీత్యేవమేవైతద్యాజ్ఞవల్క్య ॥ 3 ॥

అస్తమిత ఆదిత్యే యాజ్ఞవల్క్య చన్ద్రమస్యస్తమితే కింజ్యోతిరేవాయం
 పురుష ఇత్యగ్నిరేవాస్య జ్యోతిర్భవతీత్యగ్నినైవాయం జ్యోతిషాఽఽస్మై పల్యయతే
 కర్మ కురుతే విపల్యేతీత్యేవమేవైతద్యాజ్ఞవల్క్య ॥ 4 ॥

అస్తమిత ఆదిత్యే యాజ్ఞవల్క్య చన్ద్రమస్యస్తమితే శాన్తేఽగ్ని
 కింజ్యోతిరేవాయం పురుష ఇతి వాగేవాస్య జ్యోతిర్భవతీతి వాచైవాయం
 జ్యోతిషాఽఽస్మై పల్యయతే కర్మ కురుతే విపల్యేతీతి తస్మాద్వై సమ్రాడపి యత్ర
 స్వః పాణిర్న వినిర్జ్ఞాయతేఽథ యత్ర వాగుచ్చరత్యుపైవ
 తత్రన్యేతీత్యేవమేవైతద్యాజ్ఞవల్క్య ॥ 5 ॥

అస్తమిత ఆదిత్యే యాజ్ఞవల్క్య చస్త్రమస్యస్తమితే శాస్తేఽగ్నై శాస్తాయాం
 వాచి కింజ్యోతిరేవాయం పురుష ఇత్యాత్మైవాస్య జ్యోతిర్భవతీత్యాత్మనైవాయం
 జ్యోతిషాఽఽస్తే పల్యయతే కర్మ కురుతే విపల్యేతీతి || 6 ||

కతమ ఆత్మేతి యోఽయం విజ్ఞానమయః ప్రాణేషు హృద్యస్తర్ష్యోతిః
 పురుషః స సమానః సన్నుభౌ లోకావనుసంచరతి ధ్యాయతీవ లేలాయతీవ స
 హి స్వప్నో భూత్వేషుం లోకమతిక్రామతి మృత్యో రూపాణి || 7 ||

స వా అయం పురుషో జాయమానః శరీరమభిసంపద్యమానః పాప్ముఖిః
 సగ్ంస్పృజ్యతే స ఉత్క్రామన్మియమాణః పాప్మునో విజహాతి || 8 ||

తస్య వా ఏతస్య పురుషస్య ద్వే ఏవ స్థానే భవత ఇదం చ పరలోకస్థానం
 చ సస్త్వం తృతీయగ్ం స్వప్నస్థానం తస్మిన్సస్థే స్థానే తిష్ఠన్నేతే ఉభే స్థానే
 పశ్యతీదం చ పరలోకస్థానం చాథ యథాక్రమోఽయం పరలోకస్థానే భవతి
 తమాక్రమమాక్రమ్యాభయాన్పాప్మన ఆనన్దాగ్ంశ్చ పశ్యతి స యత్ర ప్రస్వపిత్యస్య
 లోకస్య సర్వావతో మాత్రామపాదాయ స్వయం విహత్య స్వయం నిర్మాయ
 స్వేన భాసా స్వేన జ్యోతిషా ప్రస్వపిత్యత్రాయం పురుషః స్వయం జ్యోతిర్భవతి
 || 9 ||

న తత రథా న రథయోగా న పన్థానో భవన్త్యథ రథాన్రథయోగాన్పథః
 సృజతే న తత్రాఽఽనన్దా ముదః ప్రముదో భవన్త్యథాఽఽనన్దాన్ముదః

ప్రముదః సృజతే న తత్ర వేశాంతాః పుష్కరిణ్యః స్రవన్తో భవన్త్యథ
వేశాంతాన్పుష్కరిణీః స్రవన్తీః సృజతే స హి కర్తా ॥ 10 ॥

తదేతే శ్లోకా భవన్తి । స్వప్నేన శారీరమభిప్రహత్యాసుప్తః
సుప్తానభిచాకశీతి । శుక్రమాదాయ పునరైతి స్థానగ్ం హిరణ్మయః పురుష
ఏకహగ్ంసః ॥ 11 ॥

ప్రాణేన రక్షన్నవరం కులాయం బహిష్కలాయాదమృతశ్చరిత్వా । స
ఈయతేఽమృతో యత్ర కామగ్ం హిరణ్మయః పురుష ఏకహగ్ంసః ॥ 12 ॥

స్వప్నాన్త ఉచ్చావచమీయమానో రూపాణి దేవః కురుతే బహూని ।
ఉతేవ స్త్రీభిః సహ మోదమానో జక్షదుతేవాపి భయాని పశ్యన్ ॥ 13 ॥

ఆరామమస్య పశ్యన్తి న తం పశ్యతి కశ్చనేతి । తం నాఽఽయతం
బోధయేదిత్యాహుః । దుర్భిషజ్యగ్ం హాస్మై భవతి యమేష న ప్రతిపద్యతేఽథో
ఖల్వాహుర్జాగరితదేశ ఏవాస్యేష ఇతి యాని హేవ జాగ్రత్పశ్యతి తాని సుప్త
ఇత్యత్రాయం పురుషః స్వయం జ్యోతిర్భవతి సోఽహం భగవతే సహస్రం
దదామృత ఊర్ష్యం విమోక్షాయ బ్రూహీతి ॥ 14 ॥

స వా ఏష ఏతస్మిన్సంప్రసాదే రత్వా చరిత్వా దృష్టైవ పుణ్యం చ
పాపం చ పునః ప్రతిన్యాయం ప్రతియోన్యాద్రవతి స్వప్నాయైవ స యత్రత్ర
కించిత్పశ్యత్యన న్వాగతస్తేన భవత్యసంగో హ్యాయం పురుష

ఇత్యేవమేవైతద్యాజ్ఞవల్క్య సోఽహం భగవతే సహస్రం దదామ్యత ఊర్ధ్వం
విమోక్షాయైవ బ్రూహీతి || 15 ||

స వా ఏష ఏతస్మిన్స్వప్నే రత్వా చరిత్వా దృష్ట్వైవపుణ్యం చ పాపం చ
పునః ప్రతిన్యాయం ప్రతియోన్యాద్రవతి బుద్ధాన్తాయైవ స యత్తత్ర కించిత్పశ్యత్యన
న్వాగతస్తేన భవత్యసంగో హ్యయం పురుష ఇత్యేవమేవైతద్యాజ్ఞవల్క్య సోఽహం
భగవతే సహస్రం దదామ్యత ఊర్ధ్వం విమోక్షాయైవ బ్రూహీతి || 16 ||

స వా ఏష ఏతస్మిన్స్బుద్ధాన్తే రత్వా చరిత్వా దృష్ట్వైవ పుణ్యం చ పాపం
చ పునః ప్రతిన్యాయం ప్రతియోన్యాద్రవతి స్వప్నాన్తాయైవ || 17 ||

తద్యథా మహామత్స్య ఉభే కూలే అనుసంచరతి పూర్వం చాపరం
చైవమేవాయం పురుష ఏతావుభావన్తావనుసంచరతి స్వప్నాన్తం చ బుద్ధాన్తం
చ || 18 ||

తద్యథాఽస్మిన్నాకాశే శ్యేనో వా సుపర్ణో వా విపరిపత్య శ్రాన్త్యః సగంహత్య
పక్షౌ సంలయాయైవ ధ్రియత ఏవమేవాయం పురుష ఏతస్మా అన్తాయ ధావతి
యత్ర సుప్తో న కంచన కామం కామయతే న కంచన స్వప్నం పశ్యతి || 19 ||

తా వా అస్యైతా హితా నామ నాఙ్యో యథా కేశః సహస్రధా
భిన్నస్తావతాఽణిమ్నా తిష్ఠన్తి శుక్లస్య నీలస్య పింగలస్య హరితస్య లోహితస్య
పూర్ణా అథ యత్రైనం ఘ్నన్తివ జినన్తివ హస్తీవ విచ్ఛాయయతి గర్తమివ పతతి

యదే॒వ జా॒గ్రద్భ॒యం ప॒శ్యతి తదత్రా॒విద్య॒యా మన్య॒తే॒ఽథ యత్ర దే॒వ ఇవ
రా॒జే॒వాహ॒మే॒వేదగ్ం స॒రో॒ఽఽస్మీ॒తి మన్య॒తే నో॒ఽస్య పరమో॒ లోకః ॥ 20 ॥

తద్వా॒ అస్యై॒తదతి॒చ్ఛన్దా అపహ॒తపా॒ప్మాభ॒యగ్ం రూపమ్ తద్యథా
ప్రియ॒యా స్త్రియా॒ సంపరి॒ష్వక్తో న బా॒హ్యం కి॒ంచన వేద నా॒ఽఽన్తర॒మే॒వమే॒వాయం
పురు॒షః ప్రా॒జ్ఞేనా॒ఽఽత్మనా సంపరి॒ష్వక్తో న బా॒హ్యం కి॒ంచన వేద నా॒ఽఽన్తరం
తద్వా॒ అస్యై॒తదా॒ప్తకా॒మ-మా॒త్మకా॒మ-మకా॒మగ్ం రూపగ్ం శోకా॒న్తరమ్
॥ 21 ॥

అత్ర పితా॒ఽపితా భ॒వతి మాతా॒ఽమాతా లోకా అ॒లోకా దే॒వా అదే॒వా
వేదా అ॒వేదాః అత్ర స్తే॒నో॒ఽస్తే॒నో భ॒వతి భ్రూ॒ణహో॒ఽభ్రూ॒ణహో
చా॒ణ్డాలో॒ఽచా॒ణ్డాలః పౌ॒ల్కసో॒ఽపౌ॒ల్కసః శ్ర॒మణో॒ఽశ్ర॒మణస్తాప॒సో॒ఽ
తాప॒సో॒ఽనన్వా॒గతం పు॒ణ్యేనా॒నన్వా॒గతం పాపే॒న తీ॒ర్థో హి తదా
స॒ర్వాంఛో॒కాన్త్యై॒దయస్య భ॒వతి ॥ 22 ॥

యద్వై తన్న ప॒శ్యతి ప॒శ్యన్వై తన్న ప॒శ్యతి న హి ద్ర॒ష్టుర్బు॒ష్టేర్విప॒రిలో॒పో
విద్య॒తే॒ఽవినా॒శిత్వాన్న తు తద్దీ॒ప్తియ॒మస్తి తతో॒ఽన్యద్వి॒భక్తం య॒త్పశ్యేత్ ॥ 23 ॥

యద్వై తన్న జి॒ఘ్రతి జి॒ఘ్రన్వై తన్న జి॒ఘ్రతి న హి
ఘ్రాతు॒ర్ఘ్రాతే॒ర్విప॒రిలో॒పో విద్య॒తే॒ఽవినా॒శిత్వాన్న తు తద్దీ॒ప్తియ॒మస్తి
తతో॒ఽన్యద్వి॒భక్తం య॒జ్ఞిఘ్రేత్ ॥ 24 ॥

యద్వై తన్న రసయతే రసయన్వై తన్న రసయతే న హి రసయితూ
 రసయతేర్విపరిలోపో విద్యతేఽవినాశిత్యాన్న తు తద్ద్వితీయమస్తి
 తతోఽన్యద్విభక్తం యద్రసయేత్ || 25 ||

యద్వై తన్న వదతి వదన్వై తన్న వదతి న హి వక్తుర్వక్షేర్విపరిలోపో
 విద్యతేఽవినాశిత్యాన్న తు తద్ద్వితీయమస్తి తతోఽన్యద్విభక్తం యద్వదేత్ || 26 ||

యద్వై తన్న శృణోతి శృణ్వన్వై తన్న శృణోతి న హి శ్రోతుః
 శ్రుతేర్విపరిలోపో విద్యతేఽవినాశిత్యాన్న తు తద్ద్వితీయమస్తి తతోఽన్యద్వి
 భక్తం యచ్ఛృణుయాత్ || 27 ||

యద్వై తన్న మనుతే మన్వానో వై తన్న మనుతే న హి
 మన్తుర్మతేర్విపరిలోపో విద్యతేఽవినాశిత్యాన్న తు తద్ద్వితీయమస్తి
 తతోఽన్యద్విభక్తం యన్మనీపత || 28 ||

యద్వై తన్న స్మృశతి స్మృశన్వై తన్న స్మృశతి న హి స్మృష్టుః
 స్మృష్టేర్విపరిలోపో విద్యతేఽవినాశిత్యాన్న తు తద్ద్వితీయమస్తి తతోఽన్యద్విభక్తం
 యత్స్మృశేత్ || 29 ||

యద్వై తన్న విజానాతి విజానన్వై తన్న విజానాతి న హి విజ్ఞాతుర్వి-
 జ్ఞాతేర్విపరిలోపో విద్యతేఽవినాశిత్యాన్న తు తద్ద్వితీయమస్తి తతోఽన్యద్విభక్తం
 యద్విజానీయాత్ || 30 ||

యత్ర వా అన్యదివ స్యాత్తత్రాన్యోఽన్యత్ప్రశ్యేదన్యోఽన్యజ్ఞిఘేదన్యో
 ఽన్యద్రసయేదన్యోఽన్యద్వదేదన్యోఽన్యచ్ఛృణుయాదన్యోఽన్యస్మన్వీతాన్యో
 ఽన్యత్స్పృశేదన్యోఽన్యద్విజానీయాత్ ॥ 31 ॥

సలిల ఏకో ద్రష్టాఽద్వైతో భవత్యేష బ్రహ్మలోకః సమ్రాడితి
 హైనమనుశశాస యాజ్ఞవల్క్య ఏషాఽస్య పరమా గతిరేషాఽస్య పరమా
 సమ్మదేషోఽస్య పరమో లోక ఏషోఽస్య పరమ ఆనన్ద ఏతస్యైవాఽన్యన్దస్యాన్యాని
 భూతాని మాత్రాముపజీవన్తి ॥ 32 ॥

స యో మనుష్యాణాం రాధః సమృద్ధో భవత్యన్యేషామధిపతిః
 సర్వైర్మానుష్యకైర్భౌగైః సంపన్నతమః స మనుష్యాణాం పరమ ఆనన్దోఽథ యే
 శతం మనుష్యాణామానన్దాః స ఏకః పితృణాం జితలోకానామానన్దోఽథ యే
 శతం పితృణాం జితలోకానామానన్దాః స ఏకో గర్భర్షలోక ఆనన్దోఽథ యే
 శతం గర్భర్షలోక ఆనన్దాః స ఏకః కర్మదేవానామానన్దో యే కర్మణా
 దేవత్వమభిసంపద్యన్తేఽథ యే శతం కర్మదేవానామానన్దాః స ఏక
 ఆజానదేవానామానన్దో యశ్చ శ్రోత్రియోఽవృజినోఽకామహతోఽథ యే
 శతమాజానదేవానామానన్దాః స ఏకః ప్రజాపతిలోక ఆనన్దో యశ్చ
 శ్రోత్రియోఽవృజినోఽకామహతోఽథ యే శతం ప్రజాపతిలోక ఆనన్దాః స
 ఏకో బ్రహ్మలోక ఆనన్దో యశ్చ శ్రోత్రియోఽవృజినోఽకామహతోఽథైష ఏవ

పరమ ఆనంద ఏష బ్రహ్మలోకః సప్రూడితి హోవాచ యాజ్ఞవల్క్యః సోఽహం
 భగవతే సహస్రం దదామ్యత ఊర్ధ్వం విమోక్షాయైవ బ్రూహీత్యత్ర హ
 యాజ్ఞవల్క్యో బిభయాంచకార మేధావీ రాజా సర్వేభ్యో మాన్తేభ్య
 ఉదరౌత్పీదితి || 33 ||

స వా ఏష ఏతస్మిన్స్వప్నాన్వే రత్వా చరిత్వా దృష్టైవ పుణ్యం చ పాపం
 చ పునః ప్రతిన్యాయం ప్రతియోన్యాద్రవతి బుద్ధాన్తాయైవ || 34 ||

తద్యథాఽనః సుసమాహితముత్సర్జద్యాయాదేవమేవాయగ్ం శారీర ఆత్మా
 ప్రాజ్ఞేనాఽఽత్మనాఽన్వారూఢ ఉత్సర్జన్యాతి యత్రైతదూర్ధ్వోచ్ఛ్వాసీ భవతి
 || 35 ||

స యత్రాయమణిమానం న్యేతి జరయా వోపతపతా వాఽణిమానం
 నిగచ్ఛతి తద్యథాఽఽమ్రం వోదుమ్భరం వా పిప్పలం వా బన్ధనాత్ప్రముచ్యతే
 ఏవమేవాయం పురుష ఏభ్యోఽంగేభ్యః సంప్రముచ్య పునః ప్రతిన్యాయం
 ప్రతియోన్యాద్రవతి ప్రాణాయైవ || 36 ||

తద్యథా రాజానమాయాన్తముగ్రాః ప్రత్యేససః సూతగ్రామణ్యోఽన్వైః
 పానైరావసథైః ప్రతికల్పన్వేఽయ - మాయాత్యయ - మాగచ్ఛతీత్యేవగ్ం
 హైవంవిదగ్ం సర్వాణి భూతాని ప్రతికల్పన్వే ఇదం
 బ్రహ్మోఽఽయాతీదమాగచ్ఛతీతి || 37 ||

తద్యథా రాజానం ప్రయియాసన్తముగ్రాః ప్రత్యేనసః
 సూతగ్రామణ్యోఽభినమాయన్యేవమేవేమమాత్మానమన్తకాలే సర్వే ప్రాణా
 అభినమాయన్తి యత్రైతదూర్ధ్వోచ్ఛాసీ భవతి ॥ 38 ॥ ఇతి తృతీయం
 బ్రాహ్మణమ్ ॥

స యత్రాయమాత్మాఽబల్యం న్యేత్య సంమోహమివ న్యేత్యధైనమేతే
 ప్రాణా అభినమాయన్తి స ఏతాస్తేజోమాత్రాః సమభ్యాదదానో
 హృదయమేవాన్వవక్రామతి స యత్రైష చాక్షుషః పురుషః
 పరాంపర్యావర్తతేఽథారూపజ్ఞో భవతి ॥ 1 ॥

ఏకీ భవతి న పశ్యతీత్యాహురేకీ భవతి న జిప్రుతీత్యాహురేకీ భవతి న
 రసయత ఇత్యాహురేకీ భవతి న వదతీత్యాహురేకీ భవతి న శృణోతీత్యాహురేకీ
 భవతి న మనుత ఇత్యాహురేకీ భవతి న స్మృశతీత్యాహురేకీ భవతి న
 విజానాతీత్యాహుస్తస్య హైతస్య హృదయస్యాగ్రం ప్రద్యోతతే తేన ప్రద్యాతేనైష
 ఆత్మా నిప్రామతి చక్షుష్టో వా మూర్ధ్నో వాఽన్యేభ్యో వా
 శరీరదేశేభ్యస్తముత్క్రామన్తం ప్రాణోఽనూత్క్రామతి ప్రాణమనూత్క్రామన్తగ్ం
 సర్వే ప్రాణా అనూత్క్రామన్తి సవిజ్ఞానో భవతి సవిజ్ఞానమేవాన్వవక్రామతి తం
 విద్యాకర్మణీ సమన్వారభేతే పూర్వప్రజ్ఞా చ ॥ 2 ॥

తద్యథా తృణజలాయుకా తృణస్యాన్తం గత్వాఽన్యమాక్రమమాక్ర-
 మ్యాఽఽన్యానముపసగ్ంహరత్వేవమేవాయమాత్మేదగ్ం శరీరం నిహత్యా-
 విద్యాంగమయిత్వాఽన్యమాక్రమమాక్రమ్యాఽఽన్యానముపసగ్ంహరతి || 3 ||

తద్యథా పేశస్కారీ పేశసో మాత్రామపాదాయాన్యన్నవతరం
 కల్యాణతరగ్ం రూపం తనుత ఏవమేవాయమాత్మేదగ్ం శరీరం నిహత్యావిద్యాం
 గమయిత్వా ఽన్యన్నవతరం కల్యాణతరగ్ం రూపం కురుతే పితృం వా గాన్ధర్వం
 వా దైవం వా ప్రాజాపత్యం వా బ్రాహ్మం వాఽన్యేషాం వా భూతానామ్ || 4 ||

స వా అయమాత్మా బ్రహ్మ విజ్ఞానమయో మనోమయః
 ప్రాణమయశ్చక్షుర్మయః శ్రోత్రమయః పృథివీమయ ఆపోమయో వాయుమయ
 ఆకాశమయస్తేజోమయోఽతేజోమయః కామమయోఽకామమయః
 క్రోధమయోఽక్రోధమయో ధర్మమయోఽధర్మమయః సర్వమయ-
 స్తద్యదేతదిదంమయోఽదోమయ ఇతి యథాకారీ యథాచారీ తథా భవతి
 సాధుకారీ సాధుర్భవతి పాపకారీ పాపో భవతి పుణ్యః పుణ్యేన కర్మణా భవతి
 పాపః పాపేన అథో ఖల్వాహుః కామమయ ఏవాయం పురుష ఇతి స
 యథాకామో భవతి తత్కర్మర్భవతి యత్రోత్కర్మర్భవతి తత్కర్మ కురుతే యత్కర్మ
 కురుతే తదభిసంపద్యతే || 5 ||

తదేష శ్లోకో భవతి । తదేవ సక్తః సహ కర్మణైతి లింగం మనో యత్ర
 నిషక్తమస్య । ప్రాప్యాన్తం కర్మణస్తస్య యత్కించేహ కరోత్యయమ్ ।
 తస్మాల్లోకాత్పునరైత్యస్మై లోకాయ కర్మణ ఇతి సు
 కామయమానోఽథాకామయమానో యోఽకామో నిష్కామ ఆప్తకామ
 ఆత్మకామో న తస్య ప్రాణా ఉత్క్రామన్తి బ్రహ్మైవ సస్పృహ్యోప్యేతి ॥ 6 ॥

తదేష శ్లోకో భవతి । యదా సర్వే ప్రముచ్యన్తే కామా యేఽస్య హృది
 శ్రితాః । అథ మర్త్యోఽమృతో భవత్యత్ర బ్రహ్మ సమశ్చుత ఇతి ॥

తద్యథాఽపినిర్వయనీ వల్మీకే మృతా ప్రత్యస్మా శయితైవమేవేదగ్ం
 శరీరగ్ం శేతేఽథాయమశరీరోఽమృతః ప్రాణో బ్రహ్మైవ తేజ ఏవ సోఽహం
 భగవతే సహస్రం దదామితి హోవాచ జనకో వైదేహః ॥ 7 ॥

తదేతే శ్లోకా భవన్తి । అణుః ప్థా వితతః పురాణో మాగ్ం స్పృష్టోనువిత్తో
 మయైవ । తేన ధీరా అపియన్తి బ్రహ్మవిదః స్వర్గం లోకమిత ఊర్ధ్వం విముక్తాః
 ॥ 8 ॥

తస్మింఛుక్లముత నీలమాహుః పింగలగ్ం హరితం లోహితం చ । ఏష
 ప్థా బ్రహ్మణా హనువిత్తన్నైతి బ్రహ్మవిత్పుణ్యకృత్తైజసశ్చ ॥ 9 ॥

అన్ధం తమః ప్రవిశన్తి యేఽవిద్యాముపాసతే । తతో భూయ ఇవ తే
 తమో య ఉ విద్యాయాగ్ం రతాః ॥ 10 ॥

అనన్దా నామ తే లోకా అన్తేన తమసాఽఽవృతాః । తాగ్ంస్తే
ప్రేత్యాభిగచ్ఛన్త్యవిద్వాగ్ంసోఽబుధో జనాః ॥ 11 ॥

ఆత్మానం చేద్విజానీయాదయమస్మీతి పూరుషః । కిమిచ్ఛన్త్య కాయ
శరీరమనుసంజ్వరేత్ ॥ 12 ॥

యస్యానువిత్తః ప్రతిబుద్ధ ఆత్మాఽస్మిన్నందేహ్యే గహనే ప్రవిష్టః । స
విశ్వకృత్స హి సర్వస్య కర్తా తస్య లోకః స ఉ లోక ఏవ ॥ 13 ॥

ఇహైవ సన్తోఽథ విద్యుస్తద్వయం న చేదవేదిర్మహతీ వినష్టిః । యే
తద్విదురమృతాస్తే భవన్త్యథేతరే దుఃఖమేవాపియన్తి ॥ 14 ॥

యదైతమనుపశ్యత్యాత్మానం దేవమంజసా । ఈశానం భూతభవ్యస్య న
తతో విజుగుప్సతే ॥ 15 ॥

యస్మాదర్వాక్సంవత్సరోఽహోభిః పరివర్తతే । తద్దేవా జ్యోతిషాం
జ్యోతిరాయుర్హోషాసతేఽమృతమ్ ॥ 16 ॥

యస్మిన్స్తంచ పంచజనా ఆకాశశ్చ ప్రతిష్ఠితః । తమేవ మన్య ఆత్మానం
విద్వాన్తహ్యమృతోఽమృతమ్ ॥ 17 ॥

ప్రాణస్య ప్రాణముత చక్షుషశ్చక్షురుత శ్రోత్రస్య శ్రోత్రం మనసో యే
మనో విదుః । తే నిచిక్యర్భహ్య పురాణమగ్ర్యమ్ ॥ 18 ॥

మనసైవానుద్రష్టవ్యం నేహ నానాఽస్తి కించన । మృత్యోః స
మృత్యుమాప్నోతి య ఇహ నానేవ పశ్యతి ॥ 19 ॥

ఏకదైవానుద్రష్టవ్యమేతదప్రమయం ధ్రువమ్ । విరజః పర ఆకాశాదజ
ఆత్మా మహోన్మదః ॥ 20 ॥

తమేవ ధీరో విజ్ఞాయ ప్రజ్ఞాం కుర్వీత బ్రాహ్మణః । నానుధ్యా-
యాద్భూహాంఛబ్ధాన్వాచో విగ్లాపనగ్ం హి తదితి ॥ 21 ॥

స వా ఏష మహానజ ఆత్మా యోఽయం విజ్ఞానమయః ప్రాణేషు య
ఏషోఽన్తర్హృదయ ఆకాశస్మింఛేతే సర్వస్య వశీ సర్వస్యేశానః సర్వస్యాధిపతిః
స న సాధునా కర్మణా భూయాన్నో ఏవాసాధునా కనీయానేష సర్వేశ్వర ఏష
భూతాధిపతిరేష భూతపాల ఏష సేతుర్విధరణ ఏషాం లోకానామసంభేదాయ
తమేతం వేదానువచనేన బ్రాహ్మణా వివిదిషన్ని యజ్ఞేన దానేన
తపసాఽనాశకేనైతమేవ విదిత్వా మునిర్భవత్యేతమేవ ప్రవ్రాజినో లోకమిచ్ఛన్ః
ప్రవ్రజన్యేతద్ధన్మ వై తత్పూర్వే విద్వాగ్ంసః ప్రజాం న కామయన్తే కిం ప్రజయా
కరిష్యామో యేషాం నోఽయమాత్మాఽయం లోక ఇతి తే హ స్మ
పుత్రైషణాయాశ్చ విత్తైషణాయాశ్చ లోకైషణాయాశ్చ వ్యుత్థాయాథ భిక్షాచర్యం
చరన్తి యా హ్యేవ పుత్రైషణా సా విత్తైషణా యా విత్తైషణా సా లోకైషణోభే
హ్యేతే ఏషణే ఏవ భవతస్స ఏష నేతి నేత్యాత్మాఽగృహ్యో న హి గృహ్యతేఽశీరో

న హి శీ॒ర్యతే॒ఽసంగో॑ న హి స॒జ్యతే॒ఽసితో॑ న వ్య॒ధతే॑ న రి॒ప్యత్యే॒తము॑ హై॒వైతే॑
 న తరత ఇ॒త్యతః॑ పా॒పమ॒కర॑వమి॒త్యతః॑ కల్యా॒ణమ॒కర॑వమి॒త్యుభే॑ ఉ హై॒వైష
 ఏతే॑ తరతి॒ నైనం॑ కృతాకృతే॒ తపతః॑ ॥ 22 ॥

తదే॒తదృ॒చాభ్యుక్తమ్॑ । ఏష ని॒త్యో మహి॒మా బ్రాహ్మ॑ణస్య న వర్ధతే
 కర్మ॒ణా నో క॒నీయాన్ తస్యై॒వ స్యా॒త్ప్రద॑విత॒తం విది॒త్వా న లి॒ప్యతే॑ కర్మ॒ణా
 పా॒పకే॑నేతి । తస్మాదే॒వంవి॒చ్ఛాన్తో దా॒న్త ఉప॑రత॒స్తితి॒క్షుః సమా॒హితో
 భూ॒త్వాఽఽత్మ॑న్యే॒వాఽఽత్మా॑నం పశ్యతి స॒ర్వమా॒త్మానం॑ పశ్యతి నైనం పాప్మా
 తరతి స॒ర్వం పాప్మా॑నం తరతి నైనం పాప్మా తపతి స॒ర్వం పాప్మా॑నం తపతి
 విపా॒పో వి॒రజో॑ఽవిచి॒కిత్సో బ్రాహ్మ॑ణో భవత్యే॒ష బ్రహ్మ॑లోకః స॒మ్రాడి॒తి హో॑వాచ
 యా॒జ్ఞవల్క్యుః॑ సో॒ఽహం భ॒గవతే॑ విదే॒హోన్దదా॑మి మాం చాపి సహ దా॒స్యాయే॒తి
 ॥ 23 ॥

స వా ఏష మహా॒నజ ఆ॒త్మాఽన్నాదో॑ వసుదా॒నో విన్దతే॑ వసు య ఏవం
 వేద ॥ 24 ॥

స వా ఏష మహా॒నజ ఆ॒త్మాఽజ॒రోఽమ॒రోఽమృ॑తోఽభయో బ్రహ్మోభయం
 వై బ్రహ్మోభయం హి వై బ్రహ్మ భవతి య ఏవం వేద ॥ 25 ॥ ఇతి చతుర్థం
 బ్రాహ్మణమ్ ॥

అథ హ యాజ్ఞవల్క్యస్య ద్వే భార్యే బభూవతుర్మైత్రేయీ చ కాత్యాయనీ
 చ తయోర్హ మైత్రేయీ బ్రహ్మవాదినీ బభూవ స్త్రీప్రజ్ఞైవ తర్హి కాత్యాయన్యథ హ
 యాజ్ఞవల్క్యోఽన్యద్వత్తముపాకరిష్యన్ ॥ 1 ॥

మైత్రేయీతి హోవాచ యాజ్ఞవల్క్యః ప్రప్రజిష్యన్వా
 అరేహమస్మాత్సానాదస్మి హస్త తేనయా కాత్యాయన్యాఽన్తం కరవాణీతి
 ॥ 2 ॥

సా హోవాచ మైత్రేయీ యన్ను మ ఇయం భగోః సర్వా పృథివీ విత్తేన
 పూర్ణా స్యాత్స్యాం న్వహం తేనామృతాఽఽహోఽనేతి నేతి హోవాచ
 యాజ్ఞవల్క్యో యధైవోపకరణవతాం జీవితం తదైవ తే జీవితగ్ం
 స్యాదమృతత్వస్య తు నాఽఽశాఽస్తి విత్తేనేతి ॥ 3 ॥

సా హోవాచ మైత్రేయీ యేనాహం నామృతా స్యాం కిమహం తేన
 కుర్యాం యదేవ భగవాన్స్వద తదేవ మే బ్రూహీతి ॥ 4 ॥

స హోవాచ యాజ్ఞవల్క్యః ప్రియా వై ఖలు నో భవతీ సతీ
 ప్రియమవృధద్దన్త తర్హి భవత్యేతద్వ్యాఖ్యాస్యామి తే వ్యాచక్షాణస్య తు మే
 నిదిధ్యాసస్వేతి ॥ 5 ॥

స హోవాచ న వా అరే పత్యుః కామాయ పతిః ప్రియో భవత్యాత్మనస్తు
 కామాయ పతిః ప్రియో భవతి న వా అరే జాయాయై కామాయ జాయా

ప్రియా భవత్యాత్మనస్తు కామాయ జాయా ప్రియా భవతి న వా అరే పుత్రాణాం
 కామాయ పుత్రాః ప్రియా భవన్త్యాత్మనస్తు కామాయ పుత్రాః ప్రియా భవన్తి న
 వా అరే విత్తస్య కామాయ విత్తం ప్రియం భవత్యాత్మనస్తు కామాయ విత్తం
 ప్రియం భవతి న వా అరే పశూనాం కామాయ పశవః ప్రియా భవన్త్యాత్మనస్తు
 కామాయ పశవః ప్రియా భవన్తి న వా అరే బ్రహ్మణః కామాయ బ్రహ్మ
 ప్రియం భవత్యాత్మనస్తు కామాయ బ్రహ్మ ప్రియం భవతి న వా అరే క్షత్రస్య
 కామాయ క్షత్రం ప్రియం భవత్యాత్మనస్తు కామాయ క్షత్రం ప్రియం భవతి న
 వా అరే లోకానాం కామాయ లోకాః ప్రియా భవన్త్యాత్మనస్తు కామాయ లోకాః
 ప్రియా భవన్తి న వా అరే దేవానాం కామాయ దేవాః ప్రియా భవన్త్యాత్మనస్తు
 కామాయ దేవాః ప్రియా భవన్తి న వా అరే వేదానాం కామాయ వేదాః ప్రియా
 భవన్త్యాత్మనస్తు కామాయ వేదాః ప్రియా భవన్తి న వా అరే భూతానాం కామాయ
 భూతాని ప్రియాణి భవన్త్యాత్మనస్తు కామాయ భూతాని ప్రియాణి భవన్తి న వా
 అరే సర్వస్య కామాయ సర్వం ప్రియం భవత్యాత్మనస్తు కామాయ సర్వం ప్రియం
 భవత్యాత్మా వా అరే ద్రష్టవ్యః శ్రోతవ్యో మస్తవ్యో నిదిధ్యాసితవ్యో మైత్రేయాత్మని
 ఖల్వరే దృష్టే శ్రుతే మతే విజ్ఞాత ఇదగ్ం సర్వం విదితమ్ ॥ 6 ॥

బ్రహ్మ తం పరాదాద్యోఽన్యత్రాఽన్యత్మనో బ్రహ్మ వేద క్షత్రం తం
 పరాదాద్యోఽన్యత్రాఽన్యత్మనః క్షత్రం వేద లోకాస్తం పరాదుర్యోఽన్య-

త్రా॒ఖ॒త్మనో॑ లో॒కాన్వే॒ద దే॒వాన్తం॑ ప॒రాదు॒ర్యో॒ఖన్య॒త్రాఖ॒త్మనో॑ దే॒వాన్వే॒ద
 వే॒దాన్తం॑ ప॒రాదు॒ర్యో॒ఖన్య॒త్రాఖ॒త్మనో॑ వే॒దాన్వే॒ద భూ॒తాని॑ తం
 ప॒రాదు॒ర్యో॒ఖన్య॒త్రాఖ॒త్మనో॑ భూ॒తాని॑ వే॒ద స॒ర్వం తం
 ప॒రాదా॒ద్యో॒ఖన్య॒త్రాఖ॒త్మనః॑ స॒ర్వం వే॒దేదం॑ బ్ర॒హ్మేదం॑ క్ష॒త్రమి॒మే లో॒కా
 ఇ॒మే దే॒వా ఇ॒మే వే॒దా ఇ॒మాని॑ భూ॒తానీ॒దగ్ం స॒ర్వం య॒దయ॒మాత్మా ॥ 7 ॥

స య॒థా దు॒న్దుభే॒ర్షన్య॒మాన॑స్య న బా॒హ్యం॒ఛబ్దం॒ఛక్నుయాద్గ్ర॒హణాయ॑
 దు॒న్దుభే॒స్తు గ్ర॒హణే॑న దు॒న్దుభ్యా॒ఘాత॑స్య వా శ॒బ్దో గృ॒హీతః ॥ 8 ॥

స య॒థా శంఖ॑స్య ధ్మా॒యమా॑నస్య న బా॒హ్యం॒ఛబ్దం॒ఛక్నుయాద్-
 గ్ర॒హణాయ॑ శంఖ॑స్య తు గ్ర॒హణే॑న శంఖ॑ధ్మస్య వా శ॒బ్దో గృ॒హీతః ॥ 9 ॥

స య॒థా వీ॒ణాయై॑ వా॒ద్యమా॑నాయై న బా॒హ్యం॒ఛబ్దం॒ఛక్నుయాద్-
 గ్ర॒హణాయ॑ వీ॒ణాయై॑ తు గ్ర॒హణే॑న వీ॒ణావాద॑స్య వా శ॒బ్దో గృ॒హీతః ॥ 10 ॥

స య॒థాఖ॒త్మనో॑ లో॒కాన్వే॒ద దే॒వాన్తం॑ ప॒రాదు॒ర్యో॒ఖన్య॒త్రాఖ॒త్మనో॑ దే॒వాన్వే॒ద
 వే॒దాన్తం॑ ప॒రాదు॒ర్యో॒ఖన్య॒త్రాఖ॒త్మనో॑ వే॒దాన్వే॒ద భూ॒తాని॑ తం
 ప॒రాదు॒ర్యో॒ఖన్య॒త్రాఖ॒త్మనో॑ భూ॒తాని॑ వే॒ద స॒ర్వం తం
 ప॒రాదా॒ద్యో॒ఖన్య॒త్రాఖ॒త్మనః॑ స॒ర్వం వే॒దేదం॑ బ్ర॒హ్మేదం॑ క్ష॒త్రమి॒మే లో॒కా
 ఇ॒మే దే॒వా ఇ॒మే వే॒దా ఇ॒మాని॑ భూ॒తానీ॒దగ్ం స॒ర్వం య॒దయ॒మాత్మా ॥ 7 ॥

॥ 11 ॥

స యథా సర్వాసామపాగ్ం సముద్ర ఏకాయనమేవగ్ం సర్వేషాగ్ం
 స్పర్శానాం త్వగేకాయనమేవగ్ం సర్వేషాం గన్ధానాం నాసికైకాయనమేవగ్ం
 సర్వేషాగ్ం రసానాం జిహ్వైకాయనమేవగ్ం సర్వేషాగ్ం రూపాణాం
 చక్షురేకాయనమేవగ్ం సర్వేషాగ్ం శబ్దానాగ్ం శ్రోతమేకాయనమేవగ్ం
 సర్వేషాగ్ం సంకల్పానాం మన ఏకాయనమేవగ్ం సర్వాసాం విద్యానాగ్ం
 హృదయమేకాయనమేవగ్ం సర్వేషాం కర్మణాగ్ం హస్తావేకాయనమేవగ్ం
 సర్వేషామానన్తానాముపస్థ ఏకాయనమేవగ్ం సర్వేషాం విసర్గాణాం
 పాయురేకాయనమేవగ్ం సర్వేషామధ్వనాం పాదావేకాయనమేవగ్ం సర్వేషాం
 వేదానాం వాగేకాయనమ్ ॥ 12 ॥

స యథా సైన్ధవఘనోఽనస్తరోఽబాహ్యః కృత్స్నో రసఘన ఏవైవం వా
 అరేఽయమాత్మాఽనస్తరోఽబాహ్యః కృత్స్నః ప్రజ్ఞానఘన ఏవైతేభ్యో భూతేభ్యః
 సముత్థాయ తాన్యైవానువినశ్యతి న ప్రేత్య సంజ్ఞాఽస్తిత్వరే బ్రవీమితి హోవాచ
 యాజ్ఞవల్క్యః ॥ 13 ॥

సా హోవాచ మైత్రేయ్యత్రైవ మా భగవాన్మోహోన్తమాపీపిపన్న వా
 అహమిమం విజానామితి స హోవాచ న వా అరేఽహం మోహం
 బ్రవీమ్యవినాశీ వా అరేఽయమాత్మాఽనుచ్ఛిత్తిధర్మా ॥ 14 ॥

య॒త్ర హి॒ ద్వైత॒మివ॒ భ॒వతి॒ తది॒తర॒ ఇ॒తరం॒ పశ్య॒తి తది॒తర॒ ఇ॒తరం॒
 జి॒ప్రుతి॒ తది॒తర॒ ఇ॒తరగ్ం॒ రస॒యతే॒ తది॒తర॒ ఇ॒తరమ॒భివ॒దతి॒ తది॒తర॒ ఇ॒తరగ్ం॒
 శృ॒ణోతి॒ తది॒తర॒ ఇ॒తరం॒ మను॒తే తది॒తర॒ ఇ॒తరగ్ం॒ స్పృ॒శతి॒ తది॒తర॒ ఇ॒తరం॒
 వి॒జానా॒తి య॒త్ర త్వస్య॒ స॒ర్వమా॒త్మైవా॒భూత॒త్వేన॒ కం పశ్యే॒త్వేన॒ కం జి॒ఘ్రేత్వే॒న
 కగ్ం॒ రస॒యేత్వే॒న క॒మభి॒వదే॒త్వేన॒ కగ్ం॒ శృ॒ణుయా॒త్వేన॒ కం మ॒స్వీత॒ త్వేన॒
 కగ్ం॒ స్పృ॒శేత్వే॒న కం వి॒జానీ॒యాద్యే॒నేదగ్ం॒ స॒ర్వం వి॒జానా॒తి తం కే॒న
 వి॒జానీ॒యాత్స॒ ఏష నే॒తి నే॒త్యాత్మా॒ఖగృ॒హ్యో న హి గృ॒హ్యతే॒శీరో॒ న హి
 శీ॒ర్యతే॒సంగో॒ న హి స॒జ్యతే॒సితో॒ న వృ॒ధతే॒ న రి॒ప్యతి॒ విజ్ఞా॒తార॒మరే॒ కేన
 వి॒జానీ॒యాది॒త్యుక్తా॒నుశా॒సనా॒సి మై॒త్రేయ్యే॒తావదరే॒ ఖల్వ॒మృత॒త్వమి॒తి హో॒క్వా
 యా॒జ్ఞవల్క్యో॒ వి॒జహార॑ ॥ 15 ॥ ఇతి పంచమం బ్రాహ్మణమ్ ॥

అ॒థ వగ్ం॑శః పౌ॒తిమా॒ష్యో గౌ॒పవ॒నాద్గౌ॒పవ॒నః పౌ॒తిమా॒ష్యత్పౌ॒తి-
 మా॒ష్యో గౌ॒పవ॒నాద్గౌ॒పవ॒నః కౌ॒శికా॒త్కౌశి॒కః కౌ॒ణ్డినా॒త్కౌణ్డి॒న్యః శా॒ణ్డిల్యా-
 చ్చా॒ణ్డిల్యః కౌ॒శికా॒చ్చ గౌ॒తమా॒చ్చ గౌ॒తమః॑ ॥ 1 ॥

ఆగ్ని॒వేశ్వా॒దాగ్ని॒వేశ్యో గా॒ర్భాద్గార్భో॒ గా॒ర్భాద్గార్భో॒ గౌ॒తమా॒ద్గౌ॒తమః॑
 సై॒తవా॒త్సైత॒వః పా॒రాశ॒ర్యా॒యాణా॒త్పా॒రాశ॒ర్యా॒యాణో గా॒ర్భా॒యాణా॒ద్గార్భా॒యాణ
 ఉ॒ద్దాల॒కాయ॒నాదు॒ద్దాల॒కాయ॒నో జా॒బాలా॒యానా॒జ్ఞాబాలా॒యానో మా॒ధ్యం-
 దినా॒యానా॒న్మధ్యం॒దినా॒యానః॑ సౌ॒కరా॒యాణా॒త్సౌకరా॒యాణః॑ కా॒షాయ-

ణాత్మాషాయణః సాయకాయనాత్నాయకాయనః కౌశికాయనేః
 కౌశికాయనిః ॥ 2 ॥

ఘృతకౌశికాద్ఘృతకౌశికః పారాశర్యాయణాత్పారాశర్యాయణః
 పారాశర్యత్పారాశర్యో జాతూకర్ణాజ్జాతూకర్ణ్య ఆసురాయణాచ్చ
 యాస్మాచ్చాఽఽసురాయణస్తైవణేస్తైవణిరౌపజన్ధనేరౌపజన్ధనిరాసురేరాసు-
 రిర్భారద్యాజుద్భారద్యాజు అత్రేయాదాత్రేయో మాణ్డేర్మాణ్డిర్గౌతమాద్గౌతమా-
 గౌతమాద్గౌతమో వాత్స్యాద్వాత్స్యః శాణ్డిల్యాచ్చాణ్డిల్యః కైశోర్యాత్కాప్యాత్కైశోర్యః
 కాప్యః కుమారహారితాత్కుమారహారితో గాలవాద్గాలవో విదర్భి-
 కౌణ్డిన్యాద్విదర్భీకౌణ్డిన్యో వత్సనపాతో బాభ్రవాద్వత్సనపాద్బాభ్రవః పథః
 సౌభరాత్సన్ధాః సౌభరోఽయాన్యాదాంగిరసాదయాన్య ఆంగిరస
 ఆభూతేస్త్విష్టాదాభూతిస్త్విష్టో విశ్వరూపాత్స్విష్టాద్విశ్వ రూపస్త్విష్టోఽ-
 శ్వీభ్యామశ్వినౌ దధీచ ఆధర్వణాద్ధర్వణోజాధర్వణోఽధర్వణో దైవాదధర్వాదైవో
 మృత్యోః ప్రాధ్వగ్ంసనాన్మృత్యుః ప్రాధ్వగ్ం సనః ప్రధ్వగ్ంసనాత్ప్రధ్వగ్ంసన
 ఏకర్షే - రేకర్షి - ర్విప్రచిత్తే - ర్విప్రచిత్తిర్వ్యష్టేర్వ్యష్టిః సనారోః సనారుః
 సనాతనాత్సనాతనః సనగాత్సనగః పరమేష్ఠినః పరమేష్ఠీ బ్రహ్మణో బ్రహ్మ
 స్వయంభు బ్రహ్మణే నమః ॥ 3 ॥ ఇతి షష్ఠం బ్రాహ్మణమ్ ॥

॥ ఇతి బృహదారణ్యకోపనిషది చతుర్థోఽధ్యాయః ॥

పంచమోఽధ్యాయః

ఓం పూర్ణమదః పూర్ణమిదం పూర్ణత్సూర్ణముదచ్యతే । పూర్ణస్య
పూర్ణమాదాయ పూర్ణమేవావశిష్యతే । ఓం ౩ ఖం బ్రహ్మ ఖం పురాణం వాయురం
ఖమితి హ స్మాఽహ కౌరవ్యాయణీపుత్రో వేదోఽయం బ్రాహ్మణా విదుర్వేదైనేన
యద్వేదితవ్యమ్ ॥ 1 ॥ ఇతి ప్రథమం బ్రాహ్మణమ్ ॥

త్రయాః ప్రాజాపత్యాః ప్రజాపతౌ పితరి బ్రహ్మచర్యమూషుర్దేవా మనుష్యా
అసురా ఊషిత్వా బ్రహ్మచర్యం దేవా ఊచుర్బ్రవీతు నో భవానితి తేభ్యో
హైతదక్షరమువాచ ద ఇతి వ్యజ్ఞాసిష్టాః ఇతి వ్యజ్ఞాసిష్టేతి హోచుర్దమ్యతేతి
న ఆత్తేత్యోమితి హోవాచ వ్యజ్ఞాసిష్టేతి ॥ 1 ॥

అథ హైనం మనుష్యా ఊచుర్బ్రవీతు నో భవానితి తేభ్యో
హైతదేవాక్షరమువాచ ద ఇతి వ్యజ్ఞాసిష్టాః ఇతి వ్యజ్ఞాసిష్టేతి హోచుర్దత్తేతి న
ఆత్తేత్యోమితి హోవాచ వ్యజ్ఞాసిష్టేతి ॥ 2 ॥

అథ హైనమసురా ఊచుర్బ్రవీతు నో భవానితి తేభ్యో
హైతదేవాక్షరమువాచ ద ఇతి వ్యజ్ఞాసిష్టాః ఇతి వ్యజ్ఞాసిష్టేతి హోచుర్దయధ్యమితి
న ఆత్తేత్యోమితి హోవాచ వ్యజ్ఞాసిష్టేతి తదేతదేవైషా దైవీ వాగనువదతి
స్తనయిత్తుర్ద ద ఇతి దామ్యత దత్త దయధ్యమితి తదేతత్రయగ్ం శిక్షేద్ధమం
దానం దయామితి ॥ 3 ॥ ఇతి ద్వితీయం బ్రాహ్మణమ్ ॥

ఏ॒ష ప్ర॒జాప॒తిర్భు॒ద్ధృద॒యమే॒తద్బ్ర॒హ్మై॒తత్సర్వం తదే॒తత్ప్ర॒క్షర॒గ్ం
 హృ॒దయ॒మి॒తి హృ॒ ఇ॒త్యేక॒మక్ష॒రమ॒భిహ॒రన్వ॒స్మై స్వా॒శ్చాన్యే చ య ఏ॒వం వే॒ద
 ద ఇ॒త్యేక॒మక్ష॒రం ద॒దత్య॒స్మై స్వా॒శ్చాన్యే చ య ఏ॒వం వే॒ద యమి॒త్యేక॒మక్ష॒రమే॒తి
 స్వర్గం లో॒కం య ఏ॒వం వే॒ద ॥ 1 ॥ ఇతి తృతీయం బ్రాహ్మణమ్ ॥

తద్వై తదే॒తదే॒వ తదా॒స సత్య॑మే॒వ స యో హై॒తం మహా॒ద్యక్షం ప్రథ॑మజం
 వే॒ద సత్యం బ్ర॒హ్మై॒తి జ॒యతీ॒మాంలో॒కాంజి॒త ఇ॒న్వసా॒వస॒ద్య ఏ॒వమే॒తన్మహా॒ద్యక్షం
 ప్రథ॑మజం వే॒ద సత్యం బ్ర॒హ్మై॒తి సత్య॑గ్ం హే॒వ బ్ర॒హ్మ ॥ 1 ॥ ఇతి చతుర్థం
 బ్రాహ్మణమ్ ॥

ఆప ఏ॒వేద॒మగ్ర॑ ఆసు॒స్మా ఆపః॑ సత్య॒మసృ॒జన్త సత్యం బ్ర॒హ్మ బ్ర॒హ్మ
 ప్ర॒జాప॒తి ప్ర॒జాప॒తిర్దే॒వాగ్ంస్తే దే॒వాః సత్య॑మే॒వోపా॒సతే తదే॒తత్ప్ర॒క్షర॒గ్ం
 సత్య॑మి॒తి స ఇ॒త్యేక॒మక్ష॒రం తీ॒త్యేక॒మక్ష॒రం యమి॒త్యేక॒మక్ష॒రం ప్రథ॑మోత్త॒మే
 అక్ష॒రే సత్యం మధ్య॑తో॒ఽన్యతం తదే॒తదన్య॑తము॒భయ॒తః సత్యే॒న ప॒రిగృ॑హీ॒తగ్ం
 సత్య॑భూ॒యమే॒వ భవ॑తి నై॒నం విద్యా॑గ్ంస॒మన్య॑తగ్ం హి॒నస్తి ॥ 1 ॥

తద్బ్ర॒హ్మై॒త్యమ॒సౌ స ఆది॑త్యో య ఏ॒ష ఏ॒తస్మి॒న్మణ్డ॑లే పు॒రుషో॑ య॒శ్చాయం
 దక్షి॑ణే॒ఽక్ష॒స్పరు॒షస్తా॒వేతా॒వన్యోన్య॑స్మి॒న్ప్రతి॒ష్ఠితౌ ర॒శ్మిభి॑రే॒షోఽన్యి॒న్ప్రతి॒ష్ఠితః
 ప్రా॒ణైర॒యమ॒ముష్మి॑న్స యదో॒త్రమి॒ష్యన్మ॒వతి శు॒ద్ధమే॒వైతన్మణ్డ॑లం ప॒శ్యతి నై॒నమే॒తే
 రశ్మ॑యః ప్రత్యా॒యన్తి ॥ 2 ॥

య ఏష ఏతస్మిన్మణ్ణలే పురుషస్తస్య భూరితి శిర ఏకగ్ం శిర
 ఏకమేతదక్షరం భువ ఇతి బాహూ ద్వా బాహూ ద్వే ఏతే అక్షరే స్వరితి ప్రతిష్ఠా
 ద్వే ప్రతిష్ఠే ద్వే ఏతే అక్షరే తస్యోపనిషదహరితి హన్తి పాప్మానం జహాతి చ య
 ఏవం వేద ॥ 3 ॥

యోఽయం దక్షిణేఽక్షస్పరుషస్తస్య భూరితి శిర ఏకగ్ం శిర
 ఏకమేతదక్షరం భువ ఇతి బాహూ ద్వా బాహూ ద్వే ఏతే అక్షరే స్వరితి ప్రతిష్ఠా
 ద్వే ప్రతిష్ఠే ద్వే ఏతే అక్షరే తస్యోపనిషదహమితి హన్తి పాప్మానం జహాతి చ
 య ఏవం వేద ॥ 4 ॥ ఇతి పంచమం బ్రాహ్మణమ్ ॥

మనోమయోఽయం పురుషో భాః సత్యస్తస్మిన్మన్తర్షదయే యథా ప్రీహిర్వా
 యవో వా స ఏష సర్వస్యేశానః సర్వస్యాధిపతిః సర్వమిదం ప్రశాన్తి యదిదం
 కించ ॥ 1 ॥ ఇతి షష్ఠం బ్రాహ్మణమ్ ॥

విద్యుద్భ్రుహేత్యాహుర్విదానాద్విద్యుద్విద్యుత్త్యేనం పాప్మనో య ఏవం వేద
 విద్యుద్భ్రుహేతి విద్యుద్భ్రేవ బ్రహ్మ ॥ 1 ॥ ఇతి సప్తమం బ్రాహ్మణమ్ ॥

వాచం ధేనుముపాసీత తస్యాశ్చత్వారః స్తనాః స్వాహాకారో వషట్కారో
 హస్తకారః స్వధాకారస్తస్యై ద్వాస్తనౌ దేవా ఉపజీవన్తి స్వాహాకారం చ వషట్కారం
 చ హస్తకారం మనుష్యాః స్వధాకారం పితరస్తస్యాః ప్రాణ ఋషభో మనో
 వత్సః ॥ 1 ॥ ఇతి అష్టమం బ్రాహ్మణమ్ ॥

అయమగ్నిర్వైశ్వానరో యోఽయమన్తః పురుషే యేనేదమన్నం పచ్చతే
 యదిదమద్యతే తస్మైష ఘోషో భవతి యమేతత్కర్ణావపిధాయ శృణోతి స
 యదోత్కమిష్యన్భవతి నైనం ఘోషగ్ం శృణోతి || 1 || ఇతి నవమం
 బ్రాహ్మణమ్ ||

యదా వై పురుషోఽన్యోల్లోకాత్త్వైతి స వాయుమాగచ్ఛతి తస్మై స తత్ర
 విజిహీతే యథా రథచక్రస్య ఖం తేన స ఊర్ధ్వ అక్రమతే స ఆదిత్యమాగచ్ఛతి
 తస్మై స తత్ర విజిహీతే యథా లమ్బరస్య ఖం తేన స ఊర్ధ్వ అక్రమతే స
 చన్ద్రమసమాగచ్ఛతి తస్మై స తత్ర విజిహీతే యథా దుస్థభేః ఖం తేన స ఊర్ధ్వ
 అక్రమతే స లోకమాగచ్ఛత్యశోకమహిమం తస్మిన్వసతి శాశ్వతీః సమాః || 1 ||
 ఇతి దశమం బ్రాహ్మణమ్ ||

ఏతద్వై పరమం తపో యద్వ్యాహితస్వప్యతే పరమగ్ం హైవ లోకం
 జయతి య ఏవం వేదైతద్వై పరమం తపో యం ప్రేతమరణ్యగ్ం హరన్తి
 పరమగ్ం హైవ లోకం జయతి య ఏవం వేదైతద్వై పరమం తపో యం
 ప్రేత్యమగ్నావభ్యాదధతి పరమగ్ం హైవ లోకం జయతి య ఏవం వేద || 1
 || ఇతి ఏకాదశం బ్రాహ్మణమ్ ||

అన్నం బ్రహ్మేక ఆహుస్వన్ తథా పూయతి వా అన్నమృతే ప్రాణాత్ప్రాణో
 బ్రహ్మేక ఆహుస్వన్ తథా శుప్యతి వై ప్రాణ ఋతేఽన్నాదేతే హ త్వేవ దేవతే

ఏకధాభూయం భూత్వా పరమతాం గచ్ఛతస్తద్ధ స్మాఽఽహ ప్రాతృదః పితరం
 కింస్విదేవైవం విదుషే సాధు కుర్యాం కిమేవాస్మా అసాధు కుర్యామితి స హ
 స్మాఽఽహ పాణినా మా ప్రాతృద కత్స్వేనయోరేకధాభూయం భూత్వా
 పరమతాం గచ్ఛతీతి తస్మా ఉ హైతదువాచ వీత్యన్నం వై వ్యన్నే హీమాని
 సర్వాణి భూతాని విష్టాని రమితి ప్రాణో వై రం ప్రాణే హీమాని సర్వాణి
 భూతాని రమన్తే సర్వాణి హ వా అస్మిన్భూతాని విశన్తి సర్వాణి భూతాని
 రమన్తే య ఏవం వేద ॥ 1 ॥ ఇతి ద్వాదశం బ్రాహ్మణమ్ ॥

ఉక్షం ప్రాణో వా ఉక్షం ప్రాణో హీదగ్ం సర్వముత్థాపయత్యుద్ధా-
 స్మాదుక్ష్విద్వీరస్తిష్ఠత్యుక్ష్వస్య సాయుజ్యగ్ం సలోకతాం జయతి య ఏవం వేద
 ॥ 1 ॥

యజుః ప్రాణో వై యజుః ప్రాణే హీమాని సర్వాణి భూతాని యుజ్యన్తే
 యుజ్యన్తే హాస్మై సర్వాణి భూతాని శ్రైష్ట్యాయ యజుషః సాయుజ్యగ్ం సలోకతాం
 జయతి య ఏవం వేద ॥ 2 ॥

సామ ప్రాణో వై సామ ప్రాణే హీమాని సర్వాణి భూతాని సమ్యంచ
 సమ్యంచ హాస్మై సర్వాణి భూతాని శ్రైష్ట్యాయ కల్పన్తే సామ్నః సాయుజ్యగ్ం
 సలోకతాం జయతి య ఏవం వేద ॥ 3 ॥

క్షత్రం ప్రాణో వై క్షత్రం ప్రాణో హి వై క్షత్రం త్రాయతే హైనం ప్రాణః
క్షణితోః ప్ర క్షత్రమత్రమాప్నోతి క్షత్రస్య సాయుజ్యగ్ం సలోకతాం జయతి య
ఏవం వేద ॥ 4 ॥ ఇతి త్రయోదశం బ్రాహ్మణమ్ ॥

భూమిరన్తరిక్షం ద్యౌరిత్యష్టావక్షరాణ్యష్టాక్షరగ్ం హ వా ఏకం గాయత్ర్యై
పదమేతదు హైవాస్యా ఏతత్స యావదేషు త్రిషు లోకేషు తావద్ధ జయతి
యోఽస్యా ఏతదేవం పదం వేద ॥ 1 ॥

ఋచో యజుగ్ంషి సామానీత్యష్టావక్షరాణ్యష్టాక్షరగ్ం హ వా ఏకం
గాయత్ర్యై పదమేతదు హైవాస్యా ఏతత్స యావతీయం త్రయీ విద్యా తావద్ధ
జయతి యోఽస్యా ఏతదేవం పదం వేద ॥ 2 ॥

ప్రాణోఽపానో వ్యాన ఇత్యష్టావక్షరాణ్యష్టాక్షరగ్ం హ వా ఏకం గాయత్ర్యై
పదమేతదు హైవాస్యా ఏతత్స యావదిదం ప్రాణి తావద్ధ జయతి యోఽస్యా
ఏతదేవం పదం వేదాథాస్యా ఏతదేవ తురీయం దర్శతం పదం పరో రజా య
ఏష తపతి యద్వై చతుర్థం తత్తురీయం దర్శతం పదమితి దదృశ ఇవ హ్యేష
పరోరజా ఇతి సర్వము హ్యేవైష రజ ఉపర్యుపరి తపత్యేవగ్ం హైవ శ్రియా
యశసా తపతి యోఽస్యా ఏతదేవం పదం వేద ॥ 3 ॥

సైషా గాయత్ర్యైతస్మిగ్ంస్తురీయే దర్శతే పదే పరోరజసి ప్రతిష్ఠితా తద్వై
తత్సత్యే ప్రతిష్ఠితం చక్షుర్ద్వై సత్యం చక్షుర్ద్వి వై సత్యం తస్మాద్భవదిదానీం ద్వా

వి॒ప॒ద॒మా॒నా॒వే॒యా॒తా॒మ॒హ॒మ॒ద॒ర్శ॒మ॒హ॒మ॒శ్రౌ॒ష॒మి॒తి య ఏ॒వం
 బ్రూ॒యా॒ద॒హ॒మ॒ద॒ర్శ॒మి॒తి త॒స్మా ఏ॒వ శ్ర॒ద్ధ॒ధ్యా॒మ త॒ద్వై త॒త్స॒త్యం బ॒లే ప్ర॒తి॒ష్ఠి॒తం
 ప్రా॒ణో వై బ॒లం త॒త్ప్రా॒ణే ప్ర॒తి॒ష్ఠి॒తం త॒స్మాదా॒హు॒ర్బ॒లగ్ం స॒త్యాదో॒గీ॒య
 ఇ॒త్యే॒వ॒మ్యై॒షా గ॒య॒త్ర్య॒ధ్యా॒త్మం ప్ర॒తి॒ష్ఠి॒తా సా హై॒షా గా॒యాగ్ం॒స్తత్రే ప్రా॒ణా వై
 గ॒యా॒స్త॒త్ప్రా॒ణాగ్ం॒స్తత్రే తద్య॒ద్గయాగ్ం॒స్తత్రే త॒స్మాద్గా॒యత్రీ నా॒మ స
 యా॒మే॒వా॒మూగ్ం సా॒వి॒త్రీ॒మన్వా॒హై॒షైవ సా స య॒స్మా అ॒న్వా॒హ త॒స్య
 ప్రా॒ణాగ్ం॒స్త్రాయతే ॥ 4 ॥

తాగ్ం హైతామేకే సావిత్రీమనుష్టుభమన్వహుర్వాగనుష్టుభేత-
 ద్వాచమనుబ్రూమ ఇతి న తథా కుర్యాద్గాయత్రీమేవ సావిత్రీ మనుబ్రూయాద్భది
 హ వా అప్యేవంవిద్భుష్వివ ప్రతిగృహ్ణతి న హైవ తద్గాయత్ర్యా ఏకంచన
 పదం ప్రతి ॥ 5 ॥

స య ఇమాగ్ంస్త్రీలోకాన్పూర్ణాస్ప్రతిగృహ్ణియాత్సోఽస్యా ఏతత్ప్రథమం
 పదమాప్నుయాదథ యావతీయం త్రయీ విద్యా యస్తా-
 వత్ప్రతిగృహ్ణియాత్సోఽస్యా ఏతద్ద్వితీయం పదమాప్నుయాదథ యావదిదం
 ప్రాణి యస్తావత్ప్రతిగృహ్ణియాత్సోఽస్యా ఏతత్తృతీయం పదమాప్ను
 యాదథాస్యా ఏతదేవ తురీయం దర్శతం పదం పరోరజా య ఏష తపతి నైవ
 కేనచనాఽఽప్యం కుత ఉ ఏతావత్ప్రతిగృహ్ణియాత్ ॥ 6 ॥

తస్యా ఉపస్థానం గాయత్రస్యేకపదీ ద్విపదీ త్రిపదీ చతుష్పద్యపదసి న
 హి పద్యసే నమస్తే తురీయాయ దర్శతాయ పదాయ పరోరజసేఽసావదో
 మా ప్రాపదితి యం ద్విష్టాదసావస్మై కామో మా సమృద్ధీతి వా న హైవాస్మై
 స కామః సమృద్ధ్యతే యస్మా ఏవముపతిష్ఠితేఽహమదః ప్రాపమితి వా || 7||

ఏతద్ధ వై తజ్జనకో వైదేహో బుడిలమాశ్వతరాశ్విమువాచ యన్ను హో
 తద్గాయత్రీవిదబ్రాధా అథ కథగ్ం హస్తీభూతో వహసీతి ముఖగ్ం హ్యస్యాః
 సవ్రాణ్ణు విదాంచకారేతి హోవాచ తస్యా అగ్నిరేవ ముఖం యది హ వా అపి
 బహ్వివాగ్నావభ్యాదధతి సర్వమేవ తత్సందహత్యేవగ్ం హైవైవంవిద్యద్యపి బహ్వివ
 పాపం కురుతే సర్వమేవ తత్సంస్సాయ శుద్ధః పూతోఽజరోఽమృతః సంభవతి
 || 8 || ఇతి చతుర్దశం బ్రాహ్మణమ్ ||

హిరణ్మయేన పాత్రేణ సత్యస్యాపిహితం ముఖమ్ । తత్త్వం
 పూషన్నపావృణు సత్యధర్మాయ దృష్టయే । పూషన్నేకర్షే యమ సూర్య ప్రాజాపత్య
 వ్యూహ రశ్మీన్ సమూహ తేజో యత్యే రూపం కల్యాణతమం తత్యే పశ్యామి ।
 యోఽసావసౌ పురుషః సోఽహమస్మి । వాయురనిలమమృతమథేదం
 భస్మాన్తగ్ం శరీరమ్ । ఓం 3 క్రతో స్మర కృతగ్ం స్మర క్రతో స్మర కృతగ్ం
 స్మర । అగ్నే నయ సుపథా రాయే అస్మాన్విశ్వాని దేవ వయునాని విద్వాన్ ।

యు॒యో॒ధ్య॒స్మ॒జ్జు॒హు॒రాణ॒మే॒నో భూ॒యి॒ష్టాం తే న॒మ॒ఉ॒క్తిం వి॒ధే॒మ ॥ 1 ॥

ఇతి పంచదశం బ్రాహ్మణమ్ ॥

॥ ఇతి బృహదారణ్యకోపనిషది పంచమోఽధ్యాయః ॥

షష్ఠో॒ఽధ్యాయః

ఓం యో॒ హ వై జ్యేష్ఠం॑ చ శ్రేష్ఠం॑ చ వేద॑ జ్యేష్ఠశ్చ శ్రేష్ఠశ్చ స్వా॒నాం
భవ॑తి ప్రాణో వై జ్యేష్ఠశ్చ శ్రేష్ఠశ్చ జ్యేష్ఠశ్చ శ్రేష్ఠశ్చ స్వా॒నాం భవ॑త్యపి చ
యేషాం॑ బుభూషతి॒ య ఏ॒వం వేద॑ ॥ 1 ॥

యో॒ హ వై వసి॑ష్టాం వేద॑ వసిష్ఠః స్వా॒నాం భవ॑తి వాగ్వా వసి॑ష్టా వసిష్ఠః
స్వా॒నాం భవ॑త్యపి చ యేషాం॑ బుభూషతి॒ య ఏ॒వం వేద॑ ॥ 2 ॥

యో॒ హ వై ప్రతి॑ష్ఠాం వేద॑ ప్రతి॒ష్ఠిష్ఠతి॒ సమే॒ ప్రతి॒ష్ఠిష్ఠతి॒ దుర్గే చక్షు॑ర్వై
ప్రతి॑ష్ఠా చక్షుషా హి స॒మే చ దుర్గే॑ చ ప్రతి॒ష్ఠిష్ఠతి॒ ప్రతి॒ష్ఠిష్ఠతి॒ సమే॒ ప్రతి॒ష్ఠిష్ఠతి॒
దుర్గే॑ య ఏ॒వం వేద॑ ॥ 3 ॥

యో॒ హ వై సం॑పదం వేద॑ సగ్ం హో॒స్మై పద్య॑తే యం కా॒మం కా॒మయ॑తే
శ్రో॒త్రం వై సం॑పచ్ఛ్రోత్రే హీ॒మే స॒ర్వే వేదా॑ అభి॒సం॑పన్నాః సగ్ం హో॒స్మై పద్య॑తే
యం కా॒మం కా॒మయ॑తే య ఏ॒వం వేద॑ ॥ 4 ॥

యో॒ హ వా ఆ॒య॒తనం॑ వేదా॒ఽయ॒తనగ్ం స్వా॒నాం భవ॑త్యాయ॒తనం
జ॒నానాం మ॒నో వా ఆ॒య॒తనమా॒య॒తనగ్ం స్వా॒నాం భవ॑త్యాయ॒తనం జ॒నానాం
య ఏ॒వం వేద॑ ॥ 5 ॥

యో హ వై ప్రజాతిం వేద ప్రజాయతే హ ప్రజయా పశుభీ రేతో వై
 ప్రజాతిః ప్రజాయతే హ ప్రజయా పశుభిర్య ఏవం వేద ॥ 6 ॥

తే హేమే ప్రాణా అహగ్ంశ్రేయసే వివదమానా బ్రహ్మ జగ్ముస్తద్ధోచుః
 కో నో వసిష్ఠ ఇతి తద్ధోవాచ యస్మిన్వ ఉత్తాన్వ ఇదగ్ం శరీరం పాపీయో
 మన్యతే స వో వసిష్ఠ ఇతి ॥ 7 ॥

వాగ్గోచ్చక్రామ సా సంవత్సరం ప్రోష్యాఽఽగత్యోవాచ కథమశకత
 మదృతే జీవితమితి తే హోచుర్యథాఽకలా అవదన్తో వాచా ప్రాణన్తః ప్రాణేన
 పశ్యన్తశ్చక్షుషా శృణ్వన్తః శ్రోత్రేణ విద్వాగ్ంసో మనసా ప్రజాయమానా
 రేతసైవమజీవిష్యేతి ప్రవివేశ హ వాక్ ॥ 8 ॥

చక్షుర్గోచ్చక్రామ తత్సంవత్సరం ప్రోష్యాఽఽగత్యోవాచ కథమశకత
 మదృతే జీవితమితి తే హోచుర్యథాఽన్తా అపశ్యన్తశ్చక్షుషా ప్రాణన్తః ప్రాణేన
 వదన్తో వాచా శృణ్వన్తః శ్రోత్రేణ విద్వాగ్ంసో మనసా ప్రజాయమానా
 రేతసైవమజీవిష్యేతి ప్రవివేశ హ చక్షుః ॥ 9 ॥

శ్రోత్రగ్ం హోచ్చక్రామ తత్సంవత్సరం ప్రోష్యాఽఽగత్యోవాచ
 కథమశకత మదృతే జీవితమితి తే హోచుర్యథా బధిరా అశృణ్వన్తః శ్రోత్రేణ
 ప్రాణన్తః ప్రాణేన వదన్తో వాచా పశ్యన్తశ్చక్షుషా విద్వాగ్ంసో మనసా
 ప్రజాయమానా రేతసైవమజీవిష్యేతి ప్రవివేశ హ శ్రోత్రమ్ ॥ 10 ॥

మ॒నో హో॒చ్ఛక్రా॒మ త॒త్సం॒వత్స॒రం ప్రో॒ష్యా॒ఽఽగ॒త్యో॒వాచ క॒థమ॒శక॒త
 మ॒దృతే జీ॒వితు॒మితి తే హో॒చు॒ర్యథా ము॒గ్ధా అ॒విద్వా॒గ్ంసో మ॒నసా ప్రా॒ణన్తః
 ప్రాణే॒న వ॒దన్తో వాచా ప॒శ్యన్తశ్చక్షు॒షా శృ॒ణ్వన్తః శ్రో॒త్రేణ ప్ర॒జాయ॒మానా
 రే॒తసై॒వమ॒జీవి॒ష్మేతి ప్ర॒వివే॒శ హ మ॒నః ॥ 11 ॥

రే॒తో హో॒చ్ఛక్రా॒మ త॒త్సం॒వత్స॒రం ప్రో॒ష్యా॒ఽఽగ॒త్యో॒వాచ క॒థమ॒శక॒త
 మ॒దృతే జీ॒వితు॒మితి తే హో॒చు॒ర్యథా క్షీ॒బా అ॒ప్రజా॒యమా॒నా రే॒తసా ప్రా॒ణన్తః
 ప్రాణే॒న వ॒దన్తో వాచా ప॒శ్యన్తశ్చక్షు॒షా శృ॒ణ్వన్తః శ్రో॒త్రేణ విద్వా॒గ్ంసో
 మ॒నసై॒వమ॒జీవి॒ష్మేతి ప్ర॒వివే॒శ హ రే॒తః ॥ 12 ॥

అ॒థ హ ప్రా॒ణ ఉ॒త్క్రమి॒ష్యన్త॒థా మ॒హాసు॒హయః సై॒న్దవః
 ప॒ద్వీశ॒శంకూ॒న్సం॒వృహే॒దేవ॒గ్ం హై॒వేమా॒న్వాణా॒న్సం॒వర్హ॒తే హో॒చు॒ర్మా భ॒గవ
 ఉ॒త్క్రమి॒ర్నవై శ॒క్త్యా॒మస్త్వదృ॒తే జీ॒వితు॒మితి త॒స్యో మే బ॒లిం కు॒రుతే॒తి త॒థేతి
 ॥ 13 ॥

సా హ వా॒గువా॒చ య॒ద్వా అ॒హం వ॒సిష్ఠా॒ఽఽస్మి త్వం తద్వ॒సిష్ఠో॒ఽఽసీ॒తి
 య॒ద్వా అ॒హం ప్ర॒తిష్ఠా॒ఽఽస్మి త్వం త॒త్ప్రతి॒ష్ఠో॒ఽఽసీ॒తి చక్షు॒ర్యద్వా అ॒హగ్ం
 సంప॒దస్మి త్వం త॒త్సంప॒దసీ॒తి శ్రో॒త్రం య॒ద్వా అ॒హమా॒యత॒నమ॒స్మి త్వం
 తదా॒యత॒నమ॒సీ॒తి మ॒నో య॒ద్వా అ॒హం ప్ర॒జాతి॒రస్మి త్వం త॒త్ప్రజా॒తిర॒సీ॒తి
 రే॒తస్సో॒మే కి॒మన్తం కిం వా॒స ఇ॒తి య॒దిదం కిం॒చా॒ఽఽశ్వ॒భ్య ఆ కృ॒మిభ్య

అ కీటపతంగేభ్యస్తత్రేఽన్నమాపో వాస ఇతి న హ వా అస్యానన్నం జగ్ధం
 భవతి నానన్నం ప్రతిగృహీతం య ఏవమేతదనస్యాన్నం వేద తద్విద్వాగ్ంసః
 శ్రోత్రియా అశిష్యస్త ఆచామన్యశిత్వాఽఽచామన్యేతమేవ తదనమనగ్ధం కుర్వన్తో
 మన్యన్తే ॥ 14 ॥ ఇతి ప్రథమం బ్రాహ్మణమ్ ॥

శ్వేతకేతుర్హవా ఆరుణేయః పంచాలానాం పరిషదమాజగామ స ఆజగామ
 జైవలిం ప్రవాహణం పరిచారయమాణం తముదీక్ష్యాభ్యువాద కుమారాఽ ఇతి
 స భోఽఽ ఇతి ప్రతిశుశ్రావానుశిష్టోఽన్వసి పిత్రేత్యోమితి హోవాచ ॥ 1 ॥

వేత్థ యథేమాః ప్రజాః ప్రయత్యో విప్రతిపద్యంతాఽఽ ఇతి నేతి హోవాచ
 వేత్థో యథేమం లోకం పునరాపద్యంతాఽఽ ఇతి నేతి హైవోవాచ వేత్థో యథాఽసౌ
 లోక ఏవం బహుభిః పునః పునః ప్రయద్భిర్న సంపూర్వతాఽఽ ఇతి నేతి హైవోవాచ
 వేత్థో యతిథ్యామాహుత్యాగ్ం హుతాయామాపః పురుషవాచో భూత్వా
 సముత్తాయ వదన్తిఽఽ ఇతి నేతి హైవోవాచ వేత్థో దేవయానస్య వా పథః
 ప్రతిపదం పితృయాణస్య వా యత్యత్వా దేవయానం వా పన్థానం ప్రతిపద్యన్తే
 పితృయాణం వాఽపి హి న ఋషేర్వచః శ్రుతం ద్వే సృతీ అశృణవం
 పితృణామహం దేవానాముత మర్శానాం తాభ్యామిదం విశ్వమేజత్వమేతి
 యదస్తరా పితరం మాతరం చేతి నాహమత ఏకంచన వేదేతి హోవాచ ॥ 2 ॥

అ॒ధై॒నం వ॒స॒త్యో॒ప॒మ॒స్త్రయా॒ంచ॒క్రే॒నాదృ॒త్య వ॒స॒తిం కు॒మారః ప్ర॒దు॒ద్రావ
 స ఆ॒జగా॒మ పి॒తరం తగ్ం హో॒వాచే॒తి వావ కి॒ల నో భ॒వాన్సు॒రా॒నుశి॒ష్టాన॒వోచ
 ఇ॒తి కథ॒గ్ం సు॒మేధ ఇ॒తి ప॒ంచ మా ప్ర॒శ్నానా॒జన్య॒బన్ధుర॒ప్రాక్షీ॒త్తతో నై॒కంచ॒న
 వే॒దేతి క॒తమే త ఇ॒తీమ ఇ॒తి హ ప్రతీ॒కాన్య॒దాజహో॒ర ॥ 3 ॥

స హో॒వాచ త॒థా న॒స్త్వం తాత జానీ॒థా య॒థా య॒దహం కి॒ంచ వే॒ద
 స॒ర్వమ॒హం తత్తు॒భ్యమ॒వోచం ప్రే॒హి తు తత్ర ప్రతీ॒త్య బ్ర॒హ్మచ॒ర్యం వత్స్యా॒వ
 ఇ॒తి భ॒వానేవ గ॒చ్ఛత్వి॒తి స ఆ॒జగా॒మ గౌత॒మో యత్ర ప్ర॒వాహ॒ణస్య జై॒వలే॒రాస
 తస్మా ఆస॒నమా॒హ్మత్యో॒దక॒మాహో॒రయాంచ॒కారా॒థ హోస్మా అర్ఘ్యం చ॒కార తగ్ం
 హో॒వాచ వ॒రం భ॒గవతే గౌత॒మాయ దదృ ఇ॒తి ॥ 4 ॥

స హో॒వాచ ప్ర॒తిజ్ఞా॒తో మ ఏష వ॒రో యాం తు కు॒మారస్యా॒న్వే
 వా॒చమ॒భాష॒థాస్తాం మే బ్రూ॒హీతి ॥ 5 ॥

స హో॒వాచ దై॒వేషు వై గౌత॒మ తద్వ॒రేషు మా॒నుషా॒ణాం బ్రూ॒హీతి ॥ 6 ॥

స హో॒వాచ వి॒జ్ఞాయతే హస్తి హి॒రణ్య॒స్యాపా॒త్రం గో॒అశ్వా॒నాం దా॒సీనాం
 ప్ర॒వారా॒ణాం పరి॒ధాన॒స్య మా నో భ॒వాన్సు॒హోర॒నన్తస్యా॒పర్వ॒న్తస్యా॒భ్యవదా॒న్యో
 భూది॒తి స వై గౌత॒మ తీ॒ర్థేనే॒చ్ఛాసా ఇ॒త్యుపై॒మ్యహం భ॒వన్తమి॒తి వాచా హ
 సైవ పూ॒ర్వ ఉ॒పయన్తి స హో॒పాయ॒నకీ॒ర్త్యోవాస ॥ 7 ॥

స హోవాచ తథా నస్త్వం గౌతమ మాఖపరాధాస్తవ చ పితామహో
యథేయం విద్యేతః పూర్వం న కస్మిగ్ంశ్చన బ్రాహ్మణ ఉవాస తాం త్వహం
తుభ్యం వక్ష్యామి కో హి త్వేపం బ్రువంతమర్హతి ప్రత్యాఖ్యాతుమితి ॥ 8 ॥

అసౌ వై లోకోఽగ్నిర్గౌతమ తస్యాఽఖదిత్య ఏవ సమిద్రశ్మయో ధూమో
ఽహరర్చిర్దిశోఽంగారా అవాన్తరదిశో విస్ఫులింగాస్తస్మిన్నేతస్మిన్నగ్నౌ దేవాః
శ్రద్ధాం జుహ్వతి తస్యా ఆహుత్యై సోమో రాజా సంభవతి ॥ 9 ॥

పర్జన్యో వా అగ్నిర్గౌతమ తస్య సంవత్సర ఏవ సమిదబ్రాణి ధూమో
విద్యుదర్చిరశనిరంగారా హ్రోదునయో విస్ఫులింగాస్తస్మిన్నేతస్మిన్నగ్నౌ దేవాః
సోమగ్ం రాజానం జుహ్వతి తస్యా ఆహుత్యై వృష్టిః సంభవతి ॥ 10 ॥

అయం వై లోకోఽగ్నిర్గౌతమ తస్య పృథివ్యేవ సమిదగ్నిర్ధూమో
రాత్రిరర్చిశ్చన్ద్రమా అంగారా నక్షత్రాణి విస్ఫులింగాస్తస్మిన్నేతస్మిన్నగ్నౌ దేవా వృష్టిం
జుహ్వతి తస్యా ఆహుత్యా అన్నగ్ం సంభవతి ॥ 11 ॥

పురుషో వా అగ్నిర్గౌతమ తస్య వ్యాత్రమేవ సమిత్రాణో ధూమో
వాగ్నిశ్చక్షురంగారాః శ్రోత్రం విస్ఫులింగాస్తస్మిన్నేతస్మిన్నగ్నౌ దేవా అన్నం
జుహ్వతి తస్యా ఆహుత్యై రేతః సంభవతి ॥ 12 ॥

యోషా వా అగ్నిర్గౌతమ తస్యా ఉపస్థ ఏవ సమిల్లోమాని ధూమో
యోనిరర్చిర్యదస్తః కరోతి తేఽంగారా అభినన్దా విస్ఫులింగాస్తస్మిన్నేతస్మిన్నగ్నౌ

దే॒వా రే॒తో జు॒హ్వతి॒ తస్యా॒ ఆ॒హుత్యై పు॒రుషః సం॒భవతి॒ స జీ॒వతి॒ యా॒వజ్జీ॒వత్యథ॑
 యదా॒ మ్రియతే॑ ॥ 13 ॥ అ॒థైనమ॒గ్నయే॑ హ॒రన్తి తస్యా॒గ్నిరే॒వాగ్ని॒ర్భవతి॑
 స॒మిత్స॒మిద్ధా॒మో ధూ॒మోఽర్చి॒రర్చి॒రంగారా॑ అ॒ంగారా వి॒స్ఫులి॒ంగా
 వి॒స్ఫులి॒ంగాస్త॒స్మిన్నే॒తస్మిన్న॒గ్నో దే॒వాః పు॒రుషం జు॒హ్వతి తస్యా॒ ఆ॒హుత్యై
 పు॒రుషో భా॒స్వర॒వర్ణః సం॒భవతి॑ ॥ 14 ॥

తే య ఏ॒వమే॒తద్వి॒దుర్యే॒ చామి॒ అరణ్యే॒ శ్రద్ధాగ్ం సత్య॒ముపా॒సతే
 తేఽర్చి॒రభిసం॒భవన్య॒ర్చిషోఽహ॒రహ్నా॑ ఆపూ॒ర్యమా॒ణపక్ష॒మాపూ॒ర్యమా॒ణ-
 పక్షా॒ద్యాన్షణ్మాసా॒నుద॒జ్ఞాది॒త్య ఏ॒తి మా॒సేభ్యో దే॒వలో॒కం దే॒వలో॒కాదాది॑-
 త్య॒మాది॒త్యాద్వైద్యు॒తం తాన్వైద్యు॒తాన్ వైద్యు॒తాస్సురు॒షో మా॒నస ఏ॒త్య
 బ్ర॒హ్మలో॒కాన్గ॒మయ॒తి తే తేషు॑ బ్ర॒హ్మలో॒కేషు॑ ప॒రాః ప॒రావతో॑ వ॒సన్తి తేషాం॑ న
 పు॒నరా॒వృ॒త్తిః ॥ 15 ॥

అథ యే॒ యజ్ఞే॒న దా॒నేన॒ తప॒సా లో॒కాంజ॒యన్తి॒ తే ధూ॒మమ॒భిసం॒భవన్తి
 ధూ॒మాద్రా॒త్రిగ్ం రా॒త్రేర॒పక్షీ॒యమా॒ణపక్ష॒మపక్షీ॒యమా॒ణపక్షా॒ద్యాన్షణ్మా
 సాన్వక్షి॒ణాది॒త్య ఏ॒తి మా॒సేభ్యః పి॒తృలో॒కం పి॒తృలో॒కాచ్ఛ్ర॒ద్ధం తే చ॒ద్ధం ప్రా॒ప్యాన్ం
 భవన్తి॑ తాగ్ంస్తత్ర దే॒వా యథా॑ సో॒మగ్ం రా॒జాస॒మాప్యా॒యస్వా
 పక్షీ॒యస్వేత్యే॒వమే॒నాగ్ంస్తత్ర॑ భక్షయన్తి తేషాం యదా తత్ప॒ర్వవైత్య॒థేమమే॒వాఽ
 ఽకా॒శమ॒భిని॒ష్పద్య॒న్త ఆకా॒శాద్వాయుం॑ వాయో॒వృష్టిం॑ వృ॒ష్ణేః పృథి॒వీం తే పృథి॒వీం

ప్రాప్యాన్నం భవన్తి తే పునః పురుషాగ్నౌ హూయన్తే తతో యోషాగ్నౌ జాయన్తే
 తే లోకాన్ప్రత్యుత్థాయినస్త ఏవమేవానుపరివర్తన్తేఽథ య ఏతౌ పన్థానౌ న
 విదుస్తే కీటాః పతంగా యదిదం దందశూకమ్ ॥ 16 ॥ ఇతి ద్వితీయం
 బ్రాహ్మణమ్ ॥

స యః కామయేత మహత్ప్రాప్నూయామిత్యదగయన ఆపూర్యమాణపక్షస్య
 పుణ్యాహే ద్వాదశాహముపసద్వ్రతీ భూత్వౌదుమ్పరే కగ్ంసే చమసే వా
 సర్వౌషధం ఫలానీతి సంభృత్య పరిసముహ్య పరిలిప్య్యాగ్నిముపసమాధాయ
 పరిస్తీర్యాఽఽవృతాఞ్జగ్ం సగ్ంస్మృత్య పుగ్ంసా నక్షత్రేణ మన్థగ్ం సంనీయ
 జుహోతి । యావన్తో దేవాస్త్వయి జాతవేదస్తిర్భంచో ఘ్నున్తి పురుషస్య కామాన్ ।
 తేభ్యోఽహం భాగధేయం జుహోమి తే మా తృప్తాః సర్వైః కామైస్తర్పయన్తు
 స్వాహా । యా తిరశ్చీ నిపద్యతేఽహం విధరణీ ఇతి తాం త్వా ఘృతస్య
 ధారయా యజే సగ్ంరాధనీమహగ్ం స్వాహా ॥ 1 ॥

జ్యేష్ఠాయ స్వాహా శ్రేష్ఠాయ స్వాహేత్యగ్నౌ హుత్వా మన్థే సగ్ం
 స్రవమవనయతి ప్రాణాయ స్వాహా వసిష్ఠాయై స్వాహేత్యగ్నౌ హుత్వా మన్థే
 సగ్ంస్రవమవనయతి వాచే స్వాహా ప్రతిష్ఠాయై స్వాహేత్యగ్నౌ హుత్వా మన్థే
 సగ్ంస్రవమవనయతి చక్షుషే స్వాహా సంపదే స్వాహేత్యగ్నౌ హుత్వా మన్థే
 సగ్ంస్రవమవనయతి శ్రోత్రాయ స్వాహోఽఽయతనాయ స్వాహేత్యగ్నౌ హుత్వా

మ॒న్థే స॒గ్ం॒స్ర॒వ॒మ॒వ॒న॒య॒తి మ॒న॒సే స్వా॒హా ప్ర॒జా॒త్యై స్వా॒హే॒త్య॒గ్నై హు॒త్వా
 మ॒న్థే స॒గ్ం॒స్ర॒వ॒మ॒వ॒న॒య॒తి రే॒త॒సే స్వా॒హే॒త్య॒గ్నై హు॒త్వా మ॒న్థే
 స॒గ్ం॒స్ర॒వ॒మ॒వ॒న॒య॒తి ॥ 2 ॥

అ॒గ్నయే॑ స్వా॒హే॒త్య॒గ్నై హు॒త్వా మ॒న్థే స॒గ్ం॒స్ర॒వ॒మ॒వ॒న॒య॒తి సో॒మాయ॑
 స్వా॒హే॒త్య॒గ్నై హు॒త్వా మ॒న్థే స॒గ్ం॒స్ర॒వ॒మ॒వ॒న॒య॒తి భూః॑ స్వా॒హే॒త్య॒గ్నై హు॒త్వా
 మ॒న్థే స॒గ్ం॒స్ర॒వ॒మ॒వ॒న॒య॒తి భువః॑ స్వా॒హే॒త్య॒గ్నై హు॒త్వా మ॒న్థే స॒గ్ం॒స్ర॒వ॒-
 మ॒వ॒న॒య॒తి స్వః॑ స్వా॒హే॒త్య॒గ్నై హు॒త్వా మ॒న్థే స॒గ్ం॒స్ర॒వ॒మ॒వ॒న॒య॒తి
 భూ॒ర్భువః॑ స్వః స్వా॒హే॒త్య॒గ్నై హు॒త్వా మ॒న్థే స॒గ్ం॒స్ర॒వ॒మ॒వ॒న॒య॒తి బ్ర॒హ్మణే॑
 స్వా॒హే॒త్య॒గ్నై హు॒త్వా మ॒న్థే స॒గ్ం॒స్ర॒వ॒మ॒వ॒న॒య॒తి క్ష॒త్రాయ॑ స్వా॒హే॒త్య॒గ్నై
 హు॒త్వా మ॒న్థే స॒గ్ం॒స్ర॒వ॒మ॒వ॒న॒య॒తి భూ॒తాయ॑ స్వా॒హే॒త్య॒గ్నై హు॒త్వా మ॒న్థే
 స॒గ్ం॒స్ర॒వ॒మ॒వ॒న॒య॒తి భ॒వి॒ష్య॒తే స్వా॒హే॒త్య॒గ్నై హు॒త్వా మ॒న్థే స॒గ్ం॒స్ర॒వ॒-
 మ॒వ॒న॒య॒తి వి॒శ్వా॒య స్వా॒హే॒త్య॒గ్నై హు॒త్వా మ॒న్థే స॒గ్ం॒స్ర॒వ॒మ॒వ॒న॒య॒తి
 స॒ర్వాయ॑ స్వా॒హే॒త్య॒గ్నై హు॒త్వా మ॒న్థే స॒గ్ం॒స్ర॒వ॒మ॒వ॒న॒య॒తి ప్ర॒జా॒ప॒తయే॑
 స్వా॒హే॒త్య॒గ్నై హు॒త్వా మ॒న్థే స॒గ్ం॒స్ర॒వ॒మ॒వ॒న॒య॒తి ॥ 3 ॥

అ॒ధై॒న॒మ॒భి॒మృ॒శతి॑ త్ర॒మ॒దసి॑ జ్వ॒ల॒దసి॑ పూ॒ర్ణ॒మసి॑ ప్ర॒స్త॒బ్ధ॒మ॒స్యే॒క॒స॒భ॒మ॒సి
 హింకృ॒త॒మ॒సి హింక్రి॑య॒మా॒ణ॒మ॒స్య॒ద్ధీ॒థ॒మ॒స్య॒ద్ధీ॒య॒మా॒న॒మ॒సి శ్రా॒వి॒త॒మ॒సి
 ప్ర॒త్యా॒శ్రా॒వి॒త॒మ॒స్యా॒ర్ధే స॒ందీ॒ప్త॒మ॒సి వి॒భూ॒ర॒సి ప్ర॒భూ॒ర॒స్య॒న్న॒మ॒సి జ్యోతి॑ర॒సి
 ని॒ధ॒న॒మ॒సి సం॒వ॒ర్గో॒ఽసీ॒తి ॥ 4 ॥

అ॒ధై॒న॒ము॒ద్య॒చ్ఛ॒త్యా॒మగ్ం॒స్యా॒మగ్ం॒హి తే॒ మ॒హి స హి రా॒జేశా॒నో॒ఽధి॒పతిః

స మాగ్ం రాజేశానోఽధిపతిం కరోత్వితి ॥ 5 ॥

అ॒ధై॒న॒మా॒చా॒మతి త॒త్స॒వితు॒ర్వరే॒ణ్యమ్ । మ॒ధు వా॒తా ఋ॒తాయ॒తే

మ॒ధుక్ష॒రన్తి సి॒న్ధవః । మా॒ధ్వీ॒ర్షః స॒న్వోష॒ధీః । భూః స్వా॒హా । భ॒రో దే॒వస్య

ధీ॒మహి । మ॒ధు స॒క్త॒ముతో॒షసో మ॒ధుమ॒త్పార్థి॒వగ్ం ర॒జః । మ॒ధు ద్యౌ॒రస్తు నః

పి॒తా । భు॒వః స్వా॒హా । ధి॒యో యో నః ప్ర॒చోద॒యాత్ । మ॒ధుమా॒న్నో

వ॒సస్ప॒తిర్మ॒ధుమాగ్ం అస్తు సూ॒ర్యః । మా॒ధ్వీ॒ర్షావో భ॒వన్తు నః । స్వః స్వా॒హే॒తి

స॒ర్వాం చ సా॒వి॒త్రీ॒మన్వా॒హ స॒ర్వాశ్చ మ॒ధుమ॒తీర॒హమే॒వేదగ్ం స॒ర్వం

భూ॒యాసం భూ॒ర్భువః స్వః స్వా॒హే॒త్యన్తత ఆ॒చమ్య॒ వాణీ ప్ర॒క్షాల్య॒ జఘ॒నేనా॒గ్నిం

ప్రా॒క్ష్పి॒రాః సం॒విశతి ప్రా॒తరాది॒త్యము॒పతి॒ష్ఠతే ది॒శామే॒కపు॒ణ్డరీ॒కమ॒స్యహం

మను॒ష్యాణామే॒కపు॒ణ్డరీ॒కం భూ॒యాసమి॒తి య॒ధేత॒మేత్య॒ జఘ॒నేనా॒గ్నిమా॒సీనో

వగ్ంశం జపతి ॥ 6 ॥

తగ్ం హై॒తము॒ద్దాలక ఆ॒రుణి॒ర్వాజ॒సనే॒యా॒య యా॒జ్ఞవ॒ల్క్యాయా॒న్తేవా॒సిన

ఉ॒క్వో॒వాచా॒పి య ఏ॒నగ్ం శు॒ష్కే స్థా॒ణౌ ని॒షించే॒జ్ఞాయే॒రంఛా॒ఖాః ప్ర॒రోహే॒యుః

పలా॒శానీ॒తి ॥ 7 ॥

ఏ॒తము హై॒వ వా॒జసనే॒యో యా॒జ్ఞవ॒ల్క్యో మ॒ధుకా॒య

పై॒న్యా॒యాన్తే॒వాసిన ఉ॒క్వో॒వాచా॒పి య ఏ॒నగ్ం శు॒ష్కే స్థా॒ణౌ

ని॒షించే॒జ్ఞాయే॒రంఛా॒ఖాః ప్ర॒రోహే॒యుః పలా॒శానీ॒తి ॥ 8 ॥

ఏ॒త॒ము హై॒వ మ॒ధుకః॒ పై॒ంగ్యశ్చ॒లాయ॒ భా॒గవి॒త్తయే॒ఽన్తే॒వాసి॒న
ఉ॒క్ష్వో॒వాచా॒పి య॒ ఏ॒నగ్ం శు॒ష్ఠే స్థా॒ణౌ ని॒షిం॒చే॒జ్ఞాయే॒రం॒ఛా॒ఖాః ప్ర॒రోహే॒యుః
ప॒లాశా॒నీతి ॥ 9 ॥

ఏ॒త॒ము హై॒వ చూ॒లో భా॒గవి॒త్తిర్జ్ఞా॒నక॒య ఆ॒యస్థా॒ణాయా॒న్తే॒వాసి॒న
ఉ॒క్ష్వో॒వాచా॒పి య॒ ఏ॒నగ్ం శు॒ష్ఠే స్థా॒ణౌ ని॒షిం॒చే॒జ్ఞాయే॒రం॒ఛా॒ఖాః ప్ర॒రోహే॒యుః
ప॒లాశా॒నీతి ॥ 10 ॥

ఏ॒త॒ము హై॒వ జా॒నకి॒రాయ॒స్థా॒ణః స॒త్య॒కా॒మాయ॒ జా॒బాలా॒యాన్తే॒వాసి॒న
ఉ॒క్ష్వో॒వాచా॒పి య॒ ఏ॒నగ్ం శు॒ష్ఠే స్థా॒ణౌ ని॒షిం॒చే॒జ్ఞాయే॒రం॒ఛా॒ఖాః ప్ర॒రోహే॒యుః
ప॒లాశా॒నీతి ॥ 11 ॥

ఏ॒త॒ము హై॒వ స॒త్య॒కా॒మౌ జా॒బాలో॒ఽన్తే॒వాసి॒భ్య ఉ॒క్ష్వో॒వాచా॒పి య॒
ఏ॒నగ్ం శు॒ష్ఠే స్థా॒ణౌ ని॒షిం॒చే॒జ్ఞాయే॒రం॒ఛా॒ఖాః ప్ర॒రోహే॒యుః ప॒లాశా॒నీతి
త॒మే॒తం నా॒పుత్రా॒య వా॒ఽన్తే॒వాసి॒నే వా బ్రూ॒యాత్ ॥ 12 ॥

చ॒తు॒రౌ దు॒మ్బు॒రో భ॒వత్యౌ॒దుమ్బు॒రః స్రు॒వ జె॒దుమ్బు॒రశ్చ॒మస జె॒దుమ్బు॒ర
ఇ॒ధ్మ జె॒దుమ్బు॒ర్యా ఉ॒పమ॒న్తస్యౌ ద॒శ గ్రా॒మ్యా॒ణి ధా॒న్యాని॒ భవ॒న్తి
ప్రీ॒హియ॒వాన్తి॒లమా॒షా అ॒ణుప్రి॒యం॒గవో గో॒ధూమా॒శ్చ మ॒సూరా॒శ్చ ఖ॒ల్వాశ్చ
ఖ॒లకు॒లాశ్చ తా॒న్పిష్టా॒న్తధ॒ని మ॒ధుని॒ ఘృ॒త ఉ॒పసి॒ంచ॒త్యా॒జ్యస్య॒ జు॒హోతి ॥ 13

॥ ఇతి తృతీయం బ్రాహ్మణమ్ ॥

ఏ॒షాం॒ వై॒ భూ॒తా॒నాం॒ పృ॒థి॒వీ॒ ర॒సః॒ పృ॒థి॒వ్యా॒ ఆ॒పో॒ఽపా॒మో॒ష॒ధ॒యః॒
 ఓ॒ష॒ధీ॒నాం॒ పు॒ష్పా॒ణి॒ పు॒ష్పా॒ణాం॒ ఫ॒లా॒ని॒ ఫ॒లా॒నాం॒ పు॒రు॒షః॒ పు॒రు॒ష॒స్య॒ రే॒తః॒
 ॥ 1 ॥

స॒ హా॒ ప్ర॒జా॒ప॒తి॒రీ॒క్షాం॒చ॒క్రే॒ హ॒న్తా॒స్మై॒ ప్ర॒తి॒ష్ఠాం॒ క॒ల్ప॒యా॒నీ॒తి॒ స॒ స్త్రి॒య॒గ్ం
 స॒సృ॒జే॒ తా॒గ్ం॒ సృ॒ష్ట్యా॒ఽధ॒ ఉ॒పా॒స్త॒ త॒స్మా॒త్త్రి॒య॒మ॒ధ॒ ఉ॒పా॒సీ॒త॒ స॒ ఏ॒తం॒ వ్రా॒ంచం
 గ్రా॒వా॒ణ॒మా॒త్మ॒న॒ ఏ॒వ॒ స॒ము॒ద॒పా॒ర॒య॒త్తే॒నై॒నా॒మ॒భ్య॒స్సృ॒జత్ ॥ 2 ॥

త॒స్యా॒ వే॒ది॒రు॒ప॒స్థో॒ లో॒మా॒ని॒ బ॒ర్హి॒శ్చ॒ర్మా॒ధి॒ప॒వణే॒ స॒మి॒ద్ధో॒ మ॒ధ్య॒త॒స్మా॒ ము॒ష్కా
 స॒ యా॒వా॒న్త॒ వై॒ వా॒జ॒పే॒యే॒న॒ య॒జ॒మా॒న॒స్య॒ లో॒కో॒ భ॒వ॒తి॒ తా॒వా॒న॒స్య॒ లో॒కో
 భ॒వ॒తి॒ య॒ ఏ॒వం॒ వి॒ద్వా॒న॒ధో॒ప॒హా॒సం॒ చ॒ర॒త్యా॒సా॒గ్ం॒ స్త్రీ॒ణా॒గ్ం॒ సు॒కృ॒తం॒ వృ॒ంకే॒ఽధ
 య॒ ఇ॒ద॒మ॒వి॒ద్వా॒న॒ధో॒ప॒హా॒సం॒ చ॒ర॒త్యా॒ఽస్య॒ స్త్రి॒యః॒ సు॒కృ॒తం॒ వృ॒ంజ॒తే ॥ 3 ॥

ఏ॒తద్ధ॒ స్మ॒ వై॒ తద్వి॒ద్వా॒ను॒ద్దాల॒క॒ ఆ॒రు॒ణి॒రా॒హై॒తద్ధ॒ స్మ॒ వై॒ తద్వి॒ద్వా॒న్నా॒కో
 మౌ॒గ్ధ॒ల్య॒ ఆ॒హై॒తద్ధ॒ స్మ॒ వై॒ తద్వి॒ద్వా॒న్మూ॒ర॒హా॒రి॒త॒ ఆ॒హ॒ బ॒హ॒వో॒ మ॒ర్యా
 బ్రా॒హ్మ॒ణా॒య॒నా॒ ని॒రి॒న్ధి॒యా॒ వి॒సు॒కృ॒తో॒ఽస్మా॒ల్లో॒కా॒త్ప్ర॒య॒న్తి॒ య॒
 ఇ॒ద॒మ॒వి॒ద్వా॒గ్ం॒సో॒ఽధో॒ప॒హా॒సం॒ చ॒ర॒న్తీ॒తి॒ బ॒హు॒ వా॒ ఇ॒ద॒గ్ం॒ సు॒ష్ట॒స్య॒ వా॒ జా॒గ్ర॒తో
 వా॒ రే॒తః॒ స్క॒న్ద॒తి ॥ 4 ॥

తద॒భి॒మృ॒శే॒ద॒ను॒ వా॒ మ॒న్త॒యే॒త॒ య॒న్మే॒ఽద్య॒ రే॒తః॒ పృ॒థి॒వీ॒మ॒-
 న్మా॒స్మీ॒ద్యదో॒ష॒ధీ॒ర॒ప్య॒స॒ర॒ద్యద॒పః॒ । ఇ॒ద॒మ॒హం॒ తద్రే॒త॒ ఆద॒దే॒ పు॒న॒ర్మా॒మై॒త్స్వి॒న్ధి॒యం

పు॒నస్తే॒జః పు॒నర్భ॒గః । పు॒నర॒గ్నిర్ధి॒ష్ట్యా యథా॒స్థానం॒ కల్ప॒న్తామి॒త్యనామికా॑ంగు॒ష్ఠా
భ్యా॒మాదా॒యాస్త॒రేణ॒ స్తనౌ॒ వా భ్రు॒వౌ వా ని॒మృ॒జ్యాత్ ॥ 5 ॥

అ॒థ య॒ద్యుద॒క ఆత్మా॒నం ప॒శ్యేత్తద॒భిమ॒న్తయే॒త మ॒యి తే॒జ ఇ॒న్ద్రియం
య॒శో ద్ర॒విణగ్ం సు॒కృత॒మితి శ్రీ॒ర్ష॒వా ఏషా॒ స్త్రీణాం॒ యన్మ॒లోద్వాసా॒స్తన్మాన్మ॒లో-
ద్వాస॒నం య॒శస్వినీ॒మభి॒క్రమ్యో॒పమ॒న్తయే॒త ॥ 6 ॥

సా చే॒దస్తై న ద॒ద్యాత్కామే॒నామ॒వక్రీణీ॒యాత్సా చే॒దస్తై నైవ
ద॒ద్యాత్కామే॒నాం య॒ష్ట్యా వా పా॒ణినా వో॒పహ॒త్యాతి॒క్రామే॒ద్ద్రియే॒ణ తే
య॒శసా య॒శ ఆదద॒ ఇత్య॒యశా ఏవ భ॒వతి ॥ 7 ॥

సా చే॒దస్తై ద॒ద్యాద్ద్రియే॒ణ తే య॒శసా య॒శ ఆద॒ధామి॒తి
య॒శస్వినావే॒వ భ॒వతః ॥ 8 ॥

స యా॒మిచ్ఛే॒త్కామ॒యేత మే॒తి తస్యా॒మర్థం॒ నిష్ఠాయ॒ ముఖే॑న ముఖగ్ం
సం॒ధాయో॒పస్థమ॒స్యా అ॒భిమృ॒శ్య జపే॒దంగాదంగాత్సంభ॒వసి
హ్మాదయా॒దధి॒జాయ॒సే । స త్వ॒మంగక॒షాయో॒సిద్ధి॒గ్ధవి॒ధమి॒వ మాదయే॑-
మా॒మమూం మ॒యీతి ॥ 9 ॥

అ॒థ యా॒మిచ్ఛే॒న్న గర్భం॒ దధీ॒తేతి తస్యా॒మర్థం నిష్ఠాయ॒ ముఖే॑న ముఖగ్ం
సం॒ధాయా॒భిప్రా॒ణ్యాపా॒న్యాద్ద్రియే॒ణ తే రే॒తసా రే॒త ఆదద॒ ఇత్య॒రేతా ఏవ
భ॒వతి ॥ 10 ॥

అథ యామిచ్ఛేద్దధీతేతి తస్యామర్థం నిష్ఠాయ ముఖేన ముఖగ్ం
 సంధాయాపాన్యభిప్రాణ్యాద్విద్వియేణ తే రేతసా రేత ఆదధామితి గర్భిణ్యేవ
 భవతి || 11 ||

అథ యస్య జాయాయై జారః స్యాత్తం చేద్ద్విష్యాదామపా-
 త్రేఽగ్నిముపసమాధాయ ప్రతిలోమగ్ం శరబర్హిష్ఠీర్వా తస్మిన్నేతాః శరభృష్ఠీః
 ప్రతిలోమాః సర్విషాఽక్తా జుహూయాన్మమ సమిద్ధేఽహోషీః ప్రాణాపానౌ త
 ఆదదేఽసావితి మమ సమిద్ధేఽహోషీః పుత్రపశూగ్ంస్త ఆదదేఽసావితి మమ
 సమిద్ధేఽహోషీరిష్టాసుకృతే త ఆదదేఽసావితి మమ సమిద్ధేఽ
 హోషీరాశాపరాకాశౌ త ఆదదేఽసావితి స వా ఏష నిరిన్ద్రియౌ విసుకృతోఽ
 స్మాల్లోకాత్తైతి యమేవంవిద్రాభ్యాహూణః శపతి తస్మాదేవంవిచ్ఛోత్రియస్య దారేణ
 నోపహాసమిచ్ఛేదుత హ్యేవంవిత్సరో భవతి || 12 ||

అథ యస్య జాయామార్తవం విన్దేత్యహం కగ్ంసేన పిబేదహతవాసా
 నైనాం వృషలో న వృషల్బుపహన్యాత్తిరాత్రాన్త ఆప్లుత్య వ్రీహీనవఘాతయేత్
 || 13 ||

స య ఇచ్ఛేత్పుత్రో మే శుక్లో జాయేత వేదమనుబ్రువీత
 సర్వమాయురియాదితి క్షీరౌదనం పాచయిత్వా సర్విష్మన్తమశ్నీయాతామిశ్వరౌ
 జనయతవై || 14 ||

అధ య ఇచ్ఛేత్పుత్రో మే కపిలః పింగలో జాయేత ద్వౌ వేదావనుబ్రువీత
సర్వమాయురియాదితి దధ్యోదనం పాచయిత్వా సర్విష్టమశ్వీయాతామిశ్వరో
జనయితవై ॥ 15 ॥

అధ య ఇచ్ఛేత్పుత్రో మే శ్యామో లోహితాక్షో జాయేత త్రీస్వేదాననుబ్రువీత
సర్వమాయురియాదిత్యదౌదనం పాచయిత్వా సర్విష్టమశ్వీయాతామిశ్వరో
జనయితవై ॥ 16 ॥

అధ య ఇచ్ఛేద్ద్బుహితా మే పణ్డితా జాయేత సర్వమాయురియాదితి
తిలోదనం పాచయిత్వా సర్విష్టమశ్వీయాతామిశ్వరో జనయితవై ॥ 17 ॥

అధ య ఇచ్ఛేత్పుత్రో మే పణ్డితో విగీతః సమితింగమః శుశ్రూషితాం
వాచం భాషితా జాయేత సర్వాస్వేదాననుబ్రువీత సర్వమాయురియాదితి
మాగ్సోదనం పాచయిత్వా సర్విష్టమశ్వీయాతామిశ్వరో జనయితవా
ఔక్షేణ వాఽఽర్షభేణ వా ॥ 18 ॥

అథాభిప్రాతరేవ స్థాలీపాకావృతాఽఽఙ్భం చేష్టిత్వా స్థాలీపాకస్యోపఘాతం
జుహోత్యగ్నయే స్వాహాఽనుమతయే స్వాహా దేవాయ సవిత్రే సత్యప్రసవాయ
స్వాహేతి హుతోవ్ద్భుత్య ప్రాశ్నాతి ప్రాశ్యేతరస్యాః ప్రయచ్చతి ప్రక్షాల్య పాణీ
ఉదపాత్రం పూరయిత్వా తేనైనాం త్రిరభ్యుక్షత్యుత్తిష్ఠాతో విశ్వావసోఽన్యైమిచ్చ
ప్రపూర్వాగ్ం సం జాయాం పత్యా సహేతి ॥ 19 ॥

అధైనామభిపద్యతేఽమోఽహమస్మి సా త్వగ్ం సా త్వమస్య మోఽహగ్ం
సామాహమస్మి ఋక్ష్వం ద్యౌరహం పృథివీ త్వం తావేహి సగ్ంరభావహై సహ
రేతో దధావహై పుగ్ంసే పుత్రాయ విత్తయ ఇతి || 20 ||

అథాస్యాః ఊరూ విహాపయతి విజిహీథాం ద్యావాపృథివీ ఇతి తస్యామర్థం
నివ్యాయ ముఖేన ముఖగ్ం సంధాయ త్రిరేనామనులోమామనుమార్షి విష్ణుర్వోనిం
కల్పయతు త్వష్టా రూపాణి పిగ్ంశతు । ఆసించతు ప్రజాపతిర్దాతా గర్భం
దధాతు తే । గర్భం ధేహి సివీవాలి గర్భం ధేహి పృథుష్టకే । గర్భం తే అశ్వినౌ
దేవావాధతాం పుష్కరస్రజౌ || 21 ||

హిరణ్మయీ అరణీ యాభ్యాం నిర్మన్తతామశ్వినౌ । తం తే గర్భగ్ం
హవామహే దశమే మాసి సూతయే । యథాఽగ్నిగర్భా పృథివీ యథా ద్యౌరిన్ద్రేణ
గర్భిణీ । వాయుర్దిశాం యథా గర్భ ఏవం గర్భం దధామి తేఽసావితి || 22 ||

సోప్యస్తీమద్భిరభ్యుక్షతి । యథా వాయుః పుష్కరిణీగ్ం సమింగయతి
సర్వతః । ఏవా తే గర్భ ఏజతు సహావైతు జరాయుణా । ఇన్ద్రస్యాయం ప్రజః
కృతః సార్గలః సపరిశ్రయః । తమిన్ద్ర నిర్జహి గర్భేణ సావరాగ్ం సహేతి || 23 ||

జాతేఽగ్నిముపసమాధాయాంక ఆధాయ కగ్ంసే పృషదాజ్యగ్ం సంనీయ
పృషదాజ్యస్యోపఘాతం జుహోత్యస్మిన్నహస్రం పుష్పాసమేధమానః స్వే గృహే ।
అస్యోపసన్ధ్యాం మా చ్చైతీన్త్రజయా చ పశుభిశ్చ స్వాహా । మయి ప్రాణాగ్ంస్త్వయి

మనసా జుహోమి స్వాహా । యత్కర్మణాఽత్యరీరిచం యద్వా న్యూనమిహోకరమ్ ।

అగ్నిష్టత్స్విష్టకృద్విద్వాన్స్విష్టగ్ం సుహుతం కరోతు నః స్వాహేతి ॥ 24 ॥

అథాస్య దక్షిణం కర్ణమభినిధాయ వాగ్వాగితి త్రిరథ దధి మధు ఘృతగ్ం
సంనీయానన్తర్హితేన జాతరూపేణ ప్రాశయతి । భూస్తే దధామి భువస్తే దధామి
స్వస్తే దధామి భూర్భువః స్వః సర్వం త్వయి దధామితి ॥ 25 ॥

అథాస్య నామ కరోతి వేదోఽసీతి తదస్య తద్గుహ్యమేవ నామ భవతి
॥ 26 ॥

అథైనం మాత్రే ప్రదాయ స్తనం ప్రయచ్ఛతి యస్తే స్తనః శశయో యో
మయోభూర్యో రత్నధా వసువిద్యుః సుదత్రః । యేన విశ్వా పుష్యసి వార్యాణి
సరస్వతి తమిహ ధాతవే కరితి ॥ 27 ॥

అథాస్య మాతరమభిమన్తయతే । ఇలాఽసి మైత్రావరుణీ వీరే
వీరమజీజనత్ । సా త్వం వీరవతీ భవ యాఽస్మాన్వీరవతోఽకరదితి । తం వా
ఏతమాహురతిపితా బతాభూరతిపితామహో బతాభూః పరమాం బత కాప్యాం
ప్రాపచ్చియా యశసా బ్రహ్మవర్చసేన య ఏవంవిదో బ్రాహ్మణస్య పుత్రో
జాయత ఇతి ॥ 28 ॥ ఇతి చతుర్థం బ్రాహ్మణమ్ ॥

అథ వగ్ంశః । పౌతిమాషీపుత్రః కాత్యాయనీపుత్రాత్యాయనీపుత్రో
గౌతమీపుత్రాద్గౌతమీపుత్రో భారద్వాజీపుత్రాద్భారద్వాజీపుత్రః పారాశరీ-

పుత్రాత్పారాశరీపుత్ర జైపస్వస్తీపుత్రాదౌపస్వస్తీపుత్రః పారాశరీపుత్రాత్పా-
 రాశరీపుత్రః కాత్యాయనీపుత్రాత్కాత్యాయనీపుత్రః కౌశికీపుత్రాత్కౌశికీపుత్ర
 అలమ్బిపుత్రాచ్చ వైయాఘ్రపదీపుత్రాచ్చ వైయాఘ్రపదీపుత్రః కాణ్వీపుత్రాచ్చ
 కాపీపుత్రాచ్చ కాపీపుత్రః ॥ 1 ॥

అత్రయీపుత్రాదాత్రయీపుత్రో గౌతమీపుత్రాద్గౌతమీపుత్రో భారద్వా-
 జీపుత్రాద్భారద్వాజీపుత్రః పారాశరీపుత్రాత్పారాశరీపుత్రో వాతీపుత్రాద్వాతీపుత్రః
 పారాశరీపుత్రాత్పారాశరీపుత్రో వార్కారుణీపుత్రాద్వార్కారుణీపుత్రో
 వార్కారుణీపుత్రాద్వార్కారుణీపుత్ర ఆర్షభాగీపుత్రాద్ఆర్షభాగీపుత్రః శౌంగీ-
 పుత్రాచ్చౌంగీపుత్రః సాంకృతీపుత్రాత్సాంకృతీపుత్ర ఆలమ్బాయనీపుత్రా-
 దాలమ్బాయనీపుత్ర ఆలమ్బిపుత్రాదాలమ్బిపుత్రో జాయస్తీపుత్రాజ్జాయస్తీపుత్రో
 మాణ్డుకాయనీపుత్రాన్మాణ్డుకాయనీపుత్రో మాణ్డుకీపుత్రాన్మాణ్డుకీపుత్రః
 శాణ్డీలీపుత్రాచ్ఛాణ్డీలీపుత్రో రాథీతరీపుత్రాద్రాథీతరీపుత్రో
 భాలుకీపుత్రాద్భాలుకీపుత్రః క్రౌంచీకీపుత్రాభ్యాం క్రౌంచీకీపుత్రౌ వైదభృతీ
 పుత్రాద్వైదభృతీపుత్రః కార్మకేయీపుత్రాత్కార్మకేయీపుత్రః ప్రాచీనయోగీ-
 పుత్రాత్ప్రాచీనయోగీపుత్రః సాంజీవీపుత్రాత్సాంజీవీపుత్రః ప్రాశ్నీపుత్రా-
 దాసురివాసినః ప్రాశ్నీపుత్ర ఆసురాయణాదాసురాయణ ఆసురేరాసురిః
 ॥ 2 ॥

యాజ్ఞవల్క్యద్వాజ్ఞవల్క్య ఉద్దాలకాదుద్దాలకో_రుణాదరుణ ఉపవేశే-
 రుపవేశిః కుశ్రేః కుశ్రీర్వాజశ్రవసో వాజశ్రవా జిహ్వవతో బాధ్యో-
 గాజ్ఞిష్టవాన్బాధ్యోగో_సితాద్వార్షగణాదసితో వార్షగణో హరితాత్కశ్యపాద్ధరితః
 కశ్యపః శిల్పాత్కశ్యపాచ్ఛిల్పః కశ్యపః కశ్యపాన్నైద్రువేః కశ్యపో నైద్రువిర్వాచో
 వాగామ్భిణ్యా అమ్భిణ్యాదిత్యాదాదిత్యానీమాని శుక్లాని యజుగ్ంషి
 వాజసనేయేన యాజ్ఞవల్క్యేనా_ఖ్యాయన్తే ॥ 3 ॥

సమాసమా సాంజీవీపుత్రాత్సాంజీవీపుత్రో మాణ్డాకాయనేర్మాణ్డా-
 కాయనిర్మాణ్డావ్యాన్మాణ్డావ్యః కౌత్సాత్కౌత్సో మాహితేర్మాహిత్థిర్వామ-
 కక్షాయణాద్వామకక్షాయణః శాణ్డిల్యాచ్చాణ్డిలో_ వాత్స్యాద్వాత్స్యః కుశ్రేః
 కుశ్రీర్వాజ్ఞవచసో రాజస్తమ్బాయనాద్యజ్ఞవచా రాజస్తమ్బాయనస్తు
 రాత్కావషేయాత్తురః కావషేయః ప్రజాపతేః ప్రజాపతిర్భహ్మణో_ బ్రహ్మ స్వయంభు
 బ్రహ్మణే నమః ॥ 4 ॥ ఇతి పంచమం బ్రాహ్మణమ్ ॥

॥ ఇతి బృహదారణ్యకోపనిషది షష్ఠో_ధ్యాయః ॥

॥ ఇతి వాజసనేయకే బృహదారణ్యకోపనిషత్ - సమాప్తా ॥

ఓం పూర్ణమదః పూర్ణమిదం పూర్ణాత్పూర్ణముదచ్ఛతే । పూర్ణస్య
 పూర్ణమాదాయ పూర్ణమేవావశిష్యతే । ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః ॥

॥ గణపత్యధర్వషీర్షోపనిషత్ ॥

(శ్రీగణేశాధర్వషీర్షమ్)

ఓం భద్రం కర్ణేభిః శృణుయామ దేవాః । భద్రం పష్యేమాక్షభిర్యజత్రాః ।
 స్థిరైరంగైస్తుష్టువాగ్ం సస్తనూభిః । వ్యశేమ దేవహితం యదాయుః ।
 స్వస్తి న ఇన్ద్రో వృద్ధశ్రవాః । స్వస్తి సః పూషా విశ్వదాః । స్వస్తి సస్తార్ష్యో
 అరిష్టనేమిః । స్వస్తి నో బృహస్పతిర్దధాతు ॥

ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః ॥

ఓం నమస్తే గణపతయే । త్వమేవ ప్రత్యక్షం తత్త్వమసి । త్వమేవ
 కేవలం కర్తాశి । త్వమేవ కేవలం ధర్తాశి । త్వమేవ కేవలం
 హర్తాశి । త్వమేవ సర్వం ఖల్విదం బ్రహ్మాసి । త్వం సాక్షాదాత్మాశి
 నిత్యమ్ ॥ 1 ॥

ఋతం వచ్చి । సత్యం వచ్చి ॥ 2 ॥

అవ త్వం మామ్ । అవ వక్తారమ్ । అవ శ్రోతారమ్ । అవ
 దాతారమ్ ॥ అవ ధాతారమ్ । అవానూచానమవ శిష్యమ్ । అవ
 పశ్చాత్తాత్ । అవ పురస్తాత్ । అవోత్తరాత్తాత్ । అవ దక్షిణాత్తాత్ । అవ

చో॒ర్హ్వా॒త్తాత్ ॥ అ॒వా॒ధ॒రా॒త్తాత్ ॥ స॒ర్వతో॑ మాం పా॒హి పా॒హి స॒మ॒న్తాత్

॥ 3 ॥

త్వం వా॒జ్మయ॑స్త్వం చి॒న్మయః॑ । త్వ॒మాన॑స్త్వం బ్ర॒హ్మయః॑ ।
త్వం స॒చ్చిదా॑న॒న్తా॒ద్వి॒తీయో॒ఽసి । త్వం ప్ర॒త్యక్షం॑ బ్ర॒హ్మసి॑ । త్వం
జ్ఞా॒నమ॑యో వి॒జ్ఞా॒నమ॑యో॒ఽసి ॥ 4 ॥

స॒ర్వం జ॒గది॑దం త్వత్తో జా॒యతే॑ । స॒ర్వం జ॒గది॑దం త్వత్తస్తి॒ష్ఠతి॑ ।
స॒ర్వం జ॒గది॑దం త్వయి లయ॑మే॒ష్ఠతి॑ । స॒ర్వం జ॒గది॑దం త్వయి ప్ర॒త్యేతి॑ ।
త్వం భూ॑మి॒రాపో॒ఽనలో॑ఽనిలో॑ న॒భః । త్వం చ॒త్వారి॑ వా॒క్పదా॑ని ॥ 5 ॥

త్వం గు॒ణత్ర॑యా॒తీతః॑ । త్వం అ॒వస్థా॑త్రయా॒తీతః॑ । త్వం
దే॒హత్ర॑యా॒తీతః॑ । త్వం కా॒లత్ర॑యా॒తీతః॑ । త్వం మూ॒లాధా॑రస్థితో॒ఽసి
ని॒త్యమ్ । త్వం శక్తి॑త్రయా॒త్మకః॑ । త్వాం యోగి॑నో ధ్యా॒యన్తి ని॒త్యమ్ । త్వం
బ్ర॒హ్మ త్వం వి॒ష్ణుస్త్వం రు॒ద్రస్త్వమి॒ంద్రస్త్వమి॒న్ద్రస్త్వం వా॒యుస్త్వం సూ॒ర్యస్త్వం
చ॒ంద్రమా॑స్త్వం బ్ర॒హ్మ భూ॑ర్భువః స్వరోమ్ ॥ 6 ॥

గ॒ణాదిం॑ పూ॒ర్వము॑చ్ఛా॒ర్య వ॒ర్ణాదీం॑ స్తద॒నన్త॑రమ్ । అను॒స్వారః
ప॒రత॑రః । అ॒ర్ధేన్దు॒లసి॑తమ్ । తా॒రేణ॑ ఋ॒ద్ధమ్ । ఏ॒తత్త॑వ మను॒స్వరూ॑పమ్ ।
గ॒కారః పూ॒ర్వరూ॑పమ్ । అ॒కారో మధ్య॑మరూ॒పమ్ ।
అను॒స్వార॑స్త్వరూ॒పమ్ । బి॒న్దురు॑త్త॒రరూ॑పమ్ । నాదః స॒న్తానమ్ ।

సగ్ంహితా సన్ధిః । సైషా గణేషవిద్యా । గణక ఋషిః । నిచృద్గాయత్రీచ్ఛన్ధః ।
 గణపతీర్దేవతా । ఓం గం గణపతయే నమః ॥ 7 ॥

ఏకదంతాయ విద్మహే వక్రతుణ్డాయ ధీమహి ।

తన్నో దన్తిః ప్రచోదయాత్ ॥ 8 ॥

ఏకదన్తం చతుర్వన్తం పాశమంకుశధారిణమ్ । రదం చ వరదం
 హస్తైర్భిభ్రాణం మూషకధ్వజమ్ । రక్తం లంబోదరం శూర్పకర్ణకం రక్తవా-
 ససమ్ । రక్తగన్ధానులిప్తాంగం రక్తపుష్పైః సుపూజితమ్ । భక్తానుకమ్పినం
 దేవం జగత్కారణమచ్యుతమ్ । ఆవిర్భూతం చ సృష్ట్యాదౌ ప్రకృతేః
 పురుషాత్పరమ్ । ఏవం ధ్యాయతి యో నిత్యం స యోగీ యోగినాం వరః
 ॥ 9 ॥

నమో వ్రాతపతయే । నమో గణపతయే । నమః ప్రమథపతయే ।
 నమస్తేఽస్తు లంబోదరాయైకదంతాయ విఘ్ననాశినే శివసుతాయ
 వరదమూర్తయే నమః ॥ 10 ॥

ఏతదధర్వశీర్షం యోఽధీతే స బ్రహ్మభూయాయ కల్పతే । స
 సర్వవిఘ్నైర్న బాధ్యతే । స సర్వత్ర సుఖమేధతే । స పంచమహాపాపాత్
 ప్రముచ్యతే । సాయమధీయానో దివసకృతం పాపం నాశయతి ।
 వ్రాతరధీయానో రాత్రికృతం పాపం నాశయతి । సాయం వ్రాతః

ప్రయుంజా॒నో పా॒పో॒॒ ఖ॒వతి॑ । సర్వ॒త్రాధీ॒యానో॒॒ పవి॒ఘ్నో॒॒ భ॒వతి॑ ।
 ధ॒ర్మార్థకా॒మమోక్షం॑ చ వి॒స్తతి॑ । ఇదమధర్వశీర్షమశిష్యాయ న దే॒యమ్ ।
 యో యది॑ మోహోద్ దా॒స్యతి॑ స పాపీ॒యాన్ భ॒వతి॑ । సహస్రావర్తనాద్యం
 యం కామ॑మధీ॒తే తం తమనే॑న సాధయేత్ ॥ 11 ॥

అనే॑న గణపతిమభిషిం॒చతి॑ స వాగ్మీ॒ భ॒వతి॑ । చతుర్జ్ఞామనశ్శన్
 జ॒పతి॑ స విద్యా॒వాన్ భ॒వతి॑ । ఇత్యధర్వణవా॒క్యమ్ । బ్రహ్మోద్యావరణం
 విద్యాన్న బిభే॑తి కదాచనే॒తి ॥ 12 ॥

యో దూర్వాంకురైర్వ॒జతి॑ స వైశ్రవణోప॒మో భ॒వతి॑ । యో
 లాజైర్వ॒జతి॑ స యశో॑వాన్ భ॒వతి॑ । స మే॒ధావాన్ భ॒వతి॑ । యో
 మోదకసహస్రేణ॑ య॒జతి॑ స వాంఛితఫలమవాప్నోతి॑ । యః సాజ్య
 సమిద్భిర్వ॒జతి॑ స సర్వం లభతే॑ స సర్వం లభతే॑ ॥ 13 ॥

అష్టా బ్రాహ్మణాన్ సమ్యగ్ గ్రా॒హయి॒త్వా సూర్యవర్చ॑స్వీ భ॒వతి॑ ।
 సూర్యగ్రహే॑ మహాన॒ద్యాం ప్రతి॑మాసన్నిధౌ వా జ॒ప్త్వా సిద్ధమ॑న్త్రో భ॒వతి॑ ।
 మహావి॒ఘ్నాత్ ప్ర॒ముచ్య॑తే । మహాదో॒షాత్ ప్ర॒ముచ్య॑తే । మహాప్రత్యవాయాత్
 ప్ర॒ముచ్య॑తే । స సర్వవిద్భ॑వతి స సర్వవిద్భ॑వతి । య ఏ॒వం వేద॑ ।
 ఇత్యు॒పనిషత్ ॥ 14 ॥

ఓం శా॒ంతిః శా॒ంతిః శా॒ంతిః ॥

॥ సూర్యోపనిషత్ ॥

ఓం భద్రం కర్ణభిః శృణుయామ దేవాః । భద్రం పశ్యేమాక్షభిర్యజత్రాః ।
 స్థిరైరం గైస్తుష్టువాగ్ంస్తనూభిః । వ్యశేమ దేవహితం యదాయుః । స్వస్తి న
 ఇన్ద్రో వృద్ధశ్రవాః । స్వస్తి నః పూషా విశ్వవేదాః । స్వస్తి నస్తార్ష్యో అరిష్టనేమిః ।
 స్వస్తి నో బృహస్పతిర్దధాతు ॥

ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః ॥

ఓం అథ సూర్యాధర్వాంగిరసం వ్యాఖ్యాన్యోమః । బ్రహ్మ ఋషిః । గాయత్రీ
 ఛందః । ఆదిత్యో దేవతా । హంసః సోఽహమగ్నినారాయణయుక్తం బీజమ్ ।
 హృల్లేఖా శక్తిః । వియదాదిసర్గసంయుక్తం కీలకమ్ । చతుర్విధపురుషార్థ సిద్ధ్యర్థే
 వినియోగః ।

షట్స్వరారూఢేన బీజేన షడంగం రక్తామ్బుజ సంస్థితం సప్తాశ్వరథినం
 హిరణ్యవర్ణం చతుర్బుజం పద్మద్వయాభయవరదహస్తం కాలచక్రప్రణేతారం
 శ్రీసూర్యనారాయణం య ఏవం వేద స వై బ్రాహ్మణః ॥

ఓ॥ భూ॒ర్భువః॑ సు॒వః॑ । త॒త్స॒వి॒తు॒ర్వ॒రే॒ణ్యం॑ భ॒ర్గో దే॒వస్య॑ ధీ॒మహి॑ । ధి॒యో॒
యో సః॑ ప్ర॒చో॒దయా॑త్ ॥ సూ॒ర్య ఆ॒త్మా జ॒గత్స॒స్థష॑శ్చ । సూ॒ర్యాద్వై ఖ॒ల్వి॒మాని॑
భూ॒తాని॑ జాయ॒న్తే । సూ॒ర్యాద్వై॑ ప॒ర్జన్యో॒ఽన్నమా॑త్మా ।

నమ॑స్తే ఆది॒త్య । త్వ॒మే॒వ ప్ర॒త్యక్షం॑ కర్మ॒ కర్తా॑సి । త్వ॒మే॒వ ప్ర॒త్యక్షం॑ బ్ర॒హ్మా॑సి ।
త్వ॒మే॒వ ప్ర॒త్యక్షం॑ వి॒ష్ణుర॑సి । త్వ॒మే॒వ ప్ర॒త్యక్షం॑ రు॒ద్రోఽసి॑ । త్వ॒మే॒వ ప్ర॒త్యక్షం॑
ఋ॒గసి॑ । త్వ॒మే॒వ ప్ర॒త్యక్షం॑ య॒జుర॑సి । త్వ॒మే॒వ ప్ర॒త్యక్షం॑ సా॒మాసి॑ । త్వ॒మే॒వ
ప్ర॒త్యక్ష॑మధ॒ర్వాసి॑ । త్వ॒మే॒వ స॒ర్వం ఛ॑న్తోఽసి । ఆది॒త్యాద్వా॒యుర్జాయ॑తే ।
ఆది॒త్యాద్భూ॒మిర్జాయ॑తే । ఆది॒త్యాదా॒పోజాయ॑న్తే । ఆది॒త్యాజ్ఞో॒తిర్జాయ॑తే ।
ఆది॒త్యాద్ వ్యోమ॑ ది॒శో జాయ॑న్తే ।

ఆది॒త్యాద్ దే॒వా జాయ॑న్తే । ఆది॒త్యాద్వే॒దా జాయ॑న్తే । ఆది॒త్యో వా ఏ॒ష
ఏ॒తన్మ॑ణ్ణలం తపతి । అ॒సా॒వాది॒త్యో బ్ర॒హ్మో । ఆది॒త్యోఽన్తః॑కరణ-మనోబుద్ధి
-చి॒త్తాహంకా॑రాః । ఆది॒త్యో వై వ్యా॑నస్సమానోదానోఽపా॒సః ప్రా॒ణః । ఆది॒త్యో
వై శ్రో॒త్ర-త్వక్చక్షూ॑రసనఘ్రూ॒ణాః ।

ఆది॒త్యో వై వాక్పా॑ణిపాదపాయూపస్థాః । ఆది॒త్యో వై శబ్ద॑స్పర్శరూప
రస॑గన్ధాః । ఆది॒త్యో వై వచ॑నాదానాగమన విస॒ర్గాన॑న్ధాః । ఆన॑న్దమయో
విజ్ఞా॑నమయో విజ్ఞా॒నఘ॑న ఆది॒త్యః । నమో॑ మిత్రాయ భానవే మృత్యో॑ర్మా

పాహి । బ్రాజిష్ఠవే విశ్వహేతవే నమః । సూర్యాద్భవన్తి భూతాని సూర్యేణ
పాలితాని తు ।

సూర్యే లయం ప్రాప్నువన్తి యః సూర్యః సోఽహమేవ చ । చక్షుర్నో దేవః
సవితా చక్షుర్న ఉత పర్వతః । చక్షు-ర్ణాతా దధాతు నః ।

అదిత్యాయ విద్మహే సహస్రకిరణాయ ధీమహి । తన్నః సూర్యః
ప్రచోదయాత్ ॥

సవితా పురస్తాత్సవితా పశుతాత్సవితోత్తరాతాత్సవితాధరాతాత్సవితా
నః సువతు సర్వతాతిగ్ం సవితా నో రాసతాం ధీర్హుమాయుః ।

ఓమిత్యేకాక్షరం బ్రహ్మ । ఘృణిరితి ద్వే అక్షరే । సూర్యఇత్యక్షరద్వ-
యమ్ । అదిత్య ఇతి త్రీణ్యక్షరాణి । ఏతస్యైవ సూర్యస్యాష్టాక్షరో మనుః ।

యః సదాహరహర్షపతి స వై బ్రాహ్మణో భవతి స వై బ్రాహ్మణో
భవతి । సూర్యాభిముఖో జప్త్వా మహావ్యాధి భయాత్ప్రముచ్యతే । అలక్ష్మీర్నుశ్యతి ।

అభక్ష్వ్య భక్షణాత్ పూతో భవతి । అగమ్యాగమనాత్ పూతో భవతి । పతిత
సంభాషణాత్ పూతో భవతి । అసత్ సంభాషణాత్పూతో భవతి ।

మధ్యాహ్నే సూర్యాభిముఖః పఠేత్ ॥ సద్యోత్పన్నపంచమహాపాతకాత్ప్ర-
ముచ్యతే । సైషా సావిత్రీం విద్యాం న కించిదపి న కస్మైచిత్ప్రశంసయేత్ ।

య ఏ॒తాం మ॒హా॒భా॒గః ప్రా॒తః ప॒రతి స భా॒గ్య॒వాన్ జా॒యతే ప॒శూన్వి॒ష్టతి ।
 వే॒దార్థం॑ ల॒భతే । త్రి॒కాల॑మే॒తజ్జ॒ప్త్వా క్ర॑తుశతఫలమవాప్నోతి । హస్తా॑దిత్యే
 జ॒పతి స మ॒హామృ॑త్యుం త॒రతి స మ॒హామృ॑త్యుం త॒రతి య ఏ॒వం వే॒ద ।
 ఇ॒త్యుప॒నిషత్ ।

ఓం శా॒ంతిః శా॒ంతిః శా॒ంతిః ॥

॥ కరోపనిషత్తు ॥

శాంతి పాఠః

ఓం సహ నావవతు । సహ నా భునక్తు । సహ వీర్యం కరవావహై ।
తేజస్వి నావధీతమస్తు మా విద్విషావహై ॥

ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః ॥

అథ ప్రథమాధ్యాయే ప్రథమావల్లీ

ఓం ఉశస్త్వ వై వాజశ్రవసః సర్వ వేదసం దదా । తస్య హ నచికేతా
నామ పుత్ర ఆస ॥ 1 ॥ తగ్ం హ కుమారగ్ం సన్తం దక్షిణాసు
నీయమానాసు శ్రద్ధాఽ ఽ వివేశ, సోఽ మన్యత ॥ 2 ॥ పీతోదకా జగ్ధతృణా
దుగ్ధదోహ నిర్దిన్దియాః । అనన్తా నామ తే లోకాస్తాస్స గచ్ఛతి తా దదత్
॥ 3 ॥ స హోవాచ పితరం తత కస్మై మాం దాస్యసీతి । ద్వితీయం తృతీయం
తగ్ం హోవాచ మృత్యవే త్వా దదామీతి ॥ 4 ॥ బహూనామేమి ప్రథమో
బహూనామేమి మధ్యమః । క్రిగ్స్విద్యమస్య కర్తవ్యం,
యన్మయాఽ ద్య కరిష్యతి ॥ 5 ॥

అనుపశ్య యథా పూర్వే ప్రతిపశ్య తథాఽపరే । సస్యమివ మర్త్యః పచ్చతే
 సస్యమివాజాయతే పునః ॥ 6 ॥ వైశ్వానరః ప్రవిశత్యతిథిర్భాహ్మణో గృహాన్ ।
 తస్మైతాగ్ం శాన్తిం కుర్వన్తి హర వైవస్వతోదకమ్ ॥ 7 ॥ ఆశాప్రతీక్షే సంగతగ్ం
 సూన్యతాం చేష్టాపూర్తే పుత్రపశూగ్శ్చ సర్వాన్ । ఏతద్వ్యంక్తే పురుషస్యాల్పమేధసో
 యస్యానశ్శన్ వసతి బ్రాహ్మణో గృహే ॥ 8 ॥ త్రిసో రాత్రీర్యదవాతీర్ణహే
 మేఽనశ్శన్ బ్రహ్మన్నతిథిర్నమస్యః । నమస్తేఽస్తు బ్రహ్మన్ స్వస్తి మేఽస్తు
 తస్మాత్ప్రతి త్రీన్వరాస్యణీష్వ ॥ 9 ॥ శాన్తసంకల్పః సుమనా యథా
 న్యాదీవ్తమన్యూర్దైతమో మాఽభి మృత్యోః । త్వత్ప్రస్పృష్టం మాఽభి వదేత్ప్రతీత
 ఏతత్త్రయాణాం ప్రథమం వరం వృణే ॥ 10 ॥

యథా పురస్తాద్భువితా ప్రతీత ఔద్దాలకిరారుణిర్మత్ప్రస్పృష్టః । సుఖగ్ం
 రాత్రీః శయితా వీతమన్యూస్త్వాం దదృశివాన్ మృత్యుముఖాత్ప్రముక్తమ్
 ॥ 11 ॥ స్వర్గే లోకే న భయం కించనాన్తి న తత్ర త్వం న జరయా బిభేతి ।
 ఉభే తీర్ష్యాఽశనాయాపిపాసే శోకాత్తిగో మోదతే స్వర్గలోకే ॥ 12 ॥ స
 త్వమగ్నిగ్ం స్వర్ణమధ్యేషి మృత్యో ప్రబ్రూహి తగ్ం శ్రద్ధధానాయ మహ్యమ్ ।
 స్వర్గలోకా అమృతత్వం భజన్త ఏతద్ ద్వితీయేన వృణే వరేణ ॥ 13 ॥
 ప్ర తే బ్రవీమి తదు మే నిబోధ స్వర్ణమగ్నిం నచికేతః ప్రజానన్ ।
 అనన్తలోకాప్తిమథో ప్రతిష్ఠాం విద్ధి త్వమేతం నిహితం గుహాయామ్ ॥14॥

లోకాదిమగ్నిం తమువాచ తస్మై యా ఇష్టకా యావతీర్వా యథా వా । స
చాపి తత్ ప్రత్యవదద్యథోక్తమథాస్య మృత్యుః పునరేవాహ తుష్టః ॥ 15 ॥

తమబ్రవీత్ప్రీయమాణో మహాత్మా వరం తవేహాద్య దదామి భూయః ।
తవైవ నామ్నా భవితాఽయమగ్నిః సృజ్మాం చేమామనేకరూపాం గృహాణ
॥ 16 ॥ త్రిణాచికేతస్త్రిభిరేత్య సన్ధిం త్రికర్మకృత్తరతి జన్మమృత్యుః ।

బ్రహ్మజ్జం దేవమీద్యం విదిత్వా నిచాయ్యేమాగ్ం శాన్తిమత్యన్తమేతి
॥ 17 ॥ త్రిణాచికేతస్త్రయమేతద్విదిత్వా య ఏవం విద్వాగ్శ్చినుతే

నాచికేతమ్ । స మృత్యుపాశాస్పరతః ప్రణోద్య శోకాతిగో మోదతే స్వర్గలోకే
॥ 18 ॥ ఏష తేఽగ్ని ర్నచికేతః స్వర్గో యమవృణీథా ద్వితీయేన వరేణ ।

ఏతమగ్నిం తవైవ ప్రవక్ష్యన్తి జనాసస్తృతీయం వరం నచికేతో వృణీష్వ
॥ 19 ॥ యేయం ప్రేతే విచికీత్సా మనుష్యేఽస్తీత్యేకే నాయమస్తీతి చైకే ।

ఏతద్విద్యామనుశిష్టస్వయాఽహం వరాణామేష వరస్త్వతీయః ॥ 20 ॥

దేవైరత్రాపి విచికీత్సితం పురా న హి సువిజ్ఞేయమణురేష
ధర్మః । అస్యం వరం నచికేతో వృణీష్వ మా మోపరోత్పీరతి మా సృజ్జైనమ్

॥ 21 ॥ దేవైరత్రాపి విచికీత్సితం కిల త్వం చ మృత్యో యన్న సువిజ్ఞేయమాత్త ।
వక్తా చాస్య త్వాద్భుగన్యో న లభ్యో నాన్యో వరస్తుల్య ఏతస్య కశ్చిత్ ॥ 22 ॥

శతాయుషః పుత్రపౌత్రాన్ వృణీష్వ బహున్పశున్ హస్తి హిరణ్యమశ్వాన్ ।

భూమే॑ర్మహదా॑యతనం వృణీ॑ష్వ స్వయం॑ చ జీ॒వ శరదో॑ యావదిచ్చ॑సి
 ॥ 23 ॥ ఏ॒తత్తు॑ల్యం య॒ది మ॑న్యసే వరం వృణీ॑ష్వ వి॒త్తం చి॒రజీ॑వికాం చ ।
 మహా॑భూమా న॒చికే॑తస్వమే॒ధి కామా॑నాం త్వా క్రా॒మభా॑జం కరో॑మి ॥ 24 ॥
 యే యే క్రా॒మా దు॑ర్లభా మ॒ర్త్యలో॑కే స॒ర్వాన్కా॒మాగ్శ్చ॑స్వతః ప్రార్థ॑యస్వ । ఇమా
 రా॒మాః స॒రథాః స॒తూర్వా న హీ॑ద్యశా ల॒మ్భనీ॑యా మను॒ష్వైః ॥ ఆ॒భిర్మ॒త్వతా॑భిః
 ప॒రిచా॑రయస్వ న॒చికే॑తో మరణం॑ మా॒నుప్రాక్షీః ॥ 25 ॥

శ్వో॒ఽభా॒వా మ॒ర్త్యస్య॑ యద॒న్త కై॒తత్సర్వే॑న్విన్దియాణాం జ॒రయ॑న్తి తేజః ।
 అపి॑ స॒ర్వం జీ॒విత॑మల్పమే॒వ త॒వైవ వా॒హస్త॑వ సృ॒త్యగీ॑తే ॥ 26 ॥ న వి॒త్తేన॑
 త॒ర్పణీ॑యో మను॒ష్యో ల॒ప్సామ॑హే వి॒త్తమ॑ద్రాక్ష్మ చే॒త్వా । జీ॒విష్యా॑మో
 యా॒వదీ॑శిష్యసి త్వం వ॒రస్తు॑ మే వ॒రణీ॑యః స ఏ॒వ ॥ 27 ॥ అజీ॑ర్యతా
 మ॒మృతా॑నాముపే॒త్య జీ॒ర్యన్మ॒ర్త్యః క్ష॒ధఃస్థః ప్ర॑జానన్ । అభీ॑ధ్యాయస్వ॒ర్ణర॑తి
 ప్ర॒మోదా॑నతిదీ॒ర్ఘే జీ॒వితే॑ కో రమే॒త ॥ 28 ॥ యస్మి॑న్నిదం వి॒చికి॑త్సన్తి
 మృ॒త్యోయ॑త్సాప॒రాయే॑ మ॒హతి॑ బ్రూహి స॒స్తత్ । యో॒ఽయం వరో॑
 గూ॒ఢమ॑నుప్రవిష్టో నాస్యం తస్మా॑న్న॒చికే॑తా వృణీ॑తే ॥ 29 ॥

ద్వితీయా వల్లీ

అ॒న్యచ్చే॑యో॒ఽన్యదు॑తై॒వ ప్రే॒యస్తే॑ ఉ॒భే నా॒నార్థే॑ పు॒రుషగ్ం॑ సి॒నీతః॑ ।
 తయోః॑ శ్రే॒య ఆ॒దదా॑నస్య సాధు భవతి హీ॒యతే॒ఽర్థాద్య॑ ఉ ప్రే॒యో వృ॑ణీతే

॥ 1 ॥ శ్రేయశ్చ ప్రేయశ్చ మనుష్యమేతస్మా సమ్పరీత్య వివినక్తి ధీరః ।
 శ్రేయోహిధీరోఽభిప్రేయసో వృణీతే ప్రేయో మన్దో యోగక్షమాద్యణీతే
 ॥ 2 ॥ స త్వం ప్రియాన్ ప్రియరూపాగ్శ్చ కామానభిధ్యాయన్నచికేతోఽత్య
 ప్రాక్షీః । నైతాగ్ం సృజ్మాం విత్తమయామవాప్తో యస్యాం మజ్జన్తి బహవో
 మనుష్యాః ॥ 3 ॥ దూరమేతే విపరీతే విపూచీ అవిద్యా యా చ విద్యేతి
 జ్ఞాతా । విద్యాభీష్పినం నచికేతసం మన్యే న త్వా క్రామా బహవోఽలోలుపన్త
 ॥ 4 ॥ అవిద్యాయామన్తరే వర్తమానాః స్వయం ధీరాః పణ్ణితంమన్యమానాః ।
 దస్త్రమ్యమాణాః పరియన్తి మూఢా అన్ధేనైవ నీయమానా యథాఽంధాః
 ॥ 5 ॥

న సామ్పరాయః ప్రతిభాతి బాలం ప్రమాద్యన్తం విత్తమోహేన మూఢమ్ ।
 అయం లోకో నాస్తి పర ఇతి మానీ పునః పునర్వశమాపద్యతే మే ॥ 6 ॥
 శ్రవణాయాపి బహుభిర్యో న లభ్యః శృణ్వన్తోఽపి బహవో యం న విద్యుః ।
 ఆశ్చర్యో వక్తా కుశలోఽస్య లభాఽఽ ఆశ్చర్యో జ్ఞాతా కుశలానుశిష్టః ॥ 7 ॥
 న నరేణావరేణ ప్రోక్త ఏష సువిజ్ఞేయో బహుధా చిన్త్యమానః । అనన్యప్రోక్తే
 గతిరత్ర నాస్త్యణీయాన్హ్యతర్క్యమణుప్రమాణాత్ ॥ 8 ॥ నైష తర్కణ
 మతిరాపనేయా ప్రోక్తాఽన్యేనైవ సుజ్ఞానాయ ప్రేష్ట । యాం త్వమాపః
 సత్యధృతిర్బతాసి త్వాదృజ్ నో భూయా న్నచికేతః ప్రవ్షా ॥ 9 ॥ జానామ్యహగ్ం

శేవధిరిత్యనిత్యం న హ్యధ్రువైః ప్రాప్యతే హి ధ్రువం తత్ । తతో మయా
నాచికేతశ్చితోఽగ్నిరనిత్యే ద్రవ్యైః ప్రాప్తవానస్మి నిత్యమ్ ॥ 10 ॥

కామస్యాఽఽపిం జగతః ప్రతిష్ఠాం క్రతోరానన్యమభయస్య
పారమ్ । స్తోమం మహదురుగాయం ప్రతిష్ఠాం దృష్ట్వా ధృత్యా ధీరో
నచికేతోఽత్యసాక్షీః ॥ 11 ॥ తం దుర్ధర్షం గూఢమనుప్రవిష్టం గుహాహితం
గహ్వరేష్టం పురాణమ్ । అధ్యాత్మయోగాధిగమేన దేవం మత్వా ధీరో హర్ష
శోకా జహాతి ॥ 12 ॥ ఏతచ్ఛ్రుత్వా సమ్పరిగృహ్య మర్త్యః ప్రవృహ్య ధర్మ
మణుమేతమాప్య । స మోదతే మోదనీయగ్ం హి లబ్ధ్వా వివృతగ్ం సద్మ
నచికేతసం మన్యే ॥ 13 ॥ అన్యత్ర ధర్మాదన్యత్రాధర్మాదన్యత్రాస్మాత్
కృతాకృతాత్ । అన్యత్ర భూతాచ్చ భవ్యాచ్చ యతృతృశ్యసి తద్వద ॥ 14 ॥ సర్వే
వేదా యత్పదమామనన్తి తపాగ్ంసి సర్వాణి చ యద్వదన్తి । యదిచ్చన్తో
బ్రహ్మచర్యం చరన్తి తత్తే పదగ్ం సంగ్రహేణ బ్రవీమ్యోమిత్యేతత్ ॥ 15 ॥

ఏతద్ధ్వేవాక్షరం బ్రహ్మ ఏతద్ధ్వేవాక్షరం పరమ్ । ఏతద్ధ్వేవాక్షరం జ్ఞాత్వా
యో యదిచ్చతి తస్య తత్ ॥ 16 ॥ ఏతదాలమ్బనం శ్రేష్ఠమేతదాలమ్బనం
పరమ్ । ఏతదాలమ్బనం జ్ఞాత్వా బ్రహ్మలోకే మహీయతే ॥ 17 ॥ న జాయతే
మ్రీయతే వా విపశ్చిన్నాయం కుతశ్చిన్న బభూవ కశ్చిత్ । అజో నిత్యః
శాశ్వతోఽయం పురాణో న హన్యతే హన్యమానే శరీరే ॥ 18 ॥ హస్తా

చేన్మన్యతే హస్తుగ్ం హతశ్చేన్మన్యతే హతమ్ । ఉభౌ తౌ న విజానీతో నాయగ్ం
 హన్తి న హన్యతే ॥ 19 ॥ అణోరణీయాన్మహతో మహీయానాత్మాస్య జన్తోర్నిహితో
 గుహాయామ్ । తమక్రతుః పశ్యతి వీతశోకో ధాతుః ప్రసాదాన్మహిమాసమాత్మనః
 ॥ 20 ॥

ఆసీనో దూరం వ్రజతి శయానో యాతి సర్వతః । కస్తం మదామదం
 దేవం మదన్యో జ్ఞాతుమర్హతి ॥ 21 ॥ అశరీరగ్ం శరీరేష్వనవస్థే-
 ష్వువస్థితమ్ । మహాన్తం విభుమాత్మానం మత్స్వా ధీరో న శోచతి ॥ 22 ॥
 నాయమాత్మా ప్రవచనేన లభ్యో న మేధయా న బహునా శ్రుతేన ।
 యమేవైషవృణుతే తేన లభ్యస్తస్యైష ఆత్మా వివృణుతే తనూగ్ స్వామ్
 ॥ 23 ॥ నావీరతో దుశ్చరితాన్నాశాన్తో నాస్తమాహితః । నాశాస్తమాససో
 వాఽపి ప్రజ్ఞానే నైసమాప్నూయాత్ ॥ 24 ॥ యస్య బ్రహ్మ చ క్షత్రం చ
 ఉభే భవత ఓదనః । మృత్యుర్మనోపసేచనం క ఇత్థా వేద యత్ర సః
 ॥ 25 ॥

తృతీయా వఖ్లీ

ఋతం పీబన్తా సుకృతస్య లోకే గుహం ప్రవిష్టా పరమే పరార్థే ।
 ఛాయాతపౌ బ్రహ్మవిదో వదన్తి పంచాగ్నయో యే చ త్రిణాచికేతాః ॥ 1 ॥
 యః సేతురీజానానామక్షరం బ్రహ్మ యత్పరమ్ । అభయం తిత్తీర్షణాం ప్రారం

నాచికేతగ్ం శకేమహి ॥ 2 ॥ అత్మానగ్ం రథీనం విద్ధి శరీరగ్ం రథమేవ
 తు । బుద్ధిం తు సారథిం విద్ధి మనః ప్రగ్రహమేవ చ ॥ 3 ॥ ఇంద్రియాణి
 హయానాహుర్విషయాగ్స్తేషు గోచరాన్ । అత్యేన్ద్రియ మనోయుక్తం
 భోక్తేత్యాహుర్మనీషిణః ॥ 4 ॥ యస్త్వ విజ్ఞానవాన్ భవత్యయుక్తేన మనసా
 సదా । తస్యేన్ద్రియాణ్యవశ్యాని దుష్టాశ్వా ఇవ సారథేః ॥ 5 ॥

యస్త్వ విజ్ఞానవాన్ భవతి యుక్తేన మనసా సదా । తస్యేన్ద్రియాణి వశ్యాని
 సదశ్వా ఇవ సారథేః ॥ 6 ॥ యస్త్వవిజ్ఞానవాన్ భవత్యమనస్యః సదా
 శుచిః । న స తత్పదమాప్నోతి సంసారం చాధిగచ్ఛతి ॥ 7 ॥ యస్త్వ
 విజ్ఞానవాన్భవతి సమనస్యః సదా శుచిః । న తు తత్పదమాప్నోతి యస్మాద్భూయో
 న జాయతే ॥ 8 ॥ విజ్ఞానసారథిర్యస్తు మనః ప్రగ్రహవా న్నరః । సోఽధ్వనః
 పారమాప్నోతి తద్విష్ణోః పరమం పదమ్ ॥ 9 ॥ ఇన్ద్రియేభ్యః పరా హ్యర్థా
 అర్థేభ్యశ్చ పరం మనః । మనసస్త్వ పరా బుద్ధిర్బుద్ధేరాత్మా మహాన్పరః ॥ 10 ॥

మహతః పరమవ్యక్తం, అవ్యక్తాత్పురుషః పరః । పురుషాన్న పరం కించిత్,
 సా కాప్యో సా పరా గతిః ॥ 11 ॥ ఏష సర్వేషు భూతేషు, గూఢోఽఽత్మా న
 ప్రకాశతే । దృశ్యతే త్వగ్ర్యయా బుద్ధ్యా సూక్ష్మయా సూక్ష్మదర్శిభిః ॥ 12 ॥
 యచ్ఛేద్యాజ్మనీ ప్రాజ్ఞస్తద్యచ్ఛేజ్ఞాన ఆత్మని । జ్ఞానమాత్మని మహతి
 నియచ్ఛేత్తద్యచ్ఛేచ్ఛాన్త ఆత్మని ॥ 13 ॥ ఉత్తిష్ఠత జాగ్రత ప్రాప్య వరాన్నిబోధత ।

క్షురస్య ధారా నిశితా దురత్యయా, దుర్గం పథస్తత్వవయో వదన్తి || 14 ||

అశబ్దమస్పర్శమరూపమవ్యయం తథాఽరసం నిత్యమగన్ధవచ్చ యత్ ।
అనాద్యనన్తం మహతః పరం ధ్రువం నిచాయ్య తస్మత్స్య ముఖాత్రముచ్యతే
|| 15 ||

నాచికేతముపాఖ్యానం మృత్యుప్రోక్తగ్ం సనాతనమ్ । ఉక్త్వా
శ్రుత్వా చ మేధావీ బ్రహ్మలోకే మహీయతే || 16 || య ఇమం పరమం
గుహ్యం శ్రావయేద్బ్రహ్మసంసది । ప్రయతః శ్రాద్ధకాలే వా తదానంత్యాయ
కల్పతే తదానంత్యాయ కల్పత ఇతి || 17 ||

చతుర్థి వల్లీ

పరాంచీ ఖాని వ్యత్యణిత్స్వయంభూస్తస్మాత్పరాజ్పశ్యతి నాన్తరాత్మన్ ।
కశ్చిద్ధీరః ప్రత్యగాత్మానమైక్షదావృత్తచక్షురమృతత్వమిచ్చన్ || 1 || పరాచః
కామాననుయన్తి బాలాన్తై మృత్యోర్యన్తి వితతస్య పాశమ్ । అథ ధీరా అమృతత్వం
విదిత్వా ధ్రువమధ్రువేష్విహ న ప్రార్థయన్తే || 2 || యేన రూపం రసం గన్తం
శబ్దాన్స్పర్శాగ్శ్చ మైథునాన్ । ఏతేనైవ విజానాతి కిమత్ర పరిశిష్యతే । ఏతద్వై
తత్ || 3 || స్వప్నాన్తం జాగరితాన్తం చోభౌ యేనానుపశ్యతి । మహాన్తం
విభుమాత్మానం మత్స్వా ధీరో న శోచతి || 4 || య ఇమం మధ్వదం వేద

అ॒త్యా॑నం జీ॒వమ॑న్తి॒కాత్ । ఈ॒శా॑నం భూ॒తభ॑వ్యస్య॒ న తతో॑ వి॒జు॑గుప్స॒తే
॥ ఏ॒తద్వై తత్ ॥ 5 ॥

యః పూ॒ర్వం తప॑సో జా॒తమ॑ద్భ్యః పూ॒ర్వమ॑జాయత । గు॒హం ప్ర॒విశ్య॑
తి॒ష్ఠన్తం యో భూ॑తే॒భిర్వ్యప॑శ్యత ॥ ఏ॒తద్వై తత్ ॥ 6 ॥ యా ప్రాణే॑న
సమ్భ॒వత్యది॑తిర్దే॒వతా॑మ॒యీ । గు॒హం ప్ర॒విశ్య॑ తి॒ష్ఠన్తిం యా భూ॑తే॒భి ర్వ్యజాయ॑త
॥ ఏ॒తద్వై తత్ ॥ 7 ॥ అ॒రణ్యో॑ర్నిహితో జాత॒వేదా గ॑ర్భ ఇ॒వ సు॑భృతో
గ॒ర్భిణీ॑భిః । ది॒వే ది॒వ ఈ॒డ్యో జా॒గ్రువ॑ద్భిర్వైష్మద్భిర్మనుష్యే॒భిరగ్నిః ।
ఏ॒తద్వై తత్ ॥ 8 ॥ యత॑శ్చోదే॒తి సూ॒ర్యోఽస్తం॑ యత్ర చ గచ్ఛ॒తి । తం దే॒వాః
స॑ర్వే అ॒ప్నితా॑స్తదు నాత్యే॒తి కశ్చ॑న ॥ ఏ॒తద్వై తత్ ॥ 9 ॥ యదే॑వే॒హ తదము॑త్ర
యదము॑త్ర తద॒స్విహ॑ । మృ॒త్యోః స మృ॑త్యుమాప్నో॒తి య ఇ॒హ నానే॑వ పశ్య॒తి
॥ 10 ॥

మన॑సై॒వేద॑మాప్త॒వ్యం నే॑హ నానా॒స్తి క్రించ॑న । మృ॒త్యోః స మృ॑త్యుం
గచ్ఛ॒తి య ఇ॒హ నానే॑వ పశ్య॒తి ॥ 11 ॥ అంగు॑ష్ఠమాత్రః పు॒రుషో॑ మధ్య
అత్మ॑ని తిష్ఠ॒తి । ఈ॒శానో॑ భూ॒తభ॑వ్యస్య॒ న తతో॑ వి॒జు॑గుప్స॒తే ॥ ఏ॒తద్వై తత్
॥ 12 ॥ అంగు॑ష్ఠమాత్రః పు॒రుషో॑ జ్యోతి॒రివా॑ధూమకః । ఈ॒శానో॑ భూ॒తభ॑వ్యస్య
స ఏ॒వాద్య॑ స ఉ॒శ్వః ॥ ఏ॒తద్వై తత్ ॥ 13 ॥ యథో॑దకం దుర్గే వృ॒ష్టం
ప॒ర్వతే॑షు వి॒ధావ॑తి । ఏ॒వం ధ॑ర్మాస్పృ॒థక్ పశ్యం॑స్సానే॒వాసు వి॒ధావ॑తి ॥ 14 ॥

యథోదకం శుద్ధే శుద్ధమాసిక్తం తాదృగేవ భవతి । ఏవం మునేర్విజానత
అత్మా భవతి గౌతమ ॥ 15 ॥

పంచమి వల్లీ

పురమేకాదశద్వారమజస్యోవక్రచేతసః । అనుష్ఠాయ న శోచతి విముక్తశ్చ
విముచ్యతే ॥ ఏతద్వై తత్ ॥ 1 ॥ హగ్ంసః శుచిషద్వసురన్తరిక్షసద్ధోతా
వేదిషదతిథిర్ధరోణసత్ । నృషద్వరసద్భృత సద్వ్యోమసదబ్జా గోజా ఋతజా
అద్రిజా ఋతం బృహత్ ॥ 2 ॥ ఊర్ధ్వం ప్రాణమున్నయత్యప్రానం ప్రత్యగస్యతి ।
మధ్యే వామనమాసీనం విశ్వే దేవా ఉపాసతే ॥ 3 ॥ అస్య విస్రంసమానస్య
శరీరస్థస్య దేహినః । దేహోద్విముచ్యమానస్య క్రిమిత్ర పరిశిష్యతే ॥ ఏతద్వై తత్
॥ 4 ॥ న ప్రాణేన నాపానేన మర్శ్యో జీవతి కశ్చన । ఇతరేణ తు జీవన్తి
యస్మిన్నేతావుపాశ్రితౌ ॥ 5 ॥

హస్త త ఇదం ప్రవక్ష్యామి గుహ్యం బ్రహ్మ సనాతనమ్ । యథా చ
మరణం ప్రాప్య అత్మా భవతి గౌతమ ॥ 6 ॥ యోనిమన్యే ప్రపద్యన్తే శరీరత్వాయ
దేహినః । స్థాణుమన్యేఽనుసంయన్తి యథాకర్మ యథా శ్రుతమ్ ॥ 7 ॥ య
ఏష సుప్తేషు జాగర్తి క్రామం కామం పురుషో నిర్మమాణః । తదేవ శుక్రం
తద్బ్రహ్మ తదేవామృతముచ్యతే ॥ తస్మింల్లోకాః శ్రితాః సర్వే తదు నాత్యేతి

క¹శ్చ²న³ ॥ ఏ⁴త⁵ద్వై⁶ త⁷త్ ॥ 8 ॥ అ⁸గ్ని⁹ర్వ¹⁰ధై¹¹కో¹² భు¹³వ¹⁴న¹⁵ం ప్ర¹⁶వి¹⁷ష్టో¹⁸ రూ¹⁹పం²⁰ రూ²¹పం²²
 ప్ర²³తి²⁴రూ²⁵పో²⁶ బ²⁷భూ²⁸వ²⁹ । ఏ³⁰క³¹స్త³²థా³³ స³⁴ర్వ³⁵భూ³⁶తా³⁷స్త³⁸రా³⁹త్యా⁴⁰ రూ⁴¹పం⁴² రూ⁴³పం⁴⁴ ప్ర⁴⁵తి⁴⁶రూ⁴⁷పో⁴⁸
 బ⁴⁹హి⁵⁰శ్చ ॥ 9 ॥ వా⁵¹యు⁵² ర్వ⁵³ధై⁵⁴కో⁵⁵ భు⁵⁶వ⁵⁷న⁵⁸ం ప్ర⁵⁹వి⁶⁰ష్టో⁶¹ రూ⁶²పం⁶³ రూ⁶⁴పం⁶⁵ ప్ర⁶⁶తి⁶⁷రూ⁶⁸పో⁶⁹
 బ⁷⁰భూ⁷¹వ⁷² । ఏ⁷³క⁷⁴స్త⁷⁵థా⁷⁶ స⁷⁷ర్వ⁷⁸భూ⁷⁹తా⁸⁰స్త⁸¹రా⁸²త్యా⁸³ రూ⁸⁴పం⁸⁵ రూ⁸⁶పం⁸⁷ ప్ర⁸⁸తి⁸⁹రూ⁹⁰పో⁹¹ బ⁹²హి⁹³శ్చ
 ॥ 10 ॥

సూ¹ర్యో² య³థా⁴ స⁵ర్వ⁶లో⁷క⁸స్య⁹ చ¹⁰క్షు¹¹ర్న¹² లి¹³ప్య¹⁴తే¹⁵ చా¹⁶క్షు¹⁷షై¹⁸ర్బా¹⁹హ్య²⁰దో²¹షైః ।
 ఏ²²క²³స్త²⁴థా²⁵ స²⁶ర్వ²⁷భూ²⁸తా²⁹స్త³⁰రా³¹త్యా³² న³³ లి³⁴ప్య³⁵తే³⁶ లో³⁷క³⁸దుః³⁹ఖే⁴⁰న⁴¹ బా⁴²హ్యః ॥ 11 ॥ ఏ⁴³కో⁴⁴
 వ⁴⁵శీ⁴⁶ స⁴⁷ర్వ⁴⁸భూ⁴⁹తా⁵⁰స్త⁵¹రా⁵²త్యా⁵³ ఏ⁵⁴కం⁵⁵ రూ⁵⁶పం⁵⁷ బ⁵⁸హు⁵⁹ధా⁶⁰ యః⁶¹ క⁶²రో⁶³తి⁶⁴ । త⁶⁵మా⁶⁶త్మ⁶⁷స్థం⁶⁸
 యే⁶⁹ఽ⁷⁰ను⁷¹ప⁷²శ్చ⁷³న్తి⁷⁴ ధీ⁷⁵రా⁷⁶స్తే⁷⁷షాం⁷⁸ సు⁷⁹ఖం⁸⁰ శా⁸¹శ్వ⁸²తం⁸³ నే⁸⁴త⁸⁵రే⁸⁶షా⁸⁷మ్ ॥ 12 ॥
 ని⁸⁸త్యో⁸⁹ఽ⁹⁰ని⁹¹త్యా⁹²నాం⁹³ చే⁹⁴త⁹⁵స⁹⁶శ్చే⁹⁷త⁹⁸నా⁹⁹నా¹⁰⁰మే¹⁰¹కో¹⁰² బ¹⁰³హూ¹⁰⁴నాం¹⁰⁵ యో¹⁰⁶ వి¹⁰⁷ద¹⁰⁸ధా¹⁰⁹తి¹¹⁰ కా¹¹¹మా¹¹²న్ ।
 త¹¹³మా¹¹⁴త్మ¹¹⁵స్థం¹¹⁶ యే¹¹⁷ఽ¹¹⁸ను¹¹⁹ప¹²⁰శ్చ¹²¹న్తి¹²² ధీ¹²³రా¹²⁴స్తే¹²⁵షాం¹²⁶ శా¹²⁷న్తిః¹²⁸ శా¹²⁹శ్వ¹³⁰తీ¹³¹ నే¹³²త¹³³రే¹³⁴షా¹³⁵మ్ ॥ 13 ॥
 త¹³⁶దే¹³⁷త¹³⁸ది¹³⁹తి¹⁴⁰ మ¹⁴¹న్య¹⁴²స్తే¹⁴³ఽ¹⁴⁴ని¹⁴⁵ర్దే¹⁴⁶శ్యం¹⁴⁷ ప¹⁴⁸ర¹⁴⁹మం¹⁵⁰ సు¹⁵¹ఖమ్ । క¹⁵²థం¹⁵³ ను¹⁵⁴ త¹⁵⁵ద్వి¹⁵⁶జా¹⁵⁷నీ¹⁵⁸యాం¹⁵⁹
 క్రి¹⁶⁰ము¹⁶¹ భా¹⁶²తి¹⁶³ వి¹⁶⁴భా¹⁶⁵తి¹⁶⁶ వా ॥ 14 ॥ న¹⁶⁷ త¹⁶⁸త్ర¹⁶⁹ సూ¹⁷⁰ర్యో¹⁷¹ భా¹⁷²తి¹⁷³ న¹⁷⁴ చ¹⁷⁵ంద్ర¹⁷⁶తార¹⁷⁷కం¹⁷⁸ నే¹⁷⁹మా¹⁸⁰
 వి¹⁸¹ద్యు¹⁸²తో¹⁸³ భా¹⁸⁴న్తి¹⁸⁵ క్షు¹⁸⁶తో¹⁸⁷ఽ¹⁸⁸య¹⁸⁹మ¹⁹⁰గ్నిః । త¹⁹¹మే¹⁹²వ¹⁹³ భా¹⁹⁴న్త¹⁹⁵మ¹⁹⁶ను¹⁹⁷ భా¹⁹⁸తి¹⁹⁹ స²⁰⁰ర్వం²⁰¹ త²⁰²స్య²⁰³
 భా²⁰⁴సా²⁰⁵ స²⁰⁶ర్వ²⁰⁷మి²⁰⁸దం²⁰⁹ వి²¹⁰భా²¹¹తి ॥ 15 ॥

పష్టి వల్లీ

ఊర్ధ్వమూలోఽ వాక్యాఖ ఏషోఽ శ్శుక్తః సనాతనః । తదేవ శుక్రం తద్బ్రహ్మ
 తదేవామృతముచ్యతే ॥ తస్మిం లోకాః శ్రితాః సర్వే తదు నాత్యేతి కశ్చన ।
 ఏతద్వై తత్ ॥ 1 ॥ యదిదం కించ జగత్సర్వం ప్రాణ ఏజతి నిఃసృతమ్ ।
 మహద్భయం వజ్రముద్యతం య ఏతద్విదురమృతాస్తే భవన్తి ॥ 2 ॥
 భయాదస్యాగ్నిస్తపతి భయాత్తపతి సూర్యః । భయాద్విస్త్రశ్చ వాయుశ్చ,
 మృత్యుర్ధావతి పంచమః ॥ 3 ॥ ఇహ చేదశకదోద్భుం ప్రాకృరీరస్య
 విస్రసః । తతః సర్వేషు లోకేషు శరీరత్వాయ కల్పతే ॥ 4 ॥ యథాఽ ఽ దర్శే
 తథాఽ ఽ త్మని యథా స్వప్నే తథా పితృలోకే । యథాఽ ఽ పు పరీవ దదృశే
 తథా గన్ధర్వలోకే ఛాయా తపయోరివ బ్రహ్మలోకే ॥ 5 ॥

ఇన్ద్రియాణాం పృథగ్భవముదయాస్తమయౌ చ యత్ ।
 పృథగుత్పద్యమానానాం మత్వా ధీరో న శోచతి ॥ 6 ॥ ఇన్ద్రియేభ్యః పరం
 మనో మనసః సత్వముత్తమమ్ । సత్త్వాదధి మహానాత్మా
 మహతోఽ వ్యక్తముత్తమమ్ ॥ 7 ॥ అవ్యక్తాత్తు పరః పురుషో వ్యాపకోఽ లిఙ్గ
 ఏవ చ । యం జ్ఞాత్వా ముచ్యతే జన్తురమృతత్వం చ గచ్ఛతి ॥ 8 ॥
 న సందృశే తిష్ఠతి రూపమస్య న చక్షుషా పశ్యతి కశ్చనైనమ్ । హృదా మనీషా

మనసా॒ఖి॒క్లుప్తో॒య ఏ॒తద్విదు॒రమృతా॒స్థే భవ॑న్తి ॥ 9 ॥ యదా॑ ప్ర॒జ్ఞావ॑తి॒ష్ఠన్తే
జ్ఞానా॑న్తి మనసా॒ సహ । బుద్ధి॑శ్చ న విచే॒ష్ఠతే తా॒మాహుః పర॑మాం గ॒తిమ్
॥ 10 ॥

తాం యోగ॑మితి మన్యన్తే స్థిరామి॒న్ద్రియ॑ధారణామ్ । అప్ర॑మత్తస్త్వదా
భవతి యోగో॑ హి ప్రభ॒భావ్యయా॑ ॥ 11 ॥ నైవ వా॑చా న మనసా॒ ప్రాప్తుం
శక్యో॑ న చక్షుషా॒ । అస్తీ॑తి బ్రువతో॒ఽన్యత్ర॒ కథం తదు॑పలభ్యతే ॥ 12 ॥
అస్తీ॑త్యేవోపలబ్ధవ్యస్తత్వభావేన చోభ॑యోః । అస్తీ॑త్యేవోపలబ్ధస్య తత్వభా॑వః
ప్రసీ॑దతి ॥ 13 ॥ యదా॑ సర్వే ప్రము॒చ్యన్తే కా॒మా యే॒ఽన్య హృది॑ శ్రితాః ।
అథ మ॒ర్శ్యో॒ఽన్యతో భవ॑త్యత్ర బ్ర॒హ్మ సమ॑శ్చుతే ॥ 14 ॥ యదా॑ సర్వే
ప్రభి॑ద్యన్తే హృ॒దయ॑స్యేహ గ్ర॒న్థయః॑ । అథ మ॒ర్శ్యో॒ఽన్యతో
భవ॑త్యేతావధ్యనుశా॒సనమ్ ॥ 15 ॥

శతం చైకా చ హృ॒దయ॑స్య నాడ్యస్తా॒సాం మూర్ధా॑నమ॒భినిఃసృ॑తైకా ।
తయో॑ర్ధ్వమాయన్నమృతత్వమేతి వి॒ష్వజ్జన్యా ఉ॒త్క్రమ॑ణే భవన్తి ॥ 16 ॥
అంగు॑ష్ఠమాత్రః పు॒రుషో॒ఽన్తరాత్మా సదా॑ జనా॒నాం హృదయే॑ సన్నివిష్టః ।
తం స్వా॑చ్ఛరీరాత్ప్రవృ॒హేన్ముజ్జా॑దివేషీకాం ధై॒ర్యేణ॑ । తం విద్యా॑చ్ఛుక్రమమృతం
తం విద్యా॑చ్ఛుక్రమమృతమితి ॥ 17 ॥ మృ॒త్యుప్రో॒క్తాం నాచి॑కోఽన్యథ లబ్ధ్వా

వి॒ద్యా॑మే॒తాం యో॒గవి॑ధిం చ కృ॒త్స్నమ్ । బ్ర॒హ్మప్రా॑ప్తో
వి॒రజో॑ఽ భూద్వి॒మృత్యు॑రన్యోఽ ప్యే॒వం యో వి॑ద॒ధ్యాత్మ॑మే॒వ ॥ 18 ॥

ఓం స॒హ నా॑వవతు । స॒హ నౌ భు॑నక్తు । స॒హ వీ॑ర్యం కరవావహై ।
తే॒జస్వి॑నా॒వధీ॑తమస్తు॒ మా వి॑ద్విషా॒వహై॑ ॥

ఓం శా॒ంతిః శా॒ంతిః శా॒ంతిః ॥

త్వం పరం పరమం తేజో మంగలానాం చ మంగలమ్ ।
అప్రమేయగుణశ్చైవ మంత్రాణాం మంత్రగో భవాన్ ॥

స్మృతపురాణం - 1, 2, 29, 126.

॥ ముణ్డకోపనిషత్ ॥

శాంతి పాఠః

ఓం భద్రం కర్ణేభిః శృణుయామ దేవాః । భద్రం పశ్యేమాక్షభిర్యజత్రాః ।
స్థైరైరంగై స్తుష్టువాగ్ంస్తనూభిః । వ్యశేమ దేవహితం యదాయుః । స్వస్తి న
ఇన్ద్రో వృద్ధశ్రవాః । స్వస్తి సః పూషా విశ్వవేదాః । స్వస్తి నస్తార్షో
అరిష్టనేమిః । స్వస్తి నో బృహస్పతిర్దధాతు ॥

ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః ॥

అథ ప్రథమ ముణ్డకే ప్రథమః ఖణ్డః

ఓం బ్రహ్మ దేవానాం ప్రథమః సమ్భూభూవ విశ్వస్య కర్తా భువనస్య
గోప్తా । స బ్రహ్మవిద్యాం సర్వవిద్యాప్రతిష్ఠామధర్వాయ జ్యేష్ఠపుత్రాయ
ప్రాహ ॥ 1 ॥

అథర్వణే యాం ప్రవదేత బ్రహ్మై ధర్వా తాం పురోవాచాక్లిరే
బ్రహ్మవిద్యామ్ । స భారద్వాజాయ సత్యవహాయ ప్రాహ భారద్వాజోఽ
క్లిరసే పరావరామ్ ॥ 2 ॥

శా¹నకో హ వై మహా¹శాలో¹ఽంగి¹రసం వి¹ధి¹వ¹దు¹ప¹స¹న్నః ప¹ప్ర¹చ్ఛ । క¹స్మి¹న్ము
భ¹గ¹వో వి¹జ్ఞా¹తే స¹ర్వ¹మి¹దం వి¹జ్ఞా¹తం భ¹వ¹తీ¹తి ॥ 3 ॥

త¹స్మై స¹ హో¹వా¹చ । ద్వే¹ వి¹ద్యే¹ వే¹ది¹త¹వ్యే¹ ఇ¹తి హ స్మ¹ య¹ద్భ¹హ్మ¹వి¹దో
వ¹ద¹న్తి ప¹రా చై¹వా¹ప¹రా చ ॥ 4 ॥

త¹త్రా¹ప¹రా ఋ¹గ్వే¹దో¹ య¹జు¹ర్వే¹దః సా¹మ¹వే¹దో¹ఽధ¹ర్వ¹ వే¹దః శి¹క్షా¹ క¹లో¹
వ్యా¹క¹ర¹ణం ని¹రు¹క్తం ఛ¹న్దో¹ జ్యో¹తి¹ష¹మి¹తి । అ¹థ ప¹రా య¹యా త¹ద¹క్ష¹ర
మ¹ధి¹గ¹మ్య¹తే ॥ 5 ॥

య¹త్త¹ద¹దే¹శ్య¹మ¹గ్రా¹హ్య¹మ¹గో¹త్ర¹మ¹వ¹ర్ణ¹మ¹చ¹క్షుః శ్రో¹త్రం త¹ద¹పా¹ణి¹పా¹ద¹మ్ ।
ని¹త్యం వి¹భుం స¹ర్వ¹గ¹తం సు¹సూ¹క్ష్మం త¹ద¹వ్య¹యం య¹ద్భా¹త¹యో¹నిం ప¹రి¹ప¹శ్య¹న్తి
ధీ¹రాః ॥ 6 ॥

య¹థో¹ర్ణ¹నా¹భిః సృ¹జ¹తే గృ¹హ్ణ¹తే చ య¹థా పృ¹థి¹వ్యా¹మో¹ష¹ధ¹యః స¹మ్భ¹వ¹న్తి ।
య¹థా స¹తః పు¹రు¹షా¹త్కే¹శ¹లో¹మా¹ని త¹థా¹ఽక్ష¹రా¹త్సం¹భ¹వ¹తీ¹హ వి¹శ్వ¹మ్ ॥ 7 ॥

త¹ప¹సా చీ¹య¹తే బ్ర¹హ్మ త¹తో¹ఽన్న¹మ¹భి¹జాయ¹తే । అ¹న్నా¹త్ప్రా¹ణో¹ మ¹సః
స¹త్యం లో¹కాః క¹ర్మ¹సు చా¹మృ¹త¹మ్ ॥ 8 ॥

యః స¹ర్వ¹జ్ఞః స¹ర్వ¹వి¹ద్య¹స్య¹ జ్ఞా¹న¹మ¹యం త¹పః । త¹స్మా¹దే¹త¹ద్భ¹హ్మ నా¹మ
రూ¹ప¹మ¹న్నం చ జాయ¹తే ॥ 9 ॥

ద్వితీయః ఖణ్డః

ఓం తదేతత్సత్యం మన్తేషు కర్మాణి కవయో యాన్వపశ్యంస్తాని
త్రేతాయాం బహుధా సస్తతాని । తాన్యాచరథ నియతం సత్యకామా ఏష వః
పన్థాః సుకృతస్య లోకే ॥ 1 ॥

యదా లేలాయతే హ్యర్చిః సమిద్ధే హవ్యవాహనే ।
తదాఽఽఽ జ్యభాగావస్తరేణాఽఽఽ హుతీః ప్రతిపాదయేత్ ॥ 2 ॥

యస్యాగ్నిహోత్రమదర్శమపౌర్ణమాసమచాతుర్మాస్యమనాగ్రయణ
మతిధివర్షితం చ । అహుతమవైశ్వదేవమవిధినా హుతమాసప్తమాంస్తస్య
లోకాన్స్వినస్తి ॥ 3 ॥

కాశీ కరాశీ చ మనోజవా చ సులోహితా యా చ సుధూమ్రవర్ణా ।
స్ఫులింగినీ విశ్వరుచీ చ దేవీ లేలాయమానా ఇతి సప్త జిహ్వః ॥ 4 ॥

ఏతేషు యశ్చరతే బ్రాజమానేషు యథాకాలం చాఽఽఽ హుతయో
హ్యోదదాయన్ । తం నయన్వేతాః సూర్యస్య రశ్మయో యత్ర దేవానాం
పతిరేకోఽఽఽ ధివాసః ॥ 5 ॥

ఏహ్యేహీతి తమాహుతయః సువర్చసః సూర్యస్య రశ్మిభిర్వజమానం
వహన్తి । ప్రియాం వాచమభివదన్తోఽఽఽ ర్చయన్త్య ఏష వః పుణ్యః సుకృతో
బ్రహ్మలోకః ॥ 6 ॥

ష్లవా¹ హ్యేతే¹ అ¹దృ¹ఢా¹ య¹జ్జ¹రూ¹పా¹ అ¹ష్టా¹ద¹శో¹క్త¹మ¹వ¹రం¹ యే¹షు¹ క¹ర్మ¹ ।
 ఏ¹త¹ఢ్రే¹యో¹ యే¹ఽ¹భి¹న¹న్ద¹న్తి¹ మూ¹ఢా¹ జ¹రా¹మృ¹త్యుం¹ తే¹ పు¹న¹రే¹వా¹పి¹ య¹న్తి¹
 ॥ 7 ॥

అ¹వి¹ద్యా¹యా¹మ¹న్త¹రే¹ వ¹ర్త¹మా¹నాః¹ స్వ¹యం¹ ధీ¹రాః¹ ప¹ణ్ణి¹తం¹ మ¹న్య¹మా¹నాః¹ ।
 జం¹ఘ¹న్య¹మా¹నాః¹ ప¹రి¹య¹న్తి¹ మూ¹ఢా¹ అ¹న్దే¹నై¹వ¹ నీ¹య¹మా¹నా¹ య¹థా¹ఽ¹న్దాః¹
 ॥ 8 ॥

అ¹వి¹ద్యా¹యాం¹ బ¹హు¹ధా¹ వ¹ర్త¹మా¹నా¹ వ¹యం¹ కృ¹తా¹ర్థా¹ ఇ¹త్య¹భి¹మ¹న్య¹న్తి¹
 బా¹లాః¹ । య¹త్క¹ర్మి¹ణో¹ న¹ ప్ర¹వే¹ద¹య¹న్తి¹ రా¹గా¹త్తే¹నా¹తు¹రాః¹ క్షీ¹ణ¹లో¹కా¹శ్చ¹వ¹న్తే¹
 ॥ 9 ॥

ఇ¹ష్టా¹పూ¹ర్తం¹ మ¹న్య¹మా¹నా¹ వ¹రి¹ష్ఠం¹ నా¹న్య¹ఢ్రే¹యో¹ వే¹ద¹య¹న్తే¹ ప్ర¹మా¹థాః¹ ।
 నా¹క¹న్య¹ పు¹ష్టే¹ తే¹ సు¹కృ¹తే¹ ను¹భూ¹త్వే¹మం¹ లో¹కం¹ హీ¹న¹త¹రం¹ వా¹ వి¹శ¹న్తి¹ ॥ 10 ॥

త¹పః¹ శ్ర¹ద్ధే¹ యే¹ హ్యు¹ప¹వ¹స¹న్య¹ర¹ణ్యే¹ శా¹న్తా¹ వి¹ద్వా¹సో¹ బై¹క్య¹చ¹ర్యాం¹ చ¹ర¹న్తః¹ ।
 సూ¹ర్య¹ద్వా¹రే¹ణ¹ తే¹ వి¹ర¹జాః¹ ప్ర¹యా¹న్తి¹ య¹త్రా¹మృ¹తః¹ స¹ పు¹రు¹షో¹ హ్యు¹వ్య¹యా¹త్మా¹
 ॥ 11 ॥

ప¹రీ¹క్ష్మ¹ లో¹కా¹న్¹క¹ర్మ¹చి¹తా¹న్¹బ్రా¹హ్మ¹ణో¹ ని¹ర్వే¹ద¹మా¹యా¹న్వా¹న్య¹కృ¹తః¹ కృ¹తే¹న¹ ।
 త¹ద్వి¹జ్ఞా¹నార్థం¹ స¹ గు¹రు¹మే¹వా¹భి¹గ¹చ్ఛే¹త్స¹మి¹త్పా¹ణిః¹ శ్రో¹త్రి¹యం¹ బ్ర¹హ్మ¹ని¹ష్ఠమ్¹
 ॥ 12 ॥

తస్మై॑ స వి॒ద్వాను॑ప॒సన్నాయ॑ స॒మ్యక్ ప్ర॑శా॒న్తచి॒తాయ॑ శ॒మాన్వీ॑తాయ ।
 యేనా॑క్షరం పురు॒షం వేద॑ స॒త్యం ప్రో॑వాచ తాం తత్త్వో॑ బ్రహ్మ॒వేద్యామ్
 ॥ 13 ॥

అథ ద్వితీయ ముణ్ణకే ప్రథమః ఖణ్డః

ఓం తదే॑తత్స॒త్యం యథా॑ సుదీ॒ప్తావ॑కాద్వి॒స్ఫులి॑ంగాః సహస్ర॒శః
 ప్రభ॑వన్తే స॒రూపాః । తథా॑ఽక్షరాద్వివి॒ధాః సో॑మ్య భా॒వాః ప్ర॒జాయ॑న్తే తత్ర
 చై॒వాపీ॑యన్తి ॥ 1 ॥

ద్వివ్యో॑ హ్య॒మూర్తః పు॑రుషః స బా॒హ్యభ్య॑న్తరో హ్య॒జః । అప్రో॑ణో
 హ్య॒మనాః శు॒భ్రో, హ్య॒క్షరా॑త్ప॒రతః ప॑రః ॥ 2 ॥

ఏతస్మా॑జ్జాయతే ప్రా॒ణో మ॒నస్స॑ర్వేన్ద్రియాణి॒ చ । ఖం వాయు॑ర్జ్యోతి
 రాపః పృథి॑వీ వి॒శ్వస్య॑ ధారిణీ ॥ 3 ॥

అగ్ని॑ర్మూర్ధా చక్షు॑షీ చ॒న్ద్రసూ॑ర్యా ది॒శః శ్రోత్రే॑ వాగ్వి॒వృతా॑శ్చ వేదాః ।
 వాయుః ప్రా॒ణో హృదయం॑ వి॒శ్వమస్య॑ ప॒ద్భ్యాం పృథి॑వీ హ్యేష
 సర్వ॑భూతాన్త॒రాత్మా ॥ 4 ॥

తస్మాద్గ్నిః స॒మిథో॑ యస్య॒ సూర్యః సో॒మాత్ప॑ర్జన్య॒ ఓష॑ధీయః
 పృథి॑వ్యామ్ । పుమాన్ రే॒తః సి॑చతి యోషీ॒తాయాం బ॒హ్విః ప్ర॒జాః
 పురు॑షోత్ప॒మ్నసూ॑తాః ॥ 5 ॥

తస్మాద్దు॑చః సామ॑ యజుం॑షి దీ॒క్షా య॒జ్ఞాశ్చ॑ సర్వే క్ర॒తవో॑
 దక్షి॑ణాశ్చ । సంవ॑త్సరశ్చ య॒జమా॑నశ్చ లో॒కాః సోమో॑ యత్ర పవ॑తే యత్ర
 సూ॑ర్యః ॥ 6 ॥

తస్మా॑చ్చ దే॒వా బ॒హుధా॑ సప్రు॒సూతాః॑ సా॒ధ్యా మ॑నుష్యాః ప॒శవో॑
 వయాంసి । ప్రా॑ణాపానౌ వ్రీ॒హియ॑వౌ తప॑శ్చ క్ర॒ద్ధా స॒త్యం బ్ర॒హ్మచ॑ర్యం
 విధి॑శ్చ ॥ 7 ॥

సప్త॑ ప్రా॒ణాః ప్ర॒భవ॑న్తి తస్మా॑త్సప్తా॒ర్చిషః॑ స॒మిధః॑ సప్త॑ హే॒రామాః ।
 సప్త॑ ఇ॒మే లో॒కా యేషు॑ చ॒రన్తి ప్రా॑ణా గు॒హాశయా॑ నిహి॒తాః సప్త॑ సప్త॑ ॥ 8 ॥

అతః॑ సము॒ద్రా గి॒రయ॑శ్చ సర్వే॒తస్మాత్ స్య॑స్థన్తే సి॒న్ధవః॑ స॒ర్పరూ॑పాః ।
 అత॑శ్చ సర్వా॒ ఓష॑ధయో॒ రస॑శ్చ యేనైష॑ భూతైస్సి॒ష్ఠతే॑ హ్యన్తరా॒త్మా ॥ 9 ॥

పు॒రుష॑ ఏ॒వేదం॑ వి॒శ్వం కర్మ॑ తపో॑ బ్రహ్మ పరా॑మృతమ్ । ఏ॒తద్వో వేద॑
 ని॒హితం॑ గు॒హాయాం॑ సో॒ఽవిద్యా॑గ్రంథిం వికి॒రతీ॑హ సోమ్య ॥ 10 ॥

ద్వితీయః ఖణ్డః

ఓం ఆవిః॑ సున్నిహి॒తం గు॒హాచ॑రం నామ మహా॑త్పదము॒త్రైత॑త్సమృత్పి॒తమ్ ।
 ఏ॒జత్రా॒ణన్నిమి॑షచ్చ యదే॒తజ్జా॑నథ స॒దస॒ద్వరే॑ణ్యం పరం వి॒జ్ఞానా॑ద్యద్వ॒రిష్ఠం
 ప్ర॒జానామ్ ॥ 1 ॥

యదర్చిమద్యదణుభ్యోఽణు చ యస్మింల్లోకా నిహితా లోకినశ్చ ।
 తదేతదక్షరం బ్రహ్మ స ప్రాణస్తదు వాఙ్మనః । తదేతత్సత్యం తదమృతం
 తద్వేద్యవ్యం సోమ్య విద్ధి ॥ 2 ॥

ధనుర్ధహితాపనిషదం మహాస్త్రం శరం హ్యుపాసానిశితం సంధయాత ।
 ఆయమ్య తద్భావగతేన చేతసా లక్ష్యం తదేవాక్షరం సోమ్య విద్ధి ॥ 3 ॥

ప్రణవో ధనుః శరో హ్యోత్మా బ్రహ్మ తల్లక్ష్యముచ్యతే । అప్రమత్తేన
 వేద్యవ్యం, శరవత్తన్మయో భవేత్ ॥ 4 ॥

యస్మిన్ద్యాః పృథివీ చాస్తరిక్షమోతం మనః సహ ప్రాణైశ్చ స్వర్యైః ।
 తమేవైకం జానథ ఆత్మానమన్యా వాచో విముఞ్చథామృతస్యైష
 సేతుః ॥ 5 ॥

అరా ఇవ రథనాభౌ సంహతా యుత్ర నాద్యః స ఏషోఽస్తశ్చరతే
 బహుధా జాయమానః । ఓమిత్యేవం ధ్యాయథ ఆత్మానం స్వస్తి వః పారాయ
 తమనః పరస్తాత్ ॥ 6 ॥

యః సర్వజ్ఞః సర్వవిద్యస్యైష మహిమా భువి । దివ్యే బ్రహ్మపురే
 హ్యేషవ్యోమ్వాత్మా ప్రతిష్ఠితః ॥ మనోమయః ప్రాణశరీరనేతా ప్రతిష్ఠితోఽన్నే
 హృదయం సన్నిధాయ । తద్విజ్ఞానేన పరిపశ్యన్తి ధీరా ఆనందరూపమమృతం
 యద్విభాతి ॥ 7 ॥

భిద్యతే హృదయగ్రంథిః, భిద్యంతే సర్వసంశయాః । క్షీయంతే చాస్య కర్మాణి,
తస్మిన్ దృష్టే ప్రరావరే ॥ 8 ॥

హిరణ్మయే పరే కోశే విరజం బ్రహ్మ నిష్కళమ్ । తచ్ఛుభ్రం జ్యోతిషాం
జ్యోతిస్తద్యదాత్మవిదో విదుః ॥ 9 ॥

న తత్ర సూర్యో భాతి న చంద్రతారకం నేమా విద్యుతో భాన్తి
కుతోఽయమగ్నిః । తమేవ భాన్తమనుభాతి సర్వం తస్య భాసా సర్వమిదం
విభాతి ॥ 10 ॥

బ్రహ్మైవేదమమృతం పురస్తాద్బ్రహ్మ పశ్చాద్బ్రహ్మ దక్షిణతశ్చోత్తరేణ ।
అధశ్చోర్ధ్వం చ ప్రసృతం బ్రహ్మైవేదం విశ్వమిదం వరిష్ఠమ్ ॥ 11 ॥

అథ తృతీయ ముణ్ణకే ప్రథమః ఖణ్డః

ఓం ద్వా సుపర్ణా సయుజా సఖాయా సమాసం వృక్షం పరిషస్వజాతే ।
తయోరన్యః పిప్పలం స్వాద్వస్త్వనశ్చన్నన్యో అభిచాకశీతి ॥ 1 ॥

సమానే వృక్షే పురుషో నిమగ్నోఽనీశయా శోచతి ముహ్యమానః । జుష్టం
యదా పశ్యత్యన్యమీశమస్య మహిమానమితి వీతశోకః ॥ 2 ॥

యదా పశ్యః పశ్యతే రుక్మవర్ణం కర్తారమీశం పురుషం
బ్రహ్మయోనిమ్ । తదా విద్వాన్ పుణ్యపాపే విధూయ నిరంజనః పరమం
సామ్యముపైతి ॥ 3 ॥

ప్రాణో హ్యేష యః సర్వభూతైర్విభాతి విజానన్విద్వాన్భవతే
నాతివాది । ఆత్మకీడ ఆత్మరతిః క్రియావాన్ ఏష బ్రహ్మవిదాం పరిష్ఠః ॥ 4 ॥

సత్యేన లభ్యస్తపసా హ్యేష ఆత్మా సమ్యక్ జ్ఞానేన బ్రహ్మవర్యేణ నిత్యమ్ ।
అస్తశ్శరీరే జ్యోతిర్మయో హి శుభ్రో యం పశ్యన్తి యతయః క్షీణదోషాః ॥ 5 ॥

సత్యమేవ జయతే నాన్యతం సత్యేన పంథా వితతో దేవయానః ।
యేనాక్రమన్త్యషయో హ్యోష్టకామా యత్ర తత్సత్యస్య పరమం నిధానమ్ ॥ 6 ॥

బృహచ్చ తద్దివ్యమచిన్యరూపం సూక్ష్మాచ్చ తత్సాక్షాత్కరం విభాతి ।
దురాత్సుదూరే తదిహాన్తికే చ పశ్యత్స్విహైవ నిహితం గుహయామ్ ॥ 7 ॥

న చక్షుషా గ్రహ్యతే నాపి వాచా నాన్యైర్దేవైస్తపసా కర్మణా వా ।
జ్ఞానప్రసాదేన విశుద్ధసత్వస్తతస్తు తం పశ్యతే నిష్కళం ధ్యాయమానః
॥ 8 ॥

ఏషోఽణురాత్మా చేతసా వేదితవ్యో యస్మిన్ ప్రాణః పఞ్చధా సంవివేశ ।
ప్రాణైశ్చిత్తం సర్వమోతం ప్రజానాం యస్మిన్విశుద్ధే విభవత్యేష ఆత్మా ॥ 9 ॥

యం యం లోకం మనసా సంవిభాతి విశుద్ధసత్వః కామయతే యాంశ్చ
కామాన్ । తం తం లోకం జయతే తాంశ్చ కామాంస్తస్మాద్రాత్మజ్ఞం
హ్యర్చయేద్భూతికామః ॥ 10 ॥

ద్వితీయః ఖణ్డః

ఓం స వేదైతత్పరమం బ్రహ్మ ధామ యత్ర విశ్వం నిహితం భాతి శు
 భ్రమ్ । ఉపాసతే పురుషం యే హ్యకామాస్తే శుక్రమేతదతివర్తన్తి ధీరాః

॥ 1 ॥

కామాన్యః కామయతే మన్యమానః స కామభిర్జాయతే తత్ర తత్ర ।
 పర్యాప్తకామస్య కృతాత్మనస్తు ఇహౌవ సర్వే ప్రవిలీయన్తి కామాః ॥ 2 ॥

నాయమాత్మా ప్రవచనేన లభ్యో న మేధయా న బహునా శ్రుతేన ।
 యమేవైష వృణుతే తేన లభ్యస్తస్యైష ఆత్మా వివృణుతే తనూం స్వామ్ ॥ 3 ॥

నాయమాత్మా బలహీనేన లభ్యో న చ ప్రమాదాత్తప్సో
 వాఽప్యలింగాత్ । ఏతైరుపాయైర్వతతే యస్తు విద్వాన్తస్యైష ఆత్మా విశతే
 బ్రహ్మధామ ॥ 4 ॥

సంప్రాప్యేనమ్మషయో జ్ఞానతృప్తాః కృతాత్మానో వీతరాగాః ప్రశాన్తాః ।
 తే సర్వగం సర్వతః ప్రాప్య ధీరా యుక్తాత్మానః సర్వమేవావిశన్తి ॥ 5 ॥

వేదాన్తవిజ్ఞాన సునిశ్చితార్థాః సన్యాసయోగాద్యతయః శుద్ధసత్వాః । తే
 బ్రహ్మలోకేషు పరాన్తకాలే పరామృతాః పరిముచ్యన్తి సర్వే ॥ 6 ॥

గతాః కళాః పంచదశ ప్రతిష్ఠా దేవాశ్చ సర్వే ప్రతీదేవతాసు । కర్మాణి
 విజ్ఞానమయశ్చ ఆత్మా పరేఽవ్యయే సర్వ ఏకీభవన్తి ॥ 7 ॥

యథా¹ నద్యః² స్యన్దమా³నాః⁴ సముద్రే⁵ఽస్త్వం⁶ గచ్ఛన్తి⁷ నామ⁸రూపే⁹ విహాయ¹⁰ ।
 తథా¹¹ విద్వాన్నామ¹²రూపాద్విముక్తః¹³ పరా¹⁴త్పరం¹⁵ పురుషము¹⁶పైతి¹⁷ దివ్యమ్¹⁸ ॥ 8 ॥

స యో¹ హ వై² తత్పరం³ బ్రహ్మ⁴ వేద⁵ బ్రహ్మైవ⁶ భవతి⁷ నాన్యో⁸బ్రహ్మవిత్కులే⁹
 భవతి¹⁰ । తర¹¹తి శో¹²కం¹³ తర¹⁴తి పా¹⁵ప్యానం¹⁶ గుహా¹⁷గ్రంథి¹⁸భ్యో¹⁹ విముక్తో²⁰ఽమృతో²¹
 భవతి²² ॥ 9 ॥

తదే¹తద్వచా²ఽభ్యుక్తమ్³ । క్రియా⁴వస్తః⁵ శ్రో⁶త్రీయా⁷ బ్రహ్మ⁸నిష్ఠాః⁹ స్వయం¹⁰
 జుహ్వత¹¹ ఏక¹²ర్షిం¹³ శ్రద్ధ¹⁴యన్తః¹⁵ । తేషా¹⁶మే¹⁷వైతాం¹⁸ బ్రహ్మ¹⁹విద్యాం²⁰ వదే²¹త శిరో²²వ్రతం²³
 విధి²⁴వద్వైస్తు²⁵ చీ²⁶ర్ణమ్²⁷ ॥ 10 ॥

తదే¹తత్సత్య²మృషి³రంగి⁴రాః⁵ ప్రో⁶వాచ⁷ నై⁸తద⁹చీ¹⁰ర్ణ¹¹వ్రతో¹²ఽధీ¹³తే¹⁴ । నమః¹⁵
 పర¹⁶మఋ¹⁷షి¹⁸భ్యో¹⁹ నమః²⁰ పర²¹మఋ²²షి²³భ్యః²⁴ ॥ 11 ॥

శాంతి పాఠః

ఓం భద్రం¹ కర్ణే²భిః³ శృణు⁴యా⁵మ⁶ దే⁷వాః⁸ । భద్రం⁹ పశ్యే¹⁰మా¹¹క్షభి¹²ర్యజ¹³త్రాః¹⁴ ।
 స్థిరై¹⁵రంగై¹⁶స్తు¹⁷ష్టు¹⁸వాగ్ం¹⁹స²⁰స్త²¹నూ²²భిః²³ । వ్యశే²⁴మ²⁵ దే²⁶వహి²⁷తం²⁸ యదా²⁹యః³⁰ । స్వస్తి³¹ న³²
 ఇన్ద్రో³³ వృ³⁴ద్ధశ్ర³⁵వాః³⁶ । స్వస్తి³⁷ నః³⁸ పూ³⁹షా⁴⁰ వి⁴¹శ్వ⁴²వే⁴³దాః⁴⁴ । స్వస్తి⁴⁵ న⁴⁶స్సార్ష్యో⁴⁷ అ⁴⁸రి⁴⁹ష్ట⁵⁰నే⁵¹మిః⁵² ।
 స్వస్తి⁵³ నో⁵⁴ బృ⁵⁵హ⁵⁶స్ప⁵⁷తి⁵⁸ర్ద⁵⁹ధా⁶⁰తు ॥

ఓం శాంతిః¹ శాంతిః² శాంతిః³ ॥

॥ మాణ్డాకోపనిషత్తు ॥

శాంతి పాఠః

ప్రథమ ఖణ్డః

ఓం భద్రం కర్ణేభిః శృణుయామ దేవాః । భద్రం పశ్యే మాక్షభిర్భజత్రాః ।
స్థిరైరంగైస్తుష్టువాగ్ంసస్తనూభిః । వ్యశేమ దేవహితం యదాయుః । స్వస్తి న
ఇన్ద్రో వృద్ధశ్రవాః । స్వస్తి నః పూషా విశ్వవేదాః । స్వస్తి నస్తార్ష్యో అరిష్టనేమిః ।
స్వస్తి నో బృహస్పతిర్దధాతు ॥

ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః ॥

ఓమిత్యేతదక్షరమిదగ్ం సర్వం తస్యోపవ్యాఖ్యానం భూతం
భవద్భవిష్యదితి సర్వమోంకార ఏవ । యచ్ఛాస్త్రకాలాతీతం తదప్యోంకార
ఏవ ॥ 1 ॥ సర్వగ్ం హ్యేతద్బ్రహ్మాయమాత్మా బ్రహ్మ సోఽయమాత్మా
చతుష్పాత్ ॥ 2 ॥

ద్వితీయ ఖణ్డః

జాగరితస్థానో బహిష్ప్రజ్ఞః సప్తాఙ్గ ఏకోనవింశతిముఖః స్థూలభుక్
వైశ్వానరః ప్రథమః పాదః ॥ 1 ॥ స్వప్నస్థానోఽస్త్రః ప్రజ్ఞః సప్తాఙ్గ ఏకోనవింశతి

ముఖః ప్రవివిక్తభుక్ తైజసో ద్వితీయః పాదః ॥ 2 ॥ యత్ర సుప్తో న కంచన
కామం కామయతే న కంచన స్వప్నం పశ్యతి తత్సుప్తమ్ । సుప్తస్థాన
ఏకీభూతః ప్రజ్ఞానఘన ఏవానందమయో హ్యనందభుక్ చేతోముఖః ప్రాజ్ఞః
తృతీయః పాదః ॥ 3 ॥ ఏష సర్వేశ్వర ఏష సర్వజ్ఞ ఏషోఽన్త ర్భ్యామ్యేష
యోనిః సర్వస్య ప్రభవాప్యయో హి భూతానామ్ ॥ 4 ॥ నాంతః ప్రజ్ఞం న
బహిష్ప్రజ్ఞం నోభయతః ప్రజ్ఞం న ప్రజ్ఞానఘనం న ప్రజ్ఞం నా ప్రజ్ఞమ్ ।
అదృష్టం అవ్యవహార్యం అగ్రాహ్యం అలక్షణం అచిన్త్యం అవ్యపదేశ్యం ఏకాత్మ
ప్రత్యయసారం, ప్రపంచోపశమం, శాన్తం శివం అద్వైతం చతుర్థం మన్యన్తే
స ఆత్మా స విజ్ఞేయః ॥ 5 ॥

తృతీయః ఖణ్డః

సోఽయమాత్మాఽధ్యక్షరం ఓంకారోఽధిమాత్రం పాదా మాత్రా
మాత్రాశ్చ పాదా అకార ఉకారో మకార ఇతి ॥ 1 ॥ జాగరితస్థానో
వైశ్వానరోఽకారః ప్రథమా మాత్రాఽఽప్తేరాది మత్స్వాద్వాఽఽ ప్నోతి హ
వై సర్వాన్ కామానాదిశ్చ భవతి య ఏవం వేద ॥ 2 ॥ స్వప్నస్థానస్థైజన ఉ
కారో ద్వితీయా మాత్రోత్కర్షాత్ ఉభయత్వాద్వోత్కర్షతి హ వై జ్ఞానసన్తతిం
సమానశ్చ భవతి నాస్యా బ్రహ్మవిత్కులే భవతి య ఏవం వేద ॥ 3 ॥ సుప్తస్థానః

ప్రాజ్ఞో మకారస్య తీయా మాత్రా మితేరపీతేర్వా మినోతి హ వా ఇదగ్ం
సర్వమపీతిశ్చ భవతి య ఏవం వేద ॥ 4 ॥

చతుర్థః ఖణ్డః

అమాత్రశ్చతుర్థోఽ వ్యవహార్యః ప్రపంచోపశమః శివోఽ ద్వైత
ఏవమోంకార ఆత్మైవ సంవిశత్యాత్మనాఽ ఽ త్యానం య ఏవం వేద య ఏవం
వేద ॥ 1 ॥

శాంతి పాఠః

ఓం భద్రం కర్ణేభిః శృణుయామ దేవాః । భద్రం పశ్యేమాక్షభిర్యజత్రాః ।
స్థైరైరంగైస్తుష్టువాగ్ంసస్తనూభిః । వ్యశేమ దేవహితం యదాయుః । స్వస్తి న
ఇన్దో వృద్ధశ్రవాః । స్వస్తి సః పూషా విశ్వవేదాః । స్వస్తి నస్తార్షో
అరిష్టనేమిః । స్వస్తి నో బృహస్పతిర్దధాతు ॥

ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః ॥

॥ ప్రశ్నోపనిషత్తు ॥

శాంతి పాఠః

ఓం భద్రం కర్ణేభిః శృణుయామ దేవాః । భద్రం పశ్యేమాక్షభిర్యజత్రాః ।
స్థిరైరంగై స్తుష్టువాగ్ంస్తస్తనూభిః । వ్యశేమ దేవహితం యదాయుః । స్వస్తి న
ఇన్దో వృద్ధశ్రవాః । స్వస్తి సః పూషా విశ్వవేదాః । స్వస్తి నస్తార్ష్యో
అరిష్టనేమిః । స్వస్తి నో బృహస్పతిర్దధాతు ॥

ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః ॥

ప్రథమః ప్రశ్నః

ఓం సుకేశా చ భారద్వాజః శైబ్యశ్చ సత్యకామః సౌర్యాయణీ చ గార్గ్యః
కౌసల్యశ్చాశ్వలాయనో భార్గవో వైదర్భిః కబన్ధీ కాత్యాయనస్తే హైతే బ్రహ్మపరా
బ్రహ్మనిష్ఠాః పరం బ్రహ్మన్వేషమాణా ఏష హ వై తత్సర్వం వక్ష్యతీతి తే హ
సమిత్పాణయో భగవన్తం పిప్పలాదముపసన్వాః ॥ 1 ॥ తాన్త స ఋషిరువాచ
భూయ ఏవ తపసా బ్రహ్మచర్యేణ శ్రద్ధయా సంవత్సరం సంవత్స్యథ యథా
కామం ప్రశ్నాన్పుచ్చత యది విజ్ఞాన్యాయః సర్వం హ వో వక్ష్యామ ఇతి
॥ 2 ॥ అథ కబన్ధీ కాత్యాయన ఉపేత్య పప్రచ్చ । భగవన్కుతో హ వా ఇమాః

ప్రజాః ప్రజాయన్త ఇతి ॥ 3 ॥ తస్మై స హోవాచ ప్రజాకామో వై ప్రజాపతిః స
 తపోఽతప్యత స తపస్తప్స్వై స మిథునముత్పాదయతే రయిం చ ప్రాణం
 చేత్యేతా మే బహుధా ప్రజాః కరిష్యత ఇతి ॥ 4 ॥ ఆదిత్యో హ వై ప్రాణో
 రయిరేవ చన్ద్రమా రయిర్వా ఏతత్సర్వం యన్మూర్తం చామూర్తం చ
 తస్మాన్మూర్తిరేవ రయిః ॥ 5 ॥ అథాదిత్య ఉదయన్యత్రాచీం దిశం ప్రవిశతి
 తేన ప్రాచ్యాన్ప్రాణాన్రశ్మిషు సన్నిధతే । యద్దక్షిణం యత్రుతీచీం యదుదీచీం
 యదధో యదూర్ధ్వం యదన్తరా దిశో యత్సర్వం ప్రకాశయతి తేన
 సర్వాన్ప్రాణాన్రశ్మిషు సన్నిధతే ॥ 6 ॥ స ఏష వైశ్వానరో విశ్వరూపః ప్రాణోఽ
 గ్నిరుదయతే । తదేతదృచాఽభ్యుక్తమ్ ॥ 7 ॥ విశ్వరూపం హరిణం జాతవేదసం
 పరాయణం జ్యోతిరేకం తపస్తమ్ । సహస్రరశ్మిః శతధా వర్తమానః ప్రాణః
 ప్రజానాముదయత్యేష సూర్యః ॥ 8 ॥ సంవత్సరో వై ప్రజాపతిస్తస్యాయనే దక్షిణం
 చోత్తరం చ । తద్యే హ వై తదిష్టాపూర్తే కృతమిత్యుపాసతే తే చాన్ద్రమసమేవ
 లోకమభిజయన్తే । త ఏవ పునరావర్తన్తే తస్మాదేతే ఋషయః ప్రజాకామా దక్షిణం
 ప్రతిపద్యన్తే । ఏష హ వై రయిర్యః పితృయాణః ॥ 9 ॥ అథోత్తరేణ తపసా
 బ్రహ్మచర్యేణ శ్రద్ధయా విద్యయాఽఽ త్మాన మన్విష్యాఽఽ దిత్వమభిజయన్తే ।
 ఏతద్వై ప్రాణానామాయతనమేతదమృత మభయమేతత్పరాయణమేతస్మాన్న
 పునరావర్తన్త ఇత్యేష నిరోధస్తదేష శ్లోకః ॥ 10 ॥

పంచపాదం పితరం ద్వాదశాకృతిం, దివ ఆహూః పరే అర్ధే పురీషిణమ్ ।
 అథేమే అన్య ఉ పరే విచక్షణం సప్తచక్రే షడర ఆహురర్చితమితి ॥ 11 ॥
 మాసో వై ప్రజాపతిస్తస్య కృష్ణపక్ష ఏవ రయిః శుక్లః ప్రాణస్తస్మాదేతే ఋషయః
 శుక్ల ఇష్టిం కుర్వన్తీతర ఇతరస్మిన్ ॥ 12 ॥ అహోరాత్రో వై ప్రజాపతిస్తస్యాహరేవ
 ప్రాణో రాత్రిరేవ రయిః ప్రాణం వా ఏతే ప్రస్కున్దన్తి యే దివా రత్యా సంయుజ్యన్తే
 బ్రహ్మచర్యమేవ తద్యద్రాత్రో రత్యా సంయుజ్యన్తే ॥ 13 ॥ అన్నం వై ప్రజాపతిస్తతో
 హ వై తద్రేతస్తస్మాదిమాః ప్రజాః ప్రజాయన్త ఇతి ॥ 14 ॥ తద్యే హ వై
 తత్రప్రజాపతివ్రతం చరన్తి తే మిథునముత్పాదయన్తే । తేషామేవైష బ్రహ్మలోకో
 యేషాం తపో బ్రహ్మచర్యం యేషు సత్యం ప్రతిష్ఠితమ్ ॥ 15 ॥ తేషామసౌ
 విరజో బ్రహ్మలోకో న యేషు జిహ్వామన్యతం న మాయా చేతి ॥ 16 ॥

ద్వితీయః ప్రశ్నః

అథ హైసం భార్గవో వైదర్భిః పప్రచ్ఛ । భగవన్కత్యేవ దేవాః ప్రజాం
 విధారయన్తే కతర ఏతత్రకాశయన్తే కః పునరేషాం వరిష్ఠ ఇతి ॥ 1 ॥ తస్మై స
 హోవాచాకాశో హ వా ఏష దేవో వాయురగ్నిరాపః పృథివీ వాఙ్మనశ్చక్షుః
 శ్రోత్రం చ । తే ప్రకాశ్యాభివదన్తి వయమేతద్భాణమవష్టభ్య విధారయామః
 ॥ 2 ॥ తాస్వరిష్ఠః ప్రాణ ఉవాచ మా మోహమాపద్యథాహ మేవై
 తత్పంచధాఽఽ త్మానం ప్రవిభజ్యైతద్భాణమవష్టభ్య విధారయామీతి

తేఽశ్రద్ధధానా బభూవుః ॥ 3 ॥ సోఽభిమానాదూర్ధ్వముత్క్రామత ఇవ
 తస్మిన్నుత్క్రామత్యథేతరే సర్వ ఏవోత్క్రామన్తే తస్మిగ్ంశ్చ ప్రతిష్ఠమానే సర్వ ఏవ
 ప్రాతిష్ఠన్తే । తద్యథా మక్షికా మధుకరరాజానముత్క్రామన్తం సర్వా ఏవోత్క్రామన్తే
 తస్మిగ్ంశ్చ ప్రతిష్ఠమానే సర్వా ఏవ ప్రాతిష్ఠన్త ఏవం వాఙ్మనశ్చక్షుః శ్రోత్రం చ
 తే ప్రీతాః ప్రాణం స్తున్వన్తి ॥ 4 ॥ ఏషోఽగ్నిస్తపత్యేష సూర్య ఏష పర్జన్యో
 మఘవానేష వాయురేష పృథివీ రయిర్దేవః సదసచ్ఛామ్నతం చ యత్ ॥ 5 ॥
 అరా ఇవ రథనాభా ప్రాణే సర్వం ప్రతిష్ఠితమ్ । ఋచో యజుగ్ంషి సామాని
 యజ్ఞః క్షత్రం బ్రహ్మ చ ॥ 6 ॥ ప్రజాపతిశ్చరసి గర్భే త్వమేవ ప్రతిజాయసే ।
 తుభ్యం ప్రాణ ప్రజాస్త్విమా బలిం హరన్తి యః ప్రాణైః ప్రతిష్ఠసి ॥ 7 ॥
 దేవానామసి వహ్నితమః పితౄణాం ప్రథమా స్వధా । ఋషీణాం చరితం
 సత్యమథర్వాణ్గిరసామసి ॥ 8 ॥ ఇన్ద్రస్త్వం ప్రాణ తేజసా రుద్రోఽసి పరిరక్షితా ।
 త్వమన్తరిక్షే చరసి సూర్యస్త్వం జ్యోతిషాం పతిః ॥ 9 ॥ యదా త్వమభివర్షస్యథేమాః
 ప్రాణ తే ప్రజాః । ఆనన్దరూపాస్తిష్ఠన్తి కామాయాన్నం భవిష్యతీతి ॥ 10 ॥

వ్రాత్యస్త్వం ప్రాణైకర్షిరత్తా విశ్వస్య సత్పతిః । వయమాద్యస్య దాతారః
 పితా త్వం మాతరిశ్వ నః ॥ 11 ॥ యా తే తనూర్వాచి ప్రతిష్ఠితా యా
 శ్రోత్రే యా చ చక్షుషి । యా చ మనసి సన్తతా శివాం తాం కురు మోత్కృమీః

॥ 12 ॥ ప్రాణస్యేదం వశే సర్వం త్రిదివే యత్రప్రతిష్ఠితమ్ । మాతేవ
పుత్రాన్రక్షస్య శ్రీశ్చ ప్రజ్ఞాం చ విధేహి న ఇతి ॥ 13 ॥

తృతీయః ప్రశ్నః

అథ హైనం కౌసల్యశ్చాశ్వలాయనః పప్రచ్ఛ । భగవన్కుత ఏష
ప్రాణోజాయతే కథమాయాత్యస్మిన్ శరీర, ఆత్మానం వా ప్రవిభజ్య కథం ప్రాతిష్ఠతే
కేనోత్కమతే కథం బాహ్యమభిధత్తే కథమధ్యాత్మమితి ॥ 1 ॥ తస్మై స
హోవాచాతిప్రశ్నాన్పుచ్ఛసి బ్రహ్మిష్ఠోఽసీతి తస్మాత్తేఽహం బ్రవీమి ॥ 2 ॥
ఆత్మన ఏష ప్రాణో జాయతే । యథైషా పురుషేచ్ఛాయై తస్మిన్నేతదాతతం
మనోకృతేనాయాత్యస్మిన్ శరీరే ॥ 3 ॥ యథా సప్రూడేవాధికృతాన్వినియుంక్తే ।
ఏతాన్గ్రామానేతాన్గ్రామానధితిష్ఠస్వేత్యేవ మేవైష ప్రాణ
ఇతరాన్ప్రాణాన్పృథక్పృథగేవ సన్నిధత్తే ॥ 4 ॥ పాయూపస్థేఽపానం
చక్షుఃశ్రోత్రే ముఖనాసికాభ్యాం ప్రాణః స్వయం ప్రాతిష్ఠతే మధ్యే తు సమానః ।
ఏష హ్యేతద్గుతమన్నం సమం నయతి తస్మాదేతాః సప్తార్చిషో భవన్తి ॥ 5 ॥
హృది హ్యేష ఆత్మా । అత్రైతదేకశతం నాడీనాం తాసాం శతం శతమేకైకస్యాం
ద్వాసప్తతిర్ద్వాసప్తతిః ప్రతిశాఖానాడీ సహస్రాణి భవన్త్యాసు వ్యాసశ్చరతి ॥ 6 ॥
అథైకయోర్ద్వ ఉదానః పుణ్యేన పుణ్యం లోకం నయతి పాపేన
పాపంముఖాభ్యామేవ మనుష్యలోకమ్ ॥ 7 ॥ ఆదిత్యో హ వై బాహ్యః ప్రాణ

ఉదయత్యేష హ్యేనం చాక్షుషం ప్రాణమనుగృహ్ణానః । పృథివ్యాం యా దేవతా
 సైషా పురుషస్యాపానమ వష్టభ్యాస్తరా యదాకాశః స సమానో వాయుర్యోనః
 ॥ 8 ॥ తేజో హ వా ఉదానస్తస్మాదుపశాస్తతేజాః । పునర్భవమింద్రియైర్మనసి
 సమ్పద్యమానైః ॥ 9 ॥ యచ్ఛిత్తస్తేనైష ప్రాణమాయాతి ప్రాణస్తేజసా యుక్తః ।
 సహాత్మనా యథాసంకల్పితం లోకం నయతి ॥ 10 ॥ య ఏవం విద్వాన్ప్రాణం
 వేద న హాస్య ప్రజా హీయతేఽమృతో భవతి తదేష శ్లోకః ॥ 11 ॥ ఉత్పత్తి
 మాయతిం స్థానం విభుత్వం చైవ పంచధా । అధ్యాత్మం చైవ ప్రాణస్య
 విజ్ఞాయామృతమశ్నుతే విజ్ఞాయామృతమశ్నుత ఇతి ॥ 12 ॥

చతుర్థః ప్రశ్నః

అథ హైనం సౌర్యాయణీ గార్హ్యః పప్రచ్ఛ । భగవన్నేతస్మిన్నురుషే కాని
 స్వప్నన్తి కాన్యస్మిన్జాగ్రతి కతర ఏష దేవః స్వప్నాన్పుశ్యతి కస్యైతత్సుఖం భవతి
 కస్మిన్ను సర్వే సప్రప్తిష్ఠితా భవన్తీతి ॥ 1 ॥ తస్మై స హోవాచ । యథా గార్హ్య
 మరీచయోఽర్కస్యాస్తం గచ్ఛతః సర్వా ఏతస్మిన్ స్తేజోమణ్డల ఏకీభవన్తి । తాః
 పునః పునరుదయతః ప్రచరన్త్యేవం హ వై తత్సర్వం పరే దేవే మనస్యేకీభవతి ।
 తేన తర్హ్యేష పురుషో న శృణోతి న పశ్యతి న జిఘ్రతి న రసయతే న స్పృశతే
 నాభివదతే నాఽదత్తే నానన్దయతే న విస్మజతే నేయాయతే స్వపితీత్యాచక్షతే
 ॥ 2 ॥ ప్రాణాగ్నయ ఏవైతస్మిన్ పురే జాగ్రతి । గార్హ్యపత్యో హ వా ఏషోఽపానో

వ్యానోఽన్వార్యపచనో యధార్హప్త్యాత్పణీయతే ప్రణయనాదాహవనీయః
 ప్రాణః ॥ 3 ॥ యదుచ్ఛ్వాసనిఃశ్వాసావేతావాహూతీ సమం నయతీతి స
 సమానః । మనో హ వావ యజమాన ఇష్టఫలమేవోదానః । స ఏనం యజమాన
 మహారహార్భహ్య గమయతి ॥ 4 ॥ అత్రైష దేవః స్వప్నే మహిమాన మనుభవతి ।
 యద్భ్రష్టం దృష్టమనుపశ్యతి శ్రుతం శ్రుతమేవార్థమనుశ్రు-ణోతి దేశదిగన్తరైశ్చ
 ప్రత్యనుభూతం పునః పునః ప్రత్యనుభవతి దృష్టం చాదృష్టం చ శ్రుతం చాశ్రు
 తం చానుభూతం చాననుభూతం చ సచ్ఛాసచ్ఛ సర్వం పశ్యతి సర్వః పశ్యతి
 ॥ 5 ॥ స యదా తేజసాభిభూతో భవత్యత్రైష దేవః స్వప్నాన్న పశ్యత్యథ తదైతస్మిన్
 శరీరే ఏతత్పుణం భవతి ॥ 6 ॥ స యథా సోమ్య వయాంసి వాసోవృక్షం
 సప్రుతిష్ఠనే । ఏవం హ వై తత్సర్వం పర ఆత్మని సప్రుతిష్ఠతే ॥ 7 ॥ పృథివీ
 చ పృథివీమాత్రా చాఽఽ పశ్చాఽఽ పోమాత్రా చ తేజశ్చ తేజోమాత్రా చ
 వాయుశ్చ వాయుమాత్రా చాఽఽ కాశశ్చాఽఽ కాశమాత్రా చ చక్షుశ్చ ద్రష్టవ్యం
 చ శ్రోత్రం చ శ్రోతవ్యం చ ప్రూణం చ ప్రూతవ్యం చ రసశ్చ రసయితవ్యం చ
 త్వక్చ స్పర్శయితవ్యం చ వాక్చ వక్తవ్యం చ హస్తాఽఽ చాఽఽ దాతవ్యం
 చోపస్థశ్చాఽఽ నందయితవ్యం చ పాయుశ్చ విసర్జయితవ్యం చ పాదౌ చ
 గన్తవ్యం చ మనశ్చ మన్తవ్యం చ బుద్ధిశ్చ బోధవ్యం చాహంకారశ్చాహంకర్తవ్యం
 చ చిత్తం చ చేతయితవ్యం చ తేజశ్చ విద్యోతయితవ్యం చ ప్రాణశ్చ

విధారయితవ్యం చ ॥ 8 ॥ ఏష హి ద్రష్టా స్పృష్టా శ్రోతా ప్రూతా రసయితా
 మంతా బోధ్ధా కర్తా విజ్ఞానాత్మా పురుషః । స పరేఽక్షర ఆత్మని సమృత్తిష్ఠతే
 ॥ 9 ॥ పరమేవాక్షరం ప్రతిపద్యతే స యో హ వై తదచ్ఛాయమశరీరమలోహితం
 శుభ్రమక్షరం వేదయతే యస్తు సోమ్య । స సర్వజ్ఞః సర్వో భవతి । తదేష శ్లోకః
 ॥ 10 ॥ విజ్ఞానాత్మా సహ దేవైశ్చ సర్వైః ప్రాణా భూతాని సమృత్తిష్ఠన్తి యత్ర ।
 తదక్షరం వేదయతే యస్తు సోమ్య స సర్వజ్ఞః సర్వమేవాఽ २ २ వివేశేతి ॥ 11 ॥

పంచమః ప్రశ్నః

అథ హైనం శైఖ్యః సత్యకామః పప్రచ్ఛ । స యో హ వై తద్భగవన్
 మనుష్యేషు ప్రాయణాంతమోంకారమభిధ్యాయిత కతమం వాప స తేన లోకం
 జయతీతి । తస్మై స హోవాచ ॥ 1 ॥ ఏతద్వై సత్యకామ పరం చాపరం చ
 బ్రహ్మ యదోఽఙ్కారః । తస్మాద్విద్వానేతేనైవాఽ २ २ యతనై కతరమన్వేతి ॥ 2 ॥
 స యద్యేకమాత్రమభిధ్యాయిత స తేనైవ సంవేదితస్తూర్ణమేవ
 జగత్యామభినమ్నద్యతే । తస్మచ్ఛో మనుష్యలోకముపసయన్తే, స తత్ర తపసా
 బ్రహ్మచర్యేణ శ్రద్ధయా సమ్పన్నో మహిమానమనుభవతి ॥ 3 ॥ అథ యది
 ద్విమాత్రేణ మనసి సమ్నద్యతే సోఽన్తరిక్షం యజుర్భిరున్నీయతే సోమలోకమ్ ।
 స సోమలోకే విభూతి మనుభూయ పునరావర్తతే ॥ 4 ॥ యః పునరేతం
 త్రిమాత్రేణో-మిత్యేతేనైవాక్షరేణ పరం పురుషమభిధ్యాయిత స తేజసి సూర్యే

సమ్పన్నః । యథా పాదోదరస్త్వచా వినిర్ముచ్యత ఏవం హ వై స పాప్మనా
 వినిర్ముక్తః స సామభిరున్నీయతే బ్రహ్మలోకం స ఏతస్మాజ్జీవఘనాత్పరాత్పరం
 పురిశయం పురుషమీక్షతే । తదేతా శ్లోకా భవతః ॥ 5 ॥ తిస్రో మాత్రా
 మృత్యుమత్యః ప్రయుక్తా అన్యోన్యసక్తా అనవిప్రయుక్తాః । క్రియాసు బాహ్యోభ్యంతర
 మధ్యమాసు సమ్యక్ప్రయుక్తాసు స కమ్పతే జ్ఞః ॥ 6 ॥ ఋగ్భిరేతం
 యజుర్భిరన్తరిక్షం సామభిర్వత్తత్రవయో వేదయన్తే । తమోంకారేణైవా
 ౨౨ యతనేనాన్వేతి విద్వాన్వత్తచ్ఛాంతమజరమమృతమభయం పరం
 చేతి ॥ 7 ॥

షష్ఠః ప్రశ్నః

అథ హైనం సుకేశా భారద్వాజః పప్రచ్చ । భగవన్ హిరణ్యనాభః
 కౌసల్యో రాజపుత్రో మాముపేత్యైతం ప్రశ్నమప్యచ్చత । షోడశకళమ్
 భారద్వాజ పురుషం వేత్థ తమహం కుమారమబ్రువం నాహమిమం వేద
 యద్యహమిమమవేదిషం కథం తే నావక్ష్యమితి । సమూలో వా ఏష పరిశు
 ప్యతి యో౨ నృతమభివదతి తస్మాన్నార్ణామ్యునృతం వక్తుమ్ । స తూష్ణీం
 రథమారుహ్య ప్రవవ్రాజ । తం త్వా పృచ్ఛామి క్వాసౌ పురుష ఇతి ॥ 1 ॥
 తస్మై స హోవాచ । ఇహైవాన్తః శరీరే సోమ్య స పురుషో యస్మిన్నేతాః షోడశ

కళాః ప్రభవస్తీతి ॥ 2 ॥ స ఈక్షాంచక్రే కస్మిన్నహముత్తాన్త ఉత్తాన్తో భవిష్యామి
 కస్మిన్వా ప్రతిష్ఠితే ప్రతిష్ఠాస్యామీతి ॥ 3 ॥ స ప్రాణమస్మజత ప్రాణాచ్ఛ్రద్ధాం
 ఖం వాయుర్జ్యోతిరాపః పృథివీన్ద్రియం మనః । అన్నమన్నాద్వీర్యం తపో మన్తాః
 కర్మ లోకా లోకేషు చ నామ చ ॥ 4 ॥ స యథేమా నద్యః స్యందమానాః
 సముద్రాయణాః సముద్రం ప్రాప్యాన్తం గచ్ఛన్తి భిద్యేతే తాసాం నామరూపే
 సముద్ర ఇత్యేవం ప్రోచ్యతే । ఏవమేవాస్య పరిద్రష్టురిమాః షోడశ కళాః
 పురుషాయణాః పురుషం ప్రాప్యాన్తం గచ్ఛన్తి భిద్యేతే చాసాం నామరూపే పురుష
 ఇత్యేవం ప్రోచ్యతే స ఏషోఽ కళోఽ మృతో భవతి తదేష శ్లోకః ॥ 5 ॥ అరా
 ఇవ రథనాభౌ కళా యస్మిన్ ప్రతిష్ఠితాః । తం వేద్యం పురుషం వేద యథా
 మా వో మృత్యుః పరివృథా ఇతి ॥ 6 ॥ తాన్ హోవాచైతావదేవాహమేతత్పరం
 బ్రహ్మ వేద । నాతః పరమస్తీతి ॥ 7 ॥ తే తమర్చయన్తస్త్వం హి నః పితా
 యోఽ స్మాకమవిద్యాయాః పరం పారం తారయసీతి । నమః పరమఋషిభ్యో
 నమః పరమఋషిభ్యః ॥ 8 ॥

ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః ॥

శాంతి పాఠః

ఓం భద్రం కర్ణేభిః శృణుయామ దేవాః । భద్రం పశ్యే మాక్షభిర్యజత్రాః ।
 స్థిరైరంగై స్తుష్టువాగ్ం సస్తనూభిః । వ్యశేమ దేవహితం యదాయుః । స్వస్తి న
 ఇంద్రో వృద్ధశ్రవాః । స్వస్తి నః పూషా విశ్వవేదాః । స్వస్తి నసార్ద్యో అరిష్టనేమిః ।
 స్వస్తి నో బృహస్పతిర్దధాతు ॥

ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః ॥

॥ కేనోపనిషత్తు ॥

(సామవేదీయ కేనోపనిషత్తు)

శాంతి పాఠః

ఓం ఆప్యాయస్తు మమాజ్ఞాని వాక్రాణశ్చక్షుః శ్రోత్రమథో బలమిన్ద్రియాణీ
చ సర్వాణీ సర్వం బ్రహ్మాప్రనిషదం మాఽహం బ్రహ్మ నిరాకూర్మాం మా మా
బ్రహ్మ నిరాకరోదనిరాకరణమస్త్వనిరాకరణం మేఽస్తు తదాత్మని నిరతే య
ఉపనిషత్సు ధర్మాస్తే మయి సస్తు తే మయి సస్తు ॥

ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః ॥

ప్రథమః ఖణ్డః

ఓం కేనేషీతం పతతి ప్రేషీతం మనః కేసః ప్రాణః ప్రథమః ప్రైతి యుక్తః ।
కేనేషీతాం వాచమీమాం వదన్తి చక్షుః శ్రోత్రం క ఉ దేవో యునక్తి ॥ 1 ॥
శ్రోత్రస్య శ్రోత్రం మనసో మనో యద్వాచో హ వాచం స ఉ ప్రాణస్య
ప్రాణశ్చక్షుషశ్చక్షురతిముచ్య ధీరాః ప్రేత్యాస్మాల్లోకాదమృతా భవన్తి ॥ 2 ॥ న
తత్ర చక్షుర్గచ్ఛతి స వాగ్గచ్ఛతి నో మనో న విద్యో స విజానీమో ।
యథైతదనుశిష్యాదన్యదేవ తద్విదితాదథో అవిదితాదధి । ఇతి శుశ్రుమ
పూర్వేషాం యే నస్తద్వ్యాచచక్షిరే ॥ 3 ॥ యద్వాచాఽసభ్యుదితం యేస

వాగభ్యుద్యతే । తదేవ బ్రహ్మ త్వం విద్ధి నేదం యదిదముపాసతే
 ॥ 4 ॥ యన్మనసా న మనుతే యేనాఽఽ హుర్మనో మతమ్ । తదేవ బ్రహ్మ
 త్వం విద్ధి నేదం యదిదముపాసతే ॥ 5 ॥ యచ్ఛక్ష్మా న పశ్యతి యేన
 చక్షూగంషి పశ్యతి । తదేవ బ్రహ్మ త్వం విద్ధి నేదం యదిదముపాసతే
 ॥ 6 ॥ యచ్ఛ్రోత్రేణ న శృణోతి యేన శ్రోత్రమిదం శ్రుతమ్ । తదేవ బ్రహ్మ
 త్వం విద్ధి నేదం యదిదముపాసతే ॥ 7 ॥ యత్ప్రాణేన న ప్రాణితి యేన
 ప్రాణః ప్రణీయతే । తదేవ బ్రహ్మ త్వం విద్ధి నేదం యదిదముపాసతే ॥ 8 ॥

ద్వితీయః ఖణ్డః

ఓం యది మన్యసే సువేదేతి దభ్రమేవాపీ నూనం త్వం వేత్థ
 బ్రహ్మణో రూపమ్ యదస్య త్వం యదస్య దేవేష్వథ ను మీమాంస్యమేవ తే
 మన్యే విదితమ్ ॥ 1 ॥ నాహం మన్యే సువేదేతి నో న వేదేతి వేద చ । యో
 నస్తద్వేద తద్వేద నో న వేదేతి వేద చ ॥ 2 ॥ యస్యామతం తస్య మతం
 మతం యస్య న వేద సః । అవిజ్ఞాతం విజానతాం విజ్ఞాతమవిజానతామ్
 ॥ 3 ॥ ప్రతిబోధవిదితం మతమమృతత్వం హి విస్తతే । ఆత్మనా విస్తతే వీర్యం
 విద్యాయా విస్తతేఽమృతమ్ ॥ 4 ॥ ఇహా చేదవేదీదథ సత్యమస్తి న
 చేదిహావేదీన్మహతీ వినష్టిః । భూతేషు భూతేషు విచిత్య ధీరాః
 ప్రేత్యాన్మోల్లోకాదమృతా భవన్తి ॥ 5 ॥

తృతీయః ఖండః

ఓం బ్రహ్మ హ దేవేభ్యో విజిగ్యే తస్య హ బ్రహ్మాణో విజయే దేవా
 అమహీయన్త । త ఐక్షన్తాస్మాకమేవాయం విజయోఽ స్మాకమేవాయం మహిమేతి
 ॥ 1 ॥ తద్దైషాం విజ్ఞా తేభ్యో హ ప్రాదుర్భభూవ । తన్న వ్యజానత కిమిదం
 యక్షమితి ॥ 2 ॥ తేఽ గ్నిమబ్రువన్ జాతవేద ఏతద్విజానీహి కిమేతద్వక్షమితి
 తథేతి ॥ 3 ॥ తదభ్యద్రవత్తమభ్యవదత్తోఽ సీత్యగ్నిర్వా అహమస్మిత్యబ్రవీజ్ఞాతవేదా
 వా అహమస్మితి ॥ 4 ॥ తస్మిగ్ం స్వయి కిం వీర్యమిత్యపీదగ్ం సర్వం దమాయం
 యదిదం పృథివ్యామితి ॥ 5 ॥ తస్మై తృణం నిదధావేతద్దహేతి తదుపప్రేయాయ
 సర్వజవేన తన్న శశాక దగ్ధం స తత ఏవ నివవృతే నైతదశకం విజ్ఞాతుం
 యదేతద్వక్షమితి ॥ 6 ॥ అథ వాయుమబ్రువన్వాయవేతద్విజానీహి
 కిమేతద్వక్షమితి తథేతి ॥ 7 ॥ తదభ్యద్రవత్తమభ్యవదత్తోఽ సీతి వాయుర్వా
 అహమస్మిత్యబ్రవీన్మాతరిశ్వావా అహమస్మితి ॥ 8 ॥ తస్మిగ్ం స్వయి కిం
 వీర్యమిత్యపీదగ్ం సర్వమాదదీయం యదిదం పృథివ్యామితి ॥ 9 ॥ తస్మై
 తృణం నిదధావేతదాదత్స్వేతి తదుపప్రేయాయ సర్వజవేన తన్న శశాకాదాతుం
 స తత ఏవ నివవృతే నైతదశకం విజ్ఞాతుం యదేతద్వక్షమితి ॥ 10 ॥
 అథేంద్రమబ్రువన్మఘవన్నేతద్విజానీహి కిమేతద్వక్షమితి తథేతి
 తదభ్యద్రవత్తస్మాత్తిరోదధే ॥ 11 ॥ స తస్మిన్నేవాకాశే స్త్రియమాజగామ

బ॒హుశో॑భమా॒నాము॒మాగ్ం॑ హై॒మవ॑తీం తాగ్ం హో॑వాచ
 క్రి॒మే॒తద్య॑క్ష॒మితి॑ ॥ 12 ॥

చతుర్థః ఖణ్డః

సా బ్రహ్మే॒తి హో॑వాచ బ్రహ్మణో॑ వా ఏ॒తద్వి॒జయే॑ మహీ॒యధ్య॑మితి
 తతో॑ హై॒వ వి॒దాంచ॑కార బ్రహ్మే॒తి ॥ 1 ॥ తస్మా॒ద్వా ఏ॒తే దే॒వా అతి॑తరా
 మి॒వాన్యాన్వే॑న్యదగ్ని॒ర్వాయురి॑స్థస్తే హ్యే॒నన్వేది॑ష్టం ప॒స్పర్శు॑స్తే హ్యే॒నత్ర॑థమో
 వి॒దాఞ్చ॑కార బ్రహ్మే॒తి ॥ 2 ॥ తస్మా॒ద్వా ఇ॒న్ద్రోఽతి॑తరామి॒వాన్యాన్వే॒వాన్ స
 హ్యే॒నన్వేది॑ష్టం ప॒స్పర్శు॑స్తే హ్యే॒నత్ర॑థమో వి॒దాఞ్చ॑కార బ్రహ్మే॒తి ॥ 3 ॥
 తస్యై॑ష ఆదే॒శో యదే॑తద్విద్యుతో॒ వ్యద్యు॑తదా 3 ఇతీ॒న్యమీ॑మిషదా 3
 ఇత్య॑ధిదై॒వతమ్ ॥ 4 ॥ అథా॑ధ్యాత్మమ్ యదే॒తద్గచ్ఛ॑తీ॒వ చ మ॒నోఽనే॑న
 చై॒తదు॑పస్మరత్యభీ॒క్షగ్ం॑ సజ్మ॒ల్పః ॥ 5 ॥ తద్ద తద్వ॑నం నామ
 తద్వ॑నమిత్ముపాసీ॒తవ్యం॑ స॒య ఏ॒తదే॑వం వే॒దాభి॑హై॒నగ్ం॑ సర్వా॒ణి భూ॒తాని॑
 సం॒వాఞ్చ॑న్తి ॥ 6 ॥ ఉప॑నిషద్ం భో బ్రా॒హ్మీత్మ్య॑క్తా త ఉప॑నిషద్ బ్రా॒హ్మీం
 వా॒వ త ఉప॑నిషదమబ్రామే॒తి ॥ 7 ॥ తస్యై॑ తపో॒ దమః॑ కర్మే॒తి ప్రతి॑ష్ఠా వే॒దాః
 సర్వా॑న్తాని సత్యమా॒యత॑నమ్ ॥ 8 ॥ యో॑ వా ఏ॒తామే॑వం వే॒దాప॑హత్య
 పాప్యా॑నమనస్తే స్వ॒ర్గే లో॒కే జ్యే॑యే ప్రతి॒తిష్ఠ॑తి ప్రతి॒తిష్ఠ॑తి ॥ 9 ॥

ఓం శా॒ంతిః శా॒ంతిః శా॒ంతిః ॥

॥ ఛాందోగ్యోపనిషత్ ॥

ప్రథమోఽధ్యాయః

ఓం ఆప్యాయంతు మమాంగాని వాక్రాణశ్శక్తుః శ్రోత్రమథో
 బలమిన్ద్రియాణి చ సర్వాణి సర్వం బ్రహ్మైపనిషదం మాఽహం బ్రహ్మ
 నిరాకుర్యాం మా మా బ్రహ్మ నిరాకరోదనిరాకరణమస్త్వనిరాకరణం మేఽస్తు
 తదాత్మని నిరతే య ఉపనిషత్సు ధర్మాస్తే మయి సస్తు తే మయి సస్తు ॥

ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః ॥

ప్రథమః ఖణ్డః (1)

ఓం ఇత్యేతదక్షరముద్గీఢముపాసీత । ఓమితి హ్యుద్గాయతి
 తస్యోపవ్యాఖ్యానమ్ ॥ 1 ॥ ఏషాం భూతానాం పృథివీ రసః పృథివ్యా ఆపో
 రసోఽపామోషధయో రస ఓషధీనాం పురుషో రసః పురుషస్య వాగ్రసో వాచ
 ఋగ్రస ఋచః సామ రసః సామ్న ఉద్గీఢో రసః ॥ 2 ॥ స ఏష రసానాగ్ం
 రసతమః పరమః పరార్థోఽష్టమోఽయముద్గీఢః ॥ 3 ॥ కతమా
 కతమర్కతమత్కతమత్నామ కతమః కతమ ఉద్గీఢ ఇతి విమృష్టం భవతి ॥ 4 ॥
 వాగేవర్కప్రాణః సామోమిత్యేతదక్షరముద్గీఢః । తద్వా ఏతన్మిథునం యద్వాక్ష్

ప్రాణశ్చర్కచ సామ చ ॥ 5 ॥ తదేతన్నిధునమోమిత్యేతస్మిన్నక్షరే సగ్ంస్పృజ్యతే
యదా వై మిధునౌ సమాగచ్ఛత ఆపయతో వై తావన్యోస్యస్య కామమ్ ॥ 6 ॥
అపయితా హ వై కామానాం భవతి య ఏతదేవం విద్వానక్షరముద్గీధముపాస్తే
॥ 7 ॥ తద్వా ఏతదనుజ్ఞాక్షరం యద్ధి కించానుజానాత్యోమిత్యేవ తదాహైషో
ఏవ సమృద్ధిర్యదనుజ్ఞా సమర్థయితా హ వై కామానాం భవతి య ఏతదేవం
విద్వానక్షరముద్గీధముపాస్తే ॥ 8 ॥ తేనేయం త్రయీ విద్యా వర్తతే
ఓమిత్యాశ్రావయతోమితి శగ్ంసత్యోమిత్యుద్గాయత్యేతస్యైవాక్షరస్యాపచిత్వై
మహిమ్నా రసేన ॥ 9 ॥ తేనోభా కురుతో యశ్చైతదేవం వేద యశ్చ న వేద ।
నానా తు విద్యా చావిద్యా చ యదేవ విద్యయా కరోతి శ్రద్ధయోపనిషదా తదేవ
వీర్యవత్తరం భవతీతి ఖల్వేతస్యైవాక్షరస్యాపవ్యాఖ్యానం భవతి ॥ 10 ॥

ద్వితీయః ఖణ్డః (2)

దేవాసురా హ వై యత్ర సంయేతిరే ఉభయే ప్రాజాపత్యాస్తద్ధ దేవా
ఉద్గీధమాజహూరనేనైతానభిభవిష్యామ ఇతి ॥ 1 ॥ తే హ నాసిక్యం
ప్రాణముద్గీధముపాసాంచక్రిరే తగ్ం హాసురాః పాపూనా వివిధుస్తస్మాత్తేనోభయం
జిఘ్రుతి సురభి చ దుర్గన్ధి చ పాపూనా హ్యేష విధః ॥ 2 ॥ అథ హ
వాచముద్గీధముపాసాంచక్రిరే తాగ్ంహాసురాః పాపూనా వివిధుస్తస్మాత్తయోభయం
వదతి సత్యం చాన్యతం చ పాపూనా హ్యేషా విద్ధా ॥ 3 ॥ అథ హ చక్షురుద్గీధ

ముపాసాంచక్రిరే తద్ధాసురాః పాపూనా వివిధుస్తస్మాత్తేనోభయం పశ్యతి దర్శనీయం
 చాదర్శనీయం చ పాపూనా హ్యేతద్విద్ధమ్ || 4 || అథ హా శ్రోత్రముద్గీధముపా
 సాంచక్రిరే తద్ధాసురాః పాపూనా వివిధుస్తస్మాత్తేనోభయగ్ం శృణోతి శ్రవణీయం
 చాశ్రవణీయం చ పాపూనా హ్యేతద్విద్ధమ్ || 5 || అథ హా మన
 ఉద్గీధముపాసాంచక్రిరే తద్ధాసురాః పాపూనా వివిధుస్తస్మాత్తేనోభయగ్ం
 సంకల్పయతే సంకల్పనీయం చా సజ్కల్పనీయం చ పాపూనా హ్యేతద్విద్ధమ్
 || 6 || అథ హా య ఏవాయం ముఖ్యః ప్రాణస్తముద్గీధముపాసాంచక్రిరే తగ్ం
 హోసురా ఋత్వా విదధ్వంసుర్యథా౨ శ్మానమాఖణమృత్వా విధ్వగ్ంసేత || 7 ||
 ఏవం యథా౨ శ్మానమాఖణమృత్వా విధ్వగ్ంసత ఏవగ్ం హైవ స విధ్వగ్ంసతే
 య ఏవంవిది పాపం కామయతే యశ్చైనమభిదాసతి స ఏషో౨ శ్మాఖణః
 || 8 || నైవైతేన సురభి న దుర్గన్ధి విజానాత్యపహతపాప్మా హ్యేష తేన యదశ్మాతి
 యత్ప్రిబతి తేనేతరాన్ప్రాణానవతి । ఏతము ఏవాస్తతో౨ విత్తో౨త్కామతి
 వ్యాదదాత్యేవాస్తత ఇతి || 9 || తగ్ం హోంగిరా ఉద్గీధముపాసాంచక్ర ఏతము
 ఏవా౨౨ంగిరసం మన్యతే౨ంగానాం యద్రసః || 10 ||

తేన తగ్ం హా బృహస్పతిరుద్గీధముపాసాంచక్ర ఏతము ఏవ బృహస్పతిం
 మన్యన్తే వాగ్ని బృహతీ తస్యా ఏష పతిః || 11 || తేన తగ్ం హోయాస్య
 ఉద్గీధముపాసాంచక్ర ఏతము ఏవాయాస్యం మన్యన్త ఆస్యాద్యదయతే || 12 ||

తేన తగ్గిం హ బకో దాల్ఘ్నీ విదాంచకార । స హ నైమిషీయానాముద్గాతా
 బభూవ స హ స్మైభ్యః కామానాగాయతి ॥ 13 ॥ ఆగాతా హ వై కామానాం
 భవతి య ఏతదేవం విద్వానక్షరముద్గీధముపాస్త ఇత్యధ్యాత్మమ్ ॥ 14 ॥

తృతీయః ఖణ్డః (3)

అథాధిదైవతమ్ య ఏవాసౌ తపతి తముద్గీధముపాసీతోద్యన్వా
 ఏష ప్రజాభ్య ఉద్గాయతి । ఉద్యగ్ంస్తమో భయమపహన్త్యపహంతా హ వై భయస్య
 తమసో భవతి య ఏవం వేద ॥ 1 ॥ సమాన ఉ ఏవాయం చాసౌ
 చోష్ణోఽయముష్ణోఽసౌ స్వర ఇతీమమాచక్షతే స్వర ఇతి ప్రత్యాస్వర ఇత్యముం
 తస్మాద్వా ఏతమిమమముం చోద్గీధముపాసీత ॥ 2 ॥ అథ ఖలు
 వ్యానమేవోద్గీధముపాసీత యద్వై ప్రాణితి స ప్రాణో యదపానితి
 సోఽపానః । అథ యః ప్రాణాపానయోః సంధిః స వ్యానో యో వ్యానః సా
 వాక్ । తస్మాదప్రాణన్నపానన్వాచమభివ్యాహరతి ॥ 3 ॥ యా వాక్సర్క-
 స్మాదప్రాణన్నపానన్యచమభివ్యాహరతి యర్కత్సామ తస్మాదప్రాణ-
 న్నపానన్సామ గాయతి యత్సామ స ఉద్గీధస్తస్మాదప్రాణన్నపానన్ముద్గాయతి
 ॥ 4 ॥ అతో యాన్యన్యాని వీర్యవన్తి కర్మాణి యథాఽగ్నేర్మన్థనమాజేః సరణం
 దృఢస్య ధనుష ఆయమనమప్రాణన్నపానగ్ంస్తాని కరోత్యేతస్య
 హేతోర్వానమేవోద్గీధముపాసీత ॥ 5 ॥

అథ ఖలూద్గీధాక్షరాణ్యుపాసీతోద్గీధ ఇతి ప్రాణ ఏవోత్పాణేన హ్యుత్తిష్ఠతి
 వాగ్గీర్వాచో హ గిర ఇత్యాచక్షతేఽన్నం ధమన్నే హీదగ్ం సర్వగ్ం స్థితమ్
 ॥ 6 ॥ ద్యౌరేవోదస్తరిక్షం గీః పృథివీ ధమాదిత్య ఏవోద్వాయుర్గీరగ్నిస్తగ్ం
 సామవేద ఏవోద్వృజుర్వేదో గీః ఋగ్వేదస్తం దుగ్ధేఽస్మై వాగ్దోహం యో వాచో
 దోహోఽన్నవాసన్నాదో భవతి య ఏతాన్యేవం విద్వానుద్గీధాక్షరాణ్యుపాస్త
 ఉద్గీధ ఇతి ॥ 7 ॥ అథ ఖల్వాశీఃసమృద్ధిరుపసరణానీత్యుపాసీత । యేన సామ్నా
 స్తోష్యన్స్వాత్తత్సామోపధావేత్ ॥ 8 ॥ యస్యామృచి తామృచం యదార్షేయం
 తమృషిం యాం దేవతామభిష్టోష్యన్స్వాత్తాం దేవతాముపధావేత్ ॥ 9 ॥
 యేనచ్ఛన్దసా స్తోష్యన్స్వాత్తచ్ఛన్ద ఉపాధావేద్యేన స్తోమేన స్తోష్యమాణః స్వాత్తగ్ం
 స్తోమముపధావేత్ ॥ 10 ॥

యాం దిశమభిష్టోష్యన్స్వాత్తాం దిశముపధావేత్ ॥ 11 ॥ ఆత్మానమస్తత
 ఉపసృత్య స్తువీత కామం ధ్యాయన్నప్రమత్తోఽభ్యాశో హ యదస్మై స
 కామః సమృద్ధ్యేత యత్కామః స్తువీతేతి యత్కామః స్తువీతేతి ॥ 12 ॥

చతుర్థః ఖణ్డః (4)

ఓమిత్యేతదక్షరముద్గీధముపాసీతోమితి హ్యుగ్ధాయతి తస్యోపవ్యాఖ్యానమ్
 ॥ 1 ॥ దేవా వై మృత్యోర్నిభ్యతస్త్రయాం విద్యాం ప్రావిశగ్ంస్తే
 ఛన్దోభిరచ్చాదయన్యదేభిరచ్చాదయగ్ంస్తచ్ఛన్దసాం ఛన్దస్తప్మ్ ॥ 2 ॥ తాను తత్ర

మృత్యుర్యథా మత్స్యముదకే పరిపశ్యేదేవం పర్యపశ్యద్భుచి సామ్ని యజుషి ॥
 తే ను విదిత్వోర్ధ్వా ఋచః సామ్నో యజుషః స్వరమేవ ప్రావిశన్ ॥ 3 ॥
 యదా వా ఋచమాప్నోత్వోమిత్యేవాతిస్వరత్యేవగ్ం సామైవం యజురేష ఉ
 స్వరో యదేతదక్షరమేతదమృతమభయం తత్రప్రవిశ్య దేవా అమృతా అభయా
 అభవన్ ॥ 4 ॥ స య ఏతదేవం విద్వానక్షరం ప్రణాత్యేతదేవాక్షరగ్ం
 స్వరమమృతమభయం ప్రవిశతి తత్రప్రవిశ్య యదమృతా దేవాస్తదమృతో
 భవతి ॥ 5 ॥

పంచమః ఖణ్డః (5)

అథ ఖలు య ఉద్గీఢః స ప్రణవో యః ప్రణవః స ఉద్గీఢ ఇత్యసౌ వా
 ఆదిత్య ఉద్గీఢ ఏష ప్రణవ ఓమితి హ్యేష స్వరన్నేతి ॥ 1 ॥ ఏతము
 ఏవాహమభ్యగాసిషం తస్మాన్మమ త్వమేకోఽసీతి హ కౌషీతకిః పుత్రమువాచ
 రశ్మీగ్ంస్త్వం పర్యావర్తయాద్భుహవో వై తే భవిష్యన్తీత్యధిదైవతమ్ ॥ 2 ॥
 అథాధ్యాత్మం య ఏవాయం ముఖ్యః ప్రాణస్తముద్గీఢముపాసీతోమితి హ్యేష
 స్వరన్నేతి ॥ 3 ॥ ఏతము ఏవాహమభ్యగాసిషం తస్మాన్మమ త్వమేకోఽసీతి హ
 కౌషీతకిః పుత్రమువాచ ప్రాణాగ్ంస్త్వం భూమానమభిగాయతాద్భుహవో వై మే
 భవిష్యంతీతి ॥ 4 ॥ అథ ఖలు య ఉద్గీఢః స ప్రణవో యః ప్రణవః స ఉద్గీఢ
 ఇతి హోతృషదనాద్దైవాపి దురుద్గీఢమనుసమాహరతీత్యను సమాహరతీతి ॥ 5 ॥

షష్ఠః ఖణ్డః (6)

ఇయమేవర్గగ్నిః సామ తదేతదేతస్యామృచ్యధ్యూఢగ్ం సామ
 తస్మాదృచ్యధ్యూఢగ్ం సామ గీయత ఇయమేవ సాఽగ్నిరమస్తత్సామ ॥ 1 ॥
 అస్తరిక్షమేవర్షాయుః సామ తదేతదేతస్యామృచ్యధ్యూఢగ్ం సామ
 తస్మాదృచ్యధ్యూఢగ్ం సామ గీయతేఽస్తరిక్షమేవ సా వాయురమస్తత్సామ
 ॥ 2 ॥ ద్యౌరేవర్గాదిత్యః సామ తదేతదేతస్యామృచ్యధ్యూఢగ్ం సామ
 తస్మాదృచ్యధ్యూఢగ్ం సామ గీయతే ద్యౌరేవ సాఽఽదిత్యోఽమస్తత్సామ
 ॥ 3 ॥ నక్షత్రాణ్యేవర్క చంద్రమాః సామ తదేతదేతస్యామృచ్యధ్యూఢగ్ం
 సామ తస్మాదృచ్యధ్యూఢగ్ం సామ గీయతే నక్షత్రాణ్యేవ సా చంద్రమా
 అమస్తత్సామ ॥ 4 ॥ అథ యదేతదాదిత్యస్య శుక్లం భాః సైవర్గథ యన్నీలం
 పరః కృష్ణం తత్సామ తదేతదేతస్యామృచ్యధ్యూఢగ్ం సామ తస్మాదృచ్యధ్యూఢగ్ం
 సామ గీయతే ॥ 5 ॥ అథ యదైవైతదాదిత్యస్య శుక్లం భాః సైవ సాఽథ యన్నీలం
 పరః కృష్ణం తదమస్తత్సామాథ య ఏషోఽస్తరాదిత్యే హిరణ్మయః పురుషో దృశ్యతే
 హిరణ్యశ్మత్రుర్హిరణ్యకేశ ఆప్రణభాత్సర్వ ఏవ సువర్ణః ॥ 6 ॥ తస్య యథా కప్యాసం
 పుణ్డరీకమేవమక్షిణీ తస్యోదితి నామ స ఏష సర్వేభ్యః పాపృభ్య ఉదితః ఉదేతి
 హ వై సర్వేభ్యః పాపృభ్యో య ఏవం వేద ॥ 7 ॥ తస్యర్క చ సామ చ గేష్ఠా
 తస్మాదుద్గీధస్తస్మాత్సేవోద్గాతైతస్య హి గాతా స ఏష యే చాముష్మాత్పరాంచో
 లోకాస్తేషాం చేష్ఠే దేవకామానాం చేత్యధిదైవతం ॥ 8 ॥

సప్తమః ఖణ్డః (7)

అథాధ్యాత్మం వాగేవర్క్ ప్రాణః సామ తదేతదేతస్యామృచ్యధ్యూఢగ్ం సామ
 తస్మాదృచ్యధ్యూఢగ్ం సామ గీయతే । వాగేవ సా ప్రాణోఽమస్తత్సామ ॥ 1 ॥

చక్షురేవర్గాత్మా సామ తదేతదేతస్యామృచ్యధ్యూఢగ్ం సామ తస్మాదృచ్యధ్యూఢగ్ం
 సామ గీయతే । చక్షురేవ సాఽఽత్మాఽమస్తత్సామ ॥ 2 ॥ శ్రోత్రమేవర్క్షే మనః
 సామ తదేతదేతస్యామృచ్యధ్యూఢగ్ం సామ తస్మాదృచ్యధ్యూఢగ్ం సామ
 గీయతే । శ్రోత్రమేవ సా మనోఽమస్తత్సామ ॥ 3 ॥ అథ యథేతదక్షః శుక్లం
 భాః సైవర్గధ యన్నీలం పరః కృష్ణం తత్సామ తదేతదేతస్యామృచ్యధ్యూఢగ్ం
 సామ తస్మాదృచ్యధ్యూఢగ్ం సామ గీయతే । అథ యదేవైతదక్షః శుక్లం భాః
 సైవ సాఽథ యన్నీలం పరః కృష్ణం తదమస్తత్సామ ॥ 4 ॥ అథ య ఏషోఽన్తరక్షిణీ
 పురుషో దృశ్యతే సైవర్క్ తత్సామ తదుక్థం తద్యజుస్తద్భ్రహ్మ తస్యైతస్య తదేవ
 రూపం యదముష్య రూపం యావముష్య గేష్ఠై తా గేష్ఠై యన్నామ తన్నామ
 ॥ 5 ॥ స ఏష యే చైతస్మాదర్వాంచో లోకాస్తేషాం చేష్ఠే మనుష్యకామానాం
 చేతి తద్య ఇమే వీణాయాం గాయన్వేతం తే గాయన్తి తస్మాత్తే ధనసనయః
 ॥ 6 ॥ అథ య ఏతదేవం విద్వాన్నామ గాయత్సుభౌ స గాయతి సోఽమునైవ
 స ఏష యే చాముష్యాత్పరాంచో లోకాస్తాగ్ంశ్చాప్సోతి దేవకామాగ్ంశ్చ
 ॥ 7 ॥ అథానేనైవ యే చైతస్మాదర్వాంచో లోకాస్తాగ్ంశ్చాప్సోతి

మనుష్యకామాగ్ంశ్చ తస్మాదుహైవంవిదుద్గాతా బ్రూయాత్ ॥ 8 ॥ కం తే
కామమాగాయానీత్యేష హ్యేవ కామగానస్యేష్టే య ఏవం విద్వాన్నామ
గాయతి సామ గాయతి ॥ 9 ॥

అష్టమః ఖణ్డః (8)

త్రయో హోద్ధీధే కుశలా బభూవుః శిలకః శాలావత్యశ్చైకితాయనో
దాల్భ్యః ప్రవాహణో జైవలిరితి తే హోచురుద్ధీధే వై కుశలాః స్మో హన్తోద్ధీధే
కథాం వదామ ఇతి ॥ 1 ॥ తథేతి హ సముపవివిశుః స హ ప్రవాహణో
జైవలిరువాచ భగవంతావగ్రే వదతాం బ్రాహ్మణయోర్వదతోర్వాచగ్ం
శ్రోష్యామీతి ॥ 2 ॥ స హ శిలకః శాలావత్యశ్చైకితాయనం దాల్భ్యమువాచ
హస్త త్వా పృచ్ఛానీతి పృచ్ఛేతి హోవాచ ॥ 3 ॥ కా సామ్నో గతిరితి స్వర
ఇతి హోవాచ స్వరస్య కా గతిరితి ప్రాణ ఇతి హోవాచ ప్రాణస్య
కా గతిరిత్యన్నమితి హోవాచాన్నస్య కా గతిరిత్యాప ఇతి హోవాచ ॥ 4 ॥
అపాం కా గతిరిత్యసౌ లోక ఇతి హోవాచాముష్య లోకస్య కా గతిరితి న
స్వర్గం లోకమతినయేదితి హోవాచ స్వర్గం వయం లోకగ్ం సామాభిసం
స్థాపయామః స్వర్గసగ్ంస్తావగ్ం హి సామేతి ॥ 5 ॥ తగ్ంహ శిలకః
శాలావత్యశ్చైకితాయనం దాల్భ్యమువాచాప్రతిష్ఠితం వై కిల తే దాల్భ్య సామ
యస్తేతర్హి బ్రూయాన్మూర్ధా తే విపతిష్యతీతి మూర్ధా తే విపతేదితి ॥ 6 ॥

హంతాహమేతద్భగవతో వేదానీతి విద్ధీతి హోవాచాముష్య లోకస్య కా
 గతిరిత్యయం లోక ఇతి హోవాచాస్య లోకస్య కా గతిరితి న ప్రతిష్ఠాం
 లోకమతినయేదితి హోవాచ ప్రతిష్ఠాం వయం
 లోకగ్ంసామాభిసగ్ంస్థాపయామః ప్రతిష్ఠాసగ్ంస్తావగ్ం హి సామేతి || 7 ||
 తగ్ం హ ప్రవాహణో జైవలిరువాచాస్తవద్వై కిల తే శాలావత్య సామ యస్త్యేత్పర్తి
 బ్రూయాన్మూర్ధా తే విపతిష్యతీతి మూర్ధా తే విపతేదితి హంతాహమేతద్భగవతో
 వేదానీతి విద్ధీతి హోవాచ || 8 ||

నవమః ఖణ్డః (9)

అస్య లోకస్య కా గతిరిత్యాకాశ ఇతి హోవాచ సర్వాణి హ వా
 ఇమాని భూతాన్యాకాశాదేవ సముత్పద్యంత ఆకాశం ప్రత్యస్తం యన్త్యాకాశో
 హ్యేవైభ్యో జ్యాయానాకాశః పరాయణమ్ || 1 || స ఏష పరోవరీయానుద్గీఢః
 స ఏషోఽనన్తః పరోవరీయో హాస్య భవతి పరోవరీయసో హ లోకాంజయతి
 య ఏతదేవం విద్వాన్పరోవరీయాగ్ంసముద్గీఢముపాస్తే || 2 || తగ్ం
 హైతమతిధన్వా శౌనక ఉదరశాణ్డిల్యాయోక్తోవాచ యావత్త ఏనం
 ప్రజాయాముద్గీఢం వేదిష్యన్తే పరోవరీయో హైభ్యస్తావదస్మింల్లోకే జీవనం
 భవిష్యతి || 3 || తథాఽముష్మిన్లోకే లోక ఇతి స య ఏతదేవం విద్వానుపాస్తే
 పరోవరీయ ఏవ హాస్యాస్మిన్లోకే జీవనం భవతి తథాఽముష్మిన్లోకే లోక ఇతి
 లోకే లోక ఇతి || 4 ||

దశమః ఖణ్డః (10)

మటచీహతేషు కురుష్వాటిక్యా సహ జాయయోషస్త్రిర్ష చాక్రాయణ
 ఇభ్యగ్రామే ప్రద్రాణక ఉవాస ॥ 1 ॥ స హేభ్యం కుల్మాషాన్ఘాదంతం బిభిక్షే
 తగ్ం హోవాచ । నేతోఽన్యే విద్యన్తే యచ్చ యే మ ఇమ ఉపనిహితా
 ఇతి ॥ 1 ॥ ఏతేషాం మే దేహీతి హోవాచ తానస్మై ప్రదదౌ
 హంతానుపానమిత్సుచ్చిష్టం వై మే పీతగ్ం స్యాదితి హోవాచ ॥ 3 ॥ న
 స్విదేతేఽప్యచ్చిష్టా ఇతి న వా అజీవిష్యమిమానఖాదన్నితి హోవాచ కామో మ
 ఉదపానమితి ॥ 4 ॥ స హ ఖాదిత్వాఽతిశేషాంజాయాయా ఆజహార సాఽగ్ర
 ఏవ సుభిక్షా బభూవ తాన్ప్రతిగృహ్య నిదధౌ ॥ 5 ॥ స హ ప్రాతః సంజిహాన
 ఉవాచ యద్భతాన్నస్య లభేమహి లభేమహి ధనమాత్రాగ్ం రాజాఽసౌ యక్ష్యతే
 స మా సర్వైరార్షిజ్ఞైర్వృణీతేతి ॥ 6 ॥ తం జాయోవాచ హస్త పత ఇమ ఏవ
 కుల్మాషా ఇతి తాన్ఘాదిత్వాఽముం యజ్ఞం వితతమేయాయ ॥ 7 ॥
 తతోద్గాత్రానాస్తావే స్తోష్యమాణానుపోపవివేశ స హ ప్రస్తోతారమువాచ ॥ 8 ॥
 ప్రస్తోతర్యా దేవతా ప్రస్తావమన్వాయత్తా తాం చేదవిద్వాస్ప్రస్తోష్యసి మూర్ధా తే
 విపతిష్యతీతి ॥ 9 ॥ ఏవ మేవోద్గాతారమువాచోద్గాతర్యా దేవతోద్గీధమన్వాయత్తా
 తాం చేదవిద్వానుద్గాస్యసి మూర్ధా తే విపతిష్యతీతి ॥ 10 ॥ ఏవమేవ
 ప్రతిహర్తారమువాచ ప్రతిహర్తర్యా దేవతా ప్రతిహారమన్వాయత్తా తాం చేద

విద్వాన్ప్రతిహారిష్యసి మూర్ధా తే విపతిష్యతీతి తే హ
సమారతాస్తూష్టిమాసాంచక్రీరే ॥ 11 ॥

ఏకాదశః ఖణ్డః (11)

అథ హైనం యజమాన ఉవాచ భగవన్తం వా అహం వివిదిషాణీత్యుష-
స్తిరస్మి చాక్రాయణ ఇతి హోవాచ ॥ 1 ॥ స హోవాచ భగవన్తం వా అహమేభిః
సర్వైరార్విజ్యైః పర్వైషిషం భగవతో వా అహమవిత్వాత్సన్యానవృషి ॥ 2 ॥
భగవాగ్ంస్తేవ మే సర్వైరార్విజ్యైరితి తథేత్యథ తర్హ్యేత ఏవ సమతిసృష్టాః
స్తువతాం యావత్వేభ్యో ధనం దద్యాస్తావన్మమ దద్యా ఇతి తథేతి హ యజమాన
ఉవాచ ॥ 3 ॥ అథ హైనం ప్రస్తోతోపససాద ప్రస్తోతర్యా దేవతా
ప్రస్తావమన్వాయత్తా తాం చేదవిద్వాన్ప్రస్తోష్యసి మూర్ధా తే విపతిష్యతీతి మా
భగవానవోచత్కతమా సా దేవతేతి ॥ 4 ॥ ప్రాణ ఇతి హోవాచ సర్వాణి
హ వా ఇమాని భూతాని ప్రాణమేవాభిసంవిశన్తి ప్రాణమభ్యుజ్జిహ తే సైషా
దేవతా ప్రస్తావమన్వాయత్తా తాం చేదవిద్వాన్ప్రాస్తోష్యో మూర్ధా తే
వ్యపతిష్యత్తథోక్తస్య మయేతి ॥ 5 ॥ అథ హైనముద్గాతోపససాదోద్గాతర్యా
దేవతోద్గీధమన్వాయత్తా తాం చేదవిద్వాన్సుద్గాస్యసి మూర్ధా తే విపతిష్యతీతి మా
భగవానవోచత్కతమా సా దేవతేతి ॥ 6 ॥ ఆదిత్య ఇతి హోవాచ సర్వాణి హ
వా ఇమాని భూతాన్యాదిత్యముచ్చైః సన్తం గాయన్తి సైషా దేవతోద్గీధమన్వాయత్తా

తాం చేదవిద్వాన్సుదగాస్యో మూర్ధా తే వ్యపతిష్యత్రథోక్తస్య మయేతి || 7 || అథ
 హైసం ప్రతిహర్తోపససాద ప్రతిహర్తర్యా దేవతా ప్రతిహారమన్వాయత్తా తాం
 చేదవిద్వాన్ప్రతిహరిష్యసి మూర్ధా తే విపతిష్యతీతి మా భగవానవోచత్కతమా
 సా దేవతేతి || 8 || అన్నమితి హోవాచ సర్వాణి హ వా ఇమాని భూతాన్యన్నమేవ
 ప్రతిహరమాణాని జీవన్తి సైషా దేవతా ప్రతిహారమన్వాయత్తా తాం
 చేదవిద్వాన్ప్రతిహరిష్యో మూర్ధా తే వ్యపతిష్యత్రథోక్తస్య మయేతి తథోక్తస్య
 మయేతి || 9 ||

ద్వాదశః ఖణ్డః (12)

అథాతః శౌవ ఉద్గీధస్తద్ధ బకో దాల్భ్యో గ్లావో వా మైత్రేయః స్వాధ్యాయ
 ముద్వవ్రాజ || 1 || తస్మై శ్వా శ్వేతః ప్రాదుర్భభూవ తమన్యే శ్వాన
 ఉపసమేత్యోచురన్నం నో భగవానాగాయత్వశనాయామ వా ఇతి || 2 ||
 తాన్తోవాచేహైవ మా ప్రాతరుపసమీయాతేతి తద్ధ బకో దాల్భ్యో గ్లావో వా
 మైత్రేయః ప్రతిపాలయాంచకార || 3 || తే హ యథైవేదం బహిష్పవమానేన
 స్తోష్యమాణాః సగ్ంరభ్దాః సర్పస్త్రీత్యేవమాసస్సుపుస్తే హ సముపవిశ్య హిం
 చక్రుః || 4 || ఓ 3 మదా 3 మోం 3 పిబా 3 మోం 3 దేవో వరుణః ప్రజాపతిః
 సవితా 2 అన్నమిహా 2 హరదన్నపతే 3 అన్నమిహా 2 హరా 2 హరో 3 మితి
 || 5 ||

త్రయోదశః ఖణ్డః (13)

అయం వాప లోకో హోషకారో వాయుర్వాఇకారశ్చస్రమా అథకారః ।
 ఆత్మేహకారోఽగ్నిరీకారః ॥ 1 ॥ ఆదిత్య ఊకారో నిహవ ఏకారో విశ్వేదేవా
 ఔహోయికారః ప్రజాపతిర్హింకారః ప్రాణః స్వరోఽన్నం యా వాగ్విరాట్ ॥ 2 ॥
 అనిరుక్తస్త్రయోదశః స్తోభః సంచరో హుంకారః ॥ 3 ॥ దుగ్ధేఽస్మై వాగ్దోహం
 యో వాచో దోహోఽన్నవానన్నాదో భవతి య ఏతామేవగ్ం సామ్నాముపనిషదం
 వేదోపనిషదం వేద ఇతి ॥ 4 ॥

ద్వితీయోఽధ్యాయః

ప్రథమః ఖణ్డః (1)

ఓం । సమస్తస్య ఖలు సామ్న ఉపాసనగ్ం సాధు యత్థలు సాధు
 తత్సామేత్యావక్షతే యదసాధు తదసామేతి ॥ 1 ॥ తదుతాప్యోహుః
 సామ్నైనముపాగాదితి సాధునైనముపాగాదిత్యేవ తదాహురసామ్నైనము
 పాగాదిత్య సాధునైనముపాగాదిత్యేవ తదాహుః ॥ 2 ॥ అథోతాప్యోహుః సామ
 నో బతేతి యత్సాధు భవతి సాధు బతేత్యేవ తదాహురసామ నో బతేతి యదసాధు
 భవత్యసాధు బతేత్యేవ తదాహుః ॥ 3 ॥ స య ఏతదేవం విద్వాన్నాధు
 సామేత్యుపాస్తేఽభ్యాశో హ యదేనగ్ం సాధవో ధర్మా ఆ చ గచ్ఛేయురుప చ
 నమేయుః ॥ 4 ॥

ద్వితీయః ఖణ్డః (2)

లోకేషు పంచవిధగ్ం సామోపాసీత పృథివీ హింకారోఽగ్నిః
 ప్రస్తావోఽన్తరిక్షముద్గీధ ఆదిత్యః ప్రతిహారో ద్యౌర్నిధనమితూర్ధ్వేషు ॥ 1 ॥

అథావృత్తేషు ద్యౌర్నింకార ఆదిత్యః ప్రస్తావోఽన్తరిక్షముద్గీథోఽగ్నిః ప్రతిహారః
 పృథివీ నిధనమ్ ॥ 2 ॥ కల్పనే హాస్మై లోకా ఊర్ధ్వాశ్చావృత్తాశ్చ య
 ఏతదేవంవిద్వాన్లోకేషు పంచవిధం సామోపాస్తే ॥ 3 ॥

తృతీయః ఖణ్డః (3)

వృష్ణౌ పంచవిధగ్ం సామోపాసీత పురోవాతో హింకారో మేఘో జాయతే
 స ప్రస్తావో వర్షతి స ఉద్గీథో విద్యోతతే స్తనయతి స ప్రతిహారః ॥ 1 ॥ ఉద్గ్రహ్ణతి
 తన్నిధనమ్ వర్షతి హాస్మై వర్షయతి హా య ఏతదేవం విద్వాన్వృష్ణౌ పంచవిధగ్ం
 సామోపాస్తే ॥ 2 ॥

చతుర్థః ఖణ్డః (4)

సర్వాస్వపు పంచవిధగ్ం సామోపాసీత మేఘో యత్సంప్లవతే స హింకారో
 యద్వర్షతి స ప్రస్తావో యాః ప్రాచ్యః స్యన్తన్తే స ఉద్గీథో యాః ప్రతీచ్యః స
 ప్రతిహారః సముద్రో నిధనమ్ ॥ 1 ॥ న హోషు ప్రైత్యపుమాన్సవతి య ఏతదేవం
 విద్వాన్సర్వాస్వపు పంచవిధగ్ం సామోపాస్తే ॥ 2 ॥

పంచమః ఖణ్డః (5)

ఋతుషు పంచవిధగ్ం సామోపాసీత వసన్తో హింకారో గ్రీష్యః
 ప్రస్తావో వర్షా ఉద్గీధః శరత్ప్రతిహారో హేమన్తో నిధనమ్ ॥ 1 ॥ కల్పన్తే హాస్మా
 ఋతవ ఋతుమాన్భవతి య ఏతదేవం విద్వాన్పుతుషు పంచవిధగ్ం
 సామోపాస్తే ॥ 2 ॥

షష్ఠః ఖణ్డః (6)

పశుషు పంచవిధగ్ం సామోపాసీతాజా హింకారోఽవయః ప్రస్తావో
 గావ ఉద్గీధోఽశ్వాః ప్రతిహారః పురుషో నిధనమ్ ॥ 1 ॥ భవన్తి హాస్య
 పశవః పశుమాన్భవతి య ఏతదేవం విద్వాన్పశుషు పంచవిధగ్ం
 సామోపాస్తే ॥ 2 ॥

సప్తమః ఖణ్డః (7)

ప్రాణేషు పంచవిధగ్ం పరోవరీయః సామోపాసీత ప్రాణో హింకారో
 వాక్రస్తావశ్చక్షురుద్గీధః శ్రోత్రం ప్రతిహారో మనో నిధనం పరోవరీయాగ్ంసి
 వా ఏతాని ॥ 2 ॥ పరోవరీయో హాస్య భవతి పరోవరీయసో హ
 లోకాంజయతి య ఏతదేవం విద్వాన్ప్రాణేషు పంచవిధగ్ం పరోవరీయః
 సామోపాస్త ఇతి తు పంచవిధస్య ॥ 2 ॥

అష్టమః ఖణ్డః (8)

అథ సప్తవిధస్య వాచి సప్తవిధగ్ం సామోపాసీత యత్కించ వాచో
 హుం 3 ఇతి స హింకారో యత్రేతి స ప్రస్తావో యదేతి స ఆదిః ॥ 1 ॥
 యదుదితి స ఉద్గీఢో యత్రప్రతీతి స ప్రతిహారో యదుపేతి స ఉపద్రవో
 యన్నీతి తన్నిధనమ్ ॥ 2 ॥ దుగ్ధేఽస్మై వాగ్దోహం యో వాచో దోహోఽన్న
 వానన్నాదో భవతి య ఏతదేవం విద్వాన్వాచి సప్తవిధగ్ం సామోపాస్తే ॥ 3 ॥

నవమః ఖణ్డః (9)

అథ ఖల్వముమాదిత్యగ్ం సప్తవిధగ్ం సామోపాసీత సర్వదా
 సమస్తేన సామ మాం ప్రతి మాం ప్రతీతి సర్వేణ సమస్తేన సామ ॥ 1 ॥
 తస్మిన్నిమాని సర్వాణి భూతాన్యన్వాయత్తానీతి విద్యాత్తస్య యత్పురోదయాత్స
 హింకారస్తదస్య పశవోఽన్వాయత్తాస్తస్మాత్తే హిం కుర్వన్తి హింకారభాజినో హ్యేతస్య
 సామ్నః ॥ 2 ॥ అథ యత్రప్రథమోదితే స ప్రస్తావస్తదస్య మనుష్యా అన్వాయత్తాస్తస్మాత్తే
 ప్రస్తుతికామాః ప్రశగ్ంసాకామాః ప్రస్తావభాజినో హ్యేతస్య సామ్నః ॥ 3 ॥
 అథ యత్సంగవవేలాయాగ్ం స ఆదిస్తదస్య వయాగ్ంస్యన్వాయత్తాని
 తస్మాత్తాన్యన్తరిక్షేఽనారమ్భణాన్యాదాయాత్మానం పరిపతన్త్యాదిభాజీని
 హ్యేతస్య సామ్నః ॥ 4 ॥ అథ యత్సంప్రతి మధ్యన్వినే స ఉద్గీఢస్తదస్య దేవా
 అన్వాయత్తాస్తస్మాత్తే సత్తమాః ప్రాజాపత్యానాముద్గీఢభాజినో హ్యేతస్య

సామ్నః ॥ 5 ॥ అథ యదూర్ధ్వం మధ్యస్థినాత్ప్రాగపరాహ్ణోత్స ప్రతిహారస్తదస్య
 గర్భా అన్వాయత్తాస్తస్మాత్తే ప్రతిహృతా నావపద్యన్తే ప్రతిహారభాజినో హ్యేతస్య
 సామ్నః ॥ 6 ॥ అథ యదూర్ధ్వమపరాహ్ణోత్ప్రాగస్తమయాత్స ఉపద్రవస్తదస్యారణ్య
 అన్వాయత్తాస్తస్మాత్తే పురుషం దృష్ట్వా కక్షగ్ం శ్వభ్రమిత్పుపద్రవస్తుపద్రవభాజినో
 హ్యేతస్య సామ్నః ॥ 7 ॥ అథ యత్ప్రథమాస్తమితే తన్నిధనం తదస్య పితరోఽ -
 న్వాయత్తాస్తస్మాత్తాన్నిదధతి నిధనభాజినో హ్యేతస్య సామ్న ఏవం
 ఖల్వముమాదిత్యగ్ం సప్తవిధగ్ం సామోపాస్తే ॥ 8 ॥

దశమః ఖణ్డః (10)

అథ ఖల్వాత్మసమ్మితమతిమృత్యు సప్తవిధగ్ం సామోపాసీత హింకార ఇతి
 త్ర్యక్షరం ప్రస్తావ ఇతి త్ర్యక్షరమ్ తత్సమమ్ ॥ 1 ॥ ఆదిరితి ద్వ్యక్షరం ప్రతిహార
 ఇతి చతురక్షరం తత ఇహైకం తత్సమమ్ ॥ 2 ॥ ఉద్గీధ ఇతి త్ర్యక్షరముపద్రవ
 ఇతి చతురక్షరం త్రిభిస్త్రిభిః సమం భవత్యక్షరమతిశిష్యతే త్ర్యక్షరం తత్సమమ్ ॥
 3 ॥ నిధనమితి త్ర్యక్షరం తత్సమమేవ భవతి తాని హ వా ఏతాని
 ద్వావిగ్ంశతిరక్షరాణి ॥ 4 ॥ ఏకవిగ్ంశత్యాఽఽదిత్యమాప్నోత్యేకవిగ్ంశో వా
 ఇతోఽసావాదిత్యో ద్వావిగ్ంశేన పరమాదిత్యాజ్జయతి తన్నాకం తద్విశోకమ్
 ॥ 5 ॥ ఆప్నోతి హాదిత్యస్య జయం పరో హస్యాదిత్యజయాజ్జయో భవతి య
 ఏతదేవం విద్వానాత్మసమ్మితమతిమృత్యు సప్తవిధగ్ం సామోపాస్తే సామోపాస్తే
 ॥ 6 ॥

ఏకాదశః ఖణ్డః (11)

మనో హింకారో వాక్రస్థావశ్చక్షురుద్దీధః శ్రోత్రం ప్రతిహారః ప్రాణో నిధనమేతద్గాయత్రం ప్రాణేషు ప్రోతమ్ ॥ 1 ॥ స య ఏవమేతద్గాయత్రం ప్రాణేషు ప్రోతం వేద ప్రాణీ భవతి సర్వమాయురేతి జ్యోగ్ణీవతి మహాస్రజయా పశుభిర్భవతి మహాస్కీర్త్యా మహామనాః స్యాత్తద్వ్రతమ్ ॥ 2 ॥

ద్వాదశ ఖణ్డః (12)

అభిమన్వతి స హింకారో ధూమో జాయతే స ప్రస్తావో జ్వలతి స ఉద్గీఢోఽంగారా భవన్తి స ప్రతిహార ఉపశామ్యతి తన్నిధనగం సగంశామ్యతి తన్నిధనమేతద్దధన్తరమగ్నా ప్రోతమ్ ॥ 1 ॥ స య ఏవమేతద్దధన్తరమగ్నా ప్రోతం వేద బ్రహ్మవర్చస్యన్నాదో భవతి సర్వమాయురేతి జ్యోగ్ణీవతి మహాస్రజయా పశుభిర్భవతి మహాస్కీర్త్యా స ప్రత్యజ్జ అగ్నిమాచామేన్న నిష్ఠివేత్తద్వ్రతమ్ ॥ 2 ॥

త్రయోదశః ఖణ్డః (13)

ఉపమన్త్రయతే స హింకారో జ్ఞపయతే స ప్రస్తావః స్త్రియా సహ శేతే స ఉద్గీఢః ప్రతి స్త్రీం సహ శేతే స ప్రతిహారః కాలం గచ్ఛతి తన్నిధనం పారం గచ్ఛతి తన్నిధనమేతద్వామదేవ్యం మిథునే ప్రోతమ్ ॥ 1 ॥ స య ఏవమేతద్వామదేవ్యం మిథునే ప్రోతం వేద మిథునీభవతి మిథునాన్మిథు- నాత్రజాయతే సర్వమాయురేతి జ్యోగ్ణీవతి మహాస్రజయా పశుభిర్భవతి మహాస్కీర్త్యా స కాంచన పరిహరేత్తద్వ్రతమ్ ॥ 2 ॥

చతుర్దశః ఖణ్డః (14)

ఉద్యన్వింకార ఉదితః ప్రస్తావో మధ్యన్దిన ఉద్గీఢోఽపరాహ్ణః ప్రతిహరోఽస్తం
 యన్నిధనమేతద్భృహదాదిత్యే ప్రోతమ్ || 1 || స య ఏవమేతద్భృహదాదిత్యే
 ప్రోతం వేద తేజస్వన్నాదో భవతి సర్వమాయురేతి జ్యోగ్భీవతి మహాస్రజయా
 పశుభిర్భవతి మహాస్కీర్త్యా తపన్తం న నిన్దేత్తద్రవ్పతమ్ || 2 ||

పంచదశః ఖణ్డః (15)

అభ్రాణి సంప్లవన్తే స హింకారో మేఘో జాయతే స ప్రస్తావో వర్షతి స
 ఉద్గీఢో విద్యోతతే స్తనయతి స ప్రతిహార ఉద్భృహ్ణాతి తన్నిధనమేతద్వైరూపం
 పర్జన్యే ప్రోతమ్ || 1 || స య ఏవమేతద్వైరూపం పర్జన్యే ప్రోతం వేద
 విరూపాగ్ంశ్చ సురూపాగ్ంశ్చ పశూనవరున్దే సర్వమాయురేతి జ్యోగ్భీవతి
 మహాస్రజయా పశుభిర్భవతి మహాస్కీర్త్యా వర్షన్తం న నిన్దేత్తద్రవ్పతమ్ || 2 ||

షోడశః ఖణ్డః (16)

వసన్తో హింకారో గ్రీష్మః ప్రస్తావో వర్షా ఉద్గీఢః శరత్ప్రతిహరో హేమన్తో
 నిధనమేతద్వైరాజమృతుషు ప్రోతమ్ || 1 || స య ఏవమేతద్వైరాజమృతుషు
 ప్రోతం వేద విరాజతి ప్రజయా పశుభిర్భృహ్ణావర్చసేన సర్వమాయురేతి జ్యోగ్భీవతి
 మహాస్రజయా పశుభిర్భవతి మహాస్కీర్త్యార్తాన్న నిన్దేత్తద్రవ్పతమ్ || 2 ||

సప్తదశః ఖణ్డః (17)

పుథివీ హింకారోఽన్తరిక్షం ప్రస్తావో ద్యౌరుద్ధీఘో దిశః ప్రతిహారః సముద్రో
 నిధనమేతాః శక్వర్యో లోకేషు ప్రోతాః ॥ 1 ॥ స య ఏవమేతాః శక్వర్యో లోకేషు
 ప్రోతా వేద లోకీభవతి సర్వమాయురేతి జ్యోగ్భీవతి మహాస్రజయా పశుభిర్భవతి
 మహాస్కీర్త్యా లోకాన్న నిన్దేత్తద్రవ్తమ్ ॥ 2 ॥

అష్టాదశః ఖణ్డః (18)

అజా హింకారోఽవయః ప్రస్తావో గావ ఉద్ధీఘోఽశ్వాః ప్రతిహారః పురుషో
 నిధనమేతా రేవత్యః పశుషు ప్రోతాః ॥ 1 ॥ స య ఏవమేతా రేవత్యః పశుషు
 ప్రోతా వేద పశుమాన్భవతి సర్వమాయురేతి జ్యోగ్భీవతి మహాస్రజయా
 పశుభిర్భవతి మహాస్కీర్త్యా పశూన్న నిన్దేత్తద్రవ్తమ్ ॥ 2 ॥

ఏకోనవింశః ఖణ్డః (19)

లోమ హింకారస్త్వక్ప్రస్తావో మాగ్ంసముద్ధీఘోఽస్థి ప్రతిహారో మజ్జా
 నిధనమేతద్యజ్ఞాయజ్ఞీయమంగేషు ప్రోతమ్ ॥ 1 ॥ స య ఏవమేతద్య-
 జ్ఞాయజ్ఞీయమంగేషు ప్రోతం వేదాంగీభవతి నాంగేన విహూర్చతి సర్వమా-
 యురేతి జ్యోగ్భీవతి మహాస్రజయా పశుభిర్భవతి మహాస్కీర్త్యా సంవత్సరం
 మజ్జో నాశ్నీయాత్తద్రవ్తమ్ మజ్జో నాశ్నీయాదితి వా ॥ 2 ॥

వింశః ఖణ్డః (20)

అగ్నిర్విజ్ఞారో వాయుః ప్రస్తావ ఆదిత్య ఉద్ధీధో నక్షత్రాణి ప్రతి-
హారశ్చస్తమా నిధనమేతద్రాజనం దేవతాసు ప్రోతమ్ || 1 || స య
ఏవమేతద్రాజనం దేవతాసు ప్రోతం వేదైతాసామేవ దేవతానాగ్ం సలోకతాగ్ం
సార్వితాగ్ం సాయుజ్యం గచ్ఛతి సర్వమాయురేతి జ్యోగీవతి మహాస్రజయా
పశుభిర్భవతి మహాస్కీర్త్యా బ్రాహ్మణాన్న నిన్దేత్తద్వతమ్ || 2 ||

ఏకవింశః ఖణ్డః (21)

త్రయీ విద్యా హింకారస్త్రయ ఇమే లోకాః స ప్రస్తావోఽగ్నిర్వాయు-
రాదిత్యః స ఉద్ధీధో నక్షత్రాణి వయాగ్ంసి మరీచయః స ప్రతిహారః సర్పా గన్ధర్వాః
పితరస్తన్నిధనమేతత్నామ సర్వస్మిన్ప్రోతమ్ || 1 || స య ఏవమేతత్నామ
సర్వస్మిన్ప్రోతం వేద సర్వగ్ం హ భవతి || 2 || తదేష శ్లోకః । యాని పంచధా
త్రీణి త్రీణి తేభ్యో న జ్యాయః పరమన్యదస్మి || 3 || యస్తద్వేద స వేద సర్వగ్ం
సర్వా దిశో బలిమస్మై హరన్తి సర్వమస్మీత్యుపాసీత తద్వతం తద్వతమ్ || 4 ||

ద్వావింశః ఖణ్డః (22)

విసర్ది సామ్నో వృణే పశవ్యమిత్యగ్నేరుద్ధీధోఽనిరుక్తః ప్రజాపతేర్నిరుక్తః
సోమస్య మృదు శ్లక్ష్ణం వాయోః శ్లక్ష్ణం బలవదిన్ద్రస్య క్రౌంచం
బృహస్పతేరపధ్వాన్తం వరుణస్య తాన్సర్వానేవోపసేవేత వారుణం త్వేవ

వర్ణయేత్ || 1 || అమృతత్వం దేవేభ్య ఆగాయానీత్యాగాయేత్ స్వధాం
 పితృభ్య ఆశాం మనుష్యేభ్యస్తృణోదకం పశుభ్యః స్వర్గం లోకం
 యజమానాయాన్నమాత్మన ఆగాయానీత్యేతాని మనసా ధ్యాయన్నప్రమత్తః
 స్తువీత || 2 || సర్వే స్వరా ఇంద్రస్యాత్మానః సర్వ ఊష్మాణః ప్రజాపతేరాత్మానః
 సర్వే స్పర్శా మృత్యోరాత్మానస్తం యది స్వరేషూపాలభేతేస్త్రగ్ం
 శరణం ప్రపన్నోఽభూవం స త్వా ప్రతివక్ష్యతీత్యేనం బ్రూయాత్ || 3 ||
 అథ యద్యేనమూష్మసూపాలభేత ప్రజాపతిగ్ం శరణం ప్రపన్నోఽభూవం
 స త్వా ప్రతి పేక్ష్యతీత్యేనం బ్రూయాదథ యద్యేనగ్ం స్పర్శేషూపాలభేత
 మృత్యుగ్ం శరణం ప్రపన్నోఽభూవం స త్వా ప్రతిధక్ష్యతీత్యేనం బ్రూయాత్
 || 4 || సర్వే స్వరా ఘోషవన్తో బలవన్తో వక్తవ్యా ఇంద్రే బలం దదానీతి
 సర్వ ఊష్మాణోఽగ్రస్తా అనిరస్తా వివృత్తా వక్తవ్యాః ప్రజాపతేరాత్మానం
 పరిదదానీతి సర్వే స్పర్శా లేశేనానభినిహితా వక్తవ్యా మృత్యోరాత్మానం
 పరిహరాణీతి || 5 ||

త్రయోవింశః ఖణ్డః (23)

త్రయో ధర్మస్కన్ధా యజ్ఞోఽధ్యయనం దానమితి ప్రథమస్తప ఏవ ద్వితీయో
 బ్రహ్మచార్యాచార్యకులవాసీ తృతీయోఽత్యంతమాత్మానమాచార్యకులేఽవ
 సాదయస్సర్వ ఏతే పుణ్యలోకా భవన్తి బ్రహ్మసగ్ంస్థోఽమృతత్వమేతి || 1 ||

ప్రజాపతిరోకానభ్యతపత్తేభ్యోఽభితప్తేభ్యస్త్రయా విద్యా సంప్రాసప్రవత్తామ
 భ్యతపత్తస్యా అభితప్తాయా ఏతాన్యక్షరాణి సంప్రాసప్రవస్త భూర్భువః స్వరితి
 ॥ 2 ॥ తాన్యభ్యతపత్తేభ్యోఽభితప్తేభ్య ఓజ్కారః సంప్రాసప్రవత్తద్యథా శంకునా
 సర్వాణి పర్ణాని సంతృణ్ణాన్యేవమోంకారేణ సర్వా వాక్ సంతృణ్ణోంకార ఏవేదగ్ం
 సర్వమోజ్కార ఏవేదగ్ం సర్వమ్ ॥ 3 ॥

చతుర్వింశః ఖణ్డః (24)

బ్రహ్మవాదినో వదన్తి యద్వసూనాం ప్రాతఃసవనగ్ం రుద్రాణాం
 మాధ్యన్దినగ్ం సవనమాదిత్యానాం చ విశ్వేషాం చ దేవానాం తృతీయసవనమ్
 ॥ 1 ॥ క్వ తర్హి యజమానస్య లోక ఇతి స యస్తన్న విద్యాత్కథం కుర్యాదథ
 విద్యాన్మూర్యాత్ ॥ 2 ॥ పురా ప్రాతరనువాకస్యోపాకరణాజ్ఞఘనేన
 గార్హపత్యస్యోదఙ్ముఖ ఉపవిశ్య స వాసవగ్ం సామాభిగాయతి ॥ 3 ॥ లో 3
 కద్వారమపావా 3 ర్హ్ణ 3 3 పశ్యేమ త్వా వయగ్ం రా 3 3 3 3 హుం 3
 ఆ 3 3 జ్యా 3 యో 3 ఆ 3 2 1 1 1 ఇతి ॥ 4 ॥ అథ జుహోతి నమోఽగ్నయే
 పృథివీక్షితే లోకక్షితే లోకం మే యజమానాయ విన్దేష వై యజమానస్య
 లోక ఏతాస్మి ॥ 5 ॥ అత్ర యజమానః పరస్తాదాయుషః స్వాహోఽపజహి
 పరిఘమిత్యుక్తోఽత్తిష్ఠతి తస్మై వసవః ప్రాతఃసవనగ్ం సంప్రయచ్ఛన్తి ॥ 6 ॥
 పురా మాధ్యన్దినస్య సవనస్యోపాకరణాజ్ఞఘనేనాగ్నీద్రీయస్యోదఙ్ముఖ

ఉపవిశ్య స రౌద్రగ్ం సామాభిగాయతి || 7 || లో 3 కద్వారమపావా 3
 ర్ణా 3 3 పశ్యేమ త్వా వయం వైరా 3 3 3 3 3 హుం 3 ఆ 3 3 జ్యా
 3 యో 3 ఆ 3 2 1 1 1 ఇతి || 8 || అథ జుహోతి నమో వాయవేఽన్తరిక్షక్షితే
 లోకక్షితే లోకం మే యజమానాయ వినైష వై యజమానస్య లోక
 ఏతాస్మి || 9 || అత్ర యజమానః పరస్తాదాయుషః స్వాహోఽపజహి
 పరిఘమిత్పుక్తోఽప్తిష్ఠతి తస్మై రుద్రా మాధ్యన్దినగ్ం సవనగ్ం
 సంప్రయచ్ఛన్తి || 10 ||

పూర్ణా తృతీయసవనస్యోపాకరణాజ్జఘనేనాహవనీయస్యోదఙ్ముఖ
 ఉపవిశ్య స ఆదిత్యగ్ం స వైశ్వదేవగ్ం సామాభిగాయతి || 11 || లో
 3 కద్వారమపావా 3 ర్ణా 3 3 పశ్యేమ త్వా వయగ్ం స్వారా 3 3 3 3 3
 హుం 3 ఆ 3 3 జ్యా 3 యో 3 ఆ 3 2 1 1 1 ఇతి || 12 || ఆదిత్యమథ
 వైశ్వదేవం లో 3 కద్వారమపావా 3 ర్ణా 3 3 పశ్యేమ త్వా వయగ్ం
 సామ్నా 3 3 3 3 3 హుం 3 ఆ 3 3 జ్యా 3 యో 3 ఆ 3 2 1 1 1
 ఇతి || 13 || అథ జుహోతి నమ ఆదిత్యేభ్యశ్చ విశ్వేభ్యశ్చ దేవేభ్యో
 దివిక్షిద్భ్యో లోకక్షిద్భ్యో లోకం మే యజమానాయ విన్దత || 14 ||
 ఏష వై యజమానస్య లోక ఏతాస్మత్ర యజమానః పరస్తాదాయుషః
 స్వాహోఽపహత పరిఘమిత్పుక్తోఽప్తిష్ఠతి || 15 || తస్మా ఆదిత్యాశ్చ

విశ్వే చ దేవాస్త్రుతీయం సవనగ్ం సంప్రయచ్ఛన్వేష హ వై యజ్ఞస్య
మాత్రాం వేద య ఏవం వేద య ఏవం వేద ॥ 16 ॥

తృతీయోఽధ్యాయః

ప్రథమః ఖణ్డః (1)

ఓం । అసౌ వా ఆదిత్యో దేవమధు తస్య ద్యౌరేవ తిరశ్చీనవగ్ం-
శోఽస్తరిక్షమపూషో మరీచయః పుత్రాః ॥ 1 ॥ తస్య యే ప్రాంచోరశ్మయస్తా
ఏవాస్య ప్రాచ్యో మధునాడ్యః । ఋచ ఏవ మధుకృత ఋగ్వేద ఏవ
పుష్పం తా అమృతా ఆపస్తా వా ఏతా ఋచః ॥ 2 ॥ ఏతమృగ్వేదమభ్యతపగ్ం
స్తస్యాభితప్తస్య యశస్తేజ ఇన్ద్రియం వీర్యమన్నాద్యగ్ం రసోఽజాయత ॥ 3 ॥
తద్వ్యక్షరత్తదాదిత్యమభితోఽశ్రయత్తద్వా ఏతద్యదేతదాదిత్యస్య రోహితగ్ం
రూపమ్ ॥ 4 ॥

ద్వితీయః ఖణ్డః (2)

అథ యేఽస్య దక్షిణా రశ్మయస్తా ఏవాస్య దక్షిణా మధునాడ్యో
యజుగ్ంష్యేవ మధుకృతో యజుర్వేద ఏవ పుష్పం తా అమృతా ఆపః ॥ 1 ॥
తాని వా ఏతాని యజుగ్ంష్యేతం యజుర్వేదమభ్యతపగ్ంస్తస్యాభితప్తస్య
యశస్తేజ ఇన్ద్రియం వీర్యమన్నాద్యం రసోఽజాయత ॥ 2 ॥ తద్వ్యక్షరత్తదా
దిత్యమభితోఽశ్రయత్తద్వా ఏతద్యదేతదాదిత్యస్య శుక్లగ్ం రూపమ్ ॥ 3 ॥

తృతీయః ఖణ్డః (3)

అథ యేఽస్య ప్రత్యంచో రశ్మయస్తా ఏవాస్య ప్రతీచ్యో మధునాద్యః
 సామాన్యేవ మధుకృతః సామవేద ఏవ పుష్పం తా అమృతా ఆపః ॥ 1 ॥
 తాని వా ఏతాని సామాన్యేతగ్ం సామవేదమభ్యతపగ్ంస్తస్యాభితప్తస్య
 యశస్తేజ ఇన్ద్రియం వీర్యమన్నాద్యగ్ం రసోఽజాయత ॥ 2 ॥
 తద్వ్యక్షరత్తదాదిత్యమభితోఽశ్రయత్తద్వా ఏతద్యదేతదాదిత్యస్య కృష్ణగ్ం
 రూపమ్ ॥ 3 ॥

చతుర్థః ఖణ్డః (4)

అథ యేఽస్యోదంచో రశ్మయస్తా ఏవాస్యోదీచ్యో మధునాడ్యోఽ-
 ధర్వాంగిరస ఏవ మధుకృత ఇతిహాసపురాణం పుష్పం తా అమృతా ఆపః
 ॥ 1 ॥ తే వా ఏతేఽధర్వాంగిరస ఏతదితిహాసపురాణమభ్యతపగ్ం-
 స్తస్యాభితప్తస్య యశస్తేజ ఇన్ద్రియం వీర్యమన్నాద్యగ్ం రసోఽజాయత ॥ 2 ॥
 తద్వ్యక్షరత్తదాదిత్యమభితోఽశ్రయత్తద్వా ఏతద్యదేతదాదిత్యస్య పరం కృష్ణగ్ం
 రూపమ్ ॥ 3 ॥

పంచమః ఖణ్డః (5)

అథ యేఽస్యోర్ధ్వా రశ్మయస్తా ఏవాస్యోర్ధ్వా మధునాడ్యో గుహ్యో
 ఏవాదేశా మధుకృతో బ్రహ్మైవ పుష్పం తా అమృతా ఆపః ॥ 1 ॥ తే వా

ఏతే గుహ్యో ఆదేశా ఏతద్బ్రహ్మభ్యతపగ్ంస్తస్యాభితప్తస్య యశస్తేజ ఇన్ద్రియం
 వీర్యమన్నాద్యగ్ం రసోఽజాయత ॥ 2 ॥ తద్వ్యక్షరత్తదాదిత్యమభితోఽశ్రయత్తద్వా
 ఏతద్యదేతదాదిత్యస్య మధ్యే క్షోభత ఇవ ॥ 3 ॥ తే వా ఏతే రసానాగ్ం రసా
 వేదా హి రసాస్తేషామేతే రసాస్తాని వా ఏతాన్యమృతానామమృతాని వేదా
 హ్యమృతాస్తేషామేతాన్యమృతాని ॥ 4 ॥

షష్ఠః ఖణ్డః (6)

తద్యత్ప్రథమమమృతం తద్వసవ ఉపజీవన్త్యగ్నినా ముఖేన న వై దేవా
 అశ్నన్తి న పిబన్త్యేతదేవామృతం దృష్ట్వా తృప్యన్తి ॥ 1 ॥ త ఏతదేవ
 రూపమభిసంవిశన్త్యేతస్మాద్రూపాదుద్యన్తి ॥ 2 ॥ స య ఏతదేవమమృతం
 వేద వసూనామేవైకో భూత్వాఽగ్నినైవ ముఖేనైతదేవామృతం దృష్ట్వా
 తృప్యతి స ఏతదేవ రూపమభిసంవిశన్త్యేతస్మాద్రూపాదుదేతి ॥ 3 ॥
 స యావదాదిత్యః పురస్తాదుదేతా పశ్చాదస్తమేతా వసూనామేవ
 తావదాధిపత్యగ్ం స్వారాజ్యం పర్యేతా ॥ 4 ॥

సప్తమః ఖణ్డః (7)

అథ యద్వితీయమమృతం తద్రుద్రా ఉపజీవన్తీన్ద్రేణ ముఖేన న వై దేవా
 అశ్నన్తి న పిబన్త్యేతదేవామృతం దృష్ట్వా తృప్యన్తి ॥ 1 ॥ త ఏతదేవ
 రూపమభిసంవిశన్త్యేతస్మాద్రూపాదుద్యన్తి ॥ 2 ॥ స య ఏతదేవమమృతం

వేద రుద్రాణామేవైకో భూత్వేన్ద్రేణైవ ముఖేనైతదేవామృతం దృష్ట్వా తృప్యతి
 స ఏతదేవ రూపమభిసంవిశత్యేతస్మాద్రూపాదుదేతి || 3 || స యావదాదిత్యః
 పురస్తాదుదేతా పశ్చాదస్తమేతా ద్విస్తావద్దక్షిణత ఉదేతోత్తరతోఽస్తమేతా
 రుద్రాణామేవ తావదాధిపత్యగ్ం స్వారాజ్యం పర్యేతా || 4 ||

అష్టమః ఖణ్డః (8)

అథ యత్తృతీయమమృతం తదాదిత్యా ఉపజీవన్తి వరుణేన ముఖేన న
 వై దేవా అశ్నన్తి న పిబన్త్యేతదేవామృతం దృష్ట్వా తృప్యన్తి || 1 || త ఏతదేవ
 రూపమభిసంవిశన్త్యేతస్మాద్రూపాదుద్యన్తి || 2 || స య ఏతదేవమమృతం
 వేదాదిత్యానామేవైకో భూత్వా వరుణేనైవ ముఖేనైతదేవామృతం దృష్ట్వా
 తృప్యతి స ఏతదేవ రూపమభిసంవిశత్యేతస్మాద్రూపాదుదేతి || 3 || స
 యావదాదిత్యో దక్షిణత ఉదేతోత్తరతోఽస్తమేతా ద్విస్తావత్పశ్చాదుదేతా
 పురస్తాదస్తమేతాఽదిత్యానామేవ తావదాధిపత్యగ్ం స్వారాజ్యం పర్యేతా || 4 ||

నవమః ఖణ్డః (9)

అథ యచ్ఛతుర్థమమృతం తస్మరుత ఉపజీవన్తి సోమేన ముఖేన న వై
 దేవా అశ్నన్తి న పిబన్త్యేతదేవామృతం దృష్ట్వా తృప్యన్తి || 1 || త ఏతదేవ
 రూపమభిసంవిశన్త్యేతస్మాద్రూపాదుద్యన్తి || 2 || స య ఏతదేవమమృతం వేద
 మరుతామేవైకో భూత్వా సోమేనైవ ముఖేనైతదేవామృతం దృష్ట్వా తృప్యతి స ఏతదేవ

రూపమభిసంవిశత్యేతస్మాద్రూపాదుదేతి ॥ 3 ॥ స యావదాదిత్యః పశ్చాదుదేతా
పురస్తాదస్తమేతా ద్విస్తావదుత్తరత ఉదేతా దక్షిణతోఽస్తమేతా మరుతామేవ
తావదాధిపత్యగ్ం స్వారాజ్యం పర్యేతా ॥ 4 ॥

దశమః ఖణ్డః (10)

అథ యత్పంచమమమృతం తత్సాధ్యా ఉపజీవన్తి బ్రహ్మణా ముఖేన న
వై దేవా అశ్నన్తి స పిబన్త్యేతదేవామృతం దృష్ట్వా తృప్యన్తి ॥ 1 ॥ త ఏతదేవ
రూపమభిసంవిశన్త్యేతస్మాద్రూపాదుద్యన్తి ॥ 2 ॥ స య ఏతదేవమమృతం
వేద సాధ్యానామేవైకో భూత్వా బ్రహ్మణైవ ముఖేనైతదేవామృతం దృష్ట్వా తృప్యతి
స ఏతదేవ రూపమభిసంవిశత్యేతస్మాద్రూపాదుదేతి ॥ 3 ॥ స యావదాదిత్య
ఉత్తరత ఉదేతా దక్షిణతోఽస్తమేతా ద్విస్తావదుర్ధ్వఉదేతార్యాజ్స్తమేతా
సాధ్యానామేవ తావదాధిపత్యగ్ం స్వారాజ్యం పర్యేతా ॥ 4 ॥

ఏకాదశః ఖణ్డః (11)

అథ తత ఊర్ధ్వ ఉదేత్య నైవోదేతా నాస్తమేతైకల ఏవ మధ్యే స్థాతా తదేష
శ్లోకః ॥ 1 ॥ న వై తత్ర న నిమ్లాచ నోదియాయ కదాచన । దేవాస్తేనాహగ్ం
సత్యేన మా విరాధిషి బ్రహ్మణేతి ॥ 2 ॥ న హ వా అస్మా ఉదేతి న నిమ్లాచతి
సకృద్దివా హైవాస్మై భవతి య ఏతామేవం బ్రహ్మోపనిషదం వేద ॥ 3 ॥
తద్దైతద్బ్రహ్మ ప్రజాపతయ ఉవాచ ప్రజాపతిర్మనవే మనుః ప్రజాభ్యస్తద్దైత-

దుద్దాలకాయారుణయే జ్యేష్ఠాయ పుత్రాయ పితా బ్రహ్మ ప్రోవాచ ॥ 4 ॥ ఇదం
 వావ తజ్జ్యేష్ఠాయ పుత్రాయ పితా బ్రహ్మ ప్రబ్రూయాత్ ప్రాణాయాయ
 వాఽస్తేవాసినే ॥ 5 ॥ నాన్యస్మై కస్మైచన యద్యప్యస్మా ఇమామద్భిః పరిగృహీతాం
 ధనస్య పూర్ణాం దద్యాదేతదేవ తతో భూయ ఇత్యేతదేవ తతో భూయ ఇతి ॥ 6 ॥

ద్వాదశః ఖణ్డః (12)

గాయత్రీ వా ఇదగ్ం సర్వం భూతం యదిదం కించ వాగ్యై గాయత్రీ
 వాగ్యై ఇదగ్ం సర్వం భూతం గాయతి చ త్రాయతే చ ॥ 1 ॥ యా వై సా
 గాయత్రీయం వావ సా యేయం పృథివ్యస్యాగ్ం హీదగ్ం సర్వం భూతం
 ప్రతిష్ఠితమేతామేవ నాతిశీయతే ॥ 2 ॥ యా వై సా పృథివీయం వావ సా
 యదిదమస్మిన్నురుషే శరీరమస్మిన్స్తేమే ప్రాణాః ప్రతిష్ఠితా ఏతదేవ నాతిశీయన్తే
 ॥ 3 ॥ యద్వై తత్పురుషే శరీరమిదం వావ తద్యదిదమస్మిన్నున్తః పురుషే
 హృదయమస్మిన్స్తేమే ప్రాణాః ప్రతిష్ఠితా ఏతదేవ నాతిశీయన్తే ॥ 4 ॥ సైషా
 చతుష్పదా షడ్విధా గాయత్రీ తదేతదృచాభ్యనూక్తమ్ ॥ 5 ॥ తావానస్య
 మహిమా తతో జ్యాయాగ్ంశ్చ పూరుషః । పాదోఽస్య సర్వా భూతాని
 త్రిపాదస్యామృతం దివీతి ॥ 6 ॥ యద్వై తద్బ్రహ్మహీతీదం వావ తదోఽయం
 బహిర్ధా పురుషాదాకాశో యో వై స బహిర్ధా పురుషాదాకాశః ॥ 7 ॥ అయం
 వావ స యోఽయమన్తః పురుష ఆకాశో యో వై సోఽన్తఃపురుష ఆకాశః

॥ 8 ॥ అయం వావ స యోఽయమస్తర్హృదయ ఆకాశస్తదేతత్పూర్ణమప్రవర్తి
పూర్ణమప్రవర్తినీగం శ్రియం లభతే య ఏవం వేద ॥ 9 ॥

త్రయోదశః ఖణ్డః (13)

తస్య హ వా ఏతస్య హృదయస్య పంచ దేవసుషయః స యోఽస్య
ప్రాజ్ఞసుషిః స ప్రాణస్తచ్చక్షుః స ఆదిత్యస్తదేతత్తేజోఽన్నాద్యమిత్యపాసీత
తేజస్వినాదో భవతి య ఏవం వేద ॥ 1 ॥ అథ యోఽస్య దక్షిణః సుషిః స
వ్యానస్తచ్చోత్రగం స చన్ద్రమాస్తదేతచ్ఛ్రీశ్చ యశశ్చేత్యపాసీత శ్రీమాన్యశస్వీ
భవతి య ఏవం వేద ॥ 2 ॥ అథ యోఽస్య ప్రత్యజ్ఞసుషిః సోఽపానః సా
వాక్ సోఽగ్నిస్తదేతద్బ్రహ్మవర్చసమన్నాద్యమిత్యపాసీత బ్రహ్మవర్చస్వినాదో
భవతి య ఏవం వేద ॥ 3 ॥ అథ యోఽస్యోదజ్ఞే సుషిః స సమానస్తన్మనః
స పర్జన్యస్తదేతత్తీర్తిశ్చ వ్యష్టిశ్చేత్యపాసీత కీర్తిమాన్వ్యష్టిమాన్భవతి
య ఏవం వేద ॥ 4 ॥ అథ యోఽస్యోర్ధ్వః సుషిః స ఉదానః స వాయుః స
ఆకాశస్తదేతదోజశ్చ మహాశ్చేత్యపాసీతౌజస్వీ మహాస్వాన్భవతి య ఏవం
వేద ॥ 5 ॥ తే వా ఏతే పంచ బ్రహ్మపురుషాః స్వర్గస్య లోకస్య ద్వారపాః స య
ఏతానేవం పంచ బ్రహ్మపురుషాన్స్వర్గస్య లోకస్య ద్వారపాన్వేదాస్య కులే
వీరో జాయతే ప్రతిపద్యతే స్వర్గం లోకం య ఏతానేవం పంచ
బ్రహ్మపురుషాన్స్వర్గస్య లోకస్య ద్వారపాన్వేద ॥ 6 ॥ అథ యదతః పరో దివో

జ్యోతిర్దివ్యతే విశ్వతః పృష్ఠేషు సర్వతః పృష్ఠేష్యనుత్తమేషూత్తమేషు లోకేష్విదం
 వావ తద్యదిదమస్మిన్దన్తః పురుషే జ్యోతిః ॥ 7 ॥ తస్యైషా దృష్టిర్వ్యత్రైతదస్మింఛరీరే
 సగ్ంస్పర్శేనోష్ఠిమానం విజానాతి తస్యైషా శ్రుతిర్వ్యత్రైతత్కర్ణావపిగృహ్య నినదమివ
 నదధురివాగ్గేరివ జ్వలత ఉపశృణోతి తదేతద్దృష్టం చ శ్రుతం చేత్యువాసీత
 చక్షుష్యః శ్రుతో భవతి య ఏవం వేద య ఏవం వేద ॥ 8 ॥

చతుర్దశః ఖణ్డః (14)

సర్వం ఖల్విదం బ్రహ్మ తజ్జలానితి శాస్త్ర ఉపాసీతాథ ఖలు క్రతుమయః
 పురుషో యథాక్రతురస్మింల్లోకే పురుషో భవతి తథేతః ప్రేత్య భవతి స క్రతుం
 కుర్వీత ॥ 1 ॥ మనోమయః ప్రాణశరీరో భారూపః సత్యసంకల్ప ఆకాశాత్మా
 సర్వకర్మా సర్వకామః సర్వగన్ధః సర్వరసః సర్వమిదమభ్యాత్తోఽవాక్యనాదరః
 ॥ 2 ॥ ఏష మ ఆత్మాన్తర్హృదయేఽజీయాన్ వ్రీహేర్వా యవాద్వా సర్వపాద్వా
 శ్యామాకాద్వా శ్యామాకతణ్డలాద్వా ఏష మ ఆత్మాన్తర్హృదయే
 జ్యాయాన్సుధివ్యా జ్యాయానన్తరిక్షాజ్జ్యాయాయాన్దివో జ్యాయానేభ్యో లోకేభ్యః
 ॥ 3 ॥ సర్వకర్మా సర్వకామః సర్వగన్ధః సర్వరసః సర్వమిదమభ్యాత్తోఽవాక్యనాదర
 ఏష మ ఆత్మాన్తర్హృదయ ఏతద్బ్రహ్మైతమితః ప్రేత్యాభిసమ్భవితాఽస్మీతి యస్య
 న్యాదద్ధా న విచికిత్సాఽస్మీతి హ న్మాఽఽహ శాణ్డిల్యః శాణ్డిల్యః ॥ 4 ॥

పంచదశః ఖణ్డః (15)

అన్తరిక్షోదరః కోశో భూమిబుధ్నో న జీర్వతి దిశో హ్యస్య స్రక్తయో
 ద్యౌరస్యోత్తరం బిలగ్ం స ఏష కోశో వసుధానస్తస్మిన్విశ్వమిదగ్ం శ్రితమ్
 ॥ 1 ॥ తస్య ప్రాచీ దిగ్జుహూర్నామ సహమానా నామ దక్షిణా రాజ్ఞీ నామ
 ప్రతీచీ సుభూతా నామోదీచీ తాసాం వాయుర్వత్సః స య ఏతమేవం వాయుం
 దిశాం వత్సం వేద న పుత్రరోదగ్ం రోదితి సోఽహమేతమేవం వాయుం దిశాం
 వత్సం వేద మా పుత్రరోదగ్ం రుదమ్ ॥ 2 ॥ అరిష్టం కోశం ప్రపద్యేఽమునాఽ
 మునాఽమునా ప్రాణం ప్రపద్యేఽమునాఽమునాఽమునా భూః
 ప్రపద్యేఽమునాఽమునాఽమునా భువః ప్రపద్యేఽమునాఽమునాఽమునా
 స్వః ప్రపద్యేఽమునాఽమునాఽమునా ॥ 3 ॥ స యదవోచం ప్రాణం ప్రపద్య
 ఇతి ప్రాణో వా ఇదగ్ం సర్వం భూతం యదిదం కించ తమేవ తత్రాపత్తి
 ॥ 4 ॥ అథ యదవోచం భూః ప్రపద్య ఇతి పృథివీం ప్రపద్యేఽన్తరిక్షం
 ప్రపద్యే దివం ప్రపద్య ఇత్యేవ తదవోచమ్ ॥ 5 ॥ అథ యదవోచం భువః
 ప్రపద్య ఇత్యగ్నిం ప్రపద్యే వాయుం ప్రపద్య ఆదిత్యం ప్రపద్య ఇత్యేవ తదవోచమ్
 ॥ 6 ॥ అథ యదవోచగ్ం స్వః ప్రపద్య ఇత్యగ్నేదం ప్రపద్యే యజుర్వేదం
 ప్రపద్యే సామవేదం ప్రపద్య ఇత్యేవ తదవోచం తదవోచమ్ ॥ 7 ॥

షోడశః ఖణ్డః (16)

పురుషో వావ యజ్ఞస్తస్య యాని చతుర్విగ్ంశతి వర్షాణి తత్రాతఃసవనం
 చతుర్విగ్ంశత్యక్షరా గాయత్రీ గాయత్రం ప్రాతఃసవనం తదస్య వసవోఽ-
 న్వాయతాః ప్రాణా వావ వసవ ఏతే హీదగ్ం సర్వం వాసయన్తి || 1 || తం
 చేదేతస్మిన్వయసి కించిదుపతపేత్స బ్రూయాత్ప్రాణా వసవ ఇదం మే ప్రాతః
 సవనం మాధ్యన్దినగ్ం సవనమనుసన్తనుతేతి మాఽహం ప్రాణానాం వసూనాం
 మధ్యే యజ్ఞో విలోప్సియేత్యుద్దైవ తత ఏత్యగదో హ భవతి || 2 || అథ యాని
 చతుశ్చత్వారిగ్ంశద్వర్షాణి తన్మాధ్యన్దినగ్ం సవనం చతుశ్చత్వారిగ్ంశదక్షరా
 త్రిష్టుప్ త్రైష్టుభం మాధ్యన్దినగ్ం సవనం తదస్య రుద్రా అన్వాయతాః ప్రాణా
 వావ రుద్రా ఏతే హీదగ్ం సర్వగ్ం రోదయన్తి || 3 || తం చేదేతస్మిన్వయసి
 కించిదుపతపేత్స బ్రూయాత్ప్రాణా రుద్రా ఇదం మే మాధ్యన్దినగ్ం సవనం
 తృతీయసవనమనుసన్తనుతేతి మాఽహం ప్రాణానాగ్ం రుద్రాణాం మధ్యే యజ్ఞో
 విలోప్సియేత్యుద్దైవ తత ఏత్యగదో హ భవతి || 4 || అథ యాన్యష్టాచత్వా
 రిగ్ంశద్వర్షాణి తత్తృతీయ సవనమష్టాచత్వారిగ్ంశదక్షరా జగతీ జాగతం
 తృతీయసవనం తదన్యాదిత్యా అన్వాయతాః ప్రాణా వా వాదిత్యా ఏతే హీదగ్ం
 సర్వమాదదతే || 5 || తం చేదేతస్మిన్వయసి కించిదుపతపేత్స బ్రూయాత్
 ప్రాణా ఆదిత్యా ఇదం మే తృతీయసవనమాయురనుసన్తనుతేతి మాఽహం

ప్రాణానామాదిత్యానాం మధ్యే యజ్ఞో విలోప్పీయేత్యుద్దైవ తత ఏత్యగదో
 హైవ భవతి ॥ 6 ॥ ఏతద్ధ స్మ వై తద్విద్వానాహ మహిదాస ఏతరేయః స కిం
 మ ఏతదుపతపసి యోఽహమనేన న ప్రేష్యామితి స హ షోడశం
 వర్షశతమజీవత్రు హ షోడశం వర్షశతం జీవతి య ఏవం వేద ॥ 7 ॥

సప్తదశః ఖణ్డః (17)

స యదశిషతి యత్ప్రిపాసతి యన్న రమతే తా అస్య దీక్షాః ॥ 1 ॥ అథ
 యదశ్నాతి యత్ప్రిబతి యద్రమతే తదుపసదైరేతి ॥ 2 ॥ అథ యద్ధసతి యజ్జక్షతి
 యన్మైథునం చరతి స్తుతశస్త్రైరేవ తదేతి ॥ 3 ॥ అథ యత్తపో
 దానమార్షపమహిగంసా సత్యవచనమితి తా అస్య దక్షిణాః ॥ 4 ॥ తస్మాదాహుః
 సోష్యత్యసోష్టేతి పునరుత్పాదనమేవాస్య తస్మరణమేవాస్యావభృథః ॥ 5 ॥ తద్దైతద్
 ఘోర ఆగ్నిరసః కృష్ణాయ దేవకీపుత్రా యోక్తోవాచాఽపిపాస ఏవ స బభూవ
 సోఽస్తవేలాయామేతత్రయం ప్రతిపద్యేతాక్షితమస్యచ్యుతమసి ప్రాణసగ్ంశి
 తమసీతి తత్రైతే ద్వే ఋచౌ భవతః ॥ 6 ॥ ఆదిత్రుత్సస్య రేతసః ॥ 7 ॥ ఉద్వయం
 తమసస్పరి జ్యోతిః పశ్యంత ఉత్తరం స్వః పశ్యంత ఉత్తరం దేవం దేవత్రా
 సూర్యమగన్మ జ్యోతిరుత్తమమితి జ్యోతిరుత్తమమితి ॥ 8 ॥

అష్టాదశః ఖణ్డః (18)

మనో బ్రహ్మేత్యుపాసీతేత్యధ్యాత్మమధాధిదైవతమాకాశో బ్రహ్మే-
 త్యుభయమాదిష్టం భవత్యధ్యాత్మం చాధిదైవతం చ ॥ 1 ॥ తదేతచ్చ-

తుష్పాద్భ్రహ్మ వాక్ పాదః ప్రాణః పాదశ్చక్షుః పాదః శ్రోత్రం పాద
 ఇత్యధ్యాత్మమథాధిదైవతమగ్నిః పాదో వాయుః పాద ఆదిత్యః పాదో దిశః పాద
 ఇత్యుభయమేవాదిష్టం భవత్యధ్యాత్మం చైవాధిదైవతం చ ॥ 2 ॥

వాగేవ బ్రహ్మణశ్చతుర్థః పాదః సోఽగ్నినా జ్యోతిషా భాతి చ తపతి
 చ భాతి చ తపతి చ కీర్త్యా యశసా బ్రహ్మవర్చసేన య ఏవం వేద

॥ 3 ॥ ప్రాణ ఏవ బ్రహ్మణశ్చతుర్థః పాదః స వాయునా జ్యోతిషా భాతి చ
 తపతి చ భాతి చ తపతి చ కీర్త్యా యశసా బ్రహ్మవర్చసేన య
 ఏవం వేద ॥ 4 ॥ చక్షురేవ బ్రహ్మణశ్చతుర్థః పాదః స ఆదిత్యేన

జ్యోతిషా భాతి చ తపతి చ భాతి చ తపతి చ కీర్త్యా యశసా బ్రహ్మవర్చసేన
 య ఏవం వేద ॥ 5 ॥ శ్రోత్రమేవ బ్రహ్మణశ్చతుర్థః పాదః స దిగ్విర్జ్యోతిషా
 భాతి చ తపతి చ భాతి చ తపతి చ కీర్త్యా యశసా బ్రహ్మవర్చసేన య
 ఏవం వేద య ఏవం వేద ॥ 6 ॥

ఏకోనవింశః ఖణ్డః (19)

ఆదిత్యో బ్రహ్మేత్యాదేశస్తస్యోపవ్యాఖ్యానమసదేవేదమగ్ర ఆసీత్
 తత్పదాసీత్తత్పమభవత్తదాణ్డం నిరవర్తత తత్సంవత్సరస్య మాత్రామశయత
 తన్నిరభిద్యత తే ఆణ్డకపాలే రజతం చ సువర్ణం చాభవతామ్ ॥ 1 ॥
 తద్యద్రజతగ్ం సేయం పృథివీ యత్సువర్ణగ్ం సా ద్యౌర్యజ్జరాయు

తే పర్వతా యదుల్బగ్ం స మేఘో నీహారో యా ధమనయస్తా నద్యో
 యద్వాస్తేయముదకగ్ం స సముద్రః ॥ 2 ॥ అథ యత్తదజాయత
 సోఽసావాదిత్యస్తం జాయమానం ఘోషా ఉలూలవోఽనూదతిష్ఠస్సర్వాణి
 చ భూతాని సర్వే చ కామాస్తస్మాత్తస్యోదయం ప్రతి ప్రత్యాయనం ప్రతి ఘోషా
 ఉలూలవోఽనూత్తిష్ఠన్తి సర్వాణి చ భూతాని సర్వే చైవ కామాః ॥ 3 ॥ స య
 ఏతమేవం విద్వానాదిత్యం బ్రహ్మేత్యు పాస్తేఽభ్యాశో హ యదేనగ్ం సాధవో
 ఘోషా ఆ చ గచ్ఛేయురుప చ నిప్రేడేరన్నిప్రేడేరన్ ॥ 4 ॥

చతుర్థోఽధ్యాయః

ప్రథమః ఖణ్డః (1)

ఓం । జానశ్రుతిర్హ పౌత్రాయణః శ్రద్ధాదేయో బహుదాయీ
 బహువాక్య ఆస స హ సర్వత ఆవసథాన్మాపయాంచక్రే సర్వత ఏవ
 మేఽత్యున్తీతి ॥ 1 ॥ అథ హ హగ్ంసా నిశాయామతిపేతుస్తద్దైవగ్ం
 హగ్ంసో హగ్ంసమభ్యువాద భో భో హి భల్లాక్ష భల్లాక్ష జానశ్రుతేః
 పౌత్రాయణస్య సమం దివా జ్యోతిరాతతం తన్మా ప్రసాజ్ఞీస్తత్త్వా మా
 ప్రథాక్షీదితి ॥ 2 ॥ తము హ పరః ప్రత్యువాచ కమ్పర ఏనమేతత్సన్తగ్ం
 సయుగ్వాసమివ రైక్వమాత్థేతి యో ను కథగ్ం సయుగ్వా రైక్వ ఇతి ॥ 3 ॥
 యథా కృతాయవిజితాయాధరేఽయాః సంయన్త్యేవమేనగ్ం సర్వం

తదభినమేతి యత్కించ ప్రజాః సాధు కుర్వన్తి యస్తద్వేద యత్స వేద స
 మయైతదుక్త ఇతి || 4 || తదు హ జానశ్రుతిః పౌత్రాయణ ఉపశుశ్రావ
 స హ సంజిహాస ఏవ క్షత్తారమువాచాంగారే హ సయుగ్వానమివ రైక్వమాత్థేతి
 యో ను కథగ్ం సయుగ్వారైక్వ ఇతి || 5 || యథా కృతాయవిజితాయాధరేఽయాః
 సంయన్త్యేవమేనగ్ం సర్వం తదభినమేతి యత్కించ ప్రజాః సాధు కుర్వన్తి
 యస్తద్వేద యత్స వేద స మయైతదుక్త ఇతి || 6 || స హ క్షత్తాఽన్విష్య
 నావిదమితి ప్రత్యేయాయ తగ్ం హోవాచ యత్రారే బ్రాహ్మణస్యాన్వేషణా
 తదేనమర్చ్యేతి || 7 || సోఽధస్తాచ్చకటస్య పామానం కషమాణముపో-
 పవివేశ తగ్ం హాభ్యువాద త్వం ను భగవః సయుగ్వారైక్వ ఇత్యహగ్ం హ్యారా
 3 ఇతి హ ప్రతిజ్ఞే స హ క్షత్తాఽవిదమితి ప్రత్యేయాయ || 8 ||

ద్వితీయః ఖణ్డః (2)

తదు హ జానశ్రుతిః పౌత్రాయణః షట్ శతాని గవాం నిష్కమశ్వతరీరథం
 తదాదాయ ప్రతిచక్రమే తగ్ం హాభ్యువాద || 1 || రైక్వేమాని షట్ శతాని
 గవామయం నిష్కొఽయమశ్వతరీరథోఽను మ ఏతాం భగవో దేవతాగ్ం
 శాధి యాం దేవతాముపాస్స ఇతి || 2 || తము హ పరః ప్రత్యువాచాహ
 హారేత్వా శూద్ర తవైవ సహ గోభిరస్త్వీతి తదు హ పునరేవ జానశ్రుతిః
 పౌత్రాయణః సహస్రం గవాం నిష్కమశ్వతరీరథం దుహితరం తదాదాయ

ప్రతిచక్రమే ॥ 3 ॥ తగ్ం హోభ్యువాద రైక్వేదగ్ం సహస్రం గవామయం
 నిష్కోఽయమశ్వతరీరథ ఇయం జాయాఽయం గ్రామో యస్మిన్నాస్నేఽస్వేవ
 మా భగవః శాధీతి ॥ 4 ॥ తస్యా హ ముఖముపోద్ధృష్టాన్నువాచాజహారేమాః
 శూద్రానేనైవ ముఖేనాలాపయిష్యథా ఇతి తే హైతే రైక్వపర్ణా నామ మహావృషేషు
 యత్రాస్మా ఉవాస తస్మై హోవాచ ॥ 5 ॥

తృతీయః ఖణ్డః (3)

వాయుర్వావ సంవర్గో యదా వా అగ్నిరుద్వాయతి వాయుమేవాప్యేతి
 యదా సూర్యోఽస్తమేతి వాయుమేవాప్యేతి యదా చంద్రోఽస్తమేతి వాయు
 మేవాప్యేతి ॥ 1 ॥ యదాప ఉచ్చుష్యన్తి వాయుమేవాపియన్తి వాయుర్వ్యే
 వైతాస్సర్వాన్సంవృంక్త ఇత్యధిదైవతమ్ ॥ 2 ॥ అథాధ్యాత్మం ప్రాణో వావ
 సంవర్గః స యదా స్వపితి ప్రాణమేవ వాగప్యేతి ప్రాణం చక్షుః ప్రాణగ్ం
 శ్రోత్రం ప్రాణం మనః ప్రాణో హ్యేవైతాస్సర్వాన్సంవృంక్త ఇతి ॥ 3 ॥
 తౌ వా ఏతౌ ద్వా సంవర్గౌ వాయురేవ దేవేషు ప్రాణః ప్రాణేషు ॥ 4 ॥
 అథ హ శౌనకం చ కాపేయమభిప్రతారిణం చ కాక్షసేనిం పరివిష్యమాణౌ
 బ్రహ్మచారీ బిభిక్షే తస్మా ఉ హ న దదతుః ॥ 5 ॥ స హోవాచ మహాత్మనశ్చతురో
 దేవ ఏకః కః సః జగార భువనస్య గోపాస్తం కాపేయ నాభిపశ్యన్తి
 మర్త్యా అభిప్రతారిన్పహుధా వసన్తం యస్మై వా ఏతదన్నం తస్మా ఏతన్న

దత్తమితి ॥ 6 ॥ తదుహ శౌనకః కాపేయః ప్రతిమన్వాసః ప్రత్యేయాయాత్మా
 దేవానాం జనితా ప్రజానాగ్ం హిరణ్యదగ్ంఘ్రో బభసోఽనసూరిర్మహోస్తమస్య
 మహిమానమాహూరనద్యమానో యదనన్నమత్తీతి వై వయం
 బ్రహ్మచారిన్నేదముపాస్మహే దత్తాస్మై భిక్షామితి ॥ 7 ॥ తస్మా ఉ హ దదుస్తే
 వా ఏతే పఞ్చాన్యే పఞ్చాన్యే దశ సస్తస్తత్ప్రతం తస్మాత్సర్వాసు దిక్ష్వన్నమేవ
 దశ కృతగ్ం సైషా విరాడన్నాదీ తయేదగ్ం సర్వం దృష్టగ్ం సర్వమస్మేదం దృష్టం
 భవత్యన్నాదో భవతి య ఏవం వేద య ఏవం వేద ॥ 8 ॥

చతుర్థః ఖణ్డః (4)

సత్యకామో హ జాబాలో జబాలాం మాతరమామస్త్రయాంచక్రే
 బ్రహ్మచర్యం భవతి వివత్స్యామి కింగోత్రో న్వహమస్మీతి ॥ 1 ॥ సా హైసమువాచ
 నాహమేతద్వేద తాత యద్గోత్రస్త్వమసి బహ్వాహం చరన్తీ పరిచారిణీ
 యౌవనే త్వామలభే సాఽహమేతన్న వేద యద్గోత్రస్త్వమసి జబాలా తు
 నామాహమస్మి సత్యకామో నామ త్వమసి స సత్యకామ ఏవ జాబాలో
 బ్రువీథా ఇతి ॥ 2 ॥ స హ హోరిద్రుమతం గౌతమమేతోవాచ బ్రహ్మచర్యం
 భగవతి వత్స్యామ్యుపేయాం భగవస్తమితి ॥ 3 ॥ తగ్ం హోవాచ కింగోత్రో ను
 సోమ్యాసీతి స హోవాచ నాహమేతద్వేద భో యద్గోత్రోఽహమస్మృపృచ్ఛం
 మాతరగ్ం సా మా ప్రత్యబ్రవీద్బహ్వాహం చరన్తీ పరిచారిణీ యౌవనే

త్వామలభే సాఽహమేతన్న వేద యద్ధోత్రస్త్వమసి జబాలా తు నామాహమస్మి
 సత్యకామో నామ త్వమసీతి సోఽహగ్ం సత్యకామో జాబాలోఽస్మి భో
 ఇతి ॥ 4 ॥ తగ్ంహోవాచ నైతదబ్రాహ్మణో వివక్తుమర్హతి సమిధగ్ం
 సోమ్యూహరోప త్వా నేష్యే న సత్యాదగా ఇతి తముపనీయ కృశానామబలానాం
 చతుఃశతా గా నిరాకృత్యోవాచేమాః సోమ్యూనుసంప్రజేతి తా
 అభిప్రస్థాపయన్నువాచ నాసహస్రేణావర్తేయేతి స హ వర్షగణం ప్రోవాస
 తా యదా సహస్రగ్ం సంపేదుః ॥ 5 ॥

పంచమః ఖణ్డః (5)

అథ హైనమృషభోఽభ్యువాద సత్యకామసి ఇతి భగవ ఇతి
 హ ప్రతిశుశ్రావ ప్రాప్తాః సోమ్య సహస్రగ్ం స్యః ప్రాపయ న ఆచార్యకులమ్
 ॥ 1 ॥ బ్రహ్మణశ్చ తే పాదం బ్రవాణీతి బ్రవీతు మే భగవానితి తస్మై
 హోవాచ ప్రాచీ దిక్కలా ప్రతీచీ దిక్కలా దక్షిణా దిక్కలోదీచీ దిక్కలైష వై సోమ్య
 చతుష్కలః పాదో బ్రహ్మణః ప్రకాశవాన్నామ ॥ 2 ॥ స య ఏతమేవం
 విద్వాగ్ంశ్చతుష్కలం పాదం బ్రహ్మణః ప్రకాశవానిత్యుపాస్తే ప్రకాశవాసస్మింట్లోకే
 భవతి ప్రకాశవతో హ లోకాంజయతి య ఏతమేవం విద్వాగ్ంశ్చతుష్కలం
 పాదం బ్రహ్మణః ప్రకాశవానిత్యుపాస్తే ॥ 3 ॥

షష్ఠః ఖణ్డః (6)

అగ్నిష్టే పాదం వక్తేతి సహ శ్వోభూతే గా అభిప్రస్థాపయాంచకార తా
 యత్రాభిసాయం బభూవుస్తత్రాగ్నిముపసమాధాయ గా ఉపరుధ్య సమిధ
 మాధాయ పశ్చాదగ్నేః ప్రాంగు పోపవివేశ || 1 || తమగ్నిరభ్యువాద సత్యకామ
 3 ఇతి భగవ ఇతి హ ప్రతిశుశ్రావ || 2 || బ్రహ్మణః సోమ్య తే పాదం బ్రవాణీతి
 బ్రవీతు మే భగవానితి తస్మై హోవాచ పృథివీ కాళాఽన్తరిక్షం కళా ద్యౌః కళా
 సముద్రః కళైష వై సోమ్య చతుష్కళః పాదో బ్రహ్మణోఽనన్తవాన్నామ || 3 || స
 య ఏతమేవం విద్వాగ్ంశ్చతుష్కం పాదం బ్రహ్మణోఽనన్త
 వానిత్యుపాస్తేఽనన్తవానస్మింల్లోకే భవత్యనన్తవతో హ లోకాఞ్చాయతి య
 ఏతమేవం విద్వాగ్ంశ్చతుష్కం పాదం బ్రహ్మణోఽనన్తవానిత్యుపాస్తే || 4 ||

సప్తమః ఖణ్డః (7)

హగ్ంసస్తే పాదం వక్తేతి స హ శ్వోభూతే గా అభిప్రస్థాపయాంచకార
 తా యత్రాభిసాయం బభూవుస్తత్రాగ్నిముపసమాధాయ గా ఉపరుధ్య
 సమిధమాధాయ పశ్చాదగ్నేః ప్రాంగుపోపవివేశ || 1 || తగ్ం హగ్ంస
 ఉపనిపత్యాభ్యువాద సత్యకామ 3 ఇతి భగవ ఇతి హ ప్రతిశుశ్రావ || 2 ||
 బ్రహ్మణః సోమ్య తే పాదం బ్రవాణీతి బ్రవీతు మే భగవానితి తస్మై హోవాచాగ్నిః
 కళా సూర్యః కళా చంద్రః కళా విద్యుత్పలైష వై సోమ్య చతుష్కళః పాదో బ్రహ్మణో

జ్యోతిష్మాన్నామ ॥ 3 ॥ స య ఏతమేవం విద్వాగ్ంశ్చతుష్కం పాదం బ్రహ్మణో
జ్యోతిష్మానిత్యుపాస్తే జ్యోతిష్మానస్మింల్లోకే భవతి జ్యోతిష్కతో హ లోకాంజయతి
య ఏతమేవం విద్వాగ్ంశ్చతుష్కం పాదం బ్రహ్మణో జ్యోతిష్మానిత్యుపాస్తే ॥ 4 ॥

అష్టమః ఖణ్డః (8)

మద్గుప్తే పాదం వక్తేతి స హ శ్వోభూతే గా అభిప్రస్థాపయాంచకార
తా యత్రాభిసాయం బభూవుస్తత్రాగ్నిముపసమాధాయ గా ఉపరుధ్య
సమిధమాధాయ పశ్చాదగ్నేః ప్రాంగుపోపవివేశ ॥ 1 ॥ తం మద్గురుపని
పత్యాభ్యువాద సత్యకామ 3 ఇతి భగవ ఇతి తం ప్రతిశుశ్రావ ॥ 2 ॥ బ్రహ్మణః
సోమ్య తే పాదం బ్రవాణీతి బ్రవీతు మే భగవానితి తస్మై హోవాచ ప్రాణః కళా
చక్షుః కళా శ్రోత్రం కళా మనః కళైష వై సోమ్య చతుష్కః పాదో బ్రహ్మణ
ఆయతనవాన్నామ ॥ 3 ॥ స య ఏతమేవం విద్వాగ్ంశ్చతుష్కం పాదం బ్రహ్మణ
ఆయతనవానిత్యుపాస్త ఆయతనవానస్మింల్లోకే భవత్యాయతనవతో హ
లోకాంజయతి య ఏతమేవం విద్వాగ్ంశ్చతుష్కం పాదం బ్రహ్మణ
ఆయతనవానిత్యుపాస్తే ॥ 4 ॥

నవమః ఖణ్డః (9)

ప్రాప హాచార్యకులం తమాచార్యోఽభ్యువాద సత్యకామ 3 ఇతి భగవ
ఇతి హ ప్రతిశుశ్రావ ॥ 1 ॥ బ్రహ్మవిదివ వై సోమ్య భాసి కో ను త్వాఽనుశ-

శాసేత్యన్యే మనుష్యేభ్య ఇతి హ ప్రతిజజ్ఞే భగవాగ్ంస్త్వేవ మే కామే బ్రూయాత్
 ॥ 2 ॥ శ్రుతగ్ం హ్యేవ మే భగవద్భువేభ్య ఆచార్యాదైవ విద్యా విదితా సాధిష్ఠం
 ప్రాపతీతి తస్మై హైతదేవోవాచాత్ర హ న కించన వీయాయేతి వీయాయేతి॥ 3॥

దశమః ఖణ్డః (10)

ఉపకోసలో హ వై కామలాయనః సత్యకామే జాబాలే బ్రహ్మచర్యమువాస
 తస్య హ ద్వాదశ వర్షాణ్యగ్నిస్పరిచచార స హ స్మాన్యాసన్తేవాసినః సమావర్త
 యగ్ంస్తగ్ం హ స్మైవ న సమావర్తయతి ॥ 1 ॥ తం జాయోవాచ తప్తో బ్రహ్మచారీ
 కుశలమగ్నిస్పర్శచారీన్మా త్వాగ్నయః పరిప్రవోచన్ ప్రబ్రూహ్యస్మా ఇతి తస్మై
 హోప్రోచ్యైవ ప్రవాసాంచక్రే ॥ 2 ॥ స హ వ్యాధినాఽనశితుం దధ్రే
 తమాచార్యజాయోవాచ బ్రహ్మచారిన్నశాన కిన్ను నాశ్నాసీతి స హోవాచ బహవ
 ఇమేఽస్మిన్పురుషే కామా నానాత్యయా వ్యాధిభిః ప్రతిపూర్ణోఽస్మి నాశిష్యామితి
 ॥ 3 ॥ అథ హాగ్నయః సమూదిరే తప్తో బ్రహ్మచారీ కుశలం నః పర్యచారీద్ధంతాస్మై
 ప్రబ్రవామేతి తస్మై హోచుః ప్రాణో బ్రహ్మ కం బ్రహ్మ ఖం బ్రహ్మేతి ॥ 4 ॥
 స హోవాచ విజానామ్యహం యత్ప్రాణో బ్రహ్మ కం చ తు ఖం చ న విజానా
 మీతి తే హోచుర్యద్వావ కం తదేవ ఖం యదేవ ఖం తదేవ కమితి ప్రాణం చ
 హాస్మై తదాకాశం చోచుః ॥ 5 ॥

ఏకాదశః ఖణ్డః (11)

అథ హైనం గార్హపత్యోఽనుశశాస పృథివ్యగ్నిరన్నమాదిత్య ఇతి
 య ఏష ఆదిత్యే పురుషో దృశ్యతే సోఽహమస్మి స ఏవాహమస్మీతి || 1 ||
 స య ఏతమేవం విద్వానుపాస్తేఽపహతే పాపకృత్యాం లోకీభవతి
 సర్వమాయురేతి జ్యోగ్భీవతి నాస్యావరపురుషాః క్షీయంత ఉప వయం తం
 భుంజామోఽస్మిగ్ంశ్చ లోకేఽముష్మిగ్ంశ్చ య ఏతమేవం విద్వానుపాస్తే || 2 ||

ద్వాదశః ఖణ్డః (12)

అథ హైనమన్వాహార్యపచనోఽనుశశాసాపో దిశో నక్షత్రాణి చంద్రమా
 ఇతి య ఏష చంద్రమసి పురుషో దృశ్యతే సోఽహమస్మి స ఏవాహమస్మీతి
 || 1 || స య ఏతమేవం విద్వానుపాస్తేఽపహతే పాపకృత్యాం లోకీ భవతి
 సర్వమాయురేతి జ్యోగ్భీవతి నాస్యావరపురుషాః క్షీయంత ఉప వయం తం
 భుంజామోఽస్మిగ్ంశ్చ లోకేఽముష్మిగ్ంశ్చ య ఏతమేవం విద్వానుపాస్తే || 2 ||

త్రయోదశః ఖణ్డః (13)

అథ హైనమాహవనీయోఽనుశశాస ప్రాణ ఆకాశో ద్యౌర్విద్యుదితి
 య ఏష విద్యుతి పురుషో దృశ్యతే సోఽహమస్మి స ఏవాహమస్మీతి || 1 ||
 స య ఏతమేవం విద్వానుపాస్తేఽపహతే పాపకృత్యాం లోకీ భవతి
 సర్వమాయురేతి జ్యోగ్భీవతి నాస్యావరపురుషాః క్షీయంత ఉప వయం తం

భుంజామోఽస్మిగ్ంశ్చ లోకేఽముష్మిగ్ంశ్చ ఏతమేవం విద్వానుపాస్తే ॥ 2 ॥

చతుర్దశః ఖణ్డః (14)

తే హోచురుపకోసలైవో సోమ్య తేఽస్మద్విద్యాఽఽత్యవిద్యాఽఽచార్యస్సు
 తే గతిం వక్షేత్యాజగామ హాస్యాఽఽచార్యస్తమాచార్యోఽఽభ్యువాదోపకోసల 3
 ఇతి ॥ 1 ॥ భగవ ఇతి హ ప్రతిశుశ్రావ బ్రహ్మవిద ఇవ సోమ్య తే ముఖం
 భాతి కో ను త్వాఽఽనుశశాసేతి కో ను మానుశిష్యాద్భో ఇతీహోపేవ నిహ్నుత
 ఇమే నూనమీద్యశా అన్యాద్యశా ఇతీహగ్నీనభూయదే కిం ను సోమ్య కిల
 తేఽవోచన్నితి ॥ 2 ॥ ఇదమితి హ ప్రతిజజ్ఞే లోకాన్వావ కిల సోమ్య
 తేఽవోచన్నహం తు తే తద్వక్ష్యామి యథా పుష్కరపలాశ ఆపో న శ్లిష్యన్త
 ఏవమేవంవిది పాపం కర్మ న శ్లిష్యత ఇతి బ్రవీతు మే భగవానితి తస్మై
 హోవాచ ॥ 3 ॥

పంచదశః ఖణ్డః (15)

య ఏషోఽక్షిణి పురుషో దృశ్యత ఏష ఆత్మేతి హోవాచైతదమృత-
 మభయమేతద్బ్రహ్మేతి తద్యద్యప్యస్మిన్నర్చిర్వోదకం వా సింఛతి వర్తమానీ ఏవ
 గచ్ఛతి ॥ 1 ॥ ఏతగ్ం సంయద్వామ ఇత్యాచక్షత ఏతగ్ం హి సర్వాణి
 వామాన్యభిసంయన్తి సర్వాణ్యేనం వామాన్యభిసంయన్తి య ఏవం వేద
 ॥ 2 ॥ ఏష ఉ ఏవ వామనీరేష హి సర్వాణి వామాని నయతి సర్వాణి

వామాని నయతి య ఏవం వేద ॥ 3 ॥ ఏష ఉ ఏవ భామనీరేష హి సర్వేషు
 లోకేషు భాతి సర్వేషు లోకేషు భాతి య ఏవం వేద ॥ 4 ॥ అథ యదు చైవాస్మిన్
 ఛవ్యం కుర్వన్తి యది చ నార్చిషమేవాభిసమ్భవన్త్యర్చిషోఽహరన్త
 ఆపూర్యమాణపక్షమాపూర్యమాణపక్షాద్యాన్షధుదంజ్జేతి మాసాగ్ం స్తాన్మాసేభ్యః
 సంవత్సరగ్ం సంవత్సరాదాదిత్యమాదిత్యాచ్ఛ్రమసం చన్ద్రమసో విద్యుతం
 తత్పురుషోఽమానవః స ఏనాన్భ్రహ్మ గమయత్యేష దేవపథో బ్రహ్మపథ ఏతేన
 ప్రతిపద్యమానా ఇమం మాసవమావర్తం నాఽఽవర్తనే నాఽఽవర్తనే ॥ 5 ॥

షోడశః ఖణ్డః (16)

ఏష హ వై యజ్ఞో యోఽయం పవత ఏష హ యన్నిదగ్ం సర్వం
 పునాతి యదేష యన్నిదగ్ం సర్వం పునాతి తస్మాదేష ఏవ యజ్ఞస్తస్య
 మనశ్చ వాక్ చ వర్తనీ ॥ 1 ॥ తయోరన్యతరాం మనసా సగ్ంస్మరోతి
 బ్రహ్మీ వాచాహోతాధ్వర్యురుద్గాతాఽన్యతరాగ్ం స యత్రోపాకృతే ప్రాతరనువాకే
 పురా పరిధానీయాయా బ్రహ్మీ వ్యవదతి ॥ 2 ॥ అన్యతరామేవ వర్తనీగ్ం
 సగ్ంస్మరోతి హీయతేఽన్యతరా స యథైకపాద్ర్వజన్రథో వైకేన చక్రేణ
 వర్తమానో రిష్యత్యేవమస్య యజ్ఞో రిష్యతి యజ్ఞగ్ం రిష్యన్తం
 యజమానోఽనురిష్యతి స ఇష్ట్యా పాపీయాన్ భవతి ॥ 3 ॥ అథ యత్రోపాకృతే
 ప్రాతరనువాకే న పురా పరిధానీయాయా బ్రహ్మీ వ్యవదత్యుభే ఏవ వర్తనీ

సగ్ంస్కుర్వన్తి స హీయతేఽన్యతరా ॥ 4 ॥ స యథోభయపాద్ర్వజవ్రథో
 వోభాభ్యాం చక్రాభ్యాం వర్తమానః ప్రతితిష్ఠత్యేవమస్య యజ్ఞః ప్రతితిష్ఠతి
 యజ్ఞం ప్రతితిష్ఠన్తం యజమానోఽనుప్రతితిష్ఠతి స ఇష్ట్యా శ్రేయాన్భవతి
 ॥ 5 ॥

సప్తదశః ఖణ్డః (17)

ప్రజాపతిరోకానభ్యతపత్రేషాం తప్యమానానాగ్ం రసాన్ప్రావృహదగ్నిం
 పృథివ్యా వాయుమన్తరిక్షాదాదిత్యం దివః ॥ 1 ॥ స ఏతాస్త్రిసో దేవతా
 అభ్యతపత్తాసాం తప్యమానానాగ్ం రసాన్ప్రావృహదగ్నేర్భవో వాయోర్య-
 జుగ్ంషి సామాన్వాదిత్యాత్ ॥ 2 ॥ స ఏతాం త్రయీం విద్యామభ్యత-
 పత్తస్యాస్తప్య మానాయా రసాన్ప్రావృహద్భూరిత్యగ్భ్యో భువరితి యజుర్భుః
 స్వరితి సామభ్యః ॥ 3 ॥ తద్యదృక్తో రిష్యేద్భూః స్వాహేతి గార్హపత్యే
 జుహుయాదృజుషామేవ తద్రసేనర్చాం వీర్యేణర్చాం యజ్ఞస్య విరిష్టగ్ం
 సన్దధాతి ॥ 4 ॥ అథ యది యజుష్టో రిష్యేద్భువః స్వాహేతి దక్షిణాగ్నా
 జుహుయాద్యజుషామేవ తద్రసేన యజుషాం వీర్యేణ యజుషాం యజ్ఞస్య
 విరిష్టగ్ం సన్దధాతి ॥ 5 ॥ అథ యది సామతో రిష్యేత్స్వః స్వాహేత్యాహవనీయే
 జుహుయాత్సామ్నామేవ తద్రసేన సామ్నాం వీర్యేణ సామ్నాం యజ్ఞస్య విరిష్టగ్ం
 సన్దధాతి ॥ 6 ॥ తద్యథా లవణేన సువర్ణగ్ం సన్దధ్యాత్సువర్ణేన రజతగ్ం

రజతేన త్రపు త్రపుణా సీసగ్ం సీసేన లోహం లోహేన దారు దారు చర్మణా
 ॥ 7 ॥ ఏవమేషాం లోకానామాసాం దేవతానామస్యాస్త్రయా విద్యాయా వీర్యేణ
 యజ్ఞస్య విరిష్టగ్ం సన్దధాతి భేషజకృతో హ వా ఏష యజ్ఞో యత్రైవంవిద్రుహ్మీ
 భవతి ॥ 8 ॥ ఏష హ వా ఉదక్రవణో యజ్ఞో యత్రైవంవిద్రుహ్మీ
 భవత్యేవంవిదగ్ం హ వా ఏషా బ్రహ్మీణమనుగాథా యతో యత ఆవర్తతే
 తత్తద్గచ్ఛతి ॥ 9 ॥ మానవో బ్రహ్మైవైక ఋత్విక్కురూనశ్వాభిరక్షత్యేవంవిద్ధ వై
 బ్రహ్మీ యజ్ఞం యజమానగ్ం సర్వాగ్ంశ్చర్విజోఽభిరక్షతి తస్మాదేవంవిదమేవ
 బ్రహ్మీణం కురీష్వత నానేవంవిదం నానేవంవిదమ్ ॥ 10 ॥

పంచమోఽధ్యాయః

ప్రథమః ఖణ్డః (1)

ఓం । యో హ వై జ్యేష్ఠం చ శ్రేష్ఠం చ వేద జ్యేష్ఠశ్చ హ వై శ్రేష్ఠశ్చ
 భవతి ప్రాణో వావ జ్యేష్ఠశ్చ శ్రేష్ఠశ్చ ॥ 1 ॥ యో హ వై వసిష్ఠం వేద
 వసిష్ఠో హ స్వానాం భవతి వాగ్వావ వసిష్ఠః ॥ 2 ॥ యో హ వై ప్రతిష్ఠాం వేద
 ప్రతి హ తిష్ఠత్యస్మిగ్ంశ్చ లోకేఽముష్మిగ్ంశ్చ చక్షుర్వావ ప్రతిష్ఠా ॥ 3 ॥
 యో హ వై సమ్పదం వేద సగ్ంహస్మై కామాః పద్మస్తే దైవాశ్చ మానుషాశ్చ
 శ్రోత్రం వావ సమ్పత్ ॥ 4 ॥ యో హ వా ఆయతనం వేదాయతనగ్ం హ
 స్వానాం భవతి మనో హ వా ఆయతనమ్ ॥ 5 ॥ అథ హ ప్రాణా అహగ్ంశ్రేయసి

వ్యూదిరేఽహగ్ం శ్రేయానస్మృహగ్ం శ్రేయానస్మీతి । తే హ ప్రాణాః
 ప్రజాపతిం పితరమేత్యోచుర్భగవన్కో నః శ్రేష్ఠ ఇతి ॥ 6 ॥ తాన్ హోవాచ
 యస్మిన్ వ ఉత్తాన్తే శరీరం పాపిష్ఠతరమివ దృశ్యేత స వః శ్రేష్ఠ ఇతి ॥ 7 ॥
 సా హ వాగుచ్చక్రామ సా సంవత్సరం ప్రోష్య పర్యేత్యోవాచ కథమశకతర్తే
 మజ్జీవితుమితి యథా కళా అవదన్తః ప్రాణన్తః ప్రాణేన పశ్యన్తశ్చక్షుషా
 శృణ్వన్తః శ్రోత్రేణ ధ్యాయన్తో మనసైవమితి ప్రవివేశ హ వాక్ ॥ 8 ॥
 చక్షుర్హోచ్చక్రామ తత్సంవత్సరం ప్రోష్య పర్యేత్యోవాచ కథమశకతర్తే
 మజ్జీవితుమితి యథాన్దా అపశ్యన్తః ప్రాణన్తః ప్రాణేన వదన్తో వాచా శృణ్వన్తః
 శ్రోత్రేణ ధ్యాయన్తో మనసైవమితి ప్రవివేశ హ చక్షుః ॥ 9 ॥ శ్రోత్రగ్ం
 హోచ్చక్రామ తత్సంవత్సరం ప్రోష్య పర్యేత్యోవాచ కథమశకతర్తే మజ్జీవితుమితి
 యథా బధిరా అశృణ్వన్తః ప్రాణన్తః ప్రాణేన వదన్తో వాచా పశ్యన్తశ్చక్షుషా
 ధ్యాయన్తో మనసైవమితి ప్రవివేశ హ శ్రోత్రమ్ ॥ 10 ॥

మనో హోచ్చక్రామ తత్సంవత్సరం ప్రోష్య పర్యేత్యోవాచ కథమశకతర్తే
 మజ్జీవితుమితి యథా బాలా అమనసః ప్రాణన్తః ప్రాణేన వదన్తో వాచా
 పశ్యన్తశ్చక్షుషా శృణ్వన్తః శ్రోత్రేణైవమితి ప్రవివేశ హ మనః ॥ 11 ॥ అథ హ
 ప్రాణ ఉచ్చిక్రమిషన్స యథా సుహయః షడ్వీశశంకూన్సంఖిదేదే-
 వమితరాన్వాణాన్సమఖిదత్తగ్ం హాభినమేత్యోచుర్భగవన్నేధి త్వం నః శ్రేష్ఠోఽసి

మోత్రమీరితి ॥ 12 ॥ అథ హైసం వాగువాచ యదహం వసిష్ఠోఽస్మి త్వం
 తద్వసిష్ఠోఽసీత్యథ హైసం చక్షురువాచ యదహం ప్రతిష్ఠోఽస్మి త్వం
 తప్రతిష్ఠోఽసీతి ॥ 13 ॥ అథ హైసగ్ం శ్రోత్రమువాచ యదహగ్ం సమ్మదస్మి
 త్వం తత్సమ్మదసీత్యథ హైసం మన ఉవాచ యదహమాయతనమస్మి త్వం
 తదాయతనమసీతి ॥ 14 ॥ న వై వాచో న చక్షూగ్ంషి న శ్రోత్రాణి న
 మనాగ్ంసీత్యాచక్షతే ప్రాణా ఇత్యేవాచక్షతే ప్రాణో హ్యేవైతాని సర్వాణి
 భవతి ॥ 15 ॥

ద్వితీయః ఖణ్డః (2)

సహోవాచ కిం మేఽన్నం భవిష్యతీతి యత్కించిదిదమాశ్వభ్య ఆ
 శకునిభ్య ఇతి హోచుస్తద్వా ఏతదనస్యాన్నమనో హ వై నామ ప్రత్యక్షం న హ
 వా ఏవంవిది కించనానన్నం భవతీతి ॥ 1 ॥ స హోవాచ కిం మే వాసో
 భవిష్యతీత్యాప ఇతి హోచుస్తస్మాద్వా ఏతదశిష్యన్తః పురస్తాచ్ఛోపరిష్ఠాచ్ఛాద్భిః
 పరిదధతి లమ్భుకో హ వాసో భవత్యనగ్నో హ భవతి ॥ 2 ॥ తద్వైతత్సత్యకామో
 జాబాలో గోశ్రుతయే వైయాఘ్రపద్యాయోక్త్వోవాచ యద్యప్యేనచ్ఛుష్కాయ
 స్థాణవే బ్రూయాణ్ణాయేరన్నేవాస్మిచ్ఛాఖాః ప్రరోహేయుః పలాశానీతి ॥ 3 ॥
 అథ యది మహజ్జిగమిషేదమావాస్యాయాం దీక్షిత్వా పౌర్ణమాస్యాం రాత్రౌ
 సర్వౌషధస్య మన్థం దధిమధునోరుపమధ్య జ్యేష్ఠాయ శ్రేష్ఠాయ స్వాహేత్య-

గ్నావాజ్యస్య హుత్వా మన్థే సమ్పాతమవనయేత్ || 4 || వసిష్ఠాయ స్వాహేత్య-
 గ్నావాజ్యస్య హుత్వా మన్థే సమ్పాతమవనయేత్ప్రతిష్ఠాయై స్వాహేత్యగ్నా-
 వాజ్యస్య హుత్వా మన్థే సమ్పాతమవనయేత్సంపదే స్వాహేత్యగ్నావాజ్యస్య
 హుత్వా మన్థే సమ్పాతమవనయేదాయతనాయ స్వాహేత్యగ్నావాజ్యస్య
 హుత్వా మన్థే సమ్పాతమవనయేత్ || 5 || అథ ప్రతిస్మప్యాంజలౌ మన్థమాధాయ
 జపత్యమో నామాస్యమా హి తే సర్వమిదగ్ం స హి జ్యేష్ఠః శ్రేష్ఠో రాజాధిపతిః
 స మా జ్యైష్ఠ్యగ్ం శ్రైష్ఠ్యగ్ం రాజ్యమాధిపత్యం గమయత్వహమేవేదగ్ం
 సర్వమసానీతి || 6 || అథ ఖల్వేతయర్చా పచ్చ ఆచామతి తత్సవితుర్వణీమహా
 ఇత్యాచామతి వయం దేవస్య భోజనమిత్యాచామతి శ్రేష్ఠగ్ం
 సర్వధాతమమిత్యాచామతి తురం భగస్య ధీమహీతి సర్వం పిబతి || 7 || నిర్ణిజ్య
 కగ్ంసం చమసం వా పశ్చాదగ్ంః సంవిశతి చర్మణి వా స్థణ్ణిలే వా
 వాచంయమోఽప్రసాహః స యది స్త్రియం పశ్యేత్సమృద్ధం కర్మేతి విద్యాత్ ||
 8 || తదేష శ్లోకః । యదా కర్మసు కామ్యేషు స్త్రియగ్ం స్వప్నేషు పశ్యతి । సమృద్ధం
 తత్ర జానీయాత్తస్మిన్స్వప్ననిదర్శనే తస్మిన్స్వప్ననిదర్శనే || 9 ||

తృతీయః ఖణ్డః (3)

శ్వేతకేతుర్హారణేయః పంచాలానాగ్ం సమితిమేయాయ తగ్ం హ
 ప్రవాహణో జైవలిరువాచ కుమారాను త్వాఽశిషత్ప్రత్యను హి భగవ

ఇతి ॥ 1 ॥ వేత్థ యదితోఽధి ప్రజాః ప్రయన్తీతి న భగవ ఇతి వేత్థ
 యథా పునరావర్తనా 3 ఇతి న భగవ ఇతి వేత్థ పథోర్ధేవయానస్య పితృయాణస్య
 చ వ్యావర్తనా 3 ఇతి న భగవ ఇతి ॥ 2 ॥ వేత్థ యథాసౌ లోకో న సంపూర్వత
 3 ఇతి న భగవ ఇతి వేత్థ యథా పంచమ్యామాహుతావాపః పురుషవచసో
 భవన్తీతి నైవ భగవ ఇతి ॥ 3 ॥ అథాను కిమనుశిష్టోఽవోచథా యో హీమాని
 న విద్యాత్పథగ్ం సోఽనుశిష్టో బ్రువీతేతి స హాయస్తః పితరుర్ధమేయాయ తగ్ం
 హోవాచాఽనుశిష్య వావ కిల మా భగవానబ్రవీదనుత్వాఽశిషమితి
 ॥ 4 ॥ పంచ మా రాజన్యబన్ధుః ప్రశ్నానప్రాక్షీతేషాం నైకంచనాశకం
 వివక్తుమితి స హోవాచ యథా మా త్వం తదైతానవదో యథాహమేషాం
 నైకంచన వేద యద్యహమిమానవేదిష్యం కథం తే నావక్ష్యమితి ॥ 5 ॥
 స హ గౌతమో రాజ్ఞోఽర్ధమేయాయ తస్మై హ ప్రాప్తాయార్హాం చకార స హ
 ప్రాతః సభాగ ఉదేయాయ తగ్ం హోవాచ మానుషస్య భగవన్ గౌతమ
 విత్తస్య వరం వృణీథా ఇతి స హోవాచ తవైవ రాజన్ మానుషం విత్తం
 యామేవ కుమారస్యాన్వే వాచమభాషథాస్తామేవ మే బ్రూహీతి స హ కృచ్ఛీ
 బభూవ ॥ 6 ॥ తగ్ం హ చిరం వసేత్యాజ్ఞాపయాంచకార తగ్ం హోవాచ యథా
 మా త్వం గౌతమావదో యథేయం న ప్రాక్ త్వత్తః పురా విద్యా బ్రాహ్మణాన్లచ్చతి
 తస్మాదు సర్వేషు లోకేషు క్షత్రస్యైవ ప్రశాసనమభూదితి తస్మై హోవాచ ॥ 7 ॥

చతుర్థః ఖణ్డః (4)

అసౌ వావ లోకో గౌతమాగ్నిస్తస్యాదిత్య ఏవ సమిద్రశ్మయో ధూమోఽ
హరర్చిశ్చస్త్రమా అంగారా నక్షత్రాణి విస్ఫులింగాః ॥ 1 ॥ తస్మిన్నేతస్మిన్నగ్నౌ
దేవాః శ్రద్ధాం జుహ్వతి తస్యా ఆహుతేః సోమో రాజా సమ్భవతి ॥ 2 ॥

పంచమః ఖణ్డః (5)

పర్జన్యో వావ గౌతమాగ్నిస్తస్య వాయురేవ సమిదభ్రం ధూమో
విద్యుదర్చిరశనిరంగారా హ్రోదునయో విస్ఫులింగాః ॥ 1 ॥ తస్మిన్నేతస్మిన్నగ్నౌ
దేవాః సోమగ్ం రాజానం జుహ్వతి తస్యా ఆహుతేర్వర్షగ్ం
సమ్భవతి ॥ 2 ॥

షష్ఠః ఖణ్డః (6)

పుథివీ వావ గౌతమాగ్నిస్తస్యాః సంవత్సర ఏవ సమిదాకాశో ధూమో
రాత్రిరర్చిర్దిశోఽఙ్గారా అవాన్తరదిశో విస్ఫులింగాః ॥ 1 ॥ తస్మిన్నేతస్మిన్నగ్నౌ
దేవా వర్షం జుహ్వతి తస్యా ఆహుతేరన్నగ్ం సమ్భవతి ॥ 2 ॥

సప్తమః ఖణ్డః (7)

పురుషో వావ గౌతమాగ్నిస్తస్య వాగేవ సమిత్రాణో ధూమో జిహ్వోర్చిశ్చక్షు
రంగారాః శ్రోత్రం విస్ఫులింగాః ॥ 1 ॥ తస్మిన్నేతస్మిన్నగ్నౌ దేవా అన్నం జుహ్వతి
తస్యా ఆహుతే రేతః సమ్భవతి ॥ 2 ॥

అష్టమః ఖణ్డః (8)

యోషా వావ గౌతమాగ్నిస్తస్యా ఉవస్థ ఏవ సమిద్యదుపమస్త్రయతే స
ధూమో యోనిరర్చిర్యదస్తః కరోతి తేఽఙ్గారా అభినన్దా విస్ఫులింగాః ॥ 1 ॥

తస్మిన్నేతస్మిన్నగ్నా దేవా రేతో జుహ్వతి తస్యా ఆహుతేర్గర్భః సమ్భవతి ॥ 2 ॥

నవమః ఖణ్డః (9)

ఇతి తు పంచమ్యామాహుతావాపః పురుషవచసో భవంతీతి స ఉల్భావృతో
గర్భో దశ వా నవ వా మాసానస్తః శయిత్వా యావద్వాధ జాయతే ॥ 1 ॥

స జాతో యావదాయుషం జీవతి తం ప్రేతం దిష్టమితోఽగ్నయ ఏవ హరన్తి
యత ఏవేతో యతః సంభూతో భవతి ॥ 2 ॥

దశమః ఖణ్డః (10)

తద్య ఇత్థం విదుర్యే చేమేఽరణ్యే శ్రద్ధా తప ఇత్యుపాసతే తేఽర్చిషమభి
సమ్భవన్త్యర్చిషోఽహరహ్నా అపూర్యమాణపక్షమాపూర్యమాణపక్షాద్యాన్నడు-

దంజేతి మాసాగ్ంస్తాన్ ॥ 1 ॥ మాసేభ్యః సంవత్సరగ్ం సంవత్సరా దాదిత్య

మాదిత్యాచ్చస్త్రమసం చస్త్రమసో విద్యుతం తత్పురుషోఽమానవః స ఏనాన్రభహ్మా

గమయత్యేష దేవయానః పన్థా ఇతి ॥ 2 ॥ అథ య ఇమే గ్రామ ఇష్టాపూర్తే

దత్తమిత్యుపాసతే తే ధూమమభిసమ్భవన్తి ధూమాద్రాత్రిగ్ం రాత్రేరపరపక్ష-

మపరపక్షాద్యాన్నద్దక్షిణైతి మాసాగ్ంస్తాన్తే సంవత్సరమభిప్రాప్నువన్తి

॥ 3 ॥ మాసేభ్యః పితృలోకం పితృలోకాదాకాశమాకాశాచ్చస్త్రమసమేష
 నోమో రాజా తద్దేవానామన్నం తం దేవా భక్షయన్తి ॥ 4 ॥ తస్మిన్యావత్సమ్పాతము
 షిత్వాధైతమేవాధ్యానం పునర్నివర్తన్తే యథేతమాకాశమాకాశాద్వాయుం
 వాయుర్భూత్వా ధూమో భవతి ధూమో భూత్వాఽభ్రం భవతి ॥ 5 ॥
 అభ్రం భూత్వా మేఘో భవతి మేఘో భూత్వా వ్రవర్షతి త ఇహ ప్రీహియవా
 ఓషధివనస్పతయస్తిలమాషా ఇతి జాయన్తేఽత్యో వై ఖలు దుర్నిష్ప్రపతరం
 యో యో హ్యన్మమత్తి యో రేతః సించతి తద్భూయ ఏవ భవతి ॥ 6 ॥ తద్య
 ఇహ రమణీయచరణా అభ్యాశో హ యత్తే రమణీయాం
 యోనిమాపద్యేరన్బాహ్మణయోనిం వా క్షత్రియయోనిం వా వైశ్యయోనిం వాఽధ
 య ఇహ కపూయచరణా అభ్యాశో హ యత్తే కపూయాం యోనిమాపద్యేరన్
 శ్వయోనిం వా సూకరయోనిం వా చాణ్డాలయోనిం వా ॥ 7 ॥ అధైతయోః
 పథోర్న కతరేణచన తానీమాని క్షుద్రాణ్యసకృదావర్తీని భూతాని భవన్తి జాయస్వ
 మ్రియస్వేత్యేతత్ప్రతీయగ్ం స్థానం తేనాసౌ లోకో న సంపూర్యతే తస్మాజ్జుగుప్సేత
 తదేష శ్లోకః ॥ 8 ॥ స్తేనో హిరణ్యస్య సురాం పిబగ్ంశ్చ గురోస్తల్పమావసస్త్వహ్మహో
 చ । ఏతే పతన్తి చత్వారః పంచమశ్చాచరగ్ంస్తైరితి ॥ 9 ॥ అథ హ య ఏతానేవం
 పంచాగ్నీన్వేద న సహ తైరప్యాచరన్పాప్మానా లిప్యతే శుద్ధః పూతః పుణ్యలోకో
 భవతి య ఏవం వేద య ఏవం వేద ॥ 10 ॥

ఏకాదశః ఖణ్డః (11)

ప్రాచీనశాల ఔషమన్యవః సత్యయజ్ఞః పౌలుషిరిన్ద్రద్యుమ్నో భాల్లవేయో
 జనః శార్కరాక్షో బుడిల ఆశ్వతరాశ్విస్తే హైతే మహాశాలా మహాశ్రోత్రియాః
 సమేత్య మీమాగ్ంసాం చక్రుః కో న ఆత్మా కిం బ్రహ్మేతి ॥ 1 ॥ తే హ సమ్పాద
 యాంచక్రురుద్దాలకో వై భగవన్తోఽయమారుణిః సప్రుతీమమాత్మానం
 వైశ్వానరమధ్యేతి తగ్ం హన్తాభ్యాగచ్ఛామేతి తగ్ం హాభ్యాజగ్ముః ॥ 2 ॥ స హ
 సమ్పాదయాంచకార ప్రక్ష్యన్తి మామిమే మహాశాలా మహాశ్రోత్రియాస్తేభ్యో న
 సర్వమివ ప్రతిపత్స్యే హన్తాహమన్యమభ్యనుశాసానీతి ॥ 3 ॥ తాన్హ్వాచాశ్వపతిర్వై
 భగవన్తోఽయం కైకేయః సప్రుతీమమాత్మానం వైశ్వానరమధ్యేతి తగ్ం
 హంతాభ్యాగచ్ఛామేతి తగ్ం హాభ్యాజగ్ముః ॥ 4 ॥ తేభ్యో హ ప్రాప్తేభ్యః పృథగర్థాణి
 కారయాంచకార స హ ప్రాతః సంజిహాన ఉవాచ న మే స్తేనో జనపదే న
 కదర్యో న మద్యపో నాఽనాహితాగ్నిర్నావిద్వాన్న స్వేరీ స్వైరిణీ కుతో
 యక్ష్యమాణో వై భగవన్తోఽహమస్మి యావదేకైకస్మా ఋత్విజే ధనం దాస్యామి
 తావద్భగవద్భ్యో దాస్యామి వసన్తు భగవన్త ఇతి ॥ 5 ॥ తే హోచుర్యేన హైవార్ధేన
 పురుషశ్చరేత్తగ్ం హైవ వదేదాత్మానమేవేమం వైశ్వానరగ్ం సప్రుత్యధ్యేషి
 తమేవ నో బ్రూహీతి ॥ 6 ॥ తాన్హ్వాచ ప్రాతర్వః ప్రతివక్తాస్మీతి తే హ
 సమిత్పాణయః పూర్వాష్టే ప్రతిచక్రమిరే తాన్హ్వానుపనీయైవైతదువాచ ॥ 7 ॥

ద్వాదశః ఖణ్డః (12)

ఔపమన్యవ కం త్వమాత్మానముపాస్సు ఇతి దివమేవ భగవో
 రాజన్నితి హోవాచైష వై సుతేజా ఆత్మా వైశ్వానరో యం త్వమాత్మానముపాస్సే
 తస్మాత్తవ సుతం ప్రసుతమాసుతం కులే దృశ్యతే || 1 || అత్యున్నం
 పశ్యసి ప్రియమత్యున్నం పశ్యతి ప్రియం భవత్యస్య బ్రహ్మవర్చసం కులే య
 ఏతమేవమాత్మానం వైశ్వానరముపాస్సే మూర్ధా త్వేష ఆత్మాన ఇతి హోవాచ
 మూర్ధా తే వ్యపతివ్యద్యన్మాం నాగమిష్య ఇతి || 2 ||

త్రయోదశః ఖణ్డః (13)

అథ హోవాచ సత్యయజ్ఞం పౌలుషిం ప్రాచీనయోగ్య కం
 త్వమాత్మానముపాస్సు ఇత్యాదిత్యమేవ భగవో రాజన్నితి హోవాచైష వై
 విశ్వరూప ఆత్మా వైశ్వానరో యం త్వమాత్మానముపాస్సే తస్మాత్తవ బహు
 విశ్వరూపం కులే దృశ్యతే || 1 || ప్రవృత్తోఽశ్వతరీరథో దాసీనిష్కీ-త్యున్నం
 పశ్యసి ప్రియమత్యున్నం పశ్యతి ప్రియం భవత్యస్య బ్రహ్మవర్చసం కులే య
 ఏతమేవమాత్మానం వైశ్వానరముపాస్సే చక్షుష్ష్వేతదాత్మన ఇతి
 హోవాచాన్దోఽభవివ్యద్యన్మాం నాగమిష్య ఇతి || 2 ||

చతుర్దశః ఖణ్డః (14)

అథ హోవాచేంద్రద్యుమ్నం భాల్లవేయం వైయాఘ్రపద్య కం
 త్వమాత్మానముపాస్సు ఇతి వాయుమేవ భగవో రాజన్నితి హోవాచైష వై

పుథగ్వర్తాత్మా వైశ్వానరో యం త్వమాత్మానముపాస్సే తస్మాత్త్వం
 పుథగ్బలయ ఆయన్తి పుథగ్రథత్రేణయోఽనుయన్తి || 1 || అత్యున్నం
 పశ్యసి ప్రియమత్యున్నం పశ్యతి ప్రియం భవత్యస్య బ్రహ్మవర్చసం కులే య
 ఏతమేవమాత్మానం వైశ్వానరముపాస్తే ప్రాణస్తేషు ఆత్మన ఇతి హోవాచ ప్రాణస్త
 ఉదక్రమిష్యద్యన్మాం నాగమిష్య ఇతి || 2 ||

పంచదశః ఖణ్డః : (15)

అథ హోవాచ జనగ్ం శార్కరాక్ష్య కం త్వమాత్మానముపాస్స ఇత్యా-
 కాశమేవ భగవో రాజన్నితి హోవాచైష వై బహుల ఆత్మా వైశ్వానరో యం
 త్వమాత్మానముపాస్సే తస్మాత్త్వం బహులోఽసి ప్రజయా చ ధనేన చ
 || 1 || అత్యున్నం పశ్యసి ప్రియమత్యున్నం పశ్యతి ప్రియం భవత్యస్య
 బ్రహ్మవర్చసం కులే య ఏతమేవమాత్మానం వైశ్వానరముపాస్తే సన్దేహస్తేషు
 ఆత్మన ఇతి హోవాచ సన్దేహస్తే వ్యశీర్యద్యన్మాం నాగమిష్య ఇతి || 2 ||

షోడశః ఖణ్డః : (16)

అథ హోవాచ బుడిలమాశ్వతరాశ్విం వైయాఘ్రపద్య కం త్వమాత్మా-
 నముపాస్స ఇత్యప ఏవ భగవో రాజన్నితి హోవాచైష వై రయిరాత్మా వైశ్వానరో
 యం త్వమాత్మానముపాస్సే తస్మాత్త్వగ్ం రయిమాన్సుష్టిమానసి || 1 ||
 అత్యున్నం పశ్యసి ప్రియమత్యున్నం పశ్యతి ప్రియం భవత్యస్య బ్రహ్మవర్చసం

కులే య ఏతమేవమాత్మానం వైశ్వానరముపాస్తే బస్తిస్తేష ఆత్మన ఇతి
హోవాచ బస్తిస్తే వ్యభేత్స్యద్యన్మాం నాగమిష్య ఇతి ॥ 2 ॥

సప్తదశః ఖణ్డః (17)

అథ హోవాచోద్దాలకమారుణిం గౌతమ కం త్వమాత్మానముపాస్సు
ఇతి పృథివీమేవ భగవో రాజన్నితి హోవాచైష వై ప్రతిష్ఠాత్మా వైశ్వానరో
యం త్వమాత్మానముపాస్తే తస్మాత్త్వం ప్రతిష్ఠితోఽసి ప్రజయా చ పశుభిశ్చ
॥ 1 ॥ అత్స్యన్నం పశ్యసి ప్రియమత్స్యన్నం పశ్యతి ప్రియం భవత్స్యస్య బ్రహ్మవర్చసం
కులే య ఏతమేవమాత్మానం వైశ్వానరముపాస్తే పాదౌ త్వేతావాత్మన
ఇతి హోవాచ పాదౌ తే వ్యమ్లాస్యేతాం యన్మాం నాగమిష్య ఇతి ॥ 2 ॥

అష్టాదశః ఖణ్డః (18)

తాన్హోవాచైతే వై ఖలు యూయం పృథగివేమమాత్మానం వైశ్వానరం
విద్వాగ్ంసోఽన్నమత్త యస్తేతమేవం ప్రాదేశమాత్రమభివిమానమాత్మానం
వైశ్వానరముపాస్తే స సర్వేషు లోకేషు సర్వేషు భూతేషు సర్వేష్వాత్మస్వన్నమత్తి
॥ 1 ॥ తస్య హ వా ఏతస్యాత్మనో వైశ్వానరస్య మూర్ధైవ సుతేజాశ్చక్షుర్విశ్వరూపః
ప్రాణః పృథగ్వర్మాత్మా సన్దేహో బహులో బస్తిరేవ రయిః పృథివ్యేవ పాదావర
ఏవ వేదిర్లోమాని బర్హిర్చ్ఛాయం గార్హపత్యో మనోఽన్వాహార్యపచన
ఆస్యమాహవనీయః ॥ 2 ॥

ఏకోనవింశః ఖణ్డః (19)

తద్యద్భక్తం ప్రథమమాగచ్ఛేత్తద్ధోమీయగ్ం స యాం ప్రథమామా-
 హుతిం జుహుయాత్తాం జుహుయాత్ప్రాణాయ స్వాహేతి ప్రాణస్తృప్యతి
 ॥ 1 ॥ ప్రాణే తృప్యతి చక్షుస్తృప్యతి చక్షుషి తృప్యత్యాదిత్యస్తృప్యత్యాదిత్యే
 తృప్యతి ద్యౌస్తృప్యతి దివి తృప్యన్త్యాం యత్కించ ద్యౌశ్చాదిత్యశ్చాధి-
 తిష్ఠతస్తత్తృప్యతి తస్యాను తృప్తిం తృప్యతి ప్రజయా పశుభిరన్నాద్యేన తేజసా
 బ్రహ్మవర్చసేనేతి ॥ 2 ॥

వింశః ఖణ్డః (20)

అథ యాం ద్వితీయాం జుహుయాత్తాం జుహుయాద్వానాయ స్వాహేతి
 వ్యానస్తృప్యతి ॥ 1 ॥ వ్యానే తృప్యతి శ్రోత్రం తృప్యతి శ్రోత్రే తృప్యతి చన్దమాస్తృప్యతి
 చన్ద్రమసి తృప్యతి దిశస్తృప్యన్తి దిక్షు తృప్యన్తీషు యత్కించ దిశశ్చ
 చన్ద్రమాశ్చాధితిష్ఠన్తి తత్తృప్యతి తస్యాను తృప్తిం తృప్యతి ప్రజయా పశుభిరన్నాద్యేన
 తేజసా బ్రహ్మవర్చసేనేతి ॥ 2 ॥

ఏకవింశః ఖణ్డః (21)

అథ యాం తృతీయాం జుహుయాత్తాం జుహుయాదపానాయ స్వాహేత్య
 పానస్తృప్యతి ॥ 1 ॥ అపానే తృప్యతి వాక్తృప్యతి వాచి తృప్యన్త్యామగ్నిస్తృప్యత్యగ్నై
 తృప్యతి పృథివీ తృప్యతి పృథివ్యాం తృప్యన్త్యాం యత్కించ పృథివీ

చాగ్నిశ్చాధితిష్ఠతస్తత్త్వప్యతి తస్యాను తృప్తిం తృప్యతి ప్రజయా పశుభిరన్నాద్యేన
తేజసా బ్రహ్మవర్చసేనేతి || 2 ||

ద్వావింశః ఖణ్డః (22)

అథ యాం చతుర్థీం జుహుయాత్తాం జుహుయాత్సమానాయ స్వాహేతి
సమానస్తుప్యతి || 1 || సమానే తృప్యతి మనస్త్వప్యతి మనసి తృప్యతి
పర్జన్యస్తుప్యతి పర్జన్యే తృప్యతి విద్యుత్త్వప్యతి విద్యుతి తృప్యన్త్యాం యత్కించ
విద్యుచ్చ పర్జన్యశ్చాధితిష్ఠతస్తత్త్వప్యతి తస్యాను తృప్తిం తృప్యతి ప్రజయా
పశుభిరన్నాద్యేన తేజసా బ్రహ్మవర్చసేనేతి || 2 ||

త్రయోవింశః ఖణ్డః (23)

అథ యాం పంచమీం జుహుయాత్తాం జుహుయాదుదానాయ స్వాహేత్యు
దానస్తుప్యతి || 1 || ఉదానే తృప్యతి త్వక్ తృప్యతి త్వచి తృప్యన్త్యాం
వాయుస్తుప్యతి వాయౌ తృప్యత్యాకాశస్తుప్యత్యాకాశే తృప్యతి యత్కించ
వాయుశ్చాకాశశ్చాధితిష్ఠతస్తత్త్వప్యతి తస్యాను తృప్తిం తృప్యతి ప్రజయా
పశుభిరన్నాద్యేన తేజసా బ్రహ్మవర్చసేనేతి || 2 ||

చతుర్వింశః ఖణ్డః (24)

స య ఇదమవిద్వానగ్నిహోత్రం జుహోతి యథాంగారానపోహ్య భస్మని
జుహుయాత్తాద్భక్త్యాత్ || 1 || అథ య ఏతదేవం విద్వానగ్నిహోత్రం

జుహోతి తస్య సర్వేషు లోకేషు సర్వేషు భూతేషు సర్వేష్వాత్మసు హుతం
 భవతి ॥ 2 ॥ తద్యథేషీకాతూలమగ్నా ప్రోతం ప్రదూయేతైవగ్ం హాస్య సర్వే
 పాప్మానః ప్రదూయన్తే య ఏతదేవం విద్వానగ్నిహోత్రం జుహోతి ॥ 3 ॥ తస్మాదు
 హైవంవిద్యద్యపి చణ్డాలాయోచ్ఛిష్టం ప్రయచ్ఛేదాత్మని హైవాస్య తద్వైశ్వానరే
 హుతగ్ం స్యాదితి తదేష శ్లోకః ॥ 4 ॥ యథేహ క్షుధితా బాలా మాతరం
 పర్యుపాసత ఏవగ్ం సర్వాణి భూతాన్యగ్నిహోత్రముపాసత
 ఇత్యగ్నిహోత్రముపాసత ఇతి ॥ 5 ॥

షష్ఠోఽధ్యాయః

ప్రథమః ఖణ్డః (1)

ఓం । శ్వేతకేతుర్వారుణేయ ఆస తగ్ం హ పితోవాచ శ్వేతకేతో వస
 బ్రహ్మచర్యం న వై సోమ్యాస్మత్కూలీనోఽననూచ్య బ్రహ్మబంధురివ భవతీతి
 ॥ 1 ॥ స హ ద్వాదశవర్ష ఉపేత్య చతుర్వింశతివర్షః సర్వాన్వేదానధీత్య మహామనా
 అనూచానమానీ స్తబ్ధః ఏయాయ తగ్ం హ పితోవాచ శ్వేతకేతో యన్ను సోమ్యేదం
 మహామనా అనూచానమానీ స్తబ్ధోఽస్యత తమాదేశమప్రాక్ష్యః ॥ 2 ॥
 యేనాశ్రుతగ్ం శ్రుతం భవత్యమతం మతమవిజ్ఞాతం విజ్ఞాతమితి కథం ను
 భగవః స ఆదేశో భవతీతి ॥ 3 ॥ యథా సోమ్యైకేన మృత్పిణ్డేన సర్వం మృణ్మయం
 విజ్ఞాతగ్ం స్యాద్వాచారమ్భణం వికారో నామధేయం మృత్పిణ్డేన సత్యమ్

॥ 4 ॥ యథా సోమ్యైకేన లోహమణినా సర్వం లోహమయం విజ్ఞాతగ్ం
 స్యాద్వాచారమ్భణం వికారో నామధేయం లోహమిత్యేవ సత్యమ్ ॥ 5 ॥ యథా
 సోమ్యైకేన నఖనికృన్తనేన సర్వం కార్ణాయసం విజ్ఞాతగ్ం స్యాద్వాచారమ్భణం
 వికారో నామధేయం కృష్ణాయసమిత్యేవ సత్యమేవగ్ం సోమ్య స ఆదేశో
 భవతీతి ॥ 6 ॥ న వై నూనం భగవన్తస్త్వ ఏతదవేదిషుర్భద్యేతదవేదిష్యన్
 కథం మే నావ్యక్ష్యన్నితి భగవాగ్ంస్తేవ మే తద్రుప్రవీత్సితీ తథా సోమ్యేతి
 హోవాచ ॥ 7 ॥

ద్వితీయః ఖణ్డః (2)

సదేవ సోమ్యేదమగ్ర ఆసీదేకమేవాద్వితీయం తద్దైక ఆహురసదేవేదమగ్ర
 ఆసీదేకమేవాద్వితీయం తస్మాదసతః సజ్ఞాయత ॥ 1 ॥ కుతస్తు ఖలు
 సోమ్యైవగ్ం స్యాదితి హోవాచ కథమసతః సజ్ఞాయేతేతి సత్త్వేవ సోమ్యేదమగ్ర
 ఆసీదేకమేవాద్వితీయమ్ ॥ 2 ॥ తద్దైక్షత బహు స్యాం ప్రజాయేయేతి
 తత్తేజోఽస్సృజత తత్తేజ ఐక్షత బహు స్యాం ప్రజాయేయేతి తదపోఽస్సృజత
 తస్మాద్భృత క్వచ శోచతి స్వేదతే వా పురుషస్తేజస ఏవ తదధ్యాపో జాయన్తే
 ॥ 3 ॥ తా ఆప ఐక్షన్త బహ్వ్యః స్యామ ప్రజాయేమహీతి తా అన్నమస్సృజన్త
 తస్మాద్భృత క్వచ వర్షతి తదేవ భూయిష్ఠమన్నం భవత్యధ్య ఏవ తదధ్యన్నాద్యం
 జాయతే ॥ 4 ॥

తృతీయః ఖణ్డః (3)

తేషాం ఖల్వేషాం భూతానాం త్రీణ్యేవ బీజాని భవన్త్యాణ్ణజం
 జీవజముద్భిజ్జమితి ॥ 1 ॥ సేయం దేవతైక్షత హంతాహమిమాస్తిస్రో దేవతా
 అనేన జీవేనాత్మనాఽనుప్రవిశ్య నామరూపే వ్యాకరవాణీతి ॥ 2 ॥ తాసాం
 త్రివృతం త్రివృతమేకైకాం కరవాణీతి । సేయం దేవతేమాస్తిస్రో దేవతా అనేనైవ
 జీవేనాత్మానాఽనుప్రవిశ్య నామరూపే వ్యాకరోత్ ॥ 3 ॥ తాసాం త్రివృతం
 త్రివృతమేకైకామకరోత్ । యథా తు ఖలు సోమ్యేమాస్తిస్రో
 దేవతాస్త్రివృత్రివృదేకైకా భవతి తన్నే విజాసీహీతి ॥ 4 ॥

చతుర్థః ఖణ్డః (4)

యదగ్నే రోహితగ్ం రూపం తేజసస్తద్రూపం యచ్ఛుక్లం తదపాం
 యత్కృష్ణం తదన్నస్యాపాగాదగ్నేరగ్నిత్వం వాచారమ్భణం వికారో నామధేయం
 త్రీణి రూపాణీత్యేవ సత్యమ్ ॥ 1 ॥ యదాదిత్యస్య రోహితగం
 రూపం తేజసస్తద్రూపం యచ్ఛుక్లం తదపాం యత్కృష్ణం
 తదన్నస్యాపాగాదాదిత్యాదాదిత్యత్వం వాచారమ్భణం వికారో నామధేయం
 త్రీణి రూపాణీత్యేవ సత్యమ్ ॥ 2 ॥ యచ్ఛుక్లమసో రోహితగం రూపం
 తేజసస్తద్రూపం యచ్ఛుక్లం తదపాం యత్కృష్ణం తదన్నస్యాపాగాచ్చ-
 న్దాచ్ఛుక్లత్వం వాచారమ్భణం వికారో నామధేయం త్రీణి రూపాణీత్యేవ

సత్యమ్ ॥ 3 ॥ యద్విద్యుతో రోహితగ్ం రూపం తేజసస్తద్రూపం యచ్ఛుక్లం
 తదపాం యత్కృష్ణం తదన్నస్యాపాగాద్విద్యుతో విద్యుత్త్వం వాచారమ్భణం
 వికారో నామధేయం త్రీణి రూపాణీత్యేవ సత్యమ్ ॥ 4 ॥ ఏతద్ధ స్మ వై
 తద్విద్వాగ్ంస ఆహుః పూర్వే మహాశాలా మహాశ్రోత్రియా న నోఽద్య
 కశ్చనాశ్రుతమమతమవిజ్ఞాతముదాహరిష్యతీతి హ్యేభ్యో విదాంచక్రుః ॥ 5 ॥
 యదు రోహితమివాభూదితి తేజసస్తద్రూపమితి తద్విదాంచక్రుర్యదు
 శుక్లమివాభూదిత్యపాగ్ం రూపమితి తద్విదాంచక్రుర్యదు
 కృష్ణమివాభూదిత్యన్నస్య రూపమితి తద్విదాంచక్రుః ॥ 6 ॥
 యద్విద్యుజ్ఞాతమివాభూదిత్యేతాసామేవ దేవతానాగ్ం సమాస ఇతి
 తద్విదాంచక్రుర్యథా ఖలు ను సోమ్యేమాస్తిసో దేవతాః పురుషం ప్రాప్య
 త్రివృత్తివృదేకైకా భవతి తన్నే విజానీహీతి ॥ 7 ॥

పంచమః ఖణ్డః (5)

అన్నమశితం త్రేధా విధీయతే తస్య యః స్థవిష్టో ధాతుస్తత్పురీషం
 భవతి యో మధ్యమస్తన్మాగ్ంసం యోఽణిష్టస్త్మనః ॥ 1 ॥ ఆపః
 పీతాస్తేధా విధీయన్తే తాసాం యః స్థవిష్టో ధాతుస్తన్మాత్రం భవతి
 యో మధ్యమస్తల్లోహితం యోఽణిష్టః స ప్రాణః ॥ 2 ॥ తేజోఽశితం
 త్రేధా విధీయతే తస్య యః స్థవిష్టో ధాతుస్తదస్థి భవతి యో మధ్యమః స

మజ్ఞా యోఽణిష్ఠః సా వాక్ ॥ 3 ॥ అన్నమయగ్ం హి సోమ్య మన
 ఆపోమయః ప్రాణస్తేజోమయీ వాగితి భూయ ఏవ మా భగవాన్విజ్ఞాపయత్స్వితి
 తథా సోమ్యేతి హోవాచ ॥ 4 ॥

షష్ఠః ఖణ్డః (6)

దధ్దుః సోమ్య మథ్యమానస్య యోఽణిమా స ఊర్ధ్వః సముదీషతి
 తత్సర్పిర్భవతి ॥ 1 ॥ ఏవమేవ ఖలు సోమ్యాన్నస్యాశ్యమానస్య యోఽణిమా స
 ఊర్ధ్వః సముదీషతి తన్మనో భవతి ॥ 2 ॥ అపాగ్ం సోమ్య పీయమానానాం
 యోఽణిమా స ఊర్ధ్వః సముదీషతి స ప్రాణో భవతి ॥ 3 ॥ తేజసః
 సోమ్యాశ్యమానస్య యోఽణిమా స ఊర్ధ్వః సముదీషతి సా వాగ్భవతి ॥ 4 ॥
 అన్నమయగ్ం హి సోమ్య మన ఆపోమయః ప్రాణస్తేజోమయీ వాగితి
 భూయ ఏవ మా భగవాన్విజ్ఞాపయత్స్వితి తథా సోమ్యేతి హోవాచ ॥ 5 ॥

సప్తమః ఖణ్డః (7)

షోడశకళః సోమ్య పురుషః పంచదశాహ్ని మాశీః కామమపః
 పిబాపోమయః ప్రాణో న పిబతో విచ్ఛేత్స్యత ఇతి ॥ 1 ॥ స హ పంచదశాహ్ని
 నాశాథ హైనముపససాద కిం బ్రవీమి భో ఇత్యచః సోమ్య యజుగ్ంషి
 సామానీతి స హోవాచ న వై మా ప్రతిభాన్తి భో ఇతి ॥ 2 ॥ తగ్ం హోవాచ
 యథా సోమ్య మహతోఽభ్యాహితస్మైకోఽంగారః ఖద్యోతమాత్రః పరిశిష్ఠః

స్యాత్తేన తతోఽపి న బహు దహేదేవగ్ం సోమ్య తే షోడశానాం కళానామేకా
కళాఽతిశిష్టా స్యాత్తయైతర్హి వేదాన్నానుభవస్యశానాథ మే విజ్ఞాస్యసీతి || 3 ||

స హాశాథ హైనముపససాద తగ్ం హ యత్కించ పప్రచ్చ సర్వగ్ం హ ప్రతిపేదే
|| 4 || తగ్ం హోవాచ యథా సోమ్య మహతోఽభ్యాహితస్యైకమంగారం

ఖద్యోతమాత్రం పరిశిష్టం తం త్మణైరుపసమాధాయ ప్రజ్వలయేత్తేన
తతోఽపి బహు దహేత్ || 5 || ఏవగ్ం సోమ్య తే షోడశానాం కళానామేకా

కళాతిశిష్టాఽభూ త్సాఽన్నేనోపసమాహితా ప్రాజ్వలీతయైతర్హి
వేదాననుభవస్యన్నమయగ్ం హి సోమ్య మన ఆపోమయః ప్రాణస్తేజోమయీ

వాగితి తద్వాస్య విజజ్ఞావితి విజజ్ఞావితి || 6 ||

అష్టమః ఖణ్డః (8)

ఉద్దాలకో హారుణిః శ్వేతకేతుం పుత్రమువాచ స్వప్నాన్తం మే
సోమ్య విజానీహీతి యత్రైతత్పురుషః స్వపితి నామ సతా సోమ్య తదా సమ్పున్నో

భవతి స్వమపీతో భవతి తస్మాదేనగ్ం స్వపితీత్యాచక్షతే స్వగ్ం హ్యపీతో
భవతి || 1 || స యథా శకునిః సూత్రేణ ప్రబద్ధో దిశం దిశం

పతిత్వాఽన్యత్రాయతనమలబ్ధ్వా బన్ధనమేవోపశ్రయత ఏవమేవ ఖలు సోమ్య
తస్మనో దిశం దిశం పతిత్వాఽన్యత్రాయతనమలబ్ధ్వా ప్రాణమేవోపశ్రయతే

ప్రాణాబన్ధనగ్ం హి సోమ్య మన ఇతి || 2 || అశనాపిపాసే మే సోమ్య

విజానీహీతి యత్రైతత్పురుషోఽశిషితి నామాప ఏవ తదశితం నయన్తే తద్యథా
 గోనాయోఽశ్వనాయః పురుషనాయ ఇత్యేవం తదప ఆచక్షతేఽశనాయేతి
 తత్రైతచ్ఛుంగముత్పత్తితగ్ం సోమ్య విజానీహి నేదమమూలం భవిష్యతీతి
 ॥ 3 ॥ తస్య క్వ మూలగ్ం స్యాదన్యత్రాన్నాదేవమేవ ఖలు సోమ్యాన్తేన
 శుంగేనాపో మూలమన్విచ్ఛాద్భిః సోమ్య శుంగేన తేజో మూలమన్విచ్ఛ తేజసా
 సోమ్య శుంగేన సన్మూలమన్విచ్ఛ సన్మూలాః సోమ్యేమాః సర్వాః ప్రజాః
 సదాయతనాః సత్ర్పతిష్ఠాః ॥ 4 ॥ అథ యత్రైతత్పురుషః పిపాసతి నామ తేజ
 ఏవ తత్ప్రీతం నయతే తద్యథా గోనాయోఽశ్వనాయః పురుషనాయ ఇత్యేవం
 తత్రేజ ఆచష్ట ఉదన్యేతి తత్రైతదేవ శుంగముత్పత్తితగ్ం సోమ్య విజానీహి
 నేదమమూలం భవిష్యతీతి ॥ 5 ॥ తస్య క్వ మూలగ్ం స్యాదన్యత్రాద్భ్యోఽద్భిః
 సోమ్య శుంగేన తేజో మూలమన్విచ్ఛ తేజసా సోమ్య శుంగేన సన్మూలమన్విచ్ఛ
 సన్మూలాః సోమ్యేమాః సర్వాః ప్రజాః సదాయతనాః సత్ర్పతిష్ఠా యథా
 ను ఖలు సోమ్యేమాస్తిసో దేవతాః పురుషం ప్రాప్య త్రివృత్త్రివృదేకైకా భవతి
 తదుక్తం పురస్తాదేవ భవత్యస్య సోమ్య పురుషస్య ప్రయతో వాఙ్మనసి సమ్పద్యతే
 మనః ప్రాణే ప్రాణస్తేజసి తేజః పరస్యాం దేవతాయామ్ ॥ 6 ॥ స య
 ఏషోఽఞ్చితదాత్మ్యమిదగ్ం సర్వం తత్సత్సగ్ం స ఆత్మా తత్త్వమసి శ్వేతకేతో
 ఇతి భూయ ఏవ మా భగవాన్ విజ్ఞాపయత్స్వతి తథా సోమ్యేతి హోవాచ ॥ 7 ॥

నవమః ఖణ్డః (9)

యథా సోమ్య మధు మధుకృతో నిస్తిష్ఠన్తి నానాత్యయానాం వృక్షాణాగ్ం
 రసాన్సమవహారమేకతాగ్ం రసం గమయన్తి || 1 || తే యథా తత్ర న వివేకం
 లభన్తేఽముష్యాహం వృక్షస్య రసోఽస్మ్యముష్యాహం వృక్షస్య
 రసోఽస్మీత్యేవమేవ ఖలు సోమ్యేమాః సర్వాః ప్రజాః సతి సమ్పద్య న విదుః
 సతి సమ్పద్యామహ ఇతి || 2 || త ఇహ వ్యాఘ్రో వా సిగ్ంహో వా వృకో వా
 వరాహో వా కీటో వా పతంగో వా దగ్ంశో వా మశకో వా యద్యద్భవన్తి
 తదాభవన్తి || 3 || స య ఏషోఽణిమైతదాత్యమిదగ్ం సర్వం తత్సత్యగ్ం
 స ఆత్మా తత్త్వమసి శ్వేతకేతో ఇతి భూయ ఏవ మా భగవాన్ విజ్ఞాపయత్ప్వితీ
 తథా సోమ్యేతి హోవాచ || 4 ||

దశమః ఖణ్డః (10)

ఇమాః సోమ్య నద్యః పురస్తాత్ప్రాచ్యః స్వస్థన్తే పశ్చాత్ప్రతీచ్యన్తాః
 సముద్రాత్సముద్రమేవాపియన్తి స సముద్ర ఏవ భవన్తి తా యథా తత్ర న
 విదురియమహమస్మీయమహమస్మీతి || 1 || ఏవమేవ ఖలు సోమ్యేమాః
 సర్వాః ప్రజాః సత ఆగత్య న విదుః సత ఆగచ్ఛామహ ఇతి త ఇహ వ్యాఘ్రో
 వా సిగ్ంహో వా వృకో వా వరాహో వా కీటో వా పతంగో వా దగ్ంశో
 వా మశకో వా యద్యద్భవన్తి తదాభవన్తి || 2 || స య

ఏషోఽణిమైతదాత్మ్యమిదగ్ం సర్వం తత్సత్యగ్ం స ఆత్మా తత్త్వమసి
 శ్వేతకేతో ఇతి భూయ ఏవ మా భగవాన్ విజ్ఞాపయత్త్వతి తథా సోమ్యేతి
 హోవాచ ॥ 3 ॥

ఏకాదశః ఖణ్డః (11)

అస్య సోమ్య మహతో వృక్షస్య యో మూలేఽభ్యాహన్యాజ్ఞేవస్రవేద్యో
 మధ్యేఽభ్యాహన్యాజ్ఞేవస్రవేద్యోఽగ్రేఽభ్యాయహన్యాజ్ఞేవస్రవేత్స ఏష
 జీవేనాత్మనాఽనుప్రభూతః పేపీయమానో మోదమానస్తిష్ఠతి ॥ 1 ॥ అస్య
 యదేకాగ్ం శాఖాం జీవో జహాత్సథ సా శుప్యతి ద్వితీయాం జహాత్సథ సా
 శుప్యతి తృతీయాం జహాత్సథ సా శుప్యతి సర్వం జహాతి సర్వః
 శుప్యత్యేవమేవ ఖలు సోమ్య విద్ధీతి హోవాచ ॥ 2 ॥ జీవాపేతం వావ కిలేదం
 మ్రియతే న జీవో మ్రియత ఇతి స య ఏషోఽణిమైతదాత్మ్యమిదగ్ం సర్వం
 తత్సత్యగ్ం స ఆత్మా తత్త్వమసి శ్వేతకేతో ఇతి భూయ ఏవ మా భగవాన్
 విజ్ఞాపయత్త్వతి తథా సోమ్యేతి హోవాచ ॥ 3 ॥

ద్వాదశః ఖణ్డః (12)

న్యగ్రోధఫలమత ఆహరేతీదం భగవ ఇతి భింధీతి భిన్నం భగవ ఇతి
 కిమత్ర పశ్యసీత్యణ్వి ఇవేమా ధానా భగవ ఇత్యాసామంగైకాం భింధీతి భిన్నా
 భగవ ఇతి కిమత్ర పశ్యసీతి న కించన భగవ ఇతి ॥ 1 ॥ తగ్ం హోవాచ యం

వై సోమ్యైతమణిమానం న నిభాలయస ఏతస్య వై సోమ్యైషోఽణిమ్ను
 ఏవం మహాన్స్వగ్రోధస్తిష్ఠతి ॥ 2 ॥ శ్రద్ధత్స్వ సోమ్యేతి స య
 ఏషోఽణిమైతదాత్ప్యమిదగ్ం సర్వం తత్సత్యగ్ం స ఆత్మా తత్త్వమసి శ్వేతకేతో
 ఇతి భూయ ఏవ మా భగవాన్ విజ్ఞాపయత్ప్వతి తథా సోమ్యేతి హోవాచ ॥ 3 ॥

త్రయోదశః ఖణ్డః (13)

లవణమేతదుదకేఽవధాయాథ మా ప్రాతరుపసీదథా ఇతి స హ
 తథా చకార తగ్ం హోవాచ యద్దోషా లవణముదకేఽవాధా అంగ తదాహారేతి
 తద్దావమృశ్య న వివేద ॥ 1 ॥ యథా విలీనమేవాంగాస్యాన్తాదాచామేతి
 కథమితి లవణమితి మధ్యాదాచామేతి కథమితి లవణమిత్వన్తాదాచామేతి
 కథమితి లవణమిత్వభిప్రాస్యైతదథ మోపసీదథా ఇతి తద్ధ తథా చకార
 తచ్చశ్వత్సంవర్తతే తగ్ం హోవాచాత్ర వావ కిల సత్సోమ్య న నిభాలయ-
 సేఽత్రైవ కిలేతి ॥ 2 ॥ స య ఏషోఽణిమైతదాత్ప్యమిదగ్ం సర్వం తత్సత్యగ్ం
 స ఆత్మా తత్త్వమసి శ్వేతకేతో ఇతి భూయ ఏవ మా భగవాన్ విజ్ఞాపయత్ప్వతి
 తథా సోమ్యేతి హోవాచ ॥ 3 ॥

చతుర్దశః ఖణ్డః (14)

యథా సోమ్య పురుషం గన్ధారేభ్యోఽభినద్ధాక్షమానీయ తం తతోఽతిజనే
 విసృజేత్స యథా తత్ర ప్రాజ్‌వోదజ్‌వాఽధరాజ్‌వా ప్రత్యజ్‌వా

ప్రధ్యాయితాభినద్ధాక్ష అనీతోఽభినద్ధాక్షో విస్సృష్టః ॥ 1 ॥ తస్య యథాభినహనం
 ప్రముచ్య ప్రబ్రూయాదేతాం దిశం గంధారా ఏతాం దిశం ప్రజేతి స
 గ్రామాద్గ్రామం పృచ్ఛన్ పణ్డితో మేధావీ గన్ధారానేవోపసమ్మద్యే-
 తైవమేవేహోచార్యవాన్ పురుషో వేద తస్య తావవేద చిరం యావన్న
 విమోక్ష్యేఽథ సమ్మత్స్య ఇతి ॥ 2 ॥ స య ఏషోఽఽణిమైతదాత్మ్యమిదగ్ం
 సర్వం తత్సత్యగ్ం స అత్మా తత్త్వమసి శ్వేతకేతో ఇతి భూయ ఏవ మా
 భగవాన్విజ్ఞాపయత్స్వతి తథా సోమ్యేతి హోవాచ ॥ 3 ॥

పంచదశః ఖణ్డః (15)

పురుషగ్ం సోమ్యోతోపతాపినం జ్ఞాతయః పర్యుపాసతే జానాసి మాం
 జానాసి మామితి తస్య యావన్న వాఙ్మనసి సమ్మద్యతే మనః ప్రాణే
 ప్రాణస్తేజసి తేజః పరస్యాం దేవతాయాం తావజ్ఞానాతి ॥ 1 ॥ అథ యదాఽస్య
 వాఙ్మనసి సమ్మద్యతే మనః ప్రాణే ప్రాణస్తేజసి తేజః పరస్యాం దేవతాయామథ
 న జానాతి ॥ 2 ॥ స య ఏషోఽఽణిమైతదాత్మ్యమిదగ్ం సర్వం తత్సత్యగ్ం
 స అత్మా తత్త్వమసి శ్వేతకేతో ఇతి భూయ ఏవ మా భగవాన్ విజ్ఞాపయత్స్వతి
 తథా సోమ్యేతి హోవాచ ॥ 3 ॥

షోడశః ఖణ్డః (16)

పురుషగ్ం సోమ్యోత హస్తగృహీతమానయన్త్యపహోర్షీత్సేయమకార్షీత్సర
 శుమన్మై తపతేతి స యది తస్య కర్తా భవతి తత ఏవాన్మతమాత్మానం
 కురుతే సోఽన్మతాభినన్దోఽన్మతేనాత్మానమన్తర్థాయ పరశుం తప్తం
 ప్రతిగృహ్ణతి స దహ్యతేఽథ హన్యతే || 1 || అథ యది తస్యాకర్తా భవతి
 తత ఏవ సత్యమాత్మానం కురుతే స సత్యాభినన్దః సత్యేనాత్మానమన్తర్థాయ
 పరశుం తప్తం ప్రతిగృహ్ణతి స న దహ్యతేఽథ ముచ్యతే || 2 || స యథా
 తత్ర నాదాప్యేతైతదాత్మ్యమిదగ్ం సర్వం తత్సత్యగ్ం స ఆత్మా తత్త్వమసి
 శ్వేతకేతో ఇతి తద్ధాన్య విజ్ఞావితి విజ్ఞావితి || 3 ||

సప్తమోఽధ్యాయః

ప్రథమః ఖణ్డః (1)

ఓం । అధీహి భగవ ఇతి హోపససాద సనత్కుమారం నారదస్తగ్ం
 హోవాచ యద్వేత్త తేన మోపసీద తతస్త ఊర్ధ్వం వక్ష్యామీతి || 1 || స
 హోవాచర్షేదం భగవోఽధ్యేమి యజుర్షేదగ్ం సామవేదమాథర్వణం
 చతుర్థమితిహోసపురాణం పంచమం వేదానాం వేదం పితృగ్ం రాశిం
 దైవం నిధిం వాకోవాక్యమేకాయనం దేవవిద్యాం బ్రహ్మవిద్యాం భూతవిద్యాం
 క్షత్రవిద్యాం నక్షత్రవిద్యాగ్ం సర్పదేవజనవిద్యామేతద్భగవోఽధ్యేమి || 2 ||

సోఽహం భగవో మస్త్రవిదేవాస్మి నాత్మవిచ్ఛుతగ్ం హ్యేవ మే
 భగవద్ధృశేభ్యస్తరతి శోకమాత్మవిదితి సోఽహం భగవః శోచామి తం మా
 భగవాచ్ఛోకస్య పారం తారయత్స్వతి తగ్ం హోవాచ యద్వై కించైతదధ్యగీష్ఠా
 నామైవైతత్ ॥ 3 ॥ నామ వా ఋగ్వేదో యజుర్వేదః సామవేద ఆధర్వణశ్చతుర్థ
 ఇతిహోసపురాణః పంచమో వేదానాం వేదః పిత్ర్యో రాశిర్దైవో
 నిధిర్వాకోవాక్యమేకాయనం దేవవిద్యా బ్రహ్మవిద్యా భూతవిద్యా క్షత్రవిద్యా
 నక్షత్రవిద్యా సర్పదేవజనివిద్యా నామైవైతన్నామోపాస్వేతి ॥ 4 ॥ స యో నామ
 బ్రహ్మేత్యుపాస్తే యావన్నామ్నో గతం తత్రాస్య యథాకామచారో భవతి యో
 నామ బ్రహ్మేత్యుపాస్తేఽస్తి భగవో నామ్నో భూయ ఇతి నామ్నో వావ
 భూయోఽస్తీతి తస్మై భగవాన్ప్రవీత్స్వతి ॥ 5 ॥

ద్వితీయః ఖణ్డః (2)

వాగ్వావ నామ్నో భూయాసీ వాగ్వా ఋగ్వేదం విజ్ఞాపయతి యజుర్వేదగ్ం
 సామవేదమాధర్వణం చతుర్థమితిహోసపురాణం పంచమం వేదానాం వేదం
 పిత్ర్యగ్ం రాశిం దైవం నిధిం వాకోవాక్యమేకాయనం దేవవిద్యాం బ్రహ్మవిద్యాం
 భూతవిద్యాం క్షత్రవిద్యాం నక్షత్రవిద్యాగ్ం సర్పదేవజనవిద్యాం దివం చ పృథివీం
 చ వాయుం చాకాశం చాపశ్చ తేజశ్చ దేవాగ్ంశ్చ మనుష్యాగ్ంశ్చ పశూగ్ంశ్చ
 వయాగ్ంసి చ తృణవనస్పతీం ఛాపదాన్యా-కీటపతంగపిపీలికం ధర్మం

చాధర్మం చ సత్యం చాన్యతం చ సాధు చాసాధు చ హృదయజ్ఞం చాహృదయజ్ఞం
 చ యద్వై వాజ్నాభవిష్యన్న ధర్మో నాధర్మో వ్యజ్ఞాపిష్యన్న సత్యం నాన్యతం న
 సాధు నాసాధు స హృదయజ్ఞో నాహృదయజ్ఞో వాగేవైత్సర్వం విజ్ఞాపయతి
 వాచముపాస్వేతి || 1 || స యో వాచం బ్రహ్మేత్యుపాస్తే యావద్వాచో గతం
 తత్రాస్య యథాకామచారో భవతి యో వాచం బ్రహ్మేత్యుపాస్తేఽస్తి భగవో వాచో
 భూయ ఇతి వాచో వావ భూయోఽస్తి తన్నే భగవాన్ప్రవీత్వితి || 2 ||

తృతీయః ఖణ్డః (3)

మనో వావ వాచో భూయో యథా వై ద్వే వాఽఽమలకే ద్వే వా కోలే
 ద్వౌ వాఽక్షౌ ముష్టిరనుభవత్యేవం వాచం చ నామ చ మనోఽనుభవతి స
 యదా మనసా మనస్యతి మన్తానధీయాయేత్యథాధీతే కర్మాణి కుర్వీ-
 యేత్యథ కురుతే పుత్రాగ్ంశ్చ పశూగ్ంశ్చేచ్ఛేయేత్యథేచ్ఛత ఇమం చ
 లోకమముం చేచ్ఛేయేత్యథేచ్ఛతే మనో హ్యత్యా మనో హి లోకో మనో హి
 బ్రహ్మ మన ఉపాస్వేతి || 1 || స యో మనో బ్రహ్మేత్యుపాస్తే యావన్మనసో
 గతం తత్రాస్య యథాకామచారో భవతి యో మనో బ్రహ్మేత్యుపాస్తేఽస్తి భగవో
 మనసో భూయ ఇతి మనసో వావ భూయోఽస్తి తన్నే భగవాన్ప్రవీత్వితి
 || 2 ||

చతుర్థః ఖణ్డః (4)

సంకల్పో వావ మనసో భూయాన్యదా వై సంకల్పయతేఽథ మనస్వత్యథ
 వాచమీరయతి తాము నామ్నీరయతి నామ్ని మన్తా ఏకం భవన్తి మన్తేషు
 కర్మాణి ॥ 1 ॥ తాని హ వా ఏతాని సంకల్పైకాయనాని సంకల్పాత్మకాని సంకల్పే
 ప్రతిష్ఠితాని సమక్లుపతాం ద్యావాపృథివీ సమకల్పేతాం వాయుశ్చాకాశం చ
 సమకల్పన్తాఽపశ్చ తేజశ్చ తేషాం సంక్లుప్తై వర్షం సంకల్పతే వర్షస్య
 సంక్లుప్త్యా అన్నం సంకల్పతేఽన్నస్య సంక్లుప్త్యై ప్రాణాః సంకల్పన్తే
 ప్రాణానాం సంక్లుప్త్యై మన్తాః సంకల్పన్తే మన్తాణాం సంక్లుప్త్యై కర్మాణి
 సంకల్పన్తే కర్మాణాం సంక్లుప్త్యై లోకః సంకల్పతే లోకస్య సంక్లుప్త్యై సర్వం
 సంకల్పతే స ఏష సంకల్పః సంకల్ప-ముపాస్వేతి ॥ 2 ॥ స యః సంకల్ప
 బ్రహ్మేత్యుపాస్తే క్లుప్తాన్వై స లోకాన్ ధ్రువాన్ ధ్రువః ప్రతిష్ఠితాన్ ప్రతిష్ఠితోఽ
 వ్యథమానానవ్యథమానోఽభిసిద్ధ్యతి యావత్సంకల్పస్య గతం తత్రాస్య
 యథాకామచారో భవతి యః సంకల్పం బ్రహ్మేత్యుపాస్తేఽస్తి భగవః
 సంకల్పాద్భూయ ఇతి సంకల్పాద్భూయ భూయోఽస్తి తన్నే భగవాన్
 బ్రవీత్సీతి ॥ 3 ॥

పంచమః ఖణ్డః (5)

చిత్తం వావ సంకల్పాద్భూయో యదా వై చేతయతేఽథ సంకల్ప-
 యతేఽథ మనస్సత్యథ వాచమీరయతి తాము నాంసీరయతి నామ్ని మన్తా
 ఏకం భవన్తి మన్తేషు కర్మాణి ॥ 1 ॥ తాని హ వా ఏతాని చిత్తైకాయనాని
 చిత్తాత్మాని చిత్తే ప్రతిష్ఠితాని తస్మాద్వద్వపి బహువిదచిత్తో భవతి నాయమ
 స్తీత్యేవైనమా హుర్యదయం వేద యద్వా అయం విద్వాన్నేత్థమచిత్తః స్యాదిత్యథ
 యద్యల్పవిచ్ఛిత్తా వాన్భవతి తస్మా ఏవోతా శుశ్రూషన్తే చిత్తగ్ం హ్యేవైపామే
 కాయనం చిత్తమాత్మా చిత్తం ప్రతిష్ఠా చిత్తముపమాస్వేతి ॥ 2 ॥ స యశ్చిత్తం
 బ్రహ్మేత్యుపాస్తే చిత్తాన్వై స లోకాన్ ధ్రువాన్ ధ్రువః ప్రతిష్ఠితాన్
 ప్రతిష్ఠితోఽవ్యథ మానానవ్యథ మానోఽభిసిద్ధ్యతి యావచ్ఛిత్తస్య గతం తత్రాస్య
 యథాకామచారో భవతి యశ్చిత్తం బ్రహ్మేత్యుపాస్తేఽస్తి భగవశ్చిత్తాద్భూయ
 ఇతి చిత్తాద్వావ భూయోఽస్తితి తన్నే భగవాన్ప్రవీత్వితి ॥ 3 ॥

షష్ఠః ఖణ్డః (6)

ధ్యానం వావ చిత్తాద్భూయో ధ్యాయతీవ పృథివీ ధ్యాయతీవాన్తరిక్షం
 ధ్యాయతీవ ద్యౌర్ధ్యాయస్తీవాపో ధ్యాయస్తీవ పర్వతా ధ్యాయస్తీవ
 దేవమనుష్యాస్తస్మాద్య ఇహ మనుష్యాణాం మహత్తాం ప్రాప్నువన్తి
 ధ్యానాపాదాగ్ంశా ఇవైవ తే భవన్త్యథ యేఽల్పాః కలహినః పిశునా

ఉపవాదినస్తే_థ యే ప్రభవో ధ్యానాపాదాగ్ంశా ఇవైవ తే భవన్తి
 ధ్యానముపాస్వేతి || 1 || స యో ధ్యానం బ్రహ్మేత్యుపాస్తే యావద్ధ్యానస్య గతం
 తత్రాస్య యథాకామచారో భవతి యో ధ్యానం బ్రహ్మేత్యుపాస్తే_స్తి భగవో
 ధ్యానాద్భూయ ఇతి ధ్యానాద్వావ భూయో_స్తీతి తన్మే భగవాన్ప్రవీత్స్వితి || 2 ||

సప్తమః ఖణ్డః (7)

విజ్ఞానం వావ ధ్యానాద్భూయో విజ్ఞానేన వా ఋగ్వేదం విజానాతి
 యజుర్వేదగ్ం సామవేదమాథర్వణం చతుర్థమితిహోసపురాణం పంచమం
 వేదానాం వేదం పితృగ్ం రాశిం దైవం నిధిం వాకోవాక్యమేకాయనం
 దేవవిద్యాం బ్రహ్మవిద్యాం భూతవిద్యాం క్షత్రవిద్యాం సక్షత్రవిద్యాగ్ం
 సర్పదేవజనవిద్యాం దివం చ పృథివీం చ వాయుం చాకాశం చాపశ్చ తేజశ్చ
 దేవాగ్ంశ్చ మనుష్యాగ్ంశ్చ పశూగ్ంశ్చ వయాగ్ంసి చ
 తృణవనస్పతీంచ్చాపదాన్యాకీట పతంగపిపీలికం ధర్మం చాధర్మం చ సత్యం
 చాన్యతం చ సాధు చాసాధు చ హృదయజ్ఞం చాహృదయజ్ఞం చాన్నం చ రసం
 చేమం చ లోకమముం చ విజ్ఞానేనైవ విజానాతి విజ్ఞానముపాస్వేతి
 || 1 || స యో విజ్ఞానం బ్రహ్మేత్యుపాస్తే విజ్ఞానవతో వై స
 లోకాంజ్ఞానవతో_భిసిద్ధ్యతి బ్రహ్మేత్యుపాస్తే_స్తి భగవో విజ్ఞానాద్భూయ ఇతి
 విజ్ఞానాద్వావ భూయో_స్తీతి తన్మే భగవాన్ప్రవీత్స్వితి || 2 ||

అష్టమః ఖణ్డః (8)

బలం వావ విజ్ఞానాద్భూయోఽపి హ శతం విజ్ఞానవతామేకో
 బలవానాకమ్యయతే స యదా బలీ భవత్యథోత్థాతా భవత్యుత్తి ష్టస్పరిచరితా
 భవతి పరిచరన్నుపసత్తా భవత్యుపసీదన్త్రష్టా భవతి శ్రోతా భవతి మంతా భవతి
 బోద్ధా భవతి కర్తా భవతి విజ్ఞాతా భవతి బలేన వై పృథివీ తిష్ఠతి బలేనాన్తరిక్షం
 బలేన ద్యౌర్భలేన పర్వతా బలేన దేవమనుష్యా బలేన పశవశ్చ వయాగ్ంసి చ
 త్పణవనస్పతయః శ్వాపదాన్యాకీటపతంగపిపీలికం బలేన లోకస్తిష్ఠతి
 బలముపాస్సేతి || 1 || స యో బలం బ్రహ్మేత్యుపాస్తే యావద్బులస్య గతం
 తత్రాస్య యథాకామచారో భవతి యో బలం బ్రహ్మేత్యుపాస్తేఽస్తి భగవో
 బలాద్భూయ ఇతి బలాద్వావ భూయోఽస్తీతి తన్మే భగవాన్ప్రవీత్స్వితి || 2 ||

నవమఃఖణ్డః (9)

అన్నం వావ బలాద్భూయస్తస్మాద్యద్యపి దశ రాత్రీర్నాశ్నీయాద్యద్యు
 హ జీవేదధవాఽద్రష్టాఽశ్రోతాఽమన్తాఽబోద్ధాఽకర్తాఽవిజ్ఞాతా
 భవత్యథాన్నస్యాయై ద్రష్టా భవతి శ్రోతా భవతి మన్తా భవతి బోద్ధా భవతి
 కర్తా భవతి విజ్ఞాతా భవత్యన్నముపాస్సేతి || 1 || స యోఽన్నం
 బ్రహ్మేత్యుపాస్తేఽన్నవతో వై స లోకాన్నానవతోఽభిసిద్ధ్యతి యావదన్నస్య
 గతం తత్రాస్య యథాకామచారో భవతి యోఽన్నం బ్రహ్మేత్యుపాస్తేఽస్తి

భగవోఽన్నాద్భూయ ఇత్యాన్నాద్వావ భూయోఽస్తీతి తన్నే భగవాన్ప్ర-
వీత్ప్వీతి ॥ 2 ॥

దశమః ఖణ्डః (10)

ఆపో వావాన్నాద్భూయస్తస్మాద్యదా సువృష్టిర్న భవతి వ్యాధీయన్తే
ప్రాణా అన్నం కనీయో భవిష్యతీత్యథ యదా సువృష్టిర్భవత్యానన్దినః ప్రాణా
భవన్త్యన్నం బహు భవిష్యతీత్యాప ఏవేమా మూర్తా యేయం పృథివీ
యదస్తరిక్షం యద్ ద్యౌర్యత్పర్వతా యద్దేవమనుష్యా యత్పశవశ్చ వయాగ్ంసి
చ తృణవనస్పతయః శ్వాపదాన్యాకీటపతంగపిపీలికమాప ఏవేమా మూర్తా
అప ఉపాస్వేతి ॥ 1 ॥ స యోఽపో బ్రహ్మేత్యుపాస్త ఆప్నోతి
సర్వాన్మామాగ్ంస్తృప్తిమాన్ భవతి యావదపాం గతం తత్రాస్య
యథాకామచారో భవతి యోఽపో బ్రహ్మేత్యుపాస్తేఽస్తి భగవోఽద్వోః
భూయ ఇత్యద్వోః వావ భూయోఽస్తీతి తన్నే భగవాన్ప్రవీత్ప్వీతి ॥ 2 ॥

ఏకాదశః ఖణ्डః (11)

తేజో వావాద్వోః భూయస్తద్వా ఏతద్వాయుమాగ్రహ్యకాశమభితపతి
తదాహుర్నిశోచతి నితపతి వర్షిష్యతి వా ఇతి తేజ ఏవ తత్పూర్వం
దర్శయిత్వాఽథాపః సృజతే తదేతదూర్ధ్వాభిశ్చ తిరశ్చీభిశ్చ విద్యుద్భిరాహ్ర-
దాశ్చరన్తి తస్మాదాహుర్విధ్యోతతే స్తనయతి వర్షిష్యతి వా ఇతి తేజ ఏవ

తత్పూర్వం దర్శయిత్వా ధాపః సృజతే తేజ ఉపాస్వీతి || 1 || స యస్తేజో
 బ్రహ్మేత్యుపాస్తే తేజస్వీ వై స తేజస్వతో లోకాన్భాస్వతోఽపహతత-
 మస్మానభిసిద్ధ్యతి యావత్తేజసో గతం తత్రాస్య యథాకామాచారో భవతి
 యస్తేజో బ్రహ్మేత్యుపాస్తేఽస్తి భగవస్తేజసో భూయ ఇతి తేజసో వావ
 భోయోఽస్తి తన్నే భగవాన్ప్రవీత్సితీ || 2 ||

ద్వాదశ ఖణ్డః (12)

ఆకాశో వావ తేజసో భూయానాకాశే వై సూర్యాచన్ద్రమసావుభౌ
 విద్యున్నక్షత్రాణ్యగ్నిరాకాశేనాహ్వాత్యాకాశేన శృణోత్యాకాశేన ప్రతిశృణోత్యాకాశే
 రమత ఆకాశే న రమత ఆకాశే జాయత ఆకాశామభిజాయత ఆకాశముపాస్వీతి
 || 1 || స య ఆకాశం బ్రహ్మేత్యుపాస్త ఆకాశవతో వై స
 లోకాన్ప్రకాశవతోఽసమ్భాధానురు-గాయవతోఽభిసిద్ధ్యతి యావదాకాశస్య
 గతం తత్రాస్య యథాకామాచారో భవతి య ఆకాశం బ్రహ్మేత్యుపాస్తేఽస్తి భగవ
 ఆకాశాద్భూయ ఇత్యాకాశాద్వావ భూయోఽస్తి తన్నే భగవాన్ప్రవీత్సితీ || 2 ||

త్రయోదశః ఖణ్డః (13)

సృరో వావాకాశాద్భూయస్తస్మాద్యద్యపి బహవ ఆసీరన్నసృరన్తో
 నైవ తే కంచన శృణుయుర్న మన్వీరన్న విజానీరన్ యదా వావ తే
 సృరేయురథ శృణుయురథ మన్వీరన్నథ విజానీరన్ సృరేణ వై

పుత్రాన్విజానాతి సృరేణ పశూన్ సృరముపాస్వేతి || 1 || స యః సృరం
 బ్రహ్మేత్యుపాస్తే యావత్సృరస్య గతం తత్రాస్య యథాకామచారో భవతి
 యః సృరం బ్రహ్మేత్యుపాస్తేఽస్తి భగవః సృరాద్భూయ ఇతి సృరాద్వావ
 భూయోఽస్తీతి తన్నే భగవాన్ప్రవీత్వితి || 2 ||

చతుర్థశః ఖణ్డః (14)

అశా వావ సృరాద్భూయస్యాశేద్ధో వై సృరో మన్త్రాసధీతే కర్మాణి
 కురుతే పుత్రాగ్ంశ్చ పశూగ్ంశ్చేచ్ఛత ఇమం చ లోకామముం చేచ్ఛత
 అశాముపాస్వేతి || 1 || స య అశాం బ్రహ్మేత్యుపాస్త అశాయాఽస్య
 సర్వే కామాః సముద్భ్య స్త్యమోఘా హస్యాశిషో భవన్తి యావదాశాయా
 గతం తత్రాస్య యథాకామచారో భవతి య అశాం బ్రహ్మేత్యుపాస్తేఽస్తి
 భగవ అశాయ భూయ ఇత్యాశాయా వావ భూయోఽస్తీతి తన్నే
 భగవాన్ప్రవీత్వితి || 2 ||

పంచదశః ఖణ్డః (15)

ప్రాణో వా అశాయా భూయాన్యథా వా అరా నాభౌ సమర్పితా
 ఏవమస్మిన్ ప్రాణే సర్వగ్ం సమర్పితం ప్రాణః ప్రాణేన యాతి ప్రాణః ప్రాణం
 దదాతి ప్రాణాయ దదాతి ప్రాణో హ పితా ప్రాణో మాతా ప్రాణో బ్రాతా
 ప్రాణః స్వసా ప్రాణ ఆచార్యః ప్రాణో బ్రాహ్మణః || 1 || స యది పితరం

వా మాతరం వా బ్రాతరం వా స్వసారం వాఽఽచార్యం వా బ్రాహ్మణం
 వా కించిద్ భృశమివ ప్రత్యాహా ధిక్వాఽఽస్త్విత్వేవైనమాహుః పితృహా వై త్వమసి
 మాతృహా వై త్వమసి బ్రాతృహా వై త్వమసి స్వసృహా వై త్వమస్యాచార్యహా
 వై త్వమసి బ్రాహ్మణహా వై త్వమసీతి || 2 || అథ
 యద్యప్యేనానుత్రాస్తప్రాణాంచూలేన సమాసం వ్యతిపన్దహేన్నేవైనం
 బ్రూయుః పితృహాఽసీతి న మాతృహాఽసీతి న బ్రాతృహాఽసీతి న స్వసృహాఽసీతి
 నాచార్యహాఽసీతి న బ్రాహ్మణహాఽసీతి || 3 || ప్రాణో హ్యేవైతాని
 సర్వాణి భవతి న వా ఏష ఏవం పశ్యన్నేపం మన్వాన ఏవం విజానన్నతివాదీ
 భవతి తం చేద్బ్రూయురతివాద్యసీత్యతివాద్యస్తీతి బ్రూయాన్నాపహ్నువీత || 4 ||

షోడశః ఖణ్డః (16)

ఏష తు వా అతివదతి యః సత్యేనాతివదతి సోఽహం భగవః
 సత్యేనాతి వదానీతి సత్యం త్వేవ విజిజ్ఞాసితవ్యమితి సత్యం భగవో
 విజిజ్ఞాస ఇతి || 1 ||

సప్తదశః ఖణ్డః (17)

యదా వై విజానాత్యథ సత్యం వదతి నావిజానన్ సత్యం వదతి
 విజానన్నేవ సత్యం వదతి విజ్ఞానం త్వేవ విజిజ్ఞాసితవ్యమితి విజ్ఞానం
 భగవో విజిజ్ఞాస ఇతి || 1 ||

అష్టాదశః ఖణ్డః (18)

యదా వై మనుతేఽథ విజానాతి నామత్వా విజానాతి మత్వైవ
విజానాతి మతిస్తేవ విజాజ్ఞాసితవ్యేతి మతిం భగవో విజిజ్ఞాస ఇతి ॥ 1 ॥

ఏకోనవింశః ఖణ్డః (19)

యదా వై శ్రద్ధధాత్యథ మనుతే నాశ్రద్ధధన్మనుతే శ్రద్ధధదేవ మనుతే
శ్రద్ధా త్వేవ విజిజ్ఞాసితవ్యేతి శ్రద్ధాం భగవో విజిజ్ఞాస ఇతి ॥ 1 ॥

వింశః ఖణ్డః (20)

యదా వై నిస్తిష్ఠత్యథ శ్రద్ధధాతి నానిస్తిష్ఠంప్రశ్రద్ధధాతి నిస్తిష్ఠన్వేవ
శ్రద్ధధాతి నిష్ఠా త్వేవ విజిజ్ఞాసితవ్యేతి నిష్ఠాం భగవో విజిజ్ఞాస ఇతి ॥ 1 ॥

ఏకవింశః ఖణ్డ (21)

యదా వై కరోత్యథ నిస్తిష్ఠతి నాకృత్వా నిస్తిష్ఠతి కృత్వైవ నిస్తిష్ఠతి
కృతిస్తేవ విజిజ్ఞాసితవ్యేతి కృతిం భగవో విజిజ్ఞాస ఇతి ॥ 1 ॥

ద్వావింశః ఖణ్డః (22)

యదా వై సుఖం లభతేఽథ కరోతి నాసుఖం లబ్ధ్వా కరోతి సుఖమేవ
లబ్ధ్వా కరోతి సుఖం త్వేవ విజిజ్ఞాసితవ్యమితి సుఖం భగవో విజిజ్ఞాస ఇతి ॥ 1 ॥

త్రయోవింశః ఖణ్డః (23)

యో వై భూమా తత్సుఖం నాలే సుఖమస్తి భూమైవ సుఖం భూమా
 త్వేవ విజిజ్ఞాసితవ్య ఇతి భూమానం భగవో విజిజ్ఞాస ఇతి || 1 ||

చతుర్వింశః ఖణ్డః (24)

యత్ర నాన్యత్పశ్యతి నాన్యచ్ఛ్రుణోతి నాన్యద్విజానాతి స భూమాఽథ
 యత్రాన్యత్పశ్యత్యన్యచ్ఛ్రుణోత్యన్యద్విజానాతి తదల్పం యో వై భూమా
 తదమృతమథ యదల్పం తన్మర్త్యం స భగవః కస్మిన్ప్రతిష్ఠిత ఇతి స్వే
 మహిమ్ని యది వా న మహిమ్నాతి || 1 || గో అశ్వమిహ మహిమేత్యా-
 చక్షతే హస్తిహిరణ్యం దాసభార్యం క్షేత్రాణ్యాయతనానీతి నాహమేవం
 బ్రవీమి బ్రవీమితి హోవాచాన్యో హ్యన్యస్మిన్ప్రతిష్ఠిత ఇతి || 2 ||

పంచవింశః ఖణ్డః (25)

స ఏవాధస్తాత్స ఉపరిష్ఠాత్స పశ్చాత్స పురస్తాత్స దక్షిణతః స ఉత్తరతః
 స ఏవేదగ్ం సర్వమితి । అథాతోఽహంకారాదేశ ఏవాహమేవాధస్తా-
 దహము పరిష్ఠాదహం పశ్చాదహం పురస్తాదహం దక్షిణతోఽహముత్త-
 రతోఽహమే వేదగ్ం సర్వమితి || 1 || అథాత ఆత్మాదేశ ఏవాత్మై-
 వాధస్తాదాతోపరిష్ఠాదాత్మా పశ్చాదాత్మా పురస్తాదాత్మా దక్షిణత ఆత్మోత్తరత
 ఆత్మేవేదగ్ం సర్వమితి । స వా ఏష ఏవం పశ్యన్నేవం మన్వాస ఏవం విజానన్వా-

తృరతిరాత్మకీడ ఆత్మమిధున ఆత్మానన్దః స స్వరాద్ భవతి తస్య
సర్వేషు లోకేషు కామచారో భవతి । అథ యేఽన్యథాఽతో విదురన్యరాజానస్తే
క్షయ్యలోకా భవన్తి తేషాగ్ం సర్వేషు లోకేషుకామచారో భవతి ॥ 2 ॥

షడ్వింశః ఖణ్డః (26)

తస్య హ వా ఏతస్యైవం పశ్యత ఏవం మన్వానస్యైవం విజానత ఆత్మతః
ప్రాణ ఆత్మత ఆశాఽఽత్మతః స్మర ఆత్మత ఆకాశ ఆత్మతస్తేజ ఆత్మత అప ఆత్మత
అవిర్భావతిరోభావావాత్మతోఽన్నమాత్మతో బలమాత్మతో విజ్ఞానమాత్మతో
ధ్యానమాత్మతశ్చిత్తమాత్మతః సంకల్ప ఆత్మతో మన ఆత్మతో వాగాత్మతో
నామాత్మతో మంత్రా ఆత్మతః కర్మాణ్యాత్మత ఏవేదగ్ం సర్వమితి ॥ 1 ॥ తదేష
శ్లోకో న పశ్యో మృత్యుం పశ్యతి న రోగం నోత దుఃఖతాగ్ం సర్వగ్ం హ
పశ్యః పశ్యతి సర్వమాప్నోతి సర్వశ ఇతి । స ఏకధా భవతి త్రిధా భవతి
పంచధా సప్తధా నవధా చైవ పునశ్చైకాదశః స్మృతః శతం చ దశ చైకశ్చ
సహస్రాణి చ విగ్ంశతిరాహారశుద్ధౌ సత్త్వశుద్ధిః సత్త్వశుద్ధౌ ధ్రువా స్మృతిః
స్మృతిలమ్బే సర్వగ్రన్థీనాం విప్రమోక్షస్తస్మై మృదితకషాయాయ తమసస్పారం
దర్శయతి భగవాన్ సనత్కుమారస్తగ్ం స్పష్ట ఇత్యాచక్షతే తగ్ం స్పష్ట
ఇత్యాచక్షతే ॥ 2 ॥

అష్టమోఽధ్యాయః

ప్రథమఃఖణ్డః (1)

ఓం । అథ యదిదమస్మిన్నహ్మపురే దహరం పుణ్డరీకం వేశ్మ
 దహరోఽస్మిన్నస్తరాకాశస్తస్మిన్యదస్తస్తదన్వేష్టవ్యం తద్వాప విజిజ్ఞాసితవ్యమితి
 ॥ 1 ॥ తం చేద్బ్రాయుర్యదిదమస్మిన్నహ్మపురే దహరం పుణ్డరీకం వేశ్మ
 దహరోఽస్మిన్నస్తరాకాశః కిం తదత్ర విద్యతే యదన్వేష్టవ్యం యద్వాప
 విజిజ్ఞాసితవ్యమితి ॥ 2 ॥ స బ్రూయాద్యావాన్వా అయమాకాశస్తా-
 వానేషోఽస్తర్చదయ ఆకాశ ఉభే ఆస్మిన్ ద్యావాప్యథివీ అస్తరేవ
 సమాహితే ఉభావగ్నిశ్చ వాయుశ్చ సూర్యాచంద్రమసావుభౌ విద్యున్నక్షత్రాణి
 యచ్ఛా-స్యేహాస్తి యచ్ఛ నాస్తి సర్వం తదస్మిన్నమాహితమితి ॥ 3 ॥
 తం చేద్బ్రాయురస్మిగ్ంశ్చేదిదం బ్రహ్మపురే సర్వగ్ం సమాహితగ్ం సర్వాణి
 చ భూతాని సర్వే చ కామా యదైతజ్జరా వాఽఽపోఽతి ప్రధ్వగ్ంసతే వా కిం
 తతోఽతిశిష్యత ఇతి ॥ 4 ॥ స బ్రూయాన్నాస్య జరయైతజ్జీర్యతి న
 వధేనాస్య హన్యత ఏతత్సత్యం బ్రహ్మపురమస్మిన్నామాః సమాహితా ఏష
 ఆత్మాఽపహతపాప్మా విజరో విమృత్యుర్విశోకో విజిఘతోఽపిపాసః
 సత్యకామః సత్యసంకల్పో యథా హ్యేవేహ ప్రజా అన్వావిశన్తి యథాఽనుశాసనం
 యం యమస్తమభికామా భవన్తి యం జనపదం యం క్షేత్రభాగం తం

తమేవోపజీవన్తి ॥ 5 ॥ తద్యథేహ కర్మచితో లోకః క్షీయత ఏవమేవాముత్ర
 పుణ్యజితో లోకః క్షీయతే । తద్య ఇహోత్మానమననువిద్య ప్రజన్త్యేతాగ్ంశ్చ
 సత్యాన్ కామాగ్ంస్తేషాగ్ం సర్వేషు లోకేష్వకామచారో భవతి । అథ య
 ఇహోత్మానమనువిద్య ప్రజన్త్యేతాగ్ంశ్చ సత్యాన్ కామాగ్ంస్తేషాగ్ం సర్వేషు
 లోకేషు కామాచారో భవతి ॥ 6 ॥

ద్వితీయః ఖణ్డః (2)

స యది పితృలోకకామో భవతి సంకల్పాదేవాస్య పితరః సముత్తిష్ఠన్తి
 తేన పితృలోకేన సమ్పన్నో మహీయతే ॥ 1 ॥ అథ యది మాతృలోకకామో
 భవతి సంకల్పాదేవాస్య మాతరః సముత్తిష్ఠన్తి తేన మాతృలోకేన సమ్పన్నో
 మహీయతే ॥ 2 ॥ అథ యది భ్రాతృలోకకామో భవతి సంకల్పాదేవాస్య
 భ్రాతరః సముత్తిష్ఠన్తి తేన భ్రాతృలోకకామో భవతి సంకల్పాదేవాస్య
 భ్రాతరః సముత్తిష్ఠన్తి తేన భ్రాతృలోకేన సమ్పన్నో మహీయతే ॥ 3 ॥
 అథ యది స్వస్థులోకకామో భవతి సంకల్పాదేవాస్యస్వస్థసారః సముత్తిష్ఠన్తి
 తేన స్వస్థులోకేన సమ్పన్నో మహీయతే ॥ 4 ॥ అథ యది సఖిలోకకామో
 భవతి సంకల్పాదేవాస్య సఖాయః సముత్తిష్ఠన్తి తేన సఖిలోకేన సమ్పన్నో
 మహీయతే ॥ 5 ॥ అథ యది గంధమాల్యలోకకామో భవతి సంకల్పాదేవాస్య
 గంధమాల్యే సముత్తిష్ఠతస్తేన గంధమాల్యలోకేన సమ్పన్నో మహీయతే ॥ 6 ॥

అథ యద్యన్నపానలోకకామో భవతి సంకల్పాదేవాస్యాన్నపానే
 సముత్తిష్ఠతస్తేనాన్నపానలోకేన సమ్పన్నో మహీయతే || 7 || అథ యది
 గీతవాదిత్రలోకకామో భవతి సంకల్పాదేవాస్య గీతవాదిత్రే సముత్తిష్ఠతస్తేన
 గీతవాదిత్రలోకేన సమ్పన్నో మహీయతే || 8 || అథ యది స్త్రీలోకకామో
 భవతి సంకల్పాదేవాస్య స్త్రీయః సముత్తిష్ఠన్తి తేన స్త్రీలోకేన సంపన్నో
 మహీయతే || 9 || యం యమస్తమభికామో భవతి యం కామం కామయతే
 సోఽస్య సంకల్పాదేవ సముత్తిష్ఠతి తేన సమ్పన్నో మహీయతే || 10 ||

తృతీయః ఖణ్డః (3)

త ఇమే సత్యాః కామా అన్యతాపిధానాస్తేషాగ్ం సత్యానాగ్ం
 సతామన్యతమపిధానం యో యో హ్యస్యేతః ప్రైతి న తమిహ దర్శనాయ లభతే
 || 1 || అథ యే చాస్యేహ జీవా యే చ ప్రేతా యచ్ఛాన్యదిచ్ఛన్న లభతే సర్వం
 తదత్ర గత్వా విన్దతేఽత్ర హ్యస్మైతే సత్యాః కామా అనుతాపిధానాః । తద్యథాపి
 హిరణ్యనిధిం నిహితమక్షేత్రజ్ఞా ఉపర్యుపరి సంచరన్తో న విన్దేయు రేవమేవేమాః
 సర్వాః ప్రజాః అహరహర్షచ్ఛన్త్య ఏతం బ్రహ్మలోకం న విన్దన్త్యన్యతేన హి
 ప్రత్యుధాః || 2 || స వా ఏష ఆత్మా హృది తస్మైతదేవ నిరుక్తగ్ం
 హ్యధ్యయమితి తస్మాద్భద్రయమ్ । అహరహర్షా ఏవంవిత్స్వర్గం లోకమేతి
 || 3 || అథ య ఏష సప్రస్సాదోఽస్మాచ్ఛరీరాత్సముత్థాయ

పరంజ్యోతిరుపసమ్పద్య స్వేన రూపేణాభినిష్పద్యత ఏష ఆత్మేతి
హోవాచైతదమృ తమభయమేతద్భ్రహ్మేతి । తస్య హ వా ఏతస్య బ్రహ్మణో
నామ సత్యమితి ॥ 4 ॥ తాని హ వా ఏతాని త్రీణ్యక్షరాణి సతీయమితి
తద్యత్సత్తదమృతమథ యత్తి తన్మర్త్యమథ యద్యం తేనోభే యచ్ఛతి యదనేనోభే
యచ్ఛతి తస్మాద్యమహరహర్వా ఏవంవిత్స్వర్గం లోకమేతి ॥ 5 ॥

చతుర్థః ఖణ్డః (4)

అథ య ఆత్మా స సేతుర్విద్యుతిరేషాం లోకానామసమ్మేదాయ నైతగ్ం
సేతుమహోరాత్రే తరతో న జరా న మృత్యుర్న శోకో న సుకృతం
న దుష్కృతగ్ం సర్వే పాపానోఽతో నివర్తంతేఽపహతపాప్యా హ్యేష బ్రహ్మలోకః
॥ 1 ॥ తస్మాద్వా ఏతగ్ం సేతుం తీర్త్వాన్ధః సన్ననన్ధో భవతి విద్ధః సన్నవిద్ధో
భవత్యుపతాపీ సన్ననుపతాపీ భవతి । తస్మాద్వా ఏతగ్ం సేతుం తీర్త్వాఽపి
నక్తమహరేవాభినిష్పద్యతే సకృద్విభాతో హ్యేవైష బ్రహ్మలోకః ॥ 2 ॥ తద్య
ఏవైతం బ్రహ్మలోకం బ్రహ్మచర్యేణానువిన్దన్తి తేషామేవైష బ్రహ్మలోకస్తేషాగ్ం
సర్వేషు లోకేషు కామచారో భవతి ॥ 3 ॥

పంచమః ఖణ్డః (5)

అథ యద్యజ్ఞ ఇత్యాచక్షతే బ్రహ్మచర్యమేవ తద్బ్రహ్మచర్యేణ హ్యేవ
యో జ్ఞాతా తం విన్దతే । అథ యదిష్టమిత్యాచక్షతే బ్రహ్మచర్యమేవ తద్బ్రహ్మ-

చర్యేణ హ్యేవేష్వానైః ॥ 1 ॥ అథ యత్సత్రాయణ-
 మిత్యాచక్షతే బ్రహ్మచర్యమేవ తద్రుహ్యచర్యేణ హ్యేవ సత ఆత్మనస్ర్రాణం
 విందతే ॥ 2 ॥ అథ యదనాశకాయనమిత్యాచక్షతే
 బ్రహ్మచర్యమేవ తదేష హ్యేత్యా న నశ్యతి యం బ్రహ్మచర్యేణానువిన్దతే ॥ 3 ॥
 తద్య ఏవైతావరం చ ణ్యం చార్ణవౌ బ్రహ్మలోకే బ్రహ్మచర్యేణానువిన్దన్తి
 తేషామేవైష బ్రహ్మలోకస్తేషాగ్ం సర్వేషు లోకేషు కామచారో భవతి ॥ 4 ॥

షష్ఠః ఖణ్డః (6)

అథ యా ఏతా హృదయస్య నాడ్యస్తాః పింగలస్యాణిమ్మస్తిష్ఠన్తి శుక్లస్య
 నీలస్య పీతస్య లోహితస్యేత్యసౌ వా ఆదిత్యః పింగల ఏష శుక్ల ఏష నీల ఏష
 పీత ఏష లోహితః ॥ 1 ॥ తద్యథా మహాపథ ఆతత ఉభౌ గ్రామౌ గచ్ఛతీమం
 చాముం చైవమేవైతా ఆదిత్యస్య రశ్మయ ఉభౌ లోకౌ గచ్ఛన్తీమం చాముం
 చాముష్మాదాదిత్యాత్ప్రతాయన్తే తా ఆసు నాడీషు సృష్టా ఆభ్యో నాడీభ్యః
 ప్రతాయన్తే తేఽముష్మిన్నాదిత్యే సృష్టాః ॥ 2 ॥ తద్యత్రైతత్సృష్టః సమస్తః

సంప్రసన్నః స్వప్నం న విజానాత్యాసు తదా నాధీషు సృష్టో భవతి తం న
 కశ్చన పాప్మా స్ఫుశతి తేజసా హి తదా సంపన్నో భవతి ॥ 3 ॥ అథ
 యత్రైతదబలిమానం నీతో భవతి తమభిత ఆసీనా ఆహుర్జానాసి మాం
 జానాసి మామితి స యావదస్మాచ్ఛరీరాదనుత్రాన్తో భవతి తావజ్జానాతి
 ॥ 4 ॥ అథ యత్రైతదస్మాచ్ఛరీరాదుత్కామత్వధైరైవ రశ్మిభిరూర్ధ్వమాక్రమతే ।
 స ఓమితి వా హోద్వా మీయతే । స యావత్క్షిప్యేన్మనస్తావదాదిత్యం
 గచ్ఛతి । ఏతద్వై ఖలు లోకద్వారం విదుషాం ప్రపదనం విరోధోఽవిదుషామ్
 ॥ 5 ॥ తదేష శ్లోకః । శతం చైకా చ హృదయస్య నాద్యస్తాసాం మూర్ధాన-
 మభినిఃసృతైకా । తయోర్ధ్వమాయన్నమృతత్వమేతి విష్వజ్జన్యా ఉత్క్రమణే
 భవన్స్తుత్క్రమణే భవన్తి ॥ 6 ॥

సప్తమః ఖణ్డః (7)

య ఆత్మాఽపహతపాప్మా విజరో విమృత్యుర్విశోకో విజిఘతో-
 ఽపిపాసః సత్యకామః సత్సంకల్పః సోఽన్వేష్టవ్యః స విజిజ్ఞాసితవ్యః
 స సర్వాగ్ంశ్చ లోకానాప్నోతి సర్వాగ్ంశ్చ కామాన్వస్తమాత్మానమనువిద్య
 విజానాతీతి హ ప్రజాపతిరువాచ ॥ 1 ॥ తద్దోభయే దేవాసురా అనుబుబుధిరే ।
 తేహోఽచుర్వస్త తమాత్మానమన్విచ్ఛామో యమాత్మాన-మన్విష్య సర్వాగ్ంశ్చ
 లోకానాప్నోతి సర్వాగ్ంశ్చ కామానితి । ఇన్ద్రో హైవ దేవానామభిప్రవవ్రాజ ।

విరోచనోఽసురాణామ్ తౌ హాసంవిదానావేవ సమిత్యాణీ ప్రజాపతిస
 కాశమాజగృతుః ॥ 2 ॥ తౌ హ ద్వాత్రిగ్శతం వర్షాణీ బ్రహ్మచర్యమూషతుస్తౌ
 హ ప్రజాపతిరువాచ కిమిచ్ఛన్తావవాస్తమితి । తౌ హోచతుర్య ఆత్మాఽపహతపాప్యా
 విజరో విమృత్యుర్విశోకో విజిఘత్సోఽపిపాసః సత్యకామః సత్యసంకల్పః
 సోఽన్వేష్టవ్యః స విజిజ్ఞాసితవ్యః స సర్వాగ్శ్చ లోకానాప్నోతి సర్వాగ్శ్చ
 కామాన్యస్తమాత్మానమనువిద్య విజానాతీతి భగవతో వచో వేదయన్తే
 తమిచ్ఛన్తావవాస్తమితి ॥ 3 ॥ తౌ హ ప్రజాపతిరువాచ య ఏషోఽక్షిణీ
 పురుషో దృశ్యత ఏష ఆత్మేతి హోవాచైతదమృతమభయమేతద్బ్రహ్మేత్యథ
 యోఽయం భగవోఽప్పు పరిభ్రాయతే యశ్చాయమాదర్శ్యే కతమ ఏష
 ఇత్యేష ఉ ఏవైషు సర్వేష్వన్తేషు పరిభ్రాయత ఇతి హోవాచ ॥ 4 ॥

అష్టమః ఖణ్డః (8)

ఉదశరావ ఆత్మానమవేక్ష్య యదాత్మనో న విజానీథస్తన్మే
 ప్రబ్రాతమితి । తౌ హోదశరావేఽవేక్షాంచక్రాతే తౌ హ ప్రజాపతిరువాచ
 కిం పశ్యథ ఇతి తౌ హోచతుః సర్వమేవేదమావాం భగవ ఆత్మానం
 పశ్యావ ఆ లోమభ్య ఆ నభేభ్యః ప్రతిరూపమితి ॥ 1 ॥ తౌ హ ప్రజాపతిరువాచ
 సాధ్వలంకృతౌ సువసనౌ పరిష్కృతౌ భూత్వోదశరావేఽవేక్షేథామితి ।
 తౌ హ సాధ్వలఙ్కృతే సువసనౌ పరిష్కృతౌ భూత్వోదశరావేఽవేక్షాంచక్రాతే

తౌ హ ప్రజాపతిరువాచ కిం పశ్యథ ఇతి ॥ 2 ॥ తౌ హోచతుర్యధైవేదమావాం
భగవః సాధ్వలంకృతౌ సువసనౌ పరిష్కృతౌ స్వ ఏవమేవేమౌ భగవః
సాధ్వలంకృతౌ సువసనౌ పరిష్కృతావిత్యేష ఆత్మేతి హోవాచైతదమృతమభయ-
మేతద్భుషేతి । తౌ హ శాస్తహృదయౌ ప్రవవ్రజతుః ॥ 3 ॥ తౌ హన్వీక్ష్య
ప్రజాపతిరువాచానుపలభ్యాత్మానమననువిద్య వ్రజతో యతర ఏతదుపనిషదో
భవిష్యన్తి దేవా వాఽసురా వా తే పరాభవిష్యన్తీతి । స హ శాస్తహృదయ ఏవ
విరోచనోఽసురాంజగామ తేభ్యో హైతాముపనిషదం ప్రోవాచాత్మైవేహ
మహయ్య ఆత్మా పరిచర్య ఆత్మానమేవేహ మహయన్నాత్మానం
పరిచరన్ముభౌ లోకావవాప్నోతీమం చాముం చేతి ॥ 4 ॥ తస్మాదప్యద్యేహా-
దదానమశ్రద్ధధానమయజమానమాహురాసురో బితేత్యసురాణాగ్ం
హ్యేషోపనిషత్ప్రతస్య శరీరం భిక్షయా వసనేనాలంకారేణేతి సగ్ంస్కుర్వన్వేతేన
హ్యముం లోకం జేష్యన్తో మన్యన్తే ॥ 5 ॥

నవమః ఖణ్డః (9)

అథ హేన్ద్రోఽప్రాప్యైవ దేవానేతద్భయం దదర్శ యథైవ
ఖల్వయమస్మిన్ శరీరే సాధ్వలంకృతే సాధ్వలంకృతో భవతి సువసనే
సువసనఃపరిష్కృతే పరిష్కృత ఏవమేవాయమస్మిన్మన్దేఽన్దో భవతి స్రామే స్రామః
పరివృక్షే పరివృక్షోఽస్త్వైవ శరీరస్య నాశనమన్వేష నశ్యతి నాహమత్ర భోగ్యం

పశ్యామితి ॥ 1 ॥ స సమిత్యాణిః పునరేయాయ తగ్ం హ ప్రజాపతిరువాచ
 । మఘవన్యచ్చాస్త్రహృదయః ప్రావ్యాజీః సార్థం విరోచనేన కిమిచ్ఛన్ పునరాగమ
 ఇతి । స హోవాచ యథైవ ఖల్వయం భగవోఽస్మిన్ శరీరే సాధ్వలంకృతే
 సాధ్వలంకృతో భవతి సువసనే సువసనః పరిష్కృతే పరిష్కృతః
 ఏవమేవాయమస్మిన్నన్దేఽన్దో భవతి ప్రామే ప్రామః పరివృక్ణో పరివృక్ణోఽస్యైవ
 శరీరస్య నాశమన్వేష నశ్యతి నాహమత్ర భోగ్యం పశ్యామితి ॥ 2 ॥
 ఏవమేవైష మఘవన్నితి హోవాచైతం త్వేవ తే భూయోఽనువ్యాఖ్యాన్యామి ।
 వసాపరాణి ద్వాత్రిగ్ంశతం వర్షాణీతి । స హాపరాణి ద్వాత్రిగ్ంశతం
 వర్షాణ్యువాస తస్మై హోవాచ ॥ 3 ॥

దశమః ఖణ్డః (10)

య ఏష స్వప్నే మహీయమానశ్చరత్యేష ఆత్మేతి హోవాచైతదమృత
 మభయమేతద్భ్రహ్మేతి । స హ శాస్త్రహృదయః ప్రవవ్రాజ స హాప్రాప్యైవ
 దేవానేతద్భయం దదర్శ । తద్యద్యపీదగ్ం శరీరమన్ధం భవత్యనన్ధః స భవతి
 యది ప్రామమప్రామో నైవైషోఽస్య దోషేణ దుష్కృతి ॥ 1 ॥ న వధేనాస్య
 హన్యతే నాస్య ప్రామ్యేణ ప్రామో ఘ్నున్తి త్వేవైనం విచ్ఛాదయన్తీవాప్రియవేత్తేవ
 భవత్యపి రోదితీవ నాహమత్ర భోగ్యం పశ్యామితి ॥ 2 ॥ స సమిత్యాణిః
 పునరేయాయ తగ్ం హ ప్రజాపతిరువాచ మఘవన్యచ్చాస్త్రహృదయః ప్రావ్రాజీః

కిమిచ్చన్పునరాగమ ఇతి స హోవాచ తద్యద్యపీదం భగవః శరీరమన్దం
 భవత్యనన్ధః స భవతి యది స్రామమస్రామో నైవైషోఽస్య దోషేణ దుష్వతి
 ॥ 3 ॥ న వధేనాస్య హన్యతే నాస్య స్రామ్యేణ స్రామో ఘ్నన్తి త్వేవైనం
 విచ్ఛాదయన్తీవాప్రియవేత్తేవ భవత్యపి రోదితీవ నాహమత్ర భోగ్యం పశ్యామీ
 త్యేవమేవైష మఘవన్తితి హోవాచైతం త్వేవ తే భూయోఽనువ్యాఖ్యాన్యామి
 వసాపరాణి ద్వాత్రిగ్ంశతం వర్షాణీతి । స హాపరాణి ద్వాత్రిగ్ంశతం
 వర్షాణ్యువాస తస్మై హోవాచ ॥ 4 ॥

ఏకాదశః ఖణ్డః (11)

తద్యతైతత్పుష్టః సమస్తః సప్రుసన్నః స్వప్నం న విజానాత్యేష
 ఆత్మేతి హోవాచైతదమృతమభయమేతద్భృహేతి । స హ శాన్తహృదయః
 ప్రవవ్రాజ స హాప్రాప్యైవ దేవానేతద్భయం దదర్శ నాహ ఖల్వయమేవగ్ం
 సంప్రత్యాత్మానం జానాత్యయమహమస్మీతి నో ఏవేమాని భూతాని
 వినాశమేవాపీతో భవతి నాహమత్ర భోగ్యం పశ్యామితి ॥ 1 ॥ స సమిత్యాణిః
 పునరేయాయ తగ్ం హ ప్రజాపతిరువాచ మఘవన్ యచ్ఛాన్తహృదయః
 ప్రావ్రాజీః కిమిచ్చన్ పునరాగమ ఇతి స హోవాచ నాహ ఖల్వయం భగవ
 ఏవగ్ం సంప్రత్యాత్మానం జానాత్యయమహమస్మీతి నో ఏవేమాని భూతాని
 వినాశమేవాపీతో భవతి నాహమత్ర భోగ్యం పశ్యామితి ॥ 2 ॥ ఏవమేవైష

మఘవన్నితి హోవాచైతం త్వేవ తే భూయోఽనువ్యాఖ్యాస్యామి నో
 ఏవాన్యత్రైతస్మాద్ వసాపరాణి పంచ వర్షాణీతి స హాపరాణి పంచ
 వర్షాణ్యువాస । తాన్యేకశతగ్ం సమ్పేదురేతత్తద్యదాహురేకశతగ్ం హ వై వర్షాణి
 మఘవాన్ప్రజాపతౌ బ్రహ్మచర్యమువాస తస్మై హోవాచ ॥ 3 ॥

ద్వాదశః ఖణ్డః (12)

మఘవన్మర్త్యం వా ఇదగ్ం శరీరమాత్తం మృత్యునా తదస్యామ్మ-
 తస్యాశరీరస్యాత్మనోఽధిష్ఠానోమాత్తో వై సశరీరః ప్రియాప్రియాభ్యాం న వై
 సశరీరస్య సతః ప్రియా ప్రియాయోరపహతిరస్త్వశరీరం వావ సన్తం న
 ప్రియాప్రియే స్పృశతః ॥ 1 ॥ అశరీరో వాయురభ్రం విద్యుత్ స్తనయిత్పుర
 శరీరాణ్యేతాని తద్యథైతాన్యముష్మాదాకాశాత్సముత్థాయ పరం
 జ్యోతిరుపసమ్పద్య స్వేన రూపేణాభినిష్పద్యన్తే । ఏవమేవైష
 సంప్రసాదోఽస్మాచ్ఛరీరాత్సముత్థాయ పరం జ్యోతిరుపసమ్పద్య స్వేన
 రూపేణాభినిష్పద్యతే ॥ 2 ॥ స ఉత్తమః పురుషః స తత్ర పర్యేతి జక్షత్
 క్రీడన్ రమమాణః స్త్రీభిర్వా యానైర్వా జ్ఞాతిభిర్వా నోపజనగ్ం స్మరన్నిదగ్ం
 శరీరగ్ం స యథా ప్రయోగ్య ఆచారణే యుక్త ఏవమేవాయమస్మిన్ శరీరే ప్రాణో
 యుక్తః ॥ 3 ॥ అథ యత్రైతదాకాశమనువిషణ్ణం చక్షుః స చాక్షుషః పురుషో
 దర్శనాయ చక్షురథ యో వేదేదం జిఘ్రూణీతి స ఆత్మా గన్ధాయ ఘ్రాణమథ

యో వేదేదమభివ్యాహరాణీతి స ఆత్మాఽభివ్యాహారాయ వాగధ యో వేదేదగ్ం
 శృణవానీతి స ఆత్మా శ్రవణాయ శ్రోత్రమ్ ॥ 4 ॥ అథ యో వేదేదం మన్వానీతి
 స ఆత్మా మనోఽస్య దైవం చక్షుః స వా ఏష ఏతేన దైవేన చక్షుషా
 మనసైతాన్మామాస్పశ్యన్రమతే య ఏతే బ్రహ్మలోకే ॥ 5 ॥ తం వా ఏతం దేవా
 ఆత్మానముపాసతే తస్మాత్తేషాగ్ం సర్వే చ లోకా ఆత్మాః సర్వే చ కామాః స
 సర్వాగ్ంశ్చ లోకానాప్నోతి సర్వాగ్ంశ్చ కామాన్యస్తమాత్మానమనువిద్య
 విజానాతీతి హ ప్రజాపతిరువాచ ప్రజాపతిరువాచ ॥ 6 ॥

త్రయోదశః ఖణ్డః (13)

శ్యామాచ్ఛబలం ప్రపద్యే శబలాచ్ఛ్వామం ప్రపద్యేఽశ్వ ఇవ రోమాణి
 విధూయ పాపం చన్ద్ర ఇవ రాహోర్ముఖాత్ప్రముచ్య ధూత్వా శరీరమకృతం
 కృతాత్మా బ్రహ్మలోకమభిసమ్భవామీత్యభిసమ్భవామీతి ॥ 1 ॥

చతుర్దశః ఖణ్డః (14)

అకాశో వై నామ నామరూమయోర్నిర్వహితా తే యదన్తరా తద్రుహ్మా
 తదమృతగ్ం స ఆత్మా ప్రజాపతేః సభాం వేశ్య ప్రపద్యే యశోఽహం భవామి
 బ్రాహ్మణానాం యశో రాజ్ఞాం యశో విశాం యశోఽహమనుప్రాపత్సి
 స హాహం యశసాం యశః శ్వేతమదత్మమదత్కగ్ం శ్వేతం లిన్దు మాభిగాం
 లిన్దు మాభిగామ్ ॥ 1 ॥

పంచదశః ఖణ్డః (15)

తద్వైతద్రుహ్యో ప్రజాపతయ ఉవాచ ప్రజాపతిర్మనవే మనుః ప్రజాభ్య
 ఆచార్యకులాద్వేదమధీత్య యథావిధానం గురోః కర్మాతిశేషేణాభిసమావృత్య
 కుటుమ్భే శుచౌ దేశే స్వాధ్యాయమధీయానో ధార్మికాన్విదధదాత్మని
 సర్వేన్ద్రియాణి సంప్రతిష్ఠాప్యాహిగ్ంసన్నర్వభూతాన్యన్యత్ర తీర్థేభ్యః స ఖల్వేవం
 వర్తయన్వాప దాయుషం బ్రహ్మలోకమభిసమ్పద్యతే న చ పునరావర్తతే న చ
 పునరావర్తతే ॥ 1 ॥

ఓం ఆప్యాయన్తు మమాంగాని వాక్ ప్రాణశ్చక్షుః శ్రోత్రమథో
 బలమిన్ద్రియాణి చ సర్వాణి సర్వం బ్రహ్మైవనిషదం మాఽహం బ్రహ్మ
 నిరాకుర్యాం మా మా బ్రహ్మ నిరాకరోదనిరాకరణమస్త్యనిరాకరణం మేఽస్తు
 ॥
 తదాత్మని నిరతే య ఉపనిషత్సు ధర్మాస్తే మయి సన్తు తే మయి సన్తు ॥

ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః ॥

॥ శ్వేతాశ్వతరోపనిషత్తు ॥

ప్రథమోఽధ్యాయః

ఓం సహ నావవతు । సహ నా భునక్తు । సహ వీర్యం కరవావహై ।
తేజస్వి నావధీతమస్తు । మా విద్విషావహై ॥

ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః ॥

హరిః ఓం ॥ బ్రహ్మవాదినో వదన్తి । కిం కారణం బ్రహ్మ కుతః స్తు
జాతా జీవామ కేన క్వ చ సప్రుతిష్ఠాః । అధిష్ఠితాః కేన సుఖేతరేషు వర్తామహే
బ్రహ్మవిదో వ్యవస్థామ్ ॥ 1 ॥ కాలః స్వభావో నియతిర్వద్యచ్ఛా భూతాని యోనిః
పురుష ఇతి చిన్త్యా । సంయోగ ఏషాం నత్వాత్మ భావాత్ ఆత్మాత్మ ప్యనీశః
సుఖదుఃఖ హేతోః ॥ 2 ॥ తే ధ్యానయోగానుగతా అపశ్యన్ దేవాత్మశక్తిం
స్వగుణైర్నిగూఢామ్ । యః కారణాని నిఖిలాని తాని కాలాత్మ
యుక్తాన్యధిష్ఠత్యేకః ॥ 3 ॥ తమేకనేమిం త్రిపుతం షోడశాస్తం శతార్ధారం
వింశతిప్రత్యరాభిః । అష్టకైః షడ్భిర్విశ్వరూపైకపాశం త్రిమార్గభేదం ద్వినిమిత్తైక
మోహమ్ ॥ 4 ॥ పంచస్రోతోమ్బుం పంచయోన్యగ్రవక్రం పంచప్రాణోర్మిం
పంచబుద్ధ్యాదిమూలామ్ । పంచావర్తం పంచదుఃఖాఘవేగాం పంచాశద్భేదాం

పంచపర్వామధీమః ॥ 5 ॥ సర్వాజీవే సర్వసంస్థే బృహన్తే అస్మిన్ హంసో బ్రాహ్మణే
 బ్రహ్మచక్రే । పృథగాత్మానం ప్రేరితారం చ మత్స్వా జుష్టస్తత-స్తేనామృతత్వమేతి
 ॥ 6 ॥ ఉద్గీతమేతత్పరమం తు బ్రహ్మ తస్మింస్త్రయం సుప్రతిష్ఠాక్షరం చ ।
 అత్రాస్తరం బ్రహ్మవిదో విదిత్వా లీనా బ్రహ్మణి తత్పరాః యోనిముక్తాః ॥ 7 ॥
 సంయుక్తమేతత్ క్షరమక్షరం చ వ్యక్తావ్యక్తం భరతే విశ్వమీశః । అనీశశ్చాత్మా
 బధ్యతే భోక్తృభావాత్ జ్ఞాత్వా దేవం ముచ్యతే సర్వపాశైః ॥ 8 ॥ జ్ఞాజ్ఞా
 ద్వావజావీశనీశావజా హి ఏకా భోక్తృభోగ్యార్థయుక్తా । అనస్తశ్చాత్మా విశ్వరూపో
 హ్యకర్తా త్రయం యదా విస్తతే బ్రహ్మమేతత్ ॥ 9 ॥ క్షరం ప్రధానమమృతాక్షరం
 హరః క్షరాత్మానావీశతే దేవ ఏకః । తస్యాభిధ్యానాద్యోజనాత్ తత్త్వభావాత్
 భూయశ్చాంతే విశ్వమాయా నివృత్తిః ॥ 10 ॥

జ్ఞాత్వా దేవం సర్వపాశాపహానిః క్షీణైః క్షేణైర్జన్మ మృత్యు ప్రహాణిః ।
 తస్యాభిధ్యానాత్ప్రతీయం దేహభేదే విశ్వైశ్చర్యం కేవల ఆప్తకామః ॥ 11 ॥ ఏతద్
 జ్ఞేయం నిత్యమేవాత్మసంస్థం నాతః పరం వేదితవ్యం హి కించిత్ । భోక్తా భోగ్యం
 ప్రేరితారం చ మత్స్వా సర్వం ప్రోక్తం త్రివిధం బ్రహ్మమేతత్ ॥ 12 ॥ వహ్నేర్వృధా
 యోనిగతస్య మూర్తిః న దృశ్యతే నైవ చ లింగనాశః । స భూయ
 ఏవేన్ధనయోనిగృహ్యః తద్వోభయం వై ప్రణవేన దేహే ॥ 13 ॥ స్వదేహమరణం
 కృత్వా ప్రణవం చోత్తరారణిమ్ । ధ్యాననిర్మథనాభ్యాసాత్, దేవం పశ్యేన్నీగూఢవత్

॥ 14 ॥ తిలేషు తైలం దధనీవ సర్పిః ఆపః స్రోతః స్వరణీషు చాగ్నిః ।

ఏవమాత్మాఽ త్మని గృహ్యతేఽ సౌ సత్యేనైనం తపసా యోఽ నుపశ్యతి ॥ 15 ॥

సర్వవ్యాపినమాత్మానం, క్షీరే సర్పిరివార్పితమ్ । ఆత్మవిద్యాతపోమూలం, తద్

బ్రహ్మోపనిషత్ పరమ్ । తద్ బ్రహ్మోపనిషత్ పరమ్ ॥ 16 ॥

ద్వితీయోఽ ధ్యాయః

ఓం యుక్ష్మానః ప్రథమం మనః తత్త్వాయ సవితా ధియః ।

అగ్నేర్జ్యోతిర్నిచాయ్య పృథివ్యా అధ్యాభరత్ ॥ 1 ॥ యుక్తేన మనసా వయం

దేవస్య సవితః సవే । సువర్గేయాయ శక్త్యా ॥ 2 ॥ యుక్ష్వాయ మనసా దేవాన్,

సువర్యతో ధియా దివమ్ । బృహజ్జ్యోతిః కరిష్యతః, సవితా ప్రసువాతి తాన్

॥ 3 ॥ యుజ్జతే మన ఉత యుంజతే ధియో విప్రా విప్రస్య బృహతో

విపశ్చితః । వి హోత్రా దధే వయునావిదేక ఇన్మహీ దేవస్య సవితః పరిష్టుతిః

॥ 4 ॥ యుజే వాం బ్రహ్మపూర్వ్యం నమోభిః విశ్లోక ఏతుపథ్యేవ సూరేః ।

శృణ్వంతు విశ్వే అమృతస్య పుత్రా ఆ యే ధామాని దివ్యాని తస్థుః ॥ 5 ॥

అగ్నిర్వత్రాభిమధ్యతే వాయుర్వత్రాధి- రుధ్యతే । సోమో యత్రాతిరిచ్యతే తత్ర

సంజాయతే మనః ॥ 6 ॥ సవిత్రా ప్రసవేన జుషేత బ్రహ్మ పూర్వమ్ । తత్ర

యోనిం కృణవసే, న హి తే పూర్తమక్షిపత్ ॥ 7 ॥ త్రిరున్నతం స్థాప్య సమం

శరీరం హృదీన్ద్రియాణి మనసా సన్నివేశ్య । బ్రహ్మోడుపేన ప్రతరేత విద్వాన్

స్రోతాంసి సర్వాణి భయావహాని ॥ 8 ॥ ప్రాణాన్ ప్రపీద్యేహ సంయుక్తచేష్టః
 క్షీణే ప్రాణే నాసిక యోచ్ఛ్వసీత । దుష్టాశ్వ యుక్తమివ వాహమేనం విద్వాన్మనో
 ధారయేతాప్రమత్తః ॥ 9 ॥ సమే శుచౌ శర్కరా వహ్ని వాలుకా వివర్ణితే
 శబ్దజలాశ్రయాదిభిః । మనోనుకూలే న తు చక్షు పీడనే గుహానివాతా
 శ్రయణే ప్రయోజయేత్ ॥ 10 ॥

నీహార ధూమార్కానిలానలానాం ఖద్యోతవిద్యుత్ స్ఫటికశశీనామ్ ।
 ఏతాని రూపాణి పురస్సరాణి బ్రహ్మణ్యభివ్యక్తికరాణి యోగే ॥ 11 ॥
 పృథ్వ్యప్తేజోఽనిలఖే సముత్థితే పంచాత్మకే యోగగుణే ప్రవృత్తే । న తస్య
 రోగో న జరా న మృత్యుః ప్రాప్తస్య యోగాగ్నిమయం శరీరమ్ ॥ 12 ॥
 లఘుత్వమారోగ్యమలోలుపత్వం వర్ణప్రసాదం స్వరసౌష్ఠవం చ । గంధః
 శుభో మూత్రపురీషమల్పం యోగప్రవృత్తిం ప్రథమాం వదన్తి ॥ 13 ॥ యథైవ
 బిమ్బం మృదయోపలిప్తం తేజోమయం భ్రాజతే తత్ సుధాంతమ్ ।
 తద్వాఽఽత్మ తత్త్వం ప్రసమీక్య దేహీ ఏకః కృతార్థో భవతే వీతశోకః
 ॥ 14 ॥ యదాత్మ తత్త్వేన తు బ్రహ్మతత్త్వం దీపోపమేనేహ యుక్తః
 ప్రపశ్యేత్ । అజం ధ్రువం సర్వతత్త్వైర్విశుద్ధం జ్ఞాత్వా దేవం ముచ్యతే సర్వపాశైః
 ॥ 15 ॥ ఏష హ దేవః ప్రదిశోఽను సర్వాః పూర్వో హ జాతః స ఉ గర్భే
 అన్తః । న ఏవ జాతః స జనిష్యమాణః ప్రత్యర్షో జనాస్తిష్ఠతి సర్వతో ముఖః

॥ 16 ॥ యో దేవో అగ్నో యో అప్పు యో విశ్వం భువన మావివేశ । య
ఓషధీషు యో వనస్పతిషు తస్మై దేవాయ నమో నమః ॥ 17 ॥

తృతీయోఽధ్యాయః

య ఏకో జాలవానీశత ఈశనీభిః సర్వాంల్లోకానీశత ఈశనీభిః । య
ఏవైక ఉద్భవే సమ్భవే చ య ఏతద్విదురమృతాస్తే భవన్తి ॥ 1 ॥ ఏకో హి
రుద్రో న ద్వితీయాయ తస్థుః య ఇమాంల్లోకానీశత ఈశనీభిః । ప్రత్యర్జో
జనాంస్త్విష్ఠతి సంఘకోచాన్తకాలే సంస్పృజ్య విశ్వా భువనాని గోపాః ॥ 2 ॥
విశ్వతశ్చక్షురుత విశ్వతోముఖో విశ్వతోబాహురుత విశ్వతస్పాత్ । సం
బాహుభ్యాం ధమతి సంపతత్రైః ద్యావా భూమీ జనయన్ దేవ ఏకః ॥ 3 ॥
యో దేవానాం ప్రభవశ్చోద్భవశ్చ విశ్వాధిపో రుద్రో మహర్షిః । హిరణ్యగర్భం
జనయామాస పూర్వం స నో బుద్ధ్యా శుభయా సంయునక్తు ॥ 4 ॥ యా తే
రుద్ర శివా తనూరఘోరాఽపాపకాశినీ । తయా నస్తనువా శస్తమయా
గిరిశన్తాభిచాకశీహి ॥ 5 ॥ యామిషుం గిరిశన్త హస్తే బిభర్ష్యన్తవే । శివాం
గిరిత్ర తాం కురు మా హింసీః పురుషం జగత్ ॥ 6 ॥ తతః పరం
బ్రహ్మపరం బృహన్తం యథానికాయం సర్వభూతేషు గూఢమ్ । విశ్వస్యైకం
పరివేష్టితారమీశం తం జ్ఞాత్వాఽమృతా భవన్తి ॥ 7 ॥ వేదాహమేతం పురుషం
మహాన్తం ఆదిత్యవర్ణం తమసః పరస్మాత్ । తమేవ విదిత్వాఽతి మృత్యుమేతి

నాన్యః పంథా విద్యతేఽ యనాయ ॥ 8 ॥ యస్మాత్ పరం నాపరమస్తి కించిత్
 యస్మాన్నాణీయో న జ్యాయోఽ స్తి కశ్చిత్ । వృక్ష ఇవ స్తబ్ధో దివి తిష్ఠత్యేకః తేనేదం
 పూర్ణం పురుషేణ సర్వమ్ ॥ 9 ॥ తతో యదుత్తరతరం తదరూపమనామయమ్ ।
 య ఏదద్విదురమృతాస్తే భవన్తి అథేతరే దుఃఖమేవాపియన్తి ॥ 10 ॥

సర్వాననశిరోగ్రీవః సర్వభూత గుహాశయః । సర్వవ్యాపీ స భగవాన్
 తస్మాత్ సర్వగతః శివః ॥ 11 ॥ మహాన్ ప్రభుర్వై పురుషః, సత్త్వస్త్వైష
 ప్రవర్తకః । సునిర్మలామిమాం ప్రాప్తిం ఈశానో జ్యోతిరవ్యయః ॥ 12 ॥
 అంగుష్ఠమాత్రః పురుషోఽ స్తరాత్మా సదా జనానాం హృదయే సన్నివిష్టః । హృదా
 మస్వీషో మసనాభిక్షుప్తో య ఏతద్విదురమృతాస్తే భవన్తి ॥ 13 ॥ సహస్రశీర్షా
 పురుషః సహస్రాక్షః సహస్రపాత్ । స భూమిం విశ్వతో వృత్వా
 అత్యతిష్ఠద్దశాంగులమ్ ॥ 14 ॥ పురుష ఏవేదగ్ం సర్వం, యద్బూతం యచ్చ
 భవ్యమ్ । ఉతామృతత్వస్యేశానో యదన్నేనాతిరోహతి ॥ 15 ॥ సర్వతః
 పాణిపాదం తత్, సర్వతోఽ క్షి శిరోముఖమ్ । సర్వతః శ్రుతిమల్లోకే సర్వమావృత్య
 తిష్ఠతి ॥ 16 ॥ సర్వేన్ద్రియగుణాభాసం, సర్వేన్ద్రియ వివర్జితమ్ । సర్వస్య
 ప్రభుమీశానం, సర్వస్య శరణం బృహత్ ॥ 17 ॥ నవద్యారే పురే దేహీ హంసో
 లేలాయతే బహిః । వశీ సర్వస్య లోకస్య స్థావరస్య చరస్య చ ॥ 18 ॥ అపాణిపాదో
 జవనో గ్రహీతా పశ్యత్యచక్షుః స శృణోత్యకర్ణః । స వేత్తి వేద్యం న చ తస్మాప్తి

వేత్తా తమాహురగ్ర్యం పురుషం మహాస్తమ్ ॥ 19 ॥ అణోరణీయాన్ మహతో
 మహీయాన్ ఆత్మా గుహాయాం నిహితోఽస్య జంతోః । తమక్రతుం పశ్యతి
 వీతశోకో ధాతుః ప్రసాదా నృహిమానమీశమ్ ॥ 20 ॥ వేదాహమేతమజరం
 పురాణం సర్వాత్మానం సర్వగతం విభుత్వాత్ । జన్మనిరోధం ప్రవదన్తి యస్య
 బ్రహ్మవాదినో హి ప్రవదన్తి నిత్యమ్ ॥ 21 ॥

చతుర్థోఽధ్యాయః

య ఏకోఽవర్ణో బహుధా శక్తియోగాద్ వర్ణాననేకాన్ నిహితార్థో
 దధాతి । వి చైతి చాన్తే విశ్వమాదా స దేవః స నో బుద్ధ్యా శుభయా సంయునక్తు
 ॥ 1 ॥ తదేవాగ్నిస్తదాదిత్యస్తద్వాయుస్తదు చంద్రమాః । తదేవ శుక్రం తద్భ్రువ్మా
 తదాపస్తత్ ప్రజాపతిః ॥ 2 ॥ త్వం స్త్రీ త్వం పుమానసి త్వం కుమార ఉత వా
 కుమారీ । త్వం జీర్ణో దండేన వంచసి త్వం జాతో భవసి విశ్వతోముఖః
 ॥ 3 ॥ నీలః పతజ్గో హరితో లోహితాక్షః తడిద్ధర్మ ఋతవః సముద్రాః ।
 అనాదిమత్స్యం విభుత్వేన వర్తనే యతో జాతాని భువనాని విశ్వా ॥ 4 ॥
 అజామేకాం లోహిత శుక్ల కృష్ణాం బహ్వీః ప్రజాః సృజమానాం సరూపాః ।
 అజో హ్యేకో జుషమాణోఽనుశేతే జహత్యేనాం భుక్తభోగామణోఽస్యః
 ॥ 5 ॥ ద్వా సుపర్ణా సయుజా సఖాయా సమానం వృక్షం పరిషస్వ జాతే ।
 తయోరన్యః పిప్పలం స్వాద్వత్స్యనశ్నన్నస్యో అభిచాకశీతి ॥ 6 ॥ సమానే వృక్షే

పురుషో నిమగ్నః అనీశయా శోచతి ముహ్యమానః । జుష్టం యదా
 పశ్యత్యన్యమీశం అస్యమహిమానమితి వీతశోకః ॥ 7 ॥ ఋచో అక్షరే పరమే
 వ్యోమన్ యస్మిన్దేవా అధివిశ్వే నిషేదుః । యస్తం న వేద కిమృచా కరిష్యతి య
 ఇత్తద్విదుః త ఇమే సమాసతే ॥ 8 ॥ ఛందాంసి యజ్ఞాః క్రతవో వ్రతాని భూతం
 భవ్యం యచ్ఛవేదా వదన్తి । అస్మాన్మాయీ సృజతే విశ్వమేతత్ తస్మింశ్చాన్యో
 మాయయా సన్నిరుద్ధః ॥ 9 ॥ మాయాం తు ప్రకృతిం విద్యాత్ మాయినం చ
 మహేశ్వరమ్ । తస్యావయవ భూతైస్తు వ్యాప్తం సర్వమిదం జగత్ ॥ 10 ॥

యో యోనిం యోనిమధితిష్ఠత్యేకో యస్మిన్నిదం సం చ వి చైతి
 సర్వమ్ । తమీశానం వరదం దేవమీద్యం నిచాయ్యేమాం శాన్తి మత్యన్తమేతి
 ॥ 11 ॥ యో దేవానాం ప్రభవశ్చోద్భవశ్చ విశ్వాధిపో రుద్రో మహర్షిః ।
 హిరణ్యగర్భం పశ్యత జాయమానం స నో బుద్ధ్యా శుభయా సంయునక్తు
 ॥ 12 ॥ యో దేవానామధిపో యస్మిన్లోకా అధిశ్రితాః । య ఈశే అస్య
 ద్విపదశ్చతుష్పదః కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ ॥ 13 ॥ సూక్ష్మాతిసూక్ష్మం
 కలిలస్య మధ్యే విశ్వస్య స్రష్టారమనేక రూపమ్ । విశ్వస్వైకం పరివేష్టితారం
 జ్ఞాత్వా శివం శాన్తిమత్యన్తమేతి ॥ 14 ॥ స ఏవ కాలే భువనస్య గోష్టా
 విశ్వాధిపః సర్వభూతేషు గూఢః । యస్మిన్ యుక్తా బ్రహ్మర్షయో దేవతాశ్చ
 తమేవం జ్ఞాత్వా మృత్యుపాశాంశ్చినత్తి ॥ 15 ॥ ఘృతాత్పరం మణ్డమివాతిసూక్ష్మం

జ్ఞాత్వా శివం సర్వభూతేషు గూఢమ్ । విశ్వస్వైకం పరివేష్టితారం జ్ఞాత్వా దేవం
 ముచ్యతే సర్వపాశైః ॥ 16 ॥ ఏష దేవో విశ్వకర్మా మహాత్మా సదా జనానాం
 హృదయే సన్నివిష్టః । హృదా మనీషా మనసాఽభిక్కుప్తో య
 ఏతద్విదురమృతాస్తే భవన్తి ॥ 17 ॥ యదాఽతమస్తన్న దివా న రాత్రిః న
 సన్నచాసత్ శివ ఏవ కేవలః । తదక్షరం తత్సవితుర్వరేణ్యం ప్రజ్ఞా చ తస్మాత్
 ప్రసృతా పురాణీ ॥ 18 ॥ నైనమూర్ధ్వం న తిర్యంచం న మధ్యే పరిజగ్రభత్ ।
 న తస్య ప్రతిమా అస్తి యస్య నామ మహాద్యశః ॥ 19 ॥ న సందృశే తిష్ఠతి
 రూపమస్య న చక్షుషా పశ్యతి కశ్చనైనమ్ । హృదా హృదిస్థం మనసా య
 ఏనం ఏవం విదురమృతాస్తే భవన్తి ॥ 20 ॥ అజాత ఇత్యేవం కశ్చిద్భీరుః
 ప్రపద్యతే । రుద్ర యత్తే దక్షిణం ముఖం తేన మాం పాహి నిత్యమ్ ॥ 21 ॥
 మా నస్తోకే తనయే మా న ఆయుషి మా నో గోషు మా నో అశ్వేషు రీరిషః ।
 వీరాన్మా నో రుద్ర భామితో వధీర్హవిష్మంతః, సదమిత్వా హవామహే ॥ 22 ॥

పచ్చమోఽధ్యాయః

ద్వే అక్షరే బ్రహ్మపరే త్వనంతే విద్యావిద్యే నిహితే యత్రగూఢే । క్షరం
 త్వవిద్యా హ్యమృతం తు విద్యా విద్యావిద్యే ఈశతే యస్తు సోఽన్యః ॥ 1 ॥
 యో యోనిం యోనిమధితిష్ఠత్యేకో విశ్వాని రూపాణి యోనీశ్చ సర్వాః । ఋషిం
 ప్రసూతం కపిలం యస్తమగ్రే జ్ఞానైర్భిభర్తి జాయమానం చ పశ్యేత్ ॥ 2 ॥

ఏకైకం జాలం బహుధా వికుర్వన్నస్మిన్ క్షేత్రే సంహరత్యేష దేవః । భూయః
 సృష్ట్యా యతయస్తథేశః సర్వాధిపత్యం కురుతే మహాత్మా ॥ 3 ॥ సర్వా దిశ
 ఊర్ధ్వమధశ్చ తిర్యక్ ప్రకాశయన్ భ్రాజతే యద్వనద్వాన్ । ఏవం స దేవో
 భగవాన్వరేణ్యో యోనిస్వభావానధితిష్ఠత్యేకః ॥ 4 ॥ యచ్చ స్వభావం పచతి
 విశ్వయోనిః పాచ్యాంశ్చ సర్వాన్ పరిణామయేద్యః । సర్వమేతద్
 విశ్వమధితిష్ఠత్యేకో గుణాంశ్చ సర్వాన్ వినియోజయేద్ యః ॥ 5 ॥ తద్వేద
 గుహ్యోపనిషత్సు గూఢం తద్బ్రహ్మీ వేదతే బ్రహ్మయోనిమ్ । యే పూర్వం దేవా
 ఋషయశ్చ తద్విదుః తే తస్మయా అమృతా వై బభూవుః ॥ 6 ॥ గుణాస్వయో
 యః ఫలకర్మకర్తా కృతస్య తస్యైవ స చోపభోక్తా । స విశ్వరూపస్త్రిగుణస్త్రివర్మా
 ప్రాణాధిపః సంచరతి స్వకర్మభిః ॥ 7 ॥ అంగుష్ఠమాత్రో రవితుల్యరూపః
 సజ్కల్పాహంకార సమన్వితో యః । బుద్ధేర్గుణేనాత్మగుణేన చైవ ఆరాగ్రమాత్రో
 హ్యపరోఽపి దృష్టః ॥ 8 ॥ బాలాగ్రశతభాగస్య శతధా కల్పితస్య చ ।
 భాగో జీవః సవిజ్ఞేయః స చానంత్యాయ కల్పతే ॥ 9 ॥ నైవ స్త్రీ న పుమానేష
 న చైవాయం నపుంసకః । యద్యచ్ఛరీరమాదత్తే తేన తేన స రక్ష్యతే ॥ 10 ॥

సంకల్ప న స్పర్శ న దృష్టిమోహైః గ్రాసాంబు వృష్ట్యాత్మ వివృద్ధి జన్మ ।
 కర్మానుగాన్యనుక్రమేణ దేహీ స్థానేషు రూపాణ్యభిసమ్మృపద్యతే ॥ 11 ॥
 స్థూలాని సూక్ష్మాణి బహూని చైవ రూపాణి దేహీ స్వగుణైర్వృణోతి ।

క్రియాగుణైరాత్మ గుణైశ్చ తేషాం సంయోగహేతురపరోఽపి దృష్టః ॥ 12 ॥

అనాద్యనంతం కలిలస్య మధ్యే విశ్వస్య ప్రష్టారమనేకరూపమ్ । విశ్వస్యైకం

పరివేష్టితారం జ్ఞాత్వా దేవం ముచ్యతే సర్వపాశైః ॥ 13 ॥ భావగ్రాహ్యమనీడాఖ్యం

భావాభావకరం శివమ్ । కలాసర్గకరం దేవం యే విదుస్తే జహుస్తనుమ్ ॥ 14 ॥

షష్ఠోఽధ్యాయః

స్వభావమేకే కవయో వదన్తి కాలం తథాన్యే పరిముహ్యమానాః ।

దేవస్యైష మహిమా తు లోకే యేనేదం భ్రామ్యతే బ్రహ్మ చక్రమ్ ॥ 1 ॥

యేనావృతం నిత్యమిదం హి సర్వం జ్ఞః కాలకారో గుణీ సర్వవిద్యుః ।

తేనేశితం కర్మవివర్తతే హ పృథివ్యప్రేజోఽనిలఖాని చిన్త్యమ్ ॥ 2 ॥ తత్కర్మ

కృత్వా వినివర్త్య భూయః తత్త్వస్య తత్త్వేన సమేత్య యోగమ్ । ఏకేన ద్వాభ్యాం

త్రిభిరష్టభిర్వా కాలేన చైవాత్మ గుణైశ్చ సూక్ష్మైః ॥ 3 ॥ ఆరభ్య కర్మాణి గుణాన్వితాని

భావాంశ్చ సర్వాన్ వినియోజయేద్ యః । తేషామభావే కృతకర్మనాశః కర్మక్షయే

యాతి స తత్త్వతోఽన్యః ॥ 4 ॥ ఆదిః స సంయోగనిమిత్త హేతుః

పరస్త్రికాలాదకలోఽపి దృష్టః । తం విశ్వరూపం భవభూతమీద్యం దేవం

స్వచిత్తస్థముపాస్య పూర్వమ్ ॥ 5 ॥ స వృక్షకాలాకృతిభిః పరోఽన్యో యస్మాత్

ప్రపఞ్చః పరివర్తతేఽయమ్ । ధర్మావహం పాపనుదం భగేశం

జ్ఞాత్వాఽత్మస్థమమృతం విశ్వధామ ॥ 6 ॥ తమీశ్వరాణాం పరమం మహేశ్వరం

తం దేవతానాం పరమం చ దైవతమ్ । పతిం పతీనాం పరమం పరస్మాద్
 విదామ దేవం భువనేశమీద్యమ్ ॥ 7 ॥ న తస్య కార్యం కరణం చ విద్యతే న
 తత్సమశ్చాభ్యధికశ్చ దృశ్యతే । పరాస్య శక్తిర్వివిదైవ శ్రూయతే స్వాభావికీ
 జ్ఞానబలక్రియా చ ॥ 8 ॥ న తస్య కశ్చిత్ పతిరస్తి లోకే న చేశితా నైవ చ తస్య
 లిఙ్గమ్ । స కారణం కరణాధిపాధిపో న చాస్య కశ్చిజ్జనితా న చాధిపః ॥ 9 ॥
 యస్తంతునాభ ఇవ తంతుభిః ప్రధానజైః స్వభావతః । దేవ ఏకః స్వమావృణోత్
 స నో దధాత్ బ్రహ్మోప్యయమ్ ॥ 10 ॥

ఏకో దేవః సర్వభూతేషు గూఢః సర్వవ్యాపీ సర్వభూతాంతరాత్మా ।
 కర్మాధ్యక్షః సర్వభూతాధివాసః సాక్షీ చేతా కేవలో నిర్గుణశ్చ ॥ 11 ॥ ఏకో వశీ
 నిష్క్రియాణాం బహూనాం ఏకం బీజం బహుధా యః కరోతి । తమాత్మస్థం
 యేఽనుపశ్యన్తి ధీరాః తేషాం సుఖం శాశ్వతం నేతరేషామ్ ॥ 12 ॥ నిత్యో
 నిత్యానాం చేతనశ్చేతనానాం ఏకో బహూనాం యో విదధాతి కామాన్ ।
 తత్కారణం సాంఖ్యయోగాధిగమ్యం జ్ఞాత్వా దేవం ముచ్యతే సర్వపాశైః
 ॥ 13 ॥ న తత్ర సూర్యో భాతి న చంద్రతారకం నేమా విద్యుతో భాన్తి
 కుతోఽయమగ్నిః । తమేవ భాన్తమనుభాతి సర్వం తస్య భాసా సర్వమిదం
 విభాతి ॥ 14 ॥ ఏకో హంసః భువనస్యాస్య మధ్యే స ఏవాగ్నిః సలిలే సంనివిష్టః ।
 తమేవ విదిత్వాఽతిమృత్యుమేతి నాన్యః పంథా విద్యతేఽయనాయ ॥ 15 ॥

స విశ్వకృద్విశ్వవిదాత్మయోనిః జ్ఞః కాలకారో గుణీ సర్వవిద్యుః । ప్రధాన క్షేత్రజ్ఞ
 పతిర్గుణేశః సంసారమోక్షస్థితి బంధహేతుః ॥ 16 ॥ స తన్మయో హ్యమృత
 ఈశసంస్థో జ్ఞః సర్వగో భువనస్యాస్య గోష్ఠా । య ఈశేఽస్య జగతో నిత్యమేవ
 నాన్యో హేతుర్విద్యత ఈశనాయ ॥ 17 ॥ యో బ్రహ్మాణం విదధాతి పూర్వం
 యో వై వేదాంశ్చ ప్రహిణోతి తస్మై । తం హ దేవమాత్మ బుద్ధి ప్రకాశం
 ముముక్షుర్వై శరణమహం ప్రపద్యే ॥ 18 ॥ నిష్కళం నిష్క్రియం శాంతం నిరవద్యం
 నిరజ్జనమ్ । అమృతస్య పరం సేతుం దగ్ధేంధనమివాసలమ్ ॥ 19 ॥ యదా
 చర్మవదాకాశం వేష్టయిష్యంతి మానవాః । తదా దేవమవిజ్ఞాయ దుఃఖస్యాన్తో
 భవిష్యతి ॥ 20 ॥ తపః ప్రభావాద్దేవ ప్రసాదాచ్చ బ్రహ్మ హ శ్వేతాశ్వతరోఽథ
 విద్వాన్ । అత్యాశ్రమిభ్యః పరమం పవిత్రం ప్రోవాచ సమ్యగృషి సంఘ జుష్టమ్
 ॥ 21 ॥ వేదాన్తే పరమం గుహ్యం పురాకల్పే ప్రచోదితమ్ । నాఽప్రశాంతాయ
 దాతవ్యం నాఽపుత్రాయాశిష్యాయ వా పునః ॥ 22 ॥ యస్య దేవే పరా భక్తిః
 యథా దేవే తథా గురౌ । తస్మైతే కథితా హ్యర్థాః ప్రకాశన్తే మహాత్మనః ॥ ప్రకాశన్తే
 మహాత్మన ఇతి ॥ 23 ॥

ఓం స॒హ నా॑వవతు । స॒హ నా॑ భునక్తు । స॒హ వీ॑ర్యం కరవావహై ।
 తే॒జస్వి॑ నావధీ॑తమస్తు । మా విద్విషా॑వహై ॥

ఓం శా॒ంతిః శా॒ంతిః శా॒ంతిః ॥

॥ కలిసంతరణోపనిషత్ ॥

ఓం సహ నావవతు । సహ నౌ భునక్తు । సహ వీర్యం కరవావహై ।
 తేజస్వినావధీతమస్తు మా విద్విషావహై ॥

ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః ॥

హరిః ఓం । ద్వాపరానే నారదో బ్రహ్మణం జగామ కథం భగవన్ గాం
 పర్యటన్మలిం సంతరేయమితి । స హోవాచ బ్రహ్మ సాధు పృష్టోఽస్మి ।
 సర్వశ్రుతిరహస్యం గోప్యం తచ్ఛ్రణు యేన కలిసంసారం తరిష్యసి । భగవత
 ఆదిపురుషస్య నారాయణస్య నామోచ్ఛారణమాత్రేణ నిర్ఘాతకలిర్భవతి ।
 నారదః పునః పప్రచ్ఛ తన్నామ కిమితి ।
 స హోవాచ హిరణ్యగర్భః -

హరే రామ హరే రామ రామ రామ హరే హరే ।

హరే కృష్ణ హరే కృష్ణ కృష్ణ కృష్ణ హరే హరే ॥ 1 ॥

ఇతి షోడశకం నామ్నాం కలికల్మషనాశనమ్ ॥

నాతః పరతారోపాయః సర్వవేదేషు దృశ్యతే ॥ 2 ॥

ఇతి షోడశకలస్య జీవస్యావరణవినాశనమ్ ।

త॒తః॑ ప్ర॒కా॒శతే॑ ప॒రం॑ బ్ర॒హ్మ॑ మే॒ఘా॑పా॒యే ర॑వి॒రశ్మి॑మ॒ణ్ణలీ॑వే॒తి ।

పు॒నర్నా॒రదః॑ ప॒ప్రచ్ఛ॑ భ॒గవ॑న్మో॒క్షస్య॑ వి॒ధి॑రితి ।

తం హో॑వాచ నా॒స్య వి॒ధి॑రితి । స॒ర్వదా॑ శు॒చి॒రశు॒చి॒ర్వా ప॑ర॒న్బ్రాహ్మ॑ణః

స॒లోక॑తాం స॒మీప॑తాం స॒రూప॑తాం సా॒యుజ్య॑తామే॒తి ॥ యదా॑స్య షో॒డశీ॑క॒స్య

సా॒ర్ధత్రి॑కో॒టీర్ష॑పతి త॒దా బ్ర॒హ్మహ॑త్యాం త॒రతి॑ । త॒రతి॑ వీ॒రహ॑త్యామ్ ।

స్వ॒ర్ణస్తే॑యాత్పూ॒తోభ॑వతి । పి॒తృదే॑వమనుష్యా॒ణామ॑పకారాత్పూ॒తో భ॑వతి ।

స॒ర్వధ॑ర్మపరి॒త్యాగ॑పా॒పాత్స॑ద్యః శు॒చి॒తా॒మాప్ను॑యాత్ ॥ స॒ద్యో ము॑చ్యతే స॒ద్యో

ము॑చ్యతే ఇ॒త్యుప॑నిషత్ ॥

ఓం స॒హ నా॑వవతు । స॒హ నౌ భు॑నక్తు । స॒హ వీ॒ర్యం॑ కరవావహై ।

తే॒జస్వి॑నా॒వధీ॑తమస్తు॒ మా వి॑ద్విషా॒వహై ॥

ఓం శా॒ంతిః శా॒ంతిః శా॒ంతిః ॥

॥ సరస్వతీరహస్యోపనిషత్ ॥

నీహారహారఘనసారసుధాకరాభాం

కల్యాణదాం కనకచమ్పకదామభూషామ్ ।

ఉత్తుంగపీనకుచకుమ్భమనోహరాంగీం

వాణీం నమామి మనసా వచసా విభూత్యై ॥ 1 ॥

యా వేదాన్తార్థతత్త్వకస్వరూపా పరమేశ్వరీ ।

నామరూపాత్మనా వ్యక్తా సా మాం పాతు సరస్వతీ ॥ 2 ॥

యా సాంగోపాంగవేదేషు చతుర్వేదైశ్చ గీయతే ।

అద్వైతా బ్రహ్మణః శక్తిః సా మాం పాతు సరస్వతీ ॥ 3 ॥

యా వర్ణపదవాక్యార్థకస్వరూపేణైవ వర్తతే ।

అనాదినిధనానంతా సా మాం పాతు సరస్వతీ ॥ 4 ॥

అధ్యాత్మమధిదైవం చ దేవానాం సమ్యగీశ్వరీ ।

ప్రత్యగాస్తే వదన్తీ యా సా మాం పాతు సరస్వతీ ॥ 5 ॥

అన్తర్యామ్యాత్మనా విశ్వం త్రైలోక్యం యా నియచ్ఛతి ।

రుద్రాదిత్యాదిరూపస్థా సా మాం పాతు సరస్వతీ ॥ 6 ॥

యా ప్రత్యగ్దృష్టిభిర్జైవైర్వజమానానుభూయతే ।

వ్యాపినీ జ్జప్తిరూపైకా సా మాం పాతు సరస్వతీ ॥ 7 ॥

నామజాత్యాదిభిర్భేదైరష్టధా యా వికల్పితా ।

నిర్వికల్పాత్మనా వ్యక్తా సా మాం పాతు సరస్వతీ ॥ 8 ॥

వ్యక్తావ్యక్తగిరః సర్వే వేదాద్యా వ్యాహరన్తి యామ్ ।

సర్వకామదుఘా ధేనుః సా మాం పాతు సరస్వతీ ॥ 9 ॥

యాం విదిత్వాఖిలం బన్ధం నిర్మథ్యాఖిలవర్తనా ।

యోగీ యాతి పరం స్థానం సా మాం పాతు సరస్వతీ ॥ 10 ॥

నామరూపాత్మకం సర్వం యస్యామావేశ్య తాం పునః ।

ధ్యాయన్తి బ్రహ్మరూపైకా సా మాం పాతు సరస్వతీ ॥ 11 ॥

చతుర్ముఖముఖామౌజవనహంసవధూర్జమ ।

మానసే రమతాం నిత్యం సర్వశుక్లా సరస్వతీ ॥ 12 ॥

నమస్తే శారదే దేవి కాశ్మీరపురవాసిని ।

త్వామహం ప్రార్థయే నిత్యం విద్యాదానం చ దేహి మే ॥ 13 ॥

అక్షసూత్రాంకుశధరా పాశపుస్తకధారిణీ ।

ముక్తాహారసమాయుక్తా వాచి తిష్ఠతు మే సదా ॥ 14 ॥

కమ్బుకణ్ఠీ సుతామ్రోష్ఠీ సర్వాభరణభూషితా ।

మహాసరస్వతీ దేవీ జిహ్వోగ్రే సన్నివేశ్యతామ్ ॥ 15 ॥

యా శ్రద్ధా ధారణా మేధా వాగ్దేవీ విధివల్లభా ।

భక్తజిహ్వోగ్రసదనా శమాదిగుణదాయినీ ॥ 16 ॥

నమామి యామినీనాథలేఖాలంకృతకున్తలామ్ ।

భవానీం భవసన్తాపనిర్వాపణసుధానదీమ్ ॥ 17 ॥

యః కవిత్వం నిరాతంకం భుక్తిముక్తి చ వాంఛతి ।

సోఽభ్యర్చ్యైనాం దశశ్లోక్యా నిత్యం స్తౌతి సరస్వతీమ్ ॥ 18 ॥

తస్యైవం స్తువతో నిత్యం సమభ్యర్చ్య సరస్వతీమ్ ।

భక్తిశ్రద్ధాభియుక్తస్య షాణ్మాసాత్రప్రత్యయో భవేత్ ॥ 19 ॥

తతః ప్రవర్తతే వాణీ స్వేచ్ఛయా లలితాక్షరా ।

గద్యపద్యాత్మకైః శబ్దైరప్రమేయైర్విపక్షితైః ॥

అశ్రుతో బుధ్యతే గ్రన్థః ప్రాయః సారస్వతః కవిః ॥ 20 ॥

ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః ॥

॥ కైవల్యోపనిషత్ ॥

ప్రథమః ఖణ్డః

ఓం భద్రం కర్ణేభిః శృణుయామ దేవాః । భద్రం పశ్యే
మాక్షభిర్యజత్రాః । స్థిరైరంగైస్తుష్టువాగ్ం సస్తనూభిః । వ్యశేమ దేవహితం
యదాయుః । స్వస్తి న ఇంద్రో వృద్ధశ్రవాః । స్వస్తి సః పూషా విశ్వవేదాః ।
స్వస్తి నస్తార్ష్యో అరిష్టనేమిః । స్వస్తి నో బృహస్పతిర్దధాతు ॥

ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః ॥

ఓం అధాశ్వలాయనో భగవంతం పరమేష్ఠినం ఉపసమేతోవాచ - అధీహి
భగవన్ బ్రహ్మవిద్యాం వరిష్ఠాం సదా సద్భిః సేవ్యమానాం నిగూఢామ్ ।
యయాఽచిరాత్ సర్వపాపం వ్యపోహ్య పరాత్పరం పురుషమ్ యాతి
విద్వాన్ ॥ 1 ॥

తస్మై న హోవాచ పితామహశ్చ శ్రద్ధాభక్తిధ్యానయోగాదవైహి ।
న కర్మణా న ప్రజయా ధనేన త్యాగేనైకే అమృతత్వమానశుః ॥ 2 ॥

పరేణ నాకం నిహితం గుహాయాం విభ్రాజతే యద్యతయో విశన్తి ।
వేదాంత విజ్ఞాన సునిశ్చితార్థాః సన్న్యాస యోగాద్యతయః శుద్ధసత్త్వాః ॥ 3 ॥

తే బ్రహ్మ లోకేషు పరాస్తకాలే పరామృతాత్పరిముచ్చస్వి సర్వే ।
వివిక్తదేశే చ సుఖాసనస్థః శుచిస్సమగ్రీవశిరః శరీరః ॥ 4 ॥

అత్యాశ్రమస్థః సకలేంద్రియాణి నిరుద్య భక్త్యా స్వగురుం వ్రణమ్య ।
హృత్పుణ్డరీకం విరజం విశుద్ధం, విచిన్త్య మధ్యే విశదం విశోకమ్ ॥ 5 ॥

అచిన్త్యమవ్యక్తమనన్తరూపం శివం వ్రశాన్తమమృతం బ్రహ్మయోనిమ్ ।
తథాఽఽ ది మధ్యాన్త విహీనమేకం విభుం చిదానన్తమరూపమద్భుతమ్ ॥ 6 ॥

ఉమాసహాయం పరమేశ్వరం వ్రభుం త్రిలోచనం నీలకంఠం వ్రశాన్తమ్ ।
ధ్యాత్వా మునిర్గచ్ఛతి భూతయోనిం సమస్తసాక్షిం తమసః పరస్తాత్ ॥ 7 ॥

స బ్రహ్మ స శివ స్సేంద్రః, సోఽక్షరః పరమః స్వరాట్ । స ఏవ విష్ణుః స
ప్రాణః స కాలోఽగ్నిః స చన్ద్రమాః ॥ 8 ॥

స ఏవ సర్వం యద్భూతం, యచ్ఛ భవ్యం సనాతనమ్ । జ్ఞాత్వా తం
మృత్యుమత్యేతి, నాన్యః పంథా విముక్తయే ॥ 9 ॥

సర్వభూతస్థమాత్మానం సర్వభూతాని చాత్మని । సమృశ్యన్ బ్రహ్మ పరమం
యాతి నాన్యేన హేతునా ॥ 10 ॥

ఆత్మానమరణిం కృత్వా వ్రణవం చోత్తరారణిమ్ । జ్ఞాన నిర్మథనాభ్యాసాత్
పాశం దహతి పణ్డితః ॥ 11 ॥

స ఏవ మాయాపరిమోహితాత్మా శరీరమాస్థాయ కరోతి సర్వమ్ ।
స్త్రియన్నపానాది విచిత్రభోగైః స ఏవ జాగ్రత్ పరితృప్తిమేతి ॥ 12 ॥

స్వప్నే స జీవః సుఖదుఃఖభోక్తా స్వమాయయా కల్పిత జీవలోకే ।
సుషుప్తికాలే సకలే విలీనే తమోఽభిభూతస్సుఖరూపమేతి ॥ 13 ॥

పునశ్చ జన్మాన్తరకర్మయోగాత్ స ఏవ జీవః స్వపితి ప్రబుద్ధః । పురత్రయే
క్రీడతి యశ్చ జీవంతస్తు జాతం సకలం విచిత్రం ॥ ఆధారమానన్దమఖణ్ణబోధం
యస్మిన్ లయం యాతి పురత్రయం చ ॥ 14 ॥

ఏతస్మాజ్జాయతే ప్రాణో మనస్సర్వేన్ద్రియాణి చ ।

ఖం వాయుర్ఘోతి రాపః పృథివీ విశ్వస్య ధారణీ ॥ 15 ॥

యత్పరం బ్రహ్మ సర్వాత్మా విశ్వస్యాయతనం మహత్ ।

సూక్ష్మా త్సాక్షాత్తరం నిత్యం తత్త్వమేవ త్వమేవ తత్ ॥ 16 ॥

జాగ్రత్ స్వప్న సుషుప్త్యాది ప్రపంచం యత్రకాశతే ।

తద్రుహ్యోహమితి జ్ఞాత్వా, సర్వబంధైః ప్రముచ్యతే ॥ 17 ॥

త్రిషు ధామసు యద్భోగ్యం భోక్తా భోగశ్చ యద్భవేత్ ।

తేభ్యో విలక్షణః సాక్షీ చిన్మాత్రోఽహం సదాశివః ॥ 18 ॥

మయ్యేవ సకలం జాతం మయి సర్వం ప్రతిష్ఠితమ్ ।

మయి సర్వం లయం యాతి, తద్రుహ్యోద్వయమస్మహమ్ ॥ 19 ॥

ద్వితీయః ఖణ్ణః

అణోరణీయానహమేవ తద్వత్ మహానహం విశ్వమహం విచిత్రమ్ ।

పురాతనోఽహం పురుషోఽహమీశో హిరణ్మయోఽహం శివరూపమస్మి ॥ 1 ॥

అపాణిపాదోఽహమచిన్మృశక్తిః పశ్యామ్యచక్షుః సశృణోమ్యకర్ణః ।

అహం విజానామి వివిక్తరూపో న చాస్తి వేత్తా మమ చిత్సదాహమ్ ॥ 2 ॥

వేదైరనేకైరహమేవ వేద్యో వేదాంతకృద్వేదవిదేవ చాహమ్ । న పుణ్యపాపే

మమ నాస్తి నాశో న జన్మదేహేంద్రియబుద్ధిరస్తి ॥ 3 ॥

న భూమిరాపో న చ వహ్నిరస్తి న చానిలో మేఽస్తి న చామ్బరం చ ।

ఏవం విదిత్వా పరమాత్మరూపమ్ గుహశయం నిష్కళమద్వితీయమ్ ॥ 4 ॥

సమస్త సాక్షిం సదసద్విహీనం ప్రయాతి శుద్ధం పరమాత్మరూపమ్ ।

యః శతరుద్రీయమధీతే సోఽగ్నిపూతో భవతి స వాయుపూతో భవతి స

ఆత్మపూతో భవతి స సురాపానాత్ పూతో భవతి స బ్రహ్మహత్యాయాః పూతో

భవతి స సువర్ణస్తేయాత్ పూతో భవతి స కృత్యాకృత్యాత్ పూతో భవతి తస్మా

దవిముక్తమాశ్రితో భవతిత్యాశ్రమీ సర్వదా సకృద్వా జపేత్ । అనేన

జ్ఞానమాప్నోతి, సంసారార్థవనాశనమ్ । తస్మాదేవం విదిత్వైసం కైవల్యం

పదమశ్నుతే కైవల్యం పదమశ్నుత ఇతి ॥ 5 ॥

ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః ॥

॥ ఇతి అథర్వవేదే కైవల్యోపనిషత్-సమాప్తా ॥

॥ ఈశావాస్యోపనిషత్ ॥

॥ ఘనపాఠః ॥

[1]

ఈశావాస్యం వాస్యమీశేశా వాస్యమిద-మిదం వాస్య-మీశేశా
వాస్యమిదమ్ । వాస్యమిదమిదం వాస్యం వాస్యమిదగ్ం సర్వగ్ం సర్వమిదం
వాస్యం వాస్యమిదగ్ం సర్వమ్ ॥ ఇదగ్ం సర్వగ్ం సర్వ-మిదమిదగ్ం సర్వం
యద్యత్సర్వమిద-మిదగ్ం సర్వం యత్ ।

సర్వం యద్యత్సర్వగ్ం సర్వం యత్కిం కిం యత్సర్వగ్ం సర్వం యత్కిమ్ ।
యత్కిం కిం యద్యత్కించ చ కిం యద్యత్కించ । కించ చ కిం కిం చ జగత్యాం
జగత్యాం చ కిం కిం చ జగత్యామ్ । చ జగత్యాం జగత్యాం చ చ జగత్యాం
జగ జ్జగజ్జగత్యాం చ చ జగత్యాం జగత్ । జగత్యాం జగజ్జగజ్జగత్యాం జగత్యాం
జగత్ । జగదితి జగత్ ।

తేన త్యక్తేన త్యక్తేన తేన తేన త్యక్తేన భుంజీథా భుంజీథా స్త్యక్తేన తేన
తేన త్యక్తేన భుంజీథాః । త్యక్తేన భుంజీథా భుంజీథా స్త్యక్తేన త్యక్తేన భుంజీథా
మా మా భుంజీథా-స్త్యక్తేన త్యక్తేన భుంజీథా మా ।

భుంజీ॒థా మా మా భుంజీ॒థా భుంజీ॒థా మా గృ॒థో గృ॒థో మా భుంజీ॒థా
 భుంజీ॒థా మా గృ॒థః । మా గృ॒థో గృ॒థో మా మా గృ॒థః క॒స్య క॒స్య గృ॒థో మా
 మా గృ॒థః క॒స్య । గృ॒థః క॒స్య క॒స్య గృ॒థో గృ॒థః క॒స్యస్విత్ స్విత్క॒స్య గృ॒థో
 గృ॒థః క॒స్యస్విత్ ।

క॒స్యస్విత్-స్విత్క॒స్య క॒స్యస్విద్ధ॒నం ధ॒నగ్-స్విత్క॒స్య క॒స్యస్విద్ధ॒నమ్ ॥
 ధ॒నగ్ స్విత్ స్విద్ధ॒నమ్ । ధ॒నమి॒తి ధ॒నమ్ ॥

[2]

కు॒ర్వన్నే॒వైవ కు॒ర్వన్ కు॒ర్వన్నే॒వేహే హైవ కు॒ర్వన్ కు॒ర్వన్నే॒వేహా । ఏ॒వేహే
 హై॒వైవేహా ॥ క॒ర్మాణి॒ క॒ర్మాణీ॒ హై॒వైవేహా ॥ క॒ర్మాణి॒ । ఇ॒హా ॥ క॒ర్మాణి॒ క॒ర్మాణీ॒ హేహా
 ॥ క॒ర్మాణి॒ జిజీ॒విషే - జ్జిజీ॒విషేత్ ॥ క॒ర్మాణీ॒ హేహా ॥ క॒ర్మాణి॒ జిజీ॒విషేత్ ।

॥ క॒ర్మాణి॒ జిజీ॒విషేజ్జిజీ॒విషేత్ ॥ క॒ర్మాణి॒ క॒ర్మాణి॒ జిజీ॒విషేచ్ఛ॒తగ్ శ॒తం జిజీ॒విషేత్
 ॥ క॒ర్మాణి॒ క॒ర్మాణి॒ జిజీ॒విషేచ్ఛ॒తమ్ । జిజీ॒విషేచ్ఛ॒తగ్ శ॒తం జిజీ॒విషేజ్జిజీ॒విషేచ్ఛ॒తగ్
 స॒మాస్స॒మాశ్చ॒తం జిజీ॒విషేజ్జిజీ॒విషే-చ్ఛ॒తగ్ స॒మాః । శ॒తగ్ స॒మాస్స॒మాశ్చ॒తగ్
 శ॒తగ్ స॒మాః । స॒మా ఇ॒తి స॒మాః ।

ఏ॒వం త్వ॒యి త్వ॒య్యే॒వమే॒వం త్వ॒యి న న త్వ॒య్యే॒వమే॒వం త్వ॒యి న ।
 త్వ॒యి న న త్వ॒యి త్వ॒యి నాన్య॒థాన్య॒థా న త్వ॒యి త్వ॒యి నాన్య॒థా । నాన్య॒థాన్య॒థా
 ననాన్య॒థేత ఇ॒తోన్య॒థా ననాన్య॒థేతః ।

అన్యథే॑త ఇ॒తోన్యథాన్యథే॑తో॒ఽన్యస్మిన్-తోన్యథాన్యథే॑తో॒ఽన్యి । ఇ॒తోన్యస్మిన్త
 ఇ॒తోఽన్యి॑ ననాస్మీ॑త ఇ॒తోఽన్యి॑న । అ॒స్మి॒ననాన్యస్మి॑ న కర్మ॑ కర్మ॑ నా-న్యస్మి॑
 న కర్మ॑ ।

న కర్మ॑ కర్మ॑ న న కర్మ॑ లిప్యతే॑ లిప్యతే॑ కర్మ॑ న న కర్మ॑ లిప్యతే॑ । కర్మ॑ లిప్యతే॑
 లిప్యతే॑ కర్మ॑ కర్మ॑ లిప్యతే॑ నరే॑ నరే॑ లిప్యతే॑ కర్మ॑ కర్మ॑ లిప్యతే॑ నరే॑ । లిప్యతే॑ నరే॑
 నరే॑ లిప్యతే॑ లిప్యతే॑ నరే॑ । నర॑ ఇతి॑ నరే॑ ॥

[3]

అ॒సు॒ర్యా నామ॑ నామా॒సు॒ర్యా అ॒సు॒ర్యా నామ॑ తే తే నామా॒సు॒ర్యా అ॒సు॒ర్యా
 నామ॑తే నామ॑తేతే నామ॑ నామ॑తే లో॒కా లో॒కాన్తే॑ నామ॑నామ॑తే లో॒కాః ।

తే లో॒కా లో॒కాన్తే॑ తే లో॒కా అ॒న్ధే నా॒న్ధేన॑ లో॒కాన్తే॑ తే లో॒కా అ॒న్ధేన॑ ।
 లో॒కా అ॒న్ధేనా॒న్ధేన॑ లో॒కా లో॒కా అ॒న్ధేన॑ తమ॑సా తమ॑సాన్ధేన॑ లో॒కా లో॒కా
 అ॒న్ధేన॑ తమ॑సా ।

అ॒న్ధేన॑ తమ॑సా తమ॑సాన్ధేనా॒న్ధేన॑ తమ॑సావృ॒తా ఆవృ॑తాస్తమ॑సాన్ధేనా॒న్ధేన॑
 తమ॑సావృ॒తాః । తమ॑సావృ॒తా ఆవృ॑తాస్తమ॑సా తమ॑సావృ॒తాః । ఆవృ॑తా
 ఇత్యా॒ఖ్యతాః॑ ।

తాగ్నే॑తే తాగ్నే॑స్మాగ్నే॑ ప్రే॒త్య ప్రే॒త్యతే॑ తాగ్నే॑స్మాగ్నే॑ ప్రే॒త్య । తే ప్రే॒త్య ప్రే॒త్యతే॑
 తే ప్రే॒త్యాభ్య॑భి ప్రే॒త్యతే॑ తే ప్రే॒త్యాభి॑ ।

ప్రే॒త్యాభ్య॑భిప్రే॒త్య ప్రే॒త్యాభి॑ గ॒చ్ఛన్తి॑ గ॒చ్ఛన్త్య॑భి ప్రే॒త్య ప్రే॒త్యాభి॑ గ॒చ్ఛన్తి॑ ।
ప్రే॒త్యేతి॑ ప్ర॒తి॒త్య ।

అ॒భిగ॒చ్ఛన్తి॑ గ॒చ్ఛన్త్య॑భ్యభి॑ గ॒చ్ఛన్తి॑ యే॒ యే గ॒చ్ఛన్త్య॑భ్యభి॑గ॒చ్ఛన్తి॑ యే । గ॒చ్ఛన్తి॑
యే॒ యే గ॒చ్ఛన్తి॑ గ॒చ్ఛన్తి॑ యే॒ కే కే॒ యే గ॒చ్ఛన్తి॑ గ॒చ్ఛన్తి॑ యే॒ కే ।

యే-కే॑ కే-యే॑ యే-కే॑-చ॑ చ॒-కే-యే॑ యే-కే॑ చ॑ । కే-చ॑ చ॒-కే॑ కే -
॥ చా॒త్మహ॑న॒ ఆత్మ॑హ॒నశ్చ॑ కే॒ కే చా॒త్మహ॑నః । చా॒త్మహ॑న॒ ఆత్మ॑హ॒నశ్చ॑ చా॒త్మహ॑నో
జనా॒ జనా॒ ఆత్మ॑హ॒నశ్చ॑ చా॒త్మహ॑నో॒ జనాః॑ । ఆత్మ॑హ॒నో జనా॒ జనా॒ ఆత్మ॑హ॒న
ఆత్మ॑హ॒నో జనాః॑ । ఆత్మ॑హ॒న ఇత్యా॑త్మా॒హనః॑ । జనా॒ ఇతి॑ జనాః॑ ।

[4]

అనే॑జదే॒క మే॒క మనే॑ జదనే॑ జదే॒కం మన॑సో॒ మన॑స ఏకమనే॑ జదనే॑
జదే॒కం మన॑సః । ఏకం॑ మన॒సో మన॑స ఏకమే॒కం మన॑సో జవీ॒యో జవీ॒యో
మన॑స ఏక మే॒కం మన॑సో జవీ॒యః । మన॑సో జవీ॒యో జవీ॒యో మన॑సో మన॑సో
జవీ॒యో న న జవీ॒యో మన॑సో మన॑సో జవీ॒యోన॑ ।

జవీ॒యోన॑ న జవీ॒యో జవీ॒యో నై॒న దే॑ నన్న జవీ॒యో జవీ॒యో నై॒నత్ ।
నై॒నదే॑ నన్న నై॒నద్దే॒వా దే॒వా ఏన॑న్న నై॒నద్దే॒వాః । ఏన॑ద్దే॒వా దే॒వా
ఏన॑దే॒నద్దే॒వా ఆ॒ప్పువ॑న్నాపువస్తే॒వా ఏన॑దే॒నద్దే॒వా ఆపు॑వన్న్ ।

దే॒వా॑ ఆ॒ప్పు॒వ॒న్నా॒ప్పు॒వ॒న్దే॒వా॑ దే॒వా॑ ఆ॒ప్పు॒ వ॒న్ పూ॒ర్వం॑ పూ॒ర్వ॒మా॒ప్పు॒వ॒న్దే॒వా॑
 దే॒వా॑ ఆ॒ప్పు॒వ॒న్ పూ॒ర్వమ్॑ ।

ఆ॒ప్పు॒వ॒న్ పూ॒ర్వం॑ పూ॒ర్వ॒మా॒ప్పు॒వ॒న్నా॒ప్పు॒వ॒న్ పూ॒ర్వ మ॒ర్షద॒ర్షత్
 పూ॒ర్వ॒మా॒ప్పు॒వ॒న్నా॒ప్పు॒వ॒న్ పూ॒ర్వ మ॒ర్షత్ । పూ॒ర్వ మ॒ర్షద॒ర్షత్ పూ॒ర్వం॑ పూ॒ర్వ
 మ॒ర్షత్ । అ॒ర్షది॒త్స॒ర్షత్ ।

త॒ద్ధా॒వతో॑ ధా॒వత్స॒త్తద్ధా॒వతో॑న్యా॒నన్న్యాన్ ధా॒వత॑-స్స॒త్తద్ధా॒వతో॑న్యాన్ ।
 ధా॒వతో॑న్యా॒-నన్యాన్ ధా॒వతో॑ ధా॒వతో॑న్యా॒-నత్య॒త్యన్యాన్ ధా॒వతో॑
 ధా॒వతో॑న్న్యా॒నతి॑ ।

అ॒న్న్యా॒నత్య॑-త్యన్న్యా॒-నన్న్యా॒న-త్యే॒త్యే-త్యన్న్యా॒నన్న్యా॒-నత్యే॒తి ।
 అత్యే॒త్యే-త్యత్యే॒త్యేతి॑ తి॒ష్ఠతి॒ష్ఠదే॑ - త్యత్యే॒త్యేతి॑ తి॒ష్ఠత్ । ఏ॒తి తి॒ష్ఠతి॒ష్ఠదే॒త్యేతి॑ తి॒ష్ఠత్
 - స్మిగ్-స్మిగ్ - సి॒ష్ఠదే॒త్యేతి॑ తి॒ష్ఠత్స్మిన్ । తి॒ష్ఠత్స్మిగ్-స్మిగ్-సి॒ష్ఠ - తి॒ష్ఠత్స్మిన్నపో॑
 ప॒స్తస్మిగ్-స్తి॒ష్ఠ తి॒ష్ఠత్స్మిన్నపః॑ ।

తస్మిన్నపో॑ ప॒స్తస్మిగ్-స్మిన్నపో॑ మా॒తరి॒శ్వా మా॒తరి॒శ్వా ప॒స్తస్మిగ్-
 స్మిన్నపో॑ మా॒తరి॒శ్వా । అపో॑ మా॒తరి॒శ్వా మా॒తరి॒శ్వా పో॒పో మా॒తరి॒శ్వా దధా॒తి
 దధా॒తి మా॒తరి॒శ్వా పో॒పో మా॒తరి॒శ్వా దధా॒తి । మా॒తరి॒శ్వా దధా॒తి దధా॒తి
 మా॒తరి॒శ్వా మా॒తరి॒శ్వా దధా॒తి । దధా॒తీతి॑ దధా॒తి ।

[5]

తదే॑జత్యే-జ॒తి తత్తదే॑జతి॒ న॒నైజ॒తి తత్త-దే॑జతి॒న । ఏ॒జతి॒న నైజత్యే॑జతి॒
 నే॒జత్యే॑జతి॒ నైజత్యే॑ జతి॒ నే॒జతి॒ । నే॒జత్యే-జ॒తి ననే॑జతి॒ దూ॒రే దూ॒ర ఏ॒జతి॒ ననే॑జతి
 దూ॒రే ।

ఏ॒జతి॒ దూ॒రే దూ॒ర ఏ॒జత్యే॑జతి॒ దూ॒ర ఉ॒ అ॒న్తికే॑న్తిక॒ ఉ॒ దూ॒ర ఏ॒జత్యే॑జతి
 దూ॒ర ఉ॒ అ॒న్తికే॑ । దూ॒ర ఉ॒ అ॒న్తికే॑న్తిక॒ ఉ॒ దూ॒రే దూ॒ర ఉ॒ అ॒న్తికే॑ । ఊ॒ం ఇ॒త్యూమ్ ।
 అ॒న్తిక॒ ఇ॒త్యన్తికే॑ ।

అ॒న్త॒రస్యా-స్యాన్త॒రన్త॒రస్య॑ స॒ర్వస్య॑ స॒ర్వస్యాస్యాన్త॒రన్త॒రస్య॑ స॒ర్వస్య॑ । అ॒స్య స॒ర్వస్య॑
 స॒ర్వస్యాస్యాస్య॑ స॒ర్వస్యో॑ స॒ర్వస్య॑ స॒ర్వస్యో॑ స॒ర్వస్యాస్యాస్య॑ స॒ర్వస్యో॑ స॒ర్వస్య॑ ।
 స॒ర్వస్యో॑ స॒ర్వస్య॑ స॒ర్వస్యో॑ స॒ర్వస్య॑ స॒ర్వస్యో॑ స॒ర్వస్యాస్యాస్య॑ స॒ర్వస్యో॑ స॒ర్వస్య॑
 స॒ర్వస్యో॑ స॒ర్వస్యాస్య॑ । ఊ॒ం ఇ॒త్యూమ్ ।

స॒ర్వస్యాస్యాస్య॑ స॒ర్వస్య॑ స॒ర్వస్యాస్య॑ బా॒హ్యతో॑ బా॒హ్యతో॑స్య॑ స॒ర్వస్య॑ స॒ర్వస్యాస్య॑
 బా॒హ్యతః॑ । అ॒స్య బా॒హ్యతో॑ బా॒హ్యతో॑స్యాస్య॑ బా॒హ్యతః॑ । బా॒హ్యత॑ ఇతి॒ బా॒హ్యతః॑ ॥

[6]

యస్తు॑ తు యో॒ యస్తు॑ స॒ర్వాణి॑ స॒ర్వాణి॑ తు యో॒ యస్తు॑ స॒ర్వాణి॑ । తు
 స॒ర్వాణి॑ స॒ర్వాణి॑ తు తు స॒ర్వాణి॑ భూ॒తాని॑ భూ॒తాని॑ స॒ర్వాణి॑ తు తు స॒ర్వాణి॑
 భూ॒తాని॑ ।

స॒ర్వా॒ణి॒ భూ॒తాని॑ భూ॒తాని॒ స॒ర్వా॒ణి॒ స॒ర్వా॒ణి॒ భూ॒తాన్యాత్మ॒న్నాత్మన్
 భూ॒తాని॒ స॒ర్వా॒ణి॒ స॒ర్వా॒ణి॒ భూ॒తాన్యాత్మన్ । భూ॒తాన్యాత్మ॒న్నాత్మన్ భూ॒తాని॑
 భూ॒తాన్యాత్మ॒న్నే॒వై॒వాత్మన్ భూ॒తాని॑ భూ॒తాన్-న్యాత్మ॒న్నే॒వ ।

అత్మ॒న్నే॒వై॒వాత్మ॒న్నాత్మ॒న్నే॒వాను॑ ప॒శ్య॒త్యను॑ ప॒శ్య॒త్యే-వాత్మ॒న్నాత్మ॒న్నే॒వాను॑
 ప॒శ్య॒తి । ఏ॒వాను॑ ప॒శ్య॒త్యను॑-ప॒శ్య॒త్యే॒వై-వాను॑-ప॒శ్య॒తి । అను॑
 ప॒శ్య॒తీ॒త్యను॒॑ప॒శ్య॒తి ।

స॒ర్వ॒భూ॒తేషు॑ చ చ స॒ర్వ॒భూ॒తేషు॑ స॒ర్వ॒భూ॒తేషు॑ చా॒త్మాన॒మాత్మా॒నం॑ చ
 స॒ర్వ॒ భూ॒తేషు॑ స॒ర్వ॒భూ॒తేషు॑ చా॒త్మానమ్ । స॒ర్వ॒భూ॒తేష్వి॒తి స॒ర్వ॒భూ॒తేషు॑ ।

చా॒త్మాన॑ - మా॒త్మానం॑ చ చా॒త్మానం॑ త॒తస్త॑త ఆ॒త్మానం॑ చ చా॒త్మాన॑స్త॒తః ।
 ఆ॒త్మానం॑ త॒తస్త॑త ఆ॒త్మాన॑మా॒త్మానం॑ తతో॒ న న తత॑ ఆ॒త్మాన॑మా॒త్మానం॑ తతో॒ న ।

తతో॒ న న త॒తస్తతో॑ న వివి॒న త॒తస్తతో॑ నవి । నవి॒వి॒న నవి॒జుగు॑ప్స॒తే
 జుగు॑ప్స॒తే వి॒న నవి॒జుగు॑ప్స॒తే । వి॒జుగు॑ప్స॒తే జుగు॑ప్స॒తే వివి॒జుగు॑ప్స॒తే । జుగు॑ప్స॒త
 ఇతి॑ జుగు॑ప్స॒తే ॥

[7]

య॒స్మిన్ స॒ర్వా॒ణి॒ స॒ర్వా॒ణి॒ య॒స్మిన్య॒స్మిన్ స॒ర్వా॒ణి॒ భూ॒తాని॑ భూ॒తాని॒ స॒ర్వా॒ణి॒
 య॒స్మిన్య॒స్మిన్ స॒ర్వా॒ణి॒ భూ॒తాని॑ ।

॥ స॒ర్వాణి॑ భూ॒తాని॑ భూ॒తాని॑ ॥ స॒ర్వాణి॑ స॒ర్వాణి॑ భూ॒తాన్యాత్మాత్మా భూ॒తాని॑
 ॥ స॒ర్వాణి॑ స॒ర్వాణి॑ భూ॒తాన్యాత్మా ।

భూ॒తాన్యాత్మాత్మా భూ॒తాని॑ భూ॒తాన్యాత్మైవై॑ వాత్మా భూ॒తాని॑
 భూ॒తాన్యాత్మైవ ।

అ॒త్మైవై॒వాత్మాత్మై॒వా భూ॒దభూ॒దే॒వాత్మాత్మై॒ వా భూ॒త్ । ఏ॒వా భూ॒ద భూ॒దే॒వైవా
 ॥ భూ॒ద్వి॒జాన॒తో వి॒జాన॒తో భూ॒దే॒వైవా ॥ భూ॒ద్వి॒జాన॒తః । అ॒భూ॒ద్వి॒జాన॒తో
 వి॒జాన॒తో॒ భూ॒ద ॥ భూ॒ద్వి॒జాన॒తః । వి॒జాన॒త ఇతి॑ వి॒జాన॒తః ।

త॒త్ర కః॑ క॒స్తత్ర॑ త॒త్ర కో॑ మో॒హో మో॒హః క॒స్తత్ర॑ త॒త్ర కో॑ మో॒హః ।
 కో॑ మో॒హో మో॒హః కః॑ కో॒ మో॒హః కః॑ కో॒ మో॒హః కః॑ కో॒ మో॒హః కః॑ ।

మో॒హః కః॑ కో॒ మో॒హో మో॒హః క॒శ్శోక॑శ్శో॒కః కో॑ మో॒హో మో॒హః
 క॒శ్శోకః॑ ।

క॒శ్శోక॑శ్శో॒కః కః॑ క॒శ్శోక॑ ఏ॒కత్వ॑ మే॒కత్వ॑గ్ శో॒కః కః॑ కః॑ శో॒క ఏ॒కత్వ॑మ్ ।
 శో॒క ఏ॒కత్వ॑మే॒కత్వ॑గ్ శో॒కః శో॒క ఏ॒కత్వ॑ మ॒నుప॑శ్యతో॒ఽను ప॑శ్యత ఏ॒కత్వ॑గ్
 శో॒కః శో॒క ఏ॒కత్వ॑-మ॒నుప॑శ్యతః ।

ఏ॒కత్వ॑మ॒ను-ప॑శ్యతో॒ఽనుప॑శ్యత ఏ॒కత్వ॑-మే॒కత్వ॑-మ॒నుప॑శ్యతః ।
 ఏ॒కత్వ॑మి॒త్యేక॑త్వమ్ । అ॒నుప॑శ్యత ఇ॒త్యను॑ఽప॒శ్యతః ॥

[8]

స పరి పరి స స పర్యగాదగాత్పరి స స పర్యగాత్ । పర్యగాదగాత్పరి
 పర్యగాచ్చుక్రగ్ శుక్రమగాత్పరి పర్య-గాచ్చుక్రమ్ । అగాచ్చుక్రగ్
 శుక్రమగాదగా-చ్చుక్రమకాయ-మకాయగ్ శుక్రమగాదగాచ్చుక్రమకాయమ్ ।

శుక్రమకాయ-మకాయగ్ శుక్రగ్ శుక్రమకాయ- మవ్రణమవ్రణ
 మకాయగ్ శుక్రగ్ శుక్రమకాయ - మవ్రణమ్ ।

అకాయమవ్రణ-మవ్రణమకాయ-మకాయ-మవ్రణమస్నావిర-
 మస్నావిరమవ్రణ-మకాయమకాయ- మవ్రణ-మస్నావిరమ్ ।

అవ్రణమస్నావిర-మస్నావిర-మవ్రణమవ్రణ-మస్నావిరగ్ శుద్ధగ్
 శుద్ధమస్నావిర-మవ్రణమవ్రణ-మస్నావిరగ్ శుద్ధమ్ ।

అస్నావిరగ్ శుద్ధగ్ శుద్ధమస్నావిర-మస్నావిరగ్ శుద్ధమపాప విద్ధమపాప
 విద్ధగ్ శుద్ధమస్నావిర-మస్నావిరగ్ శుద్ధమపాప విద్ధమ్ ।

శుద్ధమపాప విద్ధమపాప విద్ధగ్ శుద్ధగ్ శుద్ధమపాప విద్ధమ్ ।
 అపాపవిద్ధ-మిత్యపాపవిద్ధమ్ ।

కవిర్మనీషీ మనీషీ కవిః కవిర్మనీషీ పరిభూః పరిభూ-ర్మనీషీ కవిః
 కవి-ర్మనీషీ పరిభూః ।

మ॒నీ॒షీ॒ ప॒రి॒భూః॑ ప॒రి॒భూ-ర్మ॒నీ॒షీ॒ మ॒నీ॒షీ॒ ప॒రి॒భూ-స్వ॒య॒మ్ము॒ఖ్చా
 స్వ॒య॒మ్ము॒ఖ్చా॑ ప॒రి॒భూ-ర్మ॒నీ॒షీ॒ మ॒నీ॒షీ॒ ప॒రి॒భూ-స్వ॒య॒మ్ము॒ఖ్చాః॑ ।

ప॒రి॒భూ-స్వ॒య॒మ్ము॒ఖ్చా-స్వ॒య॒మ్ము॒ఖ్చా॑ ప॒రి॒భూః॑ ప॒రి॒భూ-స్వ॒య॒మ్ము॒ఖ్చార్య॒థా॑
 త॒ద్య॒తో॑ యా॒థా త॒ద్య॒త-స్వ॒య॒మ్ము॒ఖ్చా॑ ప॒రి॒భూః॑ ప॒రి॒భూః॑ స్వ॒య॒మ్-భూ॒ర్య॒థా॑
 త॒ద్య॒తః॑ । ప॒రి॒భూ॒రితి॑ ప॒రి॒భూః॑ ।

స్వ॒య॒మ్ము॒ఖ్చార్య॒థా త॒ద్య॒తో॑ యా॒థా త॒ద్య॒తః॑ స్వ॒య॒మ్ము॒ఖ్చా-
 స్వ॒య॒మ్ము॒ఖ్చార్య॒థా త॒ద్య॒తో॒ర్థా-న॒ర్థా-న్యా॒థా త॒ద్య॒తః॑ స్వ॒య॒మ్ము॒ఖ్చా-
 స్వ॒య॒మ్-భూ॒ర్య॒థా త॒ద్య॒తో॒ర్థాన్ । స్వ॒య॒మ్-భూ॒రితి॑ స్వ॒య॒మ్-భూః॑ ।

యా॒థా-త॒ద్య॒తో॒ర్థా-న॒ర్థాన్యా॒థా త॒ద్య॒తో-యా॒థా త॒ద్య॒తో॒ర్థాన్వి
 వ్య॒ర్థాన్యా॒థా-త॒ద్య॒తో॒ర్థాన్వి॑ యా॒థా-త॒ద్య॒తో॒ర్థాన్వి॑ । యా॒థా-త॒ద్య॒త ఇతి॑
 యా॒థా॒త॒ద్య॒తః॑ ।

అ॒ర్థాన్వి॑ వ్య॒ర్థా-న॒ర్థా-స్వ॒దధా॑ ద॒దధా॑ద్వ్య॒ర్థా-న॒ర్థాన్ వ్య॒దధాత్ ।
 వ్య॒దధా॑ దధా॒ద్వి వ్య॒దధా॑చ్చా-శ్వ॒తీభ్యః॑ శా॒శ్వ॒తీభ్యో॑ఽదధా॒ద్వి వ్య॒దధా॑చ్చా-
 శ్వ॒తీభ్యః॑ ।

అ॒దధా॑చ్చాశ్వ॒తీభ్యః॑ శా॒శ్వ॒తీభ్యో॑ దధా॒ద దధా॑చ్చాశ్వ॒తీభ్యః॑
 స॒మాభ్య॑స్స॒మాభ్యః॑ శా॒శ్వ॒తీభ్యో॑ దధా॒ దదధా॑చ్చాశ్వ॒తీభ్యః॑ స॒మాభ్యః॑ ।

శాశ్వతీభ్య- స్సమాభ్యః సమాభ్యః శాశ్వతీభ్యః శాశ్వతీభ్య స్సమాభ్యః ।
 సమాభ్య ఇతి సమాభ్యః ॥

[9]

అన్తం తమస్మోన్తమన్తం తమః ప్ర ప్ర తమోన్తమన్తం తమః ప్ర ।
 తమః ప్ర ప్ర తమస్తమః ప్రవిశన్తి విశన్తి ప్ర తమస్తమః ప్రవిశన్తి । ప్రవిశన్తి
 విశన్తి ప్ర ప్రవిశన్తి యే యే విశన్తి ప్ర ప్రవిశన్తి యే ।
 విశన్తి యే యే విశన్తి విశన్తి యే విద్యామవిద్యాం యే విశన్తి విశన్తి యే
 విద్యామ్ ।

యే విద్యామవిద్యాం యే యే విద్యా-ముపాసత ఉపాసతే విద్యాం యే
 యే విద్యాముపాసతే । అవిద్యాముపాసత ఉపాసతే విద్యా-మవిద్యాముపాసతే ।
 ఉపాసత ఇత్యుపత ఆసతే ।

తతో భూయ ఇవ భూయ ఇవ తతస్తతో భూయ ఇవ తే తే భూయ ఇవ
 తతస్తతో భూయ ఇవ తే । భూయ ఇవ తే తే భూయ ఇవ భూయ ఇవ తే
 తమస్తమస్తే భూయ ఇవ భూయ ఇవ తే తమః । భూయ ఇవేతి భూయః
 ఇవ ।

తే తమస్తమస్తే తే తమో యే యే తమస్తేతే తమో యే । తమో యే
 యే తమ స్తమో య ఉ విద్యాయాం విద్యాయాముయే తమస్తమో య ఉ

వి॒ద్యా॒యామ్ । య॑ ఉ॒ వి॒ద్యా॒యాం వి॒ద్యా॒యా॒ముయే॑ య॑ ఉ॒ వి॒ద్యా॒యాగ్న్
 ర॒తా ర॒తా వి॒ద్యా॒యా॒ముయే॑ య॑ ఉ॒ వి॒ద్యా॒యాగ్న్ ర॒తాః । ఊం ఇ॒త్యూమ్ ।
 వి॒ద్యా॒యాగ్న్ ర॒తా ర॒తా వి॒ద్యా॒యాం వి॒ద్యా॒యాగ్న్ ర॒తాః । ర॒తా ఇతి॑ ర॒తాః ॥

[10]

అ॒న్యదే॒వైవాన్య॑-ద॒న్య దే॒వాహు॒రాహు॒రేవాన్య॑-ద॒న్యదే॒వాహుః ।
 ఏ॒వాహు॒రాహు॒రేవైవాహు॑-ర్వి॒ద్యయా॑ వి॒ద్యయా॑-హు॒రేవైవాహు॑-ర్వి॒ద్యయా॑ ।
 ఆహు॒ర్విద్యయా॑ వి॒ద్యయా॑హు॒రాహు॑ వి॒ద్యయా॑న్యద॒న్య-ద్విద్యయా॑హు॒-
 రాహు॑-ర్విద్యయా॑న్యత్ । వి॒ద్యయా॑న్య-ద॒న్యద్విద్యయా॑ వి॒ద్యయా॑న్య - దా॒హు
 -రాహు॑-ర॒న్య-ద్విద్యయా॑ వి॒ద్యయా॑న్యదా॒హుః । అ॒న్యదా॑-
 హు॒రాహు॑-ర॒న్యద॒న్య-దా॒హుర॑-విద్యయా॑ విద్యయా॑-హు॒రన్యద॒న్య-
 దా॒హుర॑-విద్యయా॑ । ఆహు॒ర-విద్యయా॑ విద్యయా॑హు॒రాహు॒ర - విద్యయా॑ ।
 అవిద్యయా॑యేత్యవిద్యయా॑ । ఇతి॑ శుశ్రుమ శుశ్రుమేతీతి॑ శుశ్రుమ ధీరాణాం ధీరాణాగ్న్
 శుశ్రుమేతీతి॑ శుశ్రుమ ధీరాణామ్ । శుశ్రుమ ధీరాణాం ధీరాణాగ్న్ శుశ్రుమ
 శుశ్రుమ ధీరాణాం యే యే ధీరాణాగ్న్ శుశ్రుమ శుశ్రుమ ధీరాణాం యే ।
 ధీరాణాం యే యే ధీరాణాం ధీరాణాం యే నో నో యే ధీరాణాం ధీరాణాం
 యే నః । యే నో నో యే యే నస్తన్నో యే యే నస్తత్ । నస్తత్నో నస్తద్విచపక్షిరే

వి॒చ॒చక్తి॑రే॒ తన్నో॑ న॒స్తద్వి॑చ॒చక్తి॑రే । తద్వి॑చ॒చక్తి॑రే॒ విచ॑చక్తి॑రే॒ తత్తద్వి॑చ॒చక్తి॑రే । వి॒చ॒చక్తి॑ర
 ఇతి॑ వి॒చ॒చక్తి॑రే ॥

[11]

వి॒ద్యాం॑ చ॒ చ వి॒ద్యాం॑ వి॒ద్యాం॑ చా॒ విద్యా॑మవి॒ద్యాం॑ చ॒ వి॒ద్యాం॑ వి॒ద్యాం॑
 చా॒ వి॒ద్యాం॑ । చా॒ విద్యా॑మవి॒ద్యాం॑ చ॒ చా॒ వి॒ద్యాం॑ చ॒ చా॒ వి॒ద్యాం॑ చ॒ చా॒ వి॒ద్యాం॑
 చ । అవి॑ద్యాం॑ చ॒ చా॒ విద్యా॑మవి॒ద్యాం॑ చ॒ యోయ॑శ్చా॒ విద్యా॑మవి॒ద్యాం॑ చ॒
 యః । చ॒ యో॑ యశ్చ॒ చ॒యస్త॑త్తద్వ్యశ్చ॒ చ॒ యస్త॑త్ ।

యస్త॑త్తద్వో॒ యస్త॑ద్వేద॒ వేద॒ తద్వో॒ యస్త॑ద్వేద॒ । తద్వేద॒ వేద॒
 తత్తద్వేదో॑భయ॒-ము॒భయం॒ వేద॒ తత్తద్వేదో॑భయమ్ ॥

వేదో॑భయ॒ము॒భయం॒ వేద॒ వేదో॑భయగ్గ్ స॒హ స॒హో-భయం॒ వేద॒
 వేదో॑భయగ్గ్ స॒హ । ఉ॒భయగ్గ్ స॒హ స॒హోభయ॑ము॒భయగ్గ్ స॒హ । స॒హేతి॑ స॒హ ।
 అవి॑ద్యయా మృ॒త్యుం మృ॒త్యుమవి॑ద్యయా విద్యయా మృ॒త్యుం తీ॒ర్వా తీ॒ర్వా
 మృ॒త్యుమవి॑ద్యయా విద్యయా మృ॒త్యుం తీ॒ర్వా ।

మృ॒త్యుం తీ॒ర్వా తీ॒ర్వా మృ॒త్యుం మృ॒త్యుం తీ॒ర్వా విద్యయా॑ విద్యయా॑తీ॒ర్వా
 మృ॒త్యుం మృ॒త్యుం తీ॒ర్వా విద్యయా॑ । తీ॒ర్వా విద్యయా॑ విద్యయా॑ తీ॒ర్వా తీ॒ర్వా
 విద్యయా॑మృ॒తమృ॒తం ॥ విద్యయా॑ తీ॒ర్వా తీ॒ర్వా విద్యయా॑ మృ॒తమ్ ॥
 విద్యయా॑మృ॒తమృ॒తం ॥ విద్యయా॑ విద్యయా॑మృ॒తమ్ శ్చు॑తే శ్చు॑తేమృ॒తం ॥

విద్యయా॥ విద్యయా॑మృతమ॑శ్చుతే । అమృతమ॑శ్చుతే శ్చుతే॑మృత
-మృత॑-మశ్చుతే । అశ్చుత॑ ఇత్యశ్చుతే ।

[12]

అ॒న్ధం త॒మస్త॒మోన్ధ॒మన్ధం త॒మః ప్ర ప్ర త॒మోన్ధ॒మన్ధ త॒మః ప్ర । త॒మః
ప్ర ప్ర త॒మస్త॒మః ప్ర॒విశ॒న్తి వి॒శన్తి॒ ప్ర త॒మస్త॒మః ప్ర॒విశ॒న్తి । ప్ర॒విశ॒న్తి వి॒శన్తి॒ ప్ర
ప్ర॒విశ॒న్తి యే యే వి॒శన్తి॒ ప్ర ప్ర॒విశ॒న్తి యే । వి॒శన్తి॒ యే యే వి॒శన్తి వి॒శన్తి యే
॥ సంభూ॒తిమ॒సంభూ॒తిం యే వి॒శన్తి వి॒శన్తి యే ॥ సంభూ॒తిమ్ । యే
॥ సంభూ॒తిమ॒-సంభూ॒తిం యే యే సంభూ॒తిము॒పాస॑త ఉ॒పాస॑తే సంభూ॒తిం
యే యే సంభూ॒తిము॒పాస॑తే । అసంభూ॒తిము॒పాస॑త ఉ॒పాస॑తే
॥ సంభూ॒తి-మ॒సంభూ॒తి-ము॒పాస॑తే । అసంభూ॒తి మి॒త్యసంభూ॒తిమ్ । ఉ॒పాస॑త
ఇత్యు॒ప॒ఽఆస॑తే ।

తతో॑ భూ॒య ఇ॒వ భూ॒య ఇ॒వ తతస్తతో॑ భూ॒య ఇ॒వ తే తే భూ॒య ఇ॒వ
తతస్తతో॑ భూ॒య ఇ॒వ తే । భూ॒య ఇ॒వ తే తే భూ॒య ఇ॒వ భూ॒య ఇ॒వ తే తమస్తమస్తే
భూ॒య ఇ॒వ భూ॒య ఇ॒వ తే తమః ।

భూ॒య ఇ॒వేతి॑ భూ॒యః॒ ఇ॒వ । తే తమస్తమస్తే తే తమో॒ యే యే తమస్తే
తే తమో॒ యే ।

తమో యే యే తమస్తమో య ఉ సంభూత్యాగ్న్ సంభూత్యాముయే
 తమస్తమో య ఉ సంభూత్యామ్ । య ఉ సంభూత్యాగ్న్ సంభూత్యాముయే య
 ఉ సంభూత్యాగ్న్ రతా రతాస్సంభూత్యాముయే య ఉ సంభూత్యాగ్న్రతాః ।
 ఊం ఇత్యూమ్ । సంభూత్యాగ్న్ రతా రతాః సంభూత్యాగ్న్ సంభూత్యాగ్న్ రతాః ।
 సంభూత్యామితి సంభూత్యామ్ । రతా ఇతి రతాః ॥

[13]

అన్యదేవైవాన్య-దన్యదేవాహురాహు-రేవాన్య-దన్య దేవాహుః । ఏవా-
 హురాహురేవైవాహు-స్సంభవాత్సంభవా-దాహురేవైవాహు-స్సంభవాత్ ।
 ఆహుః సంభవాత్సంభవా-దాహురాహుః సంభవా-దన్య-దన్య-త్సంభవా-
 దాహురాహుస్సంభవా-దన్యత్ । సంభవా-దన్య-దన్య-త్సంభవా-త్సంభవా
 దన్య-దాహురాహు - రన్య - త్సంభవా - త్సంభవాదన్యదాహుః ।
 సంభవాదితి సంభవాత్ ।

అన్యదాహు-రాహురన్య-దన్యదాహుర సంభవాద-సంభవా-దాహురన్య
 -దన్య-దాహుర సంభవాత్ । ఆహుర సంభవాద-సంభవా-దాహురాహుర
 సంభవాత్ । అసంభవాదిత్య సంభవాత్ ।

ఇతి శుశ్రుమ శుశ్రుమేతీతి శుశ్రుమ ధీరాణాం ధీరాణాగ్న్ శుశ్రుమేతీతి
 శుశ్రుమ ధీరాణామ్ ।

శు॒శ్రు॒మ॒ ధీ॒రా॒ణాం॑ ధీ॒రా॒ణా॒గ్ధే॑ శు॒శ్రు॒మ॒ శు॒శ్రు॒మ॒ ధీ॒రా॒ణాం॑ యే॒ యే॒
 ధీ॒రా॒ణా॒గ్ధే॑ శు॒శ్రు॒మ॒ శు॒శ్రు॒మ॒ ధీ॒రా॒ణాం॑ యే॒ । ధీ॒రా॒ణాం॑ యే॒ యే॒ ధీ॒రా॒ణాం॑
 ధీ॒రా॒ణాం॑ యే॒ నో॒ నో॒ యే॒ ధీ॒రా॒ణాం॑ ధీ॒రా॒ణాం॑ యే॒
 నః॑ । యే॒ నో॒ నో॒ యే॒ యే॒ నస్త॒త్తన్నో॑ యే॒ యే॒ నస్త॒త్ । నస్త॒త్తన్నో॑ నస్త॒-ద్వి॒చ॒చక్షి॑రే
 వి॒చ॒చక్షి॑రే తన్నో॑ నస్త॒ద్వి॒చ॒చక్షి॑రే । తద్వి॒చ॒చక్షి॑రే వి॒చ॒చక్షి॑రే తత్తద్వి॒చ॒చక్షి॑రే ।
 వి॒చ॒చక్షి॑ర ఇతి॑ వి॒ఽచ॒చక్షి॑రే ॥

[14]

సం॒భూ॒తిం॑ చ॒ చ సం॒భూ॒తి॒గ్ధే॑ సం॒భూ॒తిం॑ చ॒ వినా॒శం॑ వినా॒శం॑ చ॒
 సం॒భూ॒తి॒గ్ధే॑ సం॒భూ॒తిం॑ చ॒ వినా॒శమ్॑ । సం॒భూ॒తి-మి॒తి సం॒భూ॒తిమ్॑ । చ॒
 వినా॒శం॑ వినా॒శం॑ చ॒ చ వినా॒శం॑ చ॒ చ వినా॒శం॑ చ॒ చ వినా॒శం॑ చ॒ ।
 వినా॒శం॑ చ॒ చ వినా॒శం॑ వినా॒శం॑ చ॒ యో॒ యశ్చ॑ వినా॒శం॑ వినా॒శం॑ చ॒
 యః॑ । వినా॒శమి॒తి వి॒ఽనా॒శమ్॑ ।
 చ॒ యో॒ యశ్చ॑ చ॒ యస్త॒త్తద్యశ్చ॑ చ॒ యస్త॒త్ । యస్త॒త్తద్యో॑ యస్త॒ద్వేద॑ వేద॒తద్యో॑
 యస్త॒ద్వేద॑ । తద్వేద॑ వేద॒ తత్తద్యేదో॑భయ-ము॒భయం॑ వేద॒ తత్తద్యేదో॑-భయమ్॑ ।
 వేదో॑భయ-ము॒భయం॑ వేద॒ వేదో॑భయ॒గ్ధే॑ స॒హ స॒హో-భయం॑ వేద॒
 వేదో॑భయ॒గ్ధే॑ స॒హ ఉభయ॒గ్ధే॑ స॒హ స॒హో-భయ-ము॒భయ॒గ్ధే॑ స॒హ స॒హేతి॑ స॒హ ।

వి॒నాశే॑న మృ॒త్యుం మృ॒త్యుం వి॒నాశే॑న వి॒నాశే॑న మృ॒త్యుం తీ॒ర్వా తీ॒ర్వా
 మృ॒త్యుం వి॒నాశే॑న వి॒నాశే॑న మృ॒త్యుం తీ॒ర్వా । వి॒నాశే॑నేతి వి॒నాశే॑న ।

మృ॒త్యుం తీ॒ర్వా తీ॒ర్వా మృ॒త్యుం మృ॒త్యుం తీ॒ర్వా సంభూ॒త్యా సంభూ॒త్యా
 తీ॒ర్వా మృ॒త్యుం మృ॒త్యుం తీ॒ర్వా సంభూ॒త్యా । తీ॒ర్వా సంభూ॒త్యా సంభూ॒త్యా
 తీ॒ర్వా తీ॒ర్వా సంభూ॒త్యామృ॒త-మమృ॒తగ్గ్ సంభూ॒త్యా తీ॒ర్వా తీ॒ర్వా
 సంభూ॒త్యామృ॒తమ్ । సంభూ॒త్యామృ॒త-మమృ॒తగ్గ్ సంభూ॒త్యా
 సంభూ॒త్యామృ॒త-మశ్ను॑తే శ్ను॑తే మృ॒తగ్గ్ సంభూ॒త్యా సంభూ॒త్యామృ॒తమశ్ను॑తే ।
 సంభూ॒త్యేతి సంభూ॒త్యా । అమృ॒తమశ్ను॑తే శ్ను॑తే-మృ॒తమమృ॒త-మశ్ను॑తే ।
 అశ్ను॑త ఇత్యశ్ను॑తే ॥

[15]

హి॒రణ్మయే॑న పా॒త్రేణ॑ పా॒త్రేణ॑ హి॒రణ్మయే॑న హి॒రణ్మయే॑న పా॒త్రేణ॑ స॒త్యస్య॑
 స॒త్యస్య॑ పా॒త్రేణ॑ హి॒రణ్మయే॑న హి॒రణ్మయే॑న పా॒త్రేణ॑ స॒త్యస్య॑ । పా॒త్రేణ॑ స॒త్యస్య॑
 స॒త్యస్య॑ పా॒త్రేణ॑ పా॒త్రేణ॑ స॒త్యస్యాపి॑హి॒తమపి॑హి॒తగ్గ్ స॒త్యస్య॑ పా॒త్రేణ॑ పా॒త్రేణ॑
 స॒త్యస్యాపి॑హి॒తమ్ ।

స॒త్యస్యాపి॑హి॒త-మపి॑హి॒తగ్గ్ స॒త్యస్య॑ స॒త్యస్యాపి॑హి॒తం ముఖం
 ముఖం మపి॑హి॒తగ్గ్ స॒త్యస్య॑ స॒త్యస్యాపి॑హి॒తం ముఖమ్ ।

అపిహితం ముఖం ముఖమపిహితం-మపిహితం ముఖమ్ । అపిహిత
మిత్యపిహితమ్ । ముఖమితి ముఖమ్ ॥

తత్త్వం త్వం తత్తత్త్వం పూషన్ పూషగ్-స్త్వం తత్తత్త్వం పూషన్ । త్వం
పూషన్ పూషగ్-స్త్వం త్వం పూషన్నపాప పూషగ్-స్త్వం త్వం పూషన్నప ॥

పూషన్నపాప పూషన్ పూషన్నపాపృణ వృణ్వాప పూషన్ పూషన్నపాపృణ ।
అపాపృణ వృణ్వాపాపా-వృణ సత్య ధర్మాయ సత్య ధర్మాయ వృణ్వాపాపా
వృణ సత్యధర్మాయ ఆపృణ ।

వృణసత్య-ధర్మాయ సత్య-ధర్మాయ వృణ వృణ సత్య-ధర్మాయ
దృష్టయే దృష్టయే సత్య-ధర్మాయ వృణ వృణ సత్య-ధర్మాయ దృష్టయే ॥

సత్యధర్మాయ దృష్టయే దృష్టయే సత్య ధర్మాయ సత్యధర్మాయ దృష్టయే ।
సత్యధర్మాయేతి సత్యధర్మాయ । దృష్టయ ఇతి దృష్టయే ॥

[16]

పూషన్నేక ఋష ఏకఋషే పూషన్ పూషన్నేక ఋషే యమ యమైక
ఋషే పూషన్ పూషన్నేక ఋషే యమ । ఏక ఋషే యమ యమైక ఋష
ఏక ఋషే యమ సూర్య సూర్య యమైక ఋష ఏక ఋషే యమ సూర్య ।
ఏక ఋష ఇత్యేకఋషే ॥

యమ సూర్య సూర్య యమ యమ సూర్య ప్రాజాపత్య ప్రాజాపత్య సూర్య
 యమ యమ సూర్య ప్రాజాపత్య । సూర్య ప్రాజాపత్య ప్రాజాపత్య సూర్య సూర్య
 ప్రాజాపత్య వి వి ప్రాజాపత్య సూర్య సూర్య ప్రాజాపత్య వి । ప్రాజాపత్య వి
 వి ప్రాజాపత్య ప్రాజాపత్య వ్యూహోహ వి ప్రాజాపత్య ప్రాజాపత్య వ్యూహ ।
 ప్రాజాపత్యేతి ప్రాజాపత్య ।

వ్యూహోహ వి వ్యూహ రశ్మీన్ రశ్మీనూహ వివ్యూహ రశ్మీన్ । ఊహరశ్మీన్
 రశ్మీనూ-హోహ రశ్మీన్ సగ్గ సగ్గ రశ్మీనూ - హోహ రశ్మీన్సమ్ । రశ్మీన్ సగ్గ
 సగ్గ రశ్మీన్ రశ్మీన్ సమూహోహ సగ్గ రశ్మీన్ రశ్మీన్ సమూహ ।

సమూహోహ సగ్గ సమూహ తేజస్తేజ ఊహ సగ్గ సమూహ
 తేజః । ఊహ తేజస్తేజ ఊహోహ తేజో యద్యతేజ ఊహోహ తేజో యత్ ।

తేజో యద్యతేజస్తేజో యత్యే తే యత్యేజ-స్తేజో యత్యే । యత్యే తే యద్యతే
 రూపగ్గ రూపస్తే యద్యత్యే రూపమ్ । తే రూపగ్గ రూపం తే తే రూపం కల్యాణతమం
 కల్యాణ-తమగ్గ రూపం తే తే రూపం కల్యాణ-తమమ్ । రూపం కల్యాణ-తమం
 కల్యాణ-తమగ్గ రూపగ్గ రూపం కల్యాణ-తమం తత్తత్కల్యాణ-తమగ్గ రూపగ్గ
 రూపం కల్యాణ-తమం తత్ । కల్యాణతమం తత్తత్కల్యాణ-తమం కల్యాణ-తమం
 తత్తే తే తత్కల్యాణ -తమం కల్యాణ-తమం తత్తే । కల్యాణ-తమమితి కల్యాణ-
 తమమ్ ।

తతే॑ తే॑ తతతే॑ పశ్యామి పశ్యామి తే॑ తతతే॑ పశ్యామి । తే॑ పశ్యామి పశ్యామి
 తే॑ తే॑ పశ్యామి । పశ్యామీ॑తి పశ్యామి ।

యో॑ సా॒ అసౌ॑ యో॒ యో॒ సా॒ వసా॑ అసా॒ అసౌ॑ యో॒ యో॒ సా॒ వసౌ॑ ।
 అసా॒ వసా॑ అసా॒ అసా॒ అసా॒వసౌ॑ పు॒రుషః॑ పు॒రుషో॑సా॒ అసా॒ అసా॒వసౌ॑
 పు॒రుషః॑ । అసౌ॑ పు॒రుషః॑ పు॒రుషో॑ సా॒ అసౌ॑ పు॒రుషః॑ స స పు॒రుషో॑ సా॒ అసౌ॑
 పు॒రుషస్యః॑ । పు॒రుషస్య॑ స పు॒రుషః॑ పు॒రుషస్సో॑హమహా॒గ్ స పు॒రుషః॑
 పు॒రుషస్సో॑హం । సో॒హమహా॒గ్ స సో॒హ-మ॒స్త్వ-స్త్వహా॒గ్ స సో॒హమ॑స్మి ।
 అహమ॑స్త్వ-స్త్వహా-మహమ॑స్మి । అస్మీ॑త్యస్మి ॥

[17]

వా॒యు-ర॒ని॒ల-మ॒ని॒లం వా॒యుర్వా॒యు- ర॒ని॒ల-మ॒మృ॒త-మ॒మృ॒త
 -మ॒ని॒లం వా॒యు-ర్వా॒యు-ర॒ని॒ల-మ॒మృ॒తమ్ ॥ అ॒ని॒ల-మ॒మృ॒త-
 మ॒మృ॒త-మ॒ని॒ల-మ॒ని॒ల-మ॒మృ॒త-మ॒థా॒థా॒మృ॒త-మ॒ని॒ల-మ॒ని॒ల-
 మ॒మృ॒తమ॑థ । అ॒మృ॒త-మ॒థా॒థా॒మృ॒త-మ॒మృ॒త-మ॒థే॒ద-మి॒దమ॑థా-
 మృ॒త-మ॒మృ॒త-మ॒థే॒దం । అ॒థే॒ద-మి॒ద-మ॒థా॒థే॒దం భ॑స్మా॒న్తం భ॑స్మా॒న్తమి॒ద
 మ॒థా॒థే॒దం భ॑స్మా॒న్తం । ఇ॒దం భ॑స్మా॒న్తం భ॑స్మా॒న్తమి॒దమి॒దం భ॑స్మా॒న్తగ్ శరీ॑రగ్
 శరీ॑రం భ॑స్మా॒న్తమి॒దమి॒దం భ॑స్మా॒న్తగ్ శరీ॑రమ్ ।

భస్మా॑న్తగ్ శరీ॑రగ్ శరీ॑రం భస్మా॑న్తం భస్మా॑న్తగ్ శరీ॑రమ్ । భస్మా॑న్తమి॒తి
 భస్మ॑ఽఅన్తం । శరీ॑రమి॒తి శరీ॑రమ్ ।

ఓం ३ క్రతో॑ క్రత॒ ఓం ३ మోం ३ క్రతో॑ స్మర॒ స్మర॒ క్రత॒ ఓం ३ మోం ३
 క్రతో॑ స్మర॒ ।

క్రతో॑ స్మర॒ స్మర॒ క్రతో॑ క్రతో॑ స్మర॒ కృతం॑ కృతగ్ స్మర॒ క్రతో॑ క్రతో॑ స్మర॒
 కృతమ్ ।

క్రతో॑ ఇతి॒ క్రతో॑ । స్మర॒ కృతం॑ కృతగ్ స్మర॒ స్మర॒ కృతగ్ స్మర॒ స్మర॒ కృతగ్
 స్మర॒ స్మర॒ కృతగ్ స్మర॒ । కృతగ్ స్మర॒ స్మర॒ కృతం॑ కృతగ్ స్మర॒ క్రతో॑ క్రతో॑ స్మర॒
 కృతం॑ కృతగ్ స్మర॒ క్రతో॑ ।

స్మర॒ క్రతో॑ క్రతో॑ స్మర॒ స్మర॒ క్రతో॑ స్మర॒ స్మర॒ క్రతో॑ స్మర॒ స్మర॒ క్రతో॑ స్మర॒ ।
 క్రతో॑ స్మర॒ స్మర॒ క్రతో॑ క్రతో॑ స్మర॒ కృతం॑ కృతగ్ స్మర॒ క్రతో॑ క్రతో॑ స్మర॒
 కృతమ్ । క్రతో॑ ఇతి॒ క్రతో॑ ।

స్మర॒ కృతం॑ కృతగ్ స్మర॒ స్మర॒ కృతగ్ స్మర॒ స్మర॒ కృతగ్ స్మర॒ స్మర॒ కృతగ్
 స్మర॒ । కృతగ్ స్మర॒ స్మర॒ కృతం॑ కృతగ్ స్మర॒ । స్మరే॑తి స్మర॒ ॥

[18]

అగ్నే॑ నయ॒ నయాగ్నే॑గ్నే॒ నయ॒ సుప॑థా॒ సుప॑థా॒ నయాగ్నే॑గ్నే॒ నయ॒ సుప॑థా॒ ॥
 నయ॒ సుప॑థా॒ సుప॑థా॒ నయ॒ నయ॒ సుప॑థా॒ రా॒యే రా॒యే సుప॑థా॒ నయ॒ నయ॒

సుపథా రాయే । సుపథా రాయే రాయే సుపథా సుపథా రాయే అస్మానస్మాన్
 రాయే సుపథా సుపథా రాయే అస్మాన్ । సుపథేతి సుపథా । రాయే అస్మానస్మాన్
 రాయే రాయే అస్మాన్విశ్వాని విశ్వాన్యస్మాన్ రాయే రాయే అస్మాన్విశ్వాని ।

అస్మాన్విశ్వాని విశ్వాన్యస్మానస్మాన్విశ్వాని దేవ దేవ విశ్వాన్యస్మాన-
 స్మాన్విశ్వాని దేవ । విశ్వాని దేవ దేవ విశ్వాని విశ్వాని దేవ వయునాని వయునాని
 దేవ విశ్వాని విశ్వాని దేవ వయునాని । దేవ వయునాని వయునాని దేవ దేవ
 వయునాని విద్వాన్ విద్వాన్ వయునాని దేవ దేవ వయునాని
 విద్వాన్ । వయునాని విద్వాన్ విద్వాన్ వయునాని వయునాని విద్వాన్ ।
 విద్వానితి విద్వాన్ । యుయోధ్యస్మ-దస్మద్యుయోధి యుయోధ్యస్మ-జ్ఞుహురాణం
 జుహురాణమస్మద్యుయోధి యుయోధ్యస్మ జ్ఞుహురాణమ్ । అస్మజ్ఞుహురాణం
 జుహురాణ మస్మ-దస్మ-జ్ఞుహురాణ మేన ఏనో
 జుహురాణమస్మ-దస్మజ్ఞుహురాణ-మేనః । జుహురాణమేన ఏనో జుహురాణం
 జుహురాణ-మేనో భూయిష్టాం భూయిష్టామేనో జుహురాణం జుహురాణ-మేనో
 భూయిష్టాం । ఏనో భూయిష్టాం భూయిష్టా మేన ఏనో భూయిష్టాం తే తే
 భూయిష్టామేన ఏనో భూయిష్టాం తే । భూయిష్టాం తే తే భూయిష్టాం భూయిష్టాం
 తే నమ ఉక్తిం నమ ఉక్తిం తే భూయిష్టాం భూయిష్టాం తే నమ ఉక్తిమ్ । తే నమ

ఉక్తిం నమ ఉక్తిం తే తే నమ ఉక్తిం విధేమ విధేమ నమ ఉక్తిం తే తే నమ ఉక్తిం
 విధేమ । నమ ఉక్తిం విధేమ విధేమ నమ ఉక్తిం నమ ఉక్తిం విధేమ । నమ
 ఉక్తిమితి నమః॒ ఉక్తిమ్ । విధేమేతి విధేమ ॥

ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః ॥

॥ గణపతి ప్రార్థనా ॥

॥ ఘనపాఠః ॥

॥ గణానాన్వ్యా త్వా గణానాం గణానాన్వ్యా గణపతిం గణపతిం త్వా
 గణానాం గణానాన్వ్యా గణపతిమ్ ।

త్వా గణపతిం గణపతిం త్వా త్వా గణపతిగ్ం హవామహే
 హవామహే గణపతిం త్వా త్వా గణపతిగ్ం హవామహే । గణపతిగ్ం
 హవామహే హవామహే గణపతిం గణపతిగ్ం హవామహే కవిన్మవిగ్ం
 హవామహే గణపతిం గణపతిగ్ం హవామహే కవిమ్ । గణపతి -
 మితిగణ-పతిమ్ ।

హవామహే కవిం కవిగ్ం హవామహే హవామహే కవిం కవీనాన్మ
 వీనాం కవిగ్ం హవామహే హవామహే కవీన్మవీనామ్ ।

కవీన్మవీనాన్మవీనాం కవిన్మవిం కవీనాముపమశ్రవస్తమ ముపమ-
 శ్రవస్తమ-న్మవీనాం కవిన్మవిం కవీనాముపమశ్రవస్తమమ్ ।

కవీనాముపమశ్రవ - స్తమముపమశ్రవస్తమం కవీనా-న్మవీనా ముప-
 మశ్రవస్తమమ్ । ఉపమశ్రవస్తమ-మిత్యూపమశ్రవః - తమమ్ ।

జ్యేష్ఠరాజం బ్రహ్మణాం బ్రహ్మణాం జ్యేష్ఠరాజం జ్యేష్ఠరాజం బ్రహ్మణాం
 బ్రహ్మణో బ్రహ్మణో బ్రహ్మణాం జ్యేష్ఠరాజం జ్యేష్ఠరాజం బ్రహ్మణాం
 బ్రహ్మణః । జ్యేష్ఠరాజమితిజ్యేష్ఠ రాజమ్ ॥

బ్రహ్మణాం బ్రహ్మణో బ్రహ్మణో బ్రహ్మణాం బ్రహ్మణాం బ్రహ్మణస్పతే
 పతే బ్రహ్మణో బ్రహ్మణాం బ్రహ్మణాం బ్రహ్మణస్పతే ।

బ్రహ్మణస్పతే పతే బ్రహ్మణో బ్రహ్మణస్పత ఆపతే బ్రహ్మణో బ్రహ్మణస్పత
 ఆ । పత ఆ పతేపత ఆనోన ఆపతే పత ఆనః ।

ఆనోన ఆనశ్చృణ్వన్ చృణ్వన్ ఆనశ్చృణ్వన్ । న శ్చృణ్వన్ చృణ్వనోన
 శ్చృణ్వన్నూతిభి-రూతిభిశ్చృణ్వనోన శ్చృణ్వన్నూతిభిః ।

శ్చృణ్వన్నూతిభి-రూతిభిశ్చృణ్వన్ చృణ్వన్నూతిభిస్సీద సీదోతిభిశ్చృణ్వన్
 చృణ్వన్నూతిభిస్సీద ।

ఊతిభిస్సీద సీదోతిభి-రూతిభిస్సీద సాదనగం సాదనగం సీదోతిభి-
 రూతిభిస్సీద సాదనమ్ । ఊతిభి-రిత్యూతి -భిః ।

సీదసాదనగం సాదనగం సీద సీద సాదనం । సాదనమితి సాదనమ్ ॥

॥ సరస్వతీ ప్రార్థనా ॥

॥ సంహితా-పాఠః ॥

(తై. సం. కాం. 1 ప్ర. 8 అను-22)

ఓం ప్ర॒ణో దే॒వీ స॒రస్వ॒తీ వా॒జేభి॒ర్వా॒జినీ॑వతీ । ధీ॒నామ॑ వి॒త్ర్యవ॑తు ॥

॥ ఘనపాఠః ॥

ప్ర॒ణో నః॒ ప్రప్ర॒ణో దే॒వీ దే॒వీ నః॒ ప్రప్ర॒ణో దే॒వీ । నో దే॒వీ దే॒వీ నో నో
దే॒వీ స॒రస్వ॒తీ స॒రస్వ॒తీ దే॒వీ నో నో దే॒వీ స॒రస్వ॒తీ ।

దే॒వీ స॒రస్వ॒తీ స॒రస్వ॒తీ దే॒వీ దే॒వీ స॒రస్వ॒తీ వా॒జేభి॒ర్వా॒జేభి॒స్స॒రస్వ॒తీ దే॒వీ
దే॒వీ స॒రస్వ॒తీ వా॒జేభిః॑ ।

స॒రస్వ॒తీ వా॒జేభి॑ - ర్వా॒జేభి॑ - స్స॒రస్వ॒తీ స॒రస్వ॒తీ వా॒జేభి॑ర్వా॒జినీ॑వతీ
వా॒జినీ॑వతీ వా॒జేభి॑-స్స॒రస్వ॒తీ స॒రస్వ॒తీ వా॒జేభి॑-ర్వా॒జినీ॑వతీ ।

వా॒జేభి॑-ర్వా॒జినీ॑వతీ వా॒జినీ॑వతీ వా॒జేభి॑-ర్వా॒జేభి॑-ర్వా॒జినీ॑వతీ ।
వా॒జినీ॑వతీవతీ వా॒జినీ॑ - వతీ ॥

ధీ॒నా-మ॑వి॒త్ర్యవి॒త్రీ॑ ధీ॒నాం ధీ॒నామ॑వి॒త్ర్య - వ॒త్వ - వ॒త్వ - వి॒త్రీ॑ ధీ॒నాం
 ధీ॒నామ॑వి॒త్ర్యవ॑తు । అ॒వి॒త్ర్య - వ॒త్వ - వ॒త్వ - వి॒త్ర్యవి॒త్ర్యవ॑తు । అ॒వ॒త్వి -
 వి॒త్ర్యవ॑తు ॥

॥ గాయత్రీ మంత్రః ॥

॥ ఘనపాఠః ॥

త॑థ్ఘ॒వి॒తు - స్స॒వి॒తు - స్త॒తథ్ఘ॒వి॒తు॒ర్వరే॒ణ్యం॑ వ॒రేణ్యం॑ స॒వి॒తు స్త॒తథ్ఘ॒వి॒
తు॒ర్వరే॒ణ్యమ్ ॥

స॒వి॒తు॒ర్వరే॒ణ్యం॑ వ॒రేణ్యం॑ స॒వి॒తు - స్స॒వి॒తు॒ర్వరే॒ణ్యం॑ భ॒ర్గో భ॒ర్గో వ॒రేణ్యం॑
స॒వి॒తు - స్స॒వి॒తు॒ర్వరే॒ణ్యం॑ భ॒ర్గః ॥

వ॒రేణ్యం॑ భ॒ర్గో భ॒ర్గో వ॒రేణ్యం॑ వ॒రేణ్యం॑ భ॒ర్గో దే॒వస్య॑ దే॒వస్య॑ భ॒ర్గో వ॒రేణ్యం॑
వ॒రేణ్యం॑ భ॒ర్గో దే॒వస్య॑ ॥

భ॒ర్గో దే॒వస్య॑ దే॒వస్య॑ భ॒ర్గో భ॒ర్గో దే॒వస్య॑ ధీ॒మహి॑ ధీ॒మహి॑ దే॒వస్య॑ భ॒ర్గో
భ॒ర్గో దే॒వస్య॑ ధీ॒మహి॑ ॥

దే॒వస్య॑ ధీ॒మహి॑ ధీ॒మహి॑ దే॒వస్య॑ దే॒వస్య॑ ధీ॒మహి॑ ॥ ధీ॒మహీ॑తి॒ ధీ॒మహి॑ ॥

ధి॒యో యో యో ధి॒యో ధి॒యో యో నో॑ నో॑ యో ధి॒యో ధి॒యో
యో॑నః ॥

యో నో నో యో యోనః ప్రచోదయాత్ప్రచోదయాన్నో యో యోనః
 ప్రచోదయాత్ ॥

నః ప్రచోదయాత్ ప్రచోదయాన్నో నః ప్రచోదయాత్ । ప్రచోదయాదితి
 ప్ర-చోదయాత్ ॥

॥ శివమంత్రాః ॥

॥ ఘనపాఠః ॥

నమస్తారాయ తారాయ నమో నమస్తారాయ నమో నమస్తారాయ
నమో నమస్తారాయ నమః ।

తారాయ నమో నమస్తారాయ తారాయ నమశ్శమ్భవే శమ్భవే
నమస్తారాయ తారాయ నమశ్శమ్భవే ॥

నమశ్శమ్భవే శమ్భవే నమో నమశమ్భవే చ చ శ్శమ్భవే నమో
నమశ్శమ్భవే చ ।

శమ్భవే చ చ శమ్భవే శమ్భవే చ మయోభవే మయోభవే చ శమ్భవే
శమ్భవే చ మయోభవే ॥ శమ్భవ ఇతి శమ్-భవే ॥

చ మయో భవే మయోభవే చ చ మయోభవే చ చ మయోభవే చ చ
మయోభవే చ ।

మయోభవే చ చ మయోభవే మయోభవే చ నమో నమశ్చ మయోభవే
మయోభవే చ నమః ।

మయోభవ ఇతిమయః భవే ॥

చ॒ నమో॑ నమ॒శ్చ॑ చ॒ నమ॑శ్శంక॒రాయ॑ శంక॒రాయ॑ నమ॒శ్చ॑ చ॒
 నమ॑శ్శంక॒రాయ॑ ।

నమ॑శ్శంక॒రాయ॑ శంక॒రాయ॑ నమో॑ నమ॒శ్చంక॒రాయ॑ చ॒ చ॒ శంక॒రాయ॑
 నమో॑ నమ॒శ్చంక॒రాయ॑ చ॒ ।

శంక॒రాయ॑ చ॒ చ॒ శంక॒రాయ॑ శంక॒రాయ॑ చ॒ మయ॑స్క॒రాయ॑ మయ॑స్క॒-
 రాయ॑ చ॒ శంక॒రాయ॑ శంక॒రాయ॑ చ॒ మయ॑స్క॒రాయ॑ । శంక॒రాయే॑తిశంక॒రాయ॑ ।

చ॒ మయ॑స్క॒రాయ॑ మయ॑స్క॒రాయ॑ చ॒ చ॒ మయ॑స్క॒రాయ॑ చ॒ చ॒
 మయ॑స్క॒రాయ॑ చ॒ చ॒ మయ॑స్క॒రాయ॑ చ॒ ।

మయ॑స్క॒రాయ॑ చ॒ చ॒ మయ॑స్క॒రాయ॑ మయ॑స్క॒రాయ॑ చ॒ నమో॑ నమ॒శ్చ॑
 మయ॑స్క॒రాయ॑ మయ॑స్క॒రాయ॑ చ॒ నమః॑ । మయ॑స్క॒రాయే॑తి మయః-క॒రాయ॑ ।

చ॒ నమో॑ నమ॒శ్చ॑ చ॒ నమ॑శ్శి॒వాయ॑ శి॒వాయ॑ నమ॒శ్చ॑ చ॒ నమ॑శ్శి॒వాయ॑ ।
 నమ॑శ్శి॒వాయ॑ శి॒వాయ॑ నమో॑ నమ॑శ్శి॒వాయ॑ చ॒ చ॒ శి॒వాయ॑ నమో॑

నమ॑శ్శి॒వాయ॑ చ॒ ।

శి॒వాయ॑ చ॒ చ॒ శి॒వాయ॑ శి॒వాయ॑ చ॒ శి॒వత॑రాయ॑ శి॒వత॑రాయ॑ చ॒ శి॒వాయ॑
 శి॒వాయ॑ చ॒ శి॒వత॑రాయ॑ ॥

ఓం శా॒ంతిః॑ శా॒ంతిః॑ శా॒ంతిః॑ ॥

॥ శివపంచాక్షరీమంత్రః ॥

॥ సంహితాపాఠః ॥

నమః శివాయ చ ।

॥ పదపాఠః ॥

నమః । శివాయ । చ ।

॥ క్రమపాఠః ॥

నమః శివాయ । శివాయ చ ।

॥ జటాపాఠః ॥

నమః శివాయ శివాయ నమో నమః శివాయ । శివాయ చ చ శివాయ
శివాయ చ ।

॥ ఘనపాఠః ॥

నమః శివాయ శివాయ నమో నమః శివాయ చ చ శివాయ నమో నమః
శివాయ చ । శివాయ చ చ శివాయ శివాయ చ ।

॥ మృత్యుంజయ మహామంత్రః ॥

॥ సంహితాపాఠః ॥

త్ర్యమ్బకం యజామహే సుగన్ధిం పుష్టివర్ధనమ్ । ఉర్వారుకమివ
 బన్ధనాన్మృత్యోర్క్షీయ మాఽమృతాత్ ॥

॥ ఘనపాఠః ॥

త్ర్యమ్బకం యజామహే యజామహే త్ర్యమ్బకం త్ర్యమ్బకం యజామహే
 సుగన్ధిం సుగన్ధిం యజామహే త్ర్యమ్బకం త్ర్యమ్బకం యజామహే సుగన్ధిమ్ ।
 త్ర్యమ్బకమితిత్రి-అమ్బకమ్ ॥

యజామహే సుగన్ధిం సుగన్ధిం యజామహే యజామహే సుగన్ధిం
 పుష్టివర్ధనం పుష్టివర్ధనం సుగన్ధిం యజామహే యజామహే సుగన్ధిం
 పుష్టివర్ధనమ్ ।

సుగన్ధిం పుష్టివర్ధనం పుష్టివర్ధనం సుగన్ధిం సుగన్ధిం పుష్టివర్ధనమ్ ।
 సుగన్ధిమితిసు-గన్ధిం పుష్టివర్ధన-మితిపుష్టి-వర్ధనమ్ ॥

ఉర్వారుకమివోర్వారుక - ముర్వారుకమివ బన్ధనాద్బన్ధనాది వోర్వారుక
 - ముర్వారుకమివ బన్ధనాత్ ।

ఇ॒వ బ॒న్ధనా॑ద్బ॒న్ధనా॑దివే॒వ బ॒న్ధనా॑న్మృ॒త్యో - ర్మృ॒త్యో - ర్భ॒న్ధనా॑దివే॒వ
బ॒న్ధనా॑న్మృ॒త్యోః ।

బ॒న్ధనా॑న్మృ॒త్యో - ర్మృ॒త్యోర్భ॒న్ధనా॑ద్బ॒న్ధనా॑న్మృ॒త్యో - ర్ముక్షీ॑య ముక్షీ॑య
మృ॒త్యో - ర్భ॒న్ధనా॑ద్బ॒న్ధనా॑న్మృ॒త్యోర్ముక్షీ॑య ।

మృ॒త్యోర్ముక్షీ॑య ముక్షీ॑య మృ॒త్యోర్మృ॒త్యో - ర్ముక్షీ॑య మా మా ముక్షీ॑య
మృ॒త్యోర్మృ॒త్యో - ర్ముక్షీ॑య మా ।

ముక్షీ॑య మా మా ముక్షీ॑య ముక్షీ॑య మా॒మృతా॑ద॒మృతా॑న్మా ముక్షీ॑య
ముక్షీ॑య మా॒మృతా॑త్ ॥ మా॒మృతా॑ద॒మృతా॑న్మా మా॒మృతా॑త్ ॥

అ॒మృతా॑ది॒త్యమృతా॑త్ ॥

॥ రుద్రనమస్కార-మంత్రః ॥

॥ సంహితాపాఠః ॥

యో రుద్రో అగ్నో యో అప్పు య ఓషధీషు యో రుద్రో విశ్వా భువనా
వివేశ తస్మై రుద్రాయ నమో అస్తు ॥

॥ ఘనపాఠః ॥

యో రుద్రో రుద్రో యో యో రుద్రో అగ్నావగ్నో రుద్రో యో యో రుద్రో
అగ్నో రుద్రో అగ్నావగ్నో రుద్రో రుద్రో అగ్నో యో యో అగ్నో రుద్రో రుద్రో
అగ్నో యః ।

అగ్నో యో యో అగ్నావగ్నో యో అప్స్వపు యో అగ్నావగ్నో యో అప్పు ।
యో అప్స్వపు యో యో అప్పు యో యో అప్పు యో యో అప్పు యః ।

అప్పు యో యో అప్స్వపు య ఓషధీష్వోషధీషు యో అప్స్వపు య
ఓషధీషు । అప్స్విత్యప్ సు ।

య ఓషధీష్వోషధీషు యోయ ఓషధీషు యోయ ఓషధీషు యోయ
ఓషధీషు యః ।

ఓషధీ॑షు యో॒య ఓషధీ॑ష్వోషధీ॑షు యో రు॒ద్రో రు॒ద్రో య
ఓషధీ॑ష్వోషధీ॑షు యో రు॒ద్రః ।

యో రు॒ద్రో రు॒ద్రో యో యో రు॒ద్రో వి॒శ్వా వి॒శ్వా రు॒ద్రో యో యో రు॒ద్రో
వి॒శ్వా॑ । రు॒ద్రో వి॒శ్వా వి॒శ్వా రు॒ద్రో రు॒ద్రో వి॒శ్వా భు॑వనా భు॑వనా వి॒శ్వా రు॒ద్రో
రు॒ద్రో వి॒శ్వా భు॑వనా ।

వి॒శ్వా భు॑వనా భు॑వనా వి॒శ్వా వి॒శ్వా భు॑వనా వి॒వేశా॑వి॒వేశ భు॑వనా వి॒శ్వా
వి॒శ్వా భు॑వనా వి॒వేశ॑ ।

భు॑వనా వి॒వేశా॑వి॒వేశ భు॑వనా భు॑వనా వి॒వేశ తస్మై॑ తస్మా॑ ఆవి॒వేశ భు॑వనా
భు॑వనా వి॒వేశ తస్మై॑ । ఆవి॒వేశ తస్మై॑ తస్మా॑ ఆవి॒వేశా వి॒వేశ తస్మై॑ రు॒ద్రాయ॑
రు॒ద్రాయ॑ తస్మా॑ ఆవి॒వేశా వి॒వేశ తస్మై॑ రు॒ద్రాయ॑ । ఆవి॒వేశే॑త్యా-వి॒వేశ॑ ।

తస్మై॑ రు॒ద్రాయ॑ రు॒ద్రాయ॑ తస్మై॑ తస్మై॑ రు॒ద్రాయ॑ నమో॑ నమో॑ రు॒ద్రాయ॑
తస్మై॑ తస్మై॑ రు॒ద్రాయ॑ నమః॑ ।

రు॒ద్రాయ॑ నమో॑ నమో॑ రు॒ద్రాయ॑ రు॒ద్రాయ॑ నమో॑ అస్త్వస్తు॑ నమో॑ రు॒ద్రాయ॑
రు॒ద్రాయ॑ నమో॑ అస్తు॑ । నమో॑ అస్త్వస్తు॑ నమో॑ నమో॑ అస్తు॑ । అస్త్వి॑త్యస్తు॑ ॥

॥ గాయత్రీ-సామగానమ్ ॥

¹ ^ర ^ర ^ర ^ర ² ¹ ^ర ^ర
 ఓం తత్సవితుర్వరేణియోమ్ । భార్గో దేవస్య ధీమాహీఽ2 ॥ ధియోయోనః
² ¹ ^{1.} ² ¹ ¹ ¹
 ప్రచోఽ_1212 ॥ హిం (స్థి)అ_2 ॥ దాయో ॥ అ_345 ॥

॥ రథంతర-సామగానమ్ ॥

2. ర ర ర. 2 1 . 1. 2ర ర ర ర.
 ఆభిత్వా శూరనోసు మోవా ॥ ఆదుగ్ధా ఇవ ధేనవ ఈశానమస్య

1 3 2 1 ర. 2 1 4 ^ 1
 జగతః ॥ సువా₂ర్షశామ్ ॥ ఆఇశానమా₂3ఇన్ద్రా₂3 ॥ సూస్థా₂34

ర. 4ర. 5 5
 షా । ఓవా₂6 ॥ హాఉవా ॥

2ర.1. 1 2 2 ర ర ర 2ర. 1
 ఈ శోవా ॥ నామిన్ద్ర సుస్థుషో నత్వావాజ్ అన్యో దివియః ॥ నపా₂

3 2 1 ర. 2ర. 1 4 1 . ర. 4ర.5
 23ర్షివాః ॥ న జాతో నా₂3 జా₂3 ॥ నాఇష్యో₂34 తా ॥ ఓవా₂6 ॥

5
 హా ఉవా ॥

2 1. 1. 2 ర ర ర. 2 1
 న జోవా । తోన జనిష్యతే అశ్వాయన్తో మఘవన్ని ॥ ద్రవా₂

3 2 1 2 1 4 1 ర. 4ర. 5 5
 23జినాః ॥ గవ్యస్తస్త్వా₂3 హో₂3 వామా₂34 హా ॥ ఓ వా₂6 ॥ హా

1
 ఉవా ॥ అన్ ॥

॥ బృహత్-సామగానమ్ ॥

2ర ర ర ర . 2 2ర. ర. ర .
 ఔ హో ఇత్వా మిద్ధిహవా మహోఽపి ॥ సా తౌవాజా ॥
 1. 2 3 5 1 2 3ర4ర. 5 2 1 1 2
 స్యాకారాఽ234 వాః ॥ తువాఽ34 ॥ ఔహోవా ॥ వృత్రాఇషువాఇ ॥ ద్రాసాఽ31
 1 2 3 5 1ర. ర. 2 3ర4ర. 5 1
 త్ ॥ పతిన్నాఽ234 రాః ॥ త్వాం కాష్ఠాఽ34 ॥ ఔ హోవా ॥ సూఽ2
 1 . 4 5 5 5 1
 అర్యాఽ234 ॥ తాః ॥ ఉహువాఽఽ6హోఉ ॥ వా ॥ హన్ ॥

॥ ఆరణ్యక-గానమ్ ॥

స్వర్ణమ్ సేతుషామ పురుషగతిర్వా విశోకం వా । ప్రజాపతి స్త్రీష్టువాత్మా ॥

2ర. ర ర. 1ర.ర. 2 2 1 1
హా ఉహా ఉహా ఉ ॥ సేతుగం స్తర ॥ (త్రిః) దుస్త ॥ రాన్ ॥

1ర. 2ర.1ర ర. 2 2ర. ర ర. 2 ర.
(ద్వై త్రిః) దా నే నా దానమ్ (త్రిః) హా ఉహా ఉహా ఉ ॥ అహమస్మి ప్రథమజా

1 2 111 2ర. ర ర. 1ర.ర. 2
ఋతాఽ23 స్యాఽ345 ॥ హా ఉహా ఉహా ఉ ॥ సేతుగం స్తర (త్రిః) ॥

2 1 1 1ర. 2ర. 1ర. 2
దుస్త ॥ రాన్ ॥ (ద్వై త్రిః) అక్రో ధేన క్రోధమ్ (ద్విః) ॥

1ర. 2ర.2 1ర 2ర. ర ర. 2ర. రరర.
అక్రోధే న క్రోధమ్ ॥ హా ఉహా ఉహా ఉ ॥ పూర్వం దేవేభ్యో

2 1 1 2 111 2ర. ర ర. 1ర.ర. 2
అమృతస్యనాఽ23 మాఽ345 ॥ హా ఉహా ఉహా ఉ ॥ సేతుగం స్తర (త్రిః) ॥

2 1 1 2 11 ర 1 2ర. 2ర. ర ర.
దుస్త ॥ రాన్ ॥ (ద్వై త్రిః) శ్రద్ధయా శ్రద్ధామ్ (త్రిః) ॥ హా ఉహా ఉహా

2ర ర ర ర.1 1 2 111
ఉ ॥ యోమా దదాతి సఇదేవ మాఽ23వాఽ345త్ ॥

2ర. ర ర. 1ర.ర. 2 2 1 1
హా ఉహా ఉహా ఉ ॥ సేతుగం స్తర (త్రిః) ॥ దుస్త ॥ రాన్ ॥

2 1ర.ర. 1 2
(ద్వై త్రిః) స త్యేనా నృతమ్ ॥ (త్రిః)

2ర. ర ర. 2 1 2 111 2
హా ఉహా ఉహా ఉ ॥ అహమన్నమన్నమదన్నమా 23 ద్వీ 345 ॥ హా

2ర.ర
ఉహా ఉహా ఉవా ॥ ఏషా గతిః (త్రిః) ॥

2ర.1 2 1 1 2 1ర 2 1ర.
ఏతదమృతమ్ (త్రిః) ॥ స్వర్గచ్చ (త్రిః) ॥ జ్యోతిర్గచ్చ (త్రిః) ॥ సేతూగ్ం

2ర1ర. 2 1 111
స్త్రీర్వా చతురా 2345ః ॥

యం ధ్యాయన్తి బుధాః సమాధిసమయే శుద్ధం వియత్సన్నిభం
నిత్యానన్దమయం ప్రసన్నమమలం సర్వేశ్వరం నిర్గుణమ్ ।
వ్యక్తావ్యక్తపరం ప్రపంచరహితం ధ్యానైకగమ్యం విభుం
తం సంసారవినాశహేతుమజరం వందే హరిం ముక్తిదమ్ ॥

బ్రహ్మపురాణమ్ - అధ్యాయః 1

॥ శ్రీరుద్రప్రశ్నః ॥

॥ లఘున్యాసః ॥

ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ ॥

ఓం అథాత్మానగ్ం శివాత్మానగ్ శ్రీరుద్రరూపం ధ్యాయేత్ ॥ శుద్ధస్ఫటిక
సంకాశం త్రినేత్రం పంచవక్త్రకమ్ । గంగాధరం దశభుజం సర్వాభరణ
భూషితమ్ ॥ నీలగ్రీవం శశాంకాంకం నాగయజ్ఞోపవీతినమ్ । వ్యాఘ్రుచర్మోత్త-
రీయం చ వరేణ్యమభయ-ప్రదమ్ ॥ కమణ్డల్వక్షసూత్రాణాం ధారిణం
శూలపాణినమ్ । జ్వలన్తం పింగలజటా-శిఖాముద్యోతధారిణమ్ ॥ వృషస్కన్ధ-
సమారూఢం ఉమాదేహార్ధ-ధారిణమ్ । అమృతేనాప్లతం శాన్తం దివ్యభోగ-
సమన్వితమ్ ॥ దిగ్దేవతాసమాయుక్తం సురాసురనమస్కృతమ్ । నిత్యం చ శాశ్వతం
శుద్ధం ద్రువమక్షరమవ్యయమ్ ॥ సర్వవ్యాపిన - మీశానం రుద్రం వై
విశ్వరూపిణమ్ । ఏవం ధ్యాత్వా ద్విజస్సమ్యక్ తతో యజనమారభేత్ ॥

అథాతో రుద్రస్నానార్చనాభిషేకవిధిం వ్యాఖ్యాన్యాయః । ఆదిత ఏవ తీర్థే
స్నాత్వా ఉదేత్య శుచిః ప్రయతో బ్రహ్మచారి శుక్లవాసా దేవాభిముఖః స్థిత్యా
ఆత్మని దేవతాః స్థాపయేత్ ॥

ప్రజననే బ్రహ్మ తిష్ఠతు । పాదయోర్విష్ణుస్తిష్ఠతు । హస్తయోర్ధరస్తిష్ఠతు ।
 బాహ్వోర్దిష్ఠస్తిష్ఠతు । జరదేఽగ్నిస్తిష్ఠతు । హృదయే శివస్తిష్ఠతు । కణ్ఠే వసవస్తిష్ఠతు ।
 వక్త్రే సరస్వతీ తిష్ఠతు । నాసికయోర్వాయుస్తిష్ఠతు । నయనయోశ్చన్ద్రాదిత్యై
 తిష్ఠేతామ్ । కర్ణయోరశ్వినౌ తిష్ఠేతామ్ । లలాటే రుద్రాస్తిష్ఠతు ।
 మూర్ధ్నా దిత్యాస్తిష్ఠతు । శిరసి మహాదేవస్తిష్ఠతు । శిఖాయాం వామదేవాస్తిష్ఠతు ।
 పృష్ఠే పినాకీ తిష్ఠతు । పురతః శూలీ తిష్ఠతు । పార్శ్వయోః శివాశంకరౌ తిష్ఠేతామ్ ।
 సర్వతో వాయుస్తిష్ఠతు । తతో బహిః సర్వతో ఊర్విర్జాలామాలా-పరివృతస్తిష్ఠతు ।
 సర్వేష్యంగేషు సర్వా దేవతా యథాస్థానం తిష్ఠతు । మాగ్ం రక్షతు ॥

అగ్ని॑ర్మే॒ వా॒చి శ్రి॒తః । వా॒గ్ధృ॑దయే । హృ॒దయం॑ మయి । అ॒హమ॒మృతే॑ ॥
 అ॒మృతం॑ బ్రహ్మ॑ణి । వా॒యుర్మే॑ ప్రా॒ణే శ్రి॒తః । ప్రా॒ణో హృ॒దయే॑ । హృ॒దయం॑
 మయి । అ॒హమ॒మృతే॑ ॥ అ॒మృతం॑ బ్రహ్మ॑ణి । సూ॒ర్యో మే॑ చక్షు॑షి
 శ్రి॒తః । చక్షు॑ర్వృ॒దయే॑ । హృ॒దయం॑ మయి । అ॒హమ॒మృతే॑ ॥ అ॒మృతం॑ బ్రహ్మ॑ణి ।
 చ॒న్ద్రమా॑ మే॒ మనసి॑ శ్రి॒తః । మనో॑ హృ॒దయే॑ । హృ॒దయం॑ మయి । అ॒హమ॒మృతే॑ ॥
 అ॒మృతం॑ బ్రహ్మ॑ణి । ది॒శో మే॑ శ్రో॒త్రే శ్రి॒తాః । శ్రో॒త్రగ్ం హృ॒దయే॑ । హృ॒దయం॑
 మయి । అ॒హమ॒మృతే॑ ॥ అ॒మృతం॑ బ్రహ్మ॑ణి । ఆపో॑ మే॒ రేతసి॑ శ్రి॒తాః । రేతో॑
 హృ॒దయే॑ । హృ॒దయం॑ మయి । అ॒హమ॒మృతే॑ ॥ అ॒మృతం॑ బ్రహ్మ॑ణి । పృ॒థివీ॑ మే॒
 శరీ॑రే శ్రి॒తాః । శరీ॑రగ్ం హృ॒దయే॑ । హృ॒దయం॑ మయి । అ॒హమ॒మృతే॑ ॥

అ॒మృ॒తం॑ బ్ర॒హ్మ॑ణి॒ ఓ॒ష॒ధి॒వ॒న॒స్ప॒త॒యో॑ మే॒ లో॒మ॒సు॒ శ్రి॒తాః॑ । లో॒మా॒ని॒ హృ॒దయే॑ ।
 హృ॒దయం॑ మ॒యి । అ॒హ॒మ॒మృ॒తే॑ ॥ అ॒మృ॒తం॑ బ్ర॒హ్మ॑ణి॒ ఇ॒న్ద్రో॑ మే॒ బలే॑ శ్రి॒తః ।
 బ॒లగ్ం॑ హృ॒దయే॑ । హృ॒దయం॑ మ॒యి । అ॒హ॒మ॒మృ॒తే॑ ॥ అ॒మృ॒తం॑ బ్ర॒హ్మ॑ణి॒ ।
 ప॒క్ష॒న్యో॑ మే॒ మూ॒ర్ధ్ని॒ శ్రి॒తః । మూ॒ర్ధా హృ॒దయే॑ । హృ॒దయం॑ మ॒యి । అ॒హ॒మ॒మృ॒తే॑ ॥
 అ॒మృ॒తం॑ బ్ర॒హ్మ॑ణి॒ ఈ॒శా॒నో॑ మే॒ మ॒న్యో శ్రి॒తః । మ॒న్యు॒ర్వృ॒దయే॑ । హృ॒దయం॑
 మ॒యి । అ॒హ॒మ॒మృ॒తే॑ ॥ అ॒మృ॒తం॑ బ్ర॒హ్మ॑ణి॒ ఆ॒త్మా మ॑ ఆ॒త్మని॑ శ్రి॒తః । ఆ॒త్మా
 హృ॒దయే॑ । హృ॒దయం॑ మ॒యి । అ॒హ॒మ॒మృ॒తే॑ ॥ అ॒మృ॒తం॑ బ్ర॒హ్మ॑ణి॒ పు॒నర్మ
 ఆ॒త్మా పు॒నరాయు॑రాగాత్ ॥ పు॒నః ప్రా॒ణః పు॒నరా॑కూ॒తమా॑గాత్ ॥ వై॒శ్వా॒నరో
 ర॒శ్మిభి॑ర్వాపు॒ధాసః॑ । అ॒న్తస్తి॑ష్ట॒త్వమృ॑తస్య గో॒పాః ॥

అస్య శ్రీ రుద్రాధ్యాయప్రశ్నమహామస్తస్య అఘోర ఋషిః, అనుష్టుప్ ఛందః
 సంకర్షణమూర్తిస్వరూపో యోఽసావాదిత్యః పరమపురుషః స ఏష రుద్రో
 దేవతా । నమః శివాయేతి బీజమ్ । శివతరాయేతి శక్తిః । మహాదేవాయేతి
 కీలకమ్ । శ్రీసామ్బసదాశివ-ప్రసాదసిద్ధ్యర్థే జపే వినియోగః ॥

ఓం అగ్నిహోత్రాత్మనే అంగుష్ఠాభ్యాం నమః । దర్శపూర్ణమాసాత్మనే
 తర్జనీభ్యాం నమః । చాతుర్మాస్యాత్మనే మధ్యమాభ్యాం నమః । నిరూఢపశుబన్ధాత్మనే
 అనామికాభ్యాం నమః । జ్యోతిష్టోమాత్మనే కనిష్ఠికాభ్యాం నమః । సర్వక్రత్వాత్మనే
 కరతలకరపృష్ఠాభ్యాం నమః ॥ అగ్నిహోత్రాత్మనే హృదయాయ నమః ।

దర్శపూర్ణమాసాత్మనే శిరసే స్వాహా! । చాతుర్మాస్యాత్మనే శిఖాయై వషట్ ।
 నిరూఢపశుబద్ధాత్మనే కవచాయ హుం । జ్యోతిష్టోమాత్మనే నేత్రత్రయాయ
 వౌషట్ । సర్వకత్వాత్మనే అస్త్రాయ ఘట్ । భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బంధః ॥

ధ్యానమ్

ఆపాతాళ-నభః స్థలాస్త-భువన-బ్రహ్మాణ్ణ-మావిస్ఫుర-

జ్యోతిః స్ఫాటిక-లింగ-మౌళి-విలసత్పూర్ణేన్దు-వాంతామృతైః ।

అస్తోకాఘ్రత-మేక-మీశ-మనిశం రుద్రానువాకాంజపన్

ధ్యాయే- దీప్సిత-సిద్ధయే ద్రువపదం విప్రోఽభిషించే-చ్ఛివమ్ ॥

బ్రహ్మాణ్ణవ్యాప్తదేహో భసితహిమరుచా భాసమానా భుజంగైః

కణ్ఠే కాలాః కపర్దాకలిత-శశికలా-శృణ్ణకోదణ్ణహస్తాః ।

త్ర్యక్షా రుద్రాక్షమాలాః ప్రకటితవిభవాః శామ్భవా మూర్తిభేదా

రుద్రాః శ్రీరుద్రసూక్త-ప్రకటితవిభవా నః ప్రయచ్ఛన్తు సౌఖ్యమ్ ॥

ఓం గణానాం త్వా గణపతిగ్ం హవామహే కవిం కవీనాముప-

మశ్రవస్తమమ్ । జ్యేష్ఠరాజం బ్రహ్మాణాం బ్రహ్మాణస్సత ఆ నః శృణ్వన్మూర్తిభిఃసీద

సాదనమ్ ॥ మహాగణపతయే నమః ॥

॥ శాంతిపాఠః ॥

శం చ మే మయశ్చ మే ప్రియం చ మేఽనుకామశ్చ మే కామశ్చ మే
 సౌమసశ్చ మే భద్రం చ మే శ్రేయశ్చ మే వస్యశ్చ మే యశశ్చ మే భగశ్చ మే
 ద్రవిణం చ మే యంతా చ మే ధర్తా చ మే క్షేమశ్చ మే ధృతిశ్చ మే విశ్వం చ మే
 మహాశ్చ మే సంవిచ్ఛ మే జ్ఞాత్రం చ మే సూశ్చ మే ప్రసూశ్చ మే సీరం చ మే
 లయశ్చ మే ఋతం చ మేఽమృతం చ మేఽయక్ష్మం చ మేఽనామయచ్ఛ మే
 జీవాతుశ్చ మే దీర్ఘాయుత్వం చ మేఽనమిత్రం చ మేఽభయం చ మే సుగం చ
 మే శయనం చ మే సూషా చ మే సుదినం చ మే ॥

ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః ॥

॥ శ్రీరుద్రప్రశ్నః ॥

॥ కృష్ణయజుర్వేదీయ తైత్తిరీయ సంహితా

చతుర్థం వైశ్వదేవం కాణ్డమ్ పంచమః ప్రపాఠకః ॥

॥ ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ ॥

ఓం నమస్తే రుద్ర మన్వవ ఉతోత ఇషవే నమః । నమస్తే అస్తు ధన్వనే
 బాహుభ్యాముత తే నమః । యా త ఇషుః శివతమా శివం బభూవ తే
 ధనుః । శివా శరవ్యా యా తవ తయా నో రుద్ర మృడయ । యా తే రుద్ర శివా
 తనూరఘోరాఽపాపకాశినీ । తయా సస్తనువా శస్తమయా గిరిశం-
 తాభిచాకశీహి । యామిషుం గిరిశంత హస్తే బిభర్ష్యస్తవే । శివాం గిరిత్ర తాం
 కురు మా హిగ్ంసీః పురుషం జగత్ । శివేన వచసా త్వా గిరిశాచ్ఛావదామసి ।
 యథా నః సర్వమిజ్జగదయక్ష్మగ్ం సుమనా అసత్ । అధ్యవోచదధివక్తా ప్రథమో
 దైవ్యో భిషక్ । అహిగ్ంశ్చ సర్వాంజమ్భయన్త్రావశ్చ యాతుధాన్యః । అసౌ
 యస్తామ్రో అరుణ ఉత బభ్రుః సుమంగలః । యే చేమాగ్ం రుద్రా అభితో దిక్షు
 శ్రితాః సహస్రశోఽవైషాగ్ం హేడ ఈమహే । అసౌ యోఽవసర్పతి నీలగ్రీవో
 విలోహితః । ఉత్తైనం గోపా అదృశన్నదృశన్నుదహార్యః । ఉత్తైనం విశ్వా భూతాని

స దృష్టో మృడయాతి నః । నమో అస్తు నీలగ్రీవాయ సహస్రాక్షాయ
 మీధుషే ॥ అథో యే అస్య సత్త్వానోఽహం తేభ్యోఽకరన్నమః । ప్రముంచ
 ధన్వస్త్వముభయోర్దార్షి యోర్జ్యమ్ । యాశ్చ తే హస్త ఇషవః పరా తా భగవో
 వప । అవతత్య ధనుస్స్వగ్ం సహస్రాక్ష శతేషుధే । నిశీర్య శల్యానాం ముఖా
 శివో నః సుమనా భవ । విజ్యం ధనుః కపర్దినో విశల్యో బాణవాగ్ం ఉత ।
 అనేశన్నస్యేషవ ఆభురస్య నిషంగధిః । యా తే హేతిర్మీధుష్టమ హస్తే బభూవ
 తే ధనుః । తయాఽస్మాన్ విశ్వతస్త్వమయక్ష్మయా పరిబ్భుజ । నమస్తే
 అస్త్వాయుధాయానాతతాయ దృష్టవే ॥ ఉభాభ్యాముత తే నమో బాహుభ్యాం
 తవ ధన్వనే । పరి తే ధన్వనో హేతిరస్మాన్వృణక్తు విశ్వతః । అథో య
 ఇషుధిస్తవారే అస్మన్నిధేహి తమ్ ॥ 1 ॥

శమ్భవే నమః । నమస్తే అస్తు భగవన్విశ్వేశ్వరాయ మహాదేవాయ
 త్ర్యమ్బకాయ త్రిపురాస్తకాయ త్రికాగ్నికాలాయ కాలాగ్నిరుద్రాయ నీలకణ్ఠాయ
 మృత్యుంజయాయ సర్వేశ్వరాయ సదాశివాయ శ్రీమన్మహాదేవాయ నమః ॥

నమో హిరణ్యబాహవే సేనాన్యే దిశాం చ పతయే నమో నమో వృక్షేభ్యో
 హరికేశేభ్యః పశూనాం పతయే నమో నమః సస్పింజరాయ త్విషీమతే పథీనాం
 పతయే నమో నమో బభ్రుశాయ వివ్యాధినేఽన్నానాం పతయే నమో నమో

హరికేశాయోపవీతినే పుష్పానాం పతయే నమో నమో భవస్య హేత్యై జగతాం
 పతయే నమో నమో రుద్రాయాతతావినే క్షేత్రాణాం పతయే నమో నమః
 సూతాయాహంత్యాయ వనానాం పతయే నమో నమో రోహితాయ స్థపతయే
 వృక్షాణాం పతయే నమో నమో మంత్రిణే వాణిజాయ కక్షాణాం పతయే నమో
 నమో భువంతయే వారివస్మృతాయాషధీనాం పతయే నమో నమ
 ఉచ్చైర్హోషాయాక్రన్దయతే పత్తీనాం పతయే నమో నమః కృత్స్నవీతాయ ధావతే
 సత్త్వనాం పతయే నమః ॥ 2 ॥

నమః సహమానాయ నివ్యాధిన ఆవ్యాధినీనాం పతయే నమో నమః
 కకుభాయ నిషంగిణే స్నేనానాం పతయే నమో నమో నిషంగిణ ఇషుధిమతే
 తస్మరాణాం పతయే నమో నమో వంచతే పరివంచతే స్తాయూనాం పతయే
 నమో నమో నిచేరవే పరిచరాయారణ్యానాం పతయే నమో నమః సృకావిభ్యో
 జిఘాగ్ంసద్భ్యో ముష్టతాం పతయే నమో నమో_సిమద్భ్యో నక్తంచరద్భ్యః
 ప్రకృన్తానాం పతయే నమో నమో ఉష్ఠీషిణే గిరిచరాయ కులుంచానాం పతయే
 నమో నమో ఇషుమద్భ్యో ధన్వావిభ్యశ్చ వో నమో నమో ఆతన్వానేభ్యః
 ప్రతిదధానేభ్యశ్చ వో నమో నమో ఆయచ్ఛద్భ్యో విస్మజద్భ్యశ్చ వో నమో
 నమో_స్యద్భ్యో విధ్యద్భ్యశ్చ వో నమో నమో ఆసీనేభ్యః శయానేభ్యశ్చ వో నమో

నమః స్వపద్మో జాగ్రద్భ్యశ్చ వో నమో నమస్తిష్ఠద్మో ధావద్భ్యశ్చ వో నమో
 నమః సభాభ్యః సభాపతిభ్యశ్చ వో నమో నమో అశ్వేభ్యోఽశ్వపతిభ్యశ్చ వో
 నమః ॥ 3 ॥

నమ ఆవ్యాధినీభ్యో వివిధ్యన్తీభ్యశ్చ వో నమో నమ
 ఉగణాభ్యస్త్రుగ్ంహతీభ్యశ్చ వో నమో నమో గృతేభ్యో గృతనపతిభ్యశ్చ వో నమో
 నమో వ్రాతేభ్యో వ్రాతపతిభ్యశ్చ వో నమో నమో గణేభ్యో గణపతిభ్యశ్చ వో
 నమో నమో విరూపేభ్యో విశ్వరూపేభ్యశ్చ వో నమో నమో మహద్భ్యోః
 క్షుల్లకేభ్యశ్చ వో నమో నమో రథిభ్యోఽరథేభ్యశ్చ వో నమో నమో రథేభ్యో
 రథపతిభ్యశ్చ వో నమో నమః సేనాభ్యః సేనానిభ్యశ్చ వో నమో నమః
 క్షత్త్రభ్యః సంగ్రహీతృభ్యశ్చ వో నమో నమస్తక్షభ్యో రథకారేభ్యశ్చ వో నమో
 నమః కులాలేభ్యః కర్మారేభ్యశ్చ వో నమో నమః పుంజిష్ఠేభ్యో నిషాదేభ్యశ్చ వో
 నమో నమ ఇషుకృద్భ్యో ధన్వకృద్భ్యశ్చ వో నమో నమో మృగయుభ్యః
 శ్వనిభ్యశ్చ వో నమో నమః శ్వభ్యః శ్వపతిభ్యశ్చ వో నమః ॥ 4 ॥

నమో భవాయ చ రుద్రాయ చ నమః శర్వాయ చ పశుపతయే చ నమో
 నీలగ్రీవాయ చ శితికణ్ఠాయ చ నమః కపర్దినే చ వృషకేశాయ చ నమః
 సహస్ర్రాక్షాయ చ శతధన్వనే చ నమో గిరిశాయ చ శిశివిష్ణాయ చ నమో
 మీఢుష్ఠమాయ చేఘమతే చ నమో హ్రస్వాయ చ వామనాయ చ నమో బృహతే

చ వర్షీ॑య॒సే చ॒ నమో॑ వృ॒ద్ధాయ॑ చ సం॒వృ॒ద్ధునే॑ చ॒ నమో॑ అ॒గ్రియా॑య చ ప్ర॒థమా॑య
 చ॒ నమ॑ ఆ॒శవే॑ చా॒జిరాయ॑ చ॒ నమః॑ శీ॒క్రియా॑య చ॒ శీ॒భ్యాయ॑ చ॒ నమ॑ ఊ॒ర్వాయ॑
 చావ॒స్వన్యాయ॑ చ॒ నమః॑ స్రో॒తస్యాయ॑ చ॒ ద్వీ॒ప్యాయ॑ చ ॥ 5 ॥

నమో॑ జ్యేష్ఠాయ॑ చ॒ కని॒ష్ఠాయ॑ చ॒ నమః॑ పూ॒ర్వజాయ॑ చాప॒రజాయ॑ చ
 నమో॑ మ॒ధ్యమా॑య చాప॒గల్భాయ॑ చ॒ నమో॑ జ॒ఘన్యాయ॑ చ॒ బు॒ద్నియా॑య చ
 నమః॑ సో॒భ్యాయ॑ చ ప్ర॒తిస॒ర్యాయ॑ చ॒ నమో॑ యా॒మ్యాయ॑ చ॒ క్షే॒మ్యాయ॑ చ॒ నమ॑
 ఉ॒ర్వాయ॑ చ॒ ఖ॒ల్యాయ॑ చ॒ నమః॑ శ్లో॒క్యాయ॑ చా॒వసా॑న్యాయ చ॒ నమో॑ వ॒న్యాయ॑
 చ॒ కక్ష్యాయ॑ చ॒ నమః॑ శ్ర॒వాయ॑ చ॒ ప్ర॒తిశ్ర॒వాయ॑ చ॒ నమ॑ అ॒శుషే॑ణాయ
 చా॒శుర॑థాయ చ॒ నమః॑ శూ॒రాయ॑ చావ॒భిస్త॑తే చ॒ నమో॑ వ॒ర్మిణే॑ చ॒ వ॒రూఢి॑నే
 చ॒ నమో॑ బి॒ల్మి॒నే చ॒ కవ॒చి॒నే చ॒ నమః॑ శృ॒తాయ॑ చ॒ శృ॒తసే॒నాయ॑ చ ॥ 6 ॥

నమో॑ దు॒ండు॒భ్యాయ॑ చాహ॒సన్యాయ॑ చ॒ నమో॑ ధృ॒ష్ణవే॑ చ ప్ర॒మ్మ॒శాయ॑
 చ॒ నమో॑ దూ॒తాయ॑ చ॒ ప్ర॒హి॒తాయ॑ చ॒ నమో॑ ని॒షంగి॑ణే॒ చేషు॑ధి॒మతే॑ చ
 నమ॑స్త్రి॒క్షేష॑వే॒ చాయు॑ధి॒నే చ॒ నమః॑ స్వా॒యుధాయ॑ చ॒ సు॒ధన్వ॑నే॒ చ॒ నమః॑ స్రు॒త్యాయ॑
 చ॒ ప॒థ్యాయ॑ చ॒ నమః॑ కా॒ట్యాయ॑ చ॒ నీ॒ప్యాయ॑ చ॒ నమః॑ సూ॒ద్యాయ॑ చ॒ స॒రస్యాయ॑
 చ॒ నమో॑ నా॒ద్యాయ॑ చ॒ వైశ॒ంతాయ॑ చ॒ నమః॑ కూ॒ప్యాయ॑ చావ॒ట్యాయ॑ చ॒ నమో॑
 వ॒ర్యాయ॑ చావ॒ర్ష్యాయ॑ చ॒ నమో॑ మే॒ఘ్యాయ॑ చ॒ వి॒ద్యుత్యాయ॑ చ॒ నమ॑ ఈ॒ద్రియా॑య

చా॒త॒ప్యా॒య॒ చ॒ న॒మో॒ వా॒త్యా॒య॒ చ॒ రే॒ష్మి॒యా॒య॒ చ॒ న॒మో॒ వా॒స్త॒వ్యా॒య॒ చ॒ వా॒స్తు॒
పా॒య॒ చ॒ ॥ 7 ॥

న॒మః॒ సో॒మాయ॑ చ॒ రు॒ద్రాయ॑ చ॒ న॒మస్తా॒మ్రాయ॑ చారు॒ణాయ॑ చ॒ న॒మః॒
శం॒గాయ॑ చ॒ ప॒శు॒ప॒తయే॑ చ॒ న॒మ॒ ఉ॒గ్రాయ॑ చ॒ భీ॒మాయ॑ చ॒ న॒మో॒ అ॒గ్రే॒వ॒ధాయ॑
చ॒ దూ॒రే॒వ॒ధాయ॑ చ॒ న॒మో॒ హ॒స్తే॒ చ॒ హ॒నీ॒య॒సే॑ చ॒ న॒మో॒ వృ॒క్షే॒భ్యో॒ హ॒రి॒కే॒శే॒భ్యో
న॒మస్తా॒రాయ॑ న॒మశ్చం॒భవే॑ చ॒ మ॒యో॒భవే॑ చ॒ న॒మః॒ శం॒కరాయ॑ చ॒ మ॒య॒స్మరాయ॑
చ॒ న॒మః॒ శి॒వాయ॑ చ॒ శి॒వ॒తరాయ॑ చ॒ న॒మస్తీ॒ర్ణాయ॑ చ॒ కూ॒ల్యాయ॑ చ॒ న॒మః॒
పా॒ర్యాయ॑ చా॒వార్యాయ॑ చ॒ న॒మః॒ ప్ర॒త॒రణాయ॑ చో॒త్త॒రణాయ॑ చ॒ న॒మ॒ ఆ॒తార్యాయ॑
చా॒లా॒ద్యాయ॑ చ॒ న॒మః॒ శ॒ష్పాయ॑ చ॒ ఫే॒న్యాయ॑ చ॒ న॒మః॒ సి॒కత్యాయ॑ చ॒
ప్ర॒వా॒హ్యాయ॑ చ॒ ॥ 8 ॥

న॒మ॒ ఇ॒రి॒ణ్యాయ॑ చ॒ ప్ర॒ప॒థ్యాయ॑ చ॒ న॒మః॒ కి॒గ్ం॒శి॒లాయ॑ చ॒ క్షయ॑ణాయ
చ॒ న॒మః॒ క॒ప॒ర్ది॒నే॑ చ॒ పు॒ల॒స్తయే॑ చ॒ న॒మో॒ గో॒ష్ఠ్యాయ॑ చ॒ గృ॒హ్యాయ॑ చ॒ న॒మస్త॒స్త్వాయ॑
చ॒ గే॒హ్యాయ॑ చ॒ న॒మః॒ కా॒ట్యాయ॑ చ॒ గ॒హ్వరే॒ష్ఠ్యాయ॑ చ॒ న॒మో॒ వ్రా॒ద॒ర్యాయ॑ చ॒
ని॒వే॒ష్ఠ్యాయ॑ చ॒ న॒మః॒ పా॒గ్ం॒ స॒వ్యాయ॑ చ॒ ర॒జ॒స్యాయ॑ చ॒ న॒మః॒ శు॒ష్కాయ॑ చ॒
హ॒రి॒త్యాయ॑ చ॒ న॒మో॒ లో॒ప్యాయ॑ చో॒ల॒ప్యాయ॑ చ॒ న॒మ॒ ఊ॒ర్వ్యాయ॑ చ॒ సూ॒ర్యాయ॑
చ॒ న॒మః॒ ప॒ర్ణాయ॑ చ॒ ప॒ర్ణశ॒ద్యాయ॑ చ॒ న॒మో॒ ఖ॒ప॒గు॒ర॒మా॒ణాయ॑ చా॒భి॒ఘ్న॒తే॑ చ॒

నమ॑ ఆ॒ఘ్నిద॑తే॒ చ ప్ర॒ఘ్నిద॑తే॒ చ నమో॑ వః కి॒రికే॑భ్యో దే॒వానా॑గ్ం హృ॒దయే॑భ్యో
 నమో॑ వి॒క్షీణకే॑భ్యో నమో॑ వి॒చిన్వ॑త్యేభ్యో నమ॑ ఆని॒ర్హతే॑భ్యో నమ॑
 ఆమీ॒వత్యే॑భ్యః ॥ 9 ॥

ద్రాపే॑ అ॒న్ధస॑స్వతే॒ దరి॑ద్రన్వీ॒లలో॑హిత । ఏ॒షాం పు॑రుషా॒ణామే॒షాం ప॑శూ॒నాం
 మా భే॑ర్మా॒ర్షో మో ఏ॒షాం కి॑ంచ॒నామ॑మత్ । యా తే॑ రు॒ద్ర శి॒వా త॒నూః శి॒వా
 వి॒శ్వాహ॑భేషజీ । శి॒వా రు॒ద్రస్య॑ భేషజీ తయా॑ నో మృ॒డ జీ॒వసే॑ । ఇ॒మాగ్ం
 రు॒ద్రాయ॑ తవసే॑ కప॒ర్దినే॑ క్షయద్వీ॒రాయ॑ ప్రభ॒రామ॑హే మ॒తిమ్ । యథా॑ నః
 శమ॑సద్ద్వి॒పదే॑ చతు॒ష్పదే॑ విశ్వం పు॒ష్టం గ్రామే॑ అ॒స్మిన్ననా॑తురమ్ । మృ॒డా నో
 రు॒ద్రోత॑ నో మయస్కృ॒ధి క్షయద్వీ॒రాయ॑ నమసా॑ విధేమ తే । యచ్చం॑ చ యోశ్చ
 మను॑రాయ॒జే పితా॑ తద॒శ్యామ॑ తవ రు॒ద్ర ప్రణీ॑తా । మా నో మ॒హాన్త॑ముత మా
 నో అ॒ర్చకం॑ మా న ఉక్ష॒న్తము॑త మా న ఉక్షి॑తమ్ । మా నో॒ఽవధిః॑ పి॒తరం॑ మోత
 మా॒తరం॑ ప్రియా మా నస్త॒నువో॑ రు॒ద్ర రీ॒రిషః॑ । మా నస్తో॒కే తన॑యే మా న
 ఆయు॑షి మా నో గో॒ఘ్ను మా నో అశ్వే॑ఘ్ను రీ॒రిషః॑ । వీ॒రాన్మా నో రు॒ద్ర
 భామి॒తోఽవధి॑ర్హవి॒ష్మన్తో॑ నమసా॑ విధేమ తే । ఆ॒రాత్యే॑ గో॒ఘ్ను ఉత॑ పూ॒రుష॑ఘ్నే
 క్షయద్వీ॒రాయ॑ సు॒మ్నమ॑స్మే తే అస్తు । రక్షా॑ చ నో అధి॑ చ దేవ॑ బ్రూ॒హ్యధా॑ చ
 నః శ॒ర్మ యచ్చ॑ ద్వి॒బర్హాః॑ । స్తు॒హి శ్రు॒తం గ॑ర్హ॒సదం॑ యువా॒నం మృ॑గన్న

భీ॒మము॑ప॒హతు॑ము॒గమ్ । మృ॒డా జ॒రిత్రే॑ రు॒ద్ర స్త॒వానో॑ అ॒న్యన్తే॑ అ॒స్మన్ని॑వ॒పస్తు॑
 సేనాః॑ । పరి॒ణో రు॒ద్రస్య॑ హే॒తిర్వృ॑ణక్తు॒ పరి త్వేష॑స్య దుర్మ॒తి ర॒ఘాయోః॑ । అ॒వ
 స్తిరా మ॒ఘవ॑ద్భ్యస్తను॒ష్ట మీ॒థ్ వస్తో॑కాయ॒ తన॑యాయ మృ॒డయ॑ । మీ॒ధుష్టమ॑
 శి॒వత॑మ శి॒వో నః॑ సు॒మనా॑ భవ । ప॒రమే॑ వృ॒క్ష ఆయు॑ధన్మి॒ధాయ॑ కృ॒త్తిం
 వసా॑న ఆ॒చర॑ పి॒నాకం॑ బి॒భ్రదా॑గహి । వి॒కిరి॑ద వి॒లోహి॑త నమ॒స్తే అస్తు॑
 భగ॑వః । యా॒స్తే స॒హస్ర॑గం హే॒తయో॑న్యమ॒స్మన్ని॑వ॒పస్తు॑ తాః । స॒హస్రా॑ణి
 సహస్ర॒ధా బా॒హువో॑స్తవ హే॒తయః॑ । తాసా॒మీశా॑నో భగవః పరా॒చీనా॑ ముఖా
 కృ॒ధి ॥ 10 ॥

స॒హస్రా॑ణి సహస్ర॒శో యే రు॒ద్రా అ॒ధి భూ॑మ్యామ్ । తేషా॑గం
 సహస్ర॒యోజనే॑ఽవధన్వాని తన్మసి । అ॒స్మిన్మహా॑త్ప॒ర్ణవే॑ఽన్తరి॒క్షే భ॒వా అ॒ధి ।
 నీల॑గ్రీ॒వాః శి॒తిక॑ణ్ఠాః శ॒ర్వా అ॒ధః, క్ష॒మాచ॑రాః । నీల॑గ్రీ॒వాః శి॒తిక॑ణ్ఠా ది॒వగం॑
 రు॒ద్రా ఉ॑ప॒శ్రితాః॑ । యే వృ॒క్షేషు॑ స॒స్పింజ॑రా నీల॑గ్రీ॒వా వి॒లోహి॑తాః । యే
 భూ॒తానా॑మ॒ధిప॑తయో వి॒శిఖా॑సః కప॒ర్దినః॑ । యే అన్నే॑షు వి॒విధ్య॑న్తి పాత్రే॑షు
 పి॒బతో॑ జనాన్ । యే ప॒థాం ప॑ధి॒రక్ష॑య ఏల॒బ్బదా॑ య॒వ్యుధః॑ । యే తీ॒ర్థాని॑
 ప్ర॒చర॑న్తి స్మృ॒కావ॑న్తో నిషం॒గిణః॑ । య ఏ॒తావ॑న్తశ్చ భూ॒యాగం॑సశ్చ ది॒శో రు॒ద్రా
 వి॒తస్థి॑రే । తేషా॑గం సహస్ర॒యోజనే॑ఽవధన్వాని తన్మసి । నమో॑ రు॒ద్రేభ్యో॑ యే

పు॒థి॒వ్యాం యే॒॑ఽన్తరి॑క్షే యే॒ దివి॑ యే॒షామ॒న్నం వా॑తో॒ వర్ష॑మి॒షవ॑స్తేభ్యో ద॒శ
ప్రాచీ॒ర్షణ॑ దక్షి॒ణా దశ॑ ప్ర॒తీచీ॒ర్షణోదీ॒చీర్షణో॑ర్షాస్తేభ్యో నమస్తే నో మృ॒దయ॑స్తు తే
యం ద్వి॒ష్టో యశ్చ॑ నో ద్వే॒ష్టి తం వో॒ జమ్భే॑ దధామి ॥ 11 ॥

త్ర్యం॑బకం యజామహే సుగ॒న్ధిం పు॑ష్టివర్ధనమ్ । ఉ॒ర్వా॒రుక॒మివ
బంధ॑నాన్మ॒త్యోర్ముక్షీ॑య మా॒మృతా॑త్ । యో రు॒ద్రో అ॒గ్నో యో అ॒ప్పు య
ఓష॑ధీషు యో రు॒ద్రో వి॒శ్వా భువ॑నా వి॒వేశ॑ తస్మై రు॒ద్రాయ॑ నమో అస్తు । తము
ష్టుహి॑ యః స్వి॒షుః సు॒ధన్వా॑ యో వి॒శ్వస్య॑ క్షయతి భే॒షజ॑స్య । యక్షా॒మహే
సౌమ॑నసాయ రు॒ద్రం నమో॑భిర్దే॒వమసు॑రం దువస్య । అ॒యం మే హ॒స్తో
భగ॑వానయం మే భగవ॒త్తరః॑ । అ॒యం మే వి॒శ్వభే॑షజో॒ఽయగ్ం
శి॒వాభి॑మర్శనః । యే తే స॒హస్ర॑మ॒యుతం॑ పాశా మృ॒త్యో మ॒ర్యా॒య హస్త॑వే ।
తాన్య॑జ్ఞస్య మా॒యయా॑ స॒ర్వాన॑వ యజామహే । మృ॒త్యవే॑ స్వాహా మృ॒త్యవే॑
స్వాహా॑ । ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ విష్ణవే మృత్యుర్మే పాహి ॥

ప్రాణానాం గ్రన్థి॑రసి రుద్రో మా విశా॒స్తకః॑ । తేనాన్నేనాప్యాయస్వ ॥

సదా॒శివో॑మ్ ॥

ఓం శా॒ంతిః శా॒ంతిః శా॒ంతిః ॥

॥ చమకప్రశ్నః ॥

సంహితా పాఠః

ఓం అగ్నావిష్ణ్వా సజోషసేమావర్ధంతు వాం గిరః । ద్యుమ్నైర్వాజేభీరాగతమ్ ।
 వాజశ్చ మే ప్రసవశ్చ మే ప్రయతిశ్చ మే ప్రసితిశ్చ మే ధీతిశ్చ మే క్రతుశ్చ మే
 స్వరశ్చ మే శ్లోకశ్చ మే శ్రావశ్చ మే శ్రుతిశ్చ మే జ్యోతిశ్చ మే సువశ్చ
 మే ప్రాణశ్చ మేఽపానశ్చ మే వ్యానశ్చ మేఽసుశ్చ మే చిత్తం చ మ ఆధీతం
 చ మే వాక్ష్వ మే మనశ్చ మే చక్షుశ్చ మే శ్రోత్రం చ మే దక్షశ్చ మే బలం
 చ మ ఓజశ్చ మే సహశ్చ మ ఆయుశ్చ మే జరా చ మ ఆత్మా చ మే తనూశ్చ
 మే శర్మ చ మే వర్మ చ మేఽంగాని చ మేఽస్థాని చ మే పరూగ్ంషి చ
 మే శరీరాణి చ మే ॥ 1 ॥

జ్యేష్ఠం చ మ ఆధిపత్యం చ మే మన్యుశ్చ మే భామశ్చ మేఽమశ్చ
 మేఽంభశ్చ మే జేమా చ మే మహిమా చ మే వరిమా చ మే ప్రథిమా చ
 మే వర్షా చ మే ద్రాఘుయా చ మే వృద్ధం చ మే వృద్ధిశ్చ మే సత్యం చ
 మే శ్రద్ధా చ మే జగచ్చ మే ధనం చ మే వశశ్చ మే త్విషిశ్చ మే క్రీడా చ
 మే మోదశ్చ మే జాతం చ మే జనిష్యమాణం చ మే సూక్తం చ మే సుకృతం

చ మే వి॒త్తం॑ చ మే॒ వేద్యం॑ చ మే॒ భూతం॑ చ మే॒ భవి॒ష్యచ్చ॑ మే॒ సు॒గం॑ చ
 మే॒ సు॒పథం॑ చ మ॒ ఋ॒ద్ధం॑ చ మ॒ ఋ॒ద్ధిశ్చ॑ మే॒ క్షు॒ప్తం॑ చ మే॒ క్షు॒ప్తిశ్చ॑
 మే॒ మ॒తిశ్చ॑ మే॒ సు॒మ॒తిశ్చ॑ మే॒ ॥ 2 ॥

శం॑ చ మే॒ మ॒యశ్చ॑ మే॒ ప్రి॒యం॑ చ మే॒ ఖ॒నుకా॒మశ్చ॑ మే॒ కా॒మశ్చ॑ మే
 సౌ॒మ॒న॒సశ్చ॑ మే॒ భ॒ద్రం॑ చ మే॒ శ్రే॒యశ్చ॑ మే॒ వ॒స్యశ్చ॑ మే॒ య॒శశ్చ॑ మే॒ భ॒గశ్చ॑ మే॒
 ద్ర॒విణం॑ చ మే॒ య॒న్తా॑ చ మే॒ ధ॒ర్తా॑ చ మే॒ క్షే॒మశ్చ॑ మే॒ ధృ॒తిశ్చ॑ మే॒ వి॒శ్వం॑ చ
 మే॒ మ॒హశ్చ॑ మే॒ సం॒విచ్చ॑ మే॒ జ్ఞా॒త్రం॑ చ మే॒ సూ॒శ్చ॑ మే॒ ప్ర॒సూ॒శ్చ॑ మే॒ సీ॒రం॑ చ
 మే॒ ల॒యశ్చ॑ మ॒ ఋ॒తం॑ చ మే॒ ఖ॒మృ॒తం॑ చ మే॒ ఖ॒య॒క్ష్మం॑ చ మే॒ ఖ॒నా॒మ॒యచ్చ॑
 మే॒ జీ॒వా॒తుశ్చ॑ మే॒ దీ॒ర్ఘా॒యు॒త్వం॑ చ మే॒ ఖ॒న॒మి॒త్రం॑ చ మే॒ ఖ॒భ॒యం॑ చ మే॒ సు॒గం॑
 చ మే॒ శ॒య॒నం॑ చ మే॒ సూ॒షా॑ చ మే॒ సు॒ది॒నం॑ చ మే॒ ॥ 3 ॥

ఊ॒ర్ణు॑ మే॒ సూ॒న్యతా॑ చ మే॒ ప॒యశ్చ॑ మే॒ ర॒సశ్చ॑ మే॒ ఘృ॒తం॑ చ మే॒ మ॒ధు
 చ మే॒ స॒గ్ధిశ్చ॑ మే॒ స॒పీ॒తిశ్చ॑ మే॒ కృ॒షిశ్చ॑ మే॒ వృ॒ష్టిశ్చ॑ మే॒ జై॒త్రం॑ చ మ॒ ఔ॒ద్భి॒ద్యం॑
 చ మే॒ ర॒యిశ్చ॑ మే॒ రా॒యశ్చ॑ మే॒ పు॒ష్టం॑ చ మే॒ పు॒ష్టిశ్చ॑ మే॒ వి॒భు॑ చ మే॒ ప్ర॒భు
 చ మే॒ బ॒హు॑ చ మే॒ భూ॒యశ్చ॑ మే॒ పూ॒ర్ణం॑ చ మే॒ పూ॒ర్ణత॑రం॒ చ మే॒ ఖ॒క్షి॒తిశ్చ॑ మే॒
 కూ॒య॒వాశ్చ॑ మే॒ ఖ॒న్నం॑ చ మే॒ ఖ॒క్షు॒చ్చ॑ మే॒ వ్రీ॒హా॒యశ్చ॑ మే॒ య॒వాశ్చ॑ మే॒ మా॒షాశ్చ॑
 మే॒ తి॒లాశ్చ॑ మే॒ ము॒ద్గాశ్చ॑ మే॒ ఖ॒ల్వాశ్చ॑ మే॒ గో॒ధూ॒మాశ్చ॑ మే॒ మ॒సు॒రాశ్చ॑ మే॒
 ప్రి॒యం॑ గ॒వశ్చ॑ మే॒ ఖ॒ణ॒వశ్చ॑ మే॒ శ్యా॒మా॒కాశ్చ॑ మే॒ నీ॒వా॒రాశ్చ॑ మే॒ ॥ 4 ॥

అ॒శ్వా॑ చ॒ మే॒ మృ॒త్తి॒కా॑ చ॒ మే॒ గి॒ర॒య॑శ్చ॒ మే॒ ప॒ర్వ॑తాశ్చ॒ మే॒ సి॒క॒తా॑శ్చ
 మే॒ వ॒న॒స్ప॒త॒య॑శ్చ॒ మే॒ హి॒ర॒ణ్యం॑ చ॒ మే॒ఽఽ॒య॑శ్చ॒ మే॒ సీ॒సం॑ చ॒ మే॒ త్ర॒పు॑శ్చ
 మే॒ శ్వా॒మం॑ చ॒ మే॒ లో॒హం॑ చ॒ మే॒ఽఽ॒గ్ని॑శ్చ॒ మ॒ ఆ॒ప॑శ్చ॒ మే॒ వీ॒రు॑ధశ్చ॒ మ॒ ఓ॒ష॒ధ॒య॑శ్చ
 మే॒ కృ॒ష్ణప॒చ్యం॑ చ॒ మే॒ఽఽ॒కృ॒ష్ణప॒చ్యం॑ చ॒ మే॒ గ్రా॒మ్యా॑శ్చ॒ మే॒ ప॒శవ॑ ఆ॒ర॒ణ్యా॑శ్చ
 య॒జ్ఞే॒న॑ క॒ల్పం॒తాం॑ వి॒త్తం॑ చ॒ మే॒ వి॒త్తి॑శ్చ॒ మే॒ భూ॒తం॑ చ॒ మే॒ భూ॒తి॑శ్చ॒ మే॒ వ॒సు
 చ॒ మే॒ వ॒స॒తి॑శ్చ॒ మే॒ క॒ర్మ॑ చ॒ మే॒ శక్తి॑శ్చ॒ మే॒ఽఽ॒ర్థ॑శ్చ॒ మ॒ ఏ॒మ॑శ్చ॒ మ॒ ఇ॒తి॑శ్చ
 మే॒ గతి॑శ్చ॒ మే॒ ॥ 5 ॥

అ॒గ్ని॑శ్చ॒ మ॒ ఇ॒ంద్ర॑శ్చ॒ మే॒ సో॒మ॑శ్చ॒ మ॒ ఇ॒ంద్ర॑శ్చ॒ మే॒ స॒వి॒తా॑ చ॒ మ॒ ఇ॒ంద్ర॑శ్చ
 మే॒ స॒ర॒స్వతీ॑ చ॒ మ॒ ఇ॒ంద్ర॑శ్చ॒ మే॒ పూ॒షా॑ చ॒ మ॒ ఇ॒ంద్ర॑శ్చ॒ మే॒ బృ॒హ॒స్ప॒తి॑శ్చ
 మ॒ ఇ॒ంద్ర॑శ్చ॒ మే॒ మి॒త్ర॑శ్చ॒ మ॒ ఇ॒ంద్ర॑శ్చ॒ మే॒ వ॒రు॒ణ॑శ్చ॒ మ॒ ఇ॒ంద్ర॑శ్చ॒ మే॒ త్వష్టా॑
 చ॒ మ॒ ఇ॒ంద్ర॑శ్చ॒ మే॒ ధా॒తా॑ చ॒ మ॒ ఇ॒ంద్ర॑శ్చ॒ మే॒ వి॒ష్ణు॑శ్చ॒ మ॒ ఇ॒ంద్ర॑శ్చ॒ మే॒ఽఽ॒శ్వినౌ॑
 చ॒ మ॒ ఇ॒ంద్ర॑శ్చ॒ మే॒ మ॒రు॒త॑శ్చ॒ మ॒ ఇ॒ంద్ర॑శ్చ॒ మే॒ వి॒శ్వే॑ చ॒ మే॒ దే॒వా॑ ఇ॒ంద్ర॑శ్చ
 మే॒ పృ॒థి॒వీ॑ చ॒ మ॒ ఇ॒ంద్ర॑శ్చ॒ మే॒ఽఽ॒తరి॑క్షం॑ చ॒ మ॒ ఇ॒ంద్ర॑శ్చ॒ మే॒ ద్యౌ॑శ్చ
 మ॒ ఇ॒ంద్ర॑శ్చ॒ మే॒ ది॒శశ్చ॑ మ॒ ఇ॒ంద్ర॑శ్చ॒ మే॒ మూ॒ర్ధా॑ చ॒ మ॒ ఇ॒ంద్ర॑శ్చ॒ మే॒ ప్ర॒జా॒ప॒తి॑శ్చ
 మ॒ ఇ॒ంద్ర॑శ్చ॒ మే॒ ॥ 6 ॥

అ॒గ్ం॒శు॑శ్చ॒ మే॒ ర॒శ్మి॑శ్చ॒ మే॒ఽఽ॒దా॒భ్య॑శ్చ॒ మే॒ఽఽ॒ధి॒ప॒తి॑శ్చ॒ మ॒ ఉ॒పా॒గ్ం॒శు॑శ్చ
 మే॒ఽఽ॒న్త॒ర్యా॑మశ్చ॒ మ॒ ఐ॒ంద్ర॑వాయవశ్చ॒ మే॒ మై॒త్రా॑వ॒రు॒ణ॑శ్చ॒ మ॒ ఆ॒శ్విన॑శ్చ

మే ప్రతిప్రస్థానశ్చ మే శుక్రశ్చ మే మంథీ చ మ అగ్రయణశ్చ మే వైశ్వదేవశ్చ
 మే ధ్రువశ్చ మే వైశ్వానరశ్చ మ ఋతుగ్రహశ్చ మేతిగ్రాహ్యశ్చ మ ఐంద్రాగ్నశ్చ
 మే వైశ్వదేవశ్చ మే మరుత్పతీయాశ్చ మే మాహేంద్రశ్చ మ అదిత్యశ్చ మే సావిత్రశ్చ
 మే సారస్వతశ్చ మే పౌష్ణశ్చ మే పాత్నీవతశ్చ మే హరియోజనశ్చ మే ॥ 7 ॥

ఇదృశ్చ మే బర్హిశ్చ మే వేదిశ్చ మే ధిష్ణియాశ్చ మే స్రుచశ్చ మే చమసాశ్చ
 మే గ్రావాణశ్చ మే స్వరవశ్చ మ ఉపరవాశ్చ మేఽధిషవణే చ మే ద్రోణకలశశ్చ
 మే వాయువ్యాని చ మే పూతభృచ్చ మ ఆధవనీయశ్చ మ ఆగ్నీధ్రం చ మే
 హవిర్దానం చ మే గృహశ్చ మే సదశ్చ మే పురోడాశాశ్చ మే పచతాశ్చ
 మేఽవభృథశ్చ మే స్వగాకారశ్చ మే ॥ 8 ॥

అగ్నిశ్చ మే ఘర్మశ్చ మేఽర్మశ్చ మే సూర్యశ్చ మే ప్రాణశ్చ మేఽశ్వమే
 ధశ్చ మే పృథివీ చ మేఽదితిశ్చ మే దితిశ్చ మే ద్యాశ్చ మే శక్వరీరంగులయో
 దిశశ్చ మే యజ్ఞేన కల్పంతామృక్చ మే సామ చ మే సోమశ్చ మే యజుశ్చ
 మే దీక్షా చ మే తపశ్చ మ ఋతుశ్చ మే వ్రతం చ మేఽహోరాత్రయోర్హ్యష్టా
 బృహద్రథంతరే చ మే యజ్ఞేన కల్పేతామ్ ॥ 9 ॥

గర్భాశ్చ మే వత్సాశ్చ మే త్ర్యవిశ్చ మే త్ర్యవీచ మే దిత్తవాట్ చ మే దిత్వాహీ
 చ మే పంచావిశ్చ మే పంచావీ చ మే త్రివత్సశ్చ మే త్రివత్సా చ మే తుర్మవాట్
 చ మే తుర్వాహీ చ మే పష్టవాట్ చ మే పష్టాహీ చ మ ఉక్షా చ మే వశా

చ మ ఋషభశ్చ మే వేహచ్చ మేఽనన్దవాంచ మే ధేనుశ్చ మ ఆయుర్మజ్జేన
 కల్పతాం ప్రాణో యజ్ఞేన కల్పతామపానో యజ్ఞేన కల్పతాం వ్యానో యజ్ఞేన
 కల్పతాం చక్షుర్మజ్జేన కల్పతాగ్ శ్రోత్రం యజ్ఞేన కల్పతాం మనో యజ్ఞేన
 కల్పతాం వాగ్మజ్జేన కల్పతామాత్మా యజ్ఞేన కల్పతాం యజ్ఞో యజ్ఞేన కల్పతామ్
 || 10 ||

ఏకా చ మే త్రిస్రశ్చ మే పంచ మే సప్త చ మే నవ చ మ ఏకాదశ
 చ మే త్రయోదశ చ మే పంచదశ చ మే సప్తదశ చ మే నవదశ చ మ
 ఏకవిగ్ంశతిశ్చ మే త్రయోవిగ్ంశతిశ్చ మే పంచవిగ్ంశతిశ్చ మే సప్తవిగ్ంశతిశ్చ
 మే నవవిగ్ంశతిశ్చ మ ఏకత్రిగ్ంశచ్చ మే త్రయస్త్రిగ్ంశచ్చ మే చత్రసశ్చ మేఽష్టా
 చ మే ద్వాదశ చ మే షోడశ చ మే విగ్ంశతిశ్చ మే చతుర్విగ్ంశతిశ్చ
 మేఽష్టావిగ్ంశతిశ్చ మే ద్వాత్రిగ్ంశచ్చ మే షట్త్రిగ్ంశచ్చ మే చత్వారిగ్ంశచ్చ
 మే చతుశ్చత్వారిగ్ంశచ్చ మేఽష్టాచత్వారిగ్ంశచ్చ మే వాజశ్చ ప్రసవశ్చాపిజశ్చ
 క్రతుశ్చ సువశ్చ మూర్ధా చ వ్యశ్నీయశ్చాంత్యాయనశ్చాంత్యశ్చ భౌవనశ్చ
 భువనశ్చాధిపతిశ్చ || 11 ||

ఓం ఇదా దేవహూర్మనుర్యజ్ఞనీర్భూహస్పతిరుక్థామదాని శగ్ంసిషద్విశ్వే
 దేవాః సూక్తవాచః పృథివిమాతర్యా మా హిగ్ంసీర్మధు మనిష్యే మధు జనిష్యే
 మధు వక్ష్యామి మధు వదిష్యామి మధుమతీం దేవేభ్యో

వాచముద్యాసగ్ంశుశ్రూషేణ్యాం మనుష్యేభ్యస్తం మా దేవా అవంతు శోభాయై
 పితరోఽనుమదంతు ॥

ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః ॥

నమామీశమీశాన నిర్వాణరూపం

విభుం వ్యాపకం బ్రహ్మవేదస్వరూపమ్ ।

అజం నిర్గుణం నిర్వికల్పం నిరీహం

చిదాకారమాకాశవాసం భజేఽహమ్ ॥

॥ అరుణప్రశ్నః ॥

తైత్తిరీయారణ్యకమ్

ఓం భద్రం కర్ణభిః శృణుయామ దేవాః । భద్రం పశ్యేమాక్షభిర్యజత్రాః ।
స్థిరైరంగైస్తుష్టువాగ్ంస్తనూభిః । వ్యశేమ దేవహితం యదాయుః । స్వస్తి న
ఇన్ద్రో వృద్ధశ్రవాః । స్వస్తి నః పూషా విశ్వవేదాః । స్వస్తి నస్తార్క్ష్యో
అరిష్టనేమిః । స్వస్తి నో బృహస్పతిర్దధాతు ॥

ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః ॥

ఓం భద్రం కర్ణభిః శృణుయామ దేవాః । భద్రం పశ్యేమాక్షభిర్యజత్రాః ।
స్థిరైరంగైస్తుష్టువాగ్ంస్తనూభిః । వ్యశేమ దేవహితం యదాయుః । స్వస్తి న
ఇన్ద్రో వృద్ధశ్రవాః । స్వస్తి నః పూషా విశ్వవేదాః । స్వస్తి నస్తార్క్ష్యో
అరిష్టనేమిః । స్వస్తి నో బృహస్పతిర్దధాతు । ఆపమాపామపః సర్వాః ।
అస్మాదస్మాదితోఽముతః ॥ 1 ॥

అగ్నిర్వాయుశ్చ సూర్యశ్చ । సహ సంచస్కర్షియా । వాయుశ్చ
రశ్మిపతయః । మరిచ్యాత్మానో అద్రుహః । దేవీర్భువనసూవరీః । పుత్రవత్స్వాయు

మే సుత । మహానామ్నీర్మహామానాః । మహాసో మహాస్స్వః । దేవీః
పర్జన్యసూవరీః । పుత్రవత్వాయ మే సుత ॥ 2 ॥

అపాశ్శ్యష్టిమపా రక్షః । అపాశ్శ్యష్టిమపారఘమ్ । అపాప్రూమప
చావర్తిమ్ ॥ అపదేవీరితో హిత । వజ్రం దేవీరజీతాగ్శ్చ । భువనం
దేవసూవరీః । ఆదిత్యానదితిం దేవీమ్ । యోనినోర్హముదీషత । శివానశ్శన్తమా
భవన్తు । దివ్యా అప ఓషధయః । సుమృడీకా సరస్వతి । మా తే వ్యోమ
సందృశి ॥ 3 ॥

స్మృతిః ప్రత్యక్షమైతిహ్యమ్ । అనుమానశ్చతుష్టయమ్ । ఏతైరాదిత్య-
మణ్డలమ్ । సర్వైరేవ విధాస్యతే ॥ సూర్యో మరీచిమాదత్తే । సర్వస్మాద్భు
వనాదధి । తస్యాః పాకవిశేషేణ । స్మృతం కాలవిశేషణమ్ । నదీవ
ప్రభవాత్కాచిత్ । అక్షయ్యాత్స్వన్తే యథా ॥ 4 ॥

తాన్నద్యోఽభిసమాయన్తి । సోరుస్సతీ న నివర్తతే ఏవన్నానా-
సముత్తానాః । కాలాస్సంవత్సరగ్ శ్రితాః । అణుశశ్చ మహాశశ్చ । సర్వే
సమవయన్త్రితమ్ । సతైస్సర్వైస్సమావిష్టః । ఊరుస్సన్న నివర్తతే ।
అధిసంవత్సరం విద్యాత్ । తదేవ లక్షణే ॥ 5 ॥

అణుభిశ్చ మహద్భిశ్చ । సమారూఢః ప్రదృశ్యతే । సంవత్సరః ప్రత్యక్షేణ ।
నాధిసత్వః ప్రదృశ్యతే । పటరో విక్లిధః పింగః । ఏతద్వరుణలక్షణమ్ ।

యత్రైతదుపదృశ్యతే । సహస్రం తత్ర నీయతే । ఏకగంహి శిరో నానా ముఖే ।
 కృత్స్నం తదృతులక్షణమ్ ॥ 6 ॥

ఉభయతస్సప్తైన్ద్రియాణి । జల్పితం తేషు దివ్యతే । శుక్లకృష్ణే సంవ-
 త్సరస్య । దక్షిణవామయోః పార్శ్వయోః । తస్యైషా భవతి । శుక్రం తే అన్యదృజతం
 తే అన్యత్ । విషురూపే అహనీ ద్యౌరివాసి । విశ్వా హి మాయా అవసి
 స్వధావః । భద్రా తే పూషన్నిహ రాతిరస్త్వీతి । నాత్ర భువనమ్ । న పూషా ।
 న పశవః । నాదిత్యస్సంవత్సర ఏవ ప్రత్యక్షేణ ప్రియతమం విద్యాత్ । ఏతద్వై
 సంవత్సరస్య ప్రియతమగ్ం రూపమ్ । యోఽస్య మహానర్థ ఉత్పత్స్యమానో
 భవతి । ఇదం పుణ్యం కురుష్వేతి । తమాహరణం దద్యాత్ ॥ 7 ॥

సాకంజానాగ్ం సప్తభమాహురేకజమ్ । పదుద్యమా ఋషయో దేవజా
 ఇతి । తేషామిష్టాని విహితాని ధామశః । స్థాత్రే రేజన్తే వికృతాని రూపశః ।
 కో ను మర్యా అమిథితః । సఖా సఖాయమబ్రవీత్ । జహాకో అస్మ దీషతే ।
 యస్తిత్యాజ సఖివిదగ్ం సఖాయమ్ । న తస్య వాచ్యపి భాగో అస్తి । యదీగ్ం
 శృణోత్యలకగ్ం శృణోతి ॥ 8 ॥

న హి ప్రవేద సుకృతస్య పన్తామితి । ఋతుర్ఋతునా నుధ్యమానః ।
 విననాదాభిధావః । షష్టిశ్చ త్రిగ్ంశకా వల్గః । శుక్లకృష్ణౌ చ షాష్టికౌ ।

సారాగవస్తైర్లదక్షః । వసనో వసుభిస్సహ సంవత్సరస్య సవితుః ।
ప్రైషకృత్ప్రథమః స్మృతః । అమూనాదయతేత్యన్యాన్ ॥ 9 ॥

అమూగ్శ్చ పరిరక్షతః । ఏతా వాచః ప్రయుజ్యన్తే । యత్రైతదుప-
దృశ్యతే । ఏతదేవ విజానీయాత్ । ప్రమాణం కాలపర్యయే । విశేషణం తు
వక్ష్యామః । ఋతూనాం తన్నిబోధత । శుక్లవాసా రుద్రగణః । గ్రీష్మేణాఽవర్తతే
సహ । నిజహన్ పృథివీగం సర్వామ్ ॥ 10 ॥

జ్యోతిషాఽప్రతిభ్యేన సః । విశ్వరూపాణి వాసాగ్ంసి । ఆదిత్యానాం
నిబోధత । సంవత్సరీణం కర్మఫలమ్ । వర్షాభిర్దదతాగ్ం సహ । అదుఃఖో
దుఃఖచక్షురివ । తద్మాఽఽపీత ఇవ దృశ్యతే । శీతేనావ్యధయన్నివ । రురుదక్ష
ఇవ దృశ్యతే । ఘోదయతే జ్వలతశ్చైవ । శామ్యతశ్చాస్య చక్షుషీ । యా వై ప్రజా
భ్రగ్శ్శన్తే । సంవత్సరాతా భ్రగ్శ్శన్తే । యాః ప్రతితిష్ఠన్తి । సంవత్సరే తాః
ప్రతితిష్ఠన్తి । వర్షాభ్య ఇత్యర్థః ॥ 11 ॥

అక్షిదుఃఖోత్థితస్త్వైవ । విప్రసన్నే కనీనికే । అజ్కేచాద్గణం నాస్తి ।
ఋభూణాం తన్నిబోధత । కనకాభాని వాసాగ్ంసి । అహతాని నిబోధత ।
అన్నమశ్నీత మృజ్ఞీత । అహం వో జీవనప్రదః । ఏతా వాచః ప్రయుజ్యన్తే ।
శరద్యత్రోపదృశ్యతే ॥ 12 ॥

అభిధూన్వన్తో_భిఘ్నున్ ఇ_వ । వా_త_వ_నో_ మ_రు_ద్ధ_ణాః । అ_మ_తో
 జే_తు_మి_షు_ము_ఖ_మి_వ । స_న్న_ద్ధా_స్స_హ_ ద_దృ_శే_ హ । అ_ప_ధ్య_స్తై_ర్వ_స్తి_వ_ర్ణై_రి_వ ।
 వి_శి_ఖా_సః_ క_ప_ర్ది_సః । అ_క్రు_ద్ధ_స్య_ యో_త్య_మా_న_స్య । క్రు_ద్ధ_స్యే_వ_ లో_హి_నీ_ ।
 హే_మ_త_శ్చ_క్షు_షీ_ వి_ద్యా_త్ । అ_క్ష_యోః_ క్షి_ప_ణో_రి_వ ॥ 13 ॥

దు_ర్భి_క్షం_ దే_వ_లో_కే_షు । మ_నూ_నా_ము_ద_కం_ గృ_హే_ । ఏ_తా_ వా_చః
 ప్ర_వ_ద_నీః_ । వై_ద్యు_తో_ యా_న్తి_ శై_శి_రిః_ । తా_ అ_గ్నిః_ ప_వ_మా_నా_ అ_న్వై_క్ష_త_ । ఇ_హ
 జీ_వి_కా_మ_ప_రి_ప_శ్య_న్_ । త_స్యై_షా_ భ_వ_తి_ । ఇ_హే_హ_వ_స్స్వ_త_ప_సః_ ।
 మ_రు_త_సూ_ర్య_త్వ_చః_ । శ_ర్మ_ స_ప్ర_థా_ ఆ_వృ_ణే ॥ 14 ॥

అ_తి_తా_మ్రా_ణి_ వా_సా_గ్ం_సి_ । అ_ప్తి_వ_జ్రి_శ_త_ఘ్ని_ చ_ । వి_శ్వే_ దే_వా
 వి_ప్ర_హ_ర_న్తి_ । అ_గ్ని_జి_హ్వో_ అ_స_శ్చ_త_ । నై_వ_ దే_వో_ న_ మ_ర్త్యః_ । న_ రా_జా_ వ_రు_ణో_
 వి_భుః_ । నా_గ్ని_ర్వే_న్దో_ న_ ప_వ_మా_నః_ । మా_తృ_కృ_చ్ఛ_న_ వి_ద్య_తే_ । ది_వ్య_స్యై_కా_
 ధ_ను_రా_ర్షిః_ । పృ_థి_వ్యా_మ_ప_రా_ శ్రి_తా ॥ 15 ॥

త_స్యై_న్దో_ వ_మి_రూ_పే_ణ_ । ధ_ను_ర్జ్యా_మ_భి_న_ధ్వ_య_మ్_ । త_ద్వి_స్త్వ_ధ_ను_రి_
 త్య_జ్య_మ్_ । అ_ప్ర_వ_ర్ణే_షు_ చ_క్ష_తే_ । ఏ_త_దే_వ_ శ_ం_యో_ర్బా_ర్_హ_స్ప_త్య_స్య_ ।
 ఏ_త_ద్రు_ద్ర_స్య_ ధ_నుః_ । రు_ద్ర_స్య_ త్వే_వ_ ధ_ను_రా_ర్షిః_ । శి_ర_ ఉ_త్పి_పే_ష_ ।
 స_ ప్ర_వ_ర్ణో_భ_వ_త్_ । త_స్మా_ద్య_స్స_ప్ర_వ_ర్ణే_ణ_ య_జ్ఞే_న_ య_జ_తే_ । రు_ద్ర_స్య_ స

శి॒రః ప్ర॒తి॒ద॒ధాతి॑ । నై॒నగ్గిం॑ రు॒ద్ర ఆ॒రుకో॑ భ॒వతి॑ । య ఏ॒వం వే॒ద ॥ 16 ॥

అ॒త్యూర్షాక్షో॑ఽతి॒రశ్చాత్ । శి॒శిరః॑ ప్ర॒ద్యశ్య॑తే । నై॒వ రూ॒పం న॑ వా॒సాగ్గిం॑సి ।
 న చక్షుః॑ ప్ర॒తిదృ॑శ్యతే । అ॒న్యోన్యం॑ తు న హి॒గ్గస్రా॒తః । స॒తస్తద్దే॒వలక్షణమ్॑ ।
 లోహితో॑ఽక్షి శార॒శీర్షిః । సూ॒ర్యస్యో॑ద॒యనం॑ ప్ర॒తి । త్వం
 కరో॑షిన్యంజ॒లికామ్ । త్వం కరో॑షి ని॒జాను॑కామ్ ॥ 17 ॥

ని॒జాను॑కామేన్యంజ॒లికా॑ । అమీ॑ వా॒చము॑పా॒సతా॑మితి । తస్మై॑ సర్వ॒ ఋత॑వో
 నమ॒స్తే । మ॒ర్యాదా॑కరత్వాత్ప॒పురో॑ధామ్ । బ్రా॒హ్మణ॑ ఆప్నో॒తి । య ఏ॒వం
 వే॒ద । స ఖ॒లు సం॑వత్స॒ర ఏ॒తైస్సే॒నానీ॑భి॒స్సహ॑ । ఇ॒న్ద్రాయ॑ స॒ర్వాన్మామా॑-
 నభి॑వహతి । స ద్ర॒ఘః । తస్మై॑షా భ॒వతి ॥ 18 ॥

అ॒వద్ర॑పో అగ్గిం॑శు॒మతీ॑మతి॒ష్ఠత్ । ఇ॒యాసః॑ కృ॒ష్ణో ద॒శభి॑స్సహ॒స్రైః ।
 ఆ॒వర్త॑మి॒స్త్రిః శ॒చ్యా ధ॑మ॒న్తమ్ । ఉ॒పస్సు॑హి తం నృ॒మణా॑మథ॒ద్రామి॒తి ।
 ఏ॒తయై॑వేంద్రః స॒లావృ॑శ్చా స॒హ । అ॒సురాన్ ప॑రివృ॒శ్యతి॑ । పృ॒థివ్యగ్గిం॑శు॒మతీ॑ ।
 తామ॒న్వప॑స్థితః సం॒వత్స॑రో ది॒వం చ । నై॒వం వి॒దుషా॑ఽఽచా॒ర్యాస్తే॑వా॒సినా॑ ।
 అన్యోన్య॑స్మై ద్రు॒హ్యతామ్ । యో ద్రు॒హ్యతి॑ । భ్ర॒శ్యతే॑ స్వ॒ర్గాల్లో॒కాత్ । ఇత్య॑తు-
 మణ్డలా॒ని । సూ॒ర్యమణ్డ॑లాన్యాఖ్యా॒యికాః । అత॑ ఊర్ష॒గ్గింస॑నిర్వ॒చనాః ॥ 19 ॥

ఆరో॑గో బ్రా॒జః ప॑ట॒రః ప॒తంగః॑ । స్వ॒ర్ణరో జ్యోతి॑షీ॒మాన్ విభా॑సః ।
 తే అస్మై॑ సర్వే ది॒వమా॑త॒పన్తి॑ । ఊర్షం దు॒హానా॑ అన॒పస్సు॑రస్త ఇ॒తి ।

క॒శ్యపో॒ఽప్త॒మః । స మ॒హామే॒రుం స జ॒హతి॑ । తస్మై॒షా భ॒వతి॑ । యత్రే॒
 శి॒ల్పంక॒శ్యప॑ రో॒చనా॑వత్ । ఇ॒న్ద్రియా॑వత్పు॒ష్కలం॑ చి॒త్రభా॑సు । యస్మి॒న్సూ॒ర్యా
 అ॒ర్చితా॑స్సప్త సా॒కమ్ ॥ 20 ॥

తస్మిన్ రాజానమధివిశ్రయేమమితి । తే అస్మై సర్వే కశ్యపా
 జ్ఞోతిర్లభన్తే । తాన్సోమః కశ్యపాదధినిర్దమతి । భ్రస్తాకర్మకృద్వివైవమ్ । ప్రాణో
 జీవానీన్ద్రియజీవాని । సప్త శీర్షణ్యాః ప్రాణాః । సూర్యా ఇత్యాచార్యాః ।
 అపశ్యమహమేతాన్సప్త సూర్యానితి । పంచకర్ణో వాత్స్యాయనః । సప్తకర్ణశ్చ
 ప్లాక్షిః ॥ 21 ॥

అనుశ్రవిక ఏవ నౌ కశ్యప ఇతి । ఉభా వేదయతే । న హి శేకుమివ
 మహామేరుం గస్తుమ్ । అపశ్యమహమేతూర్వమణ్డలం పరివర్తమానమ్ ।
 గార్భ్యః ప్రాణత్రాతః । గచ్ఛన్త మహామేరుమ్ । ఏకం చాజహతమ్ ।
 బ్రాజపటరపతంగా నిహనే । తిష్ఠన్నాతపన్తి । తస్మాదిహ తస్త్రితపాః ॥ 22 ॥

అముత్రేతరే । తస్మాదిహతస్త్రితపాః । తేషామేషా భవతి । సప్త సూర్యా
 దివమనుప్రవిష్టాః । తానన్వేతి పథిభిర్దక్షిణావాన్ । తే అస్మై సర్వే ఘృతమాతపన్తి ।
 ఊర్జం దుహానా అనపస్పృరన్త ఇతి । సప్తర్విజస్సూర్యా ఇత్యాచార్యాః । తేషామేషా
 భవతి । సప్త దిశో నానాసూర్యాః ॥ 23 ॥

సప్త హోతార ఋత్విజః । దేవా ఆదిత్యా యే సప్త । తేభిస్సోమాభీరక్షణ
 ఇతి । తదప్యోమ్నాయః । దిగ్భాజ ఋతున్ కరోతి । ఏతయైవావృతా
 సహస్రసూర్యతాయా ఇతి వైశంపాయనః । తస్యైషా భవతి । యద్ద్యావ ఇప్ర
 తే శతగంశతం భూమీః । ఉతస్యః । నత్వా వజ్రిన్ సహస్రగం సూర్యాః ॥ 24 ॥

అనునజాతమష్ట రోదసీ ఇతి । నానాలింగత్వాదృతునాం నానాసూర్య-
 త్వమ్ । అష్టా తు వ్యవసితా ఇతి । సూర్యమణ్డలాస్యష్టాత ఊర్ధ్వమ్ । తేషామేషా
 భవతి । చిత్రం దేవానాముదగాదనీకమ్ । చక్షుర్మిత్రస్య వరుణస్యాగ్నేః । ఆప్రా
 ద్యావాపృథివీ అన్తరిక్షమ్ । సూర్య ఆత్మా జగతస్తస్థషశ్చేతి ॥ 25 ॥

క్వేదమభ్రన్వివిశతే । క్వాయగ్ం సంవత్సరో మిథః । క్వాహః క్వేయన్వేవ-
 రాత్రీ । క్వ మాసా ఋతవః శ్రితాః । అర్ధమాసా ముహూర్తాః ।
 నిమేషాస్తుటిభిస్సహ । క్వేమా ఆపో నివిశన్తే । యదీతో యాన్తి సంప్రతి । కాలా
 అప్పునివిశన్తే । ఆపస్సూర్యే సమాహితాః ॥ 26 ॥

అభ్రాణ్యపః ప్రపద్వన్తే । విద్యుతుసార్యే సమాహితా । అనవర్ణే ఇమే భూమీ ।
 ఇయం చాఽసౌ చ రోదసీ । కిగ్స్విదత్రాస్తరా భూతమ్ । యేనేమే విదృతే ఉభే ।
 విష్ణునా విదృతే భూమీ । ఇతి వత్సస్య వేదనా । ఇరావతీ ధేనుమతీ హి
 భూతమ్ । సూయవసినీ మనుషే దశస్యే ॥ 27 ॥

వృష్టభ్రాద్రోదసీ విష్టవేతే । దాధర్థ పృథివీమభితో మయాఖైః ।
 కిన్తద్విష్టోర్బలమాహుః । కా దీప్తిః కిం పరాయణమ్ । ఏకో యద్ధారయద్దేవః ।
 రేజతీ రోదసీ ఉభే । వాతాద్విష్టోర్బలమాహుః । అక్షరాద్దిప్తిరుచ్యతే ।
 త్రిపదాద్ధారయద్దేవః । యద్విష్టో-రేకముత్తమమ్ ॥ 28 ॥

అగ్నయో వాయవశ్చైవ । ఏతదస్య పరాయణమ్ । పుచ్చామి త్వా పరం
 మృత్యుమ్ । అవమం మధ్యమంచతుమ్ । లోకంచ పుణ్యపాపానామ్ ।
 ఏతత్పచ్చామి సంప్రతి । అముమాహుః పరం మృత్యుమ్ । పవమానం తు
 మధ్యమమ్ । అగ్నిరేవావమో మృత్యుః । చన్ద్రమాశ్చతురుచ్యతే ॥ 29 ॥

అనాభోగాః పరం మృత్యుమ్ । పాపాస్సంయన్తి సర్వదా । ఆభోగాస్త్వేవ
 సంయన్తి । యత్ర పుణ్యకృతో జనాః । తతో మధ్యమమాయన్తి । చతుమగ్నిం చ
 సంప్రతి । పుచ్చామి త్వా పాపకృతః । యత్ర యాతయతే యమః । త్వస్త్వద్భ్రహ్మాన్
 ప్రబ్రూహి । యది వేత్థాఽసతో గృహాన్ ॥ 30 ॥

కశ్యపాదుదితాస్సూర్యాః । పాపాన్నిర్ఘ్నన్తి సర్వదా । రోదస్యోరన్తర్దే-
 శేషు । తత్ర న్యస్యన్తే వాసవైః । తేఽశరీరాః ప్రపద్యన్తే । యథాఽపుణ్యస్య
 కర్మణః । అపాణ్యపాదకేశాసః । తత్ర తేయోనిజా జనాః । మృత్వా
 పునర్య త్యుమాపద్యన్తే । అద్యమానాస్త్వకర్మభిః ॥ 31 ॥

ఆశాతికాః క్రిమయ ఇవ । తతః పూయన్తే వాసవైః అపైతం మృత్యుం
 జయతి । య ఏవం వేద । స ఖల్వైవం విద్రాబ్హమాణః । దీర్ఘశుత్రమో భవతి ।
 కశ్యపస్యాతిధిస్సిద్ధగమస్సిద్ధాగమనః । తస్యైషా భవతి । ఆయస్మిన్తన్త-
 వాసవాః । రోహన్తి పూర్వా రుహాః ॥ 32 ॥

ఋషిర్ హ దీర్ఘశుత్రమః । ఇన్ద్రస్య ఘర్మో అతిధిరితి । కశ్యపః పశ్యకో
 భవతి । యత్సర్వం పరిపశ్యతీతి సౌక్య్యాత్ । అధాగ్నీరష్టపురుషస్య । తస్యైషా
 భవతి । అగ్నే నయ సుపథా రాయే అస్మాన్ । విశ్వాని దేవ వయునాని విద్వాన్ ।
 యుయోధ్యస్మజ్జహరాణమేనః । భూయిష్మాన్తే నమ ఉక్తిం విధేమేతి ॥ 33 ॥

అగ్నిశ్చ జాతవేదాశ్చ । సహోజా అజిరాప్రభుః । వైశ్వానరో నర్యాపాశ్చ ।
 పంక్తిరాధాశ్చ సప్తమః వినర్షేవాఽష్టమోఽగ్నీనామ్ । ఏతేఽష్టా వసవః, క్షితా
 ఇతి । యథర్షేవాగ్నేరర్చిర్వర్ణ - విశేషాః । నీలార్చిశ్చ పీతకార్చిశ్చేతి ॥ అథ
 వాయో-రేకాదశపురుషస్యైకాదశస్త్రీకస్య । ప్రబ్రాజమానా వ్యవదాతాః ॥ 34 ॥

యాశ్చ వాసుకివైద్యుతాః । రజతాః పరుషాః శ్యామాః । కపిలా
 అతిలోహితాః । ఊర్ధ్వా అవపతనాశ్చ । వైద్యుత ఇత్యేకాదశ । నైనం వైద్యుతో
 హిన్తస్మి । య ఏవం వేద । స హోవాచ వ్యాసః పారాశర్మః । విద్యుద్వధమేవాహం
 మృత్యుమైచ్ఛమితి । న త్వకామగ్ంహన్తి ॥ 35 ॥

య ఏ॒వం వే॒ద । అథ॑ గ॒న్ధర్వ॑గణాః । స్వా॒స॒త్రాట్ । అం॒ఘౌరి॑
 ర్భ॒మౌః । హ॒స్త॒స్సుహ॑స్తః । కృ॒శా॒నుర్వి॒శ్వావ॑సుః । మూ॒ర్ధనా॑స్త్వ॒స్త్వృప॑ర్యాః ।
 కృ॒తిరి॑త్యేకాదశ గ॒న్ధర్వ॑గణాః । దే॒వాశ్చ॑ మహాదే॒వాః । ర॒శ్మయ॑శ్చ దే॒వా గ॒రగి॑రః

॥ 36 ॥

నై॒నం గ॑రో హి॒నస్తి॑ । య ఏ॒వం వే॒ద । గౌరీ॑ మి॒మాయ॑ స॒లిలా॒ని
 త్క॒త్తీ । ఏ॒కప॑దీ ద్వి॒పదీ॑ సా చతు॑ష్పదీ । అ॒ష్టాప॑దీ న॒వప॑దీ బ॒భూవ॑షీ ॥
 స॒హస్రా॑క్షరా ప॒రమే॑ వ్యోమ॒న్నితి॑ । వా॒చో వి॒శేష॑ణమ్ । అథ॑ ని॒గద॑వ్యాఖ్యా॒తాః ।
 తా॒నను॑క్రమి॒ష్యామః॑ । వ॒రాహ॑వ॒స్స్తుత॑ప॒సః ॥ 37 ॥

వి॒ద్యున్మ॑హసో॒ ధూప॑యః । శ్వా॒పయో॑ గృహ॒మేధా॑శ్చేత్యే॒తే । యే॒
 చే॒మే॒శిమి॑వి॒ద్విషః॑ । ప॒ర్జన్యా॑స్స॒ప్త పృ॑థివీమ॒భివర్ష॑న్తి । వృ॒ష్టిభి॑రి॒తి ।
 ఏ॒తయై॑వ వి॒భక్తి॑విప॒రీతాః॑ । స॒ప్తభి॑ర్వా తై॒రుదీ॑రితాః । అ॒మూన్లో॑కాన॒భి
 వర్ష॑న్తి । తే॒షామే॑షా భ॒వతి॑ । స॒మాన॑మే॒తదు॑దకమ్ ॥ 38 ॥

ఉ॒చ్చైత్య॑వ॒చాహ॑భిః । భూ॒మిం ప॒ర్జన్యా॑ జి॒న్వన్తి॑ । ది॒వం జి॒న్వన్త్య॑గ్నూ॒య
 ఇ॒తి । య॑దక్ష॒రం భూ॑తకృ॒తమ్ । వి॒శ్వే దే॒వా ఉ॒పాస॑తే । మ॒హర్షి॑మ॒స్య
 గో॒ప్తార॑మ్ ॥ జ॒మద॑గ్ని॒మకు॑ర్వత । జ॒మద॑గ్ని॒రాప్యా॑యతే । ఛ॒న్దోభి॑శ్చతు
 రు॒త్తరైః॑ । రా॒జ్ఞసో॑మ॒స్య తృ॒ప్తాసః॑ ॥ 39 ॥

బ్రహ్మణా వీర్యావతా । శివా నః ప్రదిశో దిశః । తచ్చంయోరావృణీమహే ।
 గాతుం యజ్ఞాయ । గాతుం యజ్ఞపతయే । దైవీస్వస్తిరస్తు నః । స్వస్తిర్మాను
 షేభ్యః । ఊర్ధ్వం జిగాతు భేషజమ్ । శన్నో అస్తు ద్విపదే । శం చతుష్పదే ।
 సోమపా (3) అసోమపా (3) ఇతి నిగదవ్యాఖ్యాతాః ॥ 40 ॥

సహస్రవృదియం భూమిః । పరం వ్యోమ సహస్రవృత్ । అశ్వినా భుజ్జ్య
 నాసత్యా । విశ్వస్య జగత్స్పతీ । జాయా భూమిః పతిర్వ్యోమ । మిథుసంతా
 అతుర్యధుః । పుత్రో బృహస్పతీ రుద్రః । సరమా ఇతి స్త్రీపుమమ్ । శుక్రం
 వామన్యద్యజతం వామన్యత్ । విషురూపే అహనీ ద్యౌరివ స్థః ॥ 41 ॥

విశ్వా హి మాయా అవధః స్వధావంతై । భద్రా వాం పూషణావిహ
 రాతిరస్తు । వాసాత్యై చిత్రై జగతో నిధానౌ । ద్యావాభూమీ చరథః సగ్ం
 సఖాయౌ । తావశ్వినా రాసభాస్వా హవం మే । శుభస్పతీ ఆగతగ్ం సూర్యయా
 సహ । త్యుగ్రోహ భుజ్జ్యమశ్వినోదమేఘే । రయిన్న కశ్చిన్మృవాం (2)
 అవాహాః । తమూహధుర్నైభిరాత్మస్వతీభిః । అన్తరిక్షప్రద్భిరపోదకాభిః ॥ 42 ॥

తిస్రః, క్షప్స్తిరహోతివ్రజద్భిః । నాసత్యా భుజ్జ్యమూహధుః పతంగైః ।
 సముద్రస్య ధన్వన్సార్ధస్య పారే । త్రిభీరథైశ్చతపద్భిః షడ్శ్వైః ।
 సవితారం వితన్వన్తమ్ । అనుబధ్నాతి శాంబరః । ఆపపూర్షంబరశ్చైవ ।

స॒వితా॑రే॒పసో॑ఽభవత్ । త్యగ్ం॑ సుతృ॒ష్టం వి॑దిత్వై॒వ । బ॒హుసో॑మ గి॒రం
వ॑శీ ॥ 43 ॥

అన్వే॑తి తు॒గ్రో వ॑క్రియా॒న్తమ్ । ఆ॒యసూ॑యాన్స్యోమ॒తృపు॒షు । స
సం॑గ్రామస్త॒మోద్యో॒ఽత్యో॒తః । వాచో॑ గాః పి॒పాతి॒ తత్ । స తద్గో॑భి॒స్స॒వాఽ-
త్యే॒త్యన్యే॑ । ర॒క్షసా॑నన్వి॒తాశ్చ॑ యే । అన్వే॑తి పరి॒వృత్యా॒ఽస్తః । ఏ॒వమే॒తాస్థో
అ॒శ్వినా॑ । తే ఏ॒తే ద్యుః॑పు॒థివ్యోః । అ॒హర॑హ॒ర్గర్భ॑న్దధాథే ॥ 44 ॥

తయో॑రే॒తౌ వ॒త్సావ॑హో॒రాత్రే॑ । పు॒థివ్యా॑ అ॒హః । ది॒వో రా॑త్రిః । తా
అ॒విసృ॑ష్టా । దమ్ప॑తీ ఏ॒వ భ॑వతః । తయో॑రే॒తౌ వ॒త్సా । అ॒గ్నిశ్చాది॑త్యశ్చ ।
రా॒త్రేర్వ॒త్సః । శ్వే॒త ఆది॑త్యః । అ॒హోఽగ్నిః ॥ 45 ॥

తా॒మ్రో అ॒రుణః॑ । తా అ॒విసృ॑ష్టా । దమ్ప॑తీ ఏ॒వ భ॑వతః । తయో॑రే॒తౌ
వ॒త్సా । వృ॒త్రశ్చ॑ వైద్యు॒తశ్చ॑ । అ॒గ్నేర్వృ॒త్రః । వైద్యు॒త ఆది॑త్యస్య । తా
అ॒విసృ॑ష్టా । దమ్ప॑తీ ఏ॒వ భ॑వతః । తయో॑రే॒తౌ వ॒త్సా ॥ 46 ॥

ఉ॒ష్మా చ॑ నీ॒హార॑శ్చ । వృ॒త్రస్యో॒ష్మా । వైద్యు॒తస్య॑ నీ॒హారః॑ । తౌ తావే॒వ
ప్రతి॑పద్యేతే । సే॒యగ్ంరా॑త్రీ గ॒ర్భిణీ॑ పు॒త్రేణ॑ సం॒వసతి॑ । తస్యా॒ వా
ఏ॒తదు॒ల్బణమ్ ॥ య॒ద్రాత్రో॑ ర॒శ్మయః॑ । యథా॒ గోర్గర్భి॑ణ్యా ఉ॒ల్బణమ్ ॥
ఏ॒వమే॒తస్యా॑ ఉ॒ల్బణమ్ ॥ ప్ర॒జయి॑ష్ఠుః ప్ర॒జయా॑ చ పశుభి॑శ్చ భ॒వతి॑ । య ఏ॒వం

వే॒ద । ఏ॒తము॑ద్య॒స్తమ॑పి॒యన్తం॑ చే॒తి । ఆది॑త్యః పు॒ణ్యస్య॑ వ॒త్యః । అథ॑
ప॒విత్రా॑ంగి॒రసః॑ ॥ 47 ॥

ప॒వి॒త్రవ॑స్తః ప॒రి॒వా॒జమా॑సతే । పి॒తైషాం॑ ప్ర॒తోన్ అ॒భి॒రక్ష॑తి వ్ర॒తమ్ ।
మ॒హస్స॑ము॒ద్రం వ॑రు॒ణస్తి॒రోదధే॑ । ధీ॒రా ఇ॑చ్ఛే॒కుర్ధ॑రు॒ణేష్వా॑రభమ్ । ప॒విత్రం॑ తే
వి॒తతం॑ బ్ర॒హ్మణ॑స్ప॒తే । ప్ర॒భుర్గా॑త్రాణి ప॒ర్యేషి॑వి॒శ్వతః॑ । అ॒తప్త॑తనూ॒ర్న తదా॑మో
అ॒శ్నుతే॑ । శృ॒తాస॑ ఇ॒ద్వహ॑స్త॒స్తత్య॑మా॒శత॑ । బ్ర॒హ్మ దే॒వనా॑మ్ । అ॒సత॑స్స॒ద్యే
తత॑క్షుః ॥ 48 ॥

ఋ॒షయ॑స్స॒ప్రాత్రి॑శ్చ॒ యత్ । స॒ర్వేఽత్ర॑యో అ॒గస్త్య॑శ్చ । నక్ష॑త్రైశ్శం-
కృ॒తోఽవ॑సన్ । అథ॑ స॒వితుః॑ శ్యా॒వాశ్వ॑స్యా॒ఖవ॑ర్తికామస్య । అ॒మీ య॑ ఋ॒క్షా
ని॒హితా॑స ఉ॒చ్చా । నక్ష॑ం దదృ॒శ్రే కు॑హో॒చ్ఛివే॑యిః । అ॒దభ్దా॑ని వ॒రుణ॑స్య
వ్ర॒తాని॑ । వి॒చాశ॑శచ్చ॒స్రమా॑ నక్ష॒త్రమే॑తి । త॒త్సవి॑తు॒ర్వరే॑ణ్యమ్ । భ॒రో దే॒వస్య॑
ధీ॒మహి॑ ॥ 49 ॥

ధి॒యో యో సః॑ ప్ర॒చోద॑యాత్ ॥ త॒త్సవి॑తు॒ర్వణీ॑మహే । వ॒యన్దే॒వస్య॑
భో॒జన॑మ్ । శ్రే॒ష్ఠగ్ం॑స॒ర్వధా॑తమమ్ । తు॒రం భ॑గస్య ధీ॒మహి॑ । అ॒పా॒గూహ॑త
స॒వితా॑ తృ॒భీన్ । స॒ర్వాన్ది॒వో అ॑స్థసః । నక్ష॑న్తా॒న్యభ॑వన్తృశే । అ॒ష్ట్యస్థ్నా
సం॑భ॒విష్యా॑మః । నా॒మ నా॒మైవ॑ నా॒మ మే॑ ॥ 50 ॥

నపుగ్ంసకం పుమాగ్న్త్యస్మి । స్థావరోఽస్మ్యథ జంగమః । యజేఽయక్షి
 యష్టాహే చ । మయా భూతాన్యయక్షత । పశవో మమ భూతాని ।
 అనూబన్ధోఽస్మ్యహం విభుః । స్త్రియస్సతీః । తా ఉమే పుగ్ంస ఆహుః ।
 పశ్యదక్షణ్యాన్నవిచేతదన్ధః । కవిర్యః పుత్రస్స ఇమా చికేత ॥ 51 ॥

యస్తా విజానాభువితుః పితాసత్ । అన్ధో మణిమవిన్దత్ । తమనం-
 గులిరావయత్ । అగ్రీవః ప్రత్యముంచత్ । తమజిహ్వో అసశ్చత ।
 ఊర్ధ్వమూలమవాక్పాఖమ్ । వృక్షం యో వేద సప్రుతి । న స జాతు జనః ।
 శ్రద్ధధ్యాత్ । మృత్యుర్మా మారయాదితిః । హసితగ్ంరుదితంగీతమ్ ॥ 52 ॥

వీణాపణవలాసితమ్ । మృతజ్జీవం చ యక్తించిత । అంగాని స్సేవ
 విద్ధి తత్ । అత్యప్యగ్న్స్త్యప్యధ్యాయత్ । అస్మాజ్జాతా మే మిథూ చరన్ । పుత్రో
 నిర్ఋత్యా వైదేహః । అచేతా యశ్చ చేతనః । స తం మణిమవిన్దత్ ।
 సోఽనంగులిరావయత్ । సోఽగ్రీవః ప్రత్యముంచత్ ॥ 53 ॥

సోఽజిహ్వో అసశ్చత । నైతమృషిం విదిత్వా నగరం ప్రవిశేత్ । యది
 ప్రవిశేత్ । మిథౌ చరిత్వా ప్రవిశేత్ । తథ్మమ్మవస్య వ్రతమ్ । ఆతమగ్నే
 రధన్తిష్ఠ । ఏకాశ్వమేకయోజనమ్ । ఏకచక్రమేకధురమ్ । వాతద్రాజిగతిం
 విభో । న రిప్యతి న వ్యధతే ॥ 54 ॥

నాస్యాక్ష్ణో॑ యాతు॑ సజ్జతి॑ । యచ్ఛ్వేతాన్రోహితాగ్శ్చాగ్నేః॑ । రథే॑
 యుక్త్వా॑ ధి॒తిస్థతి॑ । ఏకయా॑ చ దశభిశ్చ॑ స్వభూతే॑ । ద్వాభ్యామిష్టయే॑
 విగ్ంశత్యా॑ చ । తిస్సభిశ్చ॑ వహసే॑ త్రిగ్ంశతా॑ చ । నియుద్భిర్వాయవిహతా॑
 విముంచ్య॑ ॥ 55 ॥

అతనుష్వ॑ ప్రతనుష్వ॑ । ఉద్ధమా॑ధమ॑ సన్ధమ॑ । ఆదిత్యే॑ చన్ద్ర
 వర్ణావామ్ । గర్భమా॑ధేహి॒ యః పుమాన్ । ఇతస్సిక్తగ్ంసూర్యగతమ్ । చన్ద్రమ॑సే
 రసంకృ॑ధి । వారాదంజనయాగ్రే॒గ్నిమ్ । య ఏకో॑ రుద్ర॑ ఉచ్యతే ।
 అసంఖ్యా॑తాస్సహస్రాణి॑ । స్మర్యతే॑ న చ దృశ్యతే॑ ॥ 56 ॥

ఏవమేతన్ని॑బోధత॑ । ఆమన్దైరిన్ద్ర॑ హరిభిః । యాహి॑ మయా॒రరోమ॑భిః ।
 మా త్వా కేచిన్నియే॑మురిన్న పా॒శినః । దధన్వే॑వ తా ఇహి॑ । మా మన్దైరిన్ద్ర
 హరిభిః । యామి॑ మయా॒రరోమ॑భిః । మా మా కేచిన్నియే॑మురిన్న పా॒శినః ।
 నిధన్వే॑వ తాం (2) ఇమి॑ । అణుభిశ్చ॑ మహద్భిశ్చ॑ ॥ 57 ॥

నిఘ్నో॑ష్వైరస॒మాయుతైః॑ । కాలైర్హరిత్వమాప్తనైః॑ । ఇన్ద్రాయాహి॑
 సహస్రయుక్ । అగ్నిర్విబ్రాహ్మి॑వసనః । వాయుశ్చే॑తసికద్రు॒కః । సంవధ్స॑రో
 విఘ్నావ॑న్తైః ॥ నిత్యాస్తే॒ఽనుచరాస్తవ॑ । సుబ్రహ్మణ్యోగ్ం సుబ్రహ్మణ్యోగ్ం
 సుబ్రహ్మణ్యోమ్ । ఇన్ద్రాగచ్ఛ॑ హరివ ఆగచ్ఛ॑ మే॒ధాతిథేః॑ । మేష॑ వృషణశ్వస్య
 మేనే॑ ॥ 58 ॥

గౌరావస్థున్దినూల్యాయై జార । కౌశికబ్రాహ్మణ గౌతమబ్రువాణ ।
 అరుణాశ్వా ఇహాగతాః । వసవః పృథివిక్షితః । అష్టాదిగ్వాసనోఽగ్నయః ।
 అగ్నిశ్చ జాతవేదాశ్చేత్యేతే । తామ్రాశ్వాస్తామ్రధాః । తామ్రవర్ణాస్తథాఽసితాః ।
 దణ్డహస్తాః ఖాదగ్ధతః । ఇతో రుద్రాః పరాంగతాః ॥ 59 ॥

ఉక్తగ్న్యానం ప్రమాణంచ పుర ఇత । బృహస్పతిశ్చ సవితా చ ।
 విశ్వరూపైరిహాగతామ్ । రథోనోదకవర్తనా । అప్పుషా ఇతి తద్ద్యయోః ।
 ఉక్తో వేషో వాసాగ్నిసి చ । కాలావయవనామితః ప్రతీజ్యా । వాసాత్యా
 ఇత్యశ్వినోః । కోఽన్తరిక్షే శబ్దంకరోతీతి । వాసిష్ఠో రాహిణో మీమాగ్ని-
 సాంచక్రే । తస్యైషా భవతి । వాశ్రేవ విద్యుదితి । బ్రహ్మణ ఉదరణమసి । బ్రహ్మణ
 ఉదీరణమసి । బ్రహ్మణ ఆస్తరణమసి । బ్రహ్మణ ఉపస్తరణమసి ॥ 60 ॥

[అపక్రామత గర్భిణ్యః]

అష్టయోనీమష్టపుత్రామ్ । అష్టపత్నీమిమాం మహీమ్ । అహం వేద న
 మే మృత్యుః । నచామృత్యురఘాహరత్ । అష్టయోన్యష్టపుత్రమ్ ।
 అష్టపదిదమన్తరిక్షమ్ । అహం వేద న మే మృత్యుః । నచామృత్యురఘాహరత్ ।
 అష్టయోనీమష్టపుత్రామ్ । అష్టపత్నీమమూన్దివమ్ ॥ 61 ॥

అహం వేద న మే మృత్యుః । నచామృత్యురఘాహరత్ । సుత్రామాణం
 మహీమూషు । అదితిర్భౌరదితిరన్తరిక్షమ్ । అదితిర్మాతా స పితా స పుత్రః ।

విశ్వే దే॒వా॒ అది॒తిః పంచ॒జనాః । అది॒తిర్జ్ఞాత॒మది॒తిర్జ్ఞని॒త్వమ్ । అ॒ష్టౌ పు॒త్రాసో॒
అది॒తేః । యే జా॒తాస్త॒న్వః పరి । దే॒వాం (2) ఉప॒ప్రైత్స॒ప్తభిః ॥ 62 ॥

ప॒రా మార్తా॒ణ్ణమా॒స్యత్ । సప్త॒భిః పు॒త్రైరది॒తిః । ఉప॒ప్రైత్సూర్వ్యం
యుగమ్ । ప్ర॒జాయే మృ॒త్యవే తత్ । ప॒రా మార్తా॒ణ్ణమాభ॒రది॒తి ।
తానను॒క్రమి॒ష్యామః । మి॒త్రశ్చ వరు॑ణశ్చ । ధా॒తా చార్చ॒మా చ । అగ్ంశ॒శ్చ
భగ॑శ్చ । ఇ॒న్ద్రశ్చ వి॒వస్వాగ్శ్చే॒త్యేతే । హి॒రణ్య గ॒ర్భో హగ్ంసశ్చు॒చిషత్ ।
బ్రహ్మ॑జ్జ్ఞానం తది॒త్పదమి॒తి గర్భః ప్రా॒జాప॒త్యః । అధ పు॒రుషః సప్త పు॒రుషః
॥ 63 ॥ [యథాస్థానం గర్భిణ్యః]

యో॒ఽసౌ తప॒న్నుదే॑తి । స సర్వే॒షాం భూ॒తానాం ప్రా॒ణానా॒దాయోదే॑తి ।
మా మే ప్ర॒జయా మా పశూ॑నామ్ । మా మమ ప్రా॒ణానా॒దాయోద॑గాః । అసౌ
యో॒ఽస్తమే॑తి । స సర్వే॒షాం భూ॒తానాం ప్రా॒ణానా॒దాయో॒స్తమే॑తి । మా మే
ప్ర॒జయా మా పశూ॑నామ్ । మా మమ ప్రా॒ణానా॒దాయో॒స్తంగాః । అసౌ
య ఆ॒పూర్వ॑తి । స సర్వే॒షాం భూ॒తానాం ప్రా॒ణైరా॒పూర్వ॑తి ॥ 64 ॥

మా మే ప్ర॒జయా మా పశూ॑నామ్ । మా మమ ప్రా॒ణైరా॒పూరి॑ష్యాః ।
అసౌ యో॒ఽపక్షి॑యతి । స సర్వే॒షాం భూ॒తానాం ప్రా॒ణైరపక్షి॑యతి । మా మే
ప్ర॒జయా మా పశూ॑నామ్ । మా మమ ప్రా॒ణైరపక్షి॑ష్యాః । అ॒మూని
నక్ష॑త్రాణి । సర్వే॒షాం భూ॒తానాం ప్రా॒ణైరప॒ప్రస॒ర్పన్వి చోత్ప॑ర్పన్వి చ । మా మే

ప్రజాయా మా పశూనామ్ । మా మమ ప్రాణైరపప్రస్మపత
మోత్స్యపత ॥ 65 ॥

ఇమే మాసాశ్చార్ధమాసాశ్చ । సర్వేషాం భూతానాం ప్రాణైరపప్రసర్పన్తి
చోత్సర్పన్తి చ । మా మే ప్రజాయా మా పశూనామ్ । మా మమ
ప్రాణైరపప్రస్మపత మోత్స్యపత । ఇమ ఋతవః । సర్వేషాం భూతానాం
ప్రాణైరపప్రసర్పన్తి చోత్సర్పన్తి చ । మా మే ప్రజాయా మా పశూనామ్ । మా
మమ ప్రాణైరపప్రస్మపత మోత్స్యపత । అయగ్ం సంవత్సరః । సర్వేషాం
భూతానాం ప్రాణైరపప్రసర్పన్తి చోత్సర్పన్తి చ ॥ 66 ॥

మా మే ప్రజాయా మా పశూనామ్ । మా మమ ప్రాణైరపప్రస్మప
మోత్స్యప । ఇదమహః । సర్వేషాం భూతానాం ప్రాణైరపప్రసర్పన్తి చోత్సర్పన్తి
చ । మా మే ప్రజాయా మా పశూనామ్ । మా మమ ప్రాణైరపప్రస్మప మోత్స్యప ।
ఇయగ్ంరాత్రిః । సర్వేషాం భూతానాం ప్రాణైరపప్రసర్పన్తి చోత్సర్పన్తి చ । మా
మే ప్రజాయా మా పశూనామ్ । మా మమ ప్రాణైరపప్రస్మప మోత్స్యప ।
ఓం భూర్భువస్స్వః । ఏతద్వో మిధునం మా నో మిధునగ్ంరీఢవమ్ ॥ 67 ॥

అథాదిత్యస్యాష్టపురుషస్య । వసూనామాదిత్యానాగ్స్థానే స్వతేజసా
భాని । రుద్రాణామాదిత్యానాగ్స్థానే స్వతేజసా భాని । ఆదిత్యానామాదిత్యా-

నాగ్స్థానే స్వతేజసా భాని । సతాగ్సత్యానామ్ । ఆదిత్యానాగ్స్థానే స్వతేజసా
 భాని । అభిధూన్వతామభిఘ్నతామ్ । వాతవతాం మరుతామ్ । ఆదిత్యానాగ్స్థానే
 స్వతేజసా భాని । ఋభూణామాదిత్యానాగ్స్థానే స్వతేజసా భాని ।
 విశ్వేషాన్దేవానామ్ । ఆదిదాత్యానాగ్స్థానే స్వతేజసా భాని । సంవత్సరస్య
 సవితుః । ఆదిత్యస్య స్వతేజసా భాని । ఓం భూర్భువస్స్వః । రశ్మయో వో
 మిధునం మా నో మిధునగ్ంరీఢ్ఘమ్ ॥ 68 ॥

ఆరోగస్య స్థానే స్వతేజసా భాని । బ్రాజస్య స్థానే స్వతేజసా భాని ।
 పటరస్య స్థానే స్వతేజసా భాని । పతంగస్య స్థానే స్వతేజసా భాని । స్వర్ణరస్య
 స్థానే స్వతేజసా భాని । జ్యోతిషీమతస్య స్థానే స్వతేజసా భాని । విభాసస్య స్థానే
 స్వతేజసా భాని । కశ్యపస్య స్థానే స్వతేజసా భాని । ఓం భూర్భువస్స్వః । ఆపో
 వో మిధునం మా నో మిధునగ్ంరీఢ్ఘమ్ ॥ 69 ॥

అథ వాయోరేకాదశపురుషస్యైకాదశస్త్రీకస్య । ప్రబ్రాజమానానాగ్ం-
 రుద్రాణాగ్స్థానే స్వతేజసా భాని । వ్యవదాతానాగ్ంరుద్రాణాగ్స్థానే స్వతేజసా
 భాని । వాసుకివైద్యుతానాగ్ంరుద్రాణాగ్స్థానే స్వతేజసా భాని । రజతానాగ్ం
 రుద్రాణాగ్స్థానే స్వతేజసా భాని । పరుషాణాగ్ంరుద్రాణాగ్స్థానే స్వతేజసా
 భాని । శ్యామానాగ్ంరుద్రాణాగ్స్థానే స్వతేజసా భాని । కపిలానాగ్ం

రుద్రాణాగ్స్థానే స్వతేజసా భాని । అతిలోహితానాగ్ంరుద్రాణాగ్స్థానే
 స్వతేజసా భాని । ఊర్ధ్వనాగ్ంరుద్రాణాగ్స్థానే స్వతేజసా భాని ॥ 70 ॥

అవపతనానాగ్ంరుద్రాణాగ్స్థానే స్వతేజసా భాని । వైద్యుతానాగ్ం
 రుద్రాణాగ్ంస్థానే స్వతేజసా భాని । ప్రభ్రాజమానీనాగ్ం రుద్రాణీనాగ్ంస్థానే
 స్వతేజసా భాని । వ్యవదాతీనాగ్ంరుద్రాణీనాగ్ంస్థానే స్వతేజసా భాని ।
 వాసుకివైద్యుతీనాగ్ంరుద్రాణీనాగ్ంస్థానే స్వతేజసా భాని । రజతానాగ్ం-
 రుద్రాణీనాగ్ంస్థానే స్వతేజసా భాని । పరుషాణాగ్ంరుద్రాణీనాగ్ంస్థానే స్వతేజసా
 భాని । శ్యామానాగ్ంరుద్రాణీనాగ్ంస్థానే స్వతేజసా భాని । కపిలా-
 నాగ్ంరుద్రాణీనాగ్ంస్థానే స్వతేజసా భాని । అతిలోహితీనాగ్ంరుద్రాణీనాగ్ంస్థానే
 స్వతేజసా భాని । ఊర్ధ్వనాగ్ంరుద్రాణీనాగ్ంస్థానే స్వతేజసా భాని ।
 అవపతనీనాగ్ంరుద్రాణీనాగ్ంస్థానే స్వతేజసా భాని । వైద్యుతీనాగ్ం
 రుద్రాణీనాగ్ంస్థానే స్వతేజసా భాని । ఓం భూర్భువస్స్వః । రూపాణి వో
 మిథునం మా నో మిథునగ్ంరీథ్ వమ్ ॥ 71 ॥

అథాగ్నీరష్టపురుషస్య । అగ్నేఃపూర్వదిశ్యస్య స్థానే స్వతేజసా భాని ।
 జాతవేదస ఉపదిశ్యస్య స్థానే స్వతేజసా భాని । సహజసో దక్షిణదిశ్యస్య స్థానే
 స్వతేజసా భాని । అజిరాప్రభవ ఉపదిశ్యస్య స్థానే స్వతేజసా భాని ।

వైశ్వానరస్యాఽపరదిశ్యస్య స్థానే స్వతేజసా భాని । నర్యాపస ఉపదిశ్యస్య స్థానే
 స్వతేజసా భాని । పంక్తిరాధస ఉదగ్దిశ్యస్య స్థానే స్వతేజసా భాని । విసర్పిణ
 ఉపదిశ్యస్య స్థానే స్వతేజసా భాని । ఓం భూర్భువస్వః । దిశో వో మిథునం మా
 నో మిథునగ్ంరీఢ్ వమ్ ॥ 72 ॥

దక్షిణపూర్వస్యాన్దిశి విసర్పీ నరకః । తస్మాన్నః పరిపాహి । దక్షిణాపరస్యాం
 దిశ్యవిసర్పీ నరకః । తస్మాన్నః పరిపాహి । ఉత్తరపూర్వస్యాన్దిశి విషాదీ
 నరకః । తస్మాన్నః పరిపాహి । ఉత్తరాపరస్యాన్దిశ్యవిషాదీ నరకః । తస్మాన్నః
 పరిపాహి । ఆ యస్మిన్స్తప్త వాసవా ఇన్ద్రియాణి శతక్రతవిత్యేతే ॥ 73 ॥

ఇన్ద్్రఘోషా వో వసుభిః పురస్తాదుపదధతామ్ । మనోజవసో వః
 పితృభిర్దక్షిణత ఉపదధతామ్ । ప్రచేతా వో రుద్రైః పశ్చాదుపదధతామ్ ।
 విశ్వకర్మా వ ఆదిత్యరుత్తరత ఉపదధతామ్ । త్వష్టా వో
 రూపైరుపరిష్టాదుపదధతామ్ । సంజ్ఞానం వః పశ్చాదితి । అదిత్యస్సర్వోఽగ్నిః
 పృథివ్యామ్ । వాయురన్తరీక్షే । సూర్యో దివి । చన్ద్రమా దిక్షు । నక్షత్రాణి
 స్వలోకే । ఏవా హ్యేవ । ఏవా హ్యగ్నే । ఏవా హి వాయో । ఏవా హీన్ద్ర । ఏవా
 హి పూషన్ । ఏవా హి దేవాః ॥ 74 ॥

అపమాపామపస్సర్వాః ॥ అస్మాదస్మాదితోఽముతః । అగ్నిర్వాయుశ్చ
 సూర్యశ్చ । సహ సంచస్కరర్థియా । వాయుశ్చా రశ్మిపతయః । మరీచ్యాత్మానో

ఆ॒య॒త॒న॒వాన్ భ॒వతి॑ । ఆ॒పో॒ వా అ॒గ్నే॒రాయ॑త॒నమ్ । ఆ॒య॒త॒న॒వాన్
 భ॒వతి॑ । య ఏ॒వం వే॒ద । యో॒ఽపా॒మాయ॑త॒నం వే॒ద । ఆ॒య॒త॒న॒వాన్
 భ॒వతి॑ । వా॒యు॒ర్వా అ॒పా॒మాయ॑త॒నమ్ । ఆ॒య॒త॒న॒వాన్ భ॒వతి॑ । యో
 వా॒యో॒రాయ॑త॒నం వే॒ద । ఆ॒య॒త॒న॒వాన్ భ॒వతి॑ ॥ 79 ॥

ఆ॒పో॒ వై వా॒యో॒రాయ॑త॒నమ్ । ఆ॒య॒త॒న॒వాన్ భ॒వతి॑ । య ఏ॒వం వే॒ద ।
 యో॒ఽపా॒మాయ॑త॒నం వే॒ద । ఆ॒య॒త॒న॒వాన్ భ॒వతి॑ । అ॒సౌ వై
 త॒ప॒న్త॒పా॒మాయ॑త॒నమ్ । ఆ॒య॒త॒న॒వాన్ భ॒వతి॑ । యో॒ఽము॒ప్య త॒పత॑
 ఆ॒య॒త॒నం వే॒ద । ఆ॒య॒త॒న॒వాన్ భ॒వతి॑ । ఆ॒పో॒ వా అ॒ము॒ప్య త॒పత॑
 ఆ॒య॒త॒నమ్ ॥ 80 ॥

ఆ॒య॒త॒న॒వాన్ భ॒వతి॑ । య ఏ॒వం వే॒ద । యో॒ఽపా॒మాయ॑త॒నం
 వే॒ద । ఆ॒య॒త॒న॒వాన్ భ॒వతి॑ । చ॒న్ద్ర॒మా వా అ॒పా॒మాయ॑త॒నమ్ । ఆ॒య॒త॒న॒వాన్
 భ॒వతి॑ । యశ్చ॒న్ద్ర॒మస॑ ఆ॒య॒త॒నం వే॒ద । ఆ॒య॒త॒న॒వాన్ భ॒వతి॑ । ఆ॒పో॒ వై
 చ॒న్ద్ర॒మస॑ ఆ॒య॒త॒నమ్ । ఆ॒య॒త॒న॒వాన్ భ॒వతి॑ ॥ 81 ॥

య ఏ॒వం వే॒ద । యో॒ఽపా॒మాయ॑త॒నం వే॒ద । ఆ॒య॒త॒న॒వాన్ భ॒వతి॑ ।
 నక్ష॑త్రాణి॒ వా అ॒పా॒మాయ॑త॒నమ్ । ఆ॒య॒త॒న॒వాన్ భ॒వతి॑ । యో
 నక్ష॑త్రాణా॒మాయ॑త॒నం వే॒ద । ఆ॒య॒త॒న॒వాన్ భ॒వతి॑ । ఆ॒పో॒ వై నక్ష॑త్రాణా-
 మా॒య॒త॒నమ్ । ఆ॒య॒త॒న॒వాన్ భ॒వతి॑ । య ఏ॒వం వే॒ద ॥ 82 ॥

యో॑ఽపా॒మా॒య॒త॒నం॑ వే॒ద । ఆ॒య॒త॒న॒వాన్ భ॒వతి॑ । ప॒ర్జన్యో॑ వా
 అ॒పా॒మా॒య॒త॒నమ్ । ఆ॒య॒త॒న॒వాన్ భ॒వతి॑ । యః ప॒ర్జన్య॑స్యా॒య॒త॒నం వే॒ద ।
 ఆ॒య॒త॒న॒వాన్ భ॒వతి॑ । ఆపో॑ వై ప॒ర్జన్య॑స్యా॒ఽఽయ॒త॒నమ్ । ఆ॒య॒త॒న॒-
 వాన్ భ॒వతి॑ । య ఏ॒వం వే॒ద । యో॑ఽపా॒మా॒య॒త॒నం వే॒ద ॥ 83 ॥

ఆ॒య॒త॒న॒వాన్ భ॒వతి॑ । సం॒వ॒త్స॒రో వా అ॒పా॒మా॒య॒త॒నమ్ । ఆ॒య॒-
 త॒న॒వాన్ భ॒వతి॑ । యస్సం॒వ॒త్స॒రస్యా॒య॒త॒నం వే॒ద । ఆ॒య॒త॒న॒వాన్ భ॒వతి॑ ।
 ఆపో॑ వై సం॒వ॒త్స॒రస్యా॒య॒త॒నమ్ । ఆ॒య॒త॒న॒వాన్ భ॒వతి॑ । య ఏ॒వం వే॒ద ।
 యో॑ఽఽపు నా॒వం ప్ర॑తి॒ష్ఠితాం॑ వే॒ద । ప్ర॒త్యేవ॑ తి॒ష్ఠతి ॥ 84 ॥

ఇ॒మే వై లో॑కా అ॒పు ప్ర॑తి॒ష్ఠితాః । తదే॒షాఽభ్య॑నూ॒క్తా । అ॒పాగ్ం-
 ర॒స॒ముద॑యగ్ంసన్న్ । సూ॒ర్యే శు॒క్రగ్ంస॒మాభ్య॑తమ్ । అ॒పాగ్ంర॑సస్య యో
 ర॒సః । తం వో గృ॑హ్ణా॒మ్ముత్త॑మమితి । ఇ॒మే వై లో॑కా అ॒పాగ్ంర॑సః ।
 తే॒ఽఽము॑ష్ఠి॒న్నాది॑త్యే స॒భాభ్య॑తాః । జా॒నుద॑ఘ్ని॒ముత్త॑రవే॒దీంఖా॒త్వా । అ॒పాం
 పూ॑రయి॒త్వా గు॑ల్ఫద॒ఘ్నమ్ ॥ 85 ॥

పు॒ష్కర॑ప॒ర్ణైః పు॒ష్కర॑ద॒ణ్డైః పు॒ష్కరై॑శ్చ స॒గ్నేస్తీ॑ర్య । తస్మి॑న్విహాయ॒సే ।
 అ॒గ్నిం ప్ర॒ణీయో॑పసమా॒ధాయ॑ । బ్ర॒హ్మ॒వాది॑నో వదన్తి । కస్మా॑త్ప్ర॒ణీతే॒ఽఽ
 యమ॑గ్నిశ్చీ॒యతే॑ ॥ సాప్ర॑ణీ॒తేఽయ॑మ॒పు హ్యయ॑ంచీ॒యతే॑ ॥ అ॒సౌ

భు॒వ॒నే॒ప్య॒నా॒హితా॒గ్నిరే॒తాః । తమ॒భీ॒త ఏ॒తా అ॒బీ॒ష్టకా॒ ఉప॒దధా॒తి । అ॒గ్నిహో॒త్రే
ద॒ర్శపూ॒ర్ణమా॒సయోః ॥ ప॒శుబ॒న్ధే చా॒తుర్మా॒స్యేషు ॥ 86 ॥

అ॒థో ఆ॒హుః । స॒ర్వేషు॒ య॒జ్ఞక్ర॒తుష్వి॒తి । ఏ॒తద్ధ॒న్తు వా ఆ॒హుశ్శ॒ణ్డిలాః ।
కమ॒గ్నించిన॒తే । స॒త్రియ॒మగ్నించినా॒స్వనః । సం॒వత్స॒రం ప్ర॒త్యక్షే॒ణ ।
కమ॒గ్నించిన॒తే । సా॒వి॒త్రమ॒గ్నించినా॒స్వనః । అ॒ముమా॒ది॒త్యం ప్ర॒త్యేక్షే॒ణ ।
కమ॒గ్నించిన॒తే ॥ 87 ॥

నా॒చి॒కే॒తమ॒గ్నించినా॒స్వనః । ప్రా॒ణాన్ప్ర॒త్యక్షే॒ణ । కమ॒గ్నించిన॒తే ।
చా॒తుర్వో॒త్రియ॒మగ్నించినా॒స్వనః । బ్ర॒హ్మ ప్ర॒త్యక్షే॒ణ । కమ॒గ్నించిన॒తే ।
వై॒శ్వస్ప॒జమ॒గ్నించినా॒స్వనః । శ॒రీరం ప్ర॒త్యక్షే॒ణ । కమ॒గ్నించిన॒తే । ఉ॒పా॒ను-
వా॒క్యమా॒శుమ॒గ్నించినా॒స్వనః ॥ 88 ॥

ఇ॒మాన్ లో॒కాన్ప్ర॒త్యక్షే॒ణ । కమ॒గ్నించిన॒తే । ఇ॒మూ॒రుణ॑కే॒తు-
కమ॒గ్నించినా॒స్వన ఇ॒తి । య ఏ॒వాసౌ । ఇ॒తశ్చా॒ఽము॒తశ్చా॒ఽవ్యతీ॒పాతీ ।
తమి॒తి ॥ యో॒ఽగ్నే॒ర్మిథూ॒యా వేద॑ । మి॒థున॒వాన్భవ॑తి । ఆ॒పో వా
అ॒గ్నే॒ర్మిథూ॒యాః । మి॒థున॒వాన్భవ॑తి । య ఏ॒వం వేద॑ ॥ 89 ॥

ఆ॒పో వా ఇ॒దమా॑స॒న్స్థలి॒లమే॒వ । స ప్ర॒జాప॑తి॒రేకః పు॒ష్కర॑ప॒ర్ణే సమ॑భవత్ ।
తస్మా॒న్వర్త॑నసి కామ॒స్సుమ॑వర్తత । ఇ॒దగ్ంసృ॑జే॒యమి॒తి । తస్మా॒ద్యత్పు॑రుషో

మనసభిగచ్ఛతి । తద్వాచా వదతి । తత్కర్మణా కరోతి । తదేషాఽభ్యనూక్తా ॥
 కామస్తదగ్రే సమవర్తతాధి । మనసో రేతః ప్రథమం యదాసీత్ ॥ 90 ॥

సతో బన్దుమసతి నిరవిన్దన్న్ । హృది ప్రతీష్యా కవయో మనీషేతి ।
 ఉపైన్స్తదుపనమతి । యత్కామో భవతి । య ఏవం వేద । స తపో-
 ఽతప్యత । స తపస్తప్స్యా । శరీరమధూనుత । తస్య యన్మాగ్ంసమాసీత్ ।
 తతోఽరుణాః కేతవో వాతరశనా ఋషయ ఉదతిష్ఠన్న్ ॥ 91 ॥

యే నఖాః । తే వైఖానసాః । యే వాలాః । తే వాలఖిల్యాః । యో రసః ।
 సోఽపామ్ । అన్తరతః కూర్మం భూతగ్ంసర్పన్తమ్ । తమబ్రవీత్ । మమ
 వైత్వంమాగ్ంసా । సమభూత్ ॥ 92 ॥

నేత్యబ్రవీత్ । పూర్వమేవాహమిహాసమితి । తత్పురుషస్య పురుష-
 త్వమ్ । స సహస్రశీర్షా పురుషః । సహస్రాక్షస్సహస్రపాత్ । భూత్వో-
 దతిష్ఠత్ । తమబ్రవీత్ । త్వం వై పూర్వగ్ంసమభూః । త్వమిదం పూర్వః
 కురుష్యేతి । స ఇత ఆదాయాపః ॥ 93 ॥

అంజలినా పురస్తాదుపాదధాత్ । ఏవాహ్యేవేతి । తత ఆదిత్య
 ఉదతిష్ఠత్ । సా ప్రాచీ దిక్ । అథాఽరుణః కేతుర్దక్షిణత ఉపాదధాత్ । ఏవాహ్యగ్న
 ఇతి । తతో వా అగ్నిరుదతిష్ఠత్ । సా దక్షిణా దిక్ । అథారుణః కేతుః
 పశ్చాదుపాదధాత్ । ఏవాహి వాయో ఇతి ॥ 94 ॥

తతో వాయురుదతిష్ఠత్ । సా ప్రతీచీ దిక్ । అధారుణః కేతురుత్తరత
 ఉపాదధాత్ । ఏవాహినైతి । తతో వా ఇన్ద్ర ఉదతిష్ఠత్ । సోదీచీ దిక్ ।
 అధారుణః కేతుర్మధ్య ఉపాదధాత్ । ఏవాహి పూషన్నితి । తతో వై
 పూషోదతిష్ఠత్ । సేయన్దిక్ ॥ 95 ॥

అధారుణః కేతురుపరిష్టాదుపాదధాత్ । ఏవాహి దేవా హతి । తతో
 దేవమనుష్యాః పితరః । గన్ధర్వాప్సరసశ్చోదతిష్ఠన్ । సోర్హా దిక్ । యా విప్రుషో
 ఏవరాపతన్ । తాభ్యోఽసురా రక్షాగ్ంసి పిశాచాశ్చోదతిష్ఠన్ । తస్మాత్తే
 పరాభవన్ । విప్రుడభ్యో హి తే సమభవన్ । తదేషాభ్యనూక్తా ॥ 96 ॥

అపో హ యద్భృహతీర్గర్మమాయన్ । దక్షన్దధానా జనయన్తీస్వ-
 యంభుమ్ । తత ఇమేధ్యసృజ్యన్త సర్గాః । అద్భ్యో వా ఇదగ్ం సమభూత్ ।
 తస్మాదిదగ్ంసర్వం బ్రహ్మ స్వయంభితి । తస్మాదిదగ్ం సర్వగ్ం శిథిలమి-
 వాఽధ్రువమివాభవత్ । ప్రజాపతిర్వావ తత్ । ఆత్మనాత్మానం విధాయ ।
 తదేవానుప్రావిశత్ । తదేషాభ్యనూక్తా ॥ 97 ॥

విధాయ లోకాన్ విధాయ భూతాని । విధాయ సర్వాః ప్రదిశో
 దిశశ్చ । ప్రజాపతిః ప్రథమజా ఋతస్య । ఆత్మనాత్మానమభిసంవివేశతి ।
 సర్వమేవేదమాప్స్యా । సర్వమవరుద్ధ్య । తదేవానుప్రవిశతి । య ఏవం
 వేద ॥ 98 ॥

చతుష్టయ్య ఆపో గృహ్ణోతి । చత్వారి వా అపాగ్ంరూపాణి । మేఘో
 విద్యుత్ । స్తనయిత్సుర్వృష్టిః । తాన్యేవావరుణే । ఆతపతి వర్ష్యా గృహ్ణోతి । తాః
 పురస్తాదుపదధాతి । ఏతా వై బ్రహ్మవర్చస్యా ఆపః । ముఖత ఏవ
 బ్రహ్మవర్చసమవరుణే । తస్మాన్ముఖతో బ్రహ్మవర్చసితరః ॥ 99 ॥

కూప్యో గృహ్ణోతి । తా దక్షిణత ఉపదధాతి । ఏతా వై తేజస్వినీరాపః ।
 తేజ ఏఽవాస్య దక్షిణతో దధాతి । తస్మాద్దక్షిణోఽర్ధస్తేజస్వితరః । స్థావరా
 గృహ్ణోతి । తాః పశ్చాదుపదధాతి । ప్రతిష్ఠితా వై స్థావరాః । పశ్చాదేవ
 ప్రతితిష్ఠతి । వహన్తీర్బ్రహ్ణోతి ॥ 100 ॥

తా ఉత్తరత ఉపదధాతి । ఓజసా వా ఏతా వహన్తీర్వద్గతీరవ
 ఆకూజతీరవ ధావన్తిః । ఓజ ఏవాన్యోత్తరతో దధాతి । తస్మాదుత్తరోఽర్ధ
 ఓజస్వితరః । సంభార్యా గృహ్ణోతి । తా మధ్య ఉపదధాతి । ఇయం వై
 సంభార్యాః । అస్యామేవ ప్రతితిష్ఠతి । పల్వల్యా గృహ్ణోతి । తా
 ఉపరిష్ఠాదుపాదధాతి ॥ 101 ॥

అసౌ వై పల్వల్యాః । అముష్యోమేవ ప్రతితిష్ఠతి । దిక్షూపదధాతి ।
 దిక్షు వా ఆపః । అన్నం వా ఆపః । అద్భ్యో వా అన్నజాయతే ।
 యదేవాద్భ్యోఽన్నంజాయతే । తదవరుణే । తం వా ఏతమరుణాః కేతవో
 వాతరశనా ఋషయోఽచిన్వన్ । తస్మాదారుణకేతుకః ॥ 102 ॥

తదే॑షా॒భ్యనూ॒క్తా॒ । కే॒తవో॑ అ॒రుణా॑సశ్చ । ఋ॒షయో॑ వా॒తర॑శనాః ।
 ప్ర॒తి॒వ్యాగ్ం శ॒తధా॑హి । స॒మాహి॑తాసో సహస్ర॒ధాయ॑స॒మితి॑ । శ॒తశ॑శ్చై॒వ
 సహస్ర॑శశ్చ ప్ర॒తితి॑ష్ఠతి । య ఏ॒తమ॒గ్నించిన॒తే య ఉ॑చై॒నమే॒వం వేద॑ ॥ 103 ॥

జా॒నుద॑ఘ్ని॒ముత్త॑రవేదీంఖా॒త్వా । అ॒పాం పూ॑రయతి । అ॒పాగ్ం
 స॒ర్వత్వా॑య । పు॒ష్కర॑ప॒ర్ణగ్ం రు॒క్మం పు॒రుష॑మి॒త్యుప॑దధాతి । తపో॑ వై
 పు॒ష్కర॑ప॒ర్ణమ్ । స॒త్యగ్ం రు॒క్మః । అ॒మృతం॑ పు॒రుషః॑ । ఏ॒తావ॑ద్వా వా॒స్తి ।
 యా॑వదే॒తత్ । యా॑వదే॒వాస్తి ॥ 104 ॥

తద॑వరు॒న్ధే । కూ॒ర్మము॑పదధాతి । అ॒పామే॒వ మే॒ధమ॑వరు॒న్ధే । అథో॑ స్వ॒ర్గస్య॑
 లో॒కస్య॑ సమ॒ష్ట్యై । ఆప॑మాపామపస్స॒ర్వాః । అ॒స్మాద॒స్మాది॒తోఽము॑తః ।
 అ॒గ్నిర్వా॑యుశ్చ సూ॒ర్యశ్చ । స॒హసం॑చస్క॒ర్ధియా॑ ఇతి । వా॒య్వశ్చా
 రశ్మి॑పతయః । లో॒కం పృ॑ణచ్ఛి॒ద్రం పృ॑ణ ॥ 105 ॥

యా॒స్తిస్రః॑ ప॒రమ॒జాః । ఇ॒న్ద్రఘో॒షా వో వసు॑భిరే॒వాప్యే॑వేతి । పంచ॑చి॒తయ॑
 ఉప॑దధాతి । పా॒జ్కోఽగ్నిః॑ । యా॒వానే॑వాగ్నిః । తంచిన॒తే । లో॒కంపృ॑ణయా
 ద్వి॒తీయా॒ముప॑దధాతి । పంచ॑ పదా వై వి॒రాట్ । తస్యా॑ వా ఇ॒యం
 పాదః॑ । అ॒న్తరి॑క్షం పాదః । ద్యౌః పాదః । ది॒శః పాదః॑ । ప॒రోర॑జాః పాదః ।
 వి॒రాజ్యే॑వ ప్ర॒తితి॑ష్ఠతి । య ఏ॒తమ॒గ్నించిన॒తే । య ఉ॑చై॒నమే॒వం
 వేద॑ ॥ 106 ॥

అ॒గ్నిం ప్ర॒ణీ॒యో॑ప॒స॒మా॒ధాయ॑ । తమ॒భిత॑ ఏ॒తా అ॒బీ॒ష్ట॒కా ఉ॑ప॒ద॒ధాతి॑ ।
 అ॒గ్ని॒హో॒త్రే ద॒ర్శ॒పూ॒ర్ణ॒మా॒స॒యోః॑ ॥ ప॒శు॒బ॒ధ్ధే చా॑తు॒ర్మా॒స్యే॒షు । అ॒థో ఆ॒హుః ।
 స॒ర్వే॒షు య॑జ్ఞ॒క్ర॒తు॒ష్పి॒తి । అ॒థ హ॑స్మా॒హో॒రు॒ణస్వా॒యం॒భువః॑ । సా॒వి॒త్రః
 స॒ర్వో॒ఽగ్ని॒రి॒త్య॑న॒ను॒షంగం॑ మ॒న్యామ॑హే । నానా॒ వా ఏ॒తేషాం॑ వీ॒ర్యా॑ణి ।
 కమ॒గ్నించి॑నుతే ॥ 107 ॥

స॒త్రి॒యమ॒గ్నించి॑న్వా॒వసః॑ । కమ॒గ్నించి॑నుతే । సా॒వి॒త్రమ॒గ్నించి॑న్వా॒వసః॑ ।
 కమ॒గ్నించి॑నుతే । నా॒చి॒కే॒తమ॒గ్నించి॑న్వా॒వసః॑ । కమ॒గ్నించి॑నుతే ।
 చా॒తుర్॒హో॒త్రీ॒య-మ॒గ్నించి॑న్వా॒వసః॑ । కమ॒గ్నించి॑నుతే । వై॒శ్వ॒స్వ॒సృ॒జమ॒
 గ్నించి॑న్వా॒వసః॑ । కమ॒గ్నించి॑నుతే ॥ 108 ॥

ఉ॒పా॒ను॒వా॒క్య॒మా॒శు॒మ॒గ్నించి॑న్వా॒వసః॑ । కమ॒గ్నించి॑నుతే । ఇ॒మమారు॑ణకే॒తుక
 మ॒గ్నించి॑న్వా॒వస॑ ఇతి । వృ॒షా వా అ॒గ్నిః । వృ॒షాణౌ స॒గ్నస్ఫా॑ల॒యేత్ । హ॒న్యేతా॑స్య
 య॒జ్ఞః । తస్మా॑న్నా॒ను॒ష॒జ్యః । సో॒త్త॒రవే॒దిషు॑ క్ర॒తుషు॑ చి॒న్వీత॑ ।
 ఉ॒త్త॒రవే॒ద్యాగ్ హ్య॑గ్నిశ్చీ॒యతే॑ ॥ ప్ర॒జాకా॑మశ్చి॒న్వీత॑ ॥ 109 ॥

ప్రా॒జా॒ప॒త్యో వా ఏ॒షోఽగ్నిః॑ । ప్రా॒జా॒ప॒త్యాః ప్ర॒జాః । ప్ర॒జా॒వాన్
 భ॒వతి॑ । య ఏ॒వం వేద॑ । ప॒శుకా॑మశ్చి॒న్వీత॑ । సం॒జ్ఞానం॑ వా ఏ॒తత్
 ప॒శూనా॑మ్ । యదా॒పః ప॒శూనా॑మే॒వ సం॒జ్ఞానే॒ఽగ్నించి॑నుతే । ప॒శుమా॑న్
 భ॒వతి॑ । య ఏ॒వం వేద॑ ॥ 110 ॥

వృ॒ష్టి॑కా॒మశ్చి॑న్వీ॒త । ఆ॒పో॒ వై వృ॒ష్టిః । ప॒ర్జన్యో॑ వ॒ర్షుకో॑ భ॒వతి॑ । య ఏ॒వం
 వే॒ద । ఆ॒మయా॒వీ చి॑న్వీ॒త । ఆ॒పో॒ వై భే॒షజ॑మ్ । భే॒షజ॑మే॒వాస్మై॑ క॒రోతి॑ ।
 స॒ర్వమా॑యు॒రేతి॑ । అ॒భిచ॑రగ్గే॒శ్చిన్వీ॑త । వ॒జ్రో వా ఆ॒పః ॥ 111 ॥

వ॒జ్రమే॑వ॒ బ్రాతృ॑వ్యేభ్యః॒ ప్రహ॑రతి । స్తృ॒ణుత॑ ఏ॒నమ్ । తే॒జస్మామో॒
 య॑శస్మా॒మః । బ్ర॒హ్మవ॑ర్ష॒సకా॑మస్వ॒ర్గకా॑మశ్చిన్వీ॒త । ఏ॒తావ॑ద్వా॒ వాస్తి॑ ।
 యా॑వదే॒తత్ । యా॑వదే॒వాస్తి॑ । తద॑వ॒రున్ధే॑ । తస్మై॑తద్ర॒వ్యత॑మ్ । వ॒ర్షతి॑ న
 ధా॑వేత్ ॥ 112 ॥

అ॒మృతం॑ వా ఆ॒పః । అ॒మృత॑స్యాన॒న్తరి॑త్యై । నా॒ప్పు॒ మూత్ర॑పు॒రీషం॑-
 కు॒ర్యాత్ । న ని॑ష్ఠి॒వేత్ । న వి॒వస॑సన్నా॒యాత్ । గు॒హ్యో వా ఏ॒షోఽగ్నిః॑ ।
 ఏ॒తస్యాగ్నే॑ర॒నతి॑దాహాయ । న పు॒ష్కర॑ప॒ర్ణాని॑ హి॒రణ్యం॑వా॒ఽధి॑ష్ఠేత్ ।
 ఏ॒తస్యాగ్నే॑ర॒నభ్యారో॑హాయ । న కూ॒ర్మస్యాశ్చీ॑యాత్ । నో॒దక॑స్యా॒ఘాతు॑-
 కా॒న్యేన॑మో॒దకా॑ని భ॒వన్తి॑ । అ॒ఘాతు॑కా ఆ॒పః । య ఏ॒తమ॑గ్నించిన॒తే ।
 య ఉ॑చ్యై॒నమే॑వం వే॒ద ॥ 113 ॥

ఇ॒మాను॑కం భు॒వనా॑ సీ॒షధే॑మ । ఇ॒న్ద్రశ్చ॑ వి॒శ్వే చ దే॒వాః । య॒జ్ఞంచ॑
 నస్త॒స్వంచ॑ ప్ర॒జాంచ॑ । ఆ॒ది॒త్యైరి॒న్ద్రస్స॒హ సీ॑షధాతు । ఆ॒ది॒త్యైరి॒న్ద్రస్స॒గణో॑
 మ॒రుద్భిః॑ । అ॒స్మాకం॑ భూ॒త్సవి॒తా త॒నూనా॑మ్ । ఆ॒ప్లవ॑స్వప్ర॒ప్లవ॑స్వ ।

అ॒ణ్ణీ॑భ॒వజ॒ మా ము॒హః । సు॒ఖాదీ॑న్దుఃఖ॒నిధ॒నామ్ । ప్ర॒తి॒ము॒చస్త్వ॒ స్వాం
పు॒రమ్ ॥ 114 ॥

మ॒రీచ॑యస్వాయంభు॒వాః । యే శ॒రీ॒రాణ్య॑కల్పయన్న్ । తే తే
దే॒హంక॑ల్పయన్తు । మా చ॒ తే ఖ్యా॑స్మ తీరిషత్ । ఉ॒త్తిష్ట॑త మా స్పష్ట । అ॒గ్ని॒మి॒చ్ఛద్వం
భా॒రతాః । రా॒జ్ఞస్సోమ॑స్య తృ॒ప్తాసః । సూ॒ర్యేణ॑ స॒యుజో॑షసః । యు॒వా
సు॒వాసాః ॥ అ॒ష్టాచ॑క్రా నవద్వారా ॥ 115 ॥

దే॒వానాం॑ పూ॒రయో॒ధ్యా । తస్యా॑గ్గం॒హిర॑ణ్మయః కో॒శః । స్వ॒రో లో॒కో
జ్యోతి॒షాఽఽవృ॑తః । యో వై తాం బ్ర॒హ్మణో॑ వేద । అ॒మృతే॑నాఽఽవృ॒తాం
పు॒రీమ్ । తస్మై॑ బ్ర॒హ్మ చ బ్ర॒హ్మో చ । ఆ॒యుః కీ॒ర్తిం ప్ర॒జాన్ద॑మః ।
వి॒భ్రాజ॑మానాగ్గం॒హరి॑ణీమ్ । య॒శసా॑ సంప॒రీవృ॑తామ్ । పు॒రగ్గం॑హిర॒ణ్మయాం
బ్ర॒హ్మో ॥ 116 ॥

వి॒వేశా॑పరాజితా । పరాంగే॑త్యజ్ఞామ॒యా । పరాంగే॑త్యనాశకీ ।
ఇ॒హచా॑ముత్రచాన్వేతి । వి॒ద్వాన్దే॑వాసు॒రాసు॒భయాన్ । య॒త్కు॑మారి
మ॒న్ద్రయ॑తే । య॒ద్యోషి॑ద్యత్ప॒తివ్ర॑తా ॥ అ॒రిష్టం॑ యత్కించ క్రి॒యతే ॥
అ॒గ్నిస్త॑దనువేధతి । అ॒శృతా॑సశ్శృతాసశ్శ ॥ 117 ॥

య॒జ్ఞానో॒ యే॒ఽప్య॒యజ్ఞ॒సః । స్వ॒ర్యన్తో॒ నాపే॒క్షన్తే॑ ॥ ఇ॒న్ద్రమ॒గ్నించ॑ యే
 వి॒దుః । సి॒కతా॑ ఇ॒వ సం॒యన్తి॑ । ర॒శ్మిభి॑స్స॒ముదీ॒రితాః । అ॒స్మాల్లో॒కాద॑ము॒ష్మాచ్చ॑ ।
 ఋ॒షిభి॑రదా॒త్ప్యశ్ని॑భిః । అపే॑త వీ॒త వి చ॑ స॒ర్పతా॑తః యే॒ఽత్రస్థ॑ పు॒రాణా॑ యే
 చ నూ॑తనాః । అహో॑భి॒రద్భి॒రక్తు॒భిర్వ్యక్తమ్ ॥ 118 ॥

య॒మో ద॑దాత్వ॒వసా॑నమ॒స్మై । నృ॑ మృ॒ణన్తు॑ నృ॒పాత్ప॑ర్యః । అ॒కృష్టా॑ యే
 చ కృ॒ష్టజాః॑ । కు॒మారీ॑షు క॒నీనీ॑షు । జా॒రిణీ॑షు చ యే హి॒తాః । రే॒తఃపీ॑తా
 ఆ॒ణ్డపీ॑తాః । అ॒ఙ్గారే॑షు చ యే హు॒తాః । ఉ॒భయాన్ ॥ పు॒త్రాపౌ॒త్రకాన్ ॥
 యు॒వేఽహం॑ య॒మరా॑జగాన్ । శ॒తమి॑న్ను శ॒రదః ॥ 119 ॥

అదో॑ య॒ద్రుహ్మ॑ వి॒లబ॒మ్ । పి॒తృణా॑ఞ్చ య॒మస్య॑ చ । వ॒రుణ॑స్యా-
 శ్వీనో॑రగ్నేః । మ॒రుతా॑ఞ్చ వి॒హాయ॑సామ్ । కా॒మప్ర॑య॒వణం॑ మే అస్తు॒ । స
 హ్యే॒వాస్మి॑ స॒నాత॑సః । ఇతి॑ నాకో బ్ర॒హ్మిశ్ర॑వో రా॒యో ధ॑నమ్ । పు॒త్రానా॑పో
 దే॒వీరి॑హో॒ఽహి॑త ॥ 120 ॥

విశీ॒ర్షింజ్గృ॑ద్రశీ॒ర్షించ॑ । అపే॑తో నిర్ము॒తిగ్ంహ॑థః । ప॒రిబా॑ధగ్గ్-
 శ్వే॒తకు॒క్షమ్ । ని॒జ్ఙ్గింశ॑బ॒లోద॑రమ్ । స తాన్ వా॒చ్యాయ॑యా స॒హ । అగ్నే॑
 నాశ॑య స॒ష్టశః॑ । ఈ॒ర్ష్యాసూ॑యే బుభు॒క్షామ్ । మ॒న్యుం కృ॑త్యాం చ దీ॒ధిరే॑ ।
 రథే॑న కిగ్ంశుకావతా । అగ్నే॑ నాశ॑య స॒ష్టశః ॥ 121 ॥

ప॒ర్జన్యా॑య॒ ప్ర॒గా॒య॒త॒ | ది॒వస్సు॑త్రాయ॒ మీ॒ధు॑షే॒ | స నో॑ య॒వస॑మిచ్చతు॒ |
 ఇ॒దం వ॑చః ప॒ర్జన్యా॑య॒ స్వ॒రాజే॑ | హృ॒దో అ॒న్వన్త॑ర॒న్తద్యు॑యోత॒ |
 మ॒యోభూ॒ర్వాతో॑వి॒శ్వకృ॑ష్టయస్సన్వ॒స్మే | సు॒పి॒ప్ప॒లా ఓష॑ధీర్దే॒వగో॑పాః |
 యో గ॒ర్భమో॑షధీ॒నామ్ | గ॒వాజ్కృ॑ణోత్య॒ర్వతా॑మ్ | ప॒ర్జన్యః పు॒రుషీ॑ణామ్
 || 122 ||

పు॒న॒ర్యామై॑త్స్విన్ద్రియమ్ | పు॒న॒రాయుః పు॒న॒ర్భగః | పు॒న॒ర్రాహ్మ॑ణమైతు
 మా | పు॒న॒ర్ద్రవి॑ణమైతు మా | యన్మే॒తద్ద్య రే॑తః పృ॒థివీ॑మస్యాన్ |
 యదో॑షధీ॒రప్యస॑ర॒ద్యదా॑పః | ఇ॒దన్త॑త్పు॒నరా॑దదే | దీ॒ర్ఘాయు॒త్స్వాయ॒ వర్చ॑సే |
 యన్మే॒ రేతః ప్ర॑సిచ్చతే | యన్మ॒ ఆజా॑యతే పు॒నః | తేన॑ మామ॒మృతం॑ కురు |
 తేన॑ సుప్ర॒జసం॑కురు || 123 ||

అ॒ద్యుస్తి॑రో॒ధాఽజా॑యత | తవ॑ వైశ్ర॒వణ॑స్సదా | తి॒రోధో॑హి
 సప॒త్నాన్నః | యే అ॒పోఽశ్న॑న్తి కే॒చన॑ | త్వాష్ట్రీ॑ం మాయాం
 || వైశ్ర॒వణః | రథ॑గ్ంసహ॒స్రవ॑స్థు॒రమ్ | పు॒రు॒శ్చక్ర॑గ్ంసహ॒స్రాశ్వ॑మ్ |
 ఆస్థా॒యాయా॑హి నో॒ బలి॑మ్ | యన్మై॒ భూ॒తాని॑ బ॒లిమా॑వహన్తి | ధ॒నఙ్గావో॑
 హ॒స్తిహి॑రణ్యమ॒శ్వాన్ || 124 ||

అసా॑మ సుమ॒తౌ య॒జ్ఞియ॑స్య | శ్రియం॒ బిభ్ర॑తో॒ఽన్నముఖీ॑ం
 వి॒రాజ॑మ్ | సు॒దర్శ॑నే॒ చ క్రౌంచే॑ చ | మై॒నాగే॑ చ మ॒హాగి॑రౌ | శ॒తద్వా॒ట్పూ॑రగ-

మ॒న్తా॒ । స॒గ్ం॒హో॒ర్య॒న్న॒గ॒రం॒ త॒వ॒ । ఇ॒తి॒ మ॒న్తాః॑ ॥ క॒లో॒ఽ॒తః॒ ఊ॒ర్ధ్వమ్॑ । య॒ది॒
బ॒లి॒గ్ం॒ హ॒రేత్॑ । హి॒రణ్య॑నాభయే వితుదయే కౌజేరాయాయం బలిః ॥ 125 ॥

స॒ర్వ॒భూ॒త॒ధి॒ప॒త॒యే॑ స॒మ॒ ఇ॒తి॒ । అ॒థ బ॒లి॒గ్ం॒హృ॒తో॒ప॒తి॒ష్ఠే॒త॑ । క్ష॒త్రం
క్ష॒త్రం॑ ॥ వై॒శ్ర॒వ॒ణః॑ । బ్రా॒హ్మ॒ణా॑ వ॒య॒గ్ం॒స్మః॑ । న॒మ॒స్తే॑ అ॒స్తు॒ మా॒ మా॑ హి॒గ్ం॒సీః॑ ।
అ॒స్మా॒త్ప్ర॒వి॒శ్యా॒న్న॒మ॒ద్దీ॒తి॑ । అ॒థ త॒మ॒గ్ని॒మా॒ద॒ధీ॒త॑ । య॒స్మి॒న్నే॒త॒త్క॒ర్మ
ప్ర॒యుం॒జీ॒త॑ । తి॒రో॒ధా॒ భూః॑ । తి॒రో॒ధా॒ భువః॑ ॥ 126 ॥

తి॒రో॒ధా॒స్వః॑ । తి॒రో॒ధా॒ భూ॒ర్భువ॒స్వః॑ । స॒ర్వే॒షాం॑ లో॒కా॒నా॒మా॒ధి॒ప॒త్యే
సీ॒దే॒తి॑ । అ॒థ త॒మ॒గ్ని॒మి॒న్దీ॒త॑ । య॒స్మి॒న్నే॒త॒త్క॒ర్మ ప్ర॒యుం॒జీ॒త॑ । తి॒రో॒ధా
భూ॒స్వా॒హో॑ ॥ తి॒రో॒ధా॒ భువ॒స్వా॒హో॑ ॥ తి॒రో॒ధా॒స్వ॒స్వా॒హో॑ ॥ తి॒రో॒ధా॒ భూ॒ర్భువ॒
స్వ॒స్వా॒హో॑ ॥ య॒స్మి॒న్న॒స్య॑ కా॒లే స॒ర్వా ఆ॒హు॒తీర్ హు॒తా భ॒వే॒యః॑ ॥ 127 ॥

అ॒పి బ్రా॒హ్మ॒ణ॒ము॒ఖీ॒నాః॑ । త॒స్మి॒న్న॒హ్నః॑ కా॒లే ప్ర॒యుం॒జీ॒త॑ । ప॒ర॒స్సు॒ప్త-
జ॒నా॒ద్వే॒పి॑ । మా॒స్మ ప్ర॒మా॒ద్య॒న్త॒మా॒ధ్యా॒ప॒యేత్॑ । స॒ర్వా॒స్థా॒స్సి॒ద్ధ్య॒న్తే॑ । య॒ ఏ॒వం
వే॒ద॒ । క్షు॒ధ్య॒న్ని॒ద॒మ॒జా॒న॒తామ్॑ । స॒ర్వార్థా॑ న॒ సి॒ద్ధ్య॒న్తే॑ । య॒స్తే వి॒ఘా॒తు॒కో
బ్రా॒తా॑ । మ॒మా॒న్త॒ర్హృ॒దయే॑ శ్రి॒తః॑ ॥ 128 ॥

త॒స్మా ఇ॒మమ॒గ్ర॒పి॒ణ్డం॒జు॒హో॒మి॑ । స॒ మే॒ఽ॒ర్థా॒న్మా వి॒వధీ॑త్ । మ॒యి
స్వా॒హో॑ ॥ రా॒జా॒ధి॒రా॒జాయ॑ ప్ర॒స॒హ్య॒సా॒హినే॑ ॥ న॒మో వ॒యం॑ ॥ వై॒శ్ర॒వ॒ణాయ॑

కు॒ర్మహే॑ । స॒ మే॒ కా॒మా॒న్మా॒మకా॒మాయ॑ మ॒హ్యమ్ ॥ కా॒మేశ్వ॑రో॒ వైశ్ర॒వణో॑
 ద॒దాతు॑ । కు॒బే॒రాయ॑ వైశ్ర॒వణాయ॑ । మ॒హా॒రాజాయ॑ న॒మః । కే॒తవో॑
 అ॒రుణా॑సశ్చ । ఋ॒షయో॑ వా॒తర॒శనాః । ప్ర॒తిష్ఠా॑గ్ం॒శత॑ధా॒ హి । స॒మాహి॑-
 తా॒సో స॒హస్ర॑ధాయ॒సమ్ । శి॒వాన॒శ్చన్త॑మా భ॒వన్తు॑ । ది॒వ్యా ఆప॑
 ఓ॒షధ॑యః । సు॒మృ॒డీకా॑ స॒రస్వ॑తి । మా తే॒ వ్యోమ॑ స॒న్న్వశి॑ ॥ 129 ॥

సం॒వత్స॑రమే॒తద్వృ॒తం చ॑రేత్ । ద్వా॒ వా మా॒సౌ । ని॒యమ॑స్స॒మాసే॑న ।
 తస్మి॑న్ని॒యమ॑విశేషాః । త్రి॒షవ॑ణముదకో॒పస్ప॑ర్శి । చతు॑ర్థకాలపా॒నభక్త॑-
 స్సాత్ । అ॒హర॑హర్వా బైక్ష॒మశ్చీయాత్ । ఔ॒దుంబ॑రీభి॒స్సమి॑ద్భి॒రగ్నిం॑
 ప॒రిచ॑రేత్ । పు॒నర్మా॒మైత్స్వి॒న్ద్రియ॑మి॒త్యేతే॑నా॒నువా॑కేన । ఉ॒ద్భృత॑ప॒రిపూ॑తాభి॒రద్భిః
 కార్యం॑ కు॒ర్వీత ॥ 130 ॥

అ॒స॒ఞ్చయ॑వాన్ । అ॒గ్నయే॑ వాయవే॒ సూ॒ర్యాయ॑ । బ్ర॒హ్మణే॑ ప్ర॒జాప॑తయే ।
 చ॒న్ద్రమ॑సే॒ నక్ష॑త్రే॒భ్యః । ఋ॒తుభ్య॑స్సం॒వత్స॑రాయ । వ॒రుణా॑యా॒రుణా॑యేతి
 ప్ర॒తహో॑మాః । ప్ర॒వర్ణ్య॑వదాదే॒శః । అ॒రుణాః॑ కా॒ణ్డఋ॒షయః॑ । అ॒రణ్యే॑ఽ-
 ధీ॒యీర॑న్ । భ॒ద్రంక॑ర్ణేభి॒రితి॑ ద్వే॒ జపి॑త్వా ॥ 131 ॥

మ॒హానా॑మ్నీభి॒రుద॑కగ్ం స॒గ్గ్స్ప॑ర్శ్య । త॒మాచార్యో॑ ద॒ద్యాత్ । శి॒వాన॒-
 శ్చన్త॑మే॒త్యోష॑ధీ॒రాల॑భతే । సు॒మృ॒డీకే॑తి భూ॒మిమ్ । ఏ॒వమ॑ప॒వర్షే॑ ।

ధే॑ను॒ర్దక్షి॑ణా । క॒గ్ంసం॑ వా॒సశ్చ॑ క్షౌ॒మమ్ । అ॒న్యద్వా॑ శు॒క్లమ్ । య॒థాశక్తి॑ వా ।
 ఏ॒వగ్ంస్వా॑ధ్యాయధర్మే॒ణ । అ॒రణ్యే॑ ధీ॒యాత॑ । తప॑స్వీ॒ పుణ్యో॑ భవతి తప॑స్వీ॒ పుణ్యో॑
 భ॒వతి ॥ 132 ॥

ఓం భ॒ద్రం క॒ర్ణేభిః॑ శృ॒ణుయా॑మ దే॒వాః । భ॒ద్రం ప॑శ్యే॒మాక్ష॒భిర్యజ॑త్రాః ।
 స్థి॒రైరంగై॑స్తు॒ష్టువాగ్ంస॑స్త॒నూభిః॑ । వ్య॑శే॒మ దే॒వహి॑తం॒ యదా॑యుః । స్వ॒స్తి న
 ఇ॒న్దో వృ॑ద్ధ॒శ్రవాః॑ । స్వ॒స్తి నః॑ పూ॒షా వి॒శ్వవే॑దాః । స్వ॒స్తి నస్తా॑ర్క్ష్యో
 అ॒రిష్ట॑నే॒మిః । స్వ॒స్తి నో॑ బృ॒హస్ప॑తిర్దధాతు ॥ 133 ॥

ఓం శా॒ంతిః శా॒ంతిః శా॒ంతిః ॥

॥ పురుషసూక్తమ్ ॥

తైత్తిరీయారణ్యకమ్ - తృతీయః ప్రశ్నః

ఓం తచ్చం యోరావృణీమహే । గాతుం యజ్ఞాయ । గాతుం
 యజ్ఞపతయే । దైవీ స్వప్తిరస్తు నః । స్వప్తిర్మానుషేభ్యః । ఊర్ధ్వం జిగాతు
 భేషజమ్ । శం నో అస్తు ద్విపదే ॥ శం చతుష్పదే ।

ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః ॥

ఓం సహస్రశీర్షా పురుషః । సహస్రాక్షః సహస్రపాత్ । స భూమిం విశ్వతో
 వృత్వా । అత్యతిష్ఠద్దశాంగులమ్ । పురుష ఏవేదగ్ం సర్వమ్ । యద్భూతం
 యచ్చ భవ్యమ్ ॥ ఉతామృతత్వస్యేశానః । యదన్నేనాతిరోహతి । ఏతావానస్య
 మహిమా । అతో జ్యాయాగ్ శ్చ పూరుషః ॥ 1 ॥

పాదోఽస్య విశ్వా భూతాని । త్రిపాదస్యామృతం దివి । త్రిపాదూర్ధ్వ
 ఉదైత్పురుషః । పాదోఽస్యేహోఽఖభవాత్పునః । తతో విష్వంవ్యక్రామత్ ।
 సాశనానశనే అభి । తస్మాద్విరాదజాయత । విరాజో అధి పూరుషః । స జాతో
 అత్యరిచ్యత । పశ్చాద్భూమిమథో పురః ॥ 2 ॥

యత్పురుషేణ హవిషా దేవా యజ్ఞమతస్వత వసంతో అస్యాసీదాజ్యమ్ ॥
 గ్రీష్మ ఇద్మశ్శరద్ధవిః సప్తాస్యాసన్నరిధయః త్రిః సప్త సమిధః కృతాః ।
 దేవా యద్యజ్ఞం తన్వానాః అబద్ధస్సురుషం పశుమ్ తం యజ్ఞం బర్హిషి
 ప్రౌక్షన్ పురుషం జాతమగ్రతః ॥ 3 ॥

తేన దేవా అయజంత సాధ్యా ఋషయశ్చ యే తస్మాద్యజ్ఞాత్సర్వ-
 హుతః సంభృతం పృషదాజ్యమ్ పశూగ్స్తాగ్శ్చక్రే వాయవ్యాన్ అరణ్యా
 న్ద్రామ్యాశ్చ యే తస్మాద్యజ్ఞాత్సర్వహుతః ఋచః సామాని జజ్జిరే ఛందాగ్సి
 జజ్జిరే తస్మాత్ యజుస్తస్మాదజాయత ॥ 4 ॥

తస్మాదశ్వా అజాయంత యే కే చోభయాదతః గావో హ జజ్జిరే
 తస్మాత్ తస్మాజ్జాతా అజావయః యత్పురుషం వ్యదధుః కతిధా వ్యక-
 ల్పయన్ ముఖం కిమస్య కౌ బాహూ కావూరూ పాదావృచ్యేతే బ్రాహ్మణోఽస్య
 ముఖమాసీత్ బాహూ రాజన్యః కృతః ॥ 5 ॥

ఊరూ తదస్య యద్వైశ్యః పద్భ్యాగ్ం శూద్రో అజాయత చంద్రమా
 మనసో జాతః చక్షోః సూర్యో అజాయత ముఖాదింద్రశ్చాగ్నిశ్చ ।
 ప్రాణాద్వాయురజాయత నాభ్య ఆసీదంతరిక్షమ్ శీర్ష్ణో ద్యౌః సమవర్తత ।
 పద్భ్యాం భూమిర్దిశః శ్రోత్రాత్ తథా లోకాగ్ం అకల్పయన్ ॥ 6 ॥

వేదాహమేతం పురుషం మహాంతమ్ । ఆదిత్యవర్జం తమసస్తుపారే । సర్వాణి
 రూపాణి విచిత్వ ధీరః । నామాని కృత్వాభివదన్ యదాస్తే । ధాతా
 పురస్తాద్యముదాజహార । శక్రః ప్రవిద్వాన్పుదిశశ్చతస్రః । తమేవం విద్వానమృత
 ఇహ భవతి । నాన్యః పంథా అయనాయ విద్యతే । యజ్ఞేన యజ్ఞమయజంత
 దేవాః । తాని ధర్మాణి ప్రథమాన్యాసన్ । తే హ నాకం మహిమానః సచంతే ।
 యత్ర పూర్వే సాధ్యాః సంతి దేవాః ॥ 7 ॥

అద్యః సంభూతః పృథివ్యై రసాచ్చ । విశ్వకర్మణః సమవర్తతాధి । తస్య
 త్వష్టా విదధద్రూపమేతి । తత్పురుషస్య విశ్వమాజానమగ్రే । వేదాహమేతం
 పురుషం మహాంతమ్ । ఆదిత్యవర్జం తమసః పరస్తాత్ । తమేవం విద్వానమృత
 ఇహ భవతి । నాన్యః పంథా విద్యతేఽయనాయ । ప్రజాపతిశ్చరతి గర్భే
 అంతః । అజాయమానో బహుధా విజాయతే ॥ 8 ॥

తస్య ధీరాః పరిజానంతి యోనిమ్ । మరీచీనాం పదమిచ్ఛంతి వేధసః ।
 యో దేవేభ్య ఆతపతి । యో దేవానాం పురోహితః । పూర్వో యో దేవేభ్యో
 జాతః । నమో రుచాయ బ్రాహ్మయే । రుచం బ్రాహ్మం జనయంతః ।
 దేవా అగ్రే తదబ్రువన్ । యస్త్వైవం బ్రాహ్మణో విద్యతే । తస్య దేవా అసన్ వశే

॥ 9 ॥

హ్రీ॑శ్చ॒ తే॑ ల॒క్ష్మీ॒శ్చ॒ ప॒త్య్వా॑ ॥ అ॒హో॒రా॒త్రే॒ పా॒ర్శ్వే॑ । న॒క్ష॒త్రా॒ణి॑ రూ॒పమ్ ।
 అ॒శ్వినౌ॒ వ్యా॒త్రమ్ ॥ ఇ॒ష్టం॑ మ॒నిషా॑ణ । అ॒ముం॑ మ॒నిషా॑ణ । స॒ర్వం॑ మ॒నిషా॑ణ

॥ 10 ॥

ఓం శా॒ంతిః॒ శా॒ంతిః॒ శా॒ంతిః॑ ॥

॥ నారాయణసూక్తమ్ ॥

తైత్తిరీయారణ్యకమ్ - 4 ప్రపాఠకః - 10 అనువాకః - 13

ఓం సహ నావవతు । సహ నౌ భునక్తు । సహ వీర్యం కరవావహై ।
 తేజస్వినావధీతమస్తు మా విద్విషావహై ॥ ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః ॥

ఓం ॥ సహస్రశీరోషం దేవం విశ్వాక్షం విశ్వశంభువమ్ । విశ్వం నారాయణం
 దేవమక్షరం పరమం పదమ్ । విశ్వతః పరమాన్నిత్యం విశ్వం నారాయణగ్ం
 హరిమ్ । విశ్వమేవేదం పురుష - స్తద్విశ్వ - ముపజీవతి । పతిం విశ్వస్యాత్మేశ్వరగ్ం
 శాశ్వతగ్ం శివ - మచ్యుతమ్ । నారాయణం మహాజ్ఞేయం విశ్వాత్మానం
 పరాయణమ్ । నారాయణపరో జ్యోతిరాత్మా నారాయణః పరః । నారాయణపరం
 బ్రహ్మ తత్త్వం నారాయణః పరః । నారాయణపరో ధ్యాతా ధ్యానం నారాయణః
 పరః । యచ్చ కించిజ్జగత్సర్వం దృశ్యతే శ్రూయతేఽపి వా ॥

అంతర్బహిశ్చ తత్సర్వం వ్యాప్య నారాయణః స్థితః । అనంతమవ్యయం
 కవిగ్ం సముద్రేఽంతం విశ్వశంభువమ్ । పద్మకోశ - ప్రతీకాశగ్ం హృదయం
 చాప్యధోముఖమ్ । అధో నిష్ఠ్యా వితస్త్వాంతే నాభ్యాముపరి తిష్ఠతి ।

జ్వా॒ల॒మా॒లా॒కు॒లం॑ భా॒తీ॑ వి॒శ్వ॑స్యా॒య॒త॒నం॑ మ॒హాత్ । స॒న్త॒తగ్ం॑ శి॒లా॒భి॒స్తు
 లంబ॑త్యాకోశ॒న్నిభమ్ । తస్యా॑తే సు॒షి॒రగ్ం॑ సూ॒క్ష్మం॑ తస్మిన్ స॒ర్వం॑ ప్ర॒తిష్ఠి॑తమ్ ।
 తస్య॑ మధ్యే మ॒హా॑నగ్ని-ర్వి॒శ్వా॒ర్చి॒ర్వి॒శ్వతో॑ముఖః । సో॒ఽగ్ర॑భు॒గ్విభ॑జంతిష్ఠ-
 న్నా॒హో॑రమ॒జరః॑ క॒విః । తి॒ర్య॒గూ॒ర్ధ్వమ॑ధ॒శ్చాయీ॒ రశ్మయ॑స్తస్య॒ సంత॑తా ।
 సంతా॑పయతి స్వం దే॒హమా॑పాదతలమస్తకః । తస్య॑ మధ్యే వహ్నిశిఖా అ॒ణీయో॑ర్ధ్వ
 వ్యవస్థితః । నీ॒లతో-య॑దమధ్యస్థా- ద్వి॒ద్యుల్లేఖే॑వ భా॒స్వరా॑ । నీ॒వార॑శూకవత్తస్వీ
 పీ॒తా ॥ భా॑స్వత్యణూపమా । తస్యాః శిఖా॒యా మధ్యే॑ ప॒రమా॑త్మా వ్యవస్థితః । స
 బ్రహ్మ॑ స శివః॒ స హరిః॒ సేంద్రః॒ సోఽక్ష॑రః ప॒రమః॒ స్వరాట్ ॥

ఋ॒తగ్ం॑ స॒త్యం॑ ప॒రం॑ బ్ర॒హ్మ పు॒రుషం॑ కృ॒ష్ణపి॑ంగలమ్ । ఊ॒ర్ధ్వరే॑తం
 వి॒రూపా॑క్షం వి॒శ్వరూ॑పాయ॒ వై నమో॑ నమః ॥

ఓం నా॒రాయ॑ణాయ॒ విద్యు॑హే॒ వాసు॑దే॒వాయ॑ ధీమహి । తన్నో॑ విష్ణుః
 ప్రచో॑దయాత్ ॥

ఓం శా॒ంతిః శా॒ంతిః శా॒ంతిః ॥

॥ విష్ణుసూక్తమ్ ॥

ఓం విష్ణోర్ము॑కం వీ॒ర్యా॑ణి ప్ర॒వో॑చం॒ యః పార్థి॑వాని వి॒మమే॑ రజాగ్ంసి
 యో అ॒స్మభా॑యదు॒త్తరగ్ం॑ స॒ధస్థం॑ వి॒చక్ర॑మా॒ణస్తే॒ధోరు॑గా॒యో విష్ణో॑ర-
 రాట॑మసి విష్ణోః॑ పృ॒ప్థమ॑సి విష్ణోః॑ శృ॒ష్టేస్తో॑ విష్ణో॑స్సూ॒రసి విష్ణో॑ర్ము॒వమ॑సి
 వైష్ణవ॑మసి విష్ణవే॑ త్వా ॥

తద॑స్య ప్రి॒యమ॒భిపా॑థో అ॒శ్యామ్ । నరో॑ య॒త్ర దే॒వయ॑వో మద॑ంతి ।
 ఉ॒రుక్ర॑మస్య స హి బంధు॑రి॒తా । విష్ణోః॑ పదే ప॒రమే॑ మధ్వ
 ఉ॒భ్యః । ప్ర॒తద్విష్ణు॑స్సవతే వీ॒ర్యా॑య । మృ॒గో న భీ॒మః కు॑చరో గి॒రిష్ఠాః ।
 యస్యో॑రుష త్రి॒షు వి॒క్రమ॑ణేషు । అధి॑క్షి॒యంతి॑ భువ॑నాని వి॒శ్వా । ప॒రో
 మా॒త్రయా॑ తను॒వా వృ॑ధాన । న తే॑ మహి॒త్వమ॑న్వశ్నువ॑ంతి ॥

ఉ॒భే తే॑ విద్యు॒ రజ॑సీ పృ॒థివ్యా॑ విష్ణో దే॒వత్వమ్ । ప॒రమ॑స్య వి॒భ్యే ।
 వి॒చక్ర॑మే పృ॒థివీ॑ష ఏ॒తామ్ । క్షే॒త్రాయ॑ విష్ణు॒ర్ముషే॑ ద॒శస్యన్ । ద్రు॒వాసో
 అ॒స్య కీ॑రయో జనా॒సః । ఊ॒రుక్షి॑తిగ్ం సు॒జని॑మాచకార । త్రి॒ర్దేవః॑ పృ॒థివీ॑ష
 ఏ॒తామ్ । వి॒చక్ర॑మే శ॒తర్చ॑నం మహి॒త్వా । ప్ర॒విష్ణు॑రస్తు త॒వస॑స్తవీ॒యాన్ ।
 త్వే॒షగ్గ్హ్య॑స్య స్థవి॒రస్య॑ నామ ॥

అతో దే॒వా అ॒వంతు॑నో॒ యతో॒ విష్ణు॑-ర్వి॒చక్ర॑మే । పృ॒థి॒వ్యాస్స॑ప్త
 ధా॒మభిః॑ । ఇ॒దం విష్ణు॑-ర్వి॒చక్ర॑మే త్రే॒ధా ని॑ద॒ధే ప॒దమ్ । స॒మూ॒ఢమ॑స్య పా॒గ్ం

సు॒రే । త్రీ॑ణి ప॒దా వి॒చక్ర॑మే విష్ణు॒ర్దోపా॑ ॥ అదా॒భ్యః । తతో॒ ధ॒ర్మాణి॑ ధా॒రయ॑న్ ।

విష్టోః॑ క॒ర్మాణి॑ ప॒శ్యత॑ యతో॒ వ్ర॒తాని॑ ప॒స్పశే॑ । ఇ॒ంద్ర॑స్య యు॒జ్యస్స॑ఖా ॥

తద్విష్టోః॑ ప॒రమం॑ ప॒దగ్ం సదా॑ ప॒శ్యంతి॑ సూ॒రయః॑ । ది॒వీవ॑

చక్షు॑రా॒తతమ్ । తద్విప్రా॑సో వి॒పన్యవో॑ జా॒గృవా॑గ్ం స॒స్పమి॑ంధతే । విష్టో-

ర్యత్ప॑ర॒మం ప॒దమ్ । ప॒ర్యాప్త్యా॑ అ॒నంత॑రాయా॒య స॒ర్వసో॑మో॒ఽతి॑ రా॒త్ర ఉ॒త్తమ॑

మహా॑ర్భ॒వతి॑ స॒ర్వస్యా॑ప్త్యై స॒ర్వస్య॑ జి॒త్యై స॒ర్వమే॑వ తే॒నాప్నో॑తి స॒ర్వం జ॑యతి ॥

ఓం శా॒ంతిః శా॒ంతిః శా॒ంతిః ॥

॥ శ్రీసూక్తమ్ ॥

ఋ.సం. అష్టకమ్. 4 అ. 4 పరి.సూ. 11

ఓం ॥ హిరణ్యవర్ణాం హరిణీం సువర్ణరజతస్రజామ్ । చంద్రాం హిరణ్మయాం
 లక్ష్మీం జాతవేదో మ ఆవహ ॥ తాం మ ఆవహ జాతవేదో లక్ష్మీమనపగామినీమ్ ।
 యస్యాం హిరణ్యం విందేయం గామశ్వం పురుషానహమ్ ॥ అశ్వపూర్వాం
 రథమధ్యాం హస్తినాద-ప్రబోధినీమ్ । శ్రియం దేవీముపహ్వయే శ్రీర్మా
 దేవీర్ణుషతామ్ ॥ కాం సోస్మితాం హిరణ్యప్రాకారామాద్రాం జ్వలంతీం తృప్తాం
 తర్పయంతీమ్ । పద్మే స్థితాం పద్మవర్ణాం తామిహోపహ్వయే శ్రియమ్ ॥ చంద్రాం
 ప్రభాసాం యశసా జ్వలంతీం శ్రియం లోకే దేవజుష్టాముదారామ్ । తాం
 పద్మినీమీం శరణమహం ప్రపద్యే లక్ష్మీర్మే నశ్యతాం త్వాం వృణే ॥ ఆదిత్యవర్ణే
 తపసోఽధిజాతో వనస్పతిస్తవ వృక్షోఽథ బిల్వః । తస్య ఫలాని తపసా నుదంతు
 మాయాంతరాయాశ్చ బాహ్యో అలక్ష్మీః ॥ ఉపైతు మాం దేవసఖః కీర్తిశ్చ మణినా
 సహ । ప్రాదుర్భూతోఽస్మి రాష్ట్రేఽస్మిన్ కీర్తిమృద్ధిం దదాతు మే ॥
 క్షుత్ప్రిషాసామలాం జ్యేష్ఠామలక్ష్మీం నాశయామ్యహమ్ । అభూతిమసమృద్ధిం
 చ సర్వాం నిర్ణుద మే గృహాత్ ॥ గంధద్వారాం దురాధర్షాం నిత్యపుష్టాం

కరీ॑షిణీ॑మ్ । ఈ॒శ్వరీ॑గ్ం స॒ర్వభూ॑తానాం తామి॒హోప॑హ్వయే శ్రియమ్ ॥
 మ॒నసః॑ కా॒మమా॒కూతిం॑ వా॒చః స॒త్యమ॑శీమహి । ప॒శూనాం॑ రూ॒పమ॑న్మ॒స్య మ॒యి
 శ్రీః శ్ర॑యతాం యశః ॥ క॒ర్ణమే॑న ప్ర॒జాభూ॑తా మ॒యి సంభ॑వ క॒ర్ణమ॑ । శ్రియం॑
 వా॒సయ॑ మే కు॒లే మా॒తరం॑ పద్మ॒మాలినీ॑మ్ ॥ ఆపః॑ సృ॒జంతు॑ స్ని॒గ్ధాని॒ చిక్రీ॑త
 ప॒స మే॑ గృ॒హే । ని చ॑ దే॒వీం మా॒తరం॑ శ్రియం॑ వా॒సయ॑ మే కు॒లే । ఆ॒ర్ద్రాం
 పు॒ష్కరిణీం॑ పు॒ష్టిం పింగ॑లాం పద్మ॒మాలినీ॑మ్ । చ॒ంద్రాం హి॒రణ్మ॑యాం లక్ష్మీం
 జాత॑వేదో మ॒ ఆవ॑హ ॥ ఆ॒ర్ద్రాం యః క॑రిణీం య॒ష్టిం సు॒వర్ణాం
 హే॒మమా॑లినీమ్ । సూ॒ర్యాం హి॒రణ్మ॑యాం లక్ష్మీం జాత॑వేదో మ॒ ఆవ॑హ । తాం
 మ॒ ఆవ॑హ జాత॑వేదో లక్ష్మీ॒మన॑పగామినీమ్ । యస్యాం॑ హి॒రణ్మ॑ ప్రభూ॒తం
 గావో॑ దా॒స్యోఽశ్వాన్ వి॒ందే॑యం పు॒రుషో॑నహమ్ ॥

యః శు॒చిః ప్ర॑యతో భూ॒త్వా జు॒హుయా॑దా॒జ్య మ॑న్వహమ్ । శ్రియః॑
 పంచ॑దశర్చం చ శ్రీ॒కామః॑ సత॒తం జ॑పేత్ । ప॒ద్మాన॑నే పద్మ॒ ఊ॒రూ ప॒ద్మాక్షీ
 పద్మ॑సంభవే । త్వం మాం భ॒జస్వ॑ ప॒ద్మాక్షీ॑ యేన సౌఖ్యం ల॒భామ్య॑హమ్ ॥
 అ॒శ్వదా॑యా గో॒దా॒యా ధ॑నదా॒యా మ॑హాధనే । ధ॒నం మే॑ జు॒షతాం దే॒వి
 స॒ర్వకా॑మాంశ్చ దే॒హి మే॑ ॥ పు॒త్రపౌ॒త్ర ధ॑నం ధా॒న్యం హ॒స్యశ్వా॑దిగవే
 రధమ్ । ప్ర॒జానాం॑ భవ॒సి మా॒తా ఆ॒యుష్మ॑ంతం క॒రోతు॑ మామ్ ॥ ధ॒నమ॑గ్నిధ్ధనం

వాయుర్ధనం సూర్యో ధనం వసుః । ధనమింద్రో బృహస్పతిర్వరుణం
 ధనమశ్వుతే ॥ వైనతేయ సోమం పిబ సోమం పిబతు వృత్రహా । సోమం ధనస్య
 సోమినో మహ్యం దదాతు సోమినః ॥ న క్రోధో న చ మాత్సర్యం న లోభో
 నాశుభా మతిః । భవంతి కృతపుణ్యానాం భక్తానాం శ్రీసూక్తం జపేత్సదా ॥
 వర్షంతు తే విభావరి దివో అభ్రస్య విద్యుతః । రోహంతు సర్వబీజాన్యవ బ్రహ్మ
 ద్విషో జహి ॥ పద్మప్రియే పద్మిని పద్మహస్తే పద్మాలయే పద్మదలాయతాక్షి ।
 విశ్వప్రియే విష్ణు మనోఽనుకూలే త్వత్పాదపద్మం మయి సన్నిధత్స్వ ॥ యా సా
 పద్మాసనస్థా విపులకటితఠీ పద్మపత్రాయతాక్షీ । గంభీరా వర్తనాభిః స్తనభర
 నమితా శుభ్ర వస్త్రోత్తరీయా ॥ లక్ష్మీర్నివ్యైర్గజేంద్రైర్మణిగణ ఖచితై-స్సాపితా
 హేమకుంభైః ।

నిత్యం సా పద్మహస్తా మమ వసతు గృహే సర్వమాంగల్యయుక్తా ॥ లక్ష్మీం
 క్షీరసముద్ర రాజతనయాం శ్రీరంగధామేశ్వరీమ్ । ధాసీభూతసమస్త దేవ
 వనితాం లోకైక దీపాంకురామ్ । శ్రీమన్మందకటాక్షలబ్ధ విభవ
 బ్రహ్మాండ్రగంగాధరాం । త్వాం త్రైలోక్య కుటుంబినీం సరసిజాం వందే
 ముకుందప్రియామ్ ॥

సి॒ద్ధ॒లక్ష्మీ॑-రో॒క్ష॒లక్ష्మీ॑-ర్జయ॑లక్ష्మీ॒స్స॒రస్వ॑తీ । శ్రీ॒లక్ష్మీ॑ర్వ॒ర లక్ష్మీ॑శ్చ॒ ప్ర॒సన్నా॑
 మ॒మ స॒ర్వదా॑ । వ॒రాంకు॑శౌ పా॒శమ॑భీ॒తిము॒ద్రాం క॒రైర్వ॑హం॒తీం క॒మలా॑స-
 నస్థా॑మ్ । బాలార్క॑ కో॒టి ప్ర॑తిభాం॒ త్రిణే॑త్రాం॒ భజే॑హమా॒ద్యాం జ॒గదీ॒శ్వరీం॑
 త్వామ్ ॥

స॒ర్వమ॒ంగల॒మాంగ॑ల్యే శి॒వే స॒ర్వార్థ॑ సా॒ధికే॑ । శ॒రణ్యే॑ త్ర్యం॒బకే॑ దే॒వి
 నా॒రాయ॑ణి న॒మోఽస్తు॑ తే ॥ నా॒రాయ॑ణి న॒మోఽస్తు॑ తే । నా॒రాయ॑ణి న॒మోఽస్తు॑ తే ॥

స॒రసి॑జ - ని॒లయే॑ స॒రోజ॒హస్తే॑ ధ॒వల॑తరాం॒శుక॑ గంధ॒మాల్య॑శోభే॑ ।
 భ॒గవ॑తి హ॒రివ॑ల్లభే॑ మ॒నోజ్ఞే॑ త్రిభు॒వన॑భూతిక॒రి ప్ర॑సీ॒ద మ॒హ్యమ్ ॥

వి॒ష్ణుప॑త్నీం॒ క్షమాం॑ దే॒వీం మా॒ధవీం॑ మా॒ధవ॑ప్రియామ్ । వి॒ష్ణోః
 ప్రియ॑సఖీం దే॒వీం స॒మామృ॑చ్యుత-వ॒ల్లభా॑మ్ ॥

మ॒హాలక్ష्మీ॑ చ॒ విద్మ॑హే॒ విష్ణుప॑త్నీ చ॒ ధీమ॑హి । తన్నో॑ లక్ష్మీః
 ప్ర॒చోద॑యాత్ ॥ శ్రీ॒-వర్చ॑స్య-మా॒యుష్య॑-మారో॑గ్యమా॒విధా॑త్ ప॒వమా॑నం
 మహీ॑యతే ॥ ధ॒నం ధా॒న్యం ప॒శుం బ॒హుపు॑త్రలా॒భం శ॒తసం॑వత్స॒రం
 దీ॒ర్ఘమా॑యుః ॥ ఋణ॑రోగాది - దారి॒ద్ర్య - పాప॑క్షు॒దప॑మృత్యు॒వః । భయ॑
 శోక॑మ॒నస్తా॑పా స॒శ్యంతు॑ మ॒మ స॒ర్వదా॑ ॥

శ్రియే జాత శ్రియ ఆనిర్యాయ శ్రియం వయో జనిత్యభ్యో దధాతు ।
 శ్రియం వసానా అమృతత్వమాయన్ భజంతి సద్యః సవితా విదధ్యాన్ ॥ శ్రియ
 ఏవైనం తద్భియామాదధాతి । సంతతమ్మచా వపట్కృత్యం సంధత్తం
 సంధీయతే ప్రజయా పశుభిః । య ఏవం వేద । ఓం మహాదేవ్యే చ విద్యహే
 విష్ణుపత్నీ చ ధీమహి । తన్నో లక్ష్మీః ప్రచోదయాత్ ॥

ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః ॥

॥ భూసూక్తమ్ ॥

తైత్తిరీయ సంహితా. కాండమ్ -1 ప్రపాఠకః -5 అనువాకః -3

తైత్తిరీయ బ్రాహ్మణమ్ అష్టకమ్ -3 ప్రశ్నః -1 అనువాకః -2

ఓం ॥ భూమిర్బుమ్నా ద్యౌర్వరిణాఽంతరిక్షం మహిత్యా । ఉపస్థే తే
 దేవ్యదితేఽగ్నిమన్నాద - మన్నాద్యాయాదధే । ఆఽయంగాః పృశ్నీరక్రమీ
 దసనన్మాతరం పునః । పితరం చ ప్రయంత్సువః । త్రిగ్ంశద్ధామ విరాజతి
 వాక్పతంగాయ శిశ్రియే । ప్రత్యస్య వహ ద్యుభిః । అస్య ప్రాణాదపానత్యంతశ్చరతి
 రోచనా । వ్యఖ్యన్ మహిషః సువః । యత్త్వా క్రుద్ధః పరోవపమన్యనా
 యదవర్త్యా । సుకల్పమగ్నే తత్తవ పునస్సోద్ధీపయామసి । యత్రే మన్యపరోష్టస్య
 పృథివీమనుదధ్వసే । ఆదిత్యా విశ్వే తద్దేవా వసవశ్చ సమాభరన్ ।

మేదిసీ దేవీ వసుంధరా స్వాద్వసుధా దేవీ వాసవీ । బ్రహ్మవర్చసః పితృణాగ్
 శ్రోత్రం చక్షుర్మనః । దేవీ హిరణ్యగర్భిణీ దేవీ ప్రసూపరీ । సదనే సత్యాయనే
 సీద । సముద్రవతీ సావిత్రీహ నో దేవీ మహ్యాంగీ । మహీధరణీ
 మహోవ్యధిష్ఠా-శ్శృంగే శృంగే యజ్ఞే యజ్ఞే విభీషిణీ । ఇంద్రపత్నీ వ్యాపిసీ

సు॒ర॒సరి॒ది॒హ । వా॒యు॒మతీ॑ జ॒ల॒శయ॑నీ శ్రి॒యంధా॒రాజా॑ స॒త్యంధో॒పరి॑మే-
ది॒నీ । శ్లో॒పరి॑ధ॒త్తం ప॑రిగాయ ।

వి॒ష్ణుప॒త్నీం మ॒హీం దే॒వీం మా॒ధవీం మా॑ధవప్రియామ్ । లక్ష్మీ॑ ప్రియసఖీం
దే॒వీం స॒మామృ॑చ్యతవల్లభామ్ ।

ఓం ధ॒నుర్ధ॒రాయై॑ వి॒ద్యుహే॑ స॒ర్వసి॒ద్ధ్యై చ॑ ధీమహి । తన్నో॑ ధ॒రా
ప్రచో॑దయాత్ ॥ మ॒హీం దే॒వీం వి॒ష్ణుప॒త్నీ-మ॒జూ॒ర్యామ్ । ప్ర॒తీచీ॑ మేనాగ్ం
హ॒విషా॑ యజామః । త్రే॒ధా వి॒ష్ణురు॑గాయో వి॒చక్ర॑మే । మ॒హీం ది॒వం
పృ॒థివీ॑మంతరిక్షమ్ । త॒చ్ఛ్రో॒ణైతి॑శ్రవ-ఇచ్చమానా । పు॒ణ్యగ్ం శ్లో॒కం
య॒జమా॑నాయ కృ॒ణ్వతీ॑ ॥

ఓం శా॒ంతిః శా॒ంతిః శా॒ంతిః ॥

॥ నీళాసూక్తమ్ ॥

తైత్తిరీయ సంహితా. కాండమ్-4 ప్రపాఠకః-4 అనువాకః-12

ఓం ॥ గృ॒ణా॒హి । ఫృ॒త॒వ॒తీ॑ స॒వి॒త॒రా॒ధి॒ప॒త్యైః॑ ప॒య॒స్వ॒తీ॒ర॒ంతి॑రా॒శా॒నో
అ॒స్తు । ధ్రు॒వా ది॒శాం వి॒ష్ణు॒ప॒త్య॒ఘో॒రా॒ఽస్యే॒శా॒నా॒స॒హ॒సో॒యా మ॒నో॒తా ॥
బృ॒హ॒స్ప॒తి-రా॒తరి॑శ్వో॒త వా॒యు॒స్సం॒ధు॒వా॒నా॒వా॒తా అ॒భి నో॑ గృ॒ణం॒తు । వి॒ష్టం॒భో
ది॒వో॒ధ॒రు॒ణః పృ॒థి॒వ్యా అ॒స్యే॒శ్యా॒నా జ॒గతో॑ వి॒ష్ణు॒ప॒తీ ॥

ఓం శా॒ంతిః శా॒ంతిః శా॒ంతిః ॥

॥ దుర్గాసూక్తమ్ ॥

తైత్తిరీయారణ్యకమ్ - 4 ప్రపాఠకః - 10 అనువాకః - 2

ఓం ॥ జాతవేదసే సునవామ సోమ మరాతీయతో నిదహాతి
 వేదః । స నః పర్షదతి దుర్గాణి విశ్వా నావేప సింధుం
 దురితాత్యగ్నిః ॥ తామగ్నివర్ణాం తపసా జ్వలంతీం వైరోచనీం కర్మఫలేషు
 జష్టామ్ । దుర్గాం దేవీగ్ం శరణమహం ప్రపద్యే సుతరసి తరసే
 నమః ॥ అగ్నే త్వం పారయా నవ్యో అస్మాంఘ్స్విస్తిభిరతి దుర్గాణి విశ్వా । పూశ్చ
 పృథ్వీ బహులా స ఉర్వీ భవా తోకాయ తనయాయ
 శంయోః ॥ విశ్వాని నో దుర్గహా జాతవేదః సింధున్న నావా
 దురితాతిపర్షి । అగ్నే అత్రివన్మసా గృణానోఽస్మాకం బోధ్యవితా
 తనూనామ్ ॥ పృతనా జితగ్ం సహమానముగ్రమగ్నిగ్ం హువేమ
 పరమాధ్వుధస్థాత్ । స నః పర్షదతి దుర్గాణి విశ్వా క్షామద్దేవో అతి
 దురితాత్యగ్నిః ॥ ప్రత్నోషి కమీడ్యో అధ్వరేషు సనాచ్చ హోతా
 నవ్యశ్చ సత్వి । స్వాంచాగ్నే తనువం పిప్రయస్వాస్మభ్యం చ

సౌ॑భ॒గ॒మా॒య॒జ॒స్వ॑ ॥ గో॑భి॒ర్జు॒ష్ట॒మ॒యు॒జో॑ ని॒షి॒క్తం॑ త॒వే॑ంద్ర
 వి॒ష్ణో॑ర॒సు॒సంచ॑రేమ । నా॑క॒స్య॒ పృ॒ష్ఠ॒మ॒భి॒ సం॒వసా॑నో॒ వైష్ణ॑వీం లో॒క ఇ॒హ
 మా॑ద॒యంతా॑మ్ ॥

(ఓం కా॒త్యాయ॒నాయ॑ వి॒ద్యు॒హే॑ క॒స్య॒కు॒మారి॑ ధీ॒మహి॑ । తన్నో॑ దుర్గిః
 ప్ర॒చో॒దయా॑త్ ॥)

ఓం శా॒ంతిః॑ శా॒ంతిః॑ శా॒ంతిః॑ ॥

॥ దేవీసూక్తమ్ ॥

ఋగ్వేద - సంహితా. మండలమ్ - 10

అష్టకమ్ - 8 సూక్తమ్ - 125

ఓం ॥ అహం రుద్రేభిర్వసుభిశ్చరామ్యహమాదిత్యైరుత విశ్వదేవైః । అహం
మిత్రావరుణోభా బిభర్త్యహమింద్రాగ్నీ అహమశ్వినోభా ॥ 1 ॥

అహం సోమమాహసనం బిభర్త్యహం త్వష్టారముత పూషణం
భగమ్ ॥ అహం దధామి ద్రవిణం హవిష్యతే సుప్రావ్యే ఏ 3 యజమా-
నాయ సుస్వతే ॥ 2 ॥

అహం రాష్ట్రీ సంగమనీ వసూనాం చికితుషీ ప్రథమా యజ్జియానామ్ ।
తాం మా దేవా వ్యదధుః పురుత్రా భూరిస్థాత్రాం భూర్యా వేశయన్తీమ్
॥ 3 ॥

మయా సోఽఅన్నమత్తి యో విపశ్యతి యః ప్రాణితి యఈం
శృణోత్యుక్తమ్ । అమంతవోమాంత ఉపక్షియంతి శ్రుధిశ్రుత శ్రద్ధివం తే
వదామి ॥ 4 ॥

అ॒హ॒మే॒వ స్వ॒యమి॒దం వ॒దామి॒ జుష్టం॑ దే॒వేభి॑రు॒త మా॒నుషే॑భిః । యం
 కా॒మయే॑ తం త॒ముగ్రం॑ కృ॒ణోమి॒ తం బ్ర॒హ్మణం॑ త॒మృషి॑ తం సు॒మేధా॑మ్
 ॥ 5 ॥

అ॒హం రు॒ద్రాయ॑ ధ॒నురా॑తనోమి బ్ర॒హ్మద్వి॑షే శ॒రవే॑హంత॒ వా ఉ॑ । అ॒హం
 జనా॑య స॒మదం॑ కృ॒ణోమ్య॒హం ద్యా॒వాపృ॒థివీ॑ ఆవి॒వేశ॑ ॥ 6 ॥

అ॒హం సు॒వే పి॒తర॑మస్య మూ॒ర్ధన్ మమ॑ యోని॒రప్సు॑ (అ)1॒ంతః
 స॒ముద్రే॑ । తతో॒ వితి॑ష్టే భు॒వనా॑ను విశో॒వ తా॒మూం ద్యాం వ॒ర్ష్యణో॑పస్స॒శామి॑
 ॥ 7 ॥

అ॒హ॒మే॒వ వా॑త॒ఽఇ॒వ ప్ర॒వామ్యార॑భమా॒ణా భు॒వనా॑ని వి॒శ్వా । ప॒రో ది॒వా
 ప॒రవీ॑నా పృ॒థివ్యై॑ తా॒వతీ॑ మహి॒నా సం॑బభూ॒వ ॥ 8 ॥

ఓం శా॒ంతిః శా॒ంతిః శా॒ంతిః ॥

॥ మేధాసూక్తమ్ ॥

తైత్తిరీయారణ్యకమ్ - 4 ప్రపాఠకః - 10 అనువాకః- 41-44

ఓం యశ్చందసామృషభో విశ్వరూపః । చందోభ్యోఽధ్యమృతాథ్సంబ
 భూవ । స మేంద్రో మేధయా స్పృణోతు । అమృతస్య దేవధారణో భూయాసమ్ ।
 శరీరం మే విచర్షణమ్ । జిహ్వో మే మధుమత్తమా । కర్ణాభ్యాం భూరివిశ్రవమ్ ।
 బ్రహ్మణః కోశోఽసి మేధయా పిహితః । శ్రుతం మే గోపాయ ॥

ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః ॥

ఓం మేధాదేవీ జుషమాణా న ఆగా-ద్విశ్వాబీ భద్రా సుమనస్యమానా ।
 త్వయా జుష్టా నుదమానా దురుక్తాన్ బృహద్వదేమ విదధే సువీరాః । త్వయా
 జుష్ట ఋషి-ర్భవతి దేవి త్వయా బ్రహ్మోఽఽగతశ్రీ-రుత త్వయా । త్వయా
 జుష్టశ్చిత్రం విందతే వసు సానో జుషస్వ ద్రవిణో న మేధే ॥

మేధాం మ ఇంద్రో దదాతు మేధాం దేవీ సరస్వతీ । మేధాం
 మే అశ్వినాపుభా-వాధత్తాం పుష్కరస్రజా । అప్పురాసు చ యా మేధా గంధర్వేషు
 చ యన్మనః । దైవీం మేధా సరస్వతీ సా మాం మేధా సురభి-ర్జుషతాగ్
 స్వాహా ॥

॥ ఆ॒మాం మే॒ధా సు॒రభి॑-ర్వి॒శ్వరూ॑పా హి॒రణ్య॑వర్ణా జ॒గతీ॑ జ॒గమ్యా॑ ।
 ఊ॒ర్జస్వ॑తీ ప॒యసా॑ పి॒న్వమా॑నా సా మాం మే॒ధా సు॒ప్రతీ॑కా జుషంతామ్ ॥

మ॒యి మే॒ధాం మ॒యి ప్ర॒జాం మ॒య్యగ్ని॑స్తేజో దధాతు మ॒యి మే॒ధాం
 మ॒యి ప్ర॒జాం మ॒యాండ్ర॑ ఇంద్రియం దధాతు మ॒యి మే॒ధాం మ॒యి ప్ర॒జాం
 మ॒యి సూ॒ర్యో భ్రా॒జో దధాతు॑ ॥

(ఓం హం॒స హం॒సాయ॑ వి॒ద్మహే॑ ప॒రమ॑హంసాయ ధీ॒మహి॑ । తన్నో
 హం॒సః ప్ర॒చోద॑యాత్ ॥)

ఓం శా॒ంతిః శా॒ంతిః శా॒ంతిః ॥

॥ సరస్వతీసూక్తమ్ ॥

(ఋగ్వేద సంహితా)

ఓం ఇ॒య॒మద॒దాద్ర॒భస॒మృ॒ణచ్యు॒తం ది॒వో॒దా॒సం వ॒ద్రే॒యశ్వా॒య
 దా॒శు॒షే॒ యా శ॒శ్వన్త॒మాచ॒ఖాదా॒వసం ప॒ణిం తా తే దా॒త్రాణి॑ తవిషా॒ సర॒స్వతీ
 ॥ 1 ॥ ఇ॒యం శు॒ష్మేభి॒ర్భిస॒ఖా ఇ॒వారు॒జత్సా॒ను గి॒రీణాం॑ తవి॒షేభి॒రూర్మి॒భిః ।
 పా॒రావ॒తఘ్నీ॒మవ॑సే సు॒వృక్తి॒భిః సర॒స్వతీ॒ మా వి॒వాసే॒మధీ॒తిభిః ॥ 2 ॥
 సర॒స్వతి దే॒వని॒దో ని బ॒ర్హయ॑ ప్ర॒జాం వి॒శ్వస్య॑ బృ॒సయ॑స్య మాయినః । ఉ॒త
 క్షి॒తిభ్యో॒ఽవనీ॒రవి॒ందో వి॒షమే॒భ్యో అ॒స్రవో॑ వా॒జినీ॑వతి ॥ 3 ॥ ప్ర॒ణో దే॒వీ సర॒స్వతీ
 వా॒జేభి॒ర్వా॒జినీ॑వతీ । ధీ॒నామ॑వి॒త్రవ॑తు ॥ 4 ॥

యస్త్వా దే॒వి సర॒స్వత్యు॒పబ్రూ॑తే ధ॒నే హి॒తే । ఇంద్రం॑ న వృ॒త్రతూ॑ర్యే
 ॥ 5 ॥ త్వం దే॒వి సర॒స్వత్య॒వా వా॒జేషు॑ వా॒జిని॑ । రదా॑ పూ॒షేవ॑ నః స॒నిమ్
 ॥ 6 ॥ ఉ॒త న్యా॒ నః సర॒స్వతీ॑ ఘో॒రా హి॒రణ్య॑వ॒ర్తనిః॑ । వృ॒త్రఘ్నీ॑ వ॒ష్టి సు॒ష్టుతి॑మ్
 ॥ 7 ॥ యస్యా॑ అ॒నంతో॑ అ॒హ్రుత॑స్త్వేష॒శ్చరి॑ష్ణు॒రర్ణవః॑ । అమ॑శ్చ॒రతి॑ రో॒రువత్
 ॥ 8 ॥

సా నో విశ్వా అతి ద్విషః స్వస్మారన్యా ఋతావరీ । అతన్నహేవ సూర్యః
 ॥ 9 ॥ ఉత నః ప్రియా ప్రియాసు సప్తస్వసా సుజష్టా । సరస్వతీ స్తోమ్యా భూత్
 ॥ 10 ॥ ఆపప్రుషీ పార్థివాన్యరు రజో అంతరిక్షమ్ । సరస్వతీ నిదస్పాతు
 ॥ 11 ॥ త్రిషధస్థా సప్తధాతుః పంచ జాతా వర్ధయంతీ । వాజేవాజే హవ్యాభూత్
 ॥ 12 ॥

ప్ర యా మహిమ్నా మహినాసు చేకితే ద్యుమ్నేభిరన్యా అపసామస్తమా ।
 రథ ఇవ బృహతీ విభ్వనే కృతోపస్తుత్యా చికితుషా సరస్వతీ ॥ 13 ॥ సరస్వత్యభి
 నో నేషి వస్యో మాప స్ఫరీః పయసా మా న ఆ ధక్ । జుషస్వ నః సఖ్యా వేశ్యా
 చ మా త్వత్ క్షేత్రాణ్యరణాని గన్తు ॥ 14 ॥ ప్ర క్షోదసా ధాయసా సస్ర ఏషా
 సరస్వతీ ధరుణమాయసీ పూః । ప్రబాబధానా రధ్యేవ యాతి విశ్వా అపో
 మహినా సింధురన్యాః ॥ 15 ॥ ఏకాచేతత్ సరస్వతీ నదీనాం శుచిర్యతీ గిరిభ్య
 ఆ సముద్రాత్ । రాయశ్చేతంతీ భువనస్య భూరేర్ఘృతం పయో దుదుహే
 నాహుషాయ ॥ 16 ॥

స వావృధే నర్యో యోషణాసు వృషా శిశుర్వృషభో యజ్ఞియాసు ।
 స వాజినం మఘవద్భ్యో దధాతి వి సాతయే తస్వం మామృజీత
 ॥ 17 ॥ ఉత స్యా నః సరస్వతీ జుషాణోప శ్రవత్ సుభగా యజ్ఞే అస్మిన్ ।
 మితజ్ఞాభిర్నమస్యైరియానా రాయా యుజా చిదుత్తరా సఖిభ్యః ॥ 18 ॥ ఇమా

జుహ్వానా యుష్మదా నమోభిః ప్రతి స్తోమం సరస్వతి జుషస్వ । తవ శర్మన్
 ప్రియతమే దధానా ఉప స్థేయామ శరణం న వృక్షమ్ ॥ 19 ॥ అయము తే
 సరస్వతి వసిష్టో ద్వారావృతస్య సుభగే వ్యావః । వర్ధ శుభ్రే స్తువతే రాసి
 వాజాన్ యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః ॥ 20 ॥

బృహదు గాయషే వచోఽసుర్యా నదీనామ్ । సరస్వతీమిన్మహయా
 సువృక్తిభిః స్తోమైర్వసిష్ట రోదసీ ॥ 21 ॥ ఉభే యతే మహినా శుభ్రే అంధసీ
 అధిక్షియంతి పూరవః । సా నో బోధ్యవిత్రీ మరుత్సఖా చోద రాధో మఘోనామ్
 ॥ 22 ॥ భద్రమిద్ భద్రా కృణవత్ సరస్వత్యకవారి చేతతి వాజినీవతీ ।
 గృణానా జమదగ్నివత్ స్తువానా చ వసిష్టవత్ ॥ 23 ॥ జనీయంతో న్వగ్రవః
 పుత్రీయంతః సుదానవః । సరస్వంతం హవామహే ॥ 24 ॥

యే తే సరస్వ ఊర్మయో మధుమంతో ఘృతశ్చుతః । తేభిర్నోఽవితా భవ
 ॥ 25 ॥ పీపివాంసం సరస్వతః స్తనం యో విశ్వదర్శతః । భక్షీమహి ప్రజామిషమ్
 ॥ 26 ॥ అంబితమే నదీతమే దేవితమే సరస్వతి । అప్రశస్తా ఇవ సృసి ప్రశ్నోమంబ
 నస్మధి ॥ 27 ॥ త్వే విశ్వా సరస్వతి శ్చితాయాంషి దేవ్యామ్ । శునహోత్రేషు
 మత్స్య ప్రజాం దేవి దిదిడి నః ॥ 28 ॥

ఇమా బ్రహ్మ సరస్వతి జుషస్వ వాజినీవతి । యా తే మన్మ
 గృత్సమదా ఋతావరి ప్రియా దేవేషు జుహ్వతి ॥ 29 ॥ పావకా నః

స॒రస్వ॑తీ॒ వా॒జే॑భి॒ర్వా॒జినీ॑వతీ । య॒జ్ఞం వ॑ష్టు ధి॒యావ॑సుః ॥ 30 ॥

చో॒దయి॑త్రీ॒ సూ॒న్మతా॑నాం॒ చే॒తంతీ॑ సు॒మతీ॑నామ్ । య॒జ్ఞం ద॑ధే

స॒రస్వ॑తీ ॥ 31 ॥ మ॒హో అ॒ర్ఙ్ఘః స॒రస్వ॑తీ ప్ర॒ చే॒తయ॑తి కే॒తునా॑ । ధి॒యో వి॒శ్వా

వి॒ రా॒జతి ॥ 32 ॥

స॒రస్వ॑తీం దే॒వయంతో॑ హ॒వంతే॑ స॒రస్వ॑తీమధ్వ॒రే తా॒యమా॑నే । స॒రస్వ॑తీం

సు॒కృతో॑ అ॒హ్వాయంత॑ స॒రస్వ॑తీ దా॒శుషే॑ వా॒ర్యందా॑త్ ॥ 33 ॥ స॒రస్వ॑తి॒ యా

స॒రథం॑ య॒యాథ॑ స్వ॒ధాభి॑ర్దే॒వి పి॒తృభి॑ర్మదంతీ । ఆ॒సద్యా॑స్మిన్ బ॒ర్హిషి॑

మాద॑యస్వా॒నమీ॑వా ఇ॒ష ఆ ధే॑హ్యస్మే ॥ 34 ॥ స॒రస్వ॑తీం యాం పి॒తరో

హ॒వంతే॑ దక్షి॒ణా య॒జ్ఞమ॑భి॒నక్ష॑మాణాః । స॒హస్రా॑ర్థమి॒కో అ॒త్ర భా॑గం

రా॒యస్పోషం॑ య॒జమా॑నేషు ధే॒హి ॥ 35 ॥ ఆ నో॑ ది॒వో బృ॑హ॒తః ప॒ర్వతా॑దా

స॒రస్వ॑తీ య॒జతా॑ గంతు య॒జ్ఞమ్ । హ॒వం దే॒వీ జు॑జుషా॒ణా ఘృ॑తాచీ॒శక్యాం

నో॒ వాచ॑ము॒శతీ॑ శృ॒ణోతు ॥ 36 ॥

రా॒కామ॑హం సు॒హవాం॑ సు॒ష్టుతీ॑ హు॒వే శృ॒ణోతు॑ నః సు॒భగా॑ బో॒ధతు॑

త్మా ॥ సీ॒వ్యత్వ॑పః సూ॒చ్యాచ్చి॑ద్భ్యమా॒నయా॑ దదాతు వీ॒రం శ॒తదా॑యము॒క్ష్యమ్

॥ 37 ॥ యాస్తే॑ రాకే॒ సుమ॑తయః సు॒పేశ॑సో॒ యాభి॑ర్దదాసి దా॒శుషే॑ వసూని ।

తాభి॑ర్నో అ॒ద్య సు॒మనా॑ ఉ॒పాగ॑హి స॒హస్ర॑పోషం సు॒భగే॑ రరాణా ॥ 38 ॥

సినీ॑వాలి పృ॒థుష్టుకే॑ యా దే॒వానా॑మసి స్వసా । జు॒షస్వ హ॑వ్యమా॒హుతం॑ ప్ర॒జాం

దే॑వి ది॒ది॒ద్ధి॑ నః ॥ 39 ॥ యా॑ సు॒భా॒హుః॑ స్వ॒ం గు॒రిః॑ సు॒షూ॒మా ॥
 బ॒హు॒సూ॒వరీ॑ । తస్యై॑ వి॒శ్వ॒త్స్యై॑ హ॒విః॑ సి॒నీ॒వాల్యై॑ జు॒హో॒తన ॥ 40 ॥ యా॑
 గు॒ం గూ॒ర్యా॑ సి॒నీ॒వాలీ॑ యా॒ రా॒కా॒ యా॑ సర॒స్వతీ॑ । ఇ॒ంద్రా॒ణీమ॑హ్వా॒ ఊ॒తయే॑ ॥
 వ॒రుణా॑నీం స్వ॒స్తయే॑ ॥ 41 ॥

ఓం శా॒ంతిః॑ శా॒ంతిః॑ శా॒ంతిః॑ ॥

॥ రాత్రీసూక్తమ్ ॥

ఋగ్వేద సంహితా : మండలమ్-10, అష్టకమ్-8 సూక్తమ్-127

ఓం రాత్రీ వ్యఖ్యదాయతీ పురుత్రా దేవ్య(అ) 1 క్షభిః । విశ్వా అధి
 శ్రియోధిత ॥ 1 ॥ ఓర్వప్రా అమర్త్యా నివతో దేవ్య(ఉ) 1 ద్వతః । జ్యోతిషా
 బాధతే తమః ॥ 2 ॥ నిరుస్వసారమస్మతోషసం దేవ్యాయతీ । అపేదు హాసతే
 తమః ॥ 3 ॥ సా నో అద్య యస్యా వయం ని తే యామన్నవిక్షుహి । వృక్షేన
 వసతిం వయః ॥ 4 ॥ ని గ్రామాసో అవిక్షత ని పద్వంతో ని పక్షిణః । ని
 శ్యేనానశ్చిదర్థినః ॥ 5 ॥ యావయా వృక్యం (అం) 1 వృకం యవయస్తేన-
 మూర్భ్యే । అథా సః సుతరా భవ ॥ 6 ॥ ఉపమా పేపిశత్తమః కృష్ణం వ్యక్తమస్థిత ।
 ఉష ఋణేవ యాతయ ॥ 7 ॥ ఉప తే గా ఇవాకరం వృణీష్య దుహితర్దివః ।
 రాత్రిస్తోమం న జిగ్యుషే ॥ 8 ॥

ఆ రాత్రి పార్థివం రజః పితరః ప్రాయు ధామభిః । దివః సదాంసి బృహతీ
 వి తిష్ఠ స ఆత్వేషం వర్తతే తమః ॥ 1 ॥ యే తే రాత్రి నృచక్షసో యుక్తాసో
 నవతిర్నవ । అశీతిః సంత్వష్టా ఉతో తే సప్త సప్తతీః ॥ 2 ॥ రాత్రీం ప్రపద్యే
 జననీం సర్వభూతనివేశనీమ్ । భద్రాం భగవతీం కృష్ణాం విశ్వస్య జగతో

నిశామ్ ॥ 3 ॥ సంవేశినీం సంయమినీం గ్రహనక్షత్రమాలినీమ్ ।
 ప్రపన్నోఽహం శివాం రాత్రీం భద్రే పారమశీమహి (భద్రే పారమశీమహ్యోం
 నమః) ॥ 4 ॥ స్తోష్యామి ప్రయతో దేవీం శరణ్యాం బహ్వచప్రియామ్ ।
 సహస్రసంమితాం దుర్గాం జాతవేదసే సునవామ సోమమ్ ॥ 5 ॥

శాంత్యర్థం తద్ ద్విజాతీనామృషిభిః సోమపాశ్రితాః । ఋగ్వేదే త్వం
 సముత్పన్నాఽరాత్రీయతో ని దహతి వేదః ॥ 6 ॥ యే త్వాం దేవి ప్ర పద్యన్తి
 బ్రాహ్మణా హవ్యవాహనీమ్ । అవిద్యా బహువిద్యా వా సనః పర్షదతి దుర్గాణి
 విశ్వా ॥ 7 ॥ యే అగ్నివర్ణాం శుభాం సౌమ్యాం కీర్తయిష్యంతి యే ద్విజాః ।
 తాంస్తారయతి దుర్గాణి నావేవ సింధుం దురితాత్యగ్నిః ॥ 8 ॥ దుర్గేషు విషమే
 ఘోరే సంగ్రామే రిపుసంకటే । అగ్నిచోరనిపాతేషు దుష్టగ్రహనివారిణి ॥ 9 ॥
 దుర్గేషు విషమేషు త్వం సంగ్రామేషు వనేషు చ । మోహయిత్వా ప్రపద్యంతే
 తేషాం మే అభయం కురు ॥ 10 ॥

కేశినీం సర్వభూతానాం పంచమీతి చ నామ చ । సా మాం సమా నిశా
 దేవీ సర్వతః పరి రక్షతు సర్వతః [పరి రక్షతోన్నమః] ॥ 11 ॥ తామగ్నివర్ణాం
 తపసా జ్వలంతీం వైరోచనీం కర్మఫలేషు జుష్టాం । దుర్గాం దేవీం శరణమహం
 ప్రపద్యే సుతరసి తరసే నమః సుతరసి తరసే నమః ॥ 12 ॥ దుర్గా దుర్గేషు
 స్థానేషు శం నో దేవీరభిష్టయే । య ఇమం దుర్గాస్తవం పుణ్యం రాత్రోరాత్రో

స॒దా॒ ప॒రే॒త్ ॥ 13 ॥ [రా॒త్రిః కు॒శిక॒సో॒భరో॒ రా॒త్రిర్వా భార॒ద్వాజీ

రా॒త్రిస్త॒వోగా॒యత్రీ॒] రా॒త్రీ॒సూ॒క్తం జ॒పేన్ని॒త్యం త॒త్కాల॑ము॒పప॒ద్యతే ॥ 14 ॥

ఉ॒లూకా॒యాతుం శు॒శు॒లూక॒యాతుం జ॒హి శ్వ॒యాతు॑ము॒త కో॒కయా॑తుమ్ ।

సు॒ప॒ర్ణయా॑తుము॒త గృ॒ధ్రయా॑తుం దృ॒షదే॑వ ప్ర॒మృణ॑ ర॒క్ష ఇంద్ర ॥ 15 ॥

పి॒శం॒గభృ॑ష్టిమంభృ॒ణం పి॒శాచి॑మింద్ర॒ సం మృ॑ణ । స॒ర్వం రక్షో॑ ని॒ర్హయ॑
॥ 16 ॥ హి॒మస్య॑ త్వా జ॒రాయు॑ణా శాలే॒ పరి వ్య॑యామసి । (ఉ॒త హ్రాదో॑ హి

నో ధి॒యోఽగ్ని॑ర్దదాతు భే॒షజమ్) ॥ 17 ॥ శీ॒తహ్రాదో॑ హి నో ధి॒యోఽగ్ని॑ర్దదాతు

భే॒షజమ్ । అ॒ంతికా॑మ॒గ్నిమ॒జన॑య దూ॒ర్వాదః శశ॑హోగమత్ ॥ 18 ॥

అ॒జాత॑పు॒త్రప॒క్షా॒యా హృ॑దయం మమ దూ॒యతే॑ । విపు॒లం వనం బ॒హ్వోకా॑శం

చ॒ర జా॑తవేదః కా॒మాయ ॥ 19 ॥ మాం చ ర॒క్ష పు॒త్రాంశ్చ శ॑రణమభూత్

తవ । పి॒ంగాక్ష॑ లోహితగ్రీ॒వ కృ॑ష్ణపర్ణ న॒మోఽస్తు తే ॥ 20 ॥

అ॒స్మాన్ని॒బర్హ॑ర॒స్యేనాం సా॒గర॑సో॒ర్మయో య॑థా । ఇంద్రః క్ష॒త్రం దదా॑తు

వ॒రుణ॑మభి సి॒ంచ॑తు ॥ 21 ॥ శ॒త్రవో॑ నిధ॒నం యాంతు॑ జ॒య త్వం

బ్ర॒హ్మతే॑జసా ॥ 22 ॥ క॒పిల॑జ॒టీం స॒ర్వభ॑క్షం చా॒గ్నిం ప్ర॑త్యక్షదై॒వతమ్ ॥ 23 ॥

వ॒రుణం చ వ॒శామ్య॑గే మ॒మ పు॒త్రాంశ్చ ర॑క్షతు (మ॒మ పు॒త్రాంశ్చ

ర॒క్షతో॑న్వమః) ॥ 24 ॥ సా॒గ్రం వ॒ర్షశ॑తం జీ॒వ పి॒బ ఖా॑ద చ॒ మోద॑ చ ॥ 25 ॥

దుఃఖితాంశ్చ ద్విజాంశ్చైవ ప్రజాం చ పశు పాలయ ॥ 26 ॥
 యావదాదిత్యస్తపతి యావద్భ్రాజతి చంద్రమాః । యావద్వాయుః ప్లవాయతి ॥
 తావజ్జీవ జయా జయ ॥ 27 ॥ యేన కేన ప్రకారేణ కో హి నామ సు
 జీవతి । పరేషాముపకారార్థం యజ్జీవతి స జీవతి । ఏతాం వైశ్వానరీం ॥
 సర్వదేవాన్నమోఽస్తు తే ॥ 28 ॥ న చోరభయం న చ సర్వభయం న చ
 వ్యాఘ్రభయం న చ మృత్యుభయమ్ ॥ యస్యాపమృత్యుర్న చ మృత్యుః సర్వం ॥
 లభతే సర్వం జయతే ॥ 29 ॥ (ఇతి పరిశిష్టమ్)

ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః ॥

॥ అక్షీభ్యాం తే సూక్తమ్ ॥

ఋగ్వేదః మం-10 సూ-163, ఋషిః
వివృహా కాశ్యపః యక్షునాశనమ్, అనుష్టుప్

అక్షీ॑భ్యాం॑ తే॑ నా॒సికా॑భ్యాం॑ కర్ణా॑భ్యాం॑ ఛు॒బుకా॑దధి॑ ।

యక్షుం॑ శీర్ష॑ణ్యం॑ మ॒స్తిష్ఠా॑జ్జిహ్వో॒యా వి॑ వృహామి తే ॥ 1 ॥

గ్రీ॒వాభ్య॑స్త॒ ఉష్ఠి॑హాభ్యః॒ కీక॑సాభ్యో అనూ॒క్యాత్ ॥

యక్షుం॑ దో॒ప॒ణ్య (అ) 1 మం॑సాభ్యాం బా॒హుభ్యాం॑ వి వృహామి

తే ॥ 2 ॥

ఆ॒న్వేభ్య॑స్తే॒ గుదా॑భ్యో వని॒ష్టోర్వృ॑దయాదధి॑ ।

యక్షుం॑ మత॒స్నాభ్యాం॑ య॒క్షుః ప్లా॑శిభ్యో వి వృహామి తే ॥ 3 ॥

ఊ॒రుభ్యాం॑ తే అ॒ష్ఠీవ॑ద్యాం పార్శ్వి॒భ్యాం ప్ర॑పదాభ్యామ్ ।

యక్షుం॑ శ్రో॒ణిభ్యాం॑ భా॒సదా॑ద్భంస॒సో వి॑ వృహామి తే ॥ 4 ॥

మే॒హనా॑ద్వనంక॒రణా॑ల్లోమభ్యస్తే॒ నఖే॑భ్యః ।

యక్షుం॑ స॒ర్వస్మాదా॑త్మనస్తమి॒దం వి॑ వృహామి తే ॥ 5 ॥

॥ అంగాదంగా॥ లో॥ మ్నో॥ లో॥ మ్నో॥ జా॥ తం॥ ప॥ ర్ప॥ ణి॥ ప॥ ర్ప॥ ణి॥ ।

య॥ క్ష్మం॥ స॥ ర్ప॥ స్మా॥ దా॥ త్మ॥ న॥ స్త॥ మి॥ దం॥ వి॥ వృ॥ హా॥ మి॥ తే॥ ॥ 6 ॥

ఓం శా॥ంతిః॥ శా॥ంతిః॥ శా॥ంతిః॥ ॥

॥ అగ్నిసూక్తమ్ ॥

ఋగ్వేదసంహితా: మండలమ్ - 10; అష్టకమ్ - 8, సూక్తమ్ - 80

అ॒గ్నిః స॒ప్తిం వా॒జంభ॒రం ద॒దా॒త్య॒గ్నిర్వీ॒రం శ్రు॒త్యం క॒ర్మని॒ష్ఠామ్ । అ॒గ్నీ
 రో॒ద॒సీ వి చ॒రత్ స॒మంజ॒న్మగ్ని॒ర్నారీం వీ॒రకు॒క్షిం పు॒రంధి॒మ్ ॥ 1 ॥

అ॒గ్నేర॒ప్ససః స॒మిద॒స్తు భ॒ద్రాఽగ్ని॒ర్మహీ రో॒ద॒సీ ఆ వి॒వేశ । అ॒గ్నిరే॒కం
 చో॒ద॒యత్ స॒మ-త్వ॒గ్నిర్వృ॒త్రాణి ద॒యతే పు॒రాణి ॥ 2 ॥

అ॒గ్నిర్హ్వా త్యం జ॒రతః క॒ర్ణమా॒వాఽగ్ని-ర॒ద్యో ని॒రద॒హజ్జ॒రూథమ్ ।
 అ॒గ్నిర॒త్రిం ఘ॒ర్మ ఉ॒రుష్య॒దంత-ర॒గ్నిర్నృ॒మేధం ప్ర॒జయా॒స్పృజత్ స॒మ్ ॥ 3 ॥

అ॒గ్నిర్దా॒ద్-ద్రవి॑ణం వీ॒రపే॑శా అ॒గ్నిర్ము॒షిం యః స॒హస్రా స॒నోతి॑ ।
 అ॒గ్నిర్ది॒వి హ॒వ్యమా త॑తానాఽగ్నేర్దా॒మాని విభృ॑తా పు॒రుత్రా ॥ 4 ॥

అ॒గ్నిము॒క్తైర్ము॒షయో వి హ్వా॑యంతేఽగ్నిం నరో॒ యామ॑ని బాధి॒తాసః ।
 అ॒గ్నిం వయో అ॒ంతరి॑క్షే పతన్తోఽగ్నిః స॒హస్రా ప॑రి యాతి గోనామ్ ॥ 5 ॥

అ॒గ్నిం వి॒శ ఈ॒ళతే॑ మానుషీ॒ర్యా అ॒గ్నిం మను॑షో నహుషో వి
 జా॒తాః । అ॒గ్నిర్గాంధ॑ర్వీం ప॒థ్యామృ॒తస్యాఽగ్నేర్గ॑ర్హవ్యాతిర్ఘ్న త ఆ నిష॑త్తా ॥ 6 ॥

అ॒గ్నే॒యే॒ బ్ర॒హ్మ॑ ఋ॒భవ॑స్త॒తక్షు॑-ర॒గ్నిం మ॒హో॑మ॒వోచా॑మా సు॒వృక్తి॑మ్ ।
 అగ్నే॒ ప్రా॑వ॒ జరి॒తారం॑ ॥ య॒విష్టా॑ఽగ్నే॒ మహి॑ ద్ర॒విణ॑మా య॒జస్వ॑ ॥ 7 ॥
 ఓం శా॒ంతిః॒ శా॒ంతిః॒ శా॒ంతిః॑ ॥

॥ ఆయుష్యసూక్తమ్ ॥

యో బ్రహ్మ బ్రహ్మణ ఉజ్జహర ప్రాణైః శిరః కృత్తివాసాః పినాకీ । ఈశానో
దేవః స న ఆయుర్దధాతు తస్మై జుహోమి హవిషా ఘృతేన ॥ 1 ॥

విభ్రాజమానః సరిరస్య మధ్యా-ద్రోచమానో ఘర్మరుచిర్య ఆగాత్ । స
మృత్యుపాశానపనుద్య ఘోరానిహాయుషేణో ఘృతమత్తు దేవః ॥ 2 ॥

బ్రహ్మజ్యోతి-ర్బ్రహ్మ-పత్నీషు గర్భం యమాదధాత్ పురురూపం
జయంతమ్ । సువర్ణరంభగ్రహ-మర్మమర్చ్యం తమాయుషే వర్ధయామో
ఘృతేన ॥ 3 ॥

శ్రియం లక్ష్మీ-మౌబలా-మంబికాం గాం షష్ఠీం చ యామింద్ర
సేనేత్సుదాహుః । తాం విద్యాం బ్రహ్మయోనిగ్ం సరూపామిహాయుషే
తర్పయామో ఘృతేన ॥ 4 ॥

దాక్షాయణ్యః సర్వయోన్యః స యోన్యః సహస్రశో విశ్వరూపా విరూపాః ।
ససూనవః సపతయః సయూధ్యా ఆయుషేణో ఘృతమిదం జుషంతామ్ ॥ 5 ॥

దివ్యా గణా బహురూపాః పురాణా ఆయుశ్చిదో నః ప్రమథ్నంతు వీరాన్ ।
తేభ్యో జుహోమి బహుధా ఘృతేన మా నః ప్రజాగ్ం రీరిషో మోత వీరాన్ ॥ 6 ॥

ఏ॒కః పు॒రస్తాత్ య॑ ఇ॒దం బ॒భూవ॑ యతో॑ బ॒భూవ॑ భువ॑నస్య
 గో॒పాః । య॒మప్యే॒తి భువ॑నగ్ం సా॑ంప॒రాయే॑ స నో॑ హ॒విర్ఘృ॑త-మి॒హాయు॑షే॒త్తు
 దే॒వః ॥ 7 ॥

వ॒సూన్ రు॒ద్రా-నా॒దిత్యా॑న్ మ॒రుతో॑ఽథ సా॒ధ్యాన్ బు॒భూన్ య॒క్షాన్
 గంధ॑ర్వాగ్శ్చ పి॒తృగ్శ్చ వి॒శ్వాన్ । భృ॒గూన్ స॒ర్పాగ్శ్చా॑గిరసో॑ఽథ స॒ర్వాన్
 ఘృ॒తగ్ం ప॒శుత్వా॑ స్వా॒యుష్యా॑ మ॒హయా॑మ శ॒శ్వత్ ॥ 8 ॥

వి॒ష్ణో త్వం నో॑ అ॒తమ॑శ్చ॒ర్మయ॑చ్చ సహ॑ంత్వ । ప్ర॒తేధా॑రా మ॒ధుశ్చు॑త
 ఉ॒ధ్ం దు॒హ్రాతే॑ అ॒క్షితమ్ ॥

ఓం శా॒ంతిః శా॒ంతిః శా॒ంతిః ॥

॥ ఆ నో భద్రాః సూక్తమ్ ॥

ఋగ్వేద సంహితా. మండలమ్ - 1, అష్టకమ్ - 1, సూక్తమ్ - 89

ఆ నో॑ భ॒ద్రాః॑ క్ర॒తవో॑ యంతు వి॒శ్వతో॑ఽద॒బ్ధాసో॑ అప॒రీతా॑స
ఉ॒ద్భి॑దః । దే॒వా నో॑ య॒థా స॒దమి॑ద్ వృ॒ధే అ॒సన్న॑ప్రాయువో రక్షి॒తారో॑ ది॒వేది॑వే
॥ 1 ॥

దే॒వానాం॑ భ॒ద్రా సు॑మ॒తిర్ము॑జు॒జాయ॑తాం దే॒వానాం॑ రా॒తిర॒భి నో॑ ని
వ॒ర్తతా॑మ్ । దే॒వానాం॑ స॒ఖ్యము॑ప సే॒దిమా॑ వ॒యం దే॒వా న॑ ఆయుః ప్రతి॒రంతు
జీ॒వసే॑ ॥ 2 ॥

తాన్ పూ॒ర్వయా॑ ని॒విదా॑ హూ॒మహే॑ వ॒యం భ॒గం మి॒త్రమ॑ది॒తిం
దక్ష॑మ॒స్రిధ॑మ్ । అ॒ర్యమ॑ణం వ॒రుణం॑ సో॒మమ॑శ్వి॒నా స॑రస్వతీ॒ నః సు॒భగా
మ॒యస్క॑రత్ ॥ 3 ॥

తన్నో॑ వాతో॒ మయో॑భు॒వాతు॑ భే॒షజం॑ తన్మాతా పృ॒థివీ॑ తత్ పితా
ద్యౌః । తద్ గ్రా॒వాణః॑ సో॒మసు॑తో॒ మయో॑భు॒వస్తద॑శ్వి॒నా శృ॑ణుతం ధి॒ష్ణ్యా
యు॒వమ్ ॥ 4 ॥

తమీశానం జగతస్తస్థుషస్పతిం ధియంజిన్వమవసే హూమహే
 వయమ్ । పూషా నో యథా వేదసామసద్ వృధే రక్షితా పాయురదభ్యః
 స్వస్తయే ॥ 5 ॥

స్వస్తి న ఇంద్రో వృద్ధశ్రవాః స్వస్తి నః పూషా విశ్వవేదాః । స్వస్తి నస్తార్హ్యే
 అరిష్టనేమిః స్వస్తి నో బృహస్పతిర్దధాతు ॥ 6 ॥

పుషదశ్వా మరుతః పృశ్నిమాతరః శుభం యావానో విదధేషు
 జగ్మయః । అగ్నిజిహ్వో మనవః సూరచక్షసో విశ్వే నో దేవా అవసా గమన్మిహ
 ॥ 7 ॥

భద్రం కర్ణభిః శృణుయామ దేవాః భద్రం పశ్యేమాక్షభిర్యజత్రాః ।
 స్థిరైరంగైస్తుష్టువాంస్తనూభి-ర్వశేమ దేవహితం యదాయుః ॥ 8 ॥

శతమిన్ను శరదో అంతి దేవా యత్రా నశ్చక్రా జరసం తనూనామ్ ।
 పుత్రాసో యత్ర పితరో భవన్తి మా నో మధ్యారీరిషతాయుర్గంతోః ॥ 9 ॥

అదితిర్ద్యౌరదితిరంతరిక్ష-మదితిర్మాతా స పితా స పుత్రః । విశ్వే దేవా
 అదితిః పంచ జనా అదితిర్జ్ఞాతమదితిర్జ్ఞనిత్వమ్ ॥ 10 ॥

ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః ॥

॥ నవగ్రహసూక్తమ్ ॥

ఓం శుక్లాంబరధరం విష్ణుం శశివర్ణం చతుర్భుజమ్ ।
 ప్రసన్నవదనం ధ్యాయేత్సర్వ విఘ్నోపశాంతయే ॥

ఓం భూః ఓం భువః ఓం గంసువః ఓం మహాః ఓం జనః ఓం తపః
 ఓం గంసత్యమ్ । ఓం తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గోదేవస్య ధీమహి । ధియో యో నః
 ప్రచోదయాత్ ॥ ఓమాపో జ్యోతిరసోఽమృతం బ్రహ్మ భూర్భువస్సువరోమ్ ॥
 మమోపాత్తసమస్తదురితక్షయద్వారా శ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థం ఆదిత్యాది
 -నవగ్రహదేవతా-ప్రసాదసిద్ధ్యర్థం ఆదిత్యాది-నవగ్రహనమస్కారాన్ కరిష్యే ॥
 ఓం ఆసత్యేన రజసా వర్తమానో నివేశయన్తమృతం మర్త్యంచ ।
 హిరణ్యయేన సవితా రథేనాఽఽదేవో యాతిభువనా విపశ్యన్ । అగ్నిం దూతం
 వృణీమహే హోతారం విశ్వవేదసమ్ । అస్య యజ్జస్య సుక్రతుమ్ । యేషామీశే
 పశుపతిః పశూనాం చతుష్పదాముత చ ద్విపదామ్ । నిష్ప్రీతోఽయం యజ్జియం
 భాగమేతు రాయస్పిషా యజమానస్య సంతు ॥
 ఓం అధిదేవతా-ప్రత్యధిదేవతా-సహితాయ ఆదిత్యాయ నమః ॥ 1 ॥

ఓం ఆప్యాయస్త్వ సమేతు తే విశ్వతస్సోమ వృష్టియమ్ । భవా వాజస్య
 సంగథే । అప్పుమే సోమో అబ్రవీదంతర్విశ్వాని భేషజా । అగ్నించ విశ్వశం-
 భువమాపశ్య విశ్వభేషణీః । గౌరీ మిమాయ సలిలాని తక్షత్యేకపదీ ద్విపదీ సా
 చతుష్పదీ । అష్టాపదీ నవపదీ బభూవుషీ సహస్రాక్షరా పరమే వ్యోమన్ ॥

ఓం అధిదేవతా-ప్రత్యధిదేవతా-సహితాయ సోమాయ నమః ॥ 2 ॥

ఓం అగ్నిర్మూర్ధ్నా దివః కకుత్పతిః పృథివ్యా అయమ్ । అపాగ్ంరేతాగ్ంసి
 జిన్వతి । స్యోనా పృథివి భవాఽన్మక్షరా నివేశనీ । యచ్ఛానశ్శర్మ సప్రథాః ।
 క్షేత్రస్య పతినా వయగ్ంహితే నేవ జయామసి । గామశ్వం పోషయిత్వా స నో
 మృడాతీదృశే ॥

ఓం అధిదేవతా-ప్రత్యధిదేవతా-సహితాయ అంగారకాయ నమః ॥ 3 ॥

ఓం ఉద్భుధ్యస్వాగ్నే ప్రతిజాగృహ్యేనమిష్టాపూర్తే సగ్ంస్పజేథా-
 మయంచ । పునః కృణ్వగ్ంస్త్వా పితరం యువానమన్వాతాగ్ంసీత్త్వయి
 తంతుమేతమ్ । ఇదం విష్ణు-ర్విచక్రమే త్రేథా నిదధే పదమ్ ।
 సమూఢమస్యపాగ్ం సురే । విష్ణో రరాటమసి విష్ణోః పృష్ఠమసి విష్ణోశ్చస్త్రైస్తో
 విష్ణోస్సూరసి విష్ణోర్దువమసి వైష్ణవమసి విష్ణవే త్వా ॥

ఓం అధిదేవతా-ప్రత్యధిదేవతా-సహితాయ బుధాయ నమః ॥ 4 ॥

ఓం బృహస్పతే॑ అతి॒యద॒ర్యో॑ అ॒ర్వాద్ద్యు॒మద్వి॒భాతి॑ క్రతు॒మజ్జ॑నేషు ।
 యద్దీ॒దయ॑చ్ఛవ॒సర్త॒ప్రజా॑త తదస్మా॒సు ద్రవి॑ణన్దేహి చిత్రమ్ । ఇంద్ర॑మరు॒త్య ఇహ
 పా॒హి సో॒మం యథా॑ శా॒ర్యతే॑ అపి॒బస్సు॑తస్య । తవ॒ ప్రణీ॑తీ తవ
 శూ॒రశ॒ర్మన్నా॑వివా॒సంతి॑ కవ॒యస్సు॑యజ్ఞాః । బ్రహ్మ॑జిజ్ఞానం ప్ర॒థమం
 పు॒రస్తా॑ద్వి॒సీమ॑తస్సు॒రుచో॑ వే॒న ఆవః॑ । సబు॒ద్ధియా॑ ఉప॒మా అస్య॑ వి॒ష్వాస్స॑తశ్చ
 యోని॑మసతశ్చ వివః ॥

ఓం అధిదేవతా-ప్రత్యధిదేవతా-సహితాయ బృహస్పతయే నమః ॥ 5 ॥

ఓం ప్రవ॑శ్యక్రాయ॑ భా॒నవే॑ భ॒రధ్వమ్ । హ॒వ్యం మ॒తిం చా॒గ్నయే॑
 సు॒పూత॑మ్ । యో దై॒వ్యాని॒ మాను॑షా జ॒నూగ్ంషి॑ । అ॒ంతర్వి॑శ్వాని వి॒ద్య నా
 జిగా॑తి । ఇంద్రా॒ణీమా॑సు నారి॒షు సు॒పత్నీ॑మహ॒మశ్రవ॑మ్ । న హ్యస్యా॑ అప॒రంచ॑న
 జ॒రసా॑ మ॒రతే॑ ప॒తిః । ఇంద్రం॑ వో వి॒శ్వత॑స్పరి॒ హవా॑మహే॒ జనే॑భ్యః ।
 అస్మా॑కమస్తు॒ కేవ॑లః ॥

ఓం అధిదేవతా-ప్రత్యధిదేవతా-సహితాయ శుక్రాయ నమః ॥ 6 ॥

ఓం శన్నో॑ దే॒వీర॒భిష్టు॑య ఆపో॑ భవంతు పీ॒తయే॑ ॥ శం॒యోర॒భి స్రవ॑ంతు
 నః । ప్ర॒జాప॑తే న త్వదే॒తాన్యన్యో॑ వి॒శ్వా జా॒తాని॑ ప॒రితా॑ బ॒భూవ॑ । యత్మా॑మాస్తే
 జు॒హుమ॑స్తన్నో॒ అస్తు॑ వ॒యగ్గ్స్యా॑మ ప॒తయో॑ ర॒యాణా॑మ్ । ఇ॒మం

యమప్రస్తరమాహి సీదా॒ఽంగిరో॑భిః పితృ॑భిస్సంవిదా॒నః । ఆత్వా మంత్రాః ॥
 కవి॑శస్తా వహంత్వేనా రాజన్, హవిషా॑ మాదయస్వ ॥

ఓం అధిదేవతా-ప్రత్యధిదేవతా-సహితాయ శనైశ్చ॑రాయ నమః ॥ 7 ॥

ఓం కయా॑ నశ్చిత్ర ఆభువదూ॒తీ సదా॑వృధస్సఖా ॥ కయా॑ శచిష్టయా
 వృతా ॥ ఆ॒యంగోః పృశ్ని॑రక్రమీ॒దసనన్మాత॑రం పునః ॥ పిత॑రంచ
 ప్రయంత్సు॑వః । యతే॑ దే॒వీ నిర్ఙు॑తిరాబ॒బంధ॑ దామ గ్రీ॒వాస్వవిచ॑ర్త్యమ్ ।
 ఇదంతే॑ తద్విష్వా॒మ్యాయుషో॑ న మధ్యాదధా॑జీవః పి॒తుమద్ధి॑ ప్రముక్తః ॥

ఓం అధిదేవతా-ప్రత్యధిదేవతా-సహితాయ రాహవే॑ నమః ॥ 8 ॥

ఓం కే॒తుంకృ॑ణ్వన్నకే॒తవే॑ పేశో॑ మర్యా అపేశసే ॥ సము॑షద్ధిర
 జాయథాః । బ్ర॒హ్మ దే॒వానాం పద॑వీః కవీ॑నామ్పి॒షిర్విప్రా॑ణాం మహిషో
 మృగా॑ణామ్ ॥ శ్యే॒నో గృ॑ద్రాణాగ్న్వ॒ధితి॑ర్వనా॒నాగ్ం సోమః ప॒విత్ర॑మత్యే॒తి
 రేభన్ ॥ సచి॑త్ర చిత్రం చిత్రయన్తమస్మే చిత్రక్షత్ర చిత్రతమం వయోధామ్ ।
 చంద్రం రయిం పురు॑వీరం బృహం॒తం చంద్ర॑చంద్రాభిర్గృణతే॑ యువస్వ ॥

ఓం అధిదేవతా-ప్రత్యధిదేవతా-సహితేభ్యః కేతుభ్యో॑ నమః ॥ 9 ॥

॥ ఓం ఆదిత్యాది నవగ్రహ దేవతాభ్యో॑ నమో నమః ॥

ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః ॥

॥ నక్షత్రసూక్తమ్ ॥

తై. బ్రా : అష్టకమ్ - 3 ప్రశ్నః - 1

తై. సంహితా : కాం - 3 ప్రపాఠకః - 5 అను - 1

ఓం ॥ అగ్ని॑ర్ము॒ పాతు॑ కృ॒త్తి॒కాః । నక్ష॑త్రం దే॒వమి॑ంద్రి॒యమ్ । ఇ॒దమా॑సాం
 వి॒చక్ష॑ణమ్ । హ॒విరా॒సం జు॑హోత॒న । య॒స్య భా॑ంతి ర॒శ్మయో॒ యస్య॑ కే॒తవః॑ ।
 యస్యే॒మా వి॒శ్వా భు॑వనాని స॒ర్వా । స కృ॑త్తికాభి-ర॒భిసం॑వసా॒నః । అగ్ని॑ర్మో
 దే॒వస్సు॑వితే॒ దధా॑తు ॥ 1 ॥

ప్ర॒జాప॑తే రో॒హిణీ॑వే॒తు ప॑త్నీ । వి॒శ్వరూ॑పా బృ॒హతీ॑
 చి॒త్రభా॑నుః । సా నో॑ య॒జ్ఞస్య॑ సు॒వితే॑ దధాతు । యథా॒ జీవే॑మ
 శ॒రద॑స్స॒వీరాః । రో॒హిణీ॑ దే॒వ్యద॑గాత్పుర॒స్తాత్ । వి॒శ్వా రూ॒పాణి॑
 ప్ర॒తిమో॑దమానా । ప్ర॒జాప॑తిగ్ం హ॒విషా॑ వ॒ర్ధయ॑ంతీ । ప్రి॒యా
 దే॒వానా॑-ము॒పయా॑తు య॒జ్ఞమ్ ॥ 2 ॥

సో॒మో రా॒జా మృ॑గశీ॒ర్షేణ॑ ఆగన్మే । శి॒వం నక్ష॑త్రం ప్రి॒యమ॑స్య
 ధా॒మ । ఆప్యా॑యమానో బహు॒ధా జ॑నేషు । రే॒తః ప్ర॒జాం య॑జమానే
 దధాతు । య॒తే నక్ష॑త్రం మృ॑గశీ॒ర్షమ॑స్మి । ప్రి॒యగ్ం రా॑జన్ ప్రి॒యత॑మం

ప్రియాణామ్ । తస్మై తే సోమ హవిషా విధేమ । శన్న ఏధి ద్విపదే శం
చతుష్పదే ॥ 3 ॥

అర్థయా రుద్రః ప్రథమా న ఏతి । శ్రేష్ఠో దేవానాం పతిరఘ్ని-
యానామ్ । నక్షత్రమస్య హవిషా విధేమ । మా నః ప్రజాగ్ం రీరిషన్మోత
వీరాన్ । హేతీ రుద్రస్య పరిణో వృణక్తు । అర్థా నక్షత్రం జుషతాగ్ం
హవిర్మః । ప్రముంచమానౌ దురితాని విశ్వా । అపాఘశగ్ంసన్నుదతా-
మరాతిమ్ ॥ 4 ॥

పునర్నో దేవ్యదితిస్సృణోతు । పునర్వసూనః పునరేతాం యజ్ఞమ్ ।
పునర్నో దేవా అభియంతు సర్వే । పునః పునర్వో హవిషా
యజామః । ఏవా న దేవ్యదితిరనర్వా । విశ్వస్య భర్త్రీ జగతః ప్రతిష్ఠా । పునర్వసూ
హవిషా వర్ధయంతీ । ప్రియం దేవానా - మప్యేతు పాథః ॥ 5 ॥

బృహస్పతిః ప్రథమం జాయమానః । తిష్యం నక్షత్రమభి సంబభూవ ।
శ్రేష్ఠో దేవానాం పృతనాసుజిష్ఠః । దిశోఽను సర్వా అభయన్నో అస్తు । తిష్యః
పురస్తాదుత మధ్యతో నః । బృహస్పతిర్మః పరిపాతు పశ్చాత్ । బాధేతాంద్వేషో
అభయం కృణుతామ్ । సువీర్యస్య పతయస్మామ ॥ 6 ॥

ఇదగ్ం సర్పేభ్యో హవిరస్తు జుష్టమ్ । అశ్రేషా యేషామనుయంతి
చేతః । యే అంతరిక్షం పృథివీం క్షియంతి । తే సస్సర్వాసో హవమాగ-

మి॒ష్టాః । యే॑ రో॒చనే॑ సూ॒ర్యస్యా॑పి స॒ర్వాః । యే॑ ది॒వం దే॒వీమను॑సంచ॒రంతి॑ ।
 యే॑షా॒మాశ్రే॒షా అ॒నుయ॑ంతి కా॒మమ్ ॥ తే॑భ్యస్స॒ర్వేభ్యో॑ మధు॒మజ్జు॑హోమి

॥ 7 ॥

ఉప॑హూతాః పి॒తరో॑ యే మ॒ఘాసు॑ । మనో॑జపసస్సుకృతస్సుకృత్యాః ।
 తే నో॑ నక్ష॒త్రే హ॒వమా॑గమిష్టాః । స్వ॒ధాభి॑ర్వజ్జం ప్రయ॑తం జుషంతామ్ । యే
 అగ్ని॑ద్గ్ధా యే॒ఽనగ్ని॑ద్గ్ధాః । యే॒ఽము॑ల్లోకం పి॒తరః॑ క్షియంతి । యాగ్ శ్చ
 వి॒ద్యుయా॑గం ఉ చ న ప్రవి॒ద్యు । మ॒ఘాసు॑ య॒జ్ఞగిం॑ సుకృతం జుషంతామ్

॥ 8 ॥

గ॒వాం ప॒తిః ఫ॒ల్గునీ॑నామసి త్వమ్ । తద॑ర్యమన్ వరుణమిత్ర చారు ।
 తం త్వా వ॒యగిం॑ స॒నితార॑గిం స॒నీనామ్ । జీ॒వా జీ॑వంతముప సంవిశేమ ।
 యేనే॒మా వి॒శ్వా భు॑వనాని సంజితా । యస్య॑ దే॒వా అను॑సంయంతి
 చే॒తః । అ॒ర్యమా॑ రాజా॒ఽజర॑స్తు వి॒ష్మాన్ । ఫ॒ల్గునీ॑నామృషభో
 రో॒రవీ॑తి ॥ 9 ॥

శ్రే॒ష్ఠో దే॒వానాం॑ భగవో భగాసి । తత్త్వా॑ విదుః ఫల్గునీస్తస్య వితాత్ ।
 అ॒స్మభ్యం॑ క్ష॒త్రమ॒జర॑గిం సువీ॒ర్యమ్ ॥ గోమ॑దశ్వపదుపసన్నుదేహ । భగో॑హ
 దా॒తా భగ॑ ఇత్రదా॒తా । భగో॑ దే॒వీః ఫ॒ల్గునీ॑రావివేశ । భగ॑స్యేత్తం ప్రస॒వం
 గ॒మేమ॑ । యత్ర॑ దే॒వైస్స॒ధమా॑దం మదేమ ॥ 10 ॥

అయాతు దేవస్సవితోపయాతు । హిరణ్యయేన సువృతా రథేన । వహన్
హస్తగం సుభగం విద్యునాపసమ్ । ప్రయచ్ఛంతం పపురిం పుణ్యమచ్ఛ । హస్తః
ప్రయచ్ఛ త్వమృతం వసీయః । దక్షిణేన ప్రతిగృభ్ణీమ ఏనత్ । దాతా-రమద్య
సవితా విదేయ । యో నో హస్తాయ ప్రసువాతి యజ్ఞమ్ ॥ 11 ॥

త్వష్టా నక్షత్రమభ్యేతి చిత్రామ్ । సుభగం ససంయువతిగం రాచమానామ్ ।
నివేశయన్నమృతాన్మర్త్యాగ్శ్చ । రూపాణి పిగంశన్ భువనాని విశ్వా । తన్నస్త్వష్టా
తదు చిత్రా విచష్టామ్ । తన్నక్షత్రం భూరిదా అస్తు మహ్యమ్ । తన్నః ప్రజాం
వీరవతీగం సనోతు । గోభిర్నో అశ్వైస్సమనక్తు యజ్ఞమ్ ॥ 12 ॥

వాయుర్నక్షత్రమభ్యేతి నిష్టామ్ । తిగ్మశృంగో వృషభో రోరువాణః ।
సమీరయన్ భువనా మాతరిశ్వా । అప ద్వేషాగ్ంసి నుదతామరాతీః । తన్నో
వాయుస్తదు నిష్టా శృణోతు । తన్నక్షత్రం భూరిదా అస్తు మహ్యమ్ । తన్నో దేవాసో
అనుజానంతు కామమ్ । యథా తరేమ దురితాని విశ్వా ॥ 13 ॥

దూరమస్మచ్ఛత్రవో యంతు భీతాః । తదింద్రాగ్నీ కృణుతాం తద్వి-
శాఖే । తన్నో దేవా అనుమదంతు యజ్ఞమ్ । పశ్చాత్ పురస్తాదభయన్నో
అస్తు । నక్షత్రాణామధిపత్నీ విశాఖే । శ్రేష్ఠావింద్రాగ్నీ భువనస్య గోపౌ ।
విషూచశ్చత్రానపబాధమానౌ । అపక్షుధన్నుదతామరాతిమ్ ॥ 14 ॥

పూ॒ర్ణా ప॒శ్చాదు॒త పూ॒ర్ణా పు॒రస్తాత్ ॥ ఉ॒న్మ॒ద్య॒తః పౌ॒ర్ణ॒మా॒సీ జి॒గాయ॑ ।
 తస్యా॑ దే॒వా అ॒ధి॒సం॒వస॑ంతః । ఉ॒త్త॒మే నాక॑ ఇ॒హ మా॒దయ॑ంతామ్ । పృ॒థ్వీ
 సు॒వర్చా॑ యు॒వతిః స॒జోషాః॑ । పౌ॒ర్ణ॒మా॒స్యద॒గాచ్ఛో॑భమానా । ఆ॒ప్యాయ॑యంతీ
 దు॒రితా॑ని వి॒శ్వా । ఉ॒రుం దు॒హం య॑జమానాయ య॒జ్ఞమ్ ॥ 15 ॥

ఋ॒ద్ధ్యాస్మ॑ హ॒వ్యైర్నమ॑సోపసద్య । మి॒త్రం దే॒వం మి॒త్రధే॑యం నో
 అస్తు । అ॒నూ॒రాధాన్ హ॒విషా॑ వర్ధయంతః । శ॒తం జీ॒వేమ॑ శ॒రదః॑ సవీ॒రాః । చి॒త్రం
 నక్ష॑త్రముదగాత్పురస్తాత్ । అ॒నూ॒రాధా స॒ ఇతి॑ యద్వదంతి । తన్మి॒త్ర ఏ॒తి
 ప॒థిభి॑ర్దే॒వయా॑నైః । హి॒రణ్య॑యై-ర్వి॒తతై॑-రంతరిక్షే ॥ 16 ॥

ఇంద్రో॑ జ్యేష్ఠామను నక్షత్రమేతి । యస్మిన్ వృ॒త్రం వృ॒త్ర తూ॑ర్యే తతార ।
 తస్మిన్వ॒య-మ॒మృతం॑ దుహానాః । క్షు॒ధంత॑రేమ దురి॒తిం దురి॑ష్టిమ్ ।
 పు॒రంద॑రాయ పృ॒షభా॑య ధృ॒ష్ణవే॑ ॥ అషా॑థాయ సహమానాయ మీ॒ధుషే॑ ॥
 ఇంద్రా॑య జ్యేష్ఠా మధుమద్దుహానా । ఉ॒రుం కృ॑ణోతు య॒జమా॑నాయ లో॒కమ్
 ॥ 17 ॥

మూ॒లం ప్ర॒జాం వీ॒రవ॑తీం విదేయ । పరా॑చ్యేతు నిర్ము॒తిః పరా॑చా ।
 గో॒భిర్నక్ష॑త్రం పశుభిస్సమక్తమ్ । అహ॑ర్భూయాద్యజమానాయ మ॒హ్యమ్ ॥
 అహ॑ర్నో అ॒ద్య సు॒వితే॑ దధాతు । మూ॒లం నక్ష॑త్రమితి యద్వదంతి । పరా॑చీం
 వా॒చా నిర్ము॒తిం నుదా॑మి । శి॒వం ప్ర॒జాయై॑ శి॒వమస్తు॑ మ॒హ్యమ్ ॥ 18 ॥

యా ది॒వ్యా ఆ॒పః ప॒యసా॑ సంబ॒భూవుః॑ । యా అ॒ంతరి॑క్ష ఉ॒త
 పా॒ర్థివీ॑ర్యాః । యాసా-మ॒షా॒ధా అ॒నుయ॑ంతి కామమ్ ॥ తా న ఆపః శగ్గ్ స్తోనా
 భవ॑ంతు । యాశ్చ కూ॒ప్యా యాశ్చ నా॒ద్యాస్స॒ముద్రి॑యాః । యాశ్చ వైశం॒తీరు॑త
 ప్రా॒సచీ॑ర్యాః । యాసామ॒షా॒ధా మ॒ధు భ॑క్షయంతి । తా న ఆపః శగ్గ్ స్తోనా
 భవ॑ంతు ॥ 19 ॥

తన్నో విశ్వే ఉప శృణ్వంతు దే॒వాః । తద॒షా॒ధా అ॒భిసం॑యంతు
 య॒జ్ఞమ్ । తన్నక్షత్రం ప్రథతాం పశు॑భ్యః । కృషి॑ర్వృష్టి-ర్యజమానాయ
 కల్పతామ్ । శు॒భ్రాః క॒న్యా యు॒వత॑యస్సుపేశసః । కర్మ॑కృత-స్సుకృతో
 వీ॒ర్యా॑వతీః । విశ్వాన్ దే॒వాన్, హ॒విషా॑ వర్ధయంతీః । అ॒షా॒ధాః కామ॑-
 ముపయాంతు య॒జ్ఞమ్ ॥ 20 ॥

యస్మిన్ బ్రహ్మభ్యజయత్సర్వమే॒తత్ । అ॒ముంచ॑ లోకవిదమూచ
 సర్వమ్ ॥ తన్నో నక్షత్ర-మభిజిద్విజిత్స । శ్రియం దధాత్స్వహృణీయమానమ్ ।
 ఉభౌ లోకౌ బ్రహ్మణా సంజితేమౌ । తన్నో నక్షత్రమభిజిద్విచష్టామ్ । తస్మిన్వయం
 పృతనాస్సంజయేమ । తన్నో దే॒వాసో॑ అనుజానంతు కామమ్ ॥ 21 ॥

శృణ్వంతి శ్రో॒ణా-మ॒మృత॑స్య గోపామ్ । పు॒ణ్యామ॒స్యా ఉప॑శృణోమి
 వాచమ్ ॥ మ॒హీం దే॒వీం వి॒ష్ణుప॑త్నీ-మ॒జూర్యా॑మ్ । ప్ర॒తీచీ॑ మేనాగ్ం హ॒విషా॑
 య॒జామః॑ । త్రే॒ధా వి॒ష్ణు-రు॒రుగా॒యో వి॒చక్ర॑మే । మ॒హీం ది॒వం

పు॒థి॒వీ-మ॒ంత॒రిక్ష॑మ్ । త॒చ్చో॒ణైతి॑శ్రవ॒-ఇ॒చ్ఛమా॑నా । పు॒ణ్యగ్న్ ణో॒కం
య॒జమా॑నాయ కృ॒ణ్వతీ ॥ 22 ॥

అ॒ష్టా దే॒వా వ॑సవస్సో॒మ్యాసః॑ । చ॒త్రో దే॒వీ-ర॒జరాః శ్రవి॑ష్టాః । తే య॒జ్ఞం
పా॑ంతు ర॒జసః పు॒రస్తా॑త్ । సం॒వత్స॑రీణ-మ॒మృత॑గ్న్ స్వ॒స్తి । య॒జ్ఞం
సః పా॑ంతు వ॒సవః పు॒రస్తా॑త్ । దక్షి॒ణతో॑ఽభి॒యంతు శ్రవి॑ష్టాః । పు॒ణ్యన్మక్ష॑త్రమ॒భి
సం॑విశామ । మా నో అ॒రాతి-ర॒ఘశ॑గ్ంసా॒గన్ ॥ 23 ॥

క్ష॒త్రస్య॑ రా॒జా వ॑రుణో॒ఽధి॒రాజః॑ । నక్ష॑త్రాణాగ్ం శ॒తభి॑షగ్వ॒సిష్ఠః॑ । తౌ
దే॒వేభ్యః॑ కృ॒ణుతో దీ॒ర్ఘమా॑యుః । శ॒తగ్ం స॒హస్రా భే॒షజాని
ధ॒త్యః । య॒జ్ఞన్నో రా॒జా వ॑రుణ ఉపయాతు । తన్నో విశ్వే అ॒భి సం॑యంతు
దే॒వాః । తన్నో నక్ష॑త్రగ్ం శ॒తభి॑షగ్ష్వా॒ణమ్ । దీ॒ర్ఘమా॑యుః ప్రతి॒రద్భే॒షజాని
॥ 24 ॥

అ॒జ ఏ॒కపా॑దుదగాత్పు॒రస్తా॑త్ । వి॒శ్వా భూ॒తాని ప్రతి॑ మోదమాసః ।
తస్య॑ దే॒వాః ప్ర॒సవం॑ య॒ంతి స॒ర్వే । ప్రో॒ష్ఠప॒దాసో అ॒మృత॑స్య
గో॒పాః । వి॒భ్రాజ॑మానస్సమి॒ధాన ఉ॒గ్రః । అ॒ంతరి॑క్షమరుహదగంద్యామ్ । తగ్ం
సూ॒ర్యం దే॒వ - మ॒జమే॑కపాదమ్ । ప్రో॒ష్ఠప॒దాసో అను॑యంతి స॒ర్వే
॥ 25 ॥

అహిర్బుధ్నియః ప్రథమాన ఏతి । శ్రేష్ఠో దేవానాముత మాసుషా-
 ణామ్ । తం బ్రాహ్మణానోమపానోమ్యాసః । ప్రోష్ఠపదానో అభిరక్షంతి
 సర్వే ॥ చత్వార ఏకమభి కర్మ దేవాః । ప్రోష్ఠపదా స ఇతి యాన్, వదంతి । తే
 బుద్ధియం పరిషద్యగ్గ్ స్తువంతః । అహిగ్ం రక్షంతి నమసోపసద్య ॥ 26 ॥

పూషా రేవత్యన్వేతి పంథామ్ । పుష్టిపతీ పశుపా వాజబస్యౌ । ఇమాని
 హవ్యా ప్రయతా జుషాణా । సుగైర్నో యానైరుపయాతాం యజ్ఞమ్ । క్షుద్రాన్
 పశూన్ రక్షతు రేవతీ నః । గావో నో అశ్వాగ్ం అన్వేతు పూషా । అన్నగ్ం రక్షంతౌ
 బహుధా విరూపమ్ । వాజగ్ం సనుతాం యజమానాయ యజ్ఞమ్ ॥ 27 ॥

తదశ్వినావశ్వయుజోపయాతామ్ । శుభంగమిష్ఠౌ సుయమేభిరశ్వైః ।
 స్వం నక్షత్రగ్ం హవిషా యజంతౌ । మధ్వాసంపుక్తౌ యజుషా సమక్తౌ ।
 యో దేవానాం భిషజౌ హవ్యవాహౌ । విశ్వస్య దూతా-వమృతస్య గోపౌ । తౌ
 నక్షత్రం జుజుషాణోపయాతామ్ । నమోఽశ్వభ్యాం కృణుమోఽశ్వయుగ్భ్యమ్
 ॥ 28 ॥

అప పాప్మానం భరణీర్భరంతు । తద్యమో రాజా భగవాన్ విచష్టామ్ ।
 లోకస్య రాజా మహతో మహాన్, హి । సుగం నః పంథామభయం కృణోతు ।
 యస్మిన్నక్షత్రే యమ ఏతి రాజా । యస్మిన్నేన-మభ్యషించంత దేవాః । తదస్య
 చిత్రగ్ం హవిషా యజామ । అప పాప్మానం భరణీర్భరంతు ॥ 29 ॥

ని॒వే॒శ॒నీ॑ స॒ంగ॒మ॒నీ॑ వ॒సూ॒నాం॑ వి॒శ్వా॑ రూ॒పా॒ణి॑ వ॒సూ॒న్యా॒వే॒శ॒య॒ంతీ॑ ।
 స॒హ॒స్ర॒-పొ॒షగ్ం॑ సు॒భగా॑ ర॒రా॒ణా॑ సా న ఆ॒గ॒న్వ॒ర్చ॒సా॑ స॒ంవి॒దా॒నా॑ । య॒త్యే॑ దే॒వా
 అ॒దధు॑ర్భాగధే॒యమ॑మావా॒స్యే స॒ంవ॒సంతో॑ మ॒హి॒త్వా॑ । సా నో॑ య॒జ్ఞం॑ పి॒పు॒హి
 వి॒శ్వ॒వారే॑ ర॒యిన్తో॑ ధే॒హి సు॒భగే॑ సు॒వీ॒రమ్ ॥ 30 ॥

ఓం శా॒ంతిః॑ శా॒ంతిః॑ శా॒ంతిః॑ ॥

॥ నాసదీయ సూక్తమ్ ॥

ఋగ్వేద సంహితా. సూక్తమ్. 129, మండలమ్. 10,
అష్టకమ్. 8, అ. 7, అను. 11, వర్గమ్. 17, ఋక్. 7
ఋషిః ప్రజాపతిః పరమేష్ఠీ । భావవృత్తమ్ । త్రిష్టుప్ ।

నా॑సదా॒సీన్నో॑ సదా॒సీత్ తదా॒నీం నా॒సీద్ర॒జో నో॒ వ్యోమా॑ ప॒రో యత్ ।
కిమా॑వరీ॒వః కు॒హ క॒స్య శ॒ర్మన్నం॑భః కి॒మాసీ॑ద్గ॒హనం॑ గభీ॒రమ్ ॥ 1 ॥

న మృ॒త్యురా॑సీ॒దమృ॒తం న తర్హి॑ న రా॒త్ర్యా అ॒న్నా ఆసీ॑త్ ప్ర॒కేతః ।
ఆనీ॑ద॒వాతం॑ స్వ॒ధయా॒ తదే॑కం తస్మా॒ద్ధాన్య॑న్న ప॒రః కిం చ॒నాస ॥ 2 ॥

తమ॑ ఆసీ॒త్ తమ॑సా గూ॒ళహ॑నగ్రే॒ఽప్రకే॑తం స॒ఖిలం॑ స॒ర్వమా॑ ఇ॒దమ్ ।
తు॒చ్ఛ్యేనా॑భ్యపి॒హితం॑ యదా॒సీత్ తప॑స॒స్సన్మ॑హినా॒జాయ॑తై॒కమ్ ॥ 3 ॥

కామ॑స్వ॒దగే॑ సమ॒వర్త॑తా॒ధి మన॑సో రే॒తః ప్ర॒థమం॑ యదా॒సీత్ । స॒తో
బంధు॑మృ॒తి ని॒రవిందన్ హృ॒ది ప్ర॒తీప్యో॑ క॒వయో॑ మనీ॒షా ॥ 4 ॥

తి॒రశ్చీ॑నో వి॒తతో॑ ర॒శ్మిరే॑షా మ॒ధః స్వి॒దాసీ॑తి॒దుపరి॑ స్వి॒దాసీ॑త్ । రే॒తోధా
ఆసన్ మ॒హిమా॑స ఆస॒స్వధా॑ అ॒వస్తాత్ ప్ర॒యతిః॑ ప॒రస్తాత్ ॥ 5 ॥

కో అ॒ద్ధా వే॑ద క ఇ॒హ ప్ర॑వో॒చత్ కు॒త ఆ॒జా॒తా కు॒త ఇ॒యం వి॒స్మ॒ష్టిః ।
 అ॒ర్వాగ్నే॑వా అ॒స్య వి॒సర్జ॑నే॒నా॒ఖా కో వే॑ద య॒త ఆ॒బ॒భూ॒వ ॥ 6 ॥
 ఇ॒యం వి॒స్మ॒ష్టి॒ర్యత॑ ఆ॒బ॒భూ॒వ య॒ది వా ద॒ధే య॒ది వా న । యో
 అ॒స్మాధ్య॑క్షః ప॒రమే॑ వ్యోమ॒ంతో॑ అంగ వే॑ద య॒ది వా న వే॑ద ॥ 7 ॥
 ఓం శా॒ంతిః శా॒ంతిః శా॒ంతిః ॥

॥ పుణ్యాహవాచనమ్ ॥

త్రై. సంహితా - కాండమ్ - 5, ప్రపాఠకః 6, అను - 1

త్రై. బ్రాహ్మణమ్ - అష్టకమ్ - 1, ప్రశ్నః 4, అను - 8

ఓం ॥ హి॑రణ్య॑వర్ణాః శు॑చయః పా॒వకా॑ యాసు॑ జా॒తః క॒శ్యపో॑
యాస్వి॑ంద్రః । అ॒గ్నిం యా గర్భం॑ దధి॒రే వి॒రూపా॑స్మాన॒ ఆప॑శ్యగ్గ్ స్తోనా
భవ॑ంతు ॥ యాసా॒గ్ం రాజా॑ వరు॒ణో యాతి॑ మధ్యే॒ సత్యా॑న్మతే॒ అవ॑పశ్యం
జనా॑నామ్ । మ॒ధుశ్చ॑తశ్చ॒చయో॑ యాః పా॒వకా॑స్మా న॒ ఆప॑శ్యగ్గ్ స్తోనా
భవ॑ంతు ॥ యాసాం॑ దే॒వా ది॒వి కృ॑ణ్వంతి భక్షం॑ యా అ॒ంతరి॑క్షే బహు॒ధా
భవ॑ంతి । యాః పృ॒థివీం పయ॑సోందంతి శు॒క్రాస్మా న॒ ఆప॑శ్యగ్గ్ స్తోనా
భవ॑ంతు ॥ శి॒వేన॑ మా చక్షు॒షా ప॑శ్యతాపశ్చి॒వయా॑ తను॒వోప॑ స్మృశ॒త
త్వచం॑ మే । సర్వా॑గ్ం అ॒గ్నిగ్ం ర॑ప్పుషదో హు॒వే వో మయి॑ వరోచ్ఛి బల॒మోజో
నిధ॑త్త ॥ 1 ॥ పవ॑మానస్సువర్ణ॒సః ప॒విత్రే॑ణ వి॒చర్ష॑ణిః । యః పో॒తా స పు॑నాతు
మా । పు॒నంతు॑ మా దే॒వజ॒నాః పు॒నంతు॑ మన॒వో ధి॒యా । పు॒నంతు॑ విశ్వ
అ॒యవః॑ । జా॒తవే॑దః ప॒విత్ర॑వత్ । ప॒విత్రే॑ణ పు॒నాహి॑ మా । శు॒క్రేణ
దే॒వదీ॑ద్యత్ । అగ్నే॑ క్రత్వా॒ క్రతూ॑గ్ం రను॑ । యత్యే॑ ప॒విత్ర॑మర్చిషి॑ । అగ్నే॑

వి॒త॒త॒మ॒ంత॒రా । బ్ర॒హ్మ॒ తే॒న॒ పు॒నీ॒మ॒హే॒ । ఉ॒భా॒భ్యాం దే॒వ॒స॒వి॒తః॑ । ప॒వి॒త్రే॒ణ
 స॒వే॒న॒ చ॒ । ఇ॒దం బ్ర॒హ్మ॒ పు॒నీ॒మ॒హే॒ । వై॒శ్వా॒దే॒వీ పు॒న॒తీ దే॒వ్యాగాత్॑ ॥ య॒స్యై
 బ॒హ్వీ॒స్స॒ను॒వో వీ॒త॒పృ॒ష్ఠాః । తయా॒ మ॒దం॒తః స॒ధ॒మాద్యే॒షు । వ॒యగ్గై॑ స్యా॒మ
 ప॒త॒యో ర॒యీ॒ణామ్ । వై॒శ్వా॒న॒రో ర॒శ్మిభి॑-ర్మా పు॒నాతు॑ । వా॒తః ప్రా॒ణేనే॒షిరో
 మ॒యో భూః॑ । ద్యా॒వాపృ॒థివీ॑ ప॒యసా॑ ప॒యోభిః॑ । ఋ॒తా॒వరీ॑ య॒జ్ఞియే॑ మా
 పు॒నీ॒తామ్ ।

బృ॒హద్భిః॑ స॒వి॒తస్త్వ॑భిః । వ॒ర్షి॒ష్టై-ర్దే॒వ॒మన్మ॑భిః । అ॒గ్నే దక్షైః॑ పు॒నాహి
 మా । యే॒న దే॒వా అ॒పు॒న॒త॒ । యే॒నాపో॑ ది॒వ్యంక॑శః । తే॒న ది॒వ్యేన॒ బ్ర॒హ్మ॑ణా ।
 ఇ॒దం బ్ర॒హ్మ॒ పు॒నీ॒మ॒హే॒ । యః పా॑వ॒మానీ॒రద్ధ్యే॑తి । ఋ॒షి॒భి-స్సంభృ॑తగ్ం
 ర॒సమ్ ॥ స॒ర్వగ్ం॑ స పూ॒త॒మ॒శ్నాతి॑ । స్వ॒ది॒తం మా॑త॒రిశ్వ॑నా । పా॒వ॒మానీ॒ర్యో
 అ॒ధ్యేతి॑ । ఋ॒షి॒భి-స్సంభృ॑తగ్ం ర॒సమ్ ॥ త॒స్మై స॒రస్వ॑తీ దు॒హే । క్షీ॒రగ్ం
 స॒ర్పి॒ర్మధూ॑ద॒కమ్ ॥ పా॒వ॒మానీ॒స్స॒స్త్వయ॑నీః । సు॒దు॒ఘా॒హి ప॒యస్వ॑తీః ।
 ఋ॒షి॒భి-స్సంభృ॑తో ర॒సః । బ్రా॒హ్మ॒ణేష్వ॑మృ॒తగ్ం హి॑తమ్ । పా॒వ॒మానీ॒ర్దిశం॑తు
 నః । ఇ॒మం లో॑క॒మథో॑ అ॒ముమ్ । కా॒మాన్ భు॑మ॒ర్ధయం॑తు నః । దే॒వీ-ర్దే॒వైః
 స॒మాభృ॑తాః । పా॒వ॒మానీ॒స్స॒స్త్వయ॑నీః । సు॒దు॒ఘా॒హి ఘృ॑త॒శ్చుతః॑ । ఋ॒షి॒భిః
 సంభృ॑తో ర॒సః । బ్రా॒హ్మ॒ణేష్వ॑మృ॒తగ్ం హి॑తమ్ । యే॒న దే॒వాః ప॒విత్రే॑ణ । ఆ॒త్మానం॑

పు॒న॒తే॒ స॒దా॑ । తే॒న॑ స॒హ॒స్ర॒ధారే॑ణ । పా॒వ॒మా॒న్యః॑ పు॒నంతు॑ మా । ప్రా॒జా॒ప॒త్యం॑
 ప॒వి॒త్రమ్॑ ॥ శ॒తో॒ద్యా॒మగ్ం॑ హి॒ర॒ణ్మయమ్॑ ॥ తే॒న॑ బ్ర॒హ్మ వి॒దో॑ వ॒యమ్ । పూ॒తం
 బ్ర॒హ్మ పు॑నీమహే । ఇ॒ంద్ర॑స్సునీ॒తీ స॒హమా॑ పునాతు । సోమ॑స్త్వస్త్వా
 వ॒రుణ॑స్సమీ॒చ్యా । య॒మో రాజా॑ ప్ర॒మృ॒ణాభిః॑ పునాతు మా । జా॒తవే॑దా
 మో॒ర్జయ॑ంత్యా పునాతు । భూ॒ర్భువ॑స్సువః ॥ 2 ॥

ఓం తచ్చ॑ం యో॒రావృ॑ణీమహే । గా॒తుం య॒జ్ఞాయ॑ । గా॒తుం
 య॒జ్ఞప॑తయే । దై॒వీ॒స్వస్తి॑రస్తు॒ నః । స్వ॒స్తిర్మాను॑షేభ్యః । ఊ॒ర్ధ్వం జి॑గాతు
 భే॒షజమ్ । శ॒న్నో అస్తు॑ ద్వి॒పదే॑ ॥ శం చతు॑ష్పదే ।

ఓం శా॒ంతిః శా॒ంతిః శా॒ంతిః ॥

॥ అధర్వణ వేదమంత్రాః ॥

॥ రోగ నివారణసూక్తమ్ ॥

(కాండమ్. 1 ప్రపాఠకః 1 అనువాకః 3 సూక్తమ్. 12)

జ॒రాయ॑జః | ప్ర॒థ॒మ॑ ఉ॒స్రియో॑ వృ॒షా వా॑త॒భ్రజా॑ స్త॒నయ॑న్నే॒తి వృ॒ష్ట్యా |
స నో॑ మృ॒డాతి॑ త॒న్వ ఋ॒జుగో॑ రు॒జన్ య॑ ఏ॒కమో॑జస్త్రే॒ధా వి॑చ॒క్రమే॑ ॥ 1 ॥

అంగే॑ అంగే॑ శో॒చిషా॑ శి॒శ్రియా॒ణం న॑మ॒స్యం॑తస్త్వా హ॒విషా॑ విధే॒మ |
అంకాం॑త్యమంకాన్ హ॒విషా॑ విధే॒మ యో॑ అ॒గ్రభీ॑త్ ప॒ర్వాస్యా॑ గ్ర॒భీతా॑ ॥ 2 ॥

ము॒ంచ శీ॑ర్ష॒క్త్యా ఉ॒త కా॒స ఏ॒నం ప॑రు॒ష్పరూ॑వి॒వేశా॑ యో॒ అస్య॑ | యో
అ॒భ్రజా॑ వా॒తజా॑ యశ్చ శు॒ష్కో వ॑న॒స్పతీ॑న్స॒చతాం॑ ప॒ర్వతాం॑శ్చ ॥ 3 ॥

శం మే॑ ప॒రస్మై॑ గా॒త్రాయ॑ శ॒మస్త్వ॑వ॒రాయ॑ మే | శం మే॑ చ॒తుర్భ్యో॑ అంగే॑భ్యః
శ॒మస్తు॑ త॒న్వే 3 మమ॑ ॥ 4 ॥

॥ హిరణ్యగర్భః సూక్తమ్ ॥

ఋగ్వేదసంహితా: మం - 10 అష్టకమ్ - 8 సూక్తమ్ - 121

ఓం హి॒రణ్య॑గ॒ర్భః స॒మ॒వ॒ర్త॑తా॒గ్రే భూ॒తస్య॑ జా॒తః ప॒తి॒రే॒క ఆ॒సీత్ ॥
 స దా॑ధార పృ॒థి॒వీం ద్యా॒ము॒తే॒మాం క॒స్మై దే॒వాయ॑ హ॒విషా॑ విధేమ ॥ 1 ॥

య ఆ॒త్మదా॑ బ॒లదా॑ యస్య॑ వి॒శ్వ ఉ॒పా॒సతే॑ ప్ర॒శిషం॑ యస్య॑
 దే॒వాః । యస్య॑ ఛా॒యామృ॒తం యస్య॑ మృ॒త్యుః క॒స్మై దే॒వాయ॑ హ॒విషా॑ విధేమ
 ॥ 2 ॥

యః ప్రా॑ణతో నిమి॒షతో మ॒హి॒త్వైక ఇ॒ద్రాజా॑ జగతో బ॒భూవ॑ । య ఈ॑శే
 అ॒స్య ద్వి॒పద॑శ్చతు॒ష్పదః క॒స్మై దే॒వాయ॑ హ॒విషా॑ విధేమ ॥ 3 ॥

యస్యే॒మే హి॒మవం॑తో మ॒హి॒త్వా యస్య॑ స॒ము॒ద్రం ర॒సయా॑
 స॒హా॒హుః । యస్యే॒మాః ప్ర॒దిశో॑ యస్య॑ బా॒హూ క॒స్మై దే॒వాయ॑ హ॒విషా॑ విధేమ
 ॥ 4 ॥

యేన॑ ద్యౌరు॒గ్రా పృ॒థి॒వీ చ దృ॒శ్వా యేన॑ స్వః స్త॒భితం॑ యేన॑ నాకః । యో
 అ॒ంతరి॑క్షే ర॒జసో॑ వి॒మానః క॒స్మై దే॒వాయ॑ హ॒విషా॑ విధేమ ॥ 5 ॥

యం క్రందసీ అవసా తస్తభానే అభ్యైక్షేతాం మనసా రేజమానే ।
 యత్రాధి సూర ఉదితో విభాతి కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ ॥ 6 ॥
 ఆపో హ యద్బృహతీర్విశ్వమాయన్ గర్భం దధానా జనయంతీరగ్నిమ్ ।
 తతో దేవానాం సమవర్తతాసురేకః కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ ॥ 7 ॥
 యశ్చిదాపో మహినా పర్యపశ్యద్ దక్షం దధానా జనయంతీర్వజ్జమ్ ।
 యో దేవేష్వధి దేవ ఏక ఆసీత్కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ ॥ 8 ॥
 మా నో హింసీజ్జనితా యః పృథివ్యా యో వా దివం సత్యధర్మా జజాన ।
 యశ్చాపశ్చంద్రా బృహతీర్ణజాన కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ ॥ 9 ॥
 ప్రజాపతే న త్వదేతాన్యన్యో విశ్వా జాతాని పరి తా బభూవ । యత్మామాస్తే
 జుహూమస్తన్నో అస్తు వయం స్యామ పతయో రయాణామ్ ॥ 10 ॥
 ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః ॥

॥ భాగ్యసూక్తమ్ ॥

తై. బ్రాహ్మణమ్ - అష్టకమ్ - 2, ప్రశ్నః - 8, అను - 9

ఓం ప్రాతరగ్నిం ప్రాతరింద్రగ్ం హవామహే ప్రాతర్మిత్రా వరుణా
 ప్రాతరశ్వినా ॥ ప్రాతర్భగ్ం పూషణం బ్రహ్మణస్పతిం ప్రాతస్సోమముత రుద్రగ్ం
 హువేమ ॥ 1 ॥

ప్రాతర్జితం భగముగ్రగ్ం హువేమ వయం పుత్ర-మదితేర్యో విధర్తా ।
 ఆద్ధశ్చిద్యం మన్యమానస్తురశ్చిద్రాజా చిద్యం భగం భక్షిత్యాహ ॥ 2 ॥

భగ ప్రణేత-ర్భగ సత్యరాధో భగేమాం ధియముదవదదన్యః ।
 భగప్రణో జనయ గోభి రశ్వైర్భగప్రనృభి-ర్త్వవంతస్వామ ॥ 3 ॥

ఉతేదానీం భగవంతస్స్యామోత ప్రపిత్య ఉత మధ్యే అవర్షమ్ । ఉతోదితా
 మఘవన్భూర్యస్య వయం దేవానాగ్ం సుమతౌ స్వామ ॥ 4 ॥

భగ ఏవ భగవాగ్ం అస్తు దేవాస్తేన వయం భగవంతస్వామ । తం త్వా
 భగ సర్వ ఇణ్ణోహవీమి సనో భగ పుర ఏతా భవేహ ॥ 5 ॥

సమ॑ధ్వ॒రాయో॑ష॒సోఽన॑మంత ద॒ధిక్రా॑వే॒వ శు॑చయే ప॒దాయ॑ ।
 అ॒ర్వాచీ॒నం వ॑సువి॒దం భ॑గన్నో రథ॒మివా॑శ్వా॒వాజిన॑ ఆవహంతు ॥ 6 ॥

అ॒శ్వావ॑తీ-ర్గోమ॑తీ-ర్న॒ఉషా॑సో వీ॒రవ॑తీ॒స్సద॑-ముచ్చంతు భ॒ద్రాః ।
 ఘృ॒తం దు॑హానా వి॒శ్వతః॑ ప్రపీ॒నాయూ॒యం పా॑త స్వ॒స్తిభి॒స్సదా॑ నః ॥ 7 ॥

యో మా॒ఽగ్నే॑ భా॒గిన॑గ్ం స॒ంత-మ॑థాభా॒గం చి॑కీ॒ఋష॑తి । అభా॒గమ॑గ్నే
 తం కు॒రు మా॑మగ్నే భా॒గినం॑ కురు ॥ 8 ॥

ఓం శా॒ంతిః శా॒ంతిః శా॒ంతిః ॥

॥ దశశాస్త్రయః ॥

ఓం భద్రం కర్ణేభిః శృణుయామ దేవాః । భద్రం పశ్యేమాక్షభిర్యజత్రాః ।
 స్థిరైరంగైస్తుష్టువాగ్ంసస్తనూభిః । వ్యశేమ దేవహితం యదాయుః । స్వస్తి న ఇన్ద్రో
 వృద్ధశ్రవాః । స్వస్తి నః పూషా విశ్వవేదాః । స్వస్తి నస్తార్షో అరిష్టనేమిః ।
 స్వస్తి నో బృహస్పతిర్దధాతు ॥

ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః ॥ 1 ॥

ఓం నమో బ్రహ్మణే నమో అస్త్విగ్నయే నమః పృథివ్యే నమ ఓషధీభ్యః ।
 నమో వాచే నమో వాచస్పతయే నమో విష్ణవే బృహతే కరోమి ॥

ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః ॥ 2 ॥

ఓం నమో వాచే యా చోదితా యా చానుదితా తస్యై వాచే నమో నమో
 వాచే నమో వాచస్పతయే నమ ఋషిభ్యో మస్త్రకృద్భ్యో మస్త్రపతిభ్యో
 మామామృషయో మస్త్రకృతో మస్త్రపతయః పరాదుర్మా ఖహమృషీన్మస్త్రకృతో
 మస్త్రపతీన్మరాదాం వైశ్వదేవీం వాచముద్యాసగ్ం శివామదస్తాం జుష్టాం దేవేభ్యః
 శర్మ మే ద్యౌః శర్మపృథివీ శర్మ విశ్వమిదం జగత్ । శర్మ చస్త్రశ్చ సూర్యశ్చ శర్మ
 బ్రహ్మప్రజాపతీ । భూతం వదిప్యే భువనం వదిప్యే తేజో వదిప్యే యశో

వది॒ష్యే॑ తపో॑ వది॒ష్యే॑ బ్రహ్మ॑ వది॒ష్యే॑ స॒త్యం॑ వది॒ష్యే॑ తస్మా॑
 అ॒హ॒మి॒ద॒ము॒ప॒స్త॒రణ॑ము॒ప॒స్య॑ణ ఉ॒ప॒స్త॒రణం॑ మే॒ ప్ర॒జాయే॑ ప॒శూ॒నాం
 భూ॒యాదు॒ప॒స్త॒రణ॑మ॒హం॑ ప్ర॒జాయే॑ ప॒శూ॒నాం భూ॒యాసం॑ ప్రా॒ణాపా॒నౌ
 మృ॒త్యోర్మాపా॒తం॑ ప్రా॒ణాపా॒నౌ మా మా హా॑సి॒ష్టం మధు॑ మని॒ష్యే మధు॑ జని॒ష్యే
 మధు॑ వ॒క్ష్యామి॒ మధు॑ వది॒ష్యామి॒ మధు॑మతీం దే॒వేభ్యో॑ వా॒చము॑ద్యాసగ్ం
 శు॒శ్రూ॒షేణ్యాం॑ మను॒ష్యేభ్య॑స్త్వం మా దే॒వా అ॒వన్తు॑ శో॒భాయై॑ పి॒తరో॒ఽ-
 ను॒మద॑న్తు ॥

ఓం శా॒ంతిః॑ శా॒ంతిః॑ శా॒ంతిః॑ ॥ 3 ॥

ఓం శం నో వా॒తః పవ॑తాం మా॒తరి॑శ్వా శం స॒స్తప॑తు
 సూ॒ర్యః । అహా॑ని శం భవ॒న్తు న॒శ్యగ్ం రా॒త్రిః ప్ర॑తిధీ॒యతామ్ । శ॒ముషా॑నో
 వృ॒చ్ఛతు॑ శమా॒దిత్య॑ ఉదే॒తు నః । శి॒వా న॒శ్యన్త॑మాభవ సుమృ॒డీకా స॑రస్వతి ।
 మాతే॑ వ్యోమ స॒న్న్వశి॑ । ఇ॒డా॒యై॒వాస్త్వసి॑ వాస్తు మ॒ద్యాస్తు॒మన్తో భూ॑యాస్తు
 మా వాస్తో॑-శ్చి॒ద్భ్యుహ్య॑వాస్తుస్స భూ॒యాద్యో॒ఽస్మాన్నే॒ష్టి యం చ వ॒యం
 ద్వి॒ష్టుః ।

ప్ర॒తిష్ఠా॑సి ప్ర॒తిష్ఠా॑వన్తో భూ॒యాస్తు॒మా ప్ర॒తిష్ఠా॑యా-శ్చి॒ద్భ్యుహ్య
 ప్ర॒తిష్ఠ॑స్స భూ॒యాద్యో॒ఽస్మాన్నే॒ష్టి యం చ వ॒యం ద్వి॒ష్టుః । ఆ॒వాత॑వాహి భే॒షజం

వివాతవాహి యద్రపః । త్వగ్ం హి విశ్వభేషణో దేవానాం దూత ఈయసే ।
 ద్వావిమౌ వాతౌ వాత ఆసింధోరాపరావతః ॥

దక్షం మే అన్య ఆవాతు పరాన్యోవాతు యద్రపః । యదదోవాతతే
 గృహేఽమృతస్య నిధిర్ హితః । తతో నో దేహి జీవసే తతో నో ధేహి
 భేషజమ్ । తతో నో మహ ఆవహ వాత ఆవాతు భేషజమ్ ।

శమ్భూర్భయోభూర్నో హృదేప్రణ ఆయాగ్ంషి తారిషత్ । ఇష్టస్య
 గృహోఽసి తం త్వా ప్రపద్యే సగుస్సాశ్వః । సహ యన్తే అస్తి తేన । భూః ప్రపద్యే
 భువః ప్రపద్యే సువః ప్రపద్యే భూర్భువస్సువః ప్రపద్యే వాయుం ప్రపద్యేనారాం
 దేవతాం ప్రపద్యేఽశ్మానమాఖణం ప్రపద్యే ప్రజాపతేర్బ్రహ్మకోశం
 బ్రహ్మప్రపద్యే ఓం ప్రపద్యే ।

అన్తరిక్షం మ ఉర్వన్తరం బృహదగ్నయః పర్వతాశ్చ యయా వాతః స్వస్త్వా
 స్వస్తిమాస్తయా స్వస్త్వా స్వస్తిమానసాని ।

ప్రాణాపానౌ మృత్యోర్మాపాతం ప్రాణాపానౌ మా మా హాసిష్టం మయి
 మేధాం మయి ప్రజాం మయ్యగ్నిస్తేజో దధాతు మయి మేధాం మయి ప్రజాం
 మయీష్ట ఇన్ద్రియం దధాతు మయి మేధాం మయి ప్రజాం మయి సూర్యో
 బ్రాణో దధాతు ॥

ద్యుభి-రక్తుభిః పరిపాతమస్మానరిష్టేభిరశ్వినా సౌభగేభిః । తన్నో మిత్రో
 వరుణో మామహన్తామదితిః సిన్ధుః పృథివీ ఉతద్యౌః । కయానశ్చిత్ర ఆభువ
 దూతీ సదావృధస్సఖా ॥

కయాశచిష్టయా వృతా । కస్త్వా సత్యో మదానాం మగ్ంహిషో
 మధ్నదన్ధసః । దృఢా చిదారుజే వసు । అభీషుణస్సఖీనామవితా జరితృణామ్ ।
 శతం భవాస్మాతిభిః । వయస్సుపర్ణా ఉపసేదురిన్ద్రం ప్రియమేధా
 ఋషయో నాధమానాః । అపద్వాన్తమూర్తుహి పూర్ధిపక్షుర్ముగ్
 ధ్యస్మాన్నిధయేవ బద్ధాన్ ।

శం నో దేవీరభిష్టయ ఆపో భవన్తు పీతయే ॥ శంయోరభిప్రవన్తు నః ॥
 ఈశానావార్యాణాం క్షయస్తీశ్చర్షణీనామ్ । ఆపో యాచామి భేషజమ్ ।
 సుమిత్రాన అప ఓషధయః సన్తు దుర్మితాస్తస్మై భూయాసుర్యోఽస్మాన్వేష్టి యం
 చ వయం ద్విష్టః ॥

ఆపో హిష్యా మయోభువస్తా న ఊర్ణే దధాతన । మహేరణాయ
 చక్షసే । యో వః శివతమో రసస్తస్య భాజయతే హా నః । ఉశతీరివ
 మాతరః । తస్మా అరంగమామవో యస్య క్షయాయ జిన్వథ । ఆపో జనయథా
 చ నః ।

పు॒థి॒వీ శా॒న్తా సా॒గ్నినా॑ శా॒న్తా సా॒మే శా॒న్తా శు॒చగ్ం శమ॑యతు ।
 అ॒న్తరి॑క్షగ్ం శా॒న్తం తద్వా॒యునా॑ శా॒న్తం తన్మే॑ శా॒న్తగ్ం శు॒చగ్ం శమ॑యతు ।
 ద్యౌశ్శా॒న్తా సా॒దిత్యే॑న శా॒న్తా సా మే శా॒న్తా శు॒చగ్ం శమ॑యతు ।

పు॒థి॒వీ శా॒న్తిర॒న్తరి॑క్షగ్ం శా॒న్తి-ర్షౌ-శ్శా॒న్తి-ర్షి॒శ-శ్శా॒న్తి-రవా॑న్తరదిశా-
 శ్శా॒న్తి-ర॒గ్ని-శ్శా॒న్తి-ర్వా॒యు-శ్శా॒న్తి-రా॒దిత్య-శ్శా॒న్తి-శ్చ॒న్ద్రమా-శ్శా॒న్తి-
 ర్షక్ష్మా॑ణి-శ్శా॒న్తి-రా॒పశ్శా॒న్తి-రో॒షధ॑య-శ్శా॒న్తి-ర్వస॑స్పతయ-శ్శా॒న్తి-ర్గ-శ్శా॒న్తి-
 ర॒జా-శా॒న్తి-రశ్వ-శ్శా॒న్తిః పు॒రుష-శ్శా॒న్తి-బ్ర॒హ్మ-శా॒న్తి-ర్బ్రా॒హ్మణ-శ్శా॒న్తి-
 శ్శా॒న్తి-రే॒వ శా॒న్తి-శ్శా॒న్తి-రే॒ అస్తు॑ శా॒న్తిః ।

తయా॒హగ్ం శా॒న్త్యా స॑ర్వశా॒న్త్యా మ॒హ్యం ద్వి॒పదే॑ చ॒తుష్పదే॑ చ శా॒న్తిం
 కరో॑మి శా॒న్తిరే॒ అస్తు॑ శా॒న్తిః ॥

ఏ॒హ శ్రీ॑శ్చ ప్రీ॒శ్చ ధృ॑తిశ్చ తపో॑ మే॒ధా ప్రతి॑ష్ఠా శ్ర॒ద్ధా స॒త్యం ధ॑ర్మశ్చై॒తాని
 మో॒త్తిష్ట॑న్త-మనూ॒త్తిష్ట॑న్తు మా మా॒గ్ శ్రీ॑శ్చ ప్రీ॒శ్చ ధృ॑తిశ్చ తపో॑ మే॒ధా ప్రతి॑ష్ఠా
 శ్ర॒ద్ధా స॒త్యం ధ॑ర్మశ్చై॒తాని మా మా హా॑సిఘః ।

ఉదా॑యుషా స్వా॒యుషో॑దోషధీ॒నాగ్ం రసే॑నోత్ప॒ర్షన్య॑స్య శు॒ష్ఠేణో-
 దస్థా॑మ॒మృతా॒గ్ం అను॑ । తచ్చక్షు॑ర్దే॒వహి॑తం పు॒రస్తా॑చ్ఛు॒క్రము॑చ్ఛరత్ ।

పశ్యే॑మ॒ శర॑దశ్శ॒తం జీ॑వే॒మ శర॑దశ్శ॒తం న॒న్దామ॒ శర॑దశ్శ॒తం మో॒దా॑మ
 శర॑దశ్శ॒తం భ॒వామ॒ శర॑దశ్శ॒తగ్ం శృ॒ణవా॑మ॒ శర॑దశ్శ॒తం ప్ర॒బ్ర॒వామ॑
 శర॑దశ్శ॒తమ॑జీ॒తాస్యా॑మ॒ శర॑దశ్శ॒తం జ్యో॑క్తు॒ సూ॒ర్యం దృ॒శే ।

య॑ ఉ॒దగా॑న్మ॒హతో॑ఽర్ణ॒వాద్వి॒భ్రాజ॑మా॒నస్స॒రిర॒స్య మ॑ధ్యా॒భృమా॑ వృ॒షభో
 లో॑హితా॒క్షస్సూ॒ర్యో వి॒పశ్చి॑న్మ॒నసా॑ పునాతు ॥

బ్ర॒హ్మ॒ణశ్చో॑త॒స్యసి॒ బ్ర॒హ్మ॒ణ ఆ॒ణీస్థో॑ బ్ర॒హ్మ॒ణ ఆ॒పన॑మసి ధా॒రితే॒యం
 పృ॒థివీ॑ బ్ర॒హ్మ॒ణా మ॒హీ ధా॒రిత॑మే॒నేన॑ మ॒హద॒న్తరి॑క్షం ది॒వం దా॑ధార పృ॒థివీ॑గ్ం
 సదే॒వాం య॑ద॒హం వే॒ద తద॒హం ధా॑రయాణి॒ మామద్వే॑దోఽ॒ధి వి॒స్ర॑తత్ ।

మే॒ధామ॒నీషే॑ మావి॒శతా॑గ్ం స॒మీచీ॑ భూ॒తస్య॑ భ॒వ్యస్యా॑వ॒రుద్వై
 స॒ర్వమా॑యురయాణి॒ సర్వ॑మాయురయాణి ।

ఆ॒భిర్గి॑ర్భి॒ర్యదతో॑న॒ ఊ॒నమా॑వ్యాయ॒య హరి॑వో వర్ధ॒మానః॑ । య॒దా స్తో॒తృభ్యో
 మహి॑ గో॒త్రా రు॒జాసి॑ భూ॒యిష్ట॑భాజో అధ॑ తే॒ స్యా॑మ । బ్ర॒హ్మ ప్రా॑వాదిష్మ॒ తన్నో
 మా హా॑సీత్ ॥

ఓం శా॒ంతిః శా॒ంతిః శా॒ంతిః ॥ 4 ॥

ఓం సం త్వా॑ సి॒ంచామి॒ యజు॑షా ప్ర॒జామా॑యు॒ర్ధనం॑ చ ॥

ఓం శా॒ంతిః శా॒ంతిః శా॒ంతిః ॥ 5 ॥

ఓం శం నో మి॒త్రః శం వ॒రుణః । శం నో భ॑వత్స్వ॒ర్యమా । శం న ఇ॒న్ద్రో
 బృ॒హ॒స్ప॒తిః । శం నో వి॒ష్ణు॑రు॒క్ర॒మః । నమో॒ బ్ర॒హ్మ॑ణే । నమ॑స్తే వాయో ।
 త్వ॒మే॒వ ప్ర॒త్యక్షం॑ బ్ర॒హ్మ॑సి । త్వా॒మే॒వ ప్ర॒త్యక్షం॑ బ్ర॒హ్మ॑ వదిష్యామి । ఋ॒తం
 వది॑ష్యామి । స॒త్యం వది॑ష్యామి । తన్మా॑మవతు । తద్వ॒క్తార॑మవతు । అవతు
 మామ్ । అవతు॑ వ॒క్తార॑మ్ ॥

ఓం శా॒ంతిః శా॒ంతిః శా॒ంతిః ॥ 6 ॥

ఓం తచ్చం యో॒రావృ॑ణీమహే । గా॒తుం య॒జ్ఞాయ॑ । గా॒తుం య॒జ్ఞప॑తయే ।
 దై॒వీ స్వ॒స్తిరస్తు॑ నః । స్వ॒స్తిర్మాను॑షేభ్యః । ఊర్ధ్వం॑ జిగాతు భే॒షజమ్ । శం నో అస్తు
 ద్వి॒పదే॑ । శం చతు॑ష్పదే ॥

ఓం శా॒ంతిః శా॒ంతిః శా॒ంతిః ॥ 7 ॥

ఓం స॒హ నా॑వవతు । స॒హ నౌ భు॑నక్తు । స॒హ వీ॒ర్యం॑ కరవావహై ।
 తే॒జస్వి॑నా॒వధీ॑తమస్తు॒ మా వి॒ద్విషా॑వహై ॥

ఓం శా॒ంతిః శా॒ంతిః శా॒ంతిః ॥ 8 ॥

ఓం స॒హ నా॑వవతు । స॒హ నౌ భు॑నక్తు । స॒హ వీ॒ర్యం॑ కరవావహై ।
 తే॒జస్వి॑నా॒వధీ॑తమస్తు॒ మా వి॒ద్విషా॑వహై ॥

ఓం శా॒ంతిః శా॒ంతిః శా॒ంతిః ॥ 9 ॥

ఓం సహ నావవతు । సహ నౌ భునక్తు । సహ వీర్యం కరవావహై ।
 తేజస్వినావధీతమస్తు మా విద్విషావహై ॥
 ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః ॥ 10 ॥

శాంతిః

॥ మంత్రపుష్పమ్ ॥

ఓం భద్రం కర్ణేభిః శృణుయామ దేవాః । భద్రం పశ్యేమాక్షభిర్యజత్రాః ।
 స్థైరైరంగైస్తుష్టువాగ్ంసస్తనూభిః । వ్యశేమ దేవహితం యదాయుః । స్వస్తి న
 ఇన్ద్రో వృద్ధశ్రవాః । స్వస్తి నః పూషా విశ్వవేదాః । స్వస్తి నస్తార్ష్యో అరిష్టనేమిః ।
 స్వస్తి నో బృహస్పతిర్దధాతు ॥

ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః ॥

ఓం ॥ యోఽపాం పుష్పం వేద । పుష్పవాన్ ప్రజావాన్ పశుమాన్
 భవతి । చంద్రమా వా అపాం పుష్పమ్ । పుష్పవాన్ ప్రజావాన్ పశుమాన్
 భవతి । య ఏవం వేద । యోఽపామాయతనం వేద । ఆయతనవాన్
 భవతి । అగ్నిర్వా అపామాయతనమ్ । ఆయతనవాన్ భవతి । యోఽగ్నే
 రాయతనం వేద ॥

ఆయతనవాన్ భవతి । ఆపో వా అగ్నేరాయతనమ్ । ఆయతనవాన్ భవతి
 । య ఏవం వేద । యోఽపామాయతనం వేద । ఆయతనవాన్ భవతి । వాయుర్వా
 అపామాయతనమ్ । ఆయతనవాన్ భవతి । యో వాయోరాయతనం వేద ।
 ఆయతనవాన్ భవతి ॥

అపో॑ వై॒ వా॒యో॒రా॒య॒త॒నమ్ । ఆ॒య॒త॒న॒వాన్ భ॒వతి॑ । య ఏ॒వం
 వే॒ద । యో॒ఽపా॒మా॒య॒త॒నం వే॒ద । ఆ॒య॒త॒న॒వాన్ భ॒వతి॑ । అ॒సౌ వై
 తప॑స్స॒పా॒మా॒య॒త॒నమ్ । ఆ॒య॒త॒న॒వాన్ భ॒వతి॑ । యో॒ఽము॒ప్య తప॑త ఆ॒య॒త॒నం
 వే॒ద । ఆ॒య॒త॒న॒వాన్ భ॒వతి॑ । అపో॑ వా అ॒ము॒ప్య తప॑త ఆ॒య॒త॒నమ్ ॥

ఆ॒య॒త॒న॒వాన్ భ॒వతి॑ । య ఏ॒వం వే॒ద । యో॒ఽపా॒మా॒య॒త॒నం వే॒ద ।
 ఆ॒య॒త॒న॒వాన్ భ॒వతి॑ । చ॒ంద్ర॒మా వా అ॒పా॒మా॒య॒త॒నమ్ । ఆ॒య॒త॒న॒వాన్
 భ॒వతి॑ । యశ్చ॑ంద్ర॒మస ఆ॒య॒త॒నం వే॒ద । ఆ॒య॒త॒న॒వాన్ భ॒వతి॑ । అపో॑ వై
 చ॒ంద్ర॒మస ఆ॒య॒త॒నమ్ । ఆ॒య॒త॒న॒వాన్ భ॒వతి॑ ॥

య ఏ॒వం వే॒ద । యో॒ఽపా॒మా॒య॒త॒నం వే॒ద । ఆ॒య॒త॒న॒వాన్ భ॒వతి॑ ।
 నక్ష॑త్రాణి॒ వా అ॒పా॒మా॒య॒త॒నమ్ । ఆ॒య॒త॒న॒వాన్ భ॒వతి॑ । యో
 నక్ష॑త్రాణా॒మా॒య॒త॒నం వే॒ద । ఆ॒య॒త॒న॒వాన్ భ॒వతి॑ । అపో॑ వై
 నక్ష॑త్రాణా॒మా॒య॒త॒నమ్ । ఆ॒య॒త॒న॒వాన్ భ॒వతి॑ । య ఏ॒వం వే॒ద ॥

యో॒ఽపా॒మా॒య॒త॒నం వే॒ద । ఆ॒య॒త॒న॒వాన్ భ॒వతి॑ । ప॒ర్జన్యో॑ వా
 అ॒పా॒మా॒య॒త॒నమ్ । ఆ॒య॒త॒న॒వాన్ భ॒వతి॑ । యః ప॒ర్జన్య॑స్యా॒య॒త॒నం వే॒ద ।
 ఆ॒య॒త॒న॒వాన్ భ॒వతి॑ । అపో॑ వై ప॒ర్జన్య॑స్యా॒ఽయ॒త॒నమ్ । ఆ॒య॒త॒న॒వాన్
 భ॒వతి॑ । య ఏ॒వం వే॒ద । యో॒ఽపా॒మా॒య॒త॒నం వే॒ద ॥

ఆ॒య॒త॒న॒వాన్ భ॒వ॒తి । సం॒వ॒త్స॒రో వా అ॒పా॒మా॒య॒త॒నమ్ । ఆ॒య॒త॒న॒వాన్
 భ॒వ॒తి । య॒స్సం॒వ॒త్స॒రస్యా॒య॒త॒నం వే॒ద । ఆ॒య॒త॒న॒వాన్ భ॒వ॒తి । ఆ॒పో వై
 సం॒వ॒త్స॒రస్యా॒య॒త॒నమ్ । ఆ॒య॒త॒న॒వాన్ భ॒వ॒తి । య ఏ॒వం వే॒ద । యో॒ఽఽఽ
 నా॒వం ప్ర॒తి॒ష్ఠితాం వే॒ద । ప్ర॒త్యే॒వ తి॒ష్ఠతి ॥

ఓం రా॒జాధి॒రాజాయ॑ ప్ర॒సహ్య॑సా॒హినే॑ ॥ న॒మో వ॒యం వై॒శ్రవ॑ణాయ॑
 కు॒ర్మహే॑ । స॒ మే కా॒మా॒న్కా॒మకా॒మాయ॑ మ॒హ్యమ్ ॥ కా॒మేశ్వ॑రో వై॒శ్రవ॑ణో
 ద॒దాతు॑ । కు॒బే॒రాయ॑ వై॒శ్రవ॑ణాయ॑ । మ॒హో॒రాజాయ॑ న॒మః ॥

ఓం శా॒ంతిః శా॒ంతిః శా॒ంతిః ॥

హ॒రిః ఓం త॒త్సత్ ॥

॥ క్షమా ప్రార్థనా ॥

ఓం వి॒సర్గ॑ బిందు॒మాత్రా॑ణి పద॒పాదా॑క్షరాణి చ । న్యూ॒నాని॑ చాతిరిక్తాని
 క్షమ॑స్వ పర॒మేశ్వ॑ర ॥ అప॒రాధ॑ సహ॒స్రాణి॑ క్రియంతే॒ హర్షి॑శం మయా । తాని॑
 స॒ర్వాణి॑ మే దే॒వ క్షమ॑స్వ పు॒రుషో॑త్తమ ॥

మధ్యే॑ మంత్రతంత్ర స్వర॑వర్ణ ధ్యా॒నని॑యమ న్యూ॒నాతిరిక్త॑ లోపదోష
 ప్రాయశ్చి॒త్తార్థం॑ అచ్యుతానంతగోవింద నామత్రయ మహామంత్రజపం
 కరిష్యే ॥

అచ్యుతాయ నమః ।

అనంతాయ నమః ।

గోవిందాయ నమః । (మూడు సార్లు)

కాయే॑న వా॒చా మన॑సేంద్రియైర్వా బుద్ధ్యా॑త్మనా వా ప్రకృతే॑-
 స్స్వభా॑వాత్ । కరో॑మి యద్యత్సకలం ప॒రస్మై॑ నారాయణాయేతి
 సమర్పయా॑మి ॥

హరిః ఓం తత్సత్ ॥

॥ గాయత్రీ మంత్రః ॥

ఓం భూర్భువస్సువః । తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గో దేవస్య ధీమహి ।
ధియో యో నః ప్రచోదయాత్ ॥

ముఖ్యమైన మా ప్రచురణలు కొన్ని...

శ్రీరామకృష్ణ పరమహంస - (2 భాగాలు)

శ్రీరామకృష్ణ కథామృతం - (2 భాగాలు)

శ్రీరామకృష్ణ కథామృతం - సంగ్రహం

శ్రీరామకృష్ణ జీవిత చరిత్ర

రామకృష్ణ బోధామృతము

శ్రీ శారదాదేవి చరితామృతం

శ్రీ శారదాదేవి వచనామృతం

శ్రీ శారదాదేవి చరిత్ర

స్వామి వివేకానంద సమగ్ర, సప్రామానిక, జీవిత గాథ

స్వామి వివేకానంద లేఖావళి (ఒకే సంపుటంగా)

భారత యువజనులారా

వివేకసూర్యోదయం

పాతంజల యోగసూత్రాలు

రామకృష్ణ మఠం

దోమలగూడ, హైదరాబాదు - 500 029

Email: publication@rkmath.org

STRENGTH IS LIFE

ISBN 93-83972-91-3

9 789383 972913 >

www.rkmath.org

Saswara Vedamantralu ₹ 120/-